

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TARİH ANABİLİM DALI

TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**XVIII. YÜZYILIN İKİNCİ YARISINDA OSMANLI-DANİMARKA İLİŞKİLERİ
(11/1 VE 12/2 NUMARALI DÜVEL-İ ECNEBİYE DEFTERLERİ'NE GÖRE)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ezgi TONYALI

EYLÜL - 2023

TRABZON

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TARİH ANABİLİM DALI

TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**XVIII. YÜZYILIN İKİNCİ YARISINDA OSMANLI-DANİMARKA İLİŞKİLERİ
(11/1 VE 12/2 NUMARALI DÜVEL-İ ECNEBİYE DEFTERLERİ'NE GÖRE)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ezgi TONYALI

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ALTUNBAY

EYLÜL - 2023

TRABZON

ONAY

Ezgi TONYALI tarafından hazırlanan “XVIII. Yüzyılın İkinci Yarısında Osmanlı-Danimarka İlişkileri (11/1 ve 12/2 Numaralı Düvel-i Ecnebiye Defterleri’ne Göre)” adlı bu Çalışma 05.10.2023 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Tarih Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı’nda **yüksek lisans tezi** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi		Karar		İmza
Unvanı - Adı ve Soyadı	Görevi	Kabul	Ret	
Prof. Dr. Melek ÖKSÜZ	Başkan	☐	☐	
Doç. Dr. Mehmet Sait TÜRKHAN	Üye	☐	☐	
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ALTUNBAY	Üye	☐	☐	

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım.

Prof. Dr. Tülay İLHAN NAS
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca KTÜ-Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırlanan bu Çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını aksinin ortaya çıkması durumunda her tür yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Ezgi TONYALI
11.09.2023

ÖNSÖZ

Osmanlı Devleti, sahip olduğu askeri ve siyasi gücünün yanı sıra üç kıtada konumlanan topraklarıyla dünya siyasetine yön veren bir devlet konumundadır. Sahip olunan elverişli jeopolitik konum özellikle Avrupa devletlerinin Osmanlı ile hem siyasi hem de ticari ilişkiler geliştirmesini zaruri kılmıştır. İmparatorluk bünyesindeki ticari hayatın canlılığına büyük önem veren Osmanlı Devleti, dış siyasette yaşanabilecek olası problemlerde diğere devletlerin desteğini alabilmek amacıyla ahidnameler aracılığıyla ilişki kurmakta problem görmemiştir. Bu doğrultuda büyük devletlerle olduğu kadar imparatorluğun dış siyasetinde doğrudan etkisi olmayan veya coğrafi olarak uzak şekilde bir ayırım yapmaksızın tüm devletlere açık bir yaklaşım sergilenmiştir. Osmanlı Devleti'nin Danimarka ile ilişkilerinin başlangıcı uygulanan bu tutum üzerinden şekillenmiştir. 1756 tarihinde imzalanan Dostluk, Seyr-i Sefain ve Ticaret Antlaşması, birbirinden coğrafi olarak kilometrelerce uzaklıkta olan, aralarında tarih boyunca yaşanmış herhangi bir sorun bulunmayan Osmanlı ve Danimarka'nın tarih arenasında yan yana gelmesinin aracısı olmuştur.

Bu yüksek lisans çalışmasında, Osmanlı Arşivi'nde yer alan 11 ve 12 numaralı Danimarka Ahidname Defterleri ana kaynak olarak kabul edilerek defterlerin içerdiği hükümler, Osmanlı Arşivi'nde bulunan diğere müstakil belgeler ve çeşitli başvuru kaynaklarıyla desteklenmek suretiyle XVIII. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı-Danimarka ilişkilerinin aydınlatılması amaçlanmıştır. İki ülke arasındaki ilişkilere dair literatür eksikliği ve var olan çalışmaların Tanzimat ve sonraki dönemleri ele alıyor olması, resmi ilişkilerin başlangıç bölümünün yeteri kadar aydınlatılmamasına neden olmuştur. Bu nedenle çalışmada, iki devlet arasındaki ilişkilerin arka planı, ahidnamenin imzalanması süreci ayrıntılarıyla ele alınarak 11 ve 12 numaralı Danimarka Ahidname Defterleri'nin sunduğu örnekler üzerinden Danimarka diplomatik temsilcileri ile Osmanlı topraklarında ticaret yapan Danimarkalıların resmi ilişkilerin yeni yeni geliştiği XVIII. yüzyılın ikinci yarısındaki durumları incelenecektir.

Tez konusunun belirlenmesinden itibaren hem transkripsiyon aşamasındaki yardımları hem de sabrı, anlayışı ve kılavuzluğu ile desteğini eksik etmeyen saygıdeğer hocam Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ALTUNBAY'a teşekkür ederim.

Eylül, 2023

Ezgi TONYALI

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER	V
ÖZET.....	VII
ABSTRACT	IX
TABLolar LİSTESİ.....	XI
HARİTALAR LİSTESİ.....	XII
GRAFİKLER LİSTESİ	XIII
KISALTMALAR LİSTESİ	XIV
GİRİŞ	1-5

BİRİNCİ BÖLÜM

1. BAŞLANGICINDAN XVIII. YÜZYILIN SONUNA KADAR OSMANLI-DANİMARKA İLİŞKİLERİ VE 1756 TARİHLİ AHİDNAME ANTLAŞMASI.....	6-38
1.1. Danimarka'nın Kısa Tarihi	6
1.2. 1756 Tarihli Ahidname Antlaşmasına Giden Yol ve Osmanlı-Danimarka Arasında Resmi İlişkiler Dönemi	11
1.3. Osmanlı Devleti'nin Danimarka ile 1756 Tarihli Ahidname Antlaşmasını İmzalama Nedenleri.....	31

İKİNCİ BÖLÜM

2. 11/1 VE 12/2 NUMARALI DÜVEL-İ ECNEBİYE DEFTERLERİ'NİN DEĞERLENDİRİLMESİ	39-48
2.1. Düvel-i Ecnebiye Defterleri	39
2.2. 11/1 ve 12/2 Numaralı Danimarka Ahidname Defterinin Tanıtımı	40

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. 11/1 VE 12/2 NUMARALI DÜVEL-İ ECNEBİYE DEFTERLERİ'NE GÖRE OSMANLI DANİMARKA ARASINDAKİ DİPLOMATİK İLİŞKİLER.....	49-73
3.1. Danimarka'nın Osmanlı Devleti'nde Bulunan Diplomatik Temsilcileri	49

3.1.1. Danimarka Elçileri	49
3.1.2. Danimarka Konsolos ve Konsolos Vekilleri.....	54
3.1.3. Danimarka Tercümanları	61
3.1.3.1. Tercümanların Oğulları	66
3.1.4. Danimarka Hizmerkârları	67
3.2. Osmanlı-Danimarka İlişkilerinde Diğer Devletler.....	71

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. 11 VE 12 NUMARALI DÜVEL-İ ECNEBİYE DEFTERLERİ'NE GÖRE OSMANLI- DANİMARKA ARASINDAKİ TİCARİ İLİŞKİLER.....	74-94
4.1. Danimarka Tüccarları.....	77
4.2. Danimarka Gemileri ve Kaptanları	80
4.2.1. Danimarka'nın Osmanlı Devleti ile Ticaretini Geliştirme Çabaları	84
4.2.2. Danimarka Gemilerinin Osmanlı İç Sularında Navlun Taşımacılığı.....	87
4.3. Ticaretin Engelleyici Unsurları	88
4.3.1. Borç-Alacak Sorunları	88
4.3.2. Asayiş ve Güvenlik Sorunları	91
4.3.3. Korsan Saldırıları	93
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	95
KAYNAKÇA	98
EKLER.....	105
ÖZGEÇMİŞ.....	286

ÖZET

Bu çalışmada 1756 tarihli ilk ahidnamenin imzalanmasından başlayarak XVIII. yüzyılın sonuna kadar henüz resmi boyutu yeni başlamış olan Osmanlı-Danimarka ilişkileri incelenmiştir. Çalışmanın ana kaynağı olan 11 ve 12 numaralı Danimarka Ahidname Defterleri, iki ülke arasında imzalanan ahidnamenin sureti, imparatorluğun farklı bölgelerine yapılan konsolos ve tercüman atamaları, elçi tayinleri ile elçilerin arzları, diplomatik görevliler ve tüccarlara tanınan imtiyaz ve güvenceler ile Osmanlı ve Danimarka arasındaki ticari ve siyasi ilişkilere yönelik pek çok konuya dair ayrıntılı bilgileri bünyesinde barındırmaktadır. Bu doğrultuda defterdeki hükümlerin çevirisi yapılarak elde edilen bulgular arşivde bulunan diğer belgeler ve başvuru kaynaklarının sunduğu bilgiler ile desteklenerek XVIII. yüzyılda iki ülke arasındaki ilişkilerin gelişimi ve boyutu üzerinde durulmuştur.

Osmanlı ve Danimarka arasındaki resmi ilişkiler diğer devletlere nazaran oldukça geç bir tarih olan 1756 tarihinde başlamıştır. İlişkilerin başlamasında Danimarka'nın Akdeniz ticaretine dahil olma gayesi etkili olmuş, Levant bölgesi limanlarında ticaret yapabilme fırsatı ve ahidnamenin vereceği yetki kapsamında imparatorluk içinde konsolosluk ağının kurulması suretiyle Osmanlı pazarlarına ulaşabilme imkânı Danimarka açısından belirleyici unsur olmuştur. Ahidnamenin imzalanmasının ardından hızlı bir şekilde Osmanlı ülkesinin farklı bölgelerinde temsilcilikler açan Danimarka, bunlar üzerinden tüccar ve gemilerinin menfaatlerini koruma imkanına sahip olmuştur. Osmanlı Devleti ise ülkesinde bulunan Danimarkalı diplomat ve tüccarlarının haklarını koruma meselesine büyük önem göstermiş ahidname maddelerine aykırı uygulamalar yaşandığı takdirde bu unsurlarla mücadeleden kaçınmamıştır. Danimarka'nın Osmanlı Devleti nezdinde görevlendirdiği elçi, konsolos ve tercümanlara yönelik olan çeşitli hükümlerden anlaşıldığı üzere iki ülke arasında XVIII. yüzyılda diplomatik ilişkilerin geliştirilmesi hususuna büyük önem gösterilmiştir. Ancak aynı ilerleme ticari açıdan mümkün olamamış iki ülke arasındaki ticari faaliyetler XVIII. yüzyılın ikinci yarısı özelinde oldukça yetersiz kalmıştır.

Ticari ilişkilerin gelişmemesinde en önemli faktör Danimarka'nın Osmanlı ile ticaretini sürdüreceği yeterli maddi kaynağa sahip olamaması ve Danimarkalı tüccar çevrelerinin açılan yeni pazara çok fazla ilgi duymamasından kaynaklanmaktadır. Benzer şekilde Osmanlı Devleti antlaşma gereğince Danimarka ile aynı haklara sahip olmasına rağmen XVIII. yüzyılın ikinci

yarısında Baltık bölgesinde ticari açıdan hiçbir faaliyetinin bulunmamasından kaynaklı olarak diplomatik temsilcilik bulundurmaya gerekli görmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, Danimarka, Ahidname, Diplomatik İlişkiler, Ticari İlişkiler

ABSTRACT

In this study, the Ottoman-Danish relations, which had just begun to take on an official dimension by the signing of the first treaty in 1756, are examined, starting from the signing of the initial treaty and continuing until the end of the 18th century. The primary source of this study, the Danish Ahidname Books No. 11 and 12, contains detailed information regarding the copies of the treaties signed between the two countries, the appointments of consuls and interpreters to various regions of the empire, the requests of ambassadors and their diplomatic missions, privileges, and guarantees granted to diplomats and traders, as well as various aspects of the commercial and political relations between the Ottoman Empire and Denmark. Accordingly, the translation of the provisions in the register, supported by information provided by other documents and reference sources in the archives, sheds light on the development and scope of the relations between the two countries in the 18th century.

Unlike other states, official relations between the Ottoman Empire and Denmark, began quite late, in 1756. The intention of Denmark to be involved in Mediterranean trade played a significant role in initiating these relations. The opportunity to engage in trade in the ports of the Levant region and the establishment of a consular network within the empire, enabled by the authority granted by the treaty, became a decisive factor for Denmark to access Ottoman markets. After the signing of the treaty, Denmark quickly opened representations in various regions of the Ottoman Empire, allowing them to protect the interests of their merchants and ships. The Ottoman government attached great importance to the protection of the rights of Danish diplomats and traders within its borders and did not hesitate to confront any violations of the treaty provisions. It is evident from various provisions concerning the ambassadors, consuls, and interpreters appointed by Denmark to the Ottoman Empire that great emphasis was placed on developing diplomatic relations between the two countries in the 18th century. However, the same progress could not be achieved in terms of trade, and commercial activities between the two countries remained quite limited, particularly in the second half of the 18th century.

The most significant factor behind the lack of development in commercial relations was Denmark's insufficient financial resources to sustain trade with the Ottoman Empire and the lack of interest among Danish merchant circles in the newly opened market. Similarly, although the Ottoman Empire had the same rights as Denmark according to the treaty, it did not find it necessary to maintain

diplomatic representations due to the absence of any commercial activities in the Baltic region in the second half of the 18th century.

Keywords: Ottoman Empire, Denmark, Treaty, Diplomatic Relations, Commercial Relations

TABLolar LİSTESİ

Tablo Nr.	Tablo Adı	Sayfa Nr.
1	Yol İzniyle İlgili Hükümler	44
2	Yiyecek-İçecek Teminiyle İlgili Hükümler	45
3	Konsolos Tayiniyle İlgili Hükümler	45
4	Gemi Geçiş İzniyle İlgili Hükümler	45
5	Borç-Alacak Sorunlarıyla İlgili Hükümler	45
6	Konsolosluk Düzenlemesiyle İlgili Hüküm.....	45
7	Konsolos Azliyle İlgili Hükümler	45
8	Konsolos Vekili Tayiniyle İlgili Hükümler	45
9	Miras Meseleleriyle İlgili Hükümler	45
10	Gümrük Vergisi Talepleriyle İlgili Hükümler	45
11	Asayiş ve Güvenlik Sorunlarıyla İlgili Hükümler	46
12	Tercümanlara Karşı Aykırı Uygulamalarla İlgili Hükümler	46
13	Korsan Saldırısıyla İlgili Hüküm.....	46
14	Tercümanın Uyarılmasıyla İlgili Hüküm.....	46
15	Tercüman Tayiniyle İlgili Hükümler.....	46
16	Tercümanlık Beratı Yenilemeyle İlgili Hükümler.....	46
17	Tercümanlık Düzenlemesiyle İlgili Hükümler	46
18	Ahidnameye Aykırı Hareketlere Yapılan Uyarılarla İlgili Hükümler	46
19	İştirayla İlgili Hüküm	46
20	Fransa Üserası İçin İnanet Tedarikiyle İlgili Hükümler	47
21	Hapsolunan Danimarka Vatandaşıyla İlgili Hüküm.....	47
22	Hükümlerin Dağılımı (Detaylı)	47
23	Osmanlı Devleti'nde Görev Yapan Danimarka Elçileri	50
24	Osmanlı Devleti'nde Görev Yapan Danimarka Konsolosları ve Konsolos Vekilleri	59
25	Osmanlı Devleti'nde Danimarka Adına Görev Yapan Tercümanlar.....	63
26	İstanbul'a Gelen Danimarka Gemileri ve Kaptanları	82
27	1757-1795 Yılları Arasında İstanbul'a Gelen Danimarka Gemileri.....	83
28	Osmanlı Limanlarına Gelen Danimarka Gemileri: 1758-1766	84

HARİTALAR LİSTESİ

Harita Nr.	Harita Adı	Sayfa Nr.
1	Danimarka Konsolosluklarının Bulunduğu Şehirler.....	57

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik Nr.	Grafik Adı	Sayfa Nr.
1	Hükümlerin Dağılımı.....	47

KISALTMALAR LİSTESİ

A.DVN.DVE	: Divân-ı Hümâyûn Kalemî Evrakı
A.DVNS.DVE.d.	: Divân-ı Hümâyûn Sicilleri Düvel-i Ecnebiye Defterleri
A.DVN.NMH	: Sadâret Divân-ı Hümâyûn Nâme-i Hümâyûn Evrakı
A.DVNS.NMH.d.	: Divân-ı Hümâyûn Sicilleri Nâme-i Hümâyûn Defterleri
AE. SSLM.III.	: Ali Emiri Tasnifi III. Selim Kataloğu
AE. SMST.III.	: Ali Emiri Tasnifi III. Mustafa Kataloğu
AE. SOSM.III.	: Ali Emiri Tasnifi III. Osman Kataloğu
a.g.e.	: Adı Geçen Eser
a.g.m.	: Adı Geçen Makale
a.g.t.	: Adı Geçen Tez
B	: Receb
Bkz.	: Bakınız
BOA	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi
C	: Cemâziye'l-âhir
c.	: Cilt
C. HR.	: Cevdet Hâriciye
Ca	: Cemâziye'l-evvel
Çev.	: Çeviren
Der.	: Derleyen
DİA	: Diyanet İslam Ansiklopedisi
Ed.	: Editör
HAT	: Hatt-ı Hümâyûn
Haz.	: Hazırlayan
İ.HR.	: İrâde Hâriciye
İE.HR.	: İbnülemin Tasnifi Hâriciye
L	: Şevvâl
M	: Muharrem
N	: Ramazan
Nr.	: Numara
No	: No
R	: Rebî'ü'l-âhir
Ra	: Rebî'ü'l-evvel
S	: Safer

s.	: Sayfa
Ş	: Şa'ban
TS.MA.e	: Topkapı Sarayı Müzesi Arşiv Evrakı
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve diğerleri
Vol	: Volume (Cilt)
Z	: Zilhicce
Za	: Zilka'de

GİRİŞ

“XVIII. Yüzyılın İkinci Yarısında Osmanlı-Danimarka İlişkileri (11/1 ve 12/2 Numaralı Düvel-i Ecnebiye Defterleri’ne Göre)” isimli tez çalışması, söz konusu iki devletin 1756 tarihli ahidnamenin imzalanmasından başlayarak yüzyılın sonuna kadar yaklaşık elli yıllık ilişkilerini konu edinmektedir. Temel kaynak olarak 11 ve 12 Numaralı Düvel-i Ecnebiye Defterleri’nin kullanıldığı çalışma, defterlerin içerdiği hükümler üzerinden Osmanlı ve Danimarka ilişkilerinin siyasi, diplomatik ve ticari boyutunu aydınlatmayı amaçlamaktadır. Çalışma, Osmanlı Arşivi’nde yer alan Danimarka Devleti’yle ilgili diğer belgeler ve yerli ve yabancı literatür ile desteklenerek zenginleştirilmiştir. Böylece Osmanlı Devleti ve Danimarka arasında imzalanan Dostluk, Seyr-i Sefain ve Ticaret Antlaşması’nın ardından ilişkilerin yeni yeni geliştiği ve şekillendiği dönem olan 1756-1800 tarihleri arasındaki döneme yönelik bilgi eksikliğinin giderilmesi hedeflenmiştir.

Osmanlı Devleti kurulduğu tarihten itibaren pek çok devlet ve krallık ile ilişkilerini geliştirmiş ve bu amaçla imzalanan ahidnameler, imparatorluğun diğer ülkelerle dostluk ilişkisi kurduğunun en net kanıtı olmuştur. Osmanlı Devleti ile Danimarka arasında imzalanan antlaşmanın tarihinin 1756 yılı olması iki ülke arasındaki dostluk ilişkilerinin diğer devletlere nazaran oldukça geç bir dönemde başladığını göstermektedir. Bu durumun en önemli sebebi ise söz konusu ülkelerin siyasi arenada doğrudan tarafı oldukları herhangi bir sorunun meydana gelmemesi ve ülkelerin coğrafi açıdan birbirlerine olan uzaklıklarından kaynaklanmaktadır. Danimarka’nın Osmanlı dış siyasetine etkisinin yok denecek kadar az olması iki ülke arasındaki ilişkilerin diğer büyük devletlere nazaran gölgede kalmasına neden olmuştur. Tüm bu faktörler Osmanlı-Danimarka ilişkilerine yönelik yapılan çalışma sayısının oldukça yetersiz düzeyde kalmasına yol açmaktadır.

Osmanlı Devleti’nin dış politikasının büyük ya da küçük devlet, siyasi açıdan bir değeri var ya da yok şeklinde bir ayırım yapılmaksızın ortaya koyulması gerekliliği çalışmanın gerekçelerinden birini ortaya koymaktadır. Danimarka ile imzalanan antlaşma Avusturya Veraset Savaşlarının ardından Avrupa’da diplomatik bir devrimin yaşandığı bir zaman diliminde gerçekleşmiştir. Yeni dönem Osmanlı Devleti’nin klasik diplomasi anlayışının yerini masa başı diplomasisine bıraktığı, sürekli değişen ittifaklar sisteminde kendine nasıl bir yer bulmasını anlamaya çalıştığı bir dönemi simgelemektedir. XVIII. yüzyılla birlikte devletin diplomasi anlayışında geçirdiği dönüşümün, Danimarka ile ilişkilere nasıl yansıdığı ve bu anlayışta Osmanlı Devleti’nin Danimarka’yı nerede konumlandığı çalışmanın açıklamaya çalıştığı diğer bir problem durumunu teşkil etmektedir. Böylece Osmanlı dış politikasının tam anlamıyla açıklanmasına katkı sağladığı gibi daha spesifik bir

bağlamda, Osmanlı Devleti'nin bulunduğu coğrafyaya oldukça uzak olan İskandinav krallıklarıyla ilişkilerine yönelik literatüre de katkı sağlayacaktır.

Türkiye'de Osmanlı ve Danimarka ilişkileri üzerine yazılan kitap ve makale sayısı son derece azdır. Yakın tarihlerde hazırlanmış Fethullah Uçar ve Berkay Koçak'a ait olan tez çalışmaları hariç Türkçe başvuru kaynağı olarak Hadiye Tuncer'e ait 1991 tarihli "17 ve 18. Yüzyıllarda Osmanlı İmparatorluğu İle Danimarka İlişkileri" isimli kitap ile Mehmet Temel'in 2007 yılında yayınladığı "18-20. Yüzyıllarda Türkiye-Danimarka İlişkileri" isimli makale bulunmaktadır. Hadiye Tuncer, kitabında Osmanlı Arşivi'nde bulunan Danimarka ile ilgili belgeler ve bunların transkriplerine yer vermiştir. Ayrıca yazar, Danimarka'da kaldığı süre zarfında Kopenhag Arşivi'nde Danimarkalı yetkililerin Osmanlı İmparatorluğu'nda görev yapan elçi ve konsoloslarına gönderdikleri mektuplara ulaştığını ifade etmişse de kitabında daha çok Osmanlı arşivine ait belgelere ağırlık vermiştir.¹ Konu ile ilgili en kapsamlı çalışmalardan biri Mehmet Temel'e ait olan "18-20. Yüzyıllarda Türkiye-Danimarka İlişkileri" başlıklı makaledir. Temel, makalesinde iki devlet arasındaki ilişkileri "Osmanlı Dönemi" ve "Cumhuriyet Dönemi" olmak üzere iki ayrı başlık altında incelemiştir. Makalenin Osmanlı ile ilgili bölümünde Osmanlı ve Danimarka arasında imzalanan 1756, 1841, 1859 ve 1862 yıllarında imzalanan antlaşmalar madde madde açıklanmış, Danimarka'nın Osmanlı Devleti'nde bulunan diplomatik temsilcilikleri isimleriyle ifade edilmiş, Osmanlı sultanı ile Danimarka kralının birbirlerine gönderdikleri name, devlet nişanı, tebrik ve taziye mesajları özetlenmiştir. İki ülke arasındaki kültürel ilişkileri Danimarkalı bilim adamlarının kazı ve araştırma-inceleme istekleri kapsamında ele alan yazar ardından Cumhuriyet dönemi ilişkileri üzerinde durmuştur.²

Konu ile ilgili yabancı bir yazar tarafından hazırlanan tek kitap Ingolf Boisen'in "Asırlar Boyunca Türkiye ve Danimarka" isimli çalışmasıdır. 1962 yılında yayınlanan kitap, Danimarkalı Kampsax Müşavir Mühendislik Firması tarafından yayına hazırlanmıştır. İki ülke arasındaki ilişkilere yönelik hazırlanan ilk kitap olma özelliğini taşıyan kitabın yazılma amacı yazar tarafından firmanın başardığı teknik bilgileri ifade etmek yerine Türkiye ve Danimarka arasında yüzyıllardır gelişmekte olan ilişkileri açığa çıkarmak ve bu sayede iki ülkeyi birbirine yaklaştıran dostluk bağlarını kuvvetlendirmek olarak açıklanmıştır. Boisen'in eserini diğer eserlerden ayıran en önemli özellik iki ülke arasındaki ilişkileri dolaylı yoldan etkileyen noktalarla 1756 tarihli ilk antlaşmanın imzalanma sürecinden önceki döneme ışık tutmasıdır. Kitabın XVIII. yüzyıldan önceki dönemleri de aydınlatıyor olması hem bu tez çalışmasında hem de Osmanlı-Danimarka ilişkilerini araştıran diğer araştırmacılar tarafından da temel bir başvuru kaynağı olarak kullanılmasına doğrudan etki etmiştir.³

¹ Hadiye Tuncer, 17 ve 18. Yüzyıllarda Osmanlı İmparatorluğu Danimarka İlişkileri, 1. Baskı, Ayyıldız Matbaası, Ankara, s. 5-10.

² Mehmet Temel, "18-20. Yüzyıllarda Türkiye-Danimarka İlişkileri", **Tarih İncelemeleri Dergisi**, 22(1), 2007, s. 117-172.

³ Ingolf Boisen, **Asırlar Boyunca Türkiye ve Danimarka**, 1. Baskı, Kampsax Müşavir Mühendislik, Kopenhag, s. 7-21.

Osmanlı Devleti ile antlaşma talebinin Danimarka'dan gelmiş olması sürecin Danimarka tarafında neler yaşandığını öğrenmeyi gerekli kılmaktadır. Antlaşmanın imzalanması sürecinde Danimarka tarafının faaliyetleri hakkında Türkçe kaynaklardaki bilgiler sınırlıdır ve genellikle Boisen'in verdiği bilgiler üzerinden yazılmıştır. Bu noktada ek bilgi sağlaması için Dan H. Andersen'in "*Denmark's Treaty With The Sublime Porte In 1756*"⁴ isimli makalesi ve C.F. Wandel'in "*Danske Handelsforsø Paa Levanten (I Det Attende Aarhundrede*"⁵ adlı kitabı referans alınmıştır. İki çalışma da Gaehler'in Danimarka dışişleri bakanı Bernstorff ile mektuplarına dayanmaktadır. Danimarka ulusal arşivlerinde söz konusu mektuplar ve çalışma ile ilgili pek çok farklı belgenin varlığı tarafımda tespit edilmiştir. Lakin çeviri sorunu ve zaman sıkıntısı bu belgeleri temin etmeye imkân tanımadığından Gaehler ve Wandel referans alınmıştır. İki yazarın da verdiği bilgiler Danimarka arşivlerine dayanmakta ve birbirleriyle örtüşmektedir. İlâveten kişiler, tarihler ve olaylarla ilgili detaylar Osmanlı kronikleri, arşiv belgeleri ve Türkçe literatür ile uyumludur. Wandel, eserinde mektupların tamamına yer verirken Andersen ise Wandel'den farklı olarak Avusturya, İngiltere, Rusya ve İsveç elçilerinin Gaehler'e yönelik engellemelerine dair ayrıntılı bilgiler vermiştir. Yazar, bu devletlerin İstanbul'daki elçilerinin ülkelerine gönderdikleri raporlara adı geçen ülkelerin arşivlerinden ulaşmıştır.

Günümüze yakın tarihlere kadar Danimarka ilişkileri müstakil tez çalışması olarak incelenmemiştir. Bu kapsamda hem Osmanlı hem de Türkiye özelinde Danimarka ilişkilerini inceleyen Fethullah Uçar ve Berkay Koçak'a ait tez çalışmaları kapsamlı araştırmalarıyla büyük bir boşluğu doldurmuştur. Fethullah Uçar'ın "*Osmanlı Arşiv Belgelerine Göre Osmanlı-Danimarka İlişkileri (1839-1918)*" isimli doktora tezi söz konusu ilişkileri Tanzimat Öncesi, Tanzimat Dönemi ve Birinci Dünya Savaşı şeklinde dönemlere ayırarak ele almıştır. Uçar'ın büyük oranda arşiv belgelerine dayanarak tezini ortaya koyması araştırmacıların hem diplomatik hem ekonomik hem de kültürel ilişkiler bakımından doyurucu bilgilere ulaşmasına imkân tanımaktadır.⁶ Berkay Koçak'a ait olan "*1923-1930 Yılları Arasında Osmanlı Danimarka İlişkileri*" isimli çalışma ise Birinci Dünya Savaşı, Milli Mücadele ve Cumhuriyetin ilk yılları kapsamında Türkiye-Danimarka ilişkilerine ayrıntılı bir bakış imkanı tanımaktadır.⁷

Osmanlı-Danimarka ve Türkiye-Danimarka ilişkilerine yönelik hazırlanan tez çalışmaları, makale veya kitapların ortak özelliği odak noktalarının büyük oranda Tanzimat, Tanzimat sonrası ve

⁴ Dan H. Andersen, "Denmark's Treaty With The Sublime Porte In 1756", *Scandinavian Journal of History*, 17(2-3), 1992.

⁵ C.F. Wandel, *Danske Handelsforsø Paa Levanten (I Det Attende Aarhundrede)*, C. A. Reitzels Forlag, Kopenhag, 1927.

⁶ Fethullah Uçar, *Osmanlı Arşiv Belgelerine Göre Osmanlı-Danimarka İlişkileri (1839-1918)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018.

⁷ Berkay Koçak, *1923-1930 Yılları Arasında Türkiye Danimarka İlişkileri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2022.

Cumhuriyet Dönemi ilişkileri çerçevesinde ele almalarıdır. Özellikle XVIII. yüzyıla ait olan kaynak yetersizliği daha önce yapılmış olan çalışmaların tümünde Tanzimat öncesi dönemin yeterince aydınlatılmamasına, özet bilgiler ile bu dönemin kısaca geçilmesine sebebiyet vermiştir. İki ülke arasındaki ilişkilerin adı geçen diğer dönemlere nazaran çok daha durgun olduğu ve ilişkileri ortaya koyacak olan kaynak yetersizliği tarafımızca kabul edilmekle birlikte tez çalışmasının asıl amacı, XVIII. yüzyılın ikinci yarısında resmi ilişkileri başlayan Osmanlı Danimarka münasebetlerini aydınlatmak olarak belirlenmiştir. Bu noktada temel kaynak olarak Düvel-i Ecnebiye Defterleri kullanılmıştır. Ahidname suretleri, elçi konsolos, tercüman ve diğer ayrıcalıklı kişiler için atama beratları, diplomatik temsilcilerin hukuki statüleri, ahidname imzalayan devlet vatandaşı ve Osmanlı reayasası arasında yaşanan hukuki problemler ile ticaret ve sosyal hayata etki edebilecek pek çok konunun takibinin Ecnebiye Defterleri'nden yapılabilir oluşu Osmanlı ile diğer ülkeler arasındaki ilişkilerin araştırılması konusunda Düvel-i Ecnebiye Defterleri'ni önemli bir arşiv kaynağı olarak ön plana çıkartmaktadır. Dolayısıyla çalışmada, Düvel-i Ecnebiye Defterleri'nden yararlanılarak daha önce yeteri kadar ayrıntılı incelenemeyen XVIII. yüzyılın ikinci yarısında ilerleyen Osmanlı Danimarka ilişkilerinin derinlemesine ele alınması hedeflenmiştir.

Osmanlı Arşivi'nde Divan-ı Hümayun Defterleri kataloğunda 122 adet Düvel-i Ecnebiye Defteri bulunmaktadır. Venedik, Dubrovnik, İngiltere, Fransa, Rusya, Sicilya, Belçika ve İran'a ait olan Düvel-i Ecnebiye Defterleri farklı dönemlerde araştırmacılar tarafından transkribe edilerek literatüre sunulmuştur. Fakat katalogta bulunan 11/1 ve 12/2 numaralı Danimarka Düvel-i Ecnebiye Defterleri'nin çevirisi daha önce yapılmamıştır. Bu tez çalışmasının konusunun belirlenmesinin ardından 11/1 ve 12/2 numaralı Danimarka Düvel-i Ecnebiye Defterleri'nin XVIII. yüzyılın ikinci yarısına denk düşen tarihleri hükümler üzerinden tespit edilerek uzun bir transkripsiyon aşamasına geçilmiştir. Çeviri işleminin gerçekleşmesi ile Düvel-i Ecnebiye Defterinin geniş yelpazeli konuları içerdiğinin fark edilmesi üzerine hükümler konularına göre tasnif edilmiş böylece tezin ana ve alt başlıkları belirlenmiştir. Hükümlerin konularına uygun olarak 11/1 ve 12/2 numaralı defterlerin değerlendirilmesi yapılarak söz konusu iki devletin XVIII. yüzyılın ikinci yarısındaki diplomatik ve ticari ilişkileri açıklanmıştır. Tüm bu çalışmalar sonunda defterlerde yer alan örnek durumlardan elde edilen bulgular, Osmanlı Arşivi'nde bulunan diğer vesikalar ve yerli, yabancı literatür kaynaklarından elde edilen bilgiler ile zenginleştirilerek konuyla ilgili kapsamlı bir çalışmanın oluşturulması hedeflenmiştir.

“XVIII. Yüzyılın İkinci Yarısında Osmanlı-Danimarka İlişkileri (11/1 ve 12/2 Numaralı Düvel-i Ecnebiye Defterleri'ne Göre)” isimli bu yüksek lisans tezi, dört ana bölümden ve 11/1 ve 12/2 numaralı Düvel-i Ecnebiye Defterleri'nin çevirisinden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde başlangıcından XVIII. yüzyıla değin Osmanlı Danimarka ilişkilerinin arka planı incelenmiştir. Danimarka'nın kısa tarihi ile başlayan çalışma, iki ülkenin resmi ilişkileri başlayınca dek geçen süre zarfında birbirlerini nasıl algıladıkları, yaşanan gelişmelerden nasıl ve ne şekilde haberdar oldukları ve bu gelişmelerin dolaylı yoldan ilişkileri ne ölçüde etkilediği problemleri üzerinde

durulmuştur. Ardından 1756 tarihli Dostluk ve Ticaret Antlaşmasının imzalanma süreci, antlaşmaya neden ihtiyaç duyulduğu, imzaların atılmasının ardından yaşanan gelişmeler ve ahidname maddeleri kapsamında detaylıca açıklanmıştır. Birinci bölümün son başlığında ise Osmanlı Devleti'nin Danimarka ile bir ahidname antlaşması imzalamayı kabul etme sebepleri açıklanmıştır.

İkinci bölümde çalışmanın ana kaynağı olan 11/1 ve 12/2 numaralı Düvel-i Ecnebiye Defterleri'nin tanıtımı gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda ilk olarak Düvel-i Ecnebiye defterleri hakkında bilgi verilerek defterlerin oluşumu, ihtiva ettiği konular ve araştırmacılara sunduğu bilgilerin neler olabileceği hususunda açıklamalar yapılmıştır. Ardından transkripsiyonunu yaptığımız 11/1 ve 12/2 numaralı defterlerin şekil ve içerik bilgileri hakkında değerlendirmeler yapılarak çeviri işlemi boyunca gerçekleştirilen yöntemler açıklanmıştır. Defterlerin tanıtılmasından sonra hem diplomatik ve ticari ilişkilere yönelik hangi hükümlerin konuyla ilgili olduğunun tespiti hem de okuyucu açısından ilgili hükme doğrudan ulaşabilmek konusunda yararlı olabileceği düşünülmüş, hükümler konularına göre tasnif edilmiş, grafikler ve tablolar oluşturulmuştur.

Üçüncü bölümde, 11/1 ve 12/2 numaralı Düvel-i Ecnebiye Defterleri'nin yardımıyla XVIII. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı ve Danimarka arasındaki diplomatik ilişkiler incelenmiştir. Bölüm iki alt başlıkta ele alınmıştır. Bu başlıklardan ilki Osmanlı İmparatorluğu'nda görev yapan Danimarka diplomatik temsilcilerini konu edinmektedir. Düvel-i Ecnebiye Defterleri, Osmanlı İmparatorluğu'nda görev yapan Danimarka elçi, konsolos, tercümanların isimleri görev yerleri, görev süreleri ve ahidname ile elde ettikleri hukuki ayrıcalıklar tespit etmeye olanak tanımaktadır. Ayrıca imzalanan ahidname kapsamında elçi, konsolos ve tercümanlar dışında imtiyazlı bir statü elde eden tercüman oğulları ve hizmetkârların durumu da irdelenmiştir. İkinci başlıkta ise Osmanlı-Danimarka ilişkilerinde diğer devletlerin etkisi konusu işlenmekte olup, Fransa'nın Mısır'ı işgali sürecinde Osmanlı İmparatorluğu'nda bulunan Fransızların işlerini yürütmek üzere Danimarka elçisinin görevlendirilmesi meselesi hakkında bilgi verilmiştir.

Dördüncü bölümde ise XVIII. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı-Danimarka ilişkilerinin ticari boyutu ele alınmıştır. Defterde yer alan hükümler her ne kadar ticaret hacmini rakamlar ile ortaya koymaktan uzak olsa da ticari faaliyetlerin boyutu hakkında fikir edinebilmeye imkân tanıyacak durumları ve örnekleri ihtiva etmektedir. Defterde mevcut olan hükümlerin yardımıyla Danimarkalı tüccarlar, kaptanlar, Osmanlı sularında seyahat eden Danimarka ticaret gemileri, gümrük vergisiyle ilgili durumlar ile ticaretin engelleyici unsurları olarak nitelendirilen korsan saldırıları, asayiş ve güvenlik sorunları, borç-alacak meseleleri gibi konular kapsamında ticari ilişkiler incelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. BAŞLANGICINDAN XVIII. YÜZYILIN SONUNA KADAR OSMANLI-DANİMARKA İLİŞKİLERİ VE 1756 TARİHLİ AHİDNAME ANTLAŞMASI

1.1. Danimarka'nın Kısa Tarihi

Kuzey Avrupa'daki İskandinav ülkelerinden biri olan Danimarka, Almanya ile asıl İskandinavya arasında bir geçit konumunda bulunmaktadır. Kuzey Denizi ile Baltık Denizi arasında yer alan ve ülkenin en büyük kara parçası olarak nitelendirilen Jutland Yarımadası, Danimarka'yı oluşturan irili ufaklı pek çok adayı bünyesinde barındırmaktadır. Ülkenin başkenti olan Kopenhag, Danimarka'nın en büyük ve en kalabalık bölgesi olarak nitelendirilen Seeland (Zealand) adasında yer almaktadır. Seeland Adası ve Jutland Yarımadası haricinde Fyen, Lolland, Mon Adaları, Danimarka'yı oluşturan diğer adalardan birkaçıdır. Tüm bu özellikleriyle bir adalar ülkesi olarak tanımlanabilecek olan Danimarka, yaklaşık 43.000 kilometrekarelik bir alana sahiptir. Adı geçen adalar asıl Danimarka'yı oluşturmakla birlikte Grönland ve Faroe Adaları Danimarka'ya bağlı özerk bölgelerdir. Dünyanın en büyük adası olan ve büyük bölümü buzlarla kaplı olan Grönland Adası, Kuzey Amerika Kıtasında yer alırken Faroe Adaları ise Atlas Okyanusu üzerinde İskoçya ile İzlanda arasında yer almaktadır.⁸

Danimarka'nın tarihi MÖ 3000 yıllarına kadar uzanmaktadır. Ülkeye ilk olarak Britanya toprakları üzerinden Keltler ve Germania'dan Anglo Saksonlar gelerek burada kabile teşkilatları şeklinde örgütlenmişlerdir. VI. yüzyıla gelindiğinde ise İsveç tarafından gelen İskandinav kökenli Danlar, Seeland bölgesine yerleşerek burada ilk Danimarka devletini kurmuşlardır. Adını efsanevi kralları Dan'dan alan topluluk bütün Danimarka coğrafyasını hakimiyet altına alamasa da güneyden gelen düşman saldırılarına karşı bir müddet başarılı olabilmıştır. Ancak bu ilk hanedanlık VIII. Yüzyılın sonlarında denizden gelen saldırılara engel olamamış ve Vikingler tarafından iktidardan uzaklaştırılmıştır.⁹

Danimarka'nın gerçek anlamdaki ilk kralı 940 yılında tahta geçen Yaşlı Gorm'dur. Onun öncesinde tahta geçen hükümdarlar ile ilgili bilgiler genellikle hikayeler şeklinde olup tahta çıkan

⁸ Yılmaz Öztuna, **Devletler ve Hanedanlar Avrupa Devletleri**, c. 4, 1. Baskı, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1991, s. 296, 297.

⁹ "Danimarka", **Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, 8 (461- 462), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1993, s. 461.

hükümdarla yarı mitolojik özellikleri ile ifade edilmektedir. Dolayısıyla Danimarka'nın temelleri Yaşlı Gorm döneminde resmen atılmış ve Gorm'un oğlu Harald döneminde ise ilerleme sürdürülmüştür. Özellikle Harald döneminde oluşturulan güçlü askeri örgütlenme neticesinde Norveç ile Pomeranya kıyılarının bir bölümü Danimarka egemenliğine girmiştir. Aynı zamanda Harald'ın hükümdarlığı esnasında Dan halkı Hıristiyanlıkla tanışmış ve Hıristiyanlığı kabul edenlerin sayısında gözle görülür bir artış meydana gelmiştir. Başlangıçta Hıristiyanlıkla mücadele etme yolunu seçen Harald, ülkesindeki otoritesine yönelik engel teşkil eden Hıristiyan papazları ülkesinden uzaklaştırmak suretiyle yeni dinin yayılmasını engelleyici, eski inançları korumayı çalışan bir politika izlemiştir.¹⁰ Fakat aynı dönemde İmparator Charlamagne, kuzeyli putperest kavimlere Hıristiyanlığı kabul ettirmek için güçlü bir baskı uygulamaktaydı. Başlangıçta bu baskılara direnen Harald, ülkesinde 726 yılında çıkan ayaklanma sonucunda Danimarka'yı terk etmek zorunda kaldığında Charlemagne'in yerine geçen oğlu Dindar Louis'ye sığındı ve onun yanında kendi isteği ile Hristiyanlığı kabul etti.¹¹

Harald'ın ülkesinde Hristiyanlığı ilan etmesi oğlu Çatalsakal Sweyn'in babasına karşı taht mücadelesine girişmesine sebebiyet vermiştir. Bu mücadeleyi kazanarak tahtı ele geçiren Çatalsakal Sweyn, bir süre sonra Hıristiyanlığı kabul etmiştir. Onun hükümdarlığı döneminde İngiltere'ye üç büyük sefer düzenlenmiş ve söz konusu seferler sonucunda tüm ülkeyi ele geçirerek İngiltere kralı Ethelred yerine İngiltere kralı unvanını almıştır. İngiltere'nin ele geçirilmesi, Danimarka'yı Avrupa'nın önde gelen siyasi güçlerinden biri haline getirmiştir. 1013 yılında İngiltere'ye hakim olunmasının ardından diğer Baltık ülkeleri ve Almanya üzerlerine seferler gerçekleştirildi. Böylece Danimarka, Büyük Knut'un hükümdarlığı döneminde İngiltere ve Norveç'i kapsayan büyük bir imparatorluk hüviyetine büründü. Bu dönemde bir yandan Norveç üzerine seferler gerçekleştirilip Danimarka'nın dil ve kültürünün buraya yayılması amaçlanırken, diğer yandan İsveç'in güney kıyıları, Almanya'nın Baltık denizine bakan sahilleri, Estonya ve Güney Livonya Danimarka'nın hakimiyeti altına girmiştir.¹²

Danimarka için Büyük Knut önderliğinde sürdürülen parlak dönem fazla uzun sürmedi. İngiltere'nin ele geçirilmesi Danimarka'yı Avrupa'nın önde gelen siyasi güçlerinden biri haline getirmişse de bu bölgedeki Danimarka egemenliğini sürdürmek pek kolay değildi. Neticede İngiltere üzerindeki Danimarka egemenliğinin etkisi 1042 yılından itibaren giderek azaldı. İngiltere topraklarındaki egemenliğin kaybedilmesi büyük oranda Danimarka'nın iç meseleleriyle uğraşmak zorunda olmasından kaynaklanmıştır. Özellikle yaşanan veraset kavgaları ülkenin bölünmesine yol açarken, komşu devletlerin ve Wendlerin (Batı Slavları) saldırıları Danimarka'yı bir hayli zor durumda bırakmıştır. Ancak bu kargaşa döneminde Danimarka adına bazı önemli gelişmeler de

¹⁰ "Danimarka", **Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi**, 6, Milliyet Gazetecilik, İstanbul, 1986, s. 2870, 2871.

¹¹ "Danimarka", **DİA**, s. 461, 462.

¹² Öztuna, a.g.e., s. 299.

yaşanmıştır. Krallık, iktidarlığını güçlendirmek amacıyla kiliseyi birçok piskoposluğa bölerek yeniden düzenlemiş, ardından 1103'te Lund Başpiskoposluğu kurulmuştur. Büyük Valdemar (1157-1182), saray, kilise ve soylular arasında iş birliğine dayanan güçlü bir monarşi kurarak ülkeyi birleştirmiştir. Aynı dönemde Baltık Denizi'nde yayılmacı hareketlere dayanan bir siyasi politika izlemeye başlanarak Rügen adası ve Pomeranya kıyılarında stratejik üsler ele geçirilecektir. Ayrıca Valdemar döneminde ülkenin yasalarına kesin bir şekil verilmiş, ticaret iyice gelişmiş ve pek çok yeni kent kurulmuştur. Fakat 1227 yılında Almanlar karşısında alınan yenilgi, Danimarka için yeni bir karışıklık dönemini başlatmıştır. Valdemar IV Atterdag, durumu bir süreliğine yeniden düzeltse de 1368-1370 arasında gerçekleşen Büyük Hansa Savaşları Danimarka için yeni bir kargaşa dönemini ortaya çıkaracaktır. Danimarka kıyılarına saldıran 75 Hansa kenti, 165 yıl boyunca ülkeyi egemenlikleri altına alarak Danimarka'nın Hansa egemenliğine girmesine neden olacaklardır.¹³

Danimarka, İsveç ve Norveç bir araya gelerek 1397 yılında Kalmar Birliğini teşkil etmişlerdir. Kalmar Birliğinin ortaya çıkış faktörleri incelendiğinde iç ve dış faktörlerin oluşumda etkisinin olduğu görülmektedir. Özellikle Hansa Birliğinin yarattığı ekonomik endişeler ve Alman siyasi gücünün İskandinavya bölgesinde meydana getirdiği tehdit, birliğin oluşumunun dış etkenlerden kaynaklı sebepleri olarak dikkat çekmektedir. İç etkenlerin oluşturduğu faktörler ise 1347-1351 yılları arasında devam eden Büyük Veba Salgınının yüksek miktarda ölümlere sebep olması ve sürekli olarak yaşanan iç savaşların İskandinav bölgesini zayıflatması şeklinde özetlenebilmektedir. Ancak bu sebeplerin dışında üç ülkenin hanedanlıklar vasıtasıyla oluşan akraba ve kraliyetler arası evlilik ilişkilerinin birliğin oluşumunda doğrudan etkisinin olduğunu söylemek mümkündür.¹⁴ Kalmar Birliği, üç ülkeyi tek bir anayasa çatısı altında birleştirmiş, içişlerinde özerk, dışişlerinde ise üç krallığın ileri gelenlerince seçilen kral tarafından temsil edilen bir siyasi birlik yapısı oluşturmuştur. Fakat Danimarka'nın diğer krallıklar üzerinde hâkim rol üstlenmesi özellikle İsveç tarafından hoş karşılanmamaktaydı. Bu nedenle İsveç 1523 yılında birlikten ayrılırken Danimarka ve Norveç Kalmar Birliğini 1814 yılına kadar devam ettirmişlerdir.¹⁵

Reform Hareketleri sürecinde Danimarka'da yaklaşık 300 yıldır devam eden Katolik Kilisesi'nin egemenliği yıkılarak devletin Protestanlığa geçiş süreci başlamıştır. Bu süreç Danimarka için oldukça hızlı gerçekleşmiştir. Protestanlığın Danimarka'da hızlı yayılmasının sebepleri arasında ülkenin konumunun Lutherci düşüncenin merkez bölgesine yakınlığı ve krallığın Alman tesirinde kalmasıdır.¹⁶ Ayrıca Luthercilik var olan sosyal düzeni korurken kralların otoritelerini arttırmalarına da olanak tanımaktaydı. Bu nedenle krallar merkezi otoriteleri güçlendirmek için Katolikliğe karşı

¹³ Danimarka, "Büyük Larousse", s. 2871.

¹⁴ Uçar, a.g.t., s. 4,5.

¹⁵ Halil Yavaş, "Avrupa'da İlk Birlik Pratiği Olarak Kalmar Birliği ve Kalmar Anayasası", **İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 22, 2020, s. 360,361.

¹⁶ Byron J. Nordstrom, **Scandinavia Since 1500**, The University of Minnesota Press, Minneapolis, 2000, s. 38.

Protestanlığın yayılmasını desteklemişlerdir.¹⁷ Öyle ki Danimarka kralı II. Christian yeni fikirleri bir reform aracı olarak görmüş, II. Friedrich ise krallığın Roma Kilisesine ödeme gönderme zorunluluğuna son vererek Roma Kilisesi ile olan bağlarını tamamıyla kesmiştir.¹⁸ Böylelikle Hans Tausen'in vaazları yoluyla Danimarka'ya giren Protestanlık, 1536'da devletin resmi mezhebi haline gelmiştir.¹⁹ Devlet dininin 1536'da Protestanlığa dönüştürülmesi ülkedeki Katolikler ile Protestanlar arasında mezhep çatışmalarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Katolikler ulusal kilisenin Katolik kalması ve kiliseyi koruyan anayasal durumu devam ettirme odaklı bir tutum izlerken, Danimarka soyluları ve İsveç donanması tarafından desteklenen III. Christian, Danimarka'nın yedi piskoposunu tutuklayıp onları otorite ve mülklerinden yoksun bırakarak kilisenin gücünü yavaş yavaş azaltmıştır. Bu dönemde tüm Danimarka'da Reform yerleşmiş ve kral kilisenin başkanı haline gelmiştir.²⁰

Danimarka, 1500'lü yıllardan itibaren İsveç ile bölgedeki siyasi gücü elde etmek ve bu gücü korumak adına sürekli olarak savaş yapmak durumunda kalmıştır. Danimarka ile İsveç arasında 1563-1570 yıllarında gerçekleşen savaşın temel nedeni, Baltık Denizi'ne egemen olma mücadelesine dayanmaktaydı. İki devlet arasındaki savaş Stettin Barışı neticesinde Danimarka'nın galibiyeti ile sonuçlanırken Baltık Denizi'ndeki Hansa Kentlerinin egemenliği dönemi de son bulacaktır. Bu galibiyet Danimarka donanmasının yükseliş sürecini başlatan bir gelişme olarak da dikkat çekmektedir. Özellikle IV. Christian döneminde güçlü bir donanma inşa ettirilmiş ve ticaret şirketleri kurarak Danimarka'yı yalnız Baltık değil, uluslararası sularda bile ticaret yapan bir devlet haline getirmek adına hamleler yapılmıştır.²¹ 1611-1613 yılları arasında İsveç'in Danimarka toprakları üzerinde hak iddia etmesi bu iki ülkeyi yeniden savaşın eşiğine getirmiş ve yapılan savaş Danimarka kazanmıştır. Ocak 1613'te yapılan Knared Barışı, Danimarka'ya yeni topraklar kazandırmakla birlikte ticari menfaatlerini devam ettirmesine imkân sağlamıştır.²²

IV. Christian devri Danimarka için ticari ve iktisadi hayatta da büyük atılımların gerçekleştirildiği bir dönemi temsil etmektedir. Bu dönemde "*Merkantilizm*" adı verilen ekonomi politikası devletin iktisadi hayatına tesir etmeye başlamıştır. Krallık idaresi ticari şirketlere imtiyazlar ve bazı alanlarda tekel hakkı tanımak suretiyle dış ticaretin gelişmesini desteklemekteydi. Deniz aşısı ticaretin desteklenmesi bu dönemde Danimarka'nın ticaret filosunda önemli bir atılım gerçekleştirmesini sağlamıştır. Diğer yandan iktisadi ve ticari hayatta canlanma IV. Christian'ın büyük devlet siyaseti takip etmesine neden olmuş, İspanya'nın gerilemesinden faydalanılarak

¹⁷ Norman Davies, **Avrupa Tarihi**, Çev. Burcu Çığman vd., 2. Baskı, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara, 2011, s. 533.

¹⁸ Nordstrom, a.g.e., s. 39.

¹⁹ Davies, a.g.e., s. 533.

²⁰ Nordstrom, a.g.e., s. 38.

²¹ "Danimarka", **Büyük Larousse**, s. 2872.

²² Bekir Sıtkı Baykal, **Yeni Zamanda Avrupa Tarihi**, c. 2, 2. Baskı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1988, s. 173

Hindistan ticaretine Danimarka'yı iştirak etmek hedeflenmiştir.²³ Bu maksatla 1616'da Kopenhag'da bir Doğu Hindistan şirketi kuruldu. Devamındaki süreçte Grönland ve İzlanda adında iki şirket daha oluşturuldu. Elverişli bir ticaret üssü olan Trenkebar'ın ele geçirilmesiyle Danimarkalı tüccarlar; silah, kumaş, biber ve şeker başta olmak üzere pek çok ürünün ticaretini yapmıştır. Ayrıca bölgedeki korsan faaliyetlerine son vermek için çeşitli antlaşmalar imzalanmıştır.²⁴

İsveç'e karşı alınan başarılı sonuçlar ve ticaret alanındaki gelişmeler IV. Christian'ın üzerinde topraklarını Avrupa ana karası boyunca genişletme arzusunu uyandırmıştır. Böylece Danimarka hem Avrupa'daki gücünü ve nüfuzunu arttırabilecek hem de Hansa kentlerinin varisi olabilecekti. Otuz Yıl Savaşlarına bu amaç doğrultusunda katılan krallık, savaş boyunca bir dizi yenilgiye uğrayarak istediğini alamayan bir görüntü çizmiştir. Savaş sonunda alınan yenilgiler 1629 yılında imzalanan Lübeck Barışı neticesinde Danimarka'nın Almanya üzerindeki emellerinden vazgeçmesine neden olacaktır. Krallık adına 1600'lü yıllardaki en büyük sorun sürekli savaşlar ile uğraşmak durumunda kalmasıdır. Öyle ki 1645 yılına gelindiğinde yeniden İsveç'in saldırısı ile karşı karşıya gelen Danimarka, bu savaştan da başarısızlık ile ayrılacak hatta imzalanan Brömsebro Barışı ile geniş toprak parçalarını İsveç'e bırakmasının yanı sıra Sund Boğazı'ndan geçen İsveç gemilerinden de vergi almamayı taahhüt etmek durumunda kalacaktır. İmzalanan Brömsebro Barışı, Danimarka adına hem büyük toprak kayıpları hem de ekonomik açıdan İsveç'e karşı büyük bir yenilgi olmakla birlikte uzun yıllardır İsveç ile sürdürülen Kuzey Avrupa'ya hâkim olması mücadelesini İsveç lehine noktalamıştır.²⁵

Danimarka, 1658 yılına gelindiğinde bu defa zengin kaynaklarıyla bilinen Skane bölgesini İsveç'e bırakmak zorunda kalmıştır. Bölgenin İsveç'e bırakılması Baltık denizini tamamıyla bir İsveç gölü haline getirmiştir. Lakin savaşın kaybedilmesi İsveç'e yalnızca Baltık denizi hâkimi unvanını vermekle kalmamış, aynı zamanda savaşın ardından İsveç, iki yıl boyunca Danimarka topraklarını işgal etmiştir. İki ülke arasında vuku bulan sürekli gerilimler barış dönemlerinin kısa, savaşların ise uzun süre devam etmesine sebebiyet vermektedir. Dolayısıyla sürekli savaş hali ekonomik anlamda da krallığı büyük oranda yıpratmaktaydı. Bu nedenden ötürü V. Friedrich ile uzun süren savaşlar sonucu krallığın kaybettiği toprakları geri alma siyasetinden vazgeçilerek IV. Christian döneminde başlatılan sömürgeleşme faaliyetleri yeniden hız kazanmıştır. Sömürgeleşme yarışına dahil olmaya çalışan Danimarka, süreç içerisinde İzlanda, Faroe Adaları ve Grönland'a ek olarak Batı Afrika'da, Karayielerde ve Batı Hint adalarındaki çeşitli koloni merkezlerini idare eden bir ülke haline

²³ Baykal, a.g.e., s. 173.

²⁴ Srikanth Srihedar, **Concise History Of Danish East India Company**, 2020, s. 7.

²⁵ Baykal, a.g.e., s. 173-175.

gelmiştir.²⁶ Batı Hint adaları, St. Thomas, St. John, St. Croix gibi adaları ele geçiren Danimarka bu süreçte sömürgecilik yarışında pek çok devleti geride bırakmıştır.²⁷

XVIII. yüzyıl başlarında meydana gelen Napolyon Savaşları, Danimarka'nın Avrupa diplomasisinde büyük bir yara almasına neden olmuştur. Napolyon tarafında yer alma kararı, hemen yanı başında bulunan ve dünyanın önde gelen güçlerinden biri olan İngiltere'nin sürekli olarak baskısını hissetmesine neden olmuş ve krallık bu süreçte büyük zarar görmüştür. İngiltere, Danimarka'nın tarafsızlığını ilan etmesini ve donanmasını rehin bırakmasını istemekteydi. Ancak talebin Danimarka tarafından olumsuz karşılanması sonucunda, 1807 yılında İngiltere başkent Kopenhag'ı bombalamak suretiyle ülkeyi birlikten ayrılmaya zorlamıştır. İngiltere'nin Danimarka'nın tarafsızlığını istemesindeki asıl sebep Baltık denizindeki güvenli ve serbest ithalat, ihracat pazarını koruma arzusundan kaynaklanmaktaydı. Danimarka ise devletin toprak bütünlüğünü korumak ve Norveç'in İsveç kontrolünü geçmesini önlemek üzerine bir siyaset izlemekteydi. Tüm bu politikalar ve İngiltere'nin Kopenhag'ı bombalaması olayı Danimarka'yı Fransa tarafına iten esas faktörleri oluşturmaktadır. Ancak savaşın Fransa ve müttefiklerinin yenilgisi ile sonuçlanması Danimarka'nın tüm politikalarını sona erdirmiştir. Öyle ki 1814 yılında Kiel'de gerçekleşen barış görüşmeleri neticesinde Danimarka Norveç'i kaybedecek ve Avrupa diplomasisinde geri planda kalan bir ülke konumuna bürünmeye başlayacaktır.²⁸

1.2. 1756 Tarihli Ahidname Antlaşmasına Giden Yol ve Osmanlı-Danimarka Arasında Resmi İlişkiler Dönemi

Osmanlı Devleti ile Danimarka arasındaki ilişkilerin başlangıcı resmi olarak on sekizinci yüzyılın ikinci yarısında başlamış olsa da iki devletin birbirinden haberdar olması ve gerçekleşen siyasi olayların etkisiyle dolaylı olarak yaşanan gelişmeler ilişkilerin başlangıcını XV. yüzyıla kadar geriye götürmektedir. Danimarkalıların Osmanlı Devleti ile ilgili ilk duyumlarının kaynağı net olarak bilinmese de Türklerin Balkanlar'daki ilerleyişlerinden haberdar oldukları anlaşılmaktadır. Bilindiği gibi kilise, pek çok kez Avrupa krallıklarına Türklere karşı oluşturulacak olan Haçlı Seferlerine katılmaları konusunda açık çağrıda bulunmuştur. Kaynaklar incelendiğinde bu çağrıların İskandinav coğrafyasındaki kral ve prenslere de duyurulduğu görülmektedir. Henüz 1445'te Papa IV. Eugen, Danimarka'ya bir elçi göndererek Avrupa'da giderek etkisini büyüten Türk tehlikesine dikkat çekmiş ve bu tehlikenin durdurulması için oluşturulacak ordunun masraflarını karşılamak amacıyla Danimarka kralından mali yardım talep etmiştir. Özellikle Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethetmesi Avrupa'da büyük yankı uyandırmış, şehrin düşüşünün öğrenilmesi büyük bir üzüntüye sebep olmuştur. İstanbul'un düşmesi hakkındaki bu önemli haberin Danimarka'ya hangi kanaldan

²⁶ Koçak, a.g.t., s. 14-17.

²⁷ Davies, a.g.e., s. 627.

²⁸ Uçar, a.g.t., s. 6.

ulaştığı net olarak bilinmemekle birlikte, Rusya üzerinden bir ticaret kervanı ya da daha büyük bir olasılıkla Roma Kilisesi kanalıyla ulaştığı olması kuvvetle muhtemeldir.²⁹

Papa V. Nicholas, İstanbul'un düştüğü haberini aldığı anda bir kez daha tüm Hıristiyan krallıklarına Türklere karşı bir Haçlı Seferi düzenlenmesi ve bu seferin büyük bir katılım oranına sahip olması için çağrıda bulunmuştur. Ancak bu çağrının Danimarka'ya ulaşip ulaşmadığı veya ulaştıysa ne zaman olduğu konusunda hiçbir resmi kanıt bulunmamaktadır. Bununla birlikte Alman Tarihçi Georg Voigt'in 1860 yılında aktardığı bilgiye göre; İstanbul'un fetih haberi Danimarka'ya ulaştığında, dönemin kralı olan I. Christian Türklere karşı yapılacak olan haçlı seferine katılacağına dair söz vermiş, fethi gerçekleştiren II. Mehmed'in ise kehanetlerde ismi geçen kıyametin büyük canavarı olarak nitelendirilen kişi olduğuna ikna olmuştur. Fakat adı geçen tarihçi bu bilgiyi hangi kaynaktan elde ettiğini açıklamadığı gibi bilginin doğruluğu başka bir tarihçi tarafından da ispatlanmamıştır.³⁰ İlerleyen dönemlerde Kutsal Roma Germen İmparatoru III. Friedrich, bütün Avrupa devletlerine ittifak çağrısında bulunarak şu sözleri ifade etmiştir.³¹

Mehmet çoktandır aramızda hüküm sürüyor. Türk kılıcı çoktandır başımızın üstünde bulunuyor. Karadeniz çoktandır bize kapalı ve Romanya (Bizans) çoktan beri Türklerin hâkimiyetindedir. Oradan Macaristan'ı ve Almanya'yı (Avusturya) ele geçireceklerdir. Onlar bunları yaparken biz aramızdaki düşmanlık ve anlaşmazlıkla hayatımızı sürmeye devam edeceğiz. İngiltere ve Fransa kralları birbirlerine karşı silaha sarıldılar. İspanya sadece nadiren huzura kavuşuyor. İtalya ise asla sulha kavuşmayacaktır. Eğer ordu ve silahlarımızın düşmanlarımıza karşı kullanabilesek ne iyi olurdu.

III. Friedrich'in bu mektubunun Danimarka'ya ulaştığı ve Danimarka kralı I. Christian'ın mektuba uzunca bir cevap yazdığı bilinmektedir. I. Christian, Türklerin Batıya olan ilerleyişinin sebebini Hıristiyanların bu zamana kadar işlemiş olduğu günahlara bağlamış ve ittifak teklifini konsülüne danışmak zorunda olduğunu belirtmiştir. Ayrıca ülkesinin pek çok adadan oluşması sebebiyle söz konusu konsülün erken toplanamayacak olmasını mazeret bildirerek olası ittifaka katılmayacağını sinyallerini vermiştir. Kilisenin pek çok kez Danimarka'dan yardım istemesine ve tehlikeye karşı Danimarka kilise çanlarının çalınmasını emretmesine rağmen oluşturulacak Haçlı ittifakına yardım ve katılım sağlama fikri, Avrupa'nın genelinde olduğu gibi Danimarka özelinde de rağbet görmemiştir. Bu durumun nedenleri arasında Danimarka'nın içinde bulunduğu siyasi problemlerin etkisi büyüktür. I. Christian'ın Haçlı Seferine katılımı düşünebilmesi o günün şartlarında İsveç ve Norveç üzerindeki tam kontrolün sağlanabilmesine bağlıydı. Ancak Danimarka ve İsveç arasında tam anlamıyla bir barışın sağlanamaması ve Papa'nın beklenen arabuluculuğu yapmaması gibi etmenler, Danimarka'nın kendi iç problemleriyle alakadar olmasını zorunlu kılmıştır. Danimarka'nın Haçlı Seferlerine katılmamak konusundaki tutumu I. Christian'ın hizmetine

²⁹ Boisen, a.g.e., s. 14.

³⁰ Janus Møller Jensen, **Denmark And The Crusades (1400-1650)**, Brill, Leiden, 2005, s. 62,63.

³¹ Charles A. Frazee, **Katolikler ve Sultanlar: Kilise ve Osmanlı İmparatorluğu 1453-1923**, Çev. Cemile Erdek, 1. Baskı, Küre Yayınları, İstanbul, 2019, s. 225.

giren Bohem soylu ve savaşçı şair Michael Beheim tarafından eleştiri ile karşılanacaktır. Öyle ki Beheim, Hıristiyan kral ve prenslerinin Türklere karşı eylemsizliklerini eleştirdiği şiirinde I. Christian'a hitaben “Danimarka kralı, kudretin nerede?” diye sormuş ve “İsveç senin Türkiye'ndir” sözleriyle tepkisini dile getirmiştir.³²

1592 tarihinde bu kez Kutsal Roma Germen İmparatoru II. Rudolf, Türklere karşı Danimarka kralı IV. Christian'a yardım teklifinde bulunmuş fakat olumlu bir yanıt alamamıştır. IV. Christian ittifak teklifine olumlu yanıt vermese de 1594'te Lübeck veya Flensburg bölgelerinden 15.000 daler toplayarak parasal yardım yapacağını beyan etmiş sonraki süreçte söz konusu tutarı da ödemiştir. Kral, bu tutarın ödenmesinin ardından daha fazla mali yardımda bulunacağına dair söz vermesine rağmen, bu vaadini gerçekteştirme fırsatı bulamamıştır. Öte yandan tarihçiler, IV. Christian yanında tasmaında Danimarka kraliyet amblemi bulunan ve “*Tyrk-Turk*” adıyla çağrılan küçük, çirkin bir köpeğin bulunduğunu ifade etmektedir. Bu küçük ayrıntı Danimarka kralının Türkler ve dönemin en büyük Türk gücü olan Osmanlı Devleti'ne olan bakış açısını göstermesi bakımından önemlidir.³³

Danimarka'nın Osmanlı Devleti'ne bakış açısını Haçlı perspektifi dışında kültürel alanda da yakalamak mümkündür. Matbaanın icadından bu yana iletişim alanında büyük bir devrim yaşanmış, dünyadaki farklı kültürler ve olaylar hakkında bilgi sahibi olabilmek çok daha kolay hale gelmiştir. Matbaanın Danimarka'ya girmesinden sonra ülkede basılan ilk kitabın St. John şövalyelerinin merkezi olan Rodos'un Türkler tarafından kuşatılmasından bahsetmesi oldukça ilgi çekicidir. Guilhelmus Caoursin isimli yazara ait olan “*De Obsigione Et Bello Rhodiano*” isimindeki bu eser 1482 yılında basılmıştır.³⁴

Osmanlı ve Danimarka ilişkilerinin resmileşmesinden iki yüz yıl önce tarihler 1556 yılını gösterdiğinde Danimarkalı bir ressam olan Melchior Lorichs İstanbul'a gelmiştir. Fakat bu ressamın İstanbul'a gelişi Danimarka aracılığı ile değil Kutsal Roma Germen İmparatorluğu aracılığıyla gerçekteşmiştir. Ogier Ghiselin de Busbecq'in elçilik heyeti ile İstanbul'a gelen ressam, neredeyse dört yıla yakın bir süre boyunca burada kalmıştır. Lorichs, İstanbul'da bulunduğu süre zarfında Türklerin, günlük yaşamlarına dair resimler çizmiş, şehirdeki etkileyici bulduğu mimari eserlerin gravürlerini oluşturmuştur. Bu mimari eserlerin başında Lorichs'in İstanbul'da olduğu seneler ile paralel olarak yapımı tamamlanan Süleymaniye Camii gelmektedir. Bunun yanı sıra şehre geldiği ilk sene içerisinde Sultan Süleyman'ın portresini çizmek adına izin koparmayı başararak sultanın iki adet portresini oluşturmuştur. Kanuni Sultan Süleyman'a ait portrelere ilaveten Danimarkalı sanatkarın Osmanlı İmparatorluğu'nda bulunduğu süre zarfında oluşturduğu en önemli eseri, dönemin İstanbul'unun görünüşünü betimleyen 9 metre uzunluğundaki İstanbul panoramasıdır. Bu

³² Jensen, a.g.e., s. 68,69.

³³ Jensen, a.g.e., s. 261.

³⁴ Boisen, a.g.e., s. 15.

eser XVI. yüzyıl İstanbul'unun en gerçekçi ve ilk büyük panoraması olarak dikkat çekmektedir. Ressam Lorichs, İstanbul'un ayrılışından sonra ise Danimarka kralı II. Friedrich'in hizmetine girerek 1580 tarihinde saray ressamı olarak tayin edilmiştir.³⁵

Danimarka ile Osmanlı Devleti arasındaki resmi ilişkiler XVIII. yüzyılın ikinci yarısında başlamıştır. İki devlet arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi hususunda ilk teşebbüs Danimarka'dan gelmiştir. Her ne kadar resmi ilişkilerin başlangıcı XVIII. yüzyıla denk gelmiş olsa da Danimarka, deniz aşırı ticaretini geliştirme odaklı bir ekonomik model izlemeye başladığı andan itibaren Osmanlı Devleti ile yakın ilişkiler kurmak adına hamlelerde bulundu. Danimarka'nın Osmanlı Devleti ile ticari ilişkilerinin geliştirmek istemesinin temelinde hem kendi deniz aşırı ticaret hacmini arttırıcı bir model uygulanması hem de Osmanlı Devleti'nin uyguladığı ekonomik politikalar ve sahip olduğu stratejik liman sayısının fazla olmasının bu ticarete olabilecek yararı son derece etkilidir. Özellikle IV. Christian döneminde merkantilizm politikasının uygulanmaya başlanması, Danimarka'nın Osmanlı Devleti ile ticari ilişkilerini başlatmak istemesinin de arka planını oluşturur. Bu politikanın uygulanmaya başlanmasından önce Danimarka ve Norveç Krallığı, Jutland Yarımadası, Grönland, İzlanda, Faroe ve bir dizi küçük koloniden oluşuyordu. O zamanki nüfusu 2 milyon civarında olan ve kendi kendine yeten bir ekonomi politikası izlemekten vazgeçen Danimarka, balık ve kereste ihracına ağırlık vererek ithalat kısıtlamaları yoluyla sanayiye teşvik etmiştir.³⁶ Krallık idaresi, ticari şirketlere imtiyazlar ve bazı alanlarda tekel hakkı tanımak suretiyle dış ticaret hacminin artması konusunda büyük bir çaba göstermiştir.³⁷ IV. Christian, bu politikalara ek olarak Danimarka'yı Hindistan ticaretine de dahil etmek istedi. Bu amaç doğrultusunda Doğu Hindistan, İzlanda ve Grönland Ticaret Kumpanyaları kuruldu.³⁸

Danimarka, uygulanan politikaların da etkisiyle kısa sürede Avrupa'nın önde gelen ticaret filolarından birine sahip hale geldi. Deniz ticaretine çok önem veren bu devletin Doğu ve Akdeniz'deki ticaret potansiyeline dikkatini çevirmemesi de imkansızdır. Ayrıca oldukça geniş bir coğrafyada hüküm süren Osmanlı Devleti ile ilişkilerin başlatılması bu bölgelerdeki limanlara ulaşabilmek açısından son derece gerekiyordu. Bu sebeple Osmanlı Devleti ile temas kurmak için ilk girişimler başlatılmıştır. Danimarka kralı 1624 yılında Osmanlı Devleti'nin Erdel voyvodası Betlen Gabor'a adamlar göndererek Osmanlı Devleti ile ilişkileri başlatılabilmesi için arabuluculuk yapması ricasında bulunmuştur. Aynı dönemde Gabor'dan yardım isteyenler arasında İsveç kralı da vardır. Gabor, Danimarka ve İsveç'in arzusunu Osmanlı hükümetine bildirmesine rağmen söz konusu dönemde Danimarka ve İsveç krallarına cevaben gönderilen nameler dışında resmi ilişki

³⁵ Semavi Eyice, "Avrupa'lı Bir Ressamın Gözü İle Kanuni Sultan Süleyman", Sema Doğan (Der.), **Prof. Dr. Semavi Eyice Külliyyatı I**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2015, s. 376-382.

³⁶ Dan H. Andersen, "Denmark's Treaty With The Sublime Porte In 1756", s. 17.

³⁷ Boisen, a.g.e., s. 21.

³⁸ Baykal, a.g.e., s. 173.

kurulamamıştır.³⁹ Bu dönemde Danimarka'nın yaşadığı siyasi bunalımlar Osmanlı Devleti ile ciddi bir temas kurulmasına engel oldu. Kralın ülkedeki soylu sınıfın çıkarlarını gözeten anayasayı değiştirmemesi ülkede karışıklık ortamı yaratırken, Otuz Yıl Savaşlarında aldığı yenilgiler ise ekonomiyi büyük bir krize sürüklemişti. Dolayısıyla Danimarka açısından bunalımlı bir döneme girilmesi iki ülke arasındaki resmi ilişkilerin başlayabilmesi için XVIII. yüzyılı beklemeyi gerekli kılacaktır.⁴⁰

Danimarka Krallığı, XVIII. yüzyıla girildiğinde Hint Okyanusu ve Afrika'nın bazı bölümlerine ticari seferler düzenleyen fakat aynı zamanda da İskandinav coğrafyasında çeşitli iç savaşlarla uğraşmak zorunda kalan bir ülke görüntüsü çizmektedir. Yirmi beş yıl boyunca süren İskandinavya savaşlarının sona ermesi ve kral V. Friedrich ile kaybedilen toprakları geri alma siyasetinden vazgeçilmesi sömürgeleşmeye hız kazandırdığı gibi unutulmuş merkantilizm politikasının yeniden canlandırılmasına doğrudan etki etmiştir.⁴¹ Gözünü Akdeniz'e çeviren Danimarka, Osmanlı ile ticaret anlaşması imzalamadan hemen önce Osmanlı himayesindeki Garp Ocakları olarak zikredilen Cezayir, Trablus, Tunus ve Fas ile 1746-1753 yılları arasında çeşitli antlaşmalar imzaladı. İmzalanan antlaşmalar Danimarka gemilerine el konulmaması için belirli miktarlarda haraç ödemesi yapılmasını öngörmekteydi. Fakat Danimarka'nın Akdeniz ticaretinde eklenilebilmesi için mutlak suretle Osmanlı Devleti ile ilişkilerini geliştirmesi ve ticaret antlaşması imzalaması şarttı. Zira Osmanlı Devleti, Hint Okyanusuna uzanan stratejik konumu ve hüküm sürdüğü geniş coğrafyada yer alan pek çok önemli liman şehrini bünyesinde barındırmasıyla, Danimarka için bir düşmandan ziyade iyi bir ticaret ortağı olabilirdi. Osmanlı sultanı ile bir ticaret anlaşması yapılabilirse, imparatorluk içerisinde konsolosluklar ve ticarethaneler kurulabilecek ve bu da Levant'ın tüm limanlarının Danimarka ticaretine ve gemiciliğine açılması anlamını taşıyacaktı.⁴² Bunun yanı sıra Osmanlı Devleti'nin uyguladığı ülkedeki mal arzını teşvik için ithalata genellikle kısıtlama getirilmemesi, transit ticareti engelleyici unsurlar ile mücadele edilmesi, ticaretin aracıları olan zımmi ve müstemenlerin cizyeden muaf tutularak desteklenmesi gibi ekonomik politikalar Danimarkalı tüccarlara da cazip görünmüş olmalı ki Danimarka, XVIII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Osmanlı ile diplomatik girişimlerini yoğunlaştırarak ticaret antlaşması imzalamayı hedeflemiştir.⁴³

Danimarka kralı V. Friedrich, Osmanlı Devleti ile diplomatik müzakerelerin gerçekleştirilmesi amacıyla savaş komiseri olan Sigismund Wilmo De Gähler'i görevlendirmiştir. Osmanlı Devleti ile müzakereleri yürütme misyonu verilen Gähler, kralından 1751 yılında ilk talimatı almıştır. İstanbul'da yaşanan veba salgını onun Kopenhag'dan ayrılışını bir süre ertelemişse de 7 Haziran

³⁹ Naîmâ Mustafa Efendi, **Naîmâ Tarihi**, Haz. Zuhuri Danişman, c. 2, Zuhuri Danişman Yayınevi, İstanbul, 1967, s. 900.

⁴⁰ Temel, a.g.m., s. 118.

⁴¹ Koçak, a.g.t., s. 14,15.

⁴² Andersen, "Denmark's Treaty With The Sublime Porte In 1756", s. 146.

⁴³ Ahmet Tabakoğlu, **Türk İktisat Tarihi**, 6. Baskı, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2006, s. 250,251.

1752'de İstanbul'a ulaşmıştır.⁴⁴ Gaehler, Osmanlı başkentine 1752'de varmış olmasına rağmen "1756 Tarihli Dostluk, Seyr-i Sefain ve Ticaret Antlaşması'nın elde imzalanması pek de kolay olmamıştır. Konuyla ilgili Danimarkalı araştırmacılar tarafından hazırlanan Danca ve İngilizce kaynaklar incelendiğinde antlaşmanın imzalanmasından önce ve sonra dönemin dışişleri bakanı Bernstorff ile İstanbul'da bulunan Gaehler arasında yoğun bir mektuplaşma trafiğinin yaşandığı görülmektedir.⁴⁵ Dolayısıyla Danimarka açısından bu süreç yalnızca Osmanlı ile ticaret antlaşması yapma isteği ve bunu gerçekleştirme ile sınırlı bir süreç olmaktan çok antlaşmanın resmen imzalanabilmesi için yoğun çaba ve stratejilerin gerçekleşmesiyle mümkün olabilmiştir.

Danimarka kralı V. Friedrich, Gaehler'in 1752 yılında İstanbul'a hareketinden hemen önce verdiği talimatta antlaşma sürecinin gizli olarak yürütülmesini istemiştir. Gaehler'e verilen talimatta gizlilik şu şekilde ifade edilmiştir:⁴⁶

Memleketimiz ile Osmanlı Devleti arasında ticari anlaşma yapma hususunun imkân ve fırsatlarını araştırmak amacıyla seni gizlice İstanbul'a yollamaya karar verdik. Viyana'ya kadar Macaristan'dan at satın almak amacıyla seyahat eden ahırcı başımız kimliğine bürüneceksin. Viyana'ya kadar krallığımız pasaportunu taşıyabilirsin. Oraya vardığında fevkalade temsilcimiz sana İstanbul'a seyahatini sağlayacak pasaportu verecek ve at satın alacağını bahane ederek İstanbul'a ulaşacaksın.

Osmanlı Devleti ile müzakerelerinde kullanılması için Gaehler'e Danimarka kralının Osmanlı padişahına ve dışişleri bakanı Bernstorff'un Osmanlı sadrazamına yazdığı mektuplar teslim edilmiştir. Bernstorff, Gaehler'e verdiği talimatta İstanbul'a varmasının ardından Fransa tüccarlarından biri olan Couturier'i bulmasını ve onun tavsiyelerine uyması için kralı tarafından emir aldığını bildirmesini istemiştir. Bernstorff, Fransız tüccar Couturier ve Fransa'nın Osmanlı Devleti'ndeki elçisi Desalleurs için de birer mektup yazarak Gaehler'e teslim etmiştir. Danimarka hükümeti Fransa elçisi aracılığıyla bir görüşme başlatma amacıyla olsa da Gaehler'e, neticede Fransa'nın İsveç ile yakın münasebet içinde olduğunu bu sebeple gelişinin İsveç ve diğer Avrupa devletlerinin elçilerinden gizli tutulmasının çok daha iyi olabileceğini belirtmiştir. Mektuplarda özellikle İsveç üzerinde epeyce durulmuştur. Çünkü İsveç, Osmanlı Devleti ile 1737 yılında bir ticaret antlaşması imzalamıştır. Danimarka hükümetinin Gaehler'e verdiği talimatlarda da görüleceği üzere imzalanacak antlaşmanın İsveç ile Osmanlı Devleti arasında akdedilen antlaşma maddeleriyle aynı şartlara tabi olması istenmekteydi. Geleneksel düşmanları olan İsveç'in İstanbul'da bulunan

⁴⁴ Wandel, a.g.e., s. 10.

⁴⁵ Antlaşmanın imzalanması sürecinde Danimarka tarafının faaliyetleri hakkında Türkçe kaynaklardaki bilgiler sınırlıdır. Osmanlı Devleti ile antlaşma imzalanması talebinin Danimarka'dan gelmesi, Danimarkalı yetkililerin antlaşmanın imzalanması sürecindeki faaliyetlerini açığa çıkarmayı gerekli kılmaktadır. Bu noktada Dan H. Andersen'in "Denmark's Treaty With The Sublime Porte In 1756" isimli makalesi ve C.F. Wandel'in "Danske Handelsforsø Paa Levanten (I Det Attende Aarhundrede)" adlı kitabı referans alınmıştır. Bu çalışmalar Gaehler ve Danimarka dışişleri bakanı Bernstorff'un mektuplarına dayanılarak hazırlanmışlardır. İki yazarın da verdiği bilgiler birbirleriyle tamamen örtüşmekte ve Danimarka arşivlerine dayanmaktadır. Danimarka'nın ulusal arşivlerinde 1756 Antlaşmasına dair belgeler, elçilik yazışmaları, elçilere ait personel dosyaları gibi belgeler bulunmaktadır. Danimarka arşivi için bkz. <https://en.rigsarkivet.dk/>.

⁴⁶ Boisen, a.g.e., s. 21.

elçisinin olası bir Osmanlı-Danimarka antlaşmasını engellemek adına her türlü hamleyi yapacağına inanıyorlardı. Bu sebepten ötürü Gaehler'in gelişi ve misyonun hem İsveç elçisinden hem de İstanbul'daki diğer elçilerden saklanması halinde çalışmaların çok daha kolay ilerleyeceği düşünülmüştür.⁴⁷

Gaehler, İstanbul'a gelişinin hemen ardından Fransız tüccar Couturier'i bulmuş ve onun yardımıyla Fransa elçisi Desalleus ile görüşme imkânı elde etmiştir. Fransız elçisi, Gaehler'i dostane bir tavırla karşılayarak Bab-ı Ali tercümanlarından biri vasıtasıyla reisülküttâba, Gaehler hakkında bilgi verilmesini sağlamıştır. Fakat Gaehler'in huzura kabulüyle ilgili ilk girişim başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Çünkü Gaehler, kralı ve dışişleri bakanından gelen mektupları yanında buldurmasına rağmen gelişi resmi olarak Osmanlı Devleti'ne bildirilmemiştir. Reisülküttâb Naili Abdullah Efendi⁴⁸ verdiği cevapta, yabancı devletlerin elçilerinin ya da murahhaslarının Osmanlı sınırına vardıklarında bunu bildirmeleri ve hükümdarları tarafından yollanan nameleri göstermeleri halinde, Osmanlı padişahı tarafından gönderilen yeniçeri birlikleriyle İstanbul'a geldikleri takdirde unvanlarının tanınacağını bildirmiştir. Dolayısıyla Gaehler'in kılık değiştirip gerçek amacını gizleyerek İstanbul'a ulaşması resmi protokollere aykırı olduğundan sadrazam veya padişah huzurunda ağırlanması engellemiştir.⁴⁹

Babı-ı Ali, Danimarka kralı ve dışişleri bakanı tarafından gönderilmiş olan Gaehler'in elindeki mektupları kabul etmemesine rağmen açık bir kapı bırakmıştır. Neticede Gaehler, Bab-ı Ali nezdinde İstanbul'a gizlice gelmiş bir kişiydi ve İstanbul'dan ayrılması da istenebilirdi. Ancak onun İstanbul'dan ayrılmasına dair herhangi bir karar çıkmamış ve kendisine yazılan mektubu cevaplamasına da izin verilmiştir. Gaehler, Bab-ı Ali'nin mektubuna İsveç'in de geçmişte Osmanlı Devleti ile müzakerelerinin beyan edilmemiş elçilerle başlatıldığı vurgusuyla cevap vermiştir.⁵⁰ Buna

⁴⁷ Wandel, a.g.e., s. 7-11.

⁴⁸ Gaehler'in gelişinin bildirildiği esnada reisülküttâb Naili Abdullah Efendi olmalıdır. Naili Efendi, teşrifatçılık ve beylikçilik görevlerinin ardından 1747'de reisülküttâblığa uygun görülmüştür. İzzi Süleyman Efendi'nin eserinde aktardığı 17 Kasım 1752 tarihli bir kayıta kendisinin reisülküttâb olarak isminin zikredilmesi, görevini devam ettirdiğini ve Gaehler'in gelişinin bildirildiği mektubun Naili Abdullah Efendi tarafından cevaplanmış olabileceğini düşündürmektedir. Reisülküttâblık vazifesi 1754'te başdeftardar olmasıyla sonlanmış, 1755'te ise üç ay kadar sadrazamlık yapmıştır. İzzi Süleyman Efendi, **İzzi Tarihi**, Haz. Ziya Yılmaz, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, İstanbul, 2019, s. 975; Mehmet İpşirli, "Abdullah Nâîli Paşa", **Diyanet İslam Ansiklopedisi**, c. 1, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, İstanbul, 1988, s. 124.

⁴⁹ Hammer, a.g.e., s. 2240. Naili Abdullah Efendi, Bab-ı Ali'nin Gaehler'i resmi elçi olarak tanımayı reddetmesinin akabinde Şeyhülislam Murteza Efendi'ye Avrupa devletleriyle yeni ittifaklar yapmaya müsaade edip etmediğini sormuştur. Şeyhülislam ise "Hayır, Sultan'ın veya imparatorluğun üstünlüğüne yaraması istisnasıyla" şeklinde fetva vermiştir.

⁵⁰ Andersen, "Denmark's Treaty With The Sublime Porte In 1756", s. 150. Gaehler'in cevabından İsveç'in Osmanlı Devleti ile ilişkilerinin geçmişine yönelik bilgisi olduğu anlaşılmaktadır. İki devlet arasındaki ilişkilerin tarihsel arka planı incelenildiğinde Gaehler'in aklına gelen örnekler dair fikir sahibi olunabilir. Çünkü İsveç'in gayri resmi şekilde Osmanlı Devleti'ne gönderdiği halde sonradan krallarının namesi üzerine ilgili elçilerin resmen tanındığı örnekler bulunmaktadır. Mesela Martin Von Neugebauer, XII. Karl (Demirbaş Şarl) tarafından Rusya'ya karşı savunma antlaşması imzalanması gayesiyle 1709 yılında İstanbul'a gönderilmiştir. Fakat Neugebauer, herhangi bir resmi vazifesi olmadığından III. Ahmed'in huzuruna çıkamamıştır. Uzunca bir bekleyiş ve kralı tarafından gönderilen mektupların ardından elçi olarak resmen tanındı. Bu tarihten yaklaşık otuz yıl sonra Karl Fredrik Von Höpken ve Ifwar Karlson, İsveç'in Doğu Akdeniz'deki ticari imkanlarını geliştirmek üzere şarka gönderildiler. Hristiyan hacısı kıyafetleriyle önce İzmir'e daha sonra İstanbul'a geçen iki İsveçli bir süre sonra Venedik'e gitmek üzere şehirden ayrılmıştır. Höpken ve Karlsson 1734'te

karşılık reisülküttâbdan gelen cevap ise konunu ertelendiği yönündedir. Gaehler'in, Bab-1 Ali ile gerçekleştirdiği ilk görüşmenin ardından İstanbul'daki diğer yabancı devlet elçilerine karşı at satın alma kimliğini korumaya gayret etmiştir. Buna rağmen Gaehler'in gelişinin elçilerin dikkatini çekmemesi de olanaksızdır. Gaehler'in özellikle Fransa ve İsveç elçisiyle temas halinde olması ve diğer elçilerle tanışabileceği ortamlarda bulunması, bu elçilerin ondan şüphe etmesine aynı zamanda da büyük bir ilgi duymalarına neden olmaktadır. Bu açıdan Gaehler'in ülkesindeki yetkililerle mektupları İstanbul'daki Avrupalı devletlerin elçilerinin kendisine karşı nasıl bir yaklaşımda bulduklarına, neden geldiğinin öğrenilmesiyle Osmanlı Devleti ile Danimarka arasında bir antlaşma imzalanmasına yönelik tepkilerinin ne boyutta olduğunu ve bunu engellemek adına ne tür faaliyetlerde bulduklarını tespit etmeyi mümkün kılması bakımından önemlidir.⁵¹

Gaehler'in gerçek uyruğunu ve kimliğini açığa çıkarmak için en çok çaba gösterenlerden biri Avusturya elçisi Penkler'dir. Avusturya elçisi, Gaehler hakkındaki ilk duyularını tercüman Lazare Angelo'dan almıştır. Zira bu kişi, Gaehler'in Viyana'da altı aylığına tuttuğu eski tercümanıdır. Tercümanla ilgili bir başka detay ise daha önce Penkler'in hizmetinde çalışmış olduğudur. Angelo, Gaehler'in tercümanlığı için kiralama süresinin bitimiyle birlikte yeniden Penkler'in hizmetine girmiştir. Bu sebeple Gaehler, eski tercümanının Danimarka kralına ait mektuplardan ve onun İstanbul'da bulunma acına dair bilgilerinden Penkler'a bahsettiğini düşünmektedir. Buna ek olarak Gaehler, bağlantıları yoluyla Hollanda elçisi olan Elbert De Hochepped'in, birden fazla dil bilen bir adamın sırf at satın almak için İstanbul'a geldiğine inanmadığını öğrenmiştir. Birkaç ay sonra Gaehler karşı büyük bir koalisyon ortaya çıkmış; Penkler, Porter ve Obrechov, Gaehler'in kimliğini açığa çıkarmak için ortaklaşa hareket etmeye başlamışlardır. Gaehler bu üç elçi arasından en çok Rus elçisi Obrechov'dan yana endişelenmiştir. Çünkü olası bir Osmanlı-Danimarka antlaşması Rusya'yı kızdırabilirdi. Gaehler'e göre Bab-1 Ali'nin siyasetinde Rusya konusunda büyük bir çekince vardı ve eğer Rus elçisi antlaşmayı engellemeye çalışırsa, Osmanlı padişahı dış siyasetinde uyguladığı barış politikasını tehdit ettiği gerekçesiyle Danimarka ile antlaşmaya onay vermeyebilirdi. Adı geçen bu üç elçi ise başlangıçta Gaehler'in Danimarkalı değil Prusyalı bir elçi olduğu kanaatindedirler. Gaehler'in Fransa elçisi Desallerus ile sık sık bir araya gelmesi ve Fransa'nın Prusya'ya Bab-1 Ali ile bir antlaşma sağlama çabasında yardım ettiğinin bilinmesi, bu üç elçiye yeni gelen beyzadenin Prusyalı olabileceğini düşündürmüştür olmalıdır. Öyle ki Gaehler, Penkler'in Bab-1 Ali'nin müsteşarının odasından kendisi ve Osmanlı yetkilileri arasındaki mektupların kopyaları gizlice

bu defa borç meselesinin çözüme kavuşturulması ve Osmanlı Devleti ile ticaret antlaşmasının imzalanması için İstanbul'a gönderildiler. Müzakerelerin sürdürülmesi için resmi bir görevle tayin etmek lüzum olduğundan İsveç kralı tarafından maslahatgüzar olarak tayin edildiler. Neticede iki devlet arasında 10 Ocak 1737'de bir ticaret antlaşması ve 4 Ocak 1740'da ise bir ittifak antlaşması yapıldı. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, c. 5, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1988, s. 220; Kemal Beydilli, "İsveç", **Diyanet İslam Ansiklopedisi**, c. 23, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2001, s. 409-411; Cem Görür, **1736-1743 İttifak Sürecinde Osmanlı-İsveç İlişkileri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2012, s. 49.

⁵¹ Gaehler İstanbul'a geldiğinde İstanbul'da bulunan elçiler şunlardır: Count Desallerurs (Fransa); Gustaf Celsing (İsveç); Jamer Porter (İngiltere); Alexei Mihayloviç Obrechov (Rusya); Heinrich Christoph von Penkler (Avusturya); Elbert de Hochepped (Hollanda). Andersen, "Denmark's Treaty With The Sublime Porte In 1756", s. 149

alacak kadar ileri gittiğini iddia etmektedir. Daha sonrasında ise Penkler, Porter ve Obrechov, Osmanlı yetkilileriyle görüşmeler yaparak Gaehler’i göndermek hususunda baskı yapmaya başlamışsalar da bu konuda kesin bir yanıt alamadılar.⁵²

Gaehler, Bab-ı Ali ile yaşadığı ilk tecrübenin ardından ülkesindeki yetkililere mevcut durumu haber vermiştir. Yazdığı mektupta kralın mektubunun bulunmamasına yönelik yaşadığı talihsizliği, bu durumu çözmek için neler yapılabileceği, Fransa ve İsveç hükümetlerinden İstanbul’da bulunan elçilerinin kendisine yardım etmeleri talimatını vermelerini talep etmenin yanı sıra İstanbul’daki siyasi koşullar hakkındaki düşüncelerine dair şu bilgileri vermiştir:⁵³

Padişah yetenekli ve ölçülü bir adamdır. Çocuğu yoktur. Bu nedenle halktaki genel kanı 8-10 yıldır tahta olmasına rağmen çocuğu olmamış bir hükümdarın tahtı artık bırakması gerekliliğidir. Yine de ona karşı duyulan memnuniyetsizlik başka bir nedene daha dönüşmüştür. Padişahın Kızlar Ağasına ve Süleyman Ağa’ya verdiği yetki halkın tepkisine sebep olmuştur. Çünkü her şey bu adamların üzerinden geçiyor, bütün makamlar satılıyor, hak sahipleri unutuluyor. Sadrazam, kazasker ve şeyhülislam makamlarında birer gölgeden ibaretler. Hoşnutsuzluk kitlelere ulaştığında, padişah daha fazla kayıtsız kalamayarak bu kişilerin idamına onay verdi. İstanbul’da sürekli yangınlar var. Son zamanlarda 5-6 bine yakın ev yandı.⁵⁴

Danimarka’nın Osmanlı Devleti ile ticaret antlaşması imzalayabilmesi için Gaehler tarafından başlatılan müzakerelerin ilk aşamasının başarısız olduğu göze çarpmaktadır. Bu başarısızlığın nedenleri arasında en büyük pay, Danimarka tarafından bir elçinin gönderileceğinin Osmanlı Devleti’ne resmen bildirilmemesi ve Osmanlı tarafının Danimarka ile bir antlaşma imzalamak konusundaki isteksizliği olarak özetlenebilir. Ek olarak sürecin İstanbul’daki elçilerden gizli tutulamaması da bir etken olarak görülebilir. Fakat elçilerin Gaehler’in geliş amacını öğrenmeye dair çabaları olsa da bunun açığa çıkmasının ardından sürecin geri kalanı incelendiğinde ciddi boyutta bir engelleme faaliyetine girişmediklerini göstermektedir. Gaehler’in Danimarka hükümetine gönderdiği 16 Ekim 1752 tarihli rapor, girişimlerini artık farklı bir boyuta taşımaya karar verdiğini

⁵² Penkler, yazışmaları okumasından sonra ülkesine gönderdiği raporda, Danimarka’nın bir ticaret antlaşmasının imzalanmasından fazlasını istemiyor gibi görüldüğünü yine de emsal teşkil edeceği için Prusya kralı II. Frederick’in güvence altına almak istediği çok daha tehlikeli bir antlaşmayı imzalamasını kolaylaştırabileceği yönünde düşüncelerini belirtmiştir. Andersen, “Denmark’s Treaty With The Sublime Porte In 1756”, s. 150-152.

⁵³ Wandel, a.g.e., s. 11.

⁵⁴ Gaehler’in İstanbul’a gelişi ve mektupta anlatılan olaylar I. Mahmud dönemine tekbül etmektedir. Adı geçen kızlarağası ise Hafız Beşir Ağa’dır. 1750’de getirildiği Darüssaaâde ağalığı görevini 1756’ya değin sürdürmüştür. Hazinekar Süleyman Ağa başta olmak üzere emrinde olan Hasan ve Mehmed Efendiler ile beraber tayin vb. işler için rüşvet olaylarına karışmışlardır. Hafız Beşir Ağa, aynı zamanda sadrazamlık gibi üst düzey görevlilerin tayininde de büyük rol oynamıştır. Hatta onun mevcut sadrazamı değiştirebilmek için şehirde el altından yangın çıkarttığı söylenmektedir. Böylece sadrazamın uğursuzluğu ileri sürülerek amacına muvaffak olabilecektir. Kuşkusuz İstanbul’daki yangınların tek sebebi Beşir Ağa değildir. Yine de 1752’de Divitdar Mehmed Paşa ile arası açılan Beşir Ağa, yeniçeri ağası ile birlikte yangın çıkarttırıp Bahir Mustafa Paşa’nın sadrazam olmasını sağlamışlardır. Rüşvet iddiaları bir süre sonra halkın diline yayılmıştır. Bunun üzerine I. Mahmud, 11 Temmuz 1752’de şeyhülislâm Murteza Efendi’den aldığı fetva ile Beşir Ağa ve Süleyman Ağa idam edilmesine hükmetmiştir. Uzunçarşılı, a.g.e., 332-334; Hammer, a.g.e., 2236-2237; Şem’dânîzâde Fındıklılı Süleyman Efendi, **Mür’î’t Tevârih**, I, Haz. Münir Aktepe, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1976, s. 163-167. Dolayısıyla Gaehler’in mektupta verdiği bilgiler doğrudur. Ayrıca mektubun bir bölümünde Beşir Ağa ile buluşup yardımını istediğini, Beşir Ağa’nın elinden geleni yapmak için söz verdiğini buna rağmen ona herhangi bir ücret ödemediğini belirtmektedir. Wandel, a.g.e., s.11

göstermektedir. Resmi bir pozisyon alması şarttır ve bu da emrindeki kişi sayısının artırılmasını, devlet yetkilileri ile daha sık görüşme yapmasını gerektirmektedir. Nitekim masrafı artacağından ülkesine bu işlemlerin maliyeti hakkında bilgi vermiştir.⁵⁵

Gaehler'in İstanbul'da geçirdiği zaman zarfında amacına ulaşmanın rüşvet ile mümkün olabileceğine dair bir inanış oluşturmuş olmalıdır. Çünkü söz ile ya da başkalarını devreye sokarak niyetini defalarca kez belli etmesine rağmen hiçbir gelişme elde edememiştir. Bir noktadan sonra Gaehler'in adımları da rüşvete kaymaya başlamıştır. Öyle ki süreç içerisinde hem üst düzey yetkilileri tanıyan aracılar hem de bizzat devlet görevlileri ile yaşadığı rüşvet konulu örnekler bulunmaktadır. Gaehler'in konuyla alakalı ilk girişimi bir Ermeni vasıtasıyladır. Bu kişi harem ağasını ve padişahın musâhibini tanımaktadır. Gaehler, eğer kırk gün içinde Bab-ı Ali ile iletişim kurmasını ve antlaşma imzalanmasını sağlayabilirse kendisine 25.000 kuruş vereceğini söylemiştir. İkili ücret konusunda anlaşmalarına karşın kırk günün sonunda antlaşmaya yönelik herhangi bir ilerleme kaydedilememiştir.⁵⁶ Mayıs 1753'e gelindiğinde ise Gaehler bu defa Anadolu kazaskeri ve padişahın imamı olan Pîrîzâde Osman Sahib Efendi ile irtibat kurdu. Osmanlı Devleti ile gerçekleştirilecek olan müzakerelerin Danimarka lehine noktalanabilmesi için Gaehler'in Pîrîzâde Osman Sâhib Efendi'ye 100 kese akçe rüşvet verdiği söylenmektedir.⁵⁷

Danimarka Hükümeti ise bir türlü başlatılmayan müzakerelerde gelişme sağlayabilmek adına Fransa ve İsveç'te bulunan Danimarka elçilerini devreye sokmuştur. 1753 yılında Danimarka elçilerine verilen talimatlarda Fransa ve İsveç hükümetlerine İstanbul'da bulunan Desalleurs ve Gustaf Celsing'in Danimarka'nın Osmanlı Devleti ile müzakereleri başlatmasına yardım etmeleri için baskı yapmaları istenmiştir. Danimarka'nın Fransa ve İsveç elçilerinin oradaki hükümetlere gerçekten böyle bir baskı yapıp yapmadığı tam olarak bilinmese de Desalleurs ve Celsing, Eylül 1753'te hükümetlerinin Danimarka'nın yaklaşımını desteklediklerini dile getirdiler. Yine de Bab-ı Ali, Danimarka ile müzakereyi reddettiklerini ifade etmişlerdir. Bu görüşmeyle ilgili Gaehler'in sonradan edindiği duyumlara göre Bab-ı Ali, Danimarka ile imzalanacak antlaşmanın Avusturya ile Rusya'yı harekete geçirip geçirmeyeceği konusunda endişelidir. Bu sebeple Desalleurs'dan garanti talep edilmişti fakat elçi, Paris ile görüşmeden garanti veremeyeceğini söyleyince konu ertelenmiştir. Öte yandan Desalleurs'un 1755'te beyin kanaması geçirip ölmesi, İstanbul'a gelecek Fransa elçisinin gelişinin zaman alacak olması bir kez daha girişimlerin tıkanmasına yol açacaktır.⁵⁸

⁵⁵ Wandel, a.g.e., s. 12,13.

⁵⁶ Burada bahsedilen Ermeni'nin ismi belirtilmemiştir. Andersen, "Denmark's Treaty With The Sublime Porte In 1756", s. 156

⁵⁷ Hatta Pîrîzâde Osman Sahib Efendi'nin Danimarka beyzadesinden rüşvet aldığına dair dedikodular o kadar artmıştır ki Kasım 1756'da o esnada devam ettirdiği Rumeli kazaskerliği ve padişah imamlığı vazifelerinden azledilerek Gelibolu'ya sürgüne yollanmıştır. Tahsin Özcan, "Pîrîzâde Osman Sâhib Efendi", **Diyanet İslam Ansiklopedisi**, c. 34, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2007, s. 291. Hammer, a.g.e., s. 2291.

⁵⁸ Andersen, "Denmark's Treaty With The Sublime Porte In 1756", s. 156, 157

Fransa ve İsveç elçileri vasıtasıyla yapılan görüşmeleri takiben yaklaşık bir seneden fazla yeni bir gelişme yaşanmamıştır. Zira I. Mahmud'un vefatıyla 14 Aralık 1754'te III. Osman tahta çıkmıştır.⁵⁹ Yeni bir padişahın tahta çıkması devlet kademesinde değişiklikler meydana getireceğinden muhtemelen Gaehler'e yeni bir girişim imkânı sunmadığından beklemesini gerektirmiştir. III. Osman'ın tahta çıkışıyla özellikle sadrazamlık vazifesi açısından hareketli günler yaşanmaktaydı. Öyle ki çok kısa bir zaman diliminde birden fazla kez sadrazam değişikliği olmuştur.⁶⁰ Bu değişiklikler esnasında Gaehler için sevindirici bir gelişme de yaşanmıştır. Ekim 1755 tarihinde Yirmisekiz Çelebizade Mehmed Said Paşa sadrazam tayin edilmiştir.⁶¹ Mehmed Said Paşa'nın sadrazamlığının Gaehler açısından sevindirici tarafı, hem İstanbul'a ilk geldiği dönemde onunla bizzat tanışması hem de tercümanı olan Pol Ermiyan'ın bir dönem onun hizmetinde çalışmasıydı. Böylece Gaehler uzun zaman sonra Babiali'nin en yüksek mertebesine ulaşma şansı elde etmiştir. Gaehler, Mehmet Said Paşa ile birebir görüşemese de zaman zaman edindiği bağlantıları aracılığıyla edindiği duyular ve tercümanlar vasıtasıyla gerçekleşen yazışmalarda Osmanlı Devleti'nin Danimarka ile müzakereyi artık bir sonuca bağlamak istediğine dair söylemler duymaktadır.⁶² Fakat Mehmed Said Paşa, beş ay kadar kısa bir süre sadrazamlık yaptığından onun sadrazamlığı esnasında Danimarka ile müzakereler sonuçlanamamıştır.⁶³

Osmanlı Devleti ile Danimarka arasında bir ticaret antlaşması imzalanması için somut gelişmeler Mayıs 1756'da Bahir Mustafa Paşa'nın sadareti döneminde yaşanmıştır.⁶⁴ Yeni sadrazam Temmuz 1756'da Gaehler'in daha önce gönderdiği mektuba cevap vermiş, Gaehler'e Danimarka'nın büyüklüğü ve coğrafi konumu hakkında sorular sorulmuştur. Ek olarak Danimarka'nın Fransızca ve Almanca oluşturulan haritalarını da talep etmiştir.⁶⁵ Gaehler, Mustafa Paşa'ya cevaben yazdığı takrirde ise ülkesinin Avrupa'nın kuzey tarafında doğuda İsveç ve batıda İngiltere arasında yer alan birçok adaya sahip bir ülke olduğunu belirtmiştir. Devamında Danimarka krallığına tabi bölgeleri saydıktan sonra Danimarka diyarından Osmanlı Devleti'ne ticaret amaçlı nakledilebilecek eşyaların

⁵⁹ Fikret Sarıcaoğlu, "III. Osman", **Diyanet İslam Ansiklopedisi**, c. 33, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2007, s. 456-458

⁶⁰ III. Osman tahta çıktığında sadrazam Bâhir Mustafa Paşa'ydı. Onun sebepsizce azledilmesiyle kısa süre içinde Hekimoğlu Ali Paşa, Naili Abdullah Efendi, Silahtar Ali Paşa sadarete getirilmiştir. Uzunçarşılı, a.g.e., s. 338, 339.

⁶¹ Erhan Afyoncu, "Yirmisekiz Çelebizade Mehmed Said Paşa", **Diyanet İslam Ansiklopedisi**, c. 28, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2003, 535.

⁶² Andersen, "Denmark's Treaty With The Sublime Porte In 1756", s. 160.

⁶³ Afyoncu, Yirmisekiz Çelebizade Mehmed Said Paşa", s. 535

⁶⁴ Bahir, Köse ve Mirâhûr lakaplarıyla tanınan Mustafa Paşa, mirâhurluktan sadrazamlığa geçmek mümkün değil iken I. Mahmud'un darüssaâde ağası Beşir Ağa'nın tavsiyesiyle 1752 yılında sadarete getirildi. III. Osman'ın cülusunu takiben azledilerek Mora'ya sürüldü. Lakin gerek devlet erkanı gerekse İstanbul halkı nezdinde "Mustafa Paşa'nın yerini tutan vezir olmaz" gibi sözler yayılınca yeniden hatıra geldi. Böylece İstanbul'a çağrılarak Nisan 1756'da ikinci kez sadarete getirildi. III. Osman'ın kendisinden önceki sadrazamlarına göre daha uzun süren ikinci sadrazamlık dönemi Şubat 1757'de Ragıp Mehmet Paşa'nın sadrazamlığa tayiniyle son buldu. Mücteba İlgürel, "Köse Mustafa Paşa", **Diyanet İslam Ansiklopedisi**, c. 31, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2020, s. 345. Uzunçarşılı, a.g.e., s. 338,339.

⁶⁵ Andersen, "Denmark's Treaty With The Sublime Porte In 1756", s. 162.

neler olduğuyla ilgili bilgi vermiştir.⁶⁶ Danimarka ve Gaehler açısından süreç dört yılın sonunda nihayet başarıyla tamamlanmıştır. Artık antlaşma maddelerine yönelik görüşmeler sürdürülmektedir. Görüşmeler için Gaehler de İsveç'in Osmanlı Devleti ile yaptığı antlaşmanın maddelerini model olarak bir taslak hazırlamıştır. Daha önceki denemelerinde sadrazamla birebir temas kuramasa da bu defa sadrazamın huzuruna iki kez çıkmıştır. Sadrazamla yaptığı görüşmelerin ilki 5 Ekim tarihinde gerçekleşmiş ve nameler ile ruhsatnamesini teslim etmiştir. 14 Ekim tarihindeki görüşmede ise antlaşmanın imzaları atılmıştır.⁶⁷

Antlaşmanın imzalanması esnasında, Danimarka krallığını temsilen Sigusmund Wilmo de Gaehler ve maiyetinde bulunan sekreteri Hr. Horn ve Danimarkalı bir grup tüccar hazır bulunmuştur. Gaehler ve beraberindekilere Sadrazam Mustafa Paşa ve teşrifat heyeti nezdinde karşılama töreni düzenlendikten sonra antlaşma şartları kabul edilmiş, oluşturulan metnin Türkçe ve Latince kopyaları Danimarka heyetine teslim edilmiştir.⁶⁸ Tasdiknamelerin değişimi gibi işlemlerden sonra antlaşma protokolleri 2 Ağustos 1757'de tamamlanmıştır. Osmanlı Devleti ve Danimarka arasında imzalanan ilk antlaşma olan 1756 tarihli antlaşmanın bir diğer özelliği de III. Osman döneminde imzalanan tek antlaşma olmasıdır.⁶⁹

On yedi maddeden oluşan antlaşmanın giriş kısmında Osmanlı Padişahı III. Osman ile Danimarka kralı V. Friedrich'in egemenlik alanları zikredildikten sonra antlaşma için iki ülke tarafından tam yetkili olarak görevlendirilen Sadrazam Mehmet Paşa ve Umur-ı Askeriye Nazırı Gaehler'in isimleri telaffuz edilerek antlaşmanın maddelerine geçilmiştir. İmzalanan Dostluk, Seyri Sefain ve Ticaret Antlaşması'nın maddeleri şunlardır:⁷⁰

1. Madde: Osmanlı Devleti ile Danimarka arasında imzalanan ebedi dostluk antlaşmasına göre her iki tarafın vatandaşları deniz ve kara üzerinden ticaret yapabileceklerdir. Danimarka kralının bayrak ve patentıyla hareket eden gemiler mal ve eşya ile Osmanlı limanlarına geldiklerinde, beklediklerinde ve geri gittiklerinde kendilerine mâni olunmayacak ve herhangi bir fırtına ya da kazaya rastlamaları durumunda gemilerini tamir ettirebileceklerdir. Ayrıca kendi akçeleriyle kendi

⁶⁶ BOA, **AE.SOSM.III.**, 57/4157. Bu belgede üç farklı tarihte Danimarka beyzadesinden gelen takrirler bulunmaktadır. Belgenin özet bölümüne arşiv görevlileri tarafından akd olunan antlaşmadan memnun olduğu, Danimarka hükümetinin bulunduğu mevki hakkındaki malumatı hakkında Danimarka beyzadesinden gelen takrirler yazmaktadır. Fakat belgenin içindeki takrirlerin tarihleri Şubat, Ağustos ve Eylül 1756'yı göstermektedir. Danimarka ile antlaşma ise Ekim 1756'da imzalanmıştır. Gaehler tarafından gönderilen takrirlerin ilki Danimarka dostluğunun ve ticaretinin Osmanlı Devleti'ne nasıl bir katkı sağlayacağı, ikinci takrir Danimarka'nın coğrafi konumu ve ülkenin siyasi vaziyetini, üçüncü takrirse Danimarka kralının padişaha ve sadrazama yönelik name ile kendisine ait ruhsatnamenin teslimini konu edinmektedir. Dolayısıyla bu takrirler antlaşmanın öncesindeki süreçte yollanmıştır. Muhtemelen ilk takrire Ağustos 1756'da Mustafa Paşa cevap verip, Danimarka'nın coğrafi konumunu ve büyüklüğünü sorması üzerine Danimarka beyzadesi Gaehler, belgede geçen ikinci takririni yazmıştır. Ayrıca bu belgeler Andersen'in anlattığı olay örgüsüyle de paraleldir.

⁶⁷ Andersen, "Denmark's Treaty With The Sublime Porte In 1756", s. 163.

⁶⁸ Wandel, a.g.e., s. 37-39.

⁶⁹ Sarıcaoğlu, "III. Osman", s. 458.

⁷⁰ BOA, **HAT**, 8/265.

ihtiyaçları için satın alacakları yiyecek, meşrubat gibi şeyleri almalarına kimse engel olmayacak, ihracı yasak olmayan mal ve eşyaların alım satımında diğer dost devlet tüccarlarına hangi haklar verilmiş ise aynı haklara Danimarkalı tüccarlar da sahip olabileceklerdir. Danimarka gemileri boğazlar ve diğer limanlara geldiklerinde ahidname verilen diğer dost devletlerin gemicileri gibi muamele görecekler ve eskiden beri uygulanan 300 akçelik Selamet akçesini ödedikten sonra başka bir istekle rahatsız edilmeyeceklerdir.⁷¹

2. Madde: Danimarka gemileri fırtına veya herhangi bir nedenden ötürü kazaya uğradıklarında gemicilik tekniğinde uzman olanlardan yardım alabilecekler, karaya oturan gemiler var ise o bölgenin yönetici ve zabitanı tarafından ilgili gemi korumaya alınacaktır. Söz konusu gemilerde kurtarılan eşyalar var ise o bölgedeki Danimarka konsoloslarına teslim edilecek ve eşyaların teslimi için nakliye ile amele ücreti dışında başka bir ücret istenmeyecektir.⁷²

3. Madde: Danimarka tüccarı ve onlara tabi olanlardan, getirip götürdükleri emtia ve eşya için diğer dost devletlere uygulandığı üzere yüzde 3 gümrük vergisi dışında ücret talep edilmeyecek, gümrük eminleri eşyalara değerinden fazla fiyat biçilmeyecektir. Değerde uzlaşamadıkları takdirde ise yine yüzde 3'ten fazla vergi istenmeyecektir. Ayrıca Danimarka elçisinin kendisine ait olan mal, eşya, giysi ve hediyesinden gümrük alınmayacak, gümrük vergisi ödenmesi gerekli mallar için ise mahallinde geçerli olan akçe alınacaktır.⁷³

4. Madde: Danimarka ticaret gemileri yükünü boşaltmaya imkân bulamadığı takdirde boşaltılmaya zorlanmayacak, yükünü boşaltmadan başka bir mahale gitmek istediğinde engel olunmayacak herhangi bir bahane ile vergi talebinde bulunulmayacaktır. Gemi yükünün bir kısmı boşaltılıp kalan kısmı başka bir mahale nakletmek istendiğinde tahliye olunmayan kısmından resmi gümrük istenmeyecektir. Gümrük vergisi ödenen mallar, Devlet-i Aliyye'nin diğer liman ve iskelelerine nakledildiğinde gümrük vergisinin ödendiğine dair eda tezkiresinin gösterilmesi koşuluyla onlardan ikinci bir gümrük vergisi istenmeyecektir. Eğer gümrükten eşya kaçırılırsa dost olan devletlere uygulanan şartlar Danimarkalılar için de geçerli olacaktır. Danimarkalı ve onlara tabi olanlardan "*Kassabiye*" adındaki vergi talep edilmeyecektir.⁷⁴

5. Madde: Selamlaşma konusunda Danimarka savaş gemileri diğer devletlerin savaş gemilerinin uygulamakta olduğu hususları yerine getirmelidirler. Danimarka ticaret gemileri, Donanma-yı Hümayun gemilerine ve Osmanlı bayrağı altında hareket eden diğer gemilere

⁷¹ BOA, A.DVNS.DVE.d.11, 8/1.

⁷² BOA, A.DVNS.DVE.d.11, 9/2.

⁷³ BOA, A.DVNS.DVE.d.11, 9/3.

⁷⁴ BOA, A.DVNS.DVE.d.11, 9/4.

rastladıklarında olageldiği üzere dostane bir şekilde selam verirler. Gemiler yollarından alıkonulamaz, kendilerinden herhangi bir şey talep edilemez.⁷⁵

6. Madde: Asker, top, cephane vb. mühimmatların nakli için Danimarka gemileri zorlanmayacaktır.⁷⁶

7. Madde: Müslüman tüccar ve reayaya ait olan eşya ve malların nakli için Danimarka gemileri kullanılmak istendiğinde Fransa, İngiltere ve Hollanda ile geçerli olan muameleler uygulanarak gümrük resmi alınır. Danimarkalı tüccarların Danimarka gemileriyle getirip götürdükleri eşyalardan Danimarka elçilerine ve konsoloslarına ait olan konsülatı bedeli talep edilir.⁷⁷

8. Madde: Osmanlı topraklarında bulunan Danimarka elçileri, diğer dost devletlere tanınan serbesiyet ve muafiyete sahiptirler. Osmanlı Devleti'nin iskele, liman ve adalarında konsolos, konsolos vekili ve tercüman bulunduran diğer dost devletler gibi, Danimarkalılar da konsolos, konsolos vekili ve tercüman bulundurabilir veya yerlerine başkalarını tayin edebilirler. İstanbul'da bulunan elçilikte dört nefer imparatorluk dahilinde bulunan diğer bölgelerde bulunan konsolosluklarda ise birer nefer tercüman görevlendirebilirler.⁷⁸

9. Madde: Osmanlı topraklarında bulunan Danimarka konsolosları, konsolos vekilleri ve tercümanları ile onların evli ve bekar olan hizmetkârları cizye ve diğer vergilerden muaf tutulacaklardır.⁷⁹

10. Madde: Osmanlı Devleti'ndeki Danimarkalılar ve onlara tabi olanlar arasında çıkan anlaşmazlık, kavga gibi durumlarda elçiler veya konsoloslar Danimarka kurallarına göre karar vereceklerdir. Osmanlı kadı ve hakimleri onlara karışamazlar. Danimarkalı tüccarları korumak için Osmanlı Devleti'nde ikamet eden konsoloslar hapsedilemez, her ne davaları olursa olsun bu davalar İstanbul'da görülecektir. Bu kişilerin evleri mühürlenmeyecek, teftiş edilmeyecektir. Osmanlı reayası ile Danimarkalılar arasında şer'i meseleler ortaya çıkarsa; elçileri, konsolosları veya vekilleri tarafından tercümanları vasıtasıyla mesele görüşülecektir. Danimarkalı ve onların tabi olanlar ile müslim veya Osmanlı reayası arasında yaşanan uyuşmazlıklarda mahkemeye çağrıldıkları takdirde tercümanları veya vekilleri olmadığı durumlarda kimse onları cevap vermeye zorlamayacaktır. Bedeli dört bin akçeden fazla olan davalar İstanbul'da görülecektir. Alım-satım, kefalet ve borçlanılan akçe ile ilgili hususlarda Osmanlı reayasından olan biri Danimarkalıları dava ettiğinde

⁷⁵ BOA, A.DVNS.DVE.d.11, 9/5.

⁷⁶ BOA, A.DVNS.DVE.d.11, 10/6.

⁷⁷ BOA, A.DVNS.DVE.d.11, 10/7.

⁷⁸ BOA, A.DVNS.DVE.d.11, 10/8.

⁷⁹ BOA, A.DVNS.DVE.d.11, 10/9.

şer'i hüccet veya yürürlük senedi olmadıkça şahitleri dinlenilmeyecek ve hapsolünmayacaklardır. Gitmek üzere olan ve anlaşmazlığı olan Danimarka gemileri hakkındaki karar konsolos veya tercüman tarafından verilecek sebepsiz olarak gemi bekletilmeyecek ve hareketine engel olunmayacaktır.⁸⁰

11. Madde: Borçlu olduğu halde iflas edip borcunu ödemeyen, borçlu olarak kaçan veya kaybolan bir Danimarkalının herhangi bir kefil yoksa diğer Danimarkalılar onun borcunu ödemeye zorlanamaz. Suçlanan ve kefaleti olmayan bir Danimarkalı firar ederse bundan dolayı başka bir Danimarkalı azarlanıp rencide edilmeyecektir. Danimarkalıların bulunduğu mahalde biri öldürüldüğünde o bölgedeki bulunan bir Danimarkalının bu suçu işlediği şer'en tespit edilmemişse o bölgedeki Danimarkalılar kan diyeti isteğiyle rencide edilemeyeceklerdir.⁸¹

12. Madde: Danimarkalılar savaş esnasında alıkonulmayacak, esir tutulmayacak, yanlışlıkla esir düşmüş iseler Danimarkalı oldukları kesinleştikten sonra derhal serbest bırakılacaklardır. Aynı şekilde Müslüman veya Osmanlı reayasından biri de Danimarka'da esir tutulamayacak esir düşmüşse de serbest bırakılacaktır.⁸²

13. Madde: Osmanlı topraklarında ölen Danimarkalıların geride bıraktıkları mallar varislerine teslim edilmek için elçi ve konsoloslar tarafından kayıt altına alınacaktır. O bölgenin hakim ve zabıtları ilgili malları için duruma karışmayacaklardır. Eğer o bölgede malları teslim edecek bir Danimarkalı bulunamazsa kalan mallar Danimarka elçisine teslim edilmek üzere o mahalin hakimi tarafından mühürlenip korunacak ve teslimi içinde resm-i kısmet talep edilmeyecektir.⁸³

14. Madde: Diğer yabancılar gibi Danimarkalılar da dini ayinlerini serbest biçimde gerçekleştirebileceklerdir.⁸⁴

15. Madde: İslamiyet'i kabul eden bir Danimarkalı, dava edildiğinde tercümanı vasıtasıyla İslam dinine geçtiğini kendisi açıklamadıkça buna zorlanmayacaktır. Bunu açıkladığında kendi üzerinde diğer Danimarkalıları ait alacak veya mal olduğu kesinleşirse, borçlu olduğu kişilere ve mal sahiplerine söz konusu borcunu ödeyecek, o kişiler bulunamazsa sahiplerine verilmek üzere elçisine veya konsolosuna teslim edilecektir.⁸⁵

⁸⁰ BOA, A.DVNS.DVE.d.11, 10/10.

⁸¹ BOA, A.DVNS.DVE.d.11, 11/11.

⁸² BOA, A.DVNS.DVE.d.11, 11/12.

⁸³ BOA, A.DVNS.DVE.d.11, 11/13.

⁸⁴ BOA, A.DVNS.DVE.d.11, 12/14.

⁸⁵ BOA, A.DVNS.DVE.d.11, 12/15.

16. Madde: Ticaretin kurallarına uygun yürütülebilmesi için çaba gösterilerek bu ticareti aksatacak durumlar ortadan kaldırılacaktır. Danimarka kralı ile Cezayir, Tunus ve Trablus Ocakları arasında akdedilen dostluk maddelerinin gereği gibi uygulanması Osmanlı Devleti'nin himayesi altındadır. Aykırı bir durumun gerçekleşmesi halinde Osmanlı Devleti'nin hükmü geçerli olacak Ocaklar ile yaşanan düşmanlık giderilmeye çalışılacaktır.⁸⁶

17. Madde: Yukarıda adı geçen dostluk ve ticaret maddeleri imzalandıktan sonra ahidnameye aykırı davranışlara müsaade edilmeyecek, sonsuza kadar uygulayacak ve geçerli kanun olacaktır. Bu maddeler Danimarkalı tüccar ve halk için geçerli olduğu gibi Osmanlı tüccarı, tabiiileri ve halkı içinde geçerli olacaktır. İleriki zamanda iki taraf içinde hayırlı maddeler ortaya çıkar ise görüşülüp yukarıdaki maddelere eklenecektir.⁸⁷

Antlaşmaya konu olan maddeler incelendiğinde ilk yedi madde Danimarka ticaretiyle meşgul olacak gemilerin denizlerdeki güvenli seyahatini konu edindiği görülmektedir. 8, 9 ve 10. maddeler; Osmanlı ülkesindeki elçi ve konsolosların durumunu, 11, 12 ve 13. maddeler Osmanlı topraklarında yaşayan Danimarkalıların güvenliği meselelerini; 14 ve 15. maddeler ise Osmanlı topraklarındaki Danimarka vatandaşlarının dini ayinlerini serbestçe gerçekleştirmesini temin etmiştir. Antlaşmanın 16. maddesinde Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika topraklarında bulunan Garp Ocakları ile ilgili ayrı bir maddeye yer verilmesi dikkat çekicidir. Danimarka 1753 yılında Osmanlı'nın himayesi altında bulunan Garp Ocakları ile ticaret antlaşmaları imzalamış ve akabinde Doğu Akdeniz ülkeleriyle ticari ilişkilerini yürütmek üzere Paris merkezli "*Coutier&Comp.*" isimli bir şirket kurmuştur.⁸⁸ Bu nedenle rallık, Osmanlı ile müzakere sürecinde Garp Ocaklarıyla ilgili bir maddenin de antlaşma maddeleri içerisine alınmasını talep etmekteydi. Böylece Garp Ocakları ile Danimarka arasında gerçekleşen ticarete oluşabilecek potansiyel sorunlar ve yapılan antlaşma Osmanlı padişahının garantisi altında olabilecekti. Nitekim Danimarka'nın bu beklentisi antlaşmanın 16. maddesi ile giderilmiştir.⁸⁹

İmzaların atılmasıyla birlikte ahidname antlaşmasının suretinin Danimarka'ya gönderildiği, Gaehler'in sadrazama yazdığı takrirden anlaşılmaktadır. Antlaşmanın imzalandığı haberi Danimarka'ya Gaehler'in ser kâtibî tarafından ulaştırılmıştır. Ancak ser kâtip yolculuğu esnasında Osmanlı sınırından Avusturya sınırına geçerken büyük zahmet yaşamıştır. Bölgede yaşanan kargaşa ortamından dolayı yaklaşık kırk günlük bir gecikme yaşayan ser kâtibin emniyetli yollardan dolaşarak 1757 yılının Ocak ayında Danimarka'ya ulaşabildiği bilgisi Gaehler'e devlet yetkililerince aktarılmıştır. Namenin Danimarka'ya ulaştığı tarihe ilişkin bilgi veren takrirden göze çarpan diğer

⁸⁶ BOA, A.DVNS.DVE.d.11, 12/16

⁸⁷ BOA, A.DVNS.DVE.d.11, 12/17.

⁸⁸ Koçak, a.g.t., s. 19.

⁸⁹ Andersen, "Denmark's Treaty With The Sublime Porte In 1756", s. 17.

husus ise Danimarka kralının ser kâtibin ulaşımında yaşadığı problemlerden haberdar olması ve sınırdan geçişlerde yardımcı olacak binaların inşa edilmesi gerekliliğinin Gaeher aracılığıyla Osmanlı Devleti'ne iletilmesidir.⁹⁰

Haberin Danimarka'ya ulaşmasının ardından Danimarka kralının başvekili Bernstorff, Osmanlı sadrazamına mektup göndererek Dostluk, Ticaret ve Seyr-i Sefain Antlaşması'nın imzalanmasından dolayı büyük bir memnuniyet duyduğunu belirtmiştir.⁹¹ Osmanlı Devleti ve Danimarka arasında resmi ilişkilerin geliştirilmesinde büyük payı olan Gaeher de sadrazama yazdığı takrirda tıpkı başvekil Bernstorff gibi imzalanan ahidnameden memnuniyetini belirtmiştir. Takrirda Gaeher'in memnuniyetinin yanı sıra ahidname maddelerine ilişkin bir değerlendirme yaptığı görülmektedir.⁹² Mesela cizye ve diğer vergilerden muaf olan kişilerin sıralandığı dokuzuncu maddede Danimarka konsolosları, konsolos vekilleri, tercümanları ile onların evli ve bekar olan hizmetkârının söz konusu vergilerden muaf olacağı ifade edilirken Danimarka elçisinin bu sıralamaya dahil edilmediği görülmektedir.⁹³ Bu madde ile ilgili düşüncesini belirten Gaeher, diğer müstemenlere yapılan muamelenin Danimarka elçisi hakkında da geçerli kılınması daha iyi olurdu demektedir. Onuncu maddede belirtilen hususlar içinse yaşanabilecek bir davada Danimarkalılara iftira atılması durumunda iftiradan nasıl korunabileceğine yönelik ilgili maddede herhangi bir ayrıntının verilmediği, yine aynı maddede yer alan şahitlik meselesinde ise senetle ispat sayesinde yalancı şahitliğin engellenmesini istediğini belirtmiştir. On yedinci maddeye de değinen beyzade, antlaşma şartlarının Osmanlı tüccarı, tabiiileri ve halkı içinde uygulanmasını öngören maddeden dolayı büyük memnuniyet duyduğunu ve bu maddenin Osmanlı ticareti açısından oldukça faydalı olabileceğinden bahsetmiştir.⁹⁴

Danimarka kralı V. Friedrich, 26 Mayıs 1757'de memnuniyetini vurgulamak amacıyla sadrazama gönderdiği mektubunda Umur-u Askeriye Nazırı Gaeher'in orta elçi olarak tayin edildiğini bildirmiştir. Yaptığı açıklamada Danimarka'nın Osmanlı Devleti ile yürüttüğü görüşmelerin ve Osmanlı sınırları içinde devleti adına yapılan işlemlerin orta elçi olarak vazifelendirilen Gaeher aracılığıyla gerçekleştirileceğini ifade etmiştir.⁹⁵ Gaeher'in orta elçi olarak tayin edildiği haberinin İstanbul'a ulaştığı dönemde Osmanlı tahtında padişah değişikliği yaşanmaktaydı. Bu sebepten ötürü Gaeher'e elçi kabul merasiminin düzenlenmesi hemen gerçekleşmemiştir. 30 Ekim 1757 tarihinde III. Mustafa tahta çıktığında cülus haberi, elçiler

⁹⁰ BOA, **AE.SOSM.III.**, 54/3911.

⁹¹ BOA, **A.DVNS.NHM.**, 17/51.

⁹² BOA, **A.DVN.DVE(6)**, 145/3.

⁹³ BOA, **HAT**, 8/265.

⁹⁴ BOA, **A.DVN.DVE(6)**, 145/3. Söz konusu belgede takriri yazanın kim olduğu açıkça belirtilmese de ahidname maddelerine yönelik düşüncelerini ifade eden bu kişinin Gaeher olması muhtemeldir.

⁹⁵ BOA, **A.DVNS.NHM.**, 17/51.

aracılığıyla Osmanlı Devleti'nin ilişki halinde olduğu İngiltere, İspanya, İsveç, Avusturya, Hollanda, Rusya, Venedik, Fransa, Lehistan, Sicilyateyn gibi devletlere bildirilmiştir.⁹⁶ III. Mustafa'nın tahta çıktığı haberinin gönderildiği ülkeler arasında Osmanlı ile ahidname imzalamış dost bir devlet olması hasebiyle Danimarka'da bulunmaktadır. Cülus haberi, Osmanlı Devleti'nin dış siyasetinde o dönem için baş aktör olmaları sebebiyle Avusturya, Lehistan ve Rusya'ya bizzat Osmanlı sefirlerince ulaştırılmıştır. Cülusun haber verildiği name-i hümayûna "*Târih*" adlı eserinde yer veren Mehmet Hakim'in, "*Danimarko, Venor, Vekya, Vandal, Vegora ta'ifelerinin kralı ve nice memleketlerin Dukası ve ona tâbi' yerlerin kuvatnası ve hükümdârı haşmetlü, miknetlü dostumuz Fermde Zikoş-ı Hâmis hate-mallâhu 'avâkibehû bi'l-hayra beyzâdesi yediyle gönderildi*" şeklinde düştüğü kayıttan Danimarka'ya yollanan name suretinin Osmanlı sefirlerince değil Danimarka elçisi Gaeher vasıtasıyla ulaştırıldığı anlaşılmaktadır.⁹⁷ Gaeher, 18 Temmuz 1758'de III. Mustafa'ya hükümdarı V. Friedrich tarafından gönderilen cülus tebrik namesini takdim etmiştir.⁹⁸ Bu sıralarda, Baltık kıyılarından gelen Kont Lutzov'un kumanda ettiği değerli eşyalarla yüklü olan "*Venskabet*" ve "*Vesuvius*" adlı iki Danimarka ticaret gemisi "*Neptun*" ve "*Island*" isimli savaş gemilerinin refakatinde İstanbul'a ulaşmıştır.⁹⁹

İstanbul'a gelen Danimarka gemileri, Osmanlı padişahına Danimarka kralı adına gönderilen hediyeler ile Osmanlı pazarlarında satılmak üzere ticari değeri olan çeşitli ürünlerle yüklüydü. Gaeher, ülkesindeki yetkililer ile yaptığı görüşmelerinde Osmanlı devlet adamlarını ve halkı etkilemesi amacıyla filoda yer alan gemiler arasından en güzellerinin seçilip İstanbul'a gönderilmesini istemiştir. Ayrıca uzun süredir İstanbul'da bulunması sebebiyle padişaha gönderilecek hediyeler ve pazarlarda satılacak malların neler olabileceği ilgili düşüncelerini de ülkesindeki yetkililere aktarmıştır. Mesela Türk halkının insan ve hayvan figürlerini günlük kıyafetlerinde pek fazla tercih etmediğini gözlemleyerek kumaşlarda bu tarz desenlerinin yer almaması konusunda uyarıda bulunmuştur. Devlet kademesindekilere gönderilecek hediyelerle ilgili olarak ise padişaha tilki derisinden siyah bir kürk, sadrazama samur kürk, Hint kumaşları, çeşitli gümüş servis takımları ve pahalı malların yollanabileceğine dikkat çekmiştir. Sonuç olarak adı geçen gemilerin İstanbul'a getirdiği mallar arasında Osmanlı padişahına getirilen hediyelerle birlikte Danimarka kolonilerinden yükledikleri biber, Hint müslini, ipekli kumaş; Batı Hint Adaları'ndan şeker, bez, kâğıt, kurşun, çivi, kalay, demir, kürk ve başka ticari eşyalar yer almaktaydı.¹⁰⁰ Padişaha hediye getiren gemiler İstanbul'da iken geminin ikinci kaptanı vefat etmiştir. Bunun üzerine Gaeher

⁹⁶ Demir, a.g.t., s. 60.

⁹⁷ Mehmet Hâkim Efendi, **Hâkim Efendi Tarihi**, Haz. Tahir Güngör, Türkiye Yazma Eser Kurumu Başkanlığı, İstanbul, 2019, s. 542.

⁹⁸ BOA, **AE.SMST.III.**,372/29461. Danimarka kralı V. Friedrich'in III. Mustafa'ya gönderdiği namenin orijinali için bkz. BOA, **A.DVN.NMH**, 45/2.

⁹⁹ Hammer, a.g.e., s. 2291.

¹⁰⁰ Wandel, a.g.e., s. 42-47.

bir takrir yazarak kaptanın cenazesinin gemiden çıkarıldığı esnada adetleri üzere yedi sekiz pare top atışı yapacaklarını bildirmiştir.¹⁰¹

Danimarka kralı tarafından gönderilen gemiler İstanbul'dan ayrılmadan önce Gaehler için elçi kabul merasimi yapılmıştır. Gaehler'in orta elçi olarak İstanbul'a tayin edildiğine dair Danimarka kralı ve başvekil Berstorff tarafından cülustan önce gönderilen mektuplara cevaben III. Mustafa'nın tahta çıkışından sonra yazdığı mektupta, Gaehler'in elçiliğinin uygun görüldüğü, İstanbul'da oturmasına izin verildiği ve saltanatı müddetince Osmanlı ülkesinde bulunan Danimarka tüccarı ve halkının emniyetlerinin ve rahatlarının sağlanacağı ifade edilmiştir.¹⁰² Bilindiği üzere İstanbul'da görev yapmak üzere yabancı devletler tarafından gönderilen elçiler, önce sadrazamın huzurunda kabul edilir daha sonrasında ise padişahın huzuruna çıkarak elçilik görevlerinin kabul edildiğine dair bir merasime tabi tutulurlardı. İstanbul'da Danimarka elçisi olarak kalmasına izin verilen Gaehler için de merasim düzenlenmiştir. Huzura alınmadan evvel diğer devletlerin elçilerine yapıldığı gibi kendisine de samur kürk giydirilmesini, Danimarka Krallığı'nın İstanbul'da bulunan gemisinin başındaki iki kaptana ve onların oğullarına birer takım kürk ile ser kâtibi ve beraberindeki diğer beyzade ve adamları için de kırk adet hilat verilmesini talep etmiştir. Ayrıca Osmanlı Devleti'nin yıllardır uyguladığı gelenekler doğrultusunda elçilerin güvenliğinden sorumlu olan yeniçeri, mihmandar, çorbacı gibi görevlilerin kendisinin hizmetine de tayin edilmesini, elçilik hizmetinde bulunanlar için verilen tayinat bahasının da başlatılmasını istemiştir. İlaveten kendisi ve adamlarının konaklaması için üç konak ve oda mefruşatı talebini de isteklerine eklemiştir.¹⁰³

Gaehler fevkalade elçi unvanına sahip olmasına rağmen, huzura kabul sırasında kendisine adet olduğu üzere samur kürk değil sadece bir kaftan giydirilmiştir.¹⁰⁴ Fakat merasimi anlattığı mektubunda yaşanan durumdan rahatsız olmadığı görülmektedir. Gaehler, kendisine yapılan merasimi şu şekilde aktarmaktadır:¹⁰⁵

Huzura alınmadan evvel sırtıma gümüş ve altından çiçeklerle işli bir kaftan, mahiyetimde bulunanlara ise işlesiz kaftanlar giydirildi. Kabul salonuna girdiğimde eğilerek ilk selamımı verdim. Tahtın önüne beş adım kala ise padişahı tekrar selamladım. Sultan hazretleri tahta oturmuştu ve tahtın hemen sağ tarafında bulunan sütunda kılıcı asılıydı. Kılıcı ve kemeri nadide taşlarla süslüydü. Sultanın sağında kıymetli mücevherlerle süslenmiş iki sarık bulunuyordu. Danimarka'ca yaptığım konuşmanın ardından kralın mektubunu takdim ettim. Elden ele bu mektup taşınarak Sadrazama ulaştı. O da mektubu Sultanın yanındaki masaya koydu. Sultan Sadrazama bir şeyler söyledi ardından Sadrazam protokol icabı, konuşmamı cevaplandırdı. Konuşma tercümanlar tarafından İtalyanca'ya çevrildikten sonra eğilerek salondakileri selamlayıp dışarı çıktım.

¹⁰¹ BOA, **C.HR.**, 24/1184.

¹⁰² BOA, **HAT**, 1418/58472 ve **AE.SMST.III.**, 371/2940. Bu belgeler III. Mustafa tarafından yazılan name-i hümayûnun müsveddesidir.

¹⁰³ BOA, **C.HR.**, 24/188.

¹⁰⁴ Hammer, a.g.e., s. 2291.

¹⁰⁵ Boisen, a.g.e., s. 25.

Gaehler'e ait olan bir başka tahrir ise ulufe divanı ile ilgilidir. Elçi, ulufe divanında padişahın huzuruna yüz sürmek için saraya davet edilmiştir. Uygulamaya karşı herhangi bir şikâyeti olmamasına ve daha önce de rikâb-ı hümâyûna yüz sürdüğünü belirtmekle birlikte kendisine yapılan davetin Boğdan voyvodası ile aynı gün olduğu belirtmektedir. Boğdan voyvodasının dengi olmaması hasebiyle kabul gününün değiştirilmesini rica etmiştir. Ayrıca Gaehler, hem kendisinin hem de Boğdan voyvodasının aynı gün kabul edilmesinin yaşanan veba salgını açısından da oldukça tehlikeli olabileceğini belirtmiştir.¹⁰⁶

Haziran 1762'de Rus çarı III. Petro'nun 60 bin kişilik ordusu ile sefere çıkacağı ve seferin kuvvetle muhtemel Danimarka üzerine olacağı haberi İstanbul'a ulaşmıştır. Haberin duyulduğu esnada Babiali, Prusya ile ittifak müzakerelerini yürütüyordu. Prusya kralının beklentisi Osmanlı ile Prusya arasında ittifak antlaşması imzalanmasının yanı sıra Osmanlı Devleti'nin Avusturya'ya savaş ilan etmesiydi.¹⁰⁷ İstanbul'daki Avusturya, Danimarka ve Fransa elçileri de bunu engellemek adına çalışmalarını yürütmekteydiler. Bu minvalde Gaehler, III. Petro'nun devleti aleyhindeki planları hakkında Osmanlı Devleti'ni bilgilendirdiği görülmektedir. Osmanlı Devleti'ne sunduğu tahrirde Rus çarının hedefinin Danimarka olduğunu, askerini üç kola ayırdığını ve Danimarka kralının da ülkesini savunmak için gerekli hazırlıkları yapmaya başladığını haber vermiştir. Elçi, Rusya hakkındaki bilgilerini aktardıktan sonra Osmanlı Devleti ile Danimarka arasında geliştirilen dostane ilişkilere vurgu yaparak, Danimarka aleyhinde harekette bulunacak olan Rusya'nın güçlenmesini Osmanlı Devleti'nin kabul etmeyeceğini umduğunu belirtmiştir.¹⁰⁸ Hem Danimarka elçisini hem de Fransa ve Avusturya elçilerinin düşüncelerindeki ortak nokta, Rusya'nın Danimarka'dan sonra Lehistan'a saldıracağı ve iki ülkede tam hakimiyetin sağlanmasının ardından Rusya'nın bir sonraki hedefinin Osmanlı Devleti olacağıdır.¹⁰⁹

Danimarka kralı VII. Christian, 1766 tarihinde Gaehler'in başka bir göreve tayin edildiğini bildirerek elçinin geri dönmesi konusunda ricada bulunmuştur. Böylece Gaehler'in on yıldır İstanbul'da sürdürdüğü Danimarka elçiliği görevi noktalanmıştır.¹¹⁰ 1769 yılında ise yine kral tarafından gönderilen mektupta İstanbul'da bulunan Danimarka kapı kethüdası De Gossel'e orta elçilik rütbesi verildiği bildirilmiştir.¹¹¹ Elçi değişikliğinin yaşandığı sıralarda Osmanlı Devleti aynı zamanda Rusya ile savaş halindeydi. Rus ordusunun ilerleyişi ve durumu hakkında İsveç elçisinin verdiği bilgiye göre, Rus donanması Akdeniz'e geçmek için Kopenhag limanında demirlemiştir. Ancak elçi, Danimarka donanmasının şimdilik Ruslara yardım durumunun söz konusu olmadığını,

¹⁰⁶ BOA, **AE.SOSM.III.**, 70/5358.

¹⁰⁷ Demir, a.g.t., s. 165.

¹⁰⁸ BOA, **AE.SMST.III.**, 180/14154.

¹⁰⁹ Demir, a.g.t. s. 166.

¹¹⁰ BOA, **A.DVNS.NMH.d.**, 17/98.

¹¹¹ BOA, **TS.MA.e.**, 521/34.

Rus donanmasının askerlerinin hastalığı nedeniyle zor durumda olmasından dolayı Kopenhag'a demirlediğini belirtmiştir.¹¹² Danimarka'nın Rusya'ya yardım ettiği haberlerinin arkası kesilmemiş olmalı ki Danimarka elçisi konu ile ilgili Osmanlı hükümetini bilgilendirmek zorunda kalmıştır. İddiaya göre Danimarka hükümeti, Rusya donanmasına harp mühimmatı yardımı sağlamaktadır. Danimarka elçisi yazdığı taktirde baş tercümanı tarafından kendisine ihbar edilen bu iddianın kesinlikle yalan olduğunu ifade etmiştir.¹¹³

III. Selim, 1789 yılında tahta çıktığında Danimarka kralı VII. Christian, yeni padişahın cülusunu tebrik etmiştir.¹¹⁴ III. Selim döneminde Osmanlı Devleti, Danimarka'nın yanı sıra Sicilya ve Prusya ile de Ticaret, Seyr-i Sefain ve Dostluk Antlaşmaları imzalanmıştır. Bu antlaşmalar neticesinde Osmanlı gümrük gelirlerinde meydana gelecek artışları, devletin Nizam-ı Cedit ıslahatlarında kullanmayı düşündüğünü 20 Haziran 1792 yılında Sakız Adası naibine ve gümrükçüsüne hitaben yazılan yazıda görmek mümkündür. Bu yazıda Danimarka, Sicilyateyn ve Prusya tüccarlarının ödemesi gereken gümrük vergisi miktarının Rus ve Avusturyalı tüccarlar gibi yüzde üç üzerinden hesaplanması istenmiştir. Elde edilen gümrük gelirinün fazlasının ise İrad-ı Cedit hazinesine aktarılması bildirilmiştir. Ayrıca adı geçen devletlerin tüccarları tarifede bulunmayan bir mal veya eşya getirmeleri durumunda ise bunlardan elde edilen fazla verginin yine aynı hazineye aktarılması uygun görülmüştür.¹¹⁵

1.3. Osmanlı Devleti'nin Danimarka ile 1756 Tarihli Ahidname Antlaşmasını İmzalama Nedenleri

Osmanlı Devleti'nin dış siyasetinde Danimarka'nın etkisinin yok denecek kadar az olduğu kabul edilebilir gerçekliktir. Bu durumda Osmanlı Devleti'nin Danimarka gibi aktif siyasetinde etkisinin az olduğu bir devletle dostluk ve ticaret antlaşması imzalanmasına hangi nedenlerden ötürü onay verdiği detaylıca irdelenmesi gereken bir konu olarak gözükmektedir. Çünkü sürecin Osmanlı tarafında boşluklar bulunmaktadır. Akıllara gelen problem durumları ise şunlardır:

- Gaehler'in yetkinliğinin ve çalışmalarının antlaşmanın imzalanmasında etkisi var mıdır?

¹¹² BOA, **TS.MA.e.**,730/31.

¹¹³ BOA, **TS.MA.e.**, 519/32.

¹¹⁴ BOA, **HAT**, 1401/56462.

¹¹⁵ BOA, **C.HR.**, 180/8990. III. Selim döneminde başlatılan Nizam-ı Cedit ıslahatları sivil ve askeri kurumlarının çağdaş ihtiyaçlara cevap verecek şekilde yenilenmesini öngörmektedir. Avrupa tarzı eğitilmiş talimli bir ordu başta olmak üzere devletin çağın şartlarına uygun olarak bütün kurumlarını içine alan bütünsel bir yaklaşım ıslahatların temelini oluşturmaktadır. Reformların finanse edilmesi için yeni kaynaklar bulunması zorunluluğu karşısında mali politikada bazı değişiklikler yapılmış, Nizam-ı Cedit ordusunun masrafları yanında harp masraflarını da karşılayacak özel bir hazine olan İrad-ı Cedit hazinesi kurulmuştur. Oluşturulan İrad-ı Cedit hazinesine gelir sağlaması açısından tımar gelirleri, yıllık geliri 30 keseden yüksek mukataa gelirleri, esham faizleri ve bazı gümrüklerin tarife fazlaları vb. gelirler yeni hazineye aktarılmıştır. Kemal Beydilli, "Nizâm-ı Cedîd", **Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, c. 33, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2007, s. 175,176; Mübahat S. Kütükoğlu, **Osmanlı'nın Sosyo-Kültürel ve İktisadî Yapısı**, 1. Baskı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2018, s. 276.

- Pîrîzâde Osman Sâhib Efendi'nin müzakerelerin Danimarka lehine sonuçlanmasındaki payı nedir?
- Dört yıl boyunca herhangi bir gelişme olmamış iken dört yılın sonunda Osmanlı Devleti bu antlaşmanın imzalanmasını neden kabul etmiştir?
- Osmanlı Devleti'nin diplomasi anlayışı ve bu anlayışta meydana gelen dönüşümün Danimarka ile antlaşma imzalanmasına yansıma boyutu nedir?
- Osmanlı Devleti'nin diplomatik perspektifinde Danimarka nerede konumlanmıştır ve antlaşmada tek taraflılık mı yoksa karşılıklılık mı hakimdir?

Osmanlı Devleti'nin 1756 tarihli antlaşmayı onaylamayı neden kabul ettiği yukarıdaki problem durumlarına cevap aramakla mümkündür. Dolayısıyla bu sorular yanıtlanarak Osmanlı Devleti'nin neden bu antlaşmayı imzalamayı kabul ettiği tespit edilmeye çalışılacaktır.

Gaehler, birden fazla dil bilen ve krallık nezdinde görevli bir askeri müsteşar olup Danimarka tarafından özel olarak seçilerek İstanbul'a gönderilmiştir. Lakin İstanbul'a gönderilmesinin ardından kendisini zorlayan en önemli mesele ülkesi tarafından geleceğinin bildirilmemiş olmasıdır. Özellikle gelişinin hemen ardından yaşanan süreçte bu konu ona fazlasıyla engel çıkarmıştır. Bu durum Bab-ı Ali'nin onu açıkça bir elçi olarak tanımadığını göstermektedir ki ne kadar yetkin ve istekli olsa da tüm kapılar yüzüne kapanmıştır. Öyle ki dört yıllık zaman zarfında Bab-ı Ali yetkilileri Gaehler'i birden fazla kez reddetmiştir. Ayrıca kendisine Fransa ve İsveç elçileri de yardımcı olmuşlardır. Gaehler tercümanları aracılığıyla Bab-ı Ali yetkilileri ile haberleşme imkânı bulmuşsa da sadrazamla ilk görüşmesi dahi 1756'da antlaşma maddelerinin müzakere edildiği zaman diliminde gerçekleşmiştir. Dört yıl önce kendisine Danimarka kralı ve dışişleri bakanı tarafından verilen nameler bile ancak resmi müzakere sürecinde teslim edilebilmiştir. Bu noktada Gaehler'in antlaşmanın seyrine etki edebilecek bir yetkinliği olmamıştır denilebilir. Çünkü eğer Gaehler bu kadar yetkinse dört yılda değil daha önce de bunu elde edebilirdi. Yine de uzun bir süre geçmesine rağmen Danimarka hükümetinin Gaehler'i geri çağırması ve onun yılmadan mektuplar yazması, bağlantı ve aracılar ile konu hakkındaki arzusunu göstermesi de Danimarka tarafının imzalanan antlaşmayı ne kadar istediğini göstermektedir.

Danimarka ve temsilcisi Gaehler'in perspektifinden çıkıldığında bir önceki bölümde özetlenen bilgiler aslında Osmanlı Devleti'nin Danimarka ile bir antlaşma imzalamak konusunda çok da istekli olmadığını düşündürmektedir. Gaehler bu isteksizliği bir noktadan sonra rüşvet ile çözmeye çalışmıştır. Süreç içerisinde onun ilk teması Beşir Ağa ile olmuş ve kendisinden yardım istediğini belirtmiş lakin karşılığında Beşir Ağa'ya para ödemediğini ifade etmektedir. Çalışmada kullanılan Danimarka kaynakları, Gaehler'in antlaşmanın kırk gün içinde imzalanabilmesi için bir Ermeni ile 25.000 kuruş karşılığında antlaştığını bildirmesine rağmen çok daha ciddi bir iddia olan Pîrîzâde Osman Efendi (Osman Molla) meselesinde Gaehler'in onunla bir iletişim kurduğunu belirtmekle yetinmekte ve rüşvet meselesinin söylenti olabileceği ihtimali üzerine durmaktadırlar. Ayrıca bu

yazarların çalışmalarında verdikleri bilgilerden anlaşıldığı üzere, Avusturya, İsveç, İngiltere elçileri de antlaşmanın imzalanmasının Osman Molla ile mümkün olduğu görüşündedirler.¹¹⁶

Danimarkalı araştırmacıların antlaşmanın kişilerin yardımı ve rüşvetle elde edilmiş olma durumuna ne derece tarafsız bir gözle baktıkları tartışılabilir. Bu sebeple Türkçe kaynaklar ve o dönemde yazılmış kroniklere de başvurmak elzemdir. Tahsin Özcan, “*Diyanet İslam Ansiklopedi*’sinde” yayınlanan “*Pirizâde Osman Efendi*” maddesinde, Osman Molla’nın Danimarka’nın üç yıldan beri sürdürülen ticaret antlaşmasının maddelerini Danimarka lehine sonuçlandırması üzerine kendisine beyzade tarafından 100 kese rüşvet verdiği suçlamalarıyla karşı karşıya kalarak azledildiği bilgisini vermektedir.¹¹⁷ Hammer ise “*Büyük Osman Tarihi*” isimli eserinde Gaehler’in uzun süren müzakereler sırasında çok nüfuslu ve faal olan Osman Molla’nın desteğini yüz kese altın ile sağladığını belirtmektedir.¹¹⁸ Dönemin en yakın tanığı olan vak’anüvist Mehmed Hakim Efendi, daha önce Anadolu kazaskerliği yapan ve padişahın imamı olan Osman Molla’nın Rumeli kazaskerliği döneminde rüşvet işlerine bulaşması ve bunun halkın diline kadar ulaşması sebebiyle azledilerek Gelibolu’ya sürgüne yollandığını ifade etmektedir. Hakim Efendi’nin azlin 24 Kasım 1756’da gerçekleştiği kaydını düştürmüştür ki Danimarka ile antlaşma da 14 Ekim tarihinde imzalanmıştır. Muhtemelen durumun açığa çıkmasından sonra görevden alınmış olmalıdır.¹¹⁹ Osman Molla, Gelibolu’ya sürgün edilmesinden sonra 1762’de affedilerek yeniden Rumeli kazaskeri olarak tayin edilmiş, 1768’de ise şeyhülislamlık vazifesine layık görülmüştür.¹²⁰ Osmanlı Devleti’nin Gaehler’i sürekli reddetmesi ve konu hakkındaki isteksizliği Gaehler açısından sürecin olumsuz bir şekilde seyrettiğini gösterirken bir müddet sonra Bab-ı Ali’nin tutumunu olumlu yönde değiştirmesi, Osman Molla’nın sürece etki etmiş olabileceği ihtimalini ortaya çıkarmaktadır. Zira antlaşmanın imzalanmasından sonra rüşvet aldığı bilgisinin yayılmasıyla azledilmiştir. Yine de süreci Danimarka’nın lehine çevirmekte gerçekten bir etkisi var mıydı yoksa görevden azlini isteyen rakipleri tarafından mı böyle bir söylenti yayıldı tam olarak bilinemeyeceğinden bu konuda kesin bir yorum yapmak doğru olmayacaktır.

Osmanlı Devleti’nin Danimarka ile imzaladığı antlaşma Avrupa’da diplomatik bir devrimin yaşandığı zaman diliminde imzalanmıştır. Dolayısıyla Osmanlı Devleti açısından antlaşmanın imzalanma sebeplerini ortaya koyabilmek için mevcut diplomatik düzen hakkında bir parantez açmak gereklidir. Sonrasında ise Danimarka’yı bu anlayışta nerede konumlandığı meselesi açıklanmaya çalışılacaktır. Avusturya Veraset Savaşlarını bitiren 1748 Aix-la-Chapelle

¹¹⁶ Wandel, a.g.e., s. 15; Andersen, “Denmark’s Treaty With The Sublime Porte In 1756”, s. 155,164,166. Bu kaynaklar Gaehler ve Osman Molla arasındaki ilk temasın Mayıs 1753’te kurulduğunu belirtmektedirler.

¹¹⁷ Özcan, “Pirizâde Osman Sâhib Efendi”, s. 291.

¹¹⁸ Hammer, a.g.e., s. 2291.

¹¹⁹ Mehmed Hakim Efendi, a.g.e., s. 419.

¹²⁰ Şem’dânizâde Fındıklılı Süleyman Efendi, a.g.e., s. 79,110; Mehmed Hakim Efendi, a.g.e., s. 1063.

Antlaşması'ndan itibaren Avrupa'da 1755'e kadar devam eden bir barış ve diplomatik arayış dönemi başlamıştır. Kıta'nın iki büyük gücü olan İngiltere ve Fransa'nın savaş yüzünden ekonomik kriz içine girmesi, Rusya ve Prusya'nın Avrupa'nın yükselen iki gücü olarak ön plana çıkmasına vesile oldu. Böylece klasik ittifaklar sistemi yıkılarak sık sık müttefik değiştirilen yeni bir diplomatik dönem oluştu. Fransa, İngiltere ile ilişkilerini iyileştiren Rusya'ya karşı bir denge oluşturmak amacıyla Lehistan, İsveç, Prusya ve Osmanlı İmparatorluğu'nun da dâhil olduğu bir ittifak kurmaya çalışmıştır. Fransa'nın oluşturmaya çalıştığı ittifakın karşısında ise İngiltere, Rusya ve Avusturya vardır. Fakat 16 Ocak 1756'da Prusya ile İngiltere arasında imzalanan Westminster Antlaşması, 1755'te kurulan ittifaklar sistemini neredeyse tamamen değiştirip diplomatik bir devrim meydana getirmiş, yeni ittifak arayışlarını başlatmıştır. Westminster Antlaşması ile birlikte Fransa'nın, Avusturya'yla ittifak kurmasına bir engel kalmadığı gibi, kendi siyasetleri gereğince bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu anlayışın bir sonucu olarak Fransa ile Avusturya arasında 1 Mayıs 1756'da Birinci Versay Antlaşması imzalanmıştır. Versay Antlaşmasının imzalandığı haberi İstanbul'a ulaşınca Osmanlı devlet adamları büyük bir şaşkınlık yaşamışlardır. Zira antlaşma, Bab-ı Ali nezdinde dost ve müttefik olarak görülen Fransa'nın baş düşmanlarından biri olan Avusturya ile bir araya geldiği anlamını taşımaktadır. Diplomatik devrimin bir sonraki adımı ise Fransa-Rusya yakınlaşmasıdır. Rusya'nın Avusturya-Fransa ittifakına katılmak için Fransa ile görüşme yaptığı haberinin İstanbul'a ulaşması, Bab-ı Ali'nin derhal Fransa elçisinden açıklama istemesine neden olmuştur. Böylece Fransa'nın Bab-ı Ali gözündeki kredisi de azalmıştır.¹²¹

Fransa'nın Avusturya ile Versay Antlaşmasını imzalaması ile sadrazam Mustafa Paşa'nın Danimarka'nın büyüklüğü ve coğrafi konumu hakkında Gaeher'e soru sormasının arasında birkaç aylık zaman dilimi bulunmaktadır. Özellikle Versay antlaşması Osmanlı'yı yakından ilgilendiren maddelere sahiptir. Antlaşmada her iki ülke de birbirinin toprak bütünlüklerini garanti ederken bunu sağlamak için gerekirse Fransa'nın 24 bin asker göndermeyi taahhüt ettiği bir madde bulunmaktadır. Osmanlı Devleti ise maddenin dışında tutulmamıştır. Maddeye göre Osmanlı ile Avusturya bir savaşa tutuşursa Fransa, Osmanlı aleyhine savaşa müdahil olmak zorundaydı. Antlaşmanın bu maddesinin Osmanlı yetkililerini rahatsız etmesi ve devamında Rusya ile de görüşmeler yapıldığının duyulması, Fransa'nın iki yüzlü siyaseti sonrasında İstanbul'daki Fransız elçisine duyulan güveni de büyük oranda azaltmıştır.¹²² Öyle ki Fransız elçisinin gözden düşmesiyle Bab-ı Ali tercümanı dahi Gaeher'e, Fransız desteğinin bundan itibaren yaklaşımına zarar verebileceği ihtimaline dikkat çekmiş, görüşmelerin Fransız elçisi Vergennes değil, İsveç elçisi Celsing aracılığıyla yapılmasının çok daha iyi olabileceği yönünde tavsiye verdiği söylenmektedir.¹²³

¹²¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. Uğur Demir, "1768 Savaşı Öncesi Osmanlı Diplomasisi (1755-1768)", Yayınlanmış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi – Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 2012, s. 1-44.

¹²² Demir, a.g.t., s. 40.

¹²³ Andersen, "Denmark's Treaty With The Sublime Porte In 1756", s. 157.

Osmanlı Devleti ile imzalanan 1756 tarihli antlaşma her ne kadar diplomatik devrimin yaşandığı bir zaman diliminde imzalanırsa da Osmanlı Devleti, Danimarka'yı yeni kurulan ittifaklar düzeninde bir müttefik ya da Rusya'ya karşı bir denge unsuru olarak görmemiştir. Bu durumu Osmanlı Devleti'nin Prusya ile ilişkileri üzerinden de açıklamak mümkündür. Prusya, Danimarka ile aynı dönemde Osmanlı Devleti ile ticaret ve dostluk antlaşması imzalamak için İstanbul'a elçi göndermiştir. II. Friedrich'in isteği ticaret antlaşmanın yanı sıra savunma amaçlı bir Osmanlı-Prusya ittifakının oluşturulmasıdır. Osmanlı Devleti mevcut diplomasi düzeninde savaştan uzak duran tarafsız bir siyaset izlemektedir. Yine de bir müddet Fransa-Avusturya-Rusya ittifakına karşılık olarak Osmanlı-Prusya-İngiltere ittifakının oluşturulması için Prusya ile görüşmeler yapmıştır. Lakin İngiltere'nin böyle bir ittifak da bulunmayı istememesi ve Prusya kralının Osmanlı Devleti'nden Avusturya'ya karşı savaş açmasını istemesi talebi sebebiyle ittifak mümkün olmamıştır. Zira askeri bir antlaşmanın imzalanması demek Avusturya ve Rusya tehdidini doğrudan Osmanlı Devleti'nin üzerine çekmek anlamına gelmektedir. Kemal Beydilli, Ragıp Paşa'nın Prusya ile müzakere sürecinde ticaret antlaşması imzalamak konusunda sakınca görmediğini, ancak savunma amaçlı ittifak antlaşmasına tamamen karşı olduğunu ifade etmektedir. Neticede iki devlet arasında yalnızca ticaret ve dostluk antlaşması imzalanmış askeri sonuçlar doğuracak bir ittifak kurulmamıştır.¹²⁴ Osmanlı Devleti ile Prusya arasında imzalanan antlaşma, Danimarka ile imzalanan 1756 tarihli antlaşmadan daha sonra sonuçlanmış olmasına rağmen o günün diplomasine bakış açısını göstermesi bakımından önemlidir. Dolayısıyla Osmanlı Devleti'nin gözünde Danimarka, Rusya'ya karşı bir denge unsuru olarak görülen yeni bir müttefik konumunda değildir. Antlaşmanın imzalanmasına kadar geçen zaman diliminde Bab-ı Ali'nin gösterdiği isteksiz tutum ve Gaehler'in belirttiği Rusya'ya karşı çekinceler de bunu kanıtlamaktadır.

Diğer taraftan Danimarka'nın Osmanlı Devleti'ne yaklaşımı en başından itibaren ticaret odaklı olmuştur. Akdeniz ticaretinde etkin bir konuma gelmenin ülke ekonomisine büyük katkı sağlanacağına inanan Bernstorff önderliğinde Cenova, Napoli, Garp Ocakları ile antlaşmalar imzalanmış ve bunun bir sonraki ayağı olarak Osmanlı Devleti ile müzakereler başlatılmak istenmiştir.¹²⁵ Danimarka açısından ticari menfaatlerin ön planda olduğu, imzalanmasını istediği antlaşmanın savaş durumunda müttefikliğe dayanan bir ittifak antlaşması karakteri taşımadığı görülmektedir. Bu durum antlaşmanın imzalanmasından önceki süreçte Gaehler'in takrirlerde kullandığı ifadelerden de tespit edilebilmektedir. Mesela ülkesinin önemli limanlara ve boğazlara sahip olduğunu belirten Gaehler, Danimarka gemilerinin Avrupa'nın önde gelen limanlarına vardığını söylemektedir. Ayrıca ülkesinin çok yakın bir geçmişte Cezayir, Tunus ve Trablus Ocaklarıyla ticaret için bir antlaşma imzaladıklarına da dikkat çekme gereksinimi duymuştur. Yine,

¹²⁴ Kemal Beydilli, **Büyük Friedrich ve Osmanlılar**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1985, s. 25-78.

¹²⁵ Danimarka V. Friedrich döneminde ticaret ve denizciliğin gelişimi konusuna büyük önem vermiştir. Napoli, Garp Ocakları ve Osmanlı Devleti ile imzalanan antlaşmalar ile Akdeniz pazarına giriş, Danimarka'yı İspanya ve Portekiz karşısında zor durumda bırakmıştır. J.H.S. Birch, **Denmark In History**, 1. Baskı, Great Britain Press, Londra, 1938, s. 279,280.

Osmanlı Devleti ile Danimarka arasında bir antlaşma imzalanabilirse, ticareti yapılacak her türlü eşyanın değeri belirleneceğinden iki taraf açısından antlaşmanın çok daha kârlı olacağını bildirmektedir. Görüldüğü üzere Gaehler'in vurguladığı noktalar hep ticaret üzerinedir ve amaç Osmanlı Devleti'ni ikna etmektir.¹²⁶

Danimarka'nın Osmanlı Devleti ile bir antlaşma imzalamak istemesi üzerine Gaehler'n İstanbul'a gönderilmesiyle başlayan dört yıllık süreçte Bab-ı Ali'nin Gaehler'e karşı takındığı tavır antlaşmanın tek taraflılığını gözler önüne sürmektedir. Öte yandan antlaşmanın maddeleri de antlaşmanın ahidname formatında olduğunu göstermektedir. Osmanlı Devleti'nin yabancı devletlere verdiği "ahidname" veya diğer adıyla "kapitülasyonlar", verilen devlete pek çok imtiyaz tanıyan ve diploması kavramının henüz Avrupa'da yaşanan savaşların etkisiyle dönüşüme uğramadığı zaman diliminde karşılıklı ilişkilerin geliştirilmesine vesile olan antlaşmalardır. Bu ahidnameler, hiçbir Hristiyan devleti kendisiyle eşit statüde görmemek ve eşit hakları kabul etmemek anlayışı üzerine kurulu olup Osmanlı Devleti'nin tek taraflı olarak kendi insiyatifiyle verdiği imtiyazları simgelemektedir.¹²⁷ Osmanlı Devleti'nin söz konusu imtiyazları bahşetmesinin nedeni başlangıçta daha çok ticari beklentiler ve ticaretin canlılığını korumasıdır. Fakat XVI. yüzyıl sonunda İspanya ve Fransa'nın tehdit olarak görülmesi ahidnamelerin müttefik edinme amacıyla imzalanmasının yolunu açmıştır.¹²⁸ Yine de XVIII. yüzyıla dek imzalanan ahidnamelerin esas noktası, Osmanlı sultanının tanıdığı imtiyazı ilgili devlete bahşetmesi üzerine kuruludur. Bu anlayış Osmanlı Devleti'nin Avrupalı devletlere karşı hala siyasi anlamda daha güçlü olduğunu kabul ettiğini göstermenin yanı sıra gücünün bir getirisi olarak diplomasisini de aynı şartlar altında yürüttüğü bir dönemin ürünüdür. XVIII. yüzyılla birlikte imzalanan ahidnamelerde tek taraflı imtiyaz özelliğinin yerini, antlaşma şartlarında karşılıklılık prensibine bıraktığı görülmektedir.¹²⁹ Bu husus, Danimarka ile imzalanan antlaşma özelinde; Osmanlı Devleti'nin Danimarka'yı kendisine eşit bir devlet olarak mı değerlendirdiği yoksa Osmanlı sultanın tek taraflı olarak bahşettiği imtiyazlar neticesinde üstünlüğün korunduğu bir antlaşma şeklinde mi ele alınması gerektiği problemini ortaya çıkarmaktadır. Osmanlı Devleti'nin XVIII. yüzyılda diğer devlet ile imzaladığı ahidnamelerin maddeleri ve ayrıca Danimarka ile imzalanan ahidnamedeki diplomatik üslup, söz konusu problemi çözümlenmeye yardımcı olabilecektir.

Osmanlı Devleti, Danimarka ile 1756 antlaşmasını imzalamadan önce 1737'de İsveç'le, 1740'da Fransa ve Sicilyateyn ile 1747'de ise Avusturya ile ticaret antlaşmaları imzalamıştır. Ahidnamelerin neden verildiği, müttefik arayışlarının etkisi ve imzalanma süreçleri burada detaylıca

¹²⁶ BOA, **AE.SOSM.III.**, 57/4157. Gaehler, Danimarka'nın Osmanlı Devleti ile ticaret için gönderebileceği mallar arasında kurşun, piştov namlusu ve başlığı, demir, çivi, kürk, kumaş gibi örnekler zikretmiştir.

¹²⁷ Ali İbrahim Savaş, "Genel Hatlarıyla Osmanlı Diplomasisi", Güler Eren (Ed.), **Osmanlı**, c. I, Ankara, 1999, s. 645,646.

¹²⁸ Mübahat, S. Kütükoğlu, "Ahidnâme", **Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, c. 1, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1988, İstanbul, s. 537, 538

¹²⁹ Savaş, a.g.m. s. 646.

anlatılmayacaktır. Fakat İsveç ve Fransa ile imzalanan antlaşmaların klasik ahidname formatında olduğu görülmektedir. Örneğin İsveç'e verilen ahidnamede iki tarafın karşılıklı olarak imtiyaz sağlamasından ziyade maddeler, İsveç'in Osmanlı toprakları ve karasularında kendi tebaası ve tüccarlar için taleplerinden oluşmaktadır. 1740'da Fransa'ya verilen ahidname ise Belgrad Antlaşması'nda Fransa elçisinin arabuluculuğu karşısında Osmanlı padişahının o zamana değin bahsettiği en imtiyazlı ahidnameyi simgelemektedir. 1740 ahidnamesi Fransa'ya siyasi, ekonomik, dini ve hukuki alanda geniş kapsamlı imtiyazlar verilmesini öngörüyordu. Ayrıca bu antlaşma, kapitülasyonları sürekli hale getirmesinin yanı sıra tek taraflılık usulüyle hazırlanan son imtiyazdır. Çünkü Sicilya ile imzalanan ahidname karşılıklılık yani "*muahede*" prensibine göre düzenlenmiştir. Bu ahidname daha önce Fransa, İngiltere, Hollanda ve İsveç ile yapılanlardan farklıdır. Nitekim bu ahidnamelerde bahsi geçen ülkeleri ziyaret eden Osmanlı tüccarları ile ilgili herhangi bir ticari ayrıcalık söz konusu değilken Sicilya'ya verilen ahidnamede Sicilya'ya bir Osmanlı konsolosunun atanması ve Osmanlı tüccarlarının haklarını koruyacak olmasının yanında pek çok maddenin aynı zamanda Osmanlı Devleti'nin tüccarları içinde geçerli olacağı açıkça belirtilmiştir. Bu anlamda 1740 Sicilyateyn kapitülasyonları bir ilk olmakla birlikte, bundan sonra Danimarka (1756), Prusya (1761), İspanya (1782), Rusya (1783)'ya verilen kapitülasyonlarda da benzer şekilde çift taraflı hakların getirilmesinde etkili olmuştur.¹³⁰

Osmanlı Devleti ile Danimarka arasında imzalanan 1756 tarihli ahidnamede iki tarafın karşılıklı menfaatine olan ve karşılıklı hak kazanımına gelen tek madde on yedinci maddedir. Bu madde de "*mevâdd-ı mezkûre kral-ı müşârunileyhin tüccârı ve re'âyâsı hakkında cârî olduğu gibi devlet-i âlîyye tüccârı ve re'âyâsı ve tâbi'leri haklarında dahi cârî ola*" şeklinde belirtilen ifade antlaşma maddelerinin karşılıklı olduğunu göstermektedir.¹³¹ Fakat Sicilyateyn ile imzalanan antlaşmadan farklı olarak Danimarka'yı ziyaret eden Osmanlı tüccarı ve gemileriyle ilgili herhangi bir detay verilmemiştir. Bu açıdan ahidnamedeki üslup Danimarka'nın Osmanlı toprakları ve karasularında kendi tebaası ve tüccarı için taleplerinden oluşmakta gibi gözükmektedir. Osmanlı Devleti, Sicilya ile imzaladığı ahidnamedeki gibi hükümlerin açıkça hem Sicilya hem de Osmanlı için geçerli olduğuna dair vurgular bu ahidnamede bulunmamaktadır. Aslında bu durum Osmanlı Devleti'nin XVIII. yüzyılın ikinci yarısında Baltık coğrafyasında yoğun bir ticari faaliyetinin olmamasıyla ilişkidir. Bu sebepten ötürü Danimarka'da diplomatik bir temsilci bulundurmaya gerekli görülmemiş, tüccar ve gemilere dair ayrıntılı bir talebe ihtiyaç duymamıştır.

Son madde de belirtilen antlaşmanın iki taraflı olduğu tabiri dışında klasik dönem ahidnamelerindeki üstünlük vurgusu Danimarka ahidnamesinde de hakimdir. Osmanlı klasik dönem diplomatik belgelerinde Osmanlı padişahının unvanı "*Ben ki*", Avrupalı kralların elkâbı ise "*Sen ki*"

¹³⁰ Ahidname maddeleri ve ayrıntılı bilgi için bkz. Uğur Kurtaran, "I. Mahmud Dönemi'nde Avrupalı Devlet İle Yapılan Ticaret Anlaşmaları ile Verilen İmtiyazlara Dair Değerlendirmeler", *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, c. 41, 2017, s. 220-246.

¹³¹ BOA, A.DVNS.DVE.d,11, 12/17.

şeklinde ki giriş ibaresi ile başlamaktaydı. Bunlardan birincisi üstünlük imasında bulunurken, ikincisi muhatabını ezici, küçültücü bir anlamı simgelemektedir. Aynı üslup 1756 tarihli antlaşmada da dikkat çekmektedir. Ahidname metninin giriş kısmında Osmanlı sultanı III. Osman adına “ben ki” ibaresi ile başlayarak, hakimiyeti altındaki bütün bölgelerin uzun uzun zikredildiği unvan kısmı, muhatabı Danimarka kralına karşı olan üstünlüğünü vurgulamaktadır.¹³² Ahidname metninde “sen ki” diye başlayan ve karşı tarafın hakim olduğu bölgeleri zikreden bölümde ise “hala” kelimesi ile başlanarak “*Danimarka ve Torgiya ve Vandal ve Got tâ’ifelerinin kralı ve nice memleketlerin dukası ve ona tâbi’ yerlerin kontesi haşmetlü Firiderikos-ı Hamis*” şeklindeki ifade ile daha resmi bir dil kullanılmıştır.¹³³ Ahidname’nin kralın dostluk ve ticaret ilişkilerini kurma isteği neticesinde imzalandığı vurgusu sık sık yapılmıştır. Ahidname maddeleri incelendiğinde Danimarka’nın Osmanlı kara ve sularında ticaret yapmasını öngören maddelerin çoğunlukta olması karşılıklı yapılan bir antlaşmadan ziyade şartlarını Osmanlı’nın belirlediği ve karşı tarafa bahşettiği bir ahidname niteliğinde olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla Osmanlı Devleti’nin bu antlaşmanın imzalanmasına onay verirken sahip olduğu düşüncenin büyük oranda Danimarka’yı kendisiyle eşit statüde görmemek ve eşit hakları kabul etmemek üzerine kurulu olan üstünlük anlayışından kaynaklandığını ve Osmanlı Devleti’nin tek taraflı olarak kendi inisiyatifiyle verdiği imtiyazları simgelediği söylemek mümkündür.

¹³² Hilal Çiftçi, “Osmanlı Devleti’nin XVIII. Yüzyılda Diplomasi Alanında Geçirdiği Değişimin Diplomatik Dile Yansıması”, **XVIII. Türk Tarih Kongresi Bildiriler Kitabı**, Haz. Semiha Nurdan ve Muhammed Özler, c. II, Türk Tarih Kurumu Yayınları, İstanbul, 2018, s. 685.

¹³³ BOA, A.DVNS.DVE.d,11, 8/9.

İKİNCİ BÖLÜM

2. 11/1 VE 12/2 NUMARALI DÜVEL-İ ECNEBİYE DEFTERLERİ'NİN DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1. Düvel-i Ecnebiye Defterleri

Divan-ı Hümayun'a bağlı kalemlerden biri olan Amedi Kalemî'nde Osmanlı Devleti'nin diğer devletler ile imzaladığı antlaşma ve ahidname metinleri, protokoller, yabancı elçi, konsolos ve tüccarlara ait yazılar düzenlenmekteydi. Bu kalemde oluşturulan defterlerden bazılarında Düvel-i Ecnebiye defterleri adı verilmiştir.¹³⁴ Bu defter serisi ortaya çıkmadan Osmanlı Devleti'nin yabancı devletlerle ilişkilerine yönelik konular Mühimme defterlerine kaydedilmekteydi. Mühimme defterleri, Osmanlı Devleti'nin en yüksek idari organı olan Divan-ı Hümayûn'da müzakere edilen iç ve dış meselelere kararların kaydedildiği defterler olarak dikkat çekmektedir. Dolayısıyla Düvel-i Ecnebiye defter serilerinin henüz tutulmaya başlanmadığı dönemde bu defterlerin ihtiva ettiği konular Mühimme defterlerinin kapsamı içerisindeydi.¹³⁵ XVII. yüzyıldan itibaren Mühimmelere giren hükümler konularına göre tasnife tabi tutularak farklı defterlere kaydedilmeye başlandı. Böylece Nâme-i Hümayûn, Ahkâm, Şikâyet ve Düvel-i Ecnebiye adıyla yeni defter serileri ortaya çıktı.¹³⁶ Düvel-i Ecnebiye defterleri yabancılarla olan ticarete dair hükümleri içermesinin yanı sıra Ecnebiye defterleri haricindeki diğer defter serileri, yabancı ülkelerle olan ticaret ve bunun yarattığı hususları konuları içine dahil etmemektedir. Bu durum Düven-i Ecnebiye defterlerini özellikle diploması ve dış ticaretle ilgili çalışmalarda araştırmacıların yararlanabileceği önemli bir başvuru kaynağı olarak öne çıkarmaktadır.¹³⁷

¹³⁴ Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, **Başbakanlık Osmanlı Arşiv Rehberi**, Başbakanlık Basımevi, 1. Baskı, İstanbul, 2017, s. 42.

¹³⁵ Osmanlı arşivinde 1553-1907 yıllarını kapsayan toplam 267 mühimme defteri bulunmaktadır. Osmanlı Divan'ından çıkan kararların suretlerinin kaydedildiği defterler arşivde bulunan temel defter serilerinden bir tanesidir. XVII. yüzyıla gelindiğinde ise defterlerin muhtevasında bazı değişimler yaşanmaya başlamıştır. İlk olarak idari ve adli konular birbirinden ayrılarak Şikâyet defterleri oluşturuldu. Akabinde Nâme-i Hümayûn ve Ahkâm defterlerinin ortaya çıkması Mühimme defterlerindeki hükümleri daha da özelleştirerek daha çok devletin iç meselelerini alakadar eden hükümlerin toplandığı defterler haline getirdi. XVIII. yüzyıl Mühimmeleri ise tamamen ferman suretlerinin toplanmasından oluşmuş defterler şekline dönüştü. Feridun Emecen, "Osmanlı Divanının Ana Defter Serileri: Ahkâm-ı Mirî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Şikâyet", **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, 3(5), 2005, s. 107-124.

¹³⁶ Halil İnalçık, "Şikâyet Hakkı: Arz-ı Hâl ve Arz-ı Mahzar'lar" **Osmanlı Araştırmaları**, (7- 8), 1988, s. 34.

¹³⁷ Hakan Yazar, "Düvel-i Ecnebiye Defterleri: Oluşum Süreci, İçeriği ve İngiltere'ye Ait XVIII. Yüzyıl Defterleri", Haz. Duygu Türker Çelik, **Diploması ve Dış Politika Araştırmalarında Arşivlerin Rolü Uluslararası Sempozyumu Bildirer Kitabı**, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 2017, s. 201.

Düvel-i Ecnebiye defterlerinde elçi, konsolos ve tercüman atamaları, beratlarının yenilenmesi, elçilerden gelen yazışmalara dair kayıtlar yer almaktadır. Osmanlı Devleti'nin Düvel-i Ecnebiye defteri tutulan ülke hangisi ise o ülke ile imzaladığı ahidnamenin sureti de defterde yer almaktadır. Defterlerin içeriğinde, yabancı devletlere ait gemilerin Osmanlı boğazlarından geçişi ile limanlara giriş yapabilmeleri için gerekli izinler, imparatorluk sınırları içinde bulunan yabancı devletlerin temsilcilerinin ihtiyaçlarına dair hükümler, vergi muafiyetleri ve hukuk davalarına ilişkin kayıtlar bulunmaktadır. Bu açıdan Düvel-i Ecnebiye defterleri zengin içeriği ile pek çok konuyu araştırılmasına imkân tanımaktadır. Ecnebiye defterlerinin Osmanlı Arşivi'nde bulunan en erken tarihli örneği Nemçe (Avusturya) devletine ait olup 1567 yılına tarihlenmektedir. Nemçe defterinin yanı sıra arşivde pek çok ülkeye ait Düvel-i Ecnebiye defter serilerinin olduğu göze çarpmaktadır. Bunlar arasında Amerika, Belçika, Brezilya, Danimarka, Fransa, İngiltere, İspanya, Romanya, Rusya, Toskana, Ceneviz, İran, Felemenk, İsveç, Norveç, Letihstan gibi pek çok ülkeye ait defterler bulunmaktadır. Söz konusu defter serileri arşivde "A.DVN.DVE.d" ve "A.DVNS.DVE.d" isimli iki ayrı fon kodu ile tanımlanmıştır. "A.DVN.DVE.d" şeklinde kodlanan fonda 1592-1840 yılları arasında yer alan 18 defter bulunmaktadır. "A.DVNS.DVE.d" fonu ise 1567-1913 yılları arasında tutulan 121 adet defter serisini ihtiva etmektedir. Ayrıca Düvel-i Ecnebiye defterlerini tamamlayıcı belgelerin yer aldığı dosya tasnifleri de bulunmaktadır. Bunlardan "A. DVN.DVE" fonu, Divan Beylikçi Kalemî Düvel-i Ecnebiye belgeleri dosya tasnifidir. Bu kaleme ait dosyaların tasnifinde her bir devlete numara verilmiş, belgeler bu numara altında toplanarak kronolojik sıraya koyulmuştur.¹³⁸

2.2. 11/1 ve 12/2 Numaralı Danimarka Ahidname Defterinin Tanıtımı

Osmanlı Devleti ile Danimarka arasındaki ilişkilerin başlangıcı olan 1756 tarihinden itibaren iki devlet arasında imzalanmış olan ahidnamenin şartlarının uygulanması, diplomatik temsilciler ve ticari faaliyetlerin aksamamasına dair pek çok konu 11/1 ve 12/2 numaralı Danimarka Düvel-i Ecnebiye defterlerinde kayıt altına alınmıştır. Osmanlı arşivinde Danimarka ile münasebetlerin kaydolduğu iki adet defter bulunmaktadır. "A.DVNS.DVE.d" fonunda yer alan defterlerin ilki 11/1 numarası ile kaydedilmiştir. 1756-1911 yılları arasındaki hükümleri içeren bu defter toplam 180 sayfadır. Yine aynı fonda bulunan 274 sayfalı 12/2 numaralı defter ise 1757-1906 tarihlerini kapsamaktadır. Düvel-i Ecnebiye defterleri fonunda yer alan 11/1 ve 12/2 numaralı defterler arşiv çalışanlarınca "Danimarka Ahidname Defteri" ismiyle kodlanmıştır.¹³⁹

"XVIII. Yüzyılın İkinci Yarısında Osmanlı-Danimarka İlişkileri" isimli bu tez çalışmasında, 11/1 ve 12/2 numaralı Danimarka Ahidname defterleri esas alınmıştır. Çalışma, dönem olarak XVIII. yüzyılın ikinci yarısı ile sınırlandırılmış ve iki ayrı defteri de transkribe etmeyi amaçlamaktadır. Bu

¹³⁸ BOA Rehberi, s. 42, 163.

¹³⁹ BOA Rehberi s. 42.

nedenden ötürü temel arşiv belgesi olarak kullanılan 11/1 ve 12/2¹⁴⁰ numaralı Danimarka Ahidname defterlerinin yalnızca XVIII. yüzyılın ikinci yarısını kapsayan hükümleri çevrilmiştir. Defterler, “*Divâni*” yazı türüyle kaleme alınmıştır. Kelime itibariyle divana mahsus anlamına gelen yazı çeşidi, Divân-ı Hümâyûn’da alınan kararların, yazışmaların, ferman, berat, nişân gibi resmi evrakların yazımında kullanılmaktaydı. Aslında Danimarka Ahidname defterlerinde kullanılan yazı çeşidi tam olarak divani değil divani kırma adı verilen türüdür. Bu yazı çeşidinde hızlı yazma endişesinin var olması ve elin kaldırılmadan yazıma devam edilmesi, yazı hattının divaniye oranla daha birleşik yazılmasına neden olmuştur. Hızlı yazmak bu yazı türünde yazım kurallarına riayet etmemeyi de beraberinde getirmiştir. Tüm bu sebeplerden ötürü divani kırması ile yazılan metinler okunması zor metinler olarak görülmektedir.¹⁴¹ Danimarka Ahidname defterlerinin büyük çoğunluğu bu yazı çeşidiyle yazılmış olmasına rağmen 11 numaralı defterin ahidname maddelerini içeren bölümünde daha okunaklı bir yazım şeklinin tercih edildiği görülmektedir. Ayrıca XIX. yüzyılla birlikte yazı şeklinde olan farklılaşmalar da defterlerde net bir şekilde göze çarpmaktadır.

Çalışmanın iki ayrı defteri içermesinden kaynaklı olarak söz konusu defterlerin şekil ve içerik özellikleri tarafımızca genel bir değerlendirme yerine ayrı ayrı ele alınarak özetlenecektir. Buna göre 11 numaralı Danimarka Ahidname defteri, şekil itibariyle ciltli ve ebrusuz olarak düzenlenmiş olup ebatları ise 43x17 şeklindedir. Defter toplamda 180 sayfadan oluşmaktadır. Fakat defterde boş sayfalar oldukça olmakla birlikte 29-103, 142-175, 178-180 numaraları arasındaki sayfaları ile defterin başındaki iki sayfası boştur. Defter kaydolduğu esnada hükümlere numara verilmemiş, numaralandırma daha sonra arşiv görevlilerince tasnif esnasında yapılmıştır. Aynı durum 12 numaralı defter için de geçerlidir. Bu nedenle çalışma da hükümlerin sıralamasında arşiv görevlilerince yapılan numaralandırma takip edilmiştir. 11 numaralı 131 hüküm bulunmaktadır. Ancak hükümlerin yalnızca XVIII. yüzyıl tarihlerini kapsayan bölümü çevrildiğinden 69 hükmü çalışmanın tarihlendirmesi içerisindedir. 11 numaralı defterin başında bulunan tutanak defterde ahidname, buyruldu, berat, nişan-ı hümayun, takrir türünde belgelerin bulunduğunu göstermektedir. Aynı zamanda bu belgelerden defterde kaçar tane bulunduğu da not edilmiştir.

11 numaralı Danimarka Ahidname Defteri, Danimarka devleti tarafından berat ve vekalet harçları, yol emri, izn-i sefine belgeleri oluşturmak için verilen ücretlerin yer aldığı liste ile başlamaktadır.¹⁴² Defterdeki ilk hükmün tarihi Ekim 1758 (Evâil-i S sene 1172) ve son hüküm tarihi ise 1911(1330)’dir. Defterde genel olarak kronolojik bir sıra takip edilmiştir. Ancak ilk 7 hükmün

¹⁴⁰ Danimarka Ahidname defterleri arşiv çalışanlarınca 11/1 ve 12/2 şeklinde numaralandırılmıştır. Çalışmada söz konusu defterler için buradan itibaren 11/1 yerine 11 numaralı, 12/2 yerine ise 12 numaralı defter şeklinde bir anlatım tercih edilecektir.

¹⁴¹ Ali Alparlan, “*Divânî*”, **Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, c. 9, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1995, s. 445.

¹⁴² Mesela berat harcı için 200 kuruş, vekâlet harcı için 100 kuruş, bir izn-i sefine belgesi için ise 10 kuruş ödenecektir. Listede Kâtip Efendi, Kisedar Efendi, Tuğrakeş Efendi ve Defterci Efendilerin de yapacakları işlemleri için ödenecek meblağlar belirtilmişse de kimlikleri hakkında bir bilgi verilmemiştir. BOA, **A.DVNS.DVE.d,11,1**.

ardından Osmanlı Devleti ile Danimarka arasında imzalanan ahidnamelere yer verilmiş olması kronolojik tarihlendirmenin bu bölümde bozulmasına yol açmıştır. İki devlet arasında imzalanan ahidnamelere yer verilmesinin ardından H. 1171 tarihine geri dönülerek yeniden kronolojik sıra ile hükümlere yer verilmiştir. Çalışma XVIII. yüzyıl Osmanlı-Danimarka ilişkilerini esas aldığı anda ahidnamelerden yalnızca 1756 ahidnamesinin çeviri işlemi gerçekleştirilmiş, çalışmanın konusu dışında kalan ileri tarihli ahidnamelerin çevirisi yapılmamıştır. İlk yedi hükmün ardından gelen 1756 tarihli ahidnamenin yazıldığı sayfalar defterin diğer bölümlerine nazaran çok daha okunaklı bir yazı stili ile kaleme alınmıştır. 11 numaralı defterin hüküm içerikleri incelendiğinde ise daha çok elçi, konsolos, konsolos vekili ve tercüman tayinleri ile bu görevlilerinin beratlarının yenilenmesine dair hükümlerin ağırlıklı olduğu görülmektedir.

12 numaralı defter ise diğer deftere oranla çok daha geniş yelpazeli konuları bünyesinde barındırmasıyla daha doyurucu bilgiler sunmaktadır. Toplamda 274 sayfadan oluşan defter, 44,5x16 ebatındadır. Ciltli ve ebrusuz olan defterin 163-241, 256-263, 269-274 aralığındaki sayfaları ise boşdur. Defterdeki ilk hüküm Eylül 1757 (Evâil-i M 1771) tarihli iken son hüküm ise 1906 yılına tekabül etmektedir. Defterde toplamda 771 hüküm bulunmaktadır. Fakat daha önce de belirtildiği gibi, XVII. yüzyıla ait hükümlerin çevrilmesi sebebiyle çalışma için 12 numaralı defterde toplam çevrilen hüküm sayısı 304'tür. Bu defterde 11/1 numaralı defterde olduğu gibi kronolojiyi bozan bir sıralama takip edilmemiş bütün hükümler kronolojik sıraya uygun olarak sıralanmıştır.

11 numaralı defterde bulunan Osmanlı Devleti ile Danimarka arasında imzalanan ahidnamenin suretinde antlaşma tarihi 1756 olarak verilmiştir. Tasdiknamelerin değişimi gibi işlemlerden sonra antlaşma protokolleri 2 Ağustos 1757'de tamamlanmıştır.¹⁴³ İlk hükümlerin tarihlerine bakıldığında ise 11 numaralı defter 1758, 12 numaralı defterin ise 1757 tarihinden başlayarak hükümlerin yazıldığı görülmektedir. Tarihler defterin yazılmaya başlandığı sırada tahtta hangi Osmanlı padişahının bulunduğunu ve görevde olan sadrazam ve reisülküttâbının kimliğini tespit etmeyi mümkün kılmaktadır. Buna göre ahidnamenin imzalandığı esnada tahtta III. Osman bulunmaktaydı.¹⁴⁴ Aynı zamanda 1756 tarihli ahidnamede belirtilen Osmanlı sultanı ile Danimarka kralının hakim olduğu bölgeler ile unvanlarının sıralandığı bölümde de III. Osman'ın adı geçmektedir. Her iki defterin girişinde bulunan "*der zaman-ı sadr-ı sudûril-vüzerâ Hazret-i Râgıb Mehemed Paşa*" şeklinde düşülen kayıt ise sadrazamın Ragıp Mehmet Paşa olduğunu kanıtlamaktadır.¹⁴⁵ Reisülküttâb ise her

¹⁴³ Sarıcaoğlu, "III. Osman", s. 458

¹⁴⁴ Danimarka ile imzalanan antlaşma, III. Osman döneminde imzalanan tek antlaşma olma özelliğini taşımaktadır. Fikret Sarıcaoğlu, "III. Osman", s. 456-458.

¹⁴⁵ BOA, A.DVNS.DVE.d,11, 13; BOA, A.DVNS.DVE.d,12, 4. Mehmet Ragıp Paşa, III. Osman tarafından 29 Şubat 1757'de göreve getirilmesinin ardından altı yıl boyunca sadrazamlık görevini sürdürmüştür. Sadareti esnasında devlet nizamının sağlanması konusunda büyük çaba sarfetmiş, dış politikada ise başarılı bir tarafsızlık siyaseti uygulayarak devleti Yedi Yıl Savaşları'ndan uzak tutmuştur. Uygulanan tarafsızlık siyasetinin temel nedeni, Avrupa'daki klasik ittifaklar sisteminin çökmesiyle birlikte Avrupa devletlerinin sık sık müttefik değiştirmesi ve oluşan diplomatik ortamın güven vermemesinden ileri gelmektedir. Ayrıca devletin askeri bakımdan zayıf oluşu ve ordunun kendini yenileyememesi gibi etmenler Mehmet Ragıp Paşa'nın sadareti döneminden savaş karşılığı bir siyaset izlemesinin diğer gerekçelerini

iki defterde de farklılık göstermektedir. Defterlerin başında belirtilene göre ilk hüküm tarihi Eylül 1757 olan 12 numaralı defterin tutulmaya başlandığı esnada reisülküttâb Hacı Abdi Efendi'dir.¹⁴⁶ İlk hüküm tarihi Ekim 1758 olan 11 numaralı defterde ise reisülküttâb olarak Mehmet Emin Efendi'nin ismi zikredilmektedir.¹⁴⁷ Dolayısıyla bu durum birkaç senelik süreç içerisinde reisülküttâbın değişmiş olma ihtimalini akıllara getirmektedir.

11 ve 12 numaralı defterlerin yazımına da aynı tarihlerde başlanmış olunmasına rağmen hükümlerin içeriği birbirinden tamamen farklıdır. Her iki defterde ilgili hükmün hangi görevliler için yazıldığı net bir şekilde ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra tarihlendirme için hükümlerin büyük kısmında ayın on günlük dönemlerini içeren *evail*, *evasıt*, *evahir*¹⁴⁸ gibi tarihlendirme yöntemi kullanılmış ardından yazıldığı ay ve yıl belirtilmiştir. Çoğu hükümde bu şekilde tarih belirtilmesine rağmen bazı hükümlerde ise gün, ay, yıl şeklinde kesin bir tarihlendirme yapılmıştır. İlgili hükmün belirttiği tarihten sonra o konu ile ilgili başka bir gelişme olması durumunda genellikle eski tarihli hükümlerin üstüne yeni gelişmeyi içeren hüküm belirtilmiş ve bunun ne zaman gerçekleştiğini belirten tarih bilgisine yer verilmiştir. Bu gibi durumların genellikle ilgili görevlilerin ölümü, beratların yenilenmesi ya da yaşanan olağanüstü durumlar karşısında gerçekleştiği tespit edilmiştir. Ayrıca aynı hükmün başka bir şehirdeki görevli için de geçerli olması durumunda ise hükümlerin başına "*Bir suret-i...*" şeklinde notlar düşülmüştür.

Bu tez çalışmasının transkripsiyon aşamasında 11 ve 12 numaralı Danimarka Ahidname Defterlerine ait toplamda 373 hükmün çevirisi yapılmıştır. Bu hükümlerden bazılarının üstü çizildiği için (battal-iptal) çalışmaya dahil edilmemiştir. Çeviri yapılırken okunamayan yerler (...), doğruluğundan tam olarak emin olunamayan yerler ise (?) şeklinde gösterilmiştir. Defterde adı geçen elçi, konsolos, tercüman ya da tüccarlara ait yabancı isimler defteri kaleme alan kâtip tarafından

oluşturmaktadır. M. Alaeddin Yalçınkaya, "Osmanlı Devleti'nin Batı Politikası: Zitvatorok'tan Küçük Kaynarca'ya (1606-1774)", **Türk Dış Politikası-Osmanlı Dönemi**, II, Mustafa Bıyıklı (Ed.), İstanbul, 2008, s.66-68. Nitekim Abdullah Cevdet'in aktardığı bilgiye göre; III. Mustafa'nın Rusya'ya harp ilan etmek istediği vakit Mehmet Ragıp Paşa'nın "*Devlet-i aliyemiz geçmişte yapmış olduğu savaşlarda bir muharib aslan olduğunu düşmanlarına göstermiştir. Fakat şimdi turnakları aşınmış halde olup, muharebe sırasında düşman bu hali anlarsa durum müşkil olur, askere nizam verilsin sonra bu iş düşünülün*" dediği rivayet edilmektedir. Ahmet Cevdet Paşa, **Tarih-i Cevdet**, c. 1, s. 78.

¹⁴⁶ BOA, **A.DVNS.DVE.d,12**, 4. Hacı Abdi Efendi, üç kez reisülküttâblık vazifesine getirilmiştir. 1753'ten başlayan ilk vazifesi 1755'te Çanakkale'ye sürgün edilmesiyle noktalanmıştır. Hammer'ın Tarihçi Vasıf'tan aktardığı alıntıya göre Abdi Efendi; sert mizaçlı, insanlarla ilişki kurmaktan kaçan, kaba davranışları olan biriydi. Ragıp Mehmet Paşa, sadarete gelmesinden sonra yüksek rütbeli birçok memura sürgün edildikleri yerlerden ayrılp İstanbul'a gelmeleri için izin verdi. Bunlar arasında eski reisülküttâb Abdi Efendi de bulunmaktaydı. İstanbul'a dönmemesinin ardından 1757-1758'de ikinci kez aynı vazifeye getirildi. Fakat çok geçmeden Bursa'ya sürüldü. Abdi Paşa, 1763'te ise son kez reisülküttâb olarak vazifelendirilmiştir. Hammer, a.g.e., s. 2251, 2296.

¹⁴⁷ BOA, **A.DVNS.DVE.d,11**, 13. Hammer eserinde, Abdi Efendi'nin görevinin noktalanmasına III. Mustafa'nın yeğenin eşi olan Nuri Bey'in vesile olduğunu ifade etmektedir. Buna rağmen Ragıp Mehmet Paşa, Nuri Bey'in reisülküttâblık için hafif kalacağını düşündüğünden eski reisülküttâp olan Mehmet Emin Efendi'yi yeniden tayin etmiştir. Hammer, a.g.e., s. 2300.

¹⁴⁸ Osmanlı arşiv belgelerinde hicri tarihlendirme yapılırken kimi zaman ayın günlerini açıkça belirtmek yerine ayın 1-10. günlerini belirtmek için *evâil*, ayın 11-20. günlerini belirtmek için *evâsıt* ve ayın 21-30. günleri için ise *evâhil* terimleri tercih edilmiştir. Mustafa Özsaray, "**Osmanlı Belgelerinde Kullanılan Tarih Türleri**", Hazine-i Evrak Arşiv Ve Tarih Araştırmaları Dergisi" 1(1), 2019, s. 34.

yazıldığı şekliyle doğrudan okunarak aktarılmıştır. Bu nedenle defterde adı geçen yabancı isimlerin tümü defterde yazıldığı orjinal şekliyle çevrilmiştir. Hükümler numaralandırılırken daha önce de belirtildiği üzere arşiv görevlilerin verdiği numaralandırma esas alınmış ancak değerlendirme bölümünde defterlerin karışmaması için 11-10 ya da 12-10 şeklinde numaralar verilerek hükmün hangi defterde olduğunun tespitinin kolayca yapılabilmesi amaçlanmıştır.

Osmanlı Devleti ile Danimarka ilişkilerinin XVIII. yüzyıldaki kesitini yansıtan söz konusu defterlerde özellikle iki devlet arasındaki resmi ilişkilerin başlamasının ardından Danimarka'nın Osmanlı Devleti'ndeki diplomatik ağının oluşum sürecini görmek mümkündür. Osmanlı Devleti ve Danimarka ilişkilerini konu alarak hazırlanan çalışmaların büyük oranda XIX. yüzyıl ağırlıkta olması ve aynı zamanda arşivde de bu döneme ait belgelerin çoğunluğu oluşturması ilişkilerin başlangıç aşaması hakkında sınırlık bilgiler ile yetinmemize neden olmaktadır. Ancak Danimarka Ahidname defterleri ışığında henüz resmi ilişkilerin kurulmaya başlandığı dönemde Danimarka temsilcilerinin imparatorluk genelindeki teşkilatlanma sürecini çok daha net bir şekilde izleyebilmekteyiz. O yüzden ki Danimarka Ahidname defterlerinde yer alan hükümlerin önemli bir kısmı da imparatorluğun çeşitli bölgelerine elçi, konsolos, tercüman tayini üzerine yoğunlaşmaktadır. Dolayısıyla Osmanlı ile ilişkilerini başlatmak isteyen Danimarka'nın, Osmanlı Devleti'nin hangi şehirlerinde konsoloslukların kurulmasına önem gösterdiği hakkında çıkarımda bulunmak böylece tespit edilebilecektir. İlaveten 11 ve 12 numaralı Danimarka Ahidname defterlerinin ihtiva ettiği konulara bakılacak olunursa yol izinleri, gemi geçiş izinleri, yiyecek içecek temini ile ilgili hükümler, konsolos, konsolos vekili, tercüman tayinleri ile bunların azli, gümrük vergisi talepleri, miras ve borç alacak davaları, asayiş ve güvenlik sorunları ile korsan saldırıları gibi geniş yelpazeye ayrılmış hükümler yer almaktadır.

11 ve 12 numaralı Danimarka Ahidname defterlerinde yukarıda adı geçen konuların dağılımı ve bu konularla ilgili defterde yer alan hükümlerin sayısı aşağıdaki şekildedir:

Tablo 1: Yol İzniyle İlgili Hükümler

12-6, 12-17, 12-18, 12-19, 12-35, 12-36, 12-38, 12-41, 12-55, 12-56, 12-64, 12-68, 12-69, 12-72, 12-78, 12-89, 12-94, 12-96, 12-97, 12-100, 12-105, 12-107, 12-108, 12-109, 12-110, 12-111, 12-114, 12-116, 12-120, 12-121, 12-122, 12-123, 12-125, 12-127, 12-128, 12-129, 12-130, 12-131, 12-132, 12-133, 12-134, 12-136, 12-137, 12-138, 12-139, 12-140, 12-142, 12-143, 12-144, 12-146, 12-147, 12-148, 12-151, 12-154, 12-156, 12-157, 12-158, 12-159, 12-161, 12-162, 12-166, 12-167, 12-170, 12-171, 12-190, 12-192, 12-194, 12-195, 12-196, 12-198, 12-199, 12-200, 12-201, 12-202, 12-203, 12-204, 12-205, 12-206, 12-207, 12-208, 12-209, 12-210, 12-211, 12-212, 12-214, 12-215, 12-216, 12-219, 12-221, 12-222, 12-223, 12-227, 12-231, 12-235, 12-241, 12-243, 12-246, 12-247, 12-248, 12-249, 12-250, 12-253, 12-259, 12-261, 12-262, 12-265, 12-266, 12-267, 12-268, 12-269, 12-272, 12-273, 12-274, 12-276, 12-282, 12-283, 12-284, 12-285, 12-290, 12-291, 12-292, 12-293, 12-294, 12-295, 12-296, 12-297, 12-298, 12-299, 12-300, 12-301
Toplam: 130

Tablo 2: Yiyecek-İçecek Teminiyle İlgili Hükümler

12-3, 12-5, 12-10, 12-13, 12-15, 12-16, 12-22, 12-23, 12-28, 12-32, 12-33, 12-39, 12-43, 12-47, 12-48, 12-61, 12-62, 12-70, 12-73, 12-77, 12-86, 12-93, 12-98, 12-103, 12-104, 12-106, 12-113, 12-115, 12-124, 12-141, 12-149, 12-155, 12-163, 12-168, 12-172, 12-179, 12-220, 12-224, 12-225, 12-226, 12-232, 12-236, 12-242, 12-255, 12-263, 12-286
Toplam: 46

Tablo 3: Konsolos Tayiniyle İlgili Hükümler

11-17, 11-18, 11-20, 11-21, 11-23, 11-25, 11-36, 11-59, 11-69, 12-11, 12-14, 12-20, 12-27, 12-42, 12-52, 12-53, 12-66, 12-71, 12-119, 12-145, 12-152, 12-165, 12-173, 12-175, 12-180, 12-184, 12-213
Toplam:28

Tablo 4: Gemi Geçiş İzniyle İlgili Hükümler

12-4, 12-7, 12-8, 12-9, 12-31, 12-34, 12-37, 12-40, 12-44, 12-45, 12-49, 12-50, 12-54, 12-81, 12-82, 12-91, 12-92, 12-117, 12-176, 12-177, 12-228, 12-230
Toplam: 22

Tablo 5: Borç-Alacak Sorunlarıyla İlgili Hükümler

12-25, 12-26, 12-51, 12-58, 12-63, 12-83, 12-84, 12-90, 12-95, 12-118, 12-153, 12-164, 12-169, 12-174, 12-178, 12-218, 12-237, 12-245
Toplam: 18

Tablo 6: Konsolosluk Düzenlemesiyle İlgili Hüküm

11-35
Toplam: 1

Tablo 7: Konsolos Azliyle İlgili Hükümler

12-74, 12-75, 12-76, 12-135
Toplam: 4

Tablo 8: Konsolos Vekili Tayiniyle İlgili Hükümler

12-12, 12-21, 12-29, 12-30, 12-188, 12-189, 12-197, 12-252, 12-256, 12-258, 12-260
Toplam: 11

Tablo 9: Miras Meseleleriyle İlgili Hükümler

12-24, 12-67
Toplam: 2

Tablo 10: Gümrük Vergisi Talepleriyle İlgili Hükümler

12-46, 12-59, 12-229, 12-233, 12-254, 12-275
Toplam: 6

Tablo 11: Asayiş ve Güvenlik Sorunlarıyla İlgili Hükümler

12-57, 12-60, 12-65, 12-79, 12-101, 12-102, 12-160, 12-181, 12-182, 12-183, 12-264
Toplam: 11

Tablo 12: Tercümanlara Karşı Aykırı Uygulamalarla İlgili Hükümler

12-80, 12-85, 12-87, 12-99, 12-112, 12-217, 12-234, 12-251
Toplam: 8

Tablo 13: Korsan Saldırısıyla İlgili Hüküm

12-88
Toplam: 1

Tablo 14: Tercümanın Uyarılmasıyla İlgili Hüküm

12-126
Toplam: 1

Tablo 15: Tercüman Tayiniyle İlgili Hükümler

11-16, 11-19, 11-22, 11-24, 11-26, 11-27, 11-28, 11-29, 11-30, 11-31, 11-32, 11-33, 11-37,
11-39, 11-40, 11-42, 11-48, 11-49, 11-50, 11-51, 11-52, 11-53, 11-54, 11-66, 11-67, 11-68,
12-150, 12-191, 12-193
Toplam: 29

Tablo 16: Tercümanlık Beratı Yenilemeyle İlgili Hükümler

11-15, 11-38, 11-41, 11-43, 11-44, 11-45, 11-46, 11-47, 11-55, 11-56, 11-57, 11-58, 11-60,
11-61, 11-62, 11-63, 11-64, 11-65, 12-185, 12-186, 12-187
Toplam: 21

Tablo 17: Tercümanlık Düzenlemesiyle İlgili Hükümler

11-1, 11-2, 11-3, 11-4, 11-5, 11-6, 11-7, 11-34
Toplam: 8

Tablo 18: Ahidnameye Aykırı Hareketlere Yapılan Uyarılarla İlgili Hükümler

12-238, 12-257, 12-270, 12-271, 12-277, 12-278, 12-279, 12-280, 12-281, 12-289
Toplam: 10

Tablo 19: İştirayla İlgili Hüküm

12-287
Toplam: 1

Tablo 20: Fransa Üserası İçin İanet Tedarikiyle İlgili Hükümler

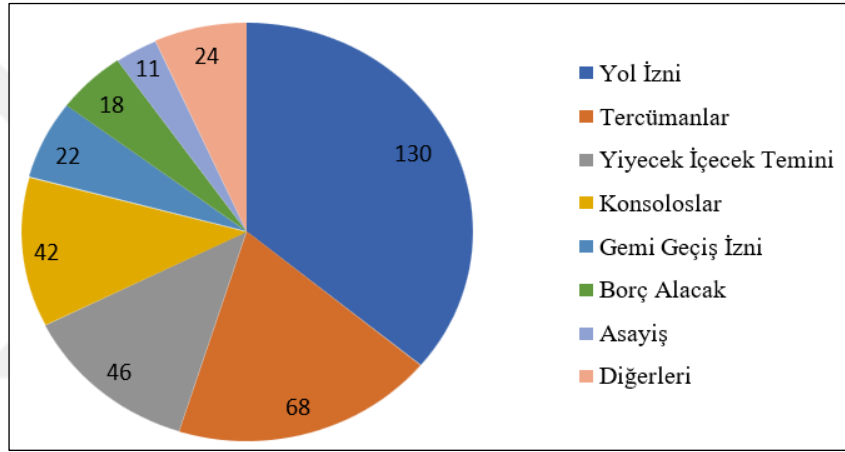
12- 302, 12-303
Toplam: 2

Tablo 21: Hapsolunan Danimarka Vatandaşıyla İlgili Hüküm

12-304
Toplam: 1

Tablolardan yola çıkarak hüküm sayılarının grafik üzerinde gösterimi ve hükümlerin detaylı dağılımı aşağıdaki gösterilmiştir

Grafik 1: Hükümlerin Dağılımı

Tablo 22: Hükümlerin Dağılımı (Detaylı)

Türü	Sayısı	%'lik Durum
Yol İzni	130	36,01
Tercümanlarla İlgili	67	18,83
Yiyecek İçecek Temini	46	12,74
Konsoloslarla İlgili	43	11,63
Gemi Geçiş İzni	22	6,09
Borç Alacak	18	4,98
Asayiş	11	3,04
Ahidnameye Aykırı Tutumlara Dair	10	2,77
Gümrük	6	1,66
İanet	2	0,55
Miras	2	0,55
Hapis	1	0,27
İştira	1	0,27
Korsan	1	0,27
Ahidname Metni	1	0,27
Toplam	361	100

Yukarıdaki tablo ve grafikler incelendiğinde 11 ve 12 numaralı defterlerde ağırlıklı olarak yol izinleriyle ilgili hükümlerin yer aldığı görülmektedir. Yol izinleri Danimarkalı konsolos, konsolos vekili ya da tercümanlar ile onlara tabi olanların bir yerden başka bir yere gitmek üzere aldıkları izinleri kapsamaktadır. Dolayısıyla bu hükümlerden Osmanlı sınırları içerisinde bulunan Danimarkalıların hangi şehirlere gittiğini tespit etmek mümkündür. Toplamda 130 yol izninin bulunduğu defterlerde ikinci sırayı tercümanlarla ilgili hükümler alırken üçüncü sırada ise yiyecek içecek temini ile ilgili hükümler bulunmaktadır. Yiyecek içecek temini ile ilgili maddeler Danimarkalıların ihtiyacı için domuz veya şarap temin edilmesine dayalıdır. Hükümlerin dağılımına bakıldığında yol izinleri ve yiyecek içecek temini dışında elçi, konsolos, konsolos vekili ve tercüman atamaları ile bunların beratlarının yenilenmesi ya da azli ile ilgili hükümlerin sıkça yer aldığı göze çarpmaktadır. Bu hükümler Osmanlı Devleti dahilinde görev yapan elçi, konsolos, konsolos vekili, ve tercümanların isimlerini, milletlerini, nerelerde görev yaptıklarını, görev sürelerini tespit etmemize olanak tanımaktadır. Bu doğrultuda Danimarka'nın Osmanlı Devleti'nin hangi bölgelerinde ağırlıklı olarak konsolosluk açtığı yorumlanabilmektedir. Ayrıca Danimarka adına görev yapan kimselerin yerel halk ile sorunları, borç alacak davaları, asayiş ve güvenlik sorunları gibi sosyal hayatla paralel olan gündelik sorunlar hakkında fikir sahibi olunabilecek hükümler de vardır. 11 ve 12 numaralı defterlerin çevirisi yapılan bölümü, ticarete konu olan mallarla ilgili çok fazla fikir vermese de boğazlardan geçen gemilerin isimleri ve kaptanları hakkında fikir sahibi olabilmemize yardımcı olmaktadır.

11 ve 12 numaralı Danimarka Ahidname Defterleri'nin çeşitli konulara ait hükümler barındırması Osmanlı-Danimarka ilişkilerinin siyasi, diplomatik ve ticari boyutuna ilişkin ayrıntılı bir değerlendirmeyi mümkün kılmaktadır. Bu nedenle bir sonraki bölümden itibaren söz konusu defterlerin hükümlerinden yola çıkarak ilk olarak XVIII. yüzyılda Osmanlı-Danimarka ilişkileri diplomatik açıdan ele alınacak ve Osmanlı Devleti'nde görev yapan diplomatlar olarak nitelendirebilecek elçi, konsolos, konsolos vekili, tercüman ve hizmetkârların durumu ortaya koyulacaktır. Ardından Osmanlı Devleti'ndeki Danimarkalılar ve ticaret ile ilgili hükümler doğrultusunda Danimarkalı tüccarlar, Osmanlı ülkesine gelen Danimarka gemileri, uğradıkları limanlar, ticari faaliyetlerde uygulanan gümrük tarifeleri ve bundan doğan sorunlar ile iki ülke arasındaki ticareti aksatan güvenlik sorunları, borç-alacak meseleleri ve korsan saldırılarıyla alakalı durumlar hakkında bilgi verilecektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. 11/1 VE 12/2 NUMARALI DÜVEL-İ ECNEBİYE DEFTERLERİ'NE GÖRE OSMANLI DANİMARKA ARASINDAKİ DİPLOMATİK İLİŞKİLER

3.1. Danimarka'nın Osmanlı Devleti'nde Bulunan Diplomatik Temsilcileri

XVIII. yüzyılda Osmanlı Devleti ile Danimarka arasında 1756 tarihli ilk ahidnamenin imzalanmasının ardından Danimarka adına çalışan diplomatlar Osmanlı Devleti'nin İstanbul başta olmak üzere çeşitli şehirlerinde görev yapmaya başlamışlardır. Bu diplomatik temsilcileri elçiler, konsoloslar, konsolos vekilleri, tercümanlar ve hizmetkârlar olarak gruplandırmak mümkündür. Bu bölümde 11 ve 12 numaralı defterlerdeki çeşitli örnekler üzerinden söz konusu temsilciler değerlendirilecektir.

3.1.1. Danimarka Elçileri

Elçi kelimesi Türkçe "halk, ülke, devlet" anlamına gelen "el" (il) kelimesinden türetilmiş ve kelime anlam olarak bir devleti temsil etmek üzere başka bir devlet bünyesinde görev yapan diplomat manasına gelmektedir.¹⁴⁹ Avrupalı devletler, Osmanlı Devleti'nin kuruluş ve yükseliş dönemlerinden itibaren imparatorluk sınırları içerisinde daimî elçiliklerini kurmaya özen göstermişlerdir. Osmanlı İmparatorluğu'nun diğer devletler ile yaşadığı siyasi meseleler ve Avrupalı devletlere ahidnameler aracılığıyla bahsedilen imtiyazlar özellikle XVI. yüzyılın sonlarından itibaren bu devletlerin Osmanlı ile devamlı olarak diplomasi isteklerini sürdürmelerine neden olmaktadır. Bu durum pek çok farklı ülkeye ait elçilerin Osmanlı başkentinde bulunmasına yol açtığı gibi, Osmanlı bürokrasisinde de bir elçi kabul geleneğinin oluşmasına doğrudan etki etmiştir.¹⁵⁰ Ancak Danimarka, diğer Avrupalı devletlere nazaran daha geç olarak nitelendirebileceğimiz XVIII. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı Devleti'nde elçi bulundurma hakkını elde etmiştir. Danimarka Hükümeti, İstanbul'da elçisinin bulunmadığı dönemlerde Osmanlı Devleti'ndeki işlerini yürütmesi amacıyla İsveç elçisine yetki vermiştir.¹⁵¹ 1756 Tarihli Dostluk, Seyr-i Sefain ve Ticaret Antlaşması'ndan önce Osmanlı

¹⁴⁹ Mehmet İpşirli, "Elçi", *Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c. 11, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1995, s. 3.

¹⁵⁰ Namık Sinan Turan, "Osmanlı Diplomasisinde Batı İmgisinin Değişimi Ve Elçilerin Etkisi (18. ve 19. Yüzyıllar)", *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 2004, s. 60.

¹⁵¹ Temel, a.g.m., s. 124.

Devleti'nde elçisi bulunmayan Danimarka, bu antlaşmanın imzalanmasının ardından III. Osman'ın izni ile İstanbul'da elçi bulundurmaya hak kazanmıştır.

11 ve 12 numaralı defterlerdeki hükümler ve Osmanlı Arşivi'ndeki müstakil belgeler dikkate alındığında çalışmamızın odaklandığı XVIII. yüzyıl boyunca İstanbul'a atanan Danimarka elçileri şunlardır:

Tablo 23: Osmanlı Devleti'nde Görev Yapan Danimarka Elçileri

Adı	Görev Yaptığı Tarih	Rütbesi
Siher Mondo Golmor De Galer ¹⁵²	1756-1766	Orta Elçi
Horto	1766-1768	Maslahatgüzar
Gossel	1769- (?)	Orta Elçi
Baron Hiş	1791-1808	Maslahatgüzar

Osmanlı-Danimarka ilişkilerinin resmi olarak başladığı 1756 Tarihli Dostluk, Seyr-i Sefain ve Ticaret Antlaşması'nın ardından Danimarka kralı, gönderdiği name ile antlaşmanın imzalanması sürecinde büyük katkıları olan Gaehler'in orta elçi rütbesi ile İstanbul'a atandığını bildirmiştir. Padişahın da bu isteği onaylamasının ardından Gaehler 10 yıl boyunca İstanbul'da orta elçilik görevini sürdürmüştür. 1766 yılında Danimarka kralı VII. Christian'ın sadrazama gönderdiği mektubundan uzun yıllardır İstanbul'da görev yapan Gaehler'in başka bir göreve tayini nedeniyle dönüşüne izin verilmesi hususunda ricada bulunmuştur.¹⁵³ Ahidname Defteri'ndeki hükümler tarandığında Gaehler'den sonra Horto isimli bir maslahatgüzarın 1766 tarihinde göreve başladığı ve 1768 tarihine kadar iki yıl boyunca görevini sürdürdüğü tespit edilmiştir.¹⁵⁴ Horto'nun ardından Devlet-i Aliyye nezdinde kapı kethüdası olarak görev yapan Dö Gossel'in, VII. Christian'ın Osmanlı Sultanı III. Mustafa'ya gönderdiği name ile 1769 yılında orta elçi olarak görevlendirildiği anlaşılmaktadır.¹⁵⁵ Ancak Osmanlı hükümeti, Mariano adlı bir Yahudi ile ilgili bir davada itimatnamesini ibraz edinceye kadar adı geçen sefirin elçiliğini kabul etmeyecek ve elçi resmi görevine ancak itimatnamesini arz etmesiyle başlayabilecektir.¹⁵⁶

¹⁵² Hükümlerde adı geçen yabancı isimler katipler tarafından telaffuz edildiği şekli ile deftere yazıldığından tarafımızca Siher Mondo Golmor De Galer isimli elçinin Danimarka kralı tarafından Osmanlı Devleti'ne gönderilen ilk elçi olan Sigismund Wilmo De Gaehler olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle çalışmanın devamında adı geçen elçi kısaca Gaehler olarak ifade edilecektir. Ayrıca tabloda adı geçen diğer elçi ve elçi vekillerinin gerçek isimlerinde de yazılıştan kaynaklı farklılıklar olabilmektedir. Örneğin defterde Baron Hiş olarak çevrilen elçinin ismi konuyla ilgili diğer kaynaklarda Baron Hübsch ve Baron İbsi şeklinde çevrilmiştir. Uçar, a.g.t., s.30; Temel, a.g.m., s. 124.

¹⁵³ BOA, DVNS.NMH.d., 17/98.

¹⁵⁴ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 25/93; 25/94; 25/9; 25/96.

¹⁵⁵ BOA, TS.MA.e., 521/34.

¹⁵⁶ Uçar, a.g.t., s. 30.

Gossel'in elçilik görevini ne kadar zaman yürüttüğü ve görevinin ne zaman noktalandığı ile ilgili net bir kayıt bulunmamıştır. 11 ve 12 nolu defterlerdeki hükümler tarandığında Gossel'in ardından bir sonraki elçi olan Baron Hübsch'e kadar olan dönemde daha çok elçi vekillerinin isimlerinin zikredildiği göze çarpmaktadır. 1772 tarihli bir arşiv belgesinde Gossel, Danimarka'ya dönmek için bir Fransız gemisini kiraladığını belirterek seyahati sırasında herhangi bir engelle karşılaşmamak için ilgili görevlilerin bilgilendirilmesini istemiştir.¹⁵⁷

Gossel'in İstanbul'da olmadığı süre boyunca elçilik işlerinin yürütülmesi için yerine bir vekil bırakmış olması muhtemeldir. 11 numaralı defterde Gossel'in elçi olarak isminin geçtiği hükümlerin akabinde Borno Man isimli birinin elçi vekili olduğu görülmektedir. İlgili hükmün tarihi Gossel'in seyahat tarihi ile paralel olduğundan Gossel'in vekaleten bıraktığı ismin Borno Man olabileceği tahmin edilmektedir.¹⁵⁸ 1788 tarihli bir arşiv kaydında ise ismi belirtilmeyen Danimarka elçisi bazı işlerini gerçekleştirmek ve hastalığı sebebiyle hava değişimi amacıyla Danimarka kralının bilgisi dahilinde Avrupa'ya gitmek istediği belirtilmektedir. İlgili belgede kendisinin yerine vekil olarak Baş Tercümanın bırakıldığı bilgisi de verilmiştir.¹⁵⁹ Buradan hareketle defterdeki hükümler incelendiğinde daha önce tercümanlık görevinde bulunduğu tespit edilen ve arşiv kaydının yazıldığı tarihten sonra elçi vekili olarak ismi geçen Pol Zöhrab'ın vekaleten görevlendirilmiş olabileceği sonucuna varılmaktadır.¹⁶⁰ Ayrıca Pol Zöhrab ismi pek çok hükümde Danimarka elçi vekili olarak geçmektedir.¹⁶¹ Rahatsızlığı sonlanan elçi aynı yıl içerisinde geri dönüp vazifesini geri almış ve Pol Zöhrab'ın vekilliği sona ermiştir.¹⁶²

Defterde ismi geçen son elçi 1791 yılında göreve başladığını tespit ettiğimiz Baron Hiş'dir. Elçinin ismi katip tarafından algılandığı şekliyle yazıldığından orjinalinin Hübsch olması muhtemeldir. Baron Hübsch'ün Danimarka elçiliği görevini devralmasıyla Osmanlı-Danimarka ilişkilerine yön veren Hübsch ailesinin elçilik dönemi başlamış oldu. 1808 yılına kadar elçilik görevini üstlenen Baron Hübsch'ün ardından yerine oğlu geçecek ve görevini 1865 yılına kadar sürdürecektir.¹⁶³ Hübsch ailesinin elçiliği dönemi ile ilgili ayrıntılar bu çalışmanın dışında kalmakla birlikte 11 ve 12 numaralı defterlerin XVIII. yüzyılın ikinci yarısını kapsayan hükümleri doğrultusunda karşımıza çıkan son Danimarka elçisinin Baron Hübsch olduğu görülmektedir.

¹⁵⁷ BOA, A.DVN.DVE(6), 145/6.

¹⁵⁸ BOA, A.DVNS.DVE.d.,11, 109/38.

¹⁵⁹ BOA, HAT, 1386/55028.

¹⁶⁰ 27 Zilkâ'de 1195 (14 Kasım 1781) tarihli hükümde, Pol Zöhrab'ın Danimarka elçisinin yanına tercüman olarak atandığı bilgisi yer almaktadır (BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 15/51). 27 Ramazan 1204 (10 Haziran 1790) tarihli hükümde ise "Danimarka kralının âsitâne-i 'alyyemde mukîm elçisi vekili Pol Zöhrab" ifadesinden tercümanın o esnada elçi vekili olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla 1788 tarihli arşiv kaydında elçinin hastalığı sebebiyle ülkesine döndüğü esnada vekaleten yerine bıraktığı baş tercümanının Pol Zöhrab olduğu tespit edilmiştir. BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 40/185.

¹⁶¹ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 41/188; 41/189; 41/190; 41/191; 41/193.

¹⁶² BOA, HAT, 1398/56177.

¹⁶³ Uçar, a.g.t., s. 31.

İstanbul'da oturan Danimarka elçileri Osmanlı Devleti ile Danimarka arasındaki dostluk münasebetleri nedeniyle oldukça iyi karşılanmışlardır. Danimarka elçisine muamele ve elçilerin ihtiyaçlarının dikkate alınması, Osmanlı İmparatorluğu'nun uzun süredir uyguladığı elçi kabul geleneğinin bir sonucudur. XVIII. yüzyılın sonlarına değin Osmanlı Devleti'ne gelen elçiler, imparatorluk sınırlarına girdikleri andan itibaren güvenli şekilde yolculuk etmelerini temin etmek amacıyla mihmandarlar tarafından karşılanıyor ve onların kılavuzluğu vasıtasıyla seyahatlerini sürdürüyorlardı.¹⁶⁴ Ayrıca gelen elçilere ihtiyaçlarını giderebilmeleri için bazı tayinatlar verilmekteydi. Elçilere başkente ulaşınca kadar verilen tayinata “*yol baha*” adı verilirken İstanbul'daki ilk altı aylarında kullanmaları için ise “*tayinat baha*” ödeniyordu.¹⁶⁵

Osmanlı Devleti'nde görev yapan Danimarka elçilerinin görevlerini çeşitli vesikalardan yola çıkarak açıklamak mümkündür. Öyle ki Danimarka elçisinin İstanbul'da oturmasına izin verildiğini bildiren nameden elçilerin en önemli görevinin Osmanlı ülkesinde bulunan Danimarkalı tüccar ve reayanın emniyet ve rahatlarının sağlanması olduğu belirtilmiştir.¹⁶⁶ 1756 Tarihli Dostluk, Seyr-i Sefain ve Ticaret Antlaşması'nın sekizinci maddesinde elçilerin yetkileri ve sorumlulukları aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:¹⁶⁷

Der-i devletde mukîm Danimarka elçileri sâir dost olan düvelin elçileri misüllü rütbelerine göre me'lûf oldukları serbestiyet ve mu'âfiyet anların hakkında dahi cârî ola ve memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele ve limân ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekîlleri ve tercümânlar bulunduğu bi'l-cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekîlleri ve tercümânlar ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler ve Âsitâne'de mukîm elçilerinin yanında yalnız dört nefer ve konsolosları ikâmet eden memâlik-i mahrûsede birer nefer tercümân istihdâm eyleyeler.

Yukarıdaki maddeden, Osmanlı Devleti'nin diğer dost ülkelerine tanınan hak ve istisnaların Danimarka elçisi için de geçerli olduğu anlaşılmaktadır. Elçilerin yetkileri incelendiğinde ise Osmanlı Devleti'nin sahip olduğu iskele, liman ve adalara konsolos, konsolos vekili, tercüman atama veya bu görevlilerin yerine başkalarını tayin edebilme yetkisine sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca ilgili maddeye başkentte ve Danimarka konsoloslugu bulunan diğer şehirlerde Danimarka yetkililerin kaç adet tercüman bulundurabileceği hususuna da dikkat çekmektedir. Buna göre Danimarka elçisi, İstanbul'da dört tercüman bulundurabilme hakkına sahipken imparatorluğun diğer bölgelerinde birer tercüman görevlendirebilecektir.

¹⁶⁴ Mustafa Can, “Osmanlı Diplomasisinde Mihmandar Geleneği” **Gazi Akademik Bakış Dergisi**, 13(25), 2019, s. 268.

¹⁶⁵ Hacer Topaktaş, “Osmanlı Diplomasisinde Tayinat Sisteminin Uygulanışı ve Kaldırılışı (1794) Üzerine Bazı Tespitler”, **Akademik İncelemeler Dergisi**, 10(1), 2015, s. 37.

¹⁶⁶ BOA, HAT., 1428/58482.

¹⁶⁷ BOA, A.DVNS.DVE.d.,11: 10/8.

Osmanlı Devleti'ne geçici surette gelen tüm elçiler XVI. yüzyılda Çemberlitaş yakınlarında bulunan Elçi Hanı'nda ikamet ediyorlardı.¹⁶⁸ Bu elçilerin bazı günlük ihtiyaçları Osmanlı Devleti tarafından karşılanmaktaydı. Daimi elçiler ise genellikle kendilerine devlet tarafından tahsis edilen Galata'da bulunan konaklarda ikamet etmişlerdir.¹⁶⁹ Nitekim Sultan İbrahim döneminde yazılan 1644 tarihli bir fermanla da elçilerin Galata'da oturması kararlaştırılmıştır.¹⁷⁰ 11 ve 12 numaralı Danimarka Ahidname Defterleri'nin her yıl yenilenmiş olan yiyecek içecek teminleriyle ilgili hükümlerden Danimarka elçilerinin diğer yabancı elçiler gibi Galata'da kendileri adına tahsis edilen konaklarda ikamet ettikleri tespit edilmektedir.¹⁷¹ Danimarka elçilerinin kullanımına tahsis edilen konağın kirası ise hazineden karşılanmaktaydı.¹⁷²

Danimarka elçileri yıllık olarak karşıladıkları domuz, üzüm ve şarap ihtiyaçları için Osmanlı yönetiminden izin almaktaydılar. Öyle ki 11 ve 12 numaralı defterlerde yer alan hükümler incelendiğinde yiyecek ve içecek temini ile alakalı hükümlerin fazlalığından Osmanlı Devleti'nin Danimarka elçilerinin bu gibi ihtiyaçlarının giderilmesine özen gösterdiği anlaşılmaktadır. Ayrıca onların bu ihtiyaçlarını karşılayabilmesi konusundaki hakları 1756 Ahidnamesi ilk maddesindeki "*kendü akçeleriyle kifâf-ı nefisleri için satın aldıkları me'kûlat ve meşrûbât ve levazım-ı sairelerine mûmâna 'at olunmaya*" şeklindeki ifade ile teminat altına alınmıştır.¹⁷³ Bu madde ile ilgili olarak genellikle yeniçeri ağası, bostancıbaşı, sekbanbaşı, topçubaşı, Galata voyvodası ve subaşı gibi görevlilere yapılan uyarılarda Danimarka elçilerinin ihtiyaçlarına yönelik satın alımlarını engellemeye yönelik hareketlerde bulunulmaması gerekliliğine sık sık dikkat çekilmiştir.¹⁷⁴

Danimarka elçileri her yıl ihtiyaçları için domuz satın alma hakkına sahiptir. Elçiliğin domuz satın alma izinlerinde miktar genellikle 150 baş olarak belirlenmiştir. Defterdeki hükümler incelendiğinde elçiliğin her yıl bu isteklerini tekrarladıkları görülmektedir. 150 baş domuz iştirası için kadı ve naiplere hükümler gönderilen hükümlerden elçilerin domuz ihtiyaçlarının Vize bölgesinden karşılandığı anlaşılmaktadır. Vize'deki kadı ve naipler adına gönderilen fermanlarda elçilerin domuz ihtiyaçlarının karşılanması konusunda kimsenin mâni olmaması istenmiş ve bu durum genellikle aşağıdaki şekilde açıklanmıştır:¹⁷⁵

¹⁶⁸ Semavi Eyice, "Elçi Hanı", **Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, c. 11, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1995, s. 15-17.

¹⁶⁹ M. Sait Türkhan, **18. Yüzyılda Doğu Akdeniz'de Ticaret Ve Halep**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014, s. 217.

¹⁷⁰ Eyice, "**Elçi Hanı**", s. 17.

¹⁷¹ Hükümde geçen "*yüz elli seped üzümün iştirâ ve Galata'da Beğoğlu'nda vâki' hanesine nakline mûmâna 'at olunmamak babında*" ibaresi elçilerin Galata'da ikamet ettiklerini kanıtlamaktadır. BOA, **A.DVNS.DVE.d.,12**, 10/28.

¹⁷² BOA, **AE.SOSM.III.**, 83/6400. Belgede Danimarka elçisinin ismi arşiv görevlilerince Doğalır olarak çevrilmişse de kirasının hazine tarafından karşılanmasına karar verilen kişinin Sigismund Wilmo de Gaehler olması muhtemeldir.

¹⁷³ BOA, **A.DVNS.DVE.d.,11**, 8/1.

¹⁷⁴ BOA, **A.DVNS.DVE.d.,12**, 4/5, 17/61, 29/115, 33/141.

¹⁷⁵ BOA, **A.DVNS.DVE.d.,12**, 7/15.

Elçi-i mümâileyh südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhâl gönderüb kendünün ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için akçesiyle taht-ı kazânızda vâki’ Istranca ve havâlisinden pasdırmalık kara canavar iştirâsına muhtaç olmağla düvel-i sâire elçisine müsâ‘ade olunduğu üzere sene-i maziye misillü yetmiş iki senesine mahsûben dahi yüz elli res’ kara canavar mahal-i mezkûreden rızalarıyla satanlardan iştirâ ve Galata haricinde vâki’ hanesine nakline ümenâ ve subaşılar ve Galata voyvodası ve Topçubaşı vesâir zâbitan taraflarından kimesne manî’ olmayub ahidnâme-i hümâyûna mugâyir gümrük ve bâc ve harc-ı avâid vesâir bahanele ile rencide ve remide edilmeye.

12 numaralı defterde Danimarka elçilerinin *hamr*¹⁷⁶ istediklerini gösteren hükümler de yer almaktadır. Genellikle Yeniçeri Ağası, Bostancıbaşı ve Kapıcıbaşlarına gönderilen hükümlerde Danimarka elçisi ve adamlarının “*kifâf-ı nefisleri için İstanbul’a karîb iskele ve adalardan dokuz bin medre*¹⁷⁷ *hamr iştirâsı*” yapılacağı ifade edilerek kimsenin zorluk çıkarmaması ve hiçbir gerekçe ile bac veya harc-ı avâid gibi vergilerin talep edilmemesi istenmiştir.¹⁷⁸ Görüldüğü üzere elçinin şarap ihtiyacı, İstanbul’a yakın bölge ve adalardan karşılanmaktadır. Bir başka hükümde ise Danimarka elçisi Gaeher için dokuz bin medre ve tercümanlar için üç bin medre olmak üzere toplamda on iki bin medre şarap iştirâsının yapılacağı tespit edilmiştir.¹⁷⁹

Şarabın yanı sıra Danimarka elçilerinin üzüm almalarına da izin verilmekteydi. Her yıl yenilenen hükümlerden anlaşıldığı üzere üzüm için belirlenen miktar 150 sepettir. “*Elçi-i mumâileyh ve adamlarının kifâf-ı nefisleri Üsküdar ve havalisinden almayub taşradan getürmek üzere*” şeklindeki ifade ile üzümlerin taşradaki bağlardan temin edilmesi gerektiği bildirilmiştir. Akabinde satın alınan üzümlerin elçinin Galata’da bulunan hanesine nakli gerçekleştirilmekteydi.¹⁸⁰ Elçilerin ihtiyaçları için satın aldıkları domuz, şarap veya üzüm için ehl-i örf veya reayadan bazı kişilerin çeşitli sebeplerle müdahale etme ihtimalleri söz konusu olsa da defterlerde bu tarz bir müdahale durumunun yaşandığı ile ilgili örnek bir hüküm tespit edilmemiştir.

3.1.2. Danimarka Konsolos ve Konsolos Vekilleri

Konsolos kelimesi, Latince “düşünmek, istişare etmek, danışmak” manasına gelen *consulere* kelimesinin Türkçeleşmiş hali olup; bir ülkede diplomatik görev yapan temsilci anlamına gelmektedir. Bu bakımdan konsoloslar buldukları ülkelerde ticaretle uğraşan vatandaş ve

¹⁷⁶ Hamr kelimesi Arapça’da şarap anlamına gelmektedir. Mehmet Ali Ünal, “Hamr”, *Osmanlı Tarih Sözlüğü*, Paradigma Yayınevi, 1. Baskı, İstanbul, 2011, s. 290.

¹⁷⁷ Medre, şıra veya şarap gibi sıvı içecekleri ölçmeye yarayan bir ölçüm aleti olup miktarı bölgeden bölgeye 7-8 okka ile 14-15 okka arasında farklılık göstermekteydi. O dönemde İstanbul’da kullanılan medrenin kaç okka olduğu hükümlerde belirtilmemekle beraber 1 okkanın 1282 gram olduğu göz önüne alındığında elçiliğin ihtiyacı için önemli miktarda şarap iştirâsına izin verildiği akıllara gelmektedir. Mehmet Ali Ünal, a.g.e., “Medre” s. 453; “Okka”, s. 538.

¹⁷⁸ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 11/33.

¹⁷⁹ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 5/10. 12 numaralı defterde yer alan hükümlerin yanı sıra Başbakanlık Osmanlı Arşivi’nin diğer tasniflerinde de Danimarka elçisinin içecek ihtiyacına yönelik örnek durumlar yer almaktadır. Elçinin altı aylık olmak üzere Tekfurdağı ve Seddülbahir havalisinden dokuz bin vukiyye şarap ve üç bin vukiyye rakı satın alımı ve bunların Galata’daki konağına naklini gerçekleştirmek üzere ruhsat talep ettiği takriri için bkz. BOA, HAT, 194/9597.

¹⁸⁰ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 20/73.

tacirlerinin haklarını koruyan, ticaret gemilerine nezaret eden ve buldukları ülkenin makamlarınca tanınan diplomatik görevlilerdir.¹⁸¹ Osmanlı Devleti imzaladığı ahidnameler vasıtasıyla yabancı tüccarlara kendi topraklarında ticaret yapma hakkı vermektedir. Dolayısıyla ahidnamelerin yabancı tüccarlara verdiği bu hak kapsamında onların mensup oldukları devletlere de imparatorluğun farklı bölgelerinde konsolosluk açma izni veriliyordu. Böylece imparatorluğun belli başlı bölgelerinde kurulan konsolosluk merkezlerine vatandaşlarının işlerini yürütmek amacıyla konsoloslar tayin ediliyordu.¹⁸² Danimarka, Osmanlı Devleti ile imzaladığı 1756 Tarihli Dostluk, Seyr-i Sefain ve Ticaret Antlaşması neticesinde Osmanlı şehirlerinde konsolosluk açma ve konsolos bulundurma hakkına sahip olmuştur.

Danimarka'nın XVIII. yüzyılda Osmanlı sınırlarında bulunan konsoloslarıyla ilgili 11 ve 12 numaralı defterde toplamda 43 hüküm bulunmaktadır. Konsolosların atama kayıtları bu konsolosların isimleri ve hangi şehirlerde konsolosluk yaptığını tespit etmeye olanak tanımaktadır. Kayıtlar yalnızca konsolos tayini değil, konsolosların azli ve bunun sebepleri, konsoloslukla ilgili yapılan düzenlemeler ve konsoloslara yönelik gerçekleşen asayiş olayları ile ilgili fikir edinmemize katkı sağlamaktadır. Osmanlı Devleti'nde görev alan Danimarka konsoloslarının atamaları Danimarka elçisi tarafından gerçekleştirilmekteydi. Görevde olan Danimarka elçisi 1756 ahidnamesinin kendisine tanıdığı yetki neticesinde diledikleri kişileri konsolos veya konsolos vekili olarak atama hakkını elde etmiştir. Konsoloslar tabii oldukları elçi tarafından tayin edilseler de görevlerini yürütebilmeleri için yerel yetkililere beratlarını göstermek durumunda kalmışlardır. Aksi takdirde vergi muafiyetlerinden yararlanamamak gibi pek çok sorunla karşılaşmaları muhtemeldir.¹⁸³

Osmanlı Devleti'nde görev yapan Danimarka Konsoloslarının görevlerini defterlerdeki hükümlerden yola çıkarak açıklamak mümkündür. Örneğin 9 Kasım 1758'de gönderilen emr-i şerife göre Danimarka konsolosunun görevi "*Eğriboz ve tevâbi'de olan Atina ve Miselon ve İşkilos ve Zeytun iskelelerine amed-şüd eden tüccar ve sefînelerinin umûr ve husûslarını görmek*" şeklinde tanımlanmıştır.¹⁸⁴ 1786 yılının sonlarına doğru Livadiye kadısına gönderilen benzer bir hükümde Danimarka konsolosuna atanan Nikola İstirate'nin görevi "*Danimarka bayrağı altında gemileriyle amed-şüd eden tüccar ve reâyânın umûr ve maslahatların görmek*" olarak ifade edilmiştir.¹⁸⁵ Farklı tarihlere ait bu kayıtlar incelendiğinde iki kayıta da Danimarka konsolosunun görevlendirildiği iskeleye gelen Danimarkalı tüccar ve vatandaşların sorunlarını çözmek, işlerini

¹⁸¹ Ali İbrahim Savaş, "Konsolos", **Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, c. 26, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2002, s. 178,179.

¹⁸² Mübahat S. Kütükoğlu, "Osmanlı İktisadi Tarihi Bakımından Konsolos Raporlarının Ehemmiyeti Ve Kıymeti", **Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Dergisi**, (10-11), 1982, s. 151.

¹⁸³ Maurits H. Van Den Boogert, **Kapitülasyonlar ve Osmanlı Hukuk Sistemi**, Çev. Ali Coşkun Tuncer, 2. Baskı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2014, s. 32.

¹⁸⁴ BOA, **A.DVNS.DVE.d.,11**, 106/21.

¹⁸⁵ BOA, **A.DVNS.DVE.d.,12**, 37/173.

görmek olduğu açıkça belirgindir. Danimarka'nın Osmanlı Devleti'nde görev yapan konsoloslarının hak ve imtiyazları iki devlet arasında imzalanan 1756 ahidnamesi ile belirlenmiş ve garanti altına alınmıştır. Buna göre Danimarka konsoloslarının ahidname ile güvence altına alınan hukuki ayrıcalıkları ahidnamenin onuncu maddesinde şu şekilde açıklanmıştır:¹⁸⁶

Danimarkalı ve onlara tâbi' olanlar beyninde münâza'a zuhûrunda Danimarkalı elçileri veyâhûd konsolosları Danimarkalunun kâ'idesi üzere görüb faysal verüp Devlet-i Aliyye'nin kuzât ve hükkâmı karışmayalar, Danimarka tüccârını himâyet eylemek için Memâlik-i Mahrûse'de mukîm Danimarka konsolosları habs olunmayalar ve her ne da'vâları olur ise ilçileri ma'rifetiyle Âsitâne-i Sa'âdetimde görüle ve menzilleri mühürlenmeyüb teftîş ve tefahhus olunmaya ve Devlet-i Aliyye re'âyâsıyla Danimarkalunun umûr-ı şer'iyeleri vukû'unda elçileri veya konsolosları veya vekilleri ma'rifetiyle ve tercümânları vesâtatıyla şer'le ru'yet oluna Danimarkaluyu ve onlara tâbi' olanları ehl-i islâm ve yâhûd Devlet-i Aliyye re'âyâsı şer'le ihzâr eylediklerinde tercümânlardan biri ve yâhud vekilleri mevcûd olmadıkca cevâb eylemeye cebr olunmaya ve dört bin akçadan ziyâde olan davâları Âsitâne-i Sa'âdet'de görüle ve bey' ve şirâya ve kefâlete müte'allik ve istidâne olunan akça husûslarında ehl-i islâm ve re'âyâyı Devlet-i Aliyye, Danimarkalı ve onlara tâbi' olanlardan davâ eylediklerinde hüccet-i şer'iyye ve yâhud ma'mûlûye sened olmadıkca şâhidleri istimâ' olunmayub habs olunmaya ve azîmet üzere olan Danimarka sefinesi nizâ' vukû'unda der akıb konsolos ve tercümân ma'rifetiyle faysal verilüb bilâ mücib te'hîr ve tevkîf olunmaya.

Antlaşmanın onuncu maddesi tıpkı diğer ahidnameli devlet konsoloslarına olduğu gibi Danimarka konsoloslarına da bir takım hukuki ayrıcalıklar tanımaktadır. Bu ayrıcalıklar arasında mahkemeye intikal etmiş davalarının Osmanlı kadısınca değil Danimarka elçisi tarafından İstanbul'da görülmesi ve Danimarkalılar arasında çıkan anlaşmazlıklarda kendi ülkelerinde geçerli olan hukuk kurallarına göre yargılanma hakkı bulunmaktadır. Ayrıca Danimarka konsolosları, Osmanlı reayası olan gayrimüslimlerle veya Müslümanlarla olan davalarında tercüman veya vekillerinden biri olmadıkça cevap vermeye zorlanmayacakları gibi büyük suçlar işlemedikleri takdirde hapse atılmayacak, evleri ise izinsiz aratılmayacaktır.

Osmanlı İmparatorluğu ile ahidname imzalayan devletlerin konsolosları kapsamlı bir vergi muafiyetinden de yararlanmaktaydılar. Beratlarında belirtildiği üzere konsoloslar, geçiş vergisi olan bac, cizye, haraç, kassabiye ve diğer bütün tekalif-i örfiye ile olağanüstü vergilerden muaf tutulmuşlardır.¹⁸⁷ Osmanlı Devleti'nde görev yapan konsoslara tanınan vergi muafiyetleri Danimarkalı konsoloslar için de geçerli olmuştur. 1756 Ahidnamesinin "*Memâlik-i Mahrûse'de mukîm Danimarkalunun konsolosları ve konsolos vekilleri ve tercümânları ve tüccârı ve anlara tâbi' olub müte'ehhil ve mücerred olan Danimarkalı etbâ' ve huddâmı cizye ve tekâlîf-i sâ'ireden mu'âf olalar*" şeklinde ifade edilen dokuzuncu maddesi Danimarka konsolos ve konsolos vekillerine tanınan vergi muafiyeti hakkını ispatlar niteliktedir.¹⁸⁸

¹⁸⁶ BOA, A.DVNS.DVE.d,11, 10/10.

¹⁸⁷ Boogert, a.g.e., s. 32,33.

¹⁸⁸ BOA, A.DVNS.DVE.d,11,10/9.

11 ve 12 numaralı Danimarka Ahidname Defterlerinin hükümlerinden tespit edilebildiği kadarıyla XVIII. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı İmparatorluğu'nda Danimarka Krallığı adına açılmış on beş konsolosluk bulunmaktaydı. Bu konsolosluklar: İstanbul (Boğazhisarları)¹⁸⁹, İzmir¹⁹⁰, Halep¹⁹¹, Eğriboz¹⁹², Atina¹⁹³, Selanik¹⁹⁴, Galos¹⁹⁵, Balyabadra¹⁹⁶, Narda¹⁹⁷, Tuzla(Kıbrıs)¹⁹⁸, İskenderiye¹⁹⁹, Hanya²⁰⁰, Sayda-Beyrut²⁰¹, Akka²⁰², ve Livadiye²⁰³, de bulunmaktadır.

Harita 1: Danimarka Konsolosluklarının Bulunduğu Şehirler

¹⁸⁹ BOA, A.DVNS.DVE.d.12, 50/252.

¹⁹⁰ BOA, A.DVNS.DVE.d.11, 115/68.

¹⁹¹ BOA, A.DVNS.DVE.d.12, 6/12.

¹⁹² BOA, A.DVNS.DVE.d.11, 106/21.

¹⁹³ BOA, A.DVNS.DVE.d.12, 20/76.

¹⁹⁴ BOA, A.DVNS.DVE.d.11, 109/36.

¹⁹⁵ BOA, A.DVNS.DVE.d.12, 15/52.

¹⁹⁶ BOA, A.DVNS.DVE.d.12, 15/53.

¹⁹⁷ BOA, A.DVNS.DVE.d.12, 30/119.

¹⁹⁸ BOA, A.DVNS.DVE.d.12, 8/21.

¹⁹⁹ BOA, A.DVNS.DVE.d.12, 32/135.

²⁰⁰ BOA, A.DVNS.DVE.d.11, 105/20.

²⁰¹ BOA, A.DVNS.DVE.d.12, 33/145.

²⁰² BOA, A.DVNS.DVE.d.12, 41/189.

²⁰³ BOA, A.DVNS.DVE.d.12, 44/213.

Yukarıdaki haritadan da anlaşıldığı üzere Danimarka'nın XVIII. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı Devleti'nde açtığı konsolosluklar genellikle ticari faaliyetlerin yoğun olarak gerçekleştirdiği liman kentlerinde bulunmaktadır. Bu dönemde iç bölgelerde ise yalnızca Halep'te Danimarka konsolosluğu bulunmaktadır. Halep, hem önemli bir kavşak noktası olması hem de Osmanlı ticaretinin yoğun olduğu bölgelerden biri olması nedeniyle Danimarkalıları cazip gelmiş olmalıdır. Danimarka konsolosluklarının bulunduğu liman kentleri ise Ege ve Akdeniz'de stratejik konumları olan ve uluslararası ticaretin yoğun olarak gerçekleştiği bölgeler olarak dikkat çekmektedir. İki devlet arasındaki ilişkiler henüz yeni başlamış olmasına rağmen haritadan da gözlemlendiği üzere Danimarka'nın Anadolu, Mora, Levant ve Mısır gibi Osmanlı topraklarında önemli sayılabilecek derecede konsolosluk ağı kurma çabası içinde olduğu düşünülebilir. Danimarka'nın gösterdiği bu çabanın nedeni ise aslında Osmanlı Devleti ile bir antlaşma imzalamak ve ilişkileri başlatmak istemesiyle paraleldir. Çünkü Danimarka, Akdeniz ticaretine dahil olmak ve Osmanlı limanlarının ticaret hacminden faydalanmak istemekteydi. Dolayısıyla Danimarka, Osmanlı limanlarındaki faaliyetlerini gerçekleştirebilmek ve ticaret gemilerini bu limanlara yönlendirebilmek için ticaret potansiyeli yüksek olan Osmanlı şehirlerinde konsolosluk açmak zorundaydı. Kısacası Osmanlı ile Danimarka ilişkilerinin başladığı yüzyılda Danimarka, Osmanlı Devleti'nde on beş adet konsolosluk açarak faaliyetlerine başlamış ve yüzyılda imparatorluğun farklı bölgelerinde konsolosluklar açarak bu sayıyı arttırmıştır.

11 ve 12 numaralı Danimarka Ahidname Defterlerinde yukarıda belirtilen konsolosluk merkezlerinin tamamıyla ilgili hüküm bulunmaktadır. Konsoloslarla ilgili olarak defterde yer alan toplam 43 adet hüküm bulunmaktadır. Danimarka konsolosu olarak tayin edilecek kişiler Danimarkalı olabileceği gibi diğer müstemen taifesinden de seçilebilmekteydi. Hükümler ışığında konsolosların Danimarkalı mı yoksa diğer uluslardan mı seçildiği hakkında fikir edinmek mümkündür. Örneğin “*Selanik ve tevâbi iskelelerine amed-şüd eden tüccâr sefinelerinin umûr ve husûslarını görmek için râfi'-i tevki'-i ref'ü's şan-ı hakani kıdvet-i 'ayân el millet'il mesihhiye Danimarkalı Haldi Mand müceddeden konsolos nasb ve tâ'yin olunmuşdur*” şeklindeki ifade ile Selanik konsolosunun Danimarkalı olduğu görülmektedir.²⁰⁴Başka bir örnekte ise “*Girid Cezîresi'nde vâki' Hanya iskelesine amed-şüd eden tüccar ve sefinelerinin umûr ve husûslarını görmek üzere Danimarkalı Enciyo İstiyonti Veled-i Nikola İstiyonti*” nin konsolos tayin edildiği bilgisi verilmiştir.²⁰⁵ Ancak defterdeki hükümler incelendiğinde yalnız Danimarkalı değil farklı milletlerden de konsolos tayini yapıldığı tespit edilmiştir. Nitekim 1757 tarihli bir hükümde belirtildiği üzere “*Eğriboz ve Atina ve Miselon ve İşkiyatos ve Zeytun iskelelerine amed-şüd eden tüccar ve sefinelerinin umûr ve husûsların görmek için*” Fransız Anthony Delsikova'nın konsolos olarak tayin edildiği anlaşılmaktadır.²⁰⁶

²⁰⁴ BOA, A.DVNS.DVE.d.,11, 105/18.

²⁰⁵ BOA, A.DVNS.DVE.d.,11, 105/20.

²⁰⁶ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 6/11.

Müstemen taifesinden olanlara konsolosluk görevi verilmesinin yanı sıra hali hazırda başka bir ülke adına görev yapmakta olan konsoloslara da Danimarkalıların işlerini görmek üzere vekalet verilebilmekteydi. Örneğin “*Akkâda mukîm Nemçe konsolosu olan Senyör Covani İstikatiye şurût-ı ahidnâme-i hümayûn mucabince Danimarka konsolosluğu vekâleti tevcih ve sipâriş olduğun bildürüb*” şeklindeki ifade ile Akka’da bulunan Danimarkalıların işlerini Nemçe konsolosunun üstlendiği görülmektedir.²⁰⁷ Yine başka bir örnekte ise “*Galos’da mukîm İsveç konsolosu olan Cozef Bartolemi*”nin bölgesindeki Danimarkalı tüccar ve reayanın işlerini görmek üzere vekaletle görevlendirildiği kayıtlıdır.²⁰⁸

11 ve 12 numaralı defterler XVIII. yüzyılda Osmanlı Devleti’nde görev yapan bütün Danimarka konsolos ve konsolos vekillerinin isimlerini tespit edilebilmesine olanak tanımaktadır. Aşağıdaki tabloda Danimarka konsoloslarının isimleri, hangi şehirde görev yaptıkları, görev tarihleri ve rütbeleri belirtilmiştir.

Tablo 24: Osmanlı Devleti’nde Görev Yapan Danimarka Konsolosları ve Konsolos Vekilleri

Görev Yaptığı Yer	Adı	Rütbesi	Görev Tarihi	Defter No:	Hüküm No:
Halep	Jan Van Kerhim* ²⁰⁹	Konsolos Vekili	1758-1760	12	12
	Kavalis Vilyam Kelsude	Konsolos	1760-1762	12	29
	Van Hemsirek	Konsolos	1762-1764	12	66
	Nikola Mazeşik	Konsolos	1764-1784	12	71
	Jan Van Mazik	Konsolos	1784-1787	12	165
	Mikail Dörzin*	Konsolos Vekili	1787-(?)	12	180
	Mikail Horst	Konsolos Vekili	(?)-1788	12	184
	Kibriçniko ...?	Konsolos	1788-(?)	12	184
İzmir	Kont de Hosiye	Konsolos	1758-1760	12	14
	Vatil Can Hosiye*	Konsolos Vekili	1760-1802	12	20
	Rober Vilkinson	Konsolos	1802-(?)	11	69
Selanik	Haldi Mand	Konsolos	1757-1772	11	18
	Dimitriyu Kobrono	Konsolos	1772-1802	11	36
Eğriboz	Antonyo Dominikon	Konsolos	1757-(?)	11	25
	Antonyo Delsikova	Konsolos	(?)-1764	12	74
İskenderiye	Covanni Maryon	Konsolos Vekili	(?)-1780	12	135
	Covanni Cezabe Biratelli	Konsolos Vekili	1780-(?)	12	135
Boğazhisarları	Yosef Sarrafa*	Konsolos Vekili	1798-(?)	12	225

²⁰⁷ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 38/175.

²⁰⁸ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 15/52.

²⁰⁹ Konsolos vekilleri, başka devletin tabiiyeti altında görevini sürdürürken vekaleten görevlendirilenler veya müstemenler arasından seçilmektedir. Tabloda belirtilen * işareti uyruğu defterlerde belirtilmiş olanları simgelemektedir. Buna göre Jan Van Kerjim ve Vatil Can Hosiye Hollanda; Mikail Dörzin ve Kavalis Şimoni Sorter İngiltere; Covanni Kalimeri Sicilya; Fiyesta Kiyufoyik ve Dotçir Vela Mokalimani Danimarka uyrukludur. Listede geçen diğer vekillerin müstemen olduğu belirtilmiş fakat uyrukları hakkında bilgi verilmemiştir.

Tablo 24: (Devamı)

Görev Yaptığı Yer	Adı	Rütbesi	Görev Tarihi	Defter No:	Hüküm No:
Akka	Covanni İstikati	Konsolos	1786-1789	12	189
	Neraf Baskoniti	Konsolos Vekili	1789-(?)	12	189
Balyabadra	Nikolo Pol	Konsolos	1761-1782	12	152
	Corci Pol	Konsolos	1782-1789	12	152
Galos	Cozef Bartolemi	Konsolos	1761-1798	12	52
	Fireysta Kiyufoyk*	Konsolos Vekili	1798-(?)	12	52
Hanya	Enciyo İstiyonti Veled-i Nikola İstiyonti	Konsolos	1757- 1764	11	20
Narda	Filibo Tiryondoli	Konsolos	1761-(?)	12	119
Sayda-Beyrut	Godfrid Min Hestebare	Konsolos	1781-1815	12	145
Livadiye	Nikola İstirate	Konsolos	1786-(?)	12	173
Tuzla	Covanni Kalimeri*	Konsolos Vekili	1759-1760	12	21
	Kavalis Şimoni Sorter*	Konsolos Vekili	1760-(?)	12	30
	Kavalyer Benimofe Turner	Konsolos Vekili	(?)-1802	12	256
	Dotçir Vela Mokalimani*	Konsolos Vekili	1802-(?)	12	256
Atina	İstemat Palegologo	Konsolos	(?)-1764	11	49

Bir mahalde görev yapan konsolosun görevinin sona ermesine neden olan farklı sebepler bulunmaktadır. Konsolosun görevinin son bulmasının hemen ardından yeni konsolos veya konsolos vekilinin ataması gerçekleştirilir makamın boş kalmamasına özen gösterilirdi. Defterlerdeki konsolosların azledilmesi ile ilgili hükümler incelendiğinde genellikle üç sebep göze çarpmaktadır. Bunlardan ilki göreve gelen konsolosun daha önce de belirtildiği üzere Danimarkalı ya da diğer müstemenlerden değil de Osmanlı reayasından seçilmiş olmasından kaynaklanmaktadır. Bu durumla alakalı örnekte devlet-i ‘âliyye reayasından Antonyo Delsikova isimli zimmiye bazılarının ricasıyla konsolosluk berâtı verildiği Danimarka elçisi Gaehler tarafından tespit edilerek ihbar edilmiş akabinde Delsikova’nın konsolosluk berâtı gönderilen ferman ile iptal edilmiştir.²¹⁰ Konuyla ilgili farklı örneklerde ise Hanya ve Atina konsolosu olarak atanan Enciyo İstiyonti Veled-i Nikola ve İstemat Palegologo zimmi statüsünde olmaları sebebiyle konsolosluktan azledildikleri görülmektedir.²¹¹ Konsolos değişikliğinin bir diğer sebebi ise konsolosun sebep bildirmeksizin görevini bırakmasıdır. Örneğin 1781 yılına ait bir hükümde “*mesfûr konsolos vekâletini terk edüb yeri hâli kalmağla yerine Biyirlord nam müste‘men için konsolosluk vekâleti emri yazılmışdır*” şeklinde belirtilerek boş kalan konsolosluk makamı için yeniden tayin işlemi gerçekleştirilmiştir.²¹²

²¹⁰ BOA, A.DVNS.DVE.d.12, 20/74. Fî Ca 1178 (Ekim 1764) tarihli bu hükümde “*Devlet-i ‘aliyyemle musâfât üzere olan düvel-i nasraniyenin memâlik-i mahrûsem iskelelerine amed-şüd eden sefâyin ve re‘âyâlarının umûrlarını rü‘yet ve temşiyet için nasb olunan konsoloslar kendü cinslerinden olması şurût-ı kadîmeden ve berâtlarında zikr ve tasrîh olunub devlet-i ‘aliyyem re‘âyâsından olmaması*” gerekliliği ifade edilerek Antonyo Delsikova isimli zimminin konsolosluk berâtı iptal edilmiştir. Eğriboz kadısına gönderilen fermanın devamında ise o bölgede ehl-i zimmetten olan başka bir konsolos var ise bunların tespit edilerek bildirilmesi emredilmiştir.

²¹¹ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 20/75, 20/76.

²¹² BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 33/145.

Konsolos değişikliklerinin daha sık rastlanılan en önemli sebebi ise konsolosun görevinin başındayken vefat etmesidir. Örneğin “Danimarkalı konsolos vekili nasb olan Nikola Mazebik hâlik olması” sebebiyle 1784 yılında boş kalan konsolosluk görevi için Jan Van Mazebik isimli müstemem görevlendirilmiştir.²¹³ Bu örneğe benzer olarak 11 ve 12 numaralı defterlerde konsolosun ölümü sebebiyle yeniden konsolos ataması gerçekleştirilen çok sayıda hüküm bulunmaktadır.

3.1.3. Danimarka Tercümanları

Dilimize Arapçadan geçen tercüman kelimesi, bir dildeki ifadeleri farklı bir dile aktaran kişi anlamına gelmektedir.²¹⁴ Osmanlı Devleti’nde tercümanlar, devletin yabancı devletler ile sürdürülen siyasi ve ticari ilişkilerinin yürütülmesinde önemli katkıları olan araçlar olarak karşımıza çıkmaktadırlar.²¹⁵ Bu yönüyle diplomatik temsilciler arasında önemli bir yere sahip olan tercümanların, Osmanlı Devleti’ndeki kullanımının tam olarak ne zaman başladığı konusunda kesin bir bilgi bulunmasa da özellikle XIV. yüzyılın sonlarına doğru resmi bir görev olarak ortaya çıktığı söylenebilmektedir. Özellikle Fatih devri ile başlayan diplomatik ilişkilerde yoğunluk dönemi, tercümanlık görevinin önemini giderek arttırmakla birlikte beratlı tercüman sayısında da ciddi miktarda artış yaşanmasına doğrudan etki etmiştir.²¹⁶ Osmanlı Devleti’nde yüzyıllar boyunca devan eden tercümanlık müessesesi, Divan-ı Hümayun tercümanları, eyalet tercümanları, askeri ve eğitim kurumlarında görev yapan tercümanlar, yabancı elçi ve konsolosluk tercümanları olmak üzere dört ayrı sınıftan meydana gelmekteydi.²¹⁷ Çalışmanın konusu ilk üç grubu ilgilendirmediğinden yalnızca elçi ve konsolosların yanında çalışan tercümanlar üzerinde durulacaktır.

Elçi ve konsoloslar, Osmanlı Devleti’nde işlerini yürütebilmek, resmi yazışmaları gerçekleştirebilmek veya tüccarlarının haklarını Osmanlı adli kurumlarında savunabilmek gibi sebeplerden ötürü tercümanlara ihtiyaç duymuşlardır. Tercümanlara bu denli ihtiyaç duyulmasının en önemli gerekçelerinden biri ise yabancı devletler adına Osmanlı Devleti’nde görevlendirilen elçi veya konsolosların neredeyse tamamının Türkçe bilmemesinden kaynaklanmaktadır. Aynı şekilde Osmanlı devlet adamlarının da XIX. yüzyıl başlarına kadar herhangi bir yabancı dili iyi şekilde konuşamıyor oluşu devlet kademelerinde tercüman kullanımını gerekli kılan etmenlerdendir.²¹⁸

²¹³ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 33/165.

²¹⁴ Nebi Bozkurt, “Tercüman”, **Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, c. 40, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2011, s. 489.

²¹⁵ Kenan İnan, “Osmanlı Döneminde Yabancı Elçilik ve Konsolosluklarda Görevli Tercümanların Statüleri”, **Tarih Ve Toplum**, 26(154), 1996, s. 197.

²¹⁶ Mahmut H. Şakiroğlu, “Osmanlılar’da Tercüman”, **Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, c. 40, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2011, s. 491.

²¹⁷ Cengiz Orhonlu, “Osmanlı Devleti’nde Tercümanlık”, **Atatürk Konferansları V**, 1971-1972, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1975, s. 14,15.

²¹⁸ Mehmet Demiryürek ve Hakan Yazar, “Osmanlı Arşiv Belgelerine Göre Kıbrıs’ta İngiltere Konsolosluğu (1700-1800)”, **Bellekten**, 81(290), 2017, s. 110.

Osmanlı Devleti ile Danimarka arasında akdolunan 1756 Tarihli Dostluk, Seyr-i Sefain ve Ticaret Antlaşması'nın imzalanmasının ardından Danimarka diplomatik temsilcileri ile devlet kademesi arasındaki iletişimin sağlanması ve Danimarkalı tüccarlar ile yerel yöneticilerin arasında yaşanan olası durumların çözümü için tercümanlara mutlak suretle ihtiyaç duyulmuştur. Bu nedenle Danimarka elçileri, 1756 Ahidnamesinin sekizinci maddesinin kendilerine tanıdığı yetki doğrultusunda hem kendileri yanında hem de memleketin diğer bölgelerinde görev yapan konsoloslarının yanına tercüman ataması gerçekleştirmişlerdir.

Tercümanların en önemli görevi onlara elçi veya konsolosları aracılığıyla verilen yazışma veya konuşmaları çevirmektir. Danimarka elçisinin padişah veya sadrazama sunacağı takrirler tercümanlar tarafından çevrilir bu sayede Osmanlı ve Danimarka arasındaki diplomatik görüşmeler, cülus tebrikleri, hastalık ve diğer havadisler hakkında bilgi alışverişi sağlanırdı. Örneğin 1774 yılında Danimarka elçisinin tercümanı tarafından gönderilen bir takirde daha önce çiçek hastalığına yakalanan Danimarka kralının söz konusu hastalığı atlatarak iyileştiği bilgisi verilmiş ve bu sayede iki ülke arasındaki haberleşme sağlanmıştır.²¹⁹ Bunun dışında ahidnamenin onuncu maddesinde geçen *“Danimarkalı ve onlara tâbi’ olanların ehl-i islâm ve yahûd Devlet-i Aliyye re’âyası şer’le ihzâr eylediklerinde tercümanlardan biri ve yahûd vekilleri mevcûd olmadıkca cevab vermeye cebr olunmaya”* şeklindeki ifadeden tercümanların bir diğer görevinin, Osmanlı ülkesindeki Danimarkalıların yerel mahkemelerde görülen davalarında vekilleri olarak onların sarfettikleri sözleri çevirmek olduğu anlaşılmaktadır.²²⁰ 12 numaralı Danimarka Ahidname Defteri’nde bulunan 1761 tarihli bir kayıta, Eğriboz’da Danimarka konsolosluğunda görev yapan Antonyo Delsikova isimli konsolosun Angeli Zatiri, Yanaki ve Dimitri adındaki kimselerden alacağı olan meblağ için İzmir’de görülecek davasında İzmir konsolosluğunda görev yapan tercüman olan Covanni Omro Veled-i Corci Omro isimli tercümanı vekil olarak belirlediği tespit edilmiştir.²²¹

Tercümanların resmi işlerle ilgili olan görevlerinin yanı sıra bağlı buldukları elçilerin veya konsolosların hususi işleriyle ilgilenmek gibi görevleri de bulunmaktadır. Elçi veya konsolosların işlerini görmek üzere tercümanlar zaman zaman farklı şehirlere gönderilebilmekteydi. Ayrıca tercümanların yalnız elçi veya konsoloslar için değil kendi hususi işleri nedeniyle de buldukları şehirlerden farklı şehirlere seyahat edebilme hakları bulunuyordu. Ahidname defterinde tercümanların bu tür meselelerini halletmek üzere yol izni aldıklarına dair hükümler yer almaktadır. Örneğin 1776 tarihli bir hükümde Selanik’te görev yapan Danimarka konsolosluğunda tercüman olan Mikail Veled-i Poselle Kassab’ın bazı dava işleri için altı aylık süre zarfında Halep’te bulunacağı ve sonra yine Selanik’e geri döneceği ifade edilmiştir.²²² 1760 tarihli bir başka hükme

²¹⁹ BOA, İE.HR., 15/1500.

²²⁰ BOA, A.DVNS.DVE.d.,11, 10/10.

²²¹ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 16/58.

²²² BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 26/100.

göre ise elçi yanında tercüman olan Kemali Şemuil Veled-i Arslan Prevezi, bazı işleri halletmek üzere Venedik'e gönderilmiştir. Buradan hareketle imparatorluk sınırları içindeki hareketlerini yol izinleriyle takip edebildiğimiz tercümanların bazen yabancı ülkelere seyahat ettiklerini söylemek mümkündür.²²³

Tablo 25: Osmanlı Devleti'nde Danimarka Adına Görev Yapan Tercümanlar

Görev Yaptığı Yer	Adı	Tarih	Defter No:	Hüküm No:
İstanbul	Kemal Veled-i Layi	1756-1766	11	16
	Pol Ermiyan	1758-1780	11	22
	Kemal Şamuil Veled-i Arslan Prevezi	1759-1799	11	27
	Antonyo Diyovani Veled-i Hristofilo	1764-1805	11	32
	Angelo Spontini Veled-i Niko	1766-1779	11	33
	Antonyo Veled-i Tekfur	1779-(?)	11	49
	Pol Zöhrab	1781-(?)	11	51
Halep	Kirkor Veled-i İsfahan	1799-(?)	11	68
	Kayvil Veled-i Henasnader	1761-1764	11	26
	Rızkullah Veled-i Şeker	1764-1772	11	30
Selanik	Simontob Veled-i Haymstone	1772-(?)	11	30
	Mikail Veled-i Poselle Kassab	1775-(?)	11	40
İzmir	Covanni Omro Veled-i Corci Omro	1758-1803	11	19
Tuzla (Kıbrıs)	Yosef Veled-i Şiryaze	1764-1782	11	31
	Hristodolo Veled-i Şiryaze	1782-1782	11	52
	Marad Veled-i Şahbaz	1782-1796	11	53
	David Veled-i Yance Nikolo Ekunu Maha	1796-(?)	11	66
Galos	Aleksandiri Suhle	1761-1777	11	28
	Konstantin Veled-i Cani	1777-1783	11	42
	Todori Veled-i Yanikopo	1783-1804	11	54
Atina	Covanni Palegologo	1759-(?)	11	24
	Duka Veled-i Mihail	1779-1797	11	49
Narda	Kirkor Veled-i Sarkas	1797-1804	11	67
	İstapan Veled-i Yovakim	1804-(?)	11	67
Balyabadra	Lamberu Sadkas	1762-1775	11	29
	Todoraki Veled-i Sadkas	1775-(?)	11	39
İskenderiye	Yasef Veled-i Abraham Hamavi	1780(?)	11	50

Yukarıdaki tablo incelendiğinde istihdam edilen tercüman sayısının en fazla İstanbul'da olduğu göze çarpmaktadır. Danimarka elçisinin İstanbul'da bulunması, elçilik işlerinin yoğunluğu ve Bab-ı Ali ile görüşmelerde tercümanlara duyulan ihtiyaç gibi etmenler elçi yanında bulunan tercüman sayısının daha fazla olmasını gerekli kılmıştır. Tercümanların sayıları, 1756 tarihli ahidnamesinin sekizinci maddesinde elçi yanında dört ve konsolosların ikamet ettiği diğer şehirlerde bir tercüman

²²³ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 11/35.

şeklinde belirlenmiştir.²²⁴ Tablodaki bir başka detay ise tercümanların isimleriyle alakalı olmakla birlikte konsoloslar ve tercümanlar arasındaki önemli bir farklılığı ortaya koymaktadır. Daha önce de belirtildiği üzere konsolos ve konsolos vekilleri müstemeler arasından seçiliyor, gayrimüslim tebaadan kimsenin konsolos veya konsolos vekili olarak görev yapmasına izin verilmiyordu. Ancak tabloya bakıldığında tercümanlarda bu şartın aranmadığı ve dil bilen gayrimüslim reayanın da tercüman olarak vazifelendirildiği söylenebilmektedir. Abraham, Yosef gibi isimlere sahip tercümanların Yahudi; Aleksandiri, Konstastin ismindeki tercümanların ise çok büyük bir olasılıkla Rum kökenli olduğu tahmin edilebilmektedir.

Ahidnamen'in şartlarına göre, Danimarka elçisi dilediği kişiyi tercüman olarak atama ve görevden alma hakkına sahipti. Osmanlı Devleti, tercüman atama işine karışmamakla birlikte konsoloslarda olduğu gibi göreve başlayacak tercümanın beratını onaylamak suretiyle sürece dahil olmaktadır. Ahidnamede geçen *“Danimarka elçileri konsolos ve konsolos vekilleri ve tercümanları ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler”* şeklindeki ifade, tercüman olarak göreve başlayacak kişinin elçi tarafından belirlendiğini kanıtlamaktadır. Elçi tarafından belirlenen tercüman, padişaha arz edilir ve padişahın kendisine berat vermesi sonrası vazifesine başlardı.²²⁵

Tercümanların beratları, çeşitli nedenlerden ötürü yenilenebilmekteydi. Bu durumla ilgili 11 ve 12 numaralı defterlerde çok sayıda hüküm bulunmakta, hükümlerin genelinde eski tarihli beratın ne zaman verildiği ve beratın hangi nedenle yenilendiği bilgisi ifade edilmiştir. Örneğin 1758 yılında İzmir'de Danimarka konsolosu yanında göreve başlayan Covanni Omro Veled-i Corci Omro isimli tercümanın beratı 1789 tarihinde yenilenerek görev süresi uzatılmıştır.²²⁶ 1774 tarihli farklı bir hükümden ise cülus-u hümayun sebebiyle *“sene selase ve seb'in ve mie ve elf Rebi 'ül Evvelisinin yirmi üçüncü günü tarihi ve Hüdevandigar-ı Sâbık berâtıyla tercüman olan”* Kemal Şamuil Veled-i Arslan Prevezi isimli tercümanın beratının yenilendiği anlaşılmaktadır.²²⁷ Örneklerden yola çıkarak tercümanların beratlarının padişah değişimlerinde cülus sonrası ya da görev süresi dolan tercümanlara yeniden berat verilmesi gibi sebeplerden ötürü yenilendiği anlaşılmaktadır.²²⁸

Danimarka adına görev yapan tercümanlar da tıpkı elçi ve konsoloslar gibi birtakım ayrıcalıklara sahiptirler. Tercümanlara tanınan ayrıcalıkların başında vergi muafiyetleri gelmektedir. 11 numaralı defterde yer alan tercümanlık düzenlemesiyle alakalı hükümlerde tercümanların hangi vergilerden muaf oldukları hakkında ayrıntılı bilgiler verilmiştir. Buna göre Danimarka adına görev

²²⁴ BOA, A.DVNS.DVE.d.,11, 10/8.

²²⁵ BOA, A.DVNS.DVE.d.,11, 10/8.

²²⁶ BOA, A.DVNS.DVE.d.,11, 105/19, 114/63.

²²⁷ BOA, A.DVNS.DVE.d.,11, 110/41.

²²⁸ Tercümanlık beratının yenilenmesiyle ilgili diğer hükümler için bkz. Tablo 16, s. 43.

yapan tercümanlar ve oğulları ile onların hizmetkarları; haraç, cizye, bac, avarız ve kassabiye akçesi gibi çeşitli vergilerden muaf olmakla birlikte herhangi bir görevlinin kendilerinden bu vergileri talep etmemesi gerekliliği belirtilmiştir.²²⁹

11 numaralı defterde yer alan tercümanlık düzenlemesiyle ilgili hükümlere göre Danimarka adına görev yapan tercümanların uyması gereken bazı kurallar bulunmaktadır. Bunlardan ilki tercümanın, vazifeli olduğu şehir dışında başka bir yerde ikamet etmeme zorunluğunun olmasıdır. Buna göre tercüman vazifeli bulunduğu şehirde yerleşmiş olmalıdır.²³⁰ Ancak örneklerden hareketle vazifelendirildiği şehirlere gitmeyen tercümanlar olduğu görülmektedir. Bu gibi durumlarda tercümanın derhal görev yerine gitmesi istenir gitmediği takdirde ise tercümanın beratı iptal edilirdi. Nitekim 1779 tarihli bir hükümden anlaşıldığı üzere Golos'ta bulunan Danimarka konsolosu yanında tercüman olarak atanan Konstantin Veled-i Cani tercümanı olduğu konsolosun yanına gitmediği için uyarı almıştır.²³¹ Tercümanların uyması gereken diğer kurallar ise elçi veya konsolos hizmetinde görev yapan tercümanların vazifelerini tercümanlık kıyafetleriyle yapmaları; hanlarda, dükkanlarda esnaflık, taşrada kocabaşılık, mültezimlik gibi işleri yapmamaları ve memleket ve esnafa ait meselelere karışmamaktır. Eğer tercümanların bu şartlara uymayan hareketlerde buldukları tespit edilirse tercümanlık görevleri ve berat kayıtları iptal edilmekteydi.²³²

Tercümanların değişimine neden olan en önemli faktör ölümleridir. Tercüman öldüğü takdirde elçinin arzı ile tercümanlık yapma görevi ailenin başka bir ferdine, en çok da tercümanların oğullarına verilebilmekteydi. Örneğin 1775 tarihli bir hükümden Balyabadra'da Danimarka konsolosu yanında görev yapan Lamberu Sadkas isimli tercümanın ölümü nedeniyle tercüman olmak üzere oğlu Todoroki'ye berat verildiği görülmektedir.²³³ 11 ve 12 numaralı defterde tercümanların ölümü nedeniyle yeniden tercüman ataması gerçekleştirilmesine dair birden fazla örnek yer almasına rağmen bu örneklerden en ilginç yukarıda da adı geçen Lamberu Sadkas isimli tercümana aittir. Balyabadra'da Nikolo Pol isimli konsolosun yanında tercüman olarak görev yapan Lamberu Sadkas'ın Rus donanmasının Mora kıyılarına gelmesiyle 1770 yılında başlayarak kısa sürede Mora Yarımadasının tamamına yayılan isyan²³⁴ esnasında ölmüş olması muhtemeldir. Konuyla ilgili 1775

²²⁹ BOA, A.DVNS.DVE.d.,11, 108/34.

²³⁰ Tercümanlık düzenlemesiyle ilgili 20 N 1212 (15 Şubat 1800) bu hükümden tercümanlık görevinde olan kişinin görevini yaptığı bölgede yerleşmiş olması gerekliliği ifade edilmiştir. Tercümanın bu kurala riayet etmemesi durumunda ise " *berât-ı kaydı terkîm ve tercümanlığı ilgâ ve yerine şerâit- i mezkûreye ri 'âyet eden âharı 'arz olunacaktır*" şeklindeki ifade aykırı bir durumda yapılacak işlem hakkında bilgi verilmiştir. Buna göre tercümanın görevli olduğu bölgede ikamet olmaması durumunda kişinin beratının iptal edileceği ve onun yerine kurala uyacak farklı bir kişinin görevlendirileceği açıkça belirtilmiştir. BOA, A.DVNS.DVE.d.,11, 3/6.

²³¹ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 31/126.

²³² BOA, A.DVNS.DVE.d.,11, 2/4.

²³³ BOA, A.DVNS.DVE.d.,11, 107/29.

²³⁴ Mora'da 1770 yılında gerçekleşen isyanın temel nedeni 1768'de başlayan Osmanlı-Rus harbinde Osmanlı ordusunu başka bir cephede daha meşgul etmektedir. Kuzey'de Hotin civarında Ruslara karşı mücadele eden Osmanlı birliklerini zor durumda bırakmak isteyen II. Katerina, donanmasının bir bölümünü Mora'ya yollayarak buradaki asileri Osmanlı'ya isyan etmeleri için ikna etmiştir. Elli bine yakın asinin Mora'daki Karon kalesini bastırmasıyla başlayan isyan bölge ve

tarihli hükümde Sadkas'ın Mora Adası'nda gerçekleşen ihtilal esnasında tercümanlık beratının yok olduğu kendisinin ise öldüğü ifade edilmektedir.²³⁵ Tercüman değişimlerinin bir diğer sebebi ise tercümanın kendi isteği ile görevini bırakmasıdır. Örneğin 1761 tarihli kayıttta, Halep'te Danimarka konsolosu yanında tercümanlık görevi yapan Kayvil Veled-i Henasnader kendi iradesiyle tercümanlık görevini sonlandırmasından ötürü yerine Rızkullah Veled-i Şeker'in tercüman olarak görevlendirildiği tespit edilmiştir.²³⁶

3.1.3.1. Tercümanların Oğulları

Tercümanlar kendilerine verilen beratlar ile geniş ayrıcalıklara sahip olmuşlardır. Tercümanlara verilen beratlardan ise yalnızca hamilleri yararlanmıyordu. Vergi muafiyetleri ve diğer haklar “*tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları*” için de geçerliydi. Dolayısıyla tercümanlık beratına sahip olmanın yalnız tercüman için değil oğulları için de elçilik/konsolosluk koruması adı altında bir çeşit yabancı devlet koruması temin ettiği anlaşılmaktadır. Bu durum yalnız reşit olmayan çocuklar için sınırlı kalmamıştır. Beratını elinde tuttuğu müddetçe tercümanların yetişkin oğulları da babaları gibi himaye altında sayılıyor, tercümanın beratını bırakması veya görevine son verilmesi durumunda ise oğulları da ayrıcalıklı statülerini kaybediyordu. Fakat tercüman öldüğünde tercümanlık yapma görevi ve beratı tercümanın oğluna verilir ise aile ayrıcalıklarını sürdürmeye devam ediyordu.²³⁷ Bu nedenden ötürüdür ki 11 ve 12 numaralı defterlerde tercümanın öldüğünde oğlunun berat aldığına dair farklı örnekler bulunmaktadır. Mesela Kıbrıs'ta bulunan Tuzla'da Danimarka konsolos vekili yanında tercüman olarak görev yapan Yosef Veled-i Şiryaze'nin ölümü üzerine oğlu Hıristodolo Veled-i Şiryaze adına tercümanlık beratı düzenlenmiştir.²³⁸

Osmanlı Devleti, bir beratlı tercümanın statüsünden yararlanabilecek kişi sayısı ile ilgili tam bir kesinlik belirtmemiştir. XVIII. yüzyıl belgelerinde hizmetkâr olarak kaydedilebilecek kişi sayısının iki ile sınırlı olduğu belirtilmesine rağmen tercümanın beratından yararlanabilecek oğul sayısına sınırlama getirmemiştir. Oğullarını tercüman beratlarıyla garanti altına alan tercümanlar, bu durumu kullanarak kardeşlerini ya da diğer akrabalarını tercüman hizmetkârı olarak kaydettirip onlar için çıkardıkları “muafiyet emirleri” doğrultusunda akrabalarının da devlet koruması altına alınmasını sağlayabilmekteydiler.²³⁹ Ancak Danimarka Ahidname Defterleri'ndeki hükümler

çevresindeki Osmanlı birliklerinin yardımıyla bastırılmıştır. Bölgeye isyanın bastırılmasından sonra ulaşan Osmanlı donanması ise Rus donanması ile girdiği çatışma sonucunda mağlup olarak Çeşme limanına sığınmışsa da sıkışan Osmanlı ordusu, Ruslar tarafından yok edilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Abdullah Zararsız, “1770 Mora İsyanının Gelişimi Ve Sonuçları”, **XVIII. Türk Tarih Kongresi**, 6, 2018; İsmail Hakkı Uzunçarşılı, a.g.e., s. 391-401.

²³⁵ BOA, A.DVNS.DVE.d.11, 109/39.

²³⁶ BOA, A.DVNS.DVE.d.,11, 106/26.

²³⁷ Boogert, a.g.e., s. 65.

²³⁸ BOA, A.DVNS.DVE.d.,11, 107/31.

²³⁹ Boogert, a.g.e., s. 66.

incelendiğinde bu durumla ilişkilendirilebilecek herhangi bir örneğe rastlanmamıştır. Ancak Danimarka Ahidname Defterleri'ndeki hükümler incelendiğinde bu durumla ilişkilendirilebilecek herhangi bir örneğe rastlanmamıştır.

3.1.4. Danimarka Hizmetkârları

Danimarka adına diplomatik statüde olduğu söylenebilecek son grup hizmetkârlardır. Bu grubu diplomatik temsilciler bölümünde almamızın esas nedeni Danimarka Ahidname Defterleri'nde yer alan tercüman beratlarında geçen *“tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve hizmetkârları”* ifadesinden kaynaklanmaktadır.²⁴⁰ Daha önce de belirtildiği gibi tercümanlık beratları kapsamında sunulan hak ve imtiyazlar yalnızca tercümanlık beratına sahip olan kişiyi kapsamıyordu. Onlara tanınan vergi muafiyeti ve çeşitli ayrıcalıklar kapsamındaki hizmetkârları için de geçerliydi.²⁴¹ Hizmetkârlar, daha önce bahsedilen elçi, konsolos veya tercümanlarla kıyasla alt statüde olmalarına rağmen onlarla olan ilişkileri ve birçok işin gerçekleştirilmesinde yardımcı konumunda olmalarından ötürü himaye edildikleri anlaşılmaktadır.

Tercümanlık beratına sahip olanların *“kendileri ve oğulları ve iki nefer hizmetkârları haraç ve avâriz ve kassabiye akçesi vesair rusûm ve tekâlîf-i 'örfiyye teklîfi ile rencide olunmayalar”* şeklindeki ifadeyle çeşitli vergilerden muaf oldukları görülmektedir.²⁴² Muafiyet ahidname şartları ile teminat altına alınmasına rağmen onların hizmetkârı ile vergi tahsildarları arasında zaman zaman ahidnameye aykırı hareketlere rastlanmaktadır. Örneğin 1791 tarihli bir hükümde Danimarka elçisi yanında tercüman olan Pol Zöhrab bazı işleri için Aleksandri Veled-i Kostandi isimli hizmetkârını İzmir'e göndermiş ve hizmetkâra yönelik *“cizye mütâlebesi ve bahane-i âhar ile taaddî”* ve *rencide olunmamak* maddesi ahidnamede belirtilmesine rağmen İzmir cizyedarının, darp ve cezalandırma yoluyla hizmetkârdan cizye bedeli aldığı görülmüştür. İzmir mollası ve İzmir hassı voyvodasına gönderilen hüküm doğrultusunda Danimarka tercümanı ve adamlarından cizye talep edilemeyeceğinden cizyedarın hizmetkârdan cizye namıyla aldığı bedelin geri ödenmesi istenmiştir.²⁴³

Elçi, konsolos veya tercümanların yanında çalışan hizmetkârlar diğerlerine göre alt statülü görevliler olmakla birlikte hizmetinde buldukları elçi, konsolos veya tercümanın işlerini halletmekle görevlidirler. 11 ve 12 numaralı defterlerde hizmetkârların hangi görevde olduklarına dair genellikle ayrıntılı bir bilgi verilmeyip kendilerinden yalnızca *“hizmetkâr”* olarak bahsedilmiştir. Ancak çok nadir olmakla birlikte bazı hükümlerde geçen yasakçı, çorbacı gibi ibarelerden

²⁴⁰ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 25/94.

²⁴¹ Boogert, a.g.e., s. 65.

²⁴² BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 7/18.

²⁴³ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 44/217.

hizmetkârların hangi görevde olduğunu anlamamız mümkündür. Örneğin 1762 yılına ait bir hükümde Selanik konsolosu olan Haldi Mand'ın işlerini halletmek üzere yasakçısını İstanbul'a gönderdiği anlaşılmaktadır.²⁴⁴ 1777 tarihli başka bir örnekten ise bu defa Selanik tercümanı Mikail Veled-i Poselle Kassab, bazı işlerini halletmek üzere Çorbacı Veled-i Simon isimli hizmetkârını görevlendirmiştir.²⁴⁵

Osmanlı Devleti, bir tercümanın statüsünden yararlanabilecek oğulların sayısı ile ilgili olarak herhangi bir sınırlama getirmemiş fakat hizmetkâr sayısı iki ile sınırlandırılmıştır.²⁴⁶ Buna göre Danimarka Ahidname Defterleri'ndeki tercümanlık tayiniyle ilgili hükümlere bakıldığında bu bilgiyi doğrulayan ifadelerin hükümlerde yer aldığı görülmektedir. Defterlerdeki tercümanlık beratlarında tercümanların oğullarıyla ilgili net bir sayı verilmezken hizmetkârlarla ilgili olarak "*yedlerine başka başka evâmir-i şerife verilen ikişer nefer hidmetkârları*" ifadesi kullanılmaktadır.²⁴⁷ Ancak hükümlerin çoğunda hizmetkârların sayılarıyla ilgili olarak "*iki nefer hidmetkârları*" tabiri tercih edilmiştir.²⁴⁸

Osmanlı Devleti'nde yabancı devletler adına görev yapan konsolos, tercüman ve tercüman hizmetkârlara görevlerini yürütebilmek ve işlerini halledebilmek üzere seyahat hürriyeti tanınmıştır. Nitekim konsolos veya tercümanlara verilen beratlarla kendilerine tanınan seyahat hürriyetini vurgulayan bölümler bulunmaktadır. Bununla birlikte imparatorluk sınırları içinde seyahat eden konsolos, tercüman ya da hizmetkârları bekleyen bazı tehlikeler de bulunmaktadır. Bunlardan ilki gittikleri veya yol üzerinde geçtikleri bölgelerde bulunan Osmanlı görevlilerinin bazen onların elindeki beratlarla aldırılmadan vergi taleplerinde bulunmaları diğeri ise karada veya denizde eşkıya ya da korsan saldırılarına maruz kalma ihtimalleriydi. Dolayısıyla bahsedilen bu ihtimallerin önüne geçebilmek için seyahat edecek olan konsolos, tercüman veya hizmetkârlara yol izin belgeleri veriliyordu.²⁴⁹ 11 ve 12 numaralı Danimarka Ahidname Defterleri'ni özelinde yol izinleri ele alındığında defterde kayıtlı hükümlerin büyük çoğunluğunu oluşturdukları fark edilmektedir.²⁵⁰ Yol izinleriyle ilgili hükümler tek tek incelendiğinde ise yol izinlerinin daha çok hizmetkârlar adına çıkarıldığı tespit edilmiştir.²⁵¹ Bu durum hizmetkârların görev tanımıyla ilişkili olup, bağlı buldukları konsolos veya tercümanlar adına pek çok yere gönderilmeleriyle doğrudan alakalıdır. Ayrıca istismara en açık grup olduklarından hizmetkârların güvenli bir şekilde seyahat edebilmesi

²⁴⁴ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 19/68.

²⁴⁵ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 28/108.

²⁴⁶ Boogert, a.g.e., s. 66.

²⁴⁷ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 34/150.

²⁴⁸ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 11/35; 23/89; 34/150.

²⁴⁹ Demiryürek, a.g.m., s. 89.

²⁵⁰ 11 ve 12 numaralı Danimarka Düvel-i Ecnebiye Defterlerinin hükümleri konularına göre tasnif edildiğinde yol izinleri ile alakalı hükümlerin defterde çoğunluğu oluşturduğu görülmektedir. Bkz. "Tablo 1", ve "Tablo 22", s. 33, 36.

²⁵¹ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 7/17; 15/55; 20/116; 37/171; 44/215 ve diğerleri.

meselesine önem gösterilmiş ve yetkililere tembihler yapılmıştır. Defterlerde sayısına az rastlanmakla birlikte tercüman veya konsoloslar adına düzenlenmiş yol izinleri de bulunmaktadır.²⁵² Ancak defterde yer alan yol izinlerinin büyük çoğunluğunun hizmetkârlar adına çıkarılmış olması sebebiyle yol izinlerini hizmetkârlar bölümünde detaylandırmak tarafımızca daha uygun görülmüştür.

Konsolos, tercüman ve hizmetkârların seyahat hürriyetlerini konu alan yol izinlerinde bazı hususlara değinilmektedir. Bu hususlardan birincisi “*her kangınızın taht-ı hükümet kazâsına varub dahil olurlar ise esnâ-i râhda ve menâzil ve merâhil ve me‘âbir ve benâdirde hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn cizyedârlara cizye mütâlebesi ve gayrilere dahi âhar bahane ile rencide ve remide olunmayub esvâb ve davarlarına ve âlet-i harblerine ve emnen ve sâlîmen murûr ve ‘ubûrlarına müdâhale ve ta‘arruz*” olunmamasıdır.²⁵³ Başka bir örnekte üzerinde durulan diğer husus ise “*gidişde ve gelişde ve karada ve deryâda ve menâzil ve merâhilde kendüye ve esvâb ve davârlarına ve emvâl ve erzâk ve yanında olan adamlarına ulakdan ve ulak akçesinden ve gayrı cânîbden kimesne dahl ve taarruz*” edilmemesidir.²⁵⁴ Yol izinlerinde belirtilen bu hususlarda dikkat çeken esas nokta konsolos, tercüman veya hizmetkârların bir yerden başka bir yere yapılacak olan seyahatlerine kimsenin engelleyici unsur olarak dahil olmamasıdır. Seyahat eden görevlilerin sahip olduğu yol izinleri gidiş ve geliş kapsamakla birlikte onların kara ve denizyolu fark etmeksizin güvenli yolculuk yapmalarına imkan tanımaktaydı. Yol izinleri seyahat edecek görevlinin imparatorluk sınırları içerisinde gerçekleştireceği seyahatinde can güvenliklerini güvence altına alan belgeler olarak da nitelendirilebilmektedir. Ayrıca bu izinler yalnız kendileri için değil beraberlerindeki mallar, hayvanlar ve seyahat eden diğer adamları adına teminat tanıyor hatta giyecek ve yiyeceklerine de karışılmamasını öngörüyordu. Yol izinlerinin seyahat edecek kişiye sağladığı bir diğer hak ise yolculuğu boyunca herhangi bir Osmanlı görevlisinin kendilerinden farklı bahanelerle vergi almanın önüne geçmesidir. Genel olarak seyahat edecek görevliye yol izni ile tanınan haklar bu şekilde olmakla birlikte tercümanlara yönelik yapılan düzenlemelerde tercüman hizmetkârının yolculuklarına dair farklı bir hususa daha dikkat çekildiği görülmektedir. Yapılan düzenlemeye göre eğer tercümanın hizmetkârı adına yol izin belgesi düzenlenmiş ise hizmetkârın gideceği yere beklemeksizin ulaşması ve gideceği mahalde fazla vakit kaybetmemesi vurgulanmıştır.²⁵⁵

²⁵² 11 ve 12 numaralı Danimarka Defterleri’nde yol izinlerinin genellikle hizmetkârlar adına oluşturulduğu görülmektedir. Sayısı çok fazla olmamasına rağmen tercümanlar adına seyahat izni çıkarılan hükümler de bulunmaktadır. Örneğin 1761 tarihli hükümde İstanbul’da görevli Danimarka tercümanı Kemal Şamuil Veled-i Arslan Prevezi’nin Venedik sınırına yolculuk yapacağı belirtilmiştir. BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 11/35. Arşivde yer alan başka bir belgede ise İskenderiye-i Mısır limanında bulunan Danimarka konsolosu yanında tercüman olan Yasef Veled-i Abraham’ın Halep’te ki Danimarka konsolos vekilinin yanına gidip gelmesi için hazırlanan yol emrinin cülus sebebiyle yenilediği anlaşılmaktadır. Yol emirlerinin seyahat edecek kişilere tanıdığı güvenli yolculuklarının temini ve yol üzerinde kendilerinden vergi talep edilmemesi gibi haklar, kendilerine verilen berat kapsamında olduğundan padişah değişimlerinde adlarına düzenlenen yol izin belgeleri de yenilenmiştir. BOA, AE.SSLM.III., 36/2097.

²⁵³ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 5/6.

²⁵⁴ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 26/99.

²⁵⁵ BOA, A.DVNS.DVE.d.,11, 2/4.

Hizmetkârların konsolos ve tercümanlar gibi üst düzey statüde olmaması onlar hakkında bilgi edinmeyi zorlaştırmaktadır. Bu nedenden ötürü Danimarka elçi, konsolos ve tercümanların yanında görev yapan hizmetkârların göreve atanmaları veya görevlerinden azledilmeleri gibi konular hakkında yorum yapılamamaktadır. Yalnızca hizmetkârlar adına düzenlenmiş yol hükümlerinden hizmetinde oldukları konsolos veya tercümanın işlerini halletmek üzere pek çok bölgeye seyahat ettiklerini söylemek mümkündür. Hizmetkârların seyahatlerinin nedenleri elçinin, konsolosun veya tercümanın kendi hususi işleri ya da makamına dair işleriyle ilgili olabileceği gibi Osmanlı ve Danimarka arasındaki resmi yazışmaları yürütülmesine katkı sağlayacak kadar geniş bir alana yayılmaktadır. Dolayısıyla hizmetkârların elçi, konsolos veya tercümanlar nezdinde itimat edilen güvenilir kimseler olduğu düşünülmektedir. Öyle ki Osmanlı padişahı adına cülus sebebiyle Danimarka kralına iletilecek name-i hümayun için Danimarka elçisi olan Gæhler'in hizmetkarlarından biri görevlendirilmiş ve beraberindeki yasağcı ile yapılacak olan seyahatlerinde kimsenin engel olmaması gerekliliği hususuna dikkat çekilmiştir.²⁵⁶

11 ve 12 numaralı defterlerdeki yol izinlerine bakıldığında daha önce de belirtildiği üzere düzenlenen izinlerin büyük bir çoğunluğu hizmetkârlar adına oluşturulmuştur. Hükümlerde genellikle yol izni oluşturulan hizmetkârın ismi ve hangi görevli adına seyahat edeceği bilgisi verilerek seyahatlerin nedeni hakkında çok fazla ayrıntıya yer verilmemiştir. Örneğin 1761 tarihli hükümde Galos iskelesinde konsolos vekili yanında görev yapan Aleksandri Suhle isimli tercümanın bazı işleri için Yani Veled-i Kiryazi isimindeki hizmetkârını Selanik ve Yenişehir-i Fener tarafına gönderdiği ifade edilmiştir.²⁵⁷ Başka bir örnekte elçi yanında baş tercüman olan Pol Ermıyan, 1769 tarihinde Piyer isimindeki oğlu, hizmetkârı ve Müslüman yasağcısını bir takım işleri halletmek üzere İstanbul'dan Seddü'l-Bahire ve oradan da Bahr-i Sefid'de bulunan cezâyir ve sevâhile gönderdiği bilgisi verilmiş, bu kişilerin cizye ve çeşitli bahaneler ile rencide edilmemeleri istenmiştir.²⁵⁸ 1777 yılına ait farklı bir örnekte ise Selanik ve tevâbi' iskelelerinde Danimarka konsolosunun yanında tercüman olan Mikail Veled-i Poselle Kassab'ın bazı işleri için Corci Veled-i Simon isimli hizmetkârını Halep'e gönderdiği anlaşılmaktadır. Ancak tercüman, hizmetkârın yola çıkmasının ardından ortaya çıkan diğer işleri için ise bu defa Yosef Veled-i Mikail isimli hizmetkârı adına yol izni çıkartarak Halep'e göndermiştir.²⁵⁹

Tercüman hizmetkârlarının tercümanın bulunduğu yerde ikamet etmesi ve yol emri oluşturulduktan sonra gideceği yerde fazla zaman kaybetmemesi, seri davranması gibi yükümlülükleri²⁶⁰ olmasına rağmen hizmetkârların zaman zaman söz konusu yükümlülüklere aykırı

²⁵⁶ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 5/6.

²⁵⁷ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 15/55.

²⁵⁸ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 24/89.

²⁵⁹ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 28/108.

²⁶⁰ BOA, A.DVNS.DVE.d.,11, 2/4.

davranışlar sergiledikleri görülmektedir. Mesela 1782 tarihli bir hükümde elçi vekili yanında tercüman olan Pol Zöhrab'ın bazı işlerini yürütmek üzere Midilli ve Sakız taraflarına gönderdiği Yovanni Veled-i Hazador isimli hizmetkârın görevinin başında iken özensiz davranışlarda bulunduğu ve görevini terk ettiği anlaşılmaktadır.²⁶¹ 1804 tarihli bir arşiv belgesinde ise bu defa Galos'da Danimarka konsolos vekili olarak görev yapan Jozef Bartolemi'nin tercümanın yanında görev yapan Atanas Veled-i Corci Manoşi adındaki hizmetkârını görevini terk ettiği ve onun yerine Hırısyo Veled-i Kosta'nın getirildiği bilgisi yer almaktadır.²⁶² Hizmetkârların görev tanımlarına aykırı davranışlarda bulunmaları veya görevlerini kendi istekleri ile bırakmaları gibi faktörler yeni bir hizmetkârın görevlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Fakat hizmetkârların görevi başındayken ölümü nedeniyle yerine farklı bir hizmetkârın görevlendirilmesi gibi durumlar da söz konusu olabilmekteydi. Örneğin Selanik'te tercüman olarak görev yapan Mikail Veled-i Posolle Kassab'ın Halep'e gönderdiği Corci Veled-i Simon isimli hizmetkârı Halep'e ulaştıktan sonra öldüğünden oradaki işleri tamamlamak üzere bu defa Corci Veled-i Abdullah Zarraf isimli hizmetkâr gönderilmiştir.²⁶³ Başka bir örnekte ise 1789 tarihinde Danimarka konsolos vekili olarak görev yapan Pol Zöhrab'ın tercümanı Antonyo Veled-i Tekfur'un adamı olan Akbal Veled-i Refael'in vefat etmesi nedeniyle yerine Abraham Veled-i Sarkar'ın seçildiği görülmektedir.²⁶⁴

3.2. Osmanlı-Danimarka İlişkilerinde Diğer Devletler

Danimarka'nın Osmanlı Devleti ile olan ilişkilerinde üçüncü devletlerin etkisi büyük ölçüde söz konusu devletlerin Osmanlı ile savaş halinde olmasından kaynaklanmıştır. 12 numaralı defterde karşımıza çıkan bazı hükümlerden Danimarka elçisi ve konsoloslarının bir dönem Osmanlı topraklarında bulunan Fransızların sorunlarıyla ilgilendikleri anlaşılmaktadır. Verilen hükümlere ait tarihler, Napolyon Bonapart komutasındaki Fransız ordusunun Mısır'ı işgal ettiği tarihlere denk düşmektedir. Bilindiği gibi, Osmanlı Devleti'nin yabancı ülkelere verdiği ahidnameler sayesinde birçok Avrupalı tüccar, Osmanlı topraklarında ikamet ve ticaret yapma hakkına sahip olmuştur. Fransa ise Osmanlı Devleti ile uzun yıllardan beri antlaşma yapmış bir devlet olduğundan, Osmanlı topraklarında çok sayıda Fransız yaşamaktaydı. Fakat Napolyon'un Mısır işgalinden sonra çok geçmeden Osmanlı'nın Fransa'ya savaş ilan etmesi ahidnamelerle sağlanan dostluk ortamına sekte vurmuş, Osmanlı topraklarındaki Fransız tebaası ahidnamelerin getirdiği güvenceden mahrum kalmıştır. Savaşın ilanından hemen sonra Fransa'nın İstanbul elçisi ve emrindekiler Yedikule'ye hapsedilmiştir. Daha sonra alınan kararda ise yalnız elçi ve maiyetinin değil, Osmanlı topraklarında ikamet eden tüm Fransız konsolos ve tebaasının tutuklanıp hapsedilmesine, bunların elbiseleri hariç her türlü mal varlıklarına ve nakitlerine hazineye aktarılmak üzere el konulmasına karar

²⁶¹ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 35/154.

²⁶² BOA, AE.SSLM.III, 36/2096.

²⁶³ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 37/17.

²⁶⁴ BOA, AE.SSLM.III, 36/2098.

verilmiştir.²⁶⁵ Yedikule, Tersane Zindanı ve diğer yerlerde tutulan Fransız esirlerinin işlerini halletmek üzere başlangıçta İspanya Maslahatgüzarı görevlendirilmiştir. Ancak kendisinin memleketine geri çağırılması nedeniyle tutuklulara yiyecek, içecek sağlama ve yevmiyelerinin ödenmesi görevi sonrasında Danimarka'nın İstanbul'da bulunan maslahatgüzarı Baron Hübsch'e verilmiştir. Hübsch, Fransız esirlerinin mübadele süresinde memleketlerine geri gönderilmesi sürecinde de Paris ile iletişim halinde olmuştur.²⁶⁶

Buna göre elçi Baron Hübsch, Yedikule'de tutuklu bulunan Fransa elçisi ve Galata'daki diğer tutukluların ihtiyaçlarına yönelik masraflarını Darphane-i Amire'de müsadere edilen Fransız mallarından aylık tahsilatlar halinde karşılayacaktı. Arşiv belgeleri, Yedikule'de hapsedilen Fransa maslahatgüzarı, ser kâtabi ve tercümanı ile Galata'da hapsedilen Fransa esirleri için farklı tarihlerde aylık yevmiyelerin verildiğini göstermektedir. Söz konusu yevmiyeler Danimarka elçisi aracılığıyla talep edilmekle birlikte, Baron Hübsch tarafından Aralık 1800 tarihinde yazılan bir takrirden, Fransız esirlere dağıtılacak olan yevmiye tutarının 900 kuruş olduğu ifade edilmektedir.²⁶⁷ Danimarka elçisi yalnızca Devlet-i Aliyye'nin esirlere tahsis ettiği yevmiye bedelini ilgililere dağıtmakla kalmayıp aynı zamanda onların yiyecek, içecek ve diğer ihtiyaçlarını sağlamakla görevlendirilmiştir. Hapsolunan Fransızların yiyecek ihtiyaçlarını karşılamak üzere Baron Hiş tarafından yazılan bir diğer takrirden 2250 kantar peksimet temin edilmesi istenmiştir. Bunun üzerine Boğdan voyvodasına yazılan hükümde, Kalas ve çevresinden talep edilen miktarda peksimetin hızlıca pişirilmesi gerektiği, hazırlanan 2250 kantar peksimetin bölgenin zahire nazırınca satın alınmasının gerçekleştirileceği ve ayrıca satın alınan peksimetin uygun gemilere yüklenerek İstanbul'a nakledilmesi emredilmiştir.²⁶⁸ Ayrıca Baron Hübsch'ün yevmiye ve çeşitli ihtiyaç maddelerinin teminin dışında Fransa Maslahatgüzarının zevcesinin Galata'da iskan ettiği iki hanenin 150 kuruşluk kirasının el konulan Fransa malından ödenmesine de aracılık ettiği görülmektedir.²⁶⁹

Fransa'nın Mısır'ı işgali aslen Fransız olmayan ancak ahidnameler ile tanınan himaye hakkı ile Fransa koruması altına girmiş olan kişiler için büyük sıkıntılara yol açmıştır. Çünkü Osmanlı Devleti, tutuklama ve müsadere kararlarını uygularken kişiler arasında aslen Fransız veya başka bir ülke vatandaşı şeklinde bir ayırım yapmamış ahidname de geçerli olan "*ana tabi olanlar*" ifadesi esas alınarak ilgili karar Fransa himayesine girmiş olan herkese uygulanmıştır. Fransa himayesi altındaki kişiler emrin uygulanmaya başlanmasıyla birlikte tutuklama ve müsadere kararından kaçabilmek için

²⁶⁵ Şenay Özdemir Gümüş, "Napolyon'un Mısır'ı İşgali Sırasında Osmanlı Topraklarındaki Fransızlar", **Tarihin Peşinde Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi**, (9), 2013, s. 249-258.

²⁶⁶ Ahmet Vâsif Efendi, **Mehânisü'l Âsâr ve Hak'a'iku'l Ahbâr**, Haz. Hüseyin Sarıkaya, Çamlıca Basım Yayın, 1. Baskı, İstanbul, 2017, s. 540.

²⁶⁷ BOA, C. HR., 38/1895

²⁶⁸ BOA, A. DVNS.DVE.d.,12., 57/303.

²⁶⁹ BOA, C.HR., 159/7940.

çareyi başka bir devletin koruması altına girmekte bulmuşlardır.²⁷⁰ Bu yol ile Danimarka himayesine girmek için başvuranlardan biri de Rusya elçisi baş tercümanının kardeşi Cuka Kanton ve oğlu Lui Kanton'dur. Fransa himayesinde bulunan bu kişiler tutuklama kararının alınmasından sonra Halep kalesinde hapsedilmişlerdir. Ancak hükümde belirtildiği üzere Cuka Kanton, yaklaşık kırk seneden beri Halep'te ikamet eden, kimseye zararı olmayan ve Mısır işgali konusunda Fransa'ya yönelik herhangi bir desteği bulunmayan güvenilir bir kişiliktir. Bu nedenden ötürü Halep mollasına yazılan ferman ile Cuka Kanton ve oğlunun tahliye edilerek Danimarka himayesine intikal eyledikleri ve adı geçen kişilerin Halep'te ikamet etmesine kimsenin müdahalede bulunmaması emredilmiştir.²⁷¹

Danimarka maslahatgüzarı Baron Hübsch, Osmanlı Devleti ile Fransa arasındaki mübadele esasları gereğince Fransa esirlerinin memleketlerine gönderilmesi vazifesini de üstlenmiştir. Baron Hiş yazdığı taktirde 65 erkek, 10 çocuk, 8 kadın ve 2 müstemem hizmetkâr olmak üzere toplamda 85 Fransız esirinin Panay Pana isimli Rus kaptanına ait olan San Nikola adındaki tüccar gemisi ile memleketlerine gitmek üzere İstanbul'dan ayrılacağı bilgisini vermiştir. Bu kişilerin sınıra varıncaya değin uğrayacakları liman ve iskelelerde engelleme ile karşılaşmalarını, yiyecek ve içecek alımlarında küçük düşürülmemeleri istenerek yol üzerindeki yetkililer ile donanma kaptanı ve ocaklara durumun tebliğ edilmesi istenmiştir.²⁷² Danimarka elçisinin bu taktiri ülkelerine dönecek olan Fransa esirleri için bir anlamda yol izni çıkarılmasını öngörmektedir. Çevirisini gerçekleştirdiğimiz 12 numaralı Danimarka Ahidname Defteri'nde Fransa esirlerinin tahliye edilip ülkelerine dönmeleriyle ilgili olarak birden fazla yol izin belgesi bulunmaktadır. Dolayısıyla defterde yer alan yol izin belgelerinin Baron Hübsch'ün taktirinde işaret ettiği gibi ülkesine dönecek 85 Fransa esirine ait olması muhtemeldir. Öyle ki defterde yer alan bir hükümden anlaşıldığı üzere Danimarka elçisi Baron Hübsch'ün takdim ettiği taktiri sonrasında tahliye olan 7 nefer Fransa esirinin yanlarında gerektiği miktarda ücretiyle cebelü bulundurabileceği bildirilerek onların refakatinde sınıra gerçekleştirilecek yolculuklarında kimsenin engelleyici faaliyetlerde bulunmaması emredilmiştir.²⁷³

²⁷⁰ Gümüş, a.g.m., s. 260.

²⁷¹ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 53/270.

²⁷² BOA, C.HR, 14/667. Bu arşiv belgesinin tarihi arşiv görevlilerince 4 Mart 1840 olarak kaydedilmiştir. Ancak belgenin orjinalinde hiçbir tarih bilgisi bulunmamaktadır. 1840 tarihinde Osmanlı ile Fransa arasında herhangi bir sorun olmamakla birlikte orijinal belgede taktiri yazan kişinin Baron Hübsch olması ve Fransız esirleriyle alakalı çoğu belgede ismi geçen Baron Hübsch'ün, 1791-1808 yılları arasında maslahatgüzar olarak görev yapmış olması (Bkz. s. 50) gibi ayrıntılar belgenin Fransa'nın 1798 tarihinde Mısır'a asker çıkarmasından sonraki zamana ait olması gerektiğini düşündürmektedir.

²⁷³ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 55/290.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. 11 VE 12 NUMARALI DÜVEL-İ ECNEBİYE DEFTERLERİ'NE GÖRE OSMANLI-DANİMARKA ARASINDAKİ TİCARİ İLİŞKİLER

Osmanlı Devleti, Boğazlar ve Akdeniz üzerindeki stratejik konumu ve Doğu ile Batı arasındaki ticaret yollarının kesişim noktasında bulunması nedeniyle her zaman ticari faaliyetlerin odağında yer almıştır. Doğu ile Batı ticaret merkezleri arasında kalan topraklarıyla Osmanlı Devleti, yüzyıllardır Avrupalı tüccarların ilgisini çekmiş ve Avrupa'nın Doğu mallarına yönelik olan ticaretinin önemli bir boyutu Osmanlı limanları aracılığıyla gerçekleşmiştir. Osmanlı Devleti'nin bulunduğu konumun avantajının farkında olması ve geniş bölgelere yayılan topraklarından elde ettiği mallarla transit ticaretten pay almak istemesi, dış ticareti desteklemesinde önemli bir faktör olarak görülmektedir. Osmanlı Devleti'nin dış ticaret politikasının iki ana unsura dayandığı söylenebilir. Bunlardan ilki olanı sarayın, ordunun ve halkın iase sorunların çözülmesi ikincisi ise mali gelir elde etmektir. Osmanlı yönetimi dış ticareti, darlıkları ve kıtlıkları önlemenin, sarayın, ordunun ve halkın ihtiyaçlarını karşılamamanın bir aracı olarak görüyorlardı.²⁷⁴ Bu sebepten ötürü Osmanlı Devleti, ithalat ve ihracat konusunda Batılı çağdaşlarından oldukça farklı bir tutum sergilemiştir. Devlet, ülke içinde mal bolluğunu arttırmak ve halkın temel gereksiniminde kullandığı mallarda darlık yaşanmasının önüne geçmek için ithalatı serbest bırakıyor, ihracatı ise bazen yasaklamalara varacak ölçüde kontrol rejimine tabi tutuyordu.²⁷⁵ Yabancı tüccarlar ve deniz filoları da hem ülkeye mal getirdikleri hem de devletin gümrük vergisi gelirlerinde artış meydana getirdiklerinden teşvik ediliyorlardı. Dolayısıyla merkantilistlerin yaptığı gibi ithalatı sınırlayıp ihracatı desteklemek yerine zıttı bir uygulamayla ticari hayatın sürekli olarak canlı tutulması amaçlanmıştır.²⁷⁶

Coğrafi Keşiflerden itibaren dünya ticaret yollarının Akdeniz'den kaymaya başlaması Osmanlı dış ticaretine yönelik önemli bir sorunu teşkil etmekteydi. Dolayısıyla Osmanlı Devleti, Avrupalı devletlere çeşitli imtiyazlar vererek Akdeniz'deki ticaretin canlılığını koruma yoluna gitti. Bu doğrultuda 1536'da Fransa, 1580'de İngiltere ve 1612'de Hollanda'ya kendi bayrakları altında ticaret yapma yetkisi verildi. Osmanlı Devleti'nin bu ahidnameleri vermekteki asıl gayesi, ülkedeki ticareti canlandırmak ve tanınan imtiyazlar neticesinde siyasi arenada da ahidname verilen devletlerin desteğini alabilmektir. Ahidname elde eden ülkeler Osmanlı topraklarının önemli şehir ve

²⁷⁴ Şevket Pamuk, *Osmanlı-Türkiye İktisadî Tarihi 1500-1914*, 11. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul, 2017, s. 73.

²⁷⁵ Mehmet Genç, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Devlet ve Ekonomi*, 11. Baskı, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2014, s. 64.

²⁷⁶ Pamuk, a.g.e., s. 73.

limanlarında konsolosluklar açarak serbest ticaret yapma hakkını elde etmişlerdir.²⁷⁷ Osmanlı Devleti ile ahidnemeler vasıtasıyla ticaret antlaşmaları imzalama yarışına XVIII. yüzyıl içerisinde İskandinav ülkeleri de dahil olmuştur. Bu açıdan Danimarka, Osmanlı coğrafyasına oldukça uzak bir konumda bulunmasına rağmen ticari faaliyetlerini Akdeniz havzasına taşımak isteyerek Osmanlı limanlarındaki pazar olanaklarından faydalanmak için Osmanlı Devleti ile bir ticaret antlaşması imzalamak istemiştir. Osmanlı Devleti açısından ise Akdeniz ticaretinin canlılığı meselesi ve Rusya ile Habsburglara karşı duyulan müttefik arayışı İskandinav ülkeleriyle ahidnameler imzalanmasını mümkün kılmış olmalıdır.²⁷⁸

Danimarka, XVIII. yüzyıl başlangıcında İskandinav coğrafyasında bir dizi savaşla uğraşmak zorunda kalan aynı zamanda Avrupa'nın diğer bölgelerinde yaşanan savaşlardan ise doğrudan etkilenen bir ülke konumundaydı. Bu siyasi düzende Danimarka'nın diğer Avrupa devletlerine nazaran uluslararası ticaretteki payının oldukça düşük olduğunu söylemek mümkündür. Norveç, Grönland, İzlanda, Faroe Adaları ve bir dizi küçük koloniden oluşan Danimarka'nın o dönemdeki nüfusunun yaklaşık olarak 2,5 milyon olduğu tahmin edilirken, ekonomisinin ise büyük oranda tahıl, kereste ve balık ihracatına dayandığı bilinmektedir. Dolayısıyla XVIII. yüzyıla girerken ülkenin hem iç hem de dış etmenlere bağlı olarak uluslararası ticarete yeterince dahil olamayan bir görüntü çizdiği yorumunu yapmak yanlış olmayacaktır. Danimarka bu yüzyıldan önce, Hint Okyanusu ve Afrika'nın bazı bölümlerine ticari seferler düzenlemişse de henüz Akdeniz ticaretinde önemli derecede bir payı bulunmuyordu.²⁷⁹

XVIII. yüzyıl ile Danimarka'nın ticaret filosunda dikkat çeken bir artış meydana gelmiştir. Danimarka gemiciliğinin ve ticaretinin yükseliş ivmesinde bulunmasının ana sebebi krallığın yüzyıl boyunca başarıyla sürdürdüğü tarafsızlık politikasının bir sonucudur.²⁸⁰ Danimarka, 1740'lı yıllardan itibaren Fransa ve İngiltere arasında yaşanan çatışmalarda tarafsızlığını sürdürerek ticari açıdan bazı menfaatler elde etmiştir. Bu açıdan çatışmalar esnasında deniz bağlantıları büyük ölçüde bozulan Fransa'ya ikmal yapılırken Danimarka'nın denizlerdeki varlığına zarar verebilecek en tehlikeli ülke konumunda olan İngiltere'ye karşı ise dostane bir politika takip edilmiştir. Böylece 1756'dan 1763'e kadar süren Yedi Yıl Savaşları ile İngiliz donanmasının 1807 yılında Kopenhag'a düzenlediği saldırıya kadar olan dönem, Danimarka deniz ticaretinin altın çağını yaşamasına imkân tanımıştır. Yarım yüzyıl boyunca Danimarkalı tüccarlar ve gemileri, tarafsızlıktan yararlanmak suretiyle

²⁷⁷ Mübahat S. Kütükoğlu, *Osmanlı'nın Sosyo-Kültürel ve İktisadi Yapısı*, s. 303-305.

²⁷⁸ Serhat Kuzucu, "XVIII. Yüzyılda Osmanlı Devleti İle İskandinav Ülkeleri Arasındaki Ticari İlişkiler (İsveç-Danimarka-Norveç)", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(35), 2016, s. 403.

²⁷⁹ Koçak, a.g.t., s. 14.

²⁸⁰ Hans Chr. Johansen, "Scandinavian Shipping in the Late Eighteenth Century in a European Perspective", *The Economic History Review*, 45(3), 1992, s., 479-485.

filolarının faaliyetlerini geniş bölgelere yaymak ve ticaret hacmini arttırmak için önemli fırsatlar yakalamışlardır.²⁸¹

Danimarkalı araştırmacılara göre krallık, XVIII. yüzyılda İngilizlerin 1/3'ü, Fransızların 1/2'si ve Hollandalılar ise neredeyse eşit miktarda ticaret donanmaları inşa etmiştir.²⁸² Filonun güçlendirilmesinden sonra yüzünü Akdeniz'e doğru çeviren Danimarka, Osmanlı Devleti'ne bağlı Garp Ocakları ile gemilerini korsan saldırılarına karşı korumak üzere antlaşmalar yaptı. Yapılan antlaşmalarda Danimarka, gemilerinin güvenliği karşısında bir miktar geçiş ücreti ödemeyi ve yıllık haraç olarak ise silah ve mühimmat getirmeyi taahhüt ediyorlardı. Ancak yapılan bu antlaşmalar Danimarka ve Berberi Devletler arasında yaşanan çatışmaları tamamıyla ortadan kaldırmamış aksine farklı tarihlerde Berberi Devletler ile yapılan savaşlar neticesinde krallık daha yüksek geçiş ücreti ödemeyi kabul etmiştir. Bu durum Danimarka'nın Avrupa'nın diğer bölümünde meydana gelen çatışmalar esnasında Akdeniz ticaretini geliştirme meselesine ne kadar önem verdiğinin göstergesidir.²⁸³

Danimarka'nın dış ticarete uyguladığı politikaların mimarı olarak nitelendirilen dönemin dışişleri bakanı Bernstorff, bir müddet Fransa'da elçilik yapmış, orada bulunduğu süre boyunca Fransa'nın Akdeniz ticaretindeki varlığını ve payını gözlemleme fırsatı yakalamıştır. Bernstorff, Danimarka gemilerinin ve mallarının Levant bölgesine girmesi durumunda ülkesinin buradaki ticaret potansiyelinden büyük avantajlar kazanacağı kanaatindeydi. Bernstorff, bu nedenden ötürü görevde olduğu süre boyunca Danimarka'nın Levant bölgesindeki ticari faaliyetleriyle yakından ilgilenmiştir. Danimarka'nın Levant Bölgesindeki ticarete söz sahibi olabilmesinin yolu Osmanlı Devleti ile ticaret antlaşması imzalamaktan geçiyordu. Çünkü Osmanlı Devleti ile yapılacak olan ticaret antlaşması Levant'ın bütün limanlarının Danimarka gemilerine açık olması anlamına gelmekteydi. Ayrıca imparatorluk sınırları boyunca Danimarka konsolosluklarının açılacak olması da ticaretin iç bölgelerle bağlantısının kurulması noktasında son derece önemliydi. Tüm bu sebepler Danimarka'yı Osmanlı ile anlaşma zemini yaratmaya iten unsurlar olarak dikkat çekmektedir.²⁸⁴

Danimarka tarafından görevlendirilen Sigismund Wilmo De Gaehler, İstanbul'da bulunduğu süre zarfında gösterdiği yoğun gayretler neticesinde Osmanlı Devleti ile ticaret antlaşması yapmayı başarmıştır. Danimarka, antlaşmanın imzalanmasının ardından Osmanlı toprakları üzerinde diplomatik temsilcilikler ağı oluşturma başlamıştır. İlk Danimarka konsoloslukları Selanik, Girit

²⁸¹ Pierrick Pourchasse, "Danish Shipping In The Mediterranean During The Revolutionary Wars (1793-1795)", **The International Journal Of Maritime History**, 28(1), 2016, s. 166,167.

²⁸² Dan H. Andersen ve H. J. Voth, "The Grapes Of War: Neutrality And Mediterranean Shipping Under The Danish Flag 1747-1807", **Scandinavian Economic History Review**, 48(1), 1997, s. 3.

²⁸³ Pourchasse, a.g.m., s. 166.

²⁸⁴ Andersen, "Denmark's Treaty With The Sublime Porte In 1756", s. 17,18.

Adası'nda Hanya, Atina ve Eğriboz'da açıldı.²⁸⁵ Sonrasında ise Kıbrıs, Selanik, Mısır, Halep, İzmir, Beyrut gibi birçok önemli ticaret merkezi ve limana konsolosluklar açılarak sayıları arttırıldı. Danimarka elde ettiği ahidname ile yalnızca Osmanlı topraklarında ticaret yapmaya hak kazanmamış ayrıca Osmanlı memleketinde bulunan kendi tebaası ve tüccarının da imtiyazlı bir statüde ticari faaliyetlerini yürütmesinin önünü açmıştır. Osmanlı limanlarına gelen Danimarkalı tüccarlar çeşitli Hint kumaşları, deri ürünleri, çay, biber, şeker, tarçın, zencefil vb. gıda ve tekstil ürünlerini gemilerine yüklerken ahidnamede belirtilen oran dahilinde satın aldıkları ürünler için belirli miktarlarda gümrük bedeli ödüyorlardı. Danimarka'nın ihraç ürünleri genel olarak bu şekilde iken tüccarlar, Danimarka ticaret gemileri vasıtasıyla kendi ülkelerinden getirdikleri tüfek, piştov namlusu gibi mühimmat malzemeleri, çeşitli madenler, kürk ve balık gibi ürünleri de satma imkanına sahip olmuşlardır.²⁸⁶

Çalışmanın önceki bölümlerinde ahidnamenin imzalanma süreci ayrıntılı olarak ele alındığından bu bölümde ticaretin işleyişi, Osmanlı topraklarında bulunan Danimarkalı tüccar ve kaptanlar, ticareti engelleyici unsurlar olarak dikkat çeken borç-alacak meseleleri, asayiş ve korsan saldırıları gibi hususlar üzerinde durulacaktır. 11 ve 12 numaralı defterlerin çevirisini yaptığımız bölümü iki ülke arasındaki ticaretin XVIII. yüzyıldaki rakamsal boyutunu verilerle ortaya koymaya imkân tanımasa da özellikle tüccarların ülke içindeki hareketleri ve yaşadıkları sorunlar, Osmanlı boğazlarından geçen gemiler ve kaptanları, gümrük vergisinin ödenmesi konusunda meydana gelen problemler ile ticareti engelleyici unsurlar bağlamında değerlendirme yapmak mümkündür.

4.1. Danimarka Tüccarları

Danimarka tüccarları, Danimarka'ya verilen 1756 tarihli ahidname gereğince ahidname şartlarının ve kanunların teminatı altında ticaret yapmaya hak kazanmış kimselerdir. Tüccarların büyük çoğunluğu müstemen tüccar statüsünde olup, ahidname ile can ve mal güvenlikleri sağlanmıştır. Buna göre kendilerine yönelik ahidnameye aykırı bir davranış sergilendiğinde ya da güvenliklerini ihlal edecek herhangi bir sorunla karşılaşmaları durumunda konsolos veya elçilerince himaye ediliyorlardı. Ayrıca ahidname ile kendilerine tanınan bir diğer hak ise cizye ve diğer vergilerden muafiyet haklarının bulunmasıydı.²⁸⁷ 11 ve 12 numaralı Danimarka Ahidname Defterlerinde özellikle tüccarların ahidnameye aykırı fiillere karşı korunmalarıyla ilgili çeşitli örnekler ve uyarılar vardır. Bunların büyük bir kısmı ise gümrük vergisi ile alakalı olmakla birlikte ilgili Osmanlı görevlilerini fazladan gümrük vergisi almamaları hususunda uyarıyor eğer

²⁸⁵ BOA, A.DVN.DVE(6), 145/7.

²⁸⁶ Kuzucu, a.g.m., s. 414.

²⁸⁷ Mübahat S. Kütükoğlu, "Avrupa Tüccarı", **Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, c. 4, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1991, s. 159.

ahidnamede belirtilen orandan yüksek miktarda vergi alındığı tespit edildiyse bunların geri ödenmesi gerekliliği belirtiliyordu.²⁸⁸

Danimarka ile imzalanan ahidnameye göre Danimarkalı tüccarlar, Osmanlı topraklarında satmak veya satın almak üzere oldukları eşya ya da diğer türden mallar için ahidname verilen diğer devletlere uygulanan tarifeye tabiidir. Buna göre Danimarkalı tüccarlar, eşya ve diğer türden emtia için yüzde üç gümrük bedeli ödemek zorundaydı. Gümrük görevlilerine düşen vazife ise eşyaların değerinden yüksek bir bedelleme yapmamalarıydı. Tüccar ve gümrükçü eşyaların kıymetlerinde uzlaşmadıkları takdirde yüzde üç olmak üzere 'aynı eşyanın verilmesi öngörülüyor ve gümrükçünün bunu almak için muhalefet etmemesi isteniyordu. Bu noktada gümrükçü, tüccarın kendine ait olan eşyasından veya hediyesinden gümrük ya da bac talep edemiyor yalnızca alım satımı gerçekleştirilecek ürün için işlem yapma yetkisine sahip olduğu açıkça ifade ediliyordu. İlaveten gümrükçü ve tüccar arasında yapılması muhtemel tüm işlemler için buldukları mahalde kullanılan ölçü birimi ve akçe oranlarının dikkate alınması ayrı bir gereklilik olarak ahidname şartlarında belirtilmekteydi.²⁸⁹

Ahidname maddelerinde tüccarları koruyan maddeler bulunmasına rağmen Osmanlı memurları tüccarlardan ahidnameye aykırı gümrük vergisi talebinde bulunabiliyorlardı. Konuyla ilgili verilebilecek ilk örnek gümrük bedeli ödenmiş malın Osmanlı Devleti'nin diğer liman ve iskelelerine nakledildiklerinde o bölgenin gümrükçüsü tarafından yeniden gümrük vergisi istenmesi ile alakalıdır. Buna göre 1761 yılında Haldî Mand isimli Danimarka tüccarı, Galos ve Zagora kazalarından satın aldığı çeşitli emtianın gümrük bedelini o bölgenin gümrükçüsüne ödemesine ve eda tezkiresi almasına rağmen Selanik limanına vardığında kendisinden yeniden gümrük bedeli talep edilmiştir.²⁹⁰ Farklı bir örnekte ise Nikola Mazik adındaki Danimarka tüccarının Halep ve İskenderun'a götürdüğü gümrük bedeli ödenmiş eşyasının gümrük eminleri tarafından alıkonulduğu ifade edilmektedir.²⁹¹ Örneklerden de anlaşılacağı üzere hükümlerin ana çıkış noktası Danimarka tüccarının ticari faaliyetlerinin gerçekleşmesini engelleyen ve aksatan uygulamalarda bulunulmasının engellenmesidir. Bu tarz olayların önüne geçebilmek amacıyla liman ve iskelelerde görev yapan Osmanlı memurlarına uyarılar yapılarak ahidnameye aykırı hareketlerde bulunulmaması konusuna dikkat etmeleri isteniyordu. Dolayısıyla Danimarka tüccarının ticari faaliyetlerini engelleyici tüm unsurlarla Danimarka'ya verilen 1756 tarihli ahidname şartlarının teminatı ve garantisi altında mücadele edildiği söylenebilmektedir.

²⁸⁸ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 14/46; 17/59; 47/233.

²⁸⁹ BOA, A.DVNS.DVE.d.,11: 9/3.

²⁹⁰ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 14/46.

²⁹¹ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 17/59.

11 ve 12 numaralı Danimarka Ahidname Defterlerinde, Osmanlı Devleti'ndeki Danimarka tüccarlarının ticari faaliyetleri ve bağlantıları hakkında bilgi sunan diğer kaynak ise onların seyahat edebilmelerine imkân tanıyan yol izinleridir. Yol hükümleri tüccarların beraberinde hangi malları götürdüğüyle ilgili herhangi bir bilgi sunmasa da hangi şehirde buldukları ve ticari faaliyetlerini gerçekleştirmek amacıyla imparatorluğun hangi bölgelerini tercih ettikleri konusunda fikir vermektedir. Danimarka tüccarları için oluşturulan yol izinlerinde hareket noktalarının genellikle İstanbul olduğu görülmektedir. İzinlerde, amaçlarının ticarete dair işlerini gerçekleştirmek olduğunu tespit ettiğimiz tüccarlar, daha çok imparatorluğun belli başlı ticaret merkezlerine doğru yolculuk yapmışlardır. Bu noktada defterde tüccarlar adına oluşturulan yol izinlerinde Halep, İzmir, İskenderiye, Bursa, Kıbrıs gibi şehirlerin daha çok tercih edildiği anlaşılmaktadır. Örneğin başkentte bulunan Danimarka tüccarından Yans Kuru isimli tacir ile beraberindeki müstemen hizmetkârına İskenderiye, Kahire ve Şam dolaylarında ticaret yapmaları için yol izni düzenlenmiştir.²⁹² 1794 tarihli bir diğer hükümde Aris isimli Danimarka tüccarının, ticarete dair bazı hususları gerçekleştirmek üzere İstanbul'dan Mihalic, Bandırma, Balıkesir ve Edincik dolaylarına gittiği bildirilerek kendisine ahidnameye aykırı olabilecek fiillerde bulunulmaması istenmiştir.²⁹³ 1799 tarihli hükümlerde ise Danimarka bezirganlarından Cozef Bernar için İstanbul'dan Kıbrıs'a ve Jan Bartelemi David için ise İstanbul'dan Bursa'ya gitmesi için yol izni hazırlanmıştır.²⁹⁴

Osmanlı Devleti'nin Danimarka ile imzaladığı 1756 tarihli ahidname elçi, konsolos, tercüman ve diğer Danimarkalıların haklarını Osmanlı memurlarına karşı koruduğu gibi imparatorluk sınırları içindeki reaya ile olan davaları ve miras hukuku ile ilgili yaşanabilecek olası problemlere de değinmiştir. Bu kapsamda Danimarkalı tüccar ya da Osmanlı ülkesinde bulunan herhangi bir Danimarkalı, Osmanlı reayasından olanlar ile sorun yaşaması durumunda tercümanlarından biri olmadıkça cevap vermeye zorlanamaz, esir edilemez veya zorla hapse atılamazdı.²⁹⁵ Ahidnamede dikkat çeken diğer nokta ise miras meselesidir. Buna göre Danimarkalı tüccarının Osmanlı topraklarında ölmesi durumunda terekesini varislere teslim etmek üzere Danimarka elçisi veya konsolosuna başvurmak gerekiyordu. Ancak 1756 ahidnamesinde Danimarkalı bir tüccarın Danimarka temsilciliklerinin olmadığı bir bölgede ölmesi ihtimaline özellikle işaret edildiği, ayrı bir maddede böyle bir durumun yaşanması halinde neler yapılması gerektiğinden bahsedildiği görülmektedir. Bu ayrıntıya ihtiyaç duyulmasının esas sebebi, iki ülke arasındaki ilişkilerin başladığı XVIII. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde yeterli miktarda Danimarka konsolosluğu bulunmamasından kaynaklanmaktaydı. Böyle bir durumun yaşanması halinde olaya en yakın kadı, ölen kişinin malvarlığını toplamak, korumak ve bunları İstanbul'da bulunan Danimarka elçisine göndermekle

²⁹² BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 21/78.

²⁹³ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 46/229.

²⁹⁴ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 52/267; 54/276.

²⁹⁵ BOA, A.DVNS.DVE.d.,11, 10/10.

yükümlü tutulmuştur. Ayrıca bu hizmetleri gerçekleştirecek olan kadının tereke üzerinden herhangi bir vergi ya da harç talep edemeyeceği de ifade edilmiştir.²⁹⁶

12 numaralı Danimarka Ahidname Defteri'nde yukarıdaki durumla alakalı örnek bir duruma rastlanmıştır. 1762 tarihli bir hükme göre, Beyrut iskelesinde Molke isimli Danimarkalı bir tüccar vefat etmiş ancak Beyrut'ta Danimarkalıların işlerini yürütecek herhangi bir konsolos bulunmadığından terekisi ile ilgili işlemleri gerçekleştirmek üzere Sayda'daki Fransa konsolosu görevlendirilmiştir. Fransa konsolosu veya bu işlemlerle ilgilenmek üzere konsolosun görevlendirdiği adamının ölen kişinin eşya, nakit para ya da diğer eşyalarını koruması istenerek Molke isimli tüccara ait olan terekeyi o mahalde görev yapan kadiya teslim etmeleri istenmiş ayrıca tekere üzerinden resm-i kısmet ya da diğer vergilerin talep edilemeyeceği hükümde belirtilmiştir.²⁹⁷ Defterde tüccarlar ilgili verilebilecek son örnek ise hapsedilen bir Danimarka vatandaşı ile ilgilidir. Rodos kadısına gönderilen 1800 tarihli hükümde Danimarka tüccarı Conbe Simoni, Bahri Sefid'de Kaptan-ı Derya Hüseyin Paşa tarafından yakalanarak Tersane-i Amire Zindanında hapsedilmiştir. Hapsedilme sebebi belirtilmeyen tüccarın beraberindeki tüm eşyaların ve nakit paranın Rodos gümrükçüsüne teslim edilmesi istenmiştir.²⁹⁸

4.2. Danimarka Gemileri ve Kaptanları

Osmanlı Devleti ile Danimarka arasındaki ticari faaliyetler iki ülkenin birbirinden uzak coğrafyalarda bulunmaları nedeniyle tamamıyla deniz yolu üzerinden gerçekleştirilmekteydi. Dolayısıyla satımı gerçekleştirilecek bir malın Osmanlı ülkesine getirilmesi ve buradan yüklenilecek malın Danimarka'ya götürülmesi işleminde gemiler ve kaptanlar vazgeçilmez unsurlar olarak dikkat çekmektedir. Osmanlı Devleti ve Danimarka açısından ticaretin önemli araçları olarak görülen kaptanlarla ilgili olarak hem Osmanlı Arşivi'nde hem de bu arşivin bir parçası olarak çevirisini yaptığımız Danimarka Ahidname Defterleri'nde çok sayıda kayıt bulunmaktadır. Örneğin Danimarka elçisinin yazdığı 1757 tarihli taktirde bildirildiği kadarıyla Danimarka kralının hediyelerini padişaha takdim etmek üzere İstanbul'a gelen geminin ikinci kaptanı İstanbul'da iken vefat ettiğinden, kendilerinin adeti olduğu üzere cenazenin gemiden çıkarılması esnasında yedi sekiz pare top atışının yapılmasına müsaade istenmiştir.²⁹⁹ Buradan hareketle kaptanların devlet makamlarınca saygı gören kişiler olduğu yorumunu yapmak mümkündür.

1756 Tarihli Dostluk, Seyr-i Sefain ve Ticaret Antlaşması, Osmanlı Devleti ve Danimarka arasında gerçekleştirilecek olan ticari faaliyetlerin işleyişi ve yaşanabilecek olası durumların

²⁹⁶ Boogert, a.g.e., s. 156.

²⁹⁷ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 19/67.

²⁹⁸ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 57/304.

²⁹⁹ BOA, C.HR, 24/1184.

çözümünü öngören maddeleri bünyesinde barındırmaktadır. İki ülke arasındaki ticaretin deniz yolu üzerinden gerçekleşecek olması ahidname maddelerinde Danimarka tüccar gemileri ve onlara eşlik edecek olan savaş gemileriyle ilgili ayrıntılı bilgileri gerekli kılarak konuyla ilgili birden fazla maddenin ahidnamede kendine yer bulmasına sebep olmuştur. Danimarka gemileriyle ilgili ahidnamede belirtilen ilk husus ödemeleri gereken selamet akçesi ile alakalıdır. 1756 tarihli ahidname antlaşmasının birinci maddesine göre, Danimarka kralının bayrak ve patentesine sahip olan gemiler, Boğazhisarlarına ve imparatorluğun diğer liman ve iskelelerine giriş yaptığında 300 akçelik selamet akçesi tutarını ödemekle yükümlüydüler.³⁰⁰ Selamet akçesi yalnız Danimarka gemileri için değil diğer devletlere ait yabancı gemilerin boğazlardan geçişi esnasında alınan zorunlu bir vergi türü olup bedeli genel olarak 300 akçe ile sabitlenmiştir. Kaptanların güvenli yolculuklarını sürdürebilmeleri için İstanbul ve Çanakkale boğazlarından geçecek olan gemilerine gidiş dönüş serbestiyetini sağlayan “*İzn-i Sefine*” adı verilen belgeler düzenlenmekteydi. İzn-i Sefine belgeleri bir anlamda kara yolu için alınan yol hükmü veya mürur tezkeresi adı verilen belgelerin karşılığı olup gemilerin boğazlardan geçişini mümkün kılan belgeler olarak tanımlanabilmektedir.³⁰¹

12 numaralı Danimarka Ahidname Defteri’nde gemi geçiş izinlerini konu edinen 22 hüküm bulunmaktadır. Hükümlerdeki gemi geçiş izinlerinin tamamında boğazlardan geçecek olan geminin ve gemi kaptanının ismi zikredilmektedir. Genellikle Boğazhisarları naiblerine ve dizdarlarına yazılan hükümlerde gemilerin Boğazhisarları’nda yoklanması, selamet akçesi ödenmiş ve gümrükçü tarafından eda tezkiresi düzenlenmiş gemiye başka sebeplerden ötürü engelleme yapılmaması gibi hususlara dikkat çekilmiştir. Söz konusu uygulamaya örnek olarak gösterilebilecek 1757 tarihli hükümde, Danimarka kapûdanlarından Loris Tomas’ın kaptanı olduğu Vezûv isimli gemi için şu ifadeler kullanılmıştır:³⁰²

Danimarka kralının Âsîtâne-i Sa’âdet’imde mukîm elçisi Siher Mondo Golmer de Galer hutîmet-i avâkıbuhû bi’l hayr sūdde-i sa’âdetime mühürlü ‘arzu hâl gönderüb Danimarka kapudânlarından Loris Tomas nam kapudân Vezûv ta’bîr olunur râkib olduğu bir kıt’a sefinesiyle Âsîtâne-i Sa’âdetim’e getürdüğü ve alub götürdüğü emti’a ve eşyanın ahidnâme-i hümâyûnum mucebince gümrükde edâ yedine memhûr edâ tezkiresi verilüb gerü vilayet-i cânibine azim olduğun bildirüb mu’tâd üzere boğaz hisarlarında yoklatub maadam ki derûnuna memnû’âtlardan bir nesne olmaya murûruna mümâna’at olunmamak babında hükm-i hümâyûnum rica etmeğin vech-i meşrûh üzere amel olunmak için yazılmıştır.

Gemi geçiş izinlerini konu alan hükümlerin bazılarında geminin nereden geldiği ya da boğazlardan geçtikten sonra nereye gideceği ile ilgili detaylara yer verildiği görülmektedir. Ayrıca hükümlerin büyük çoğunluğu geminin taşıdığı mal cinsi hakkında bilgi vermezken çok nadir olarak bu gibi bilgilere ışık tutabilecek örnekler bulunmaktadır. Ancak geminin taşıdığı mal cinsi hakkında

³⁰⁰ BOA, A.DVNS.DVE.d.,11, 8/1.

³⁰¹ İdris Bostan, “İzn-i Sefine”, **Diyanet İslam Ansiklopedisi**, c. 23, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2001, s. 542.

³⁰² BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 5/9.

bilgi veren hükümlerde de adı geçen gemilerin Danimarka tüccarının mallarını taşıyan ticaret gemileri olmadığını belirtmek gereklidir. Örneğin Galos İskelesi'nden yola çıkarak Halti Holim isimli kaptan tarafından yürütülen Leduferer isimli geminin İstanbul'a buğday taşıdığı izn-i sefine belgesinde ifade edilmiştir.³⁰³1761 tarihli farklı bir örnekte ise Hanri Petris İpsen'in kaptanı olduğu Vodye gemisinin Mora'ya buğday nakli yapmak amacıyla kullanılacağı anlaşılmaktadır.³⁰⁴ Dolayısıyla bu iki geminin Danimarka tüccarının satmak üzere Osmanlı sularına gönderdiği buğday yüklü gemiler olmadığını, Osmanlı Devleti adına taşımacılık amacıyla kullanıldığını söylemek mümkündür. Son olarak Jan Valgo'nun kaptanı olduğu Aletjolan isimli geminin ise İstanbul'a mal getirmesinin ardından geri İzmir dolaylarına geri dönüş yapacağı ve gelenek olduğu üzere Boğazhisarlarında yoklanacağı bilgisi verilmiştir.³⁰⁵

Yukarıdaki örneklerde de tespit edildiği üzere izn-i sefinelerde boğazlardan geçecek olan kaptanın ve gemisinin adı verilmiştir. Danimarka kaptanlarına verilen izn-i sefinelerden ve bu belgelerin veriliş tarihlerinden yola çıkarak XVIII. yüzyılın ikinci yarısında İstanbul'a gelen Danimarka kaptan ve gemilerinin listesi şu şekildedir:

Tablo 26: İstanbul'a Gelen Danimarka Gemileri ve Kaptanları

Kaptan Adı	Gemi Adı	Tarih	Defter No:	Hüküm No:
Yorgive Brezvol	Lashaba	1758	12	8
Loris Tomas	Vezüv	1758	12	9
Kurd Halti Holim	Leduferer	1760	12	31
Piyere Kıralışkon Mazar	Mariana	1760	12	34
Fideriş Hans Holmo	Dofrer	1760	12	37
Jan Volgo	Alefjolan	1761	12	40
Hanri Petris İpsen	Vodye	1761	12	44
Peter Veliç	Coana Doretiye	1761	12	45
Hanri Periş	Lâpe	1761	12	49
Fideriş Hans Holmo	Dofrer	1761	12	50
Andiriç Soynat	Landiç ...	1761	12	54
Jen Herman Mahalin	Pon Soke	1764	12	81
Kurdlus Ferase	Ecnadapet	1766	12	91
Fransuva Elsikoven	Lifortane	1766	12	92
İshos Sofnehum	Dekorton	1778	12	117
Yurgen Jan Coranis	Kurkun	1786	12	176
Bahim Me'men	Anamarya	1786	12	177
Hans Tifsen	Karavelnik	1794	12	228
Hans Tifsen	Karavelnik	1795	12	230

³⁰³ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 11/31.

³⁰⁴ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 13/44.

³⁰⁵ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 13/40.

Danimarka kaptanları ve gemileri için verilen izn-i sefinelerden İstanbul'a gelen Danimarka ticaret gemilerinin sayısı hakkında çıkarım yapılabilmektedir. Buna göre 1757-1795 yılları arasında boğazlardan toplamda 19 adet Danimarka gemisi geçiş yaparak İstanbul'a ulaşmıştır.

Tablo 27: 1757-1795 Yılları Arasında İstanbul'a Gelen Danimarka Gemileri

Tarih	Gemi Sayısı
1758	2
1760	3
1761	6
1764	1
1766	2
1778	1
1786	2
1794	1
1795	1

Yukarıdaki tablodan hareketle 1757-1795 yılları arasında Danimarka ticaret gemilerinin dokuz ayrı tarihte İstanbul'a geldiği görülmektedir. Danimarka gemilerinin Osmanlı başkenti olan İstanbul limanına en çok giriş yaptığı tarih, 6 gemi ile 1761 yılı olarak gözükmektedir. Yaklaşık yarım yüzyıllık süre içerisinde Osmanlı başkentine 19 adet Danimarka ticaret gemisinin gelmiş olması Osmanlı Devleti ile Danimarka arasındaki ticari ilişkilerin XVIII. yüzyıl özelinde yoğun olmadığı izlenimini oluşturmaktadır. Ayrıca veriler İstanbul'a gelen gemi sayısı hakkında çıkarım yapmayı mümkün kılarsa da gemi geçiş izinleriyle ilgili hükümlerde gemide taşınan mal ya da gemi tonajı hakkında bilgi verilmemesi XVIII. yüzyılda iki ülke arasındaki ticaret hacmine yönelik sağlıklı bir rakam ortaya koyabilmeyi ciddi oranda güçleştirmektedir.

Tablodaki veriler ile hemen hemen benzer tarihleri içeren ve XVIII. yüzyılda Osmanlı limanlarından çıkan Danimarka gemi sayısını rakamsallaştıran bulabildiğimiz tek kaynak Dan H. Andersen'in çalışmasıdır. Andersen, Danimarka ve Osmanlı arşiv belgelerini kullandığı çalışmasına konsolosluk hakkı ödeyerek Osmanlı limanlarından çıkış yapan gemi sayılarını tespit etmiş ve yalnız İstanbul değil Danimarka konsolosluğu bulunan diğer önemli liman şehirlerine ait verileri de dahil etmiştir. Dolayısıyla Andersen'in verileri ile 12 numaralı Danimarka Ahidname defterindeki veriler dikkate alınarak hem İstanbul özelinde kıyaslama yapılabileceği gibi hem de Osmanlı İmparatorluğu'nun önemli liman kentlerine gelen Danimarka ticaret gemilerinin sayısından XVIII. yüzyıl Osmanlı-Danimarka ticari ilişkilerinin boyutu hakkında fikir sahibi olunabilmektedir.

Tablo 28: Osmanlı Limanlarına Gelen Danimarka Gemileri: 1758-1766³⁰⁶

Liman Adı	1758	1759	1760	1761	1762	1763	1764	1765	1766	Toplam
Mora		2	8	5	2	3	8	3	4	35
İzmir		3	14	5	4	2	2	1	1	32
İskenderiye		1	7	8	3	3	2	1	0	25
Selanik	1	0	10	1	1	0	1	0	0	14
İstanbul			2	4	3	0	0	1	1	11
Kıbrıs			1	3	1	0	0	0	0	5
Girit				3	0	0	0	0	0	3
İskenderun			1	1	0	0	0	0	0	2
Toplam	1	6	43	30	14	8	13	6	6	127

Andersen'in Osmanlı limanlarına gelen Danimarka gemileriyle ilgili tespit edebildiği kayıtlarda eksiklik bulunmasına rağmen verdiği rakamlar incelendiğinde dokuz yıllık süre içerisinde toplamda 127 Danimarka gemisinin Osmanlı Devleti'nin farklı liman şehirlerine geldiği görülmektedir. Danimarka gemilerinin yükledikleri eşya ve diğer mallarını boşaltmak için en çok tercih ettikleri limanların başında Mora, İzmir ve İskenderiye gelmektedir. Dolayısıyla bu limanlar Danimarka ile Osmanlı ticaretinin en yoğun olduğu bölgeler olarak öne çıkmaktadır. İstanbul adına verilen rakamlar Danimarka Ahidname defterindeki rakamlar la tamamen uyuşmasa da İstanbul'a gelen gemi sayısının en yoğun olduğu tarihin 1760-1762 yıllar arasında olduğu görülmektedir. Tablolarda öne çıkan bir başka önemli veri ise yıllara göre gelen gemi sayısının önce artış daha sonra ise azalış eğilimine girmesidir. Bu durumun en önemli sebebi 1756 ahidnamesinin imzalanmasının hemen ardından Danimarka yetkililerinin Levant bölgesinde Osmanlı ile ticaret faaliyetlerini yürütecek olan şirket kurma girişimleri ve kurulan şirketlerin bölgedeki ticarete ne derece başarılı olabildiği ile yakından alakalıdır.

4.2.1. Danimarka'nın Osmanlı Devleti ile Ticaretini Geliştirme Çabaları

Danimarka yetkilileri antlaşmanın imzalanmasının akabinde Levant'ta ticari faaliyetlere başlayabilmek adına ticari mallarla dolu olan iki gemi göndermek için çalışmalarına başlamıştır. Ayrıca bu gemilerde Osmanlı padişahına gönderilecek çeşitli hediyelerde bulunacaktır.³⁰⁷ Fakat Danimarka adına ilk ticaret gemilerinin Osmanlı sularına gönderilmesi meselesi çok kolay olmamıştır. Bu nedenden ötürü ahidnamenin imzalanmasının ardından ilk gemilerin Osmanlı limanlarına ulaşması için ülkelerin coğrafi uzaklıkları da dikkate alınacak olunursa iki yıl beklemek gerekecektir. Bu süre zarfında Danimarka ürünlerinin satımı için yeni pazar açma girişiminde bulunan hükümet, çeşitli tüccar zümrelerine Osmanlı ile imzalanan antlaşmanın neticesinde

³⁰⁶ Dan, H. Andersen, **The Danish Flag In Mediterranean Shipping And Trade 1747- 1807**, Vol I, Ph.d. Thesias, University Of Copenhagen, 2000, s. 180.

³⁰⁷ Wandel, a.g.e., s. 42-47.

Levant'ta elverişli bir ticaret fırsatı doğduğuna yönelik haberler gönderdi. Ancak Kopenhaglı tüccarlar Osmanlı pazarında şanslarını denemek fikrine pek de olumlu yaklaşmamışlardır. Tüccar çevreleri Danimarka'nın Levant'a gönderecek çok fazla mamul malı olmadığı ve Levant'tan satın alınabilecek kahve, ham ipek, ilaç vb. mallara da ihtiyaçlarının olmadıklarını düşünmekteydiler. Tüccarların genel kanısı yük taşımacılığı yapmak ya da gemilerle büyük oranda giyim eşyası göndermek üzerineydi. Bu noktada iki büyük sorun ortaya çıkıyordu ki bunlardan ilki giyim eşyası gönderilmesi durumunda fiyat ve kalite olarak Fransa, İngiltere ve Hollanda ile rekabet etmenin zorluğu meselesiydi. Özellikle İngiltere'de, Türk halkının giyim tarzı ve ilgisine yönelik çeşitli fabrikalar kurulmuş ve İngiltere, Osmanlı pazarına hâkim olmayı başarmıştır. Dolayısıyla İngiltere'nin hâkim olduğu bir pazarda Danimarka dokumalarını satmak son derece riskliydi. Diğer sorun ise tüccar çevrelerinin yük taşımacılığını para kazanmak açısından daha mantıklı bulmalarıydı. Ancak bu noktada hükümet hem Osmanlı ile antlaşma imzalayabilmek hem de padişaha hediyeler gönderebilmek amacıyla yüksek miktarda para harcadığından yük taşımacılığı yerine Levant pazarına girmeyi daha mantıklı buluyordu.³⁰⁸

Danimarka yetkilileri tüccar çevrelerinin isteksizliğine rağmen 1757'de Fransa merkezli *Couturier & Co* isimli şirketi kurmuştur. Şirketin kurulmasının ardından ise Osmanlı Devleti'ne ticaret amacıyla ilk Danimarka gemilerinin gönderilmesi süreci başlamıştır. Biri Kopenhag'da diğeri Marsilya'da yüklenen gemiler demir çubuk, demir levha, çelik çubuk, sac metal, kurşun, kalay, çivi, demir tel, Bohemya ve İtalyan camı, çeşitli cam eşya, biber, şeker, deri, kürk, pamuklu kumaş ve giysi gibi malları taşıyacaktı. Gemiler yola çıkmadan hemen önce Gaehler, Danimarka bayrağı ile Malta bayrağı arasındaki benzerliğe yönelik uyarıda bulunarak Danimarka bayrağına V. Friedrich'in isim rakamının eklenmesine ilişkin bir kararname çıkartılmasına vesile olmuştur. Antlaşmanın imzalanma süreci de dahil olmak üzere altı yıllık bir uzun sürenin ardından aralarında "*Veziv*" gemisinin de bulunduğu Danimarka ticaret gemileri 24 Ocak 1758'de İstanbul limanına demir attı. Fakat Danimarka adına Osmanlı ile ticarete yönelik ilk girişim tamamıyla başarısızlıkla sonuçlandı. Özellikle kumaşların ve giysilerin eşit olmayan kaliteden kumaşlardan yapılması, renklerinin kısa sürede solması gibi durumlar kumaş ve giysi gibi ürünlerin satılamamasına neden olmuş diğer ürünlerde ise zararına satışlar, uzun süre geçmesine rağmen satılamayan ürünler ve buna bağlı olarak bozulma, küflenme gibi durumlar meydana gelmiştir. Böylece Danimarka'nın Levant'taki ilk ticaret girişimi başarısızlıkla sonuçlanacak ve elde edilen kâr oranı masraflar karşısında yetersiz düzeyde kalacaktır.³⁰⁹

Hayal kırıklığı ile sonlanan ilk girişimin ardından dönemin dışişleri bakanı Bernstorff, Gaehler'e yazdığı mektubunda Osmanlı'ya yönelik ticari faaliyetlerin devam edeceğinin sinyalini

³⁰⁸ Dan H. Andersen, "Danske handelsforsøg på Levanten 1752-65", Henrik Fode (Ed.), *Erhvervs Historisk Arbog* 1992, Vol 42, 1993, s. 146-148.

³⁰⁹ Andersen, "Danske handelsforsøg på Levanten 1752-65", s. 146-158.

vermiştir. Levant ticaretinde henüz payları olmadığını ve şirketin önemli ölçüde zarar ettiğini kabul eden Bernstorff, Danimarka ile Rusya arasında yaşanan krizin 1760'tan itibaren sona ermesi ve barış antlaşmasının imzalanmasının sermaye toplamak için büyük bir fırsat olduğuna inanıyordu.³¹⁰Bu amaç doğrultusunda Danimarka hükümeti, Sayda'da bir dönem Fransa konsolosluğu yapmış olan Mossoni Verrayon'a Danimarka ticaret temsilcisi olarak tam yetki vererek Danimarka Levanten Şirketi'nin kurulmasını sağladı. Verrayon'un önderliğinde gerçekleşen ikinci girişim ilkinde nazaran daha başarılı oldu.³¹¹

Danimarka'nın Osmanlı ile ticaretinde 1760'lı yıllardan itibaren gerçekleştirdiği, ilkinden daha başarılı olan ikinci atılımını hem 12 numaralı Danimarka Ahidname defterinin İstanbul'a ait rakamlarından hem de Andersen'in Danimarka konsolosluğu bulunan limanlara yönelik verilerinden teyit etmek mümkündür. Öyle ki yüzyılın sonuna dek Osmanlı limanlarına gelen Danimarka ticaret gemisi sayısının en çok 1760 ile 1762 yılları arasında olduğu görülmektedir. Bu tarihlerden sonraki dönemde çeşitli yıllarda gemi sayısında dalgalanmalar yaşanmışsa da sayının büyük oranda azalma eğilimine girdiği görülmektedir. Ayrıca imparatorluğun başkenti olan İstanbul limanına giren gemi sayısının diğer limanlara göre neden daha az olduğu ve 1761'den itibaren neden giderek azaldığı konusu da önemli bir problem olarak dikkat çekmektedir. Bu durumun nedenin İstanbul'da Danimarka ürünlerine talep olmaması ve Danimarkalı yetkililerin ticari faaliyetlerini büyük ihtimalle başka şehirlere yönlendirmiş olmalarından kaynaklanma ihtimali oldukça yüksektir. Çünkü Verrayon İstanbul'a vardığında şehirdeki tüccarlar ile sürekli sorunlar yaşamasının ardından şehirden ayrılarak faaliyetlerini İzmir ve özellikle Beyrut ekseninde yürütmeye başlamıştır. Beyrut'ta Danimarka konsolosluğu açtırmayı başaran Verrayon, Danimarka mallarının bu bölgede İstanbul'a oranla çok daha hızlı satıldığına tanıklık etmiştir.³¹²

Osmanlı Devleti ile Danimarka arasındaki resmi ilişkilerin başladığı XVIII. yüzyılın ikinci yarısında iki ülke arasındaki ticaretin ciddi seviyelere ulaşmadığını kabul etmek yanlış olmayacaktır. Özellikle Danimarka'da meydana gelen 1762 ekonomik krizinden sonra yaşanan mali sorunlar ve hükümetin ticaret politikasına yönelik artan eleştiriler büyük ölçekli ticaret projeleri dönemini sona erdirmiştir.³¹³ Osmanlı limanlarına yanan Danimarka ticaret gemilerinin sayısındaki azalma da bu durumu açıkça göstermektedir. Dolayısıyla XVIII. yüzyılda Danimarka'nın Osmanlı topraklarına yönelik ticaret hamlelerinin beklentileri karşılayamadığı görülmektedir. Hatta 1766'da Danimarka, Osmanlı Devleti ile çok az ticari faaliyette bulunduğu ve siyasi açıdan yeterince öne çıkmadığı İstanbul'da elçi bulundurmanın maliyetini düşünerek elçisi Gaehler'i geri çağıracaktır. Bu tarihin ardından yalnızca Gossel, Babiali'nin baskısıyla orta elçilik unvanını almış fakat onun dışındaki

³¹⁰ Wandel, a.g.e., s. 131.

³¹¹ Andersen, "Danske handelsforsøg på Levanten 1752-65", s. 161,162.

³¹² Andersen, "Danske handelsforsøg på Levanten 1752-65", s. 163,164.

³¹³ Andersen, "Danske handelsforsøg på Levanten 1752-65", s. 174.

diğer Danimarka temsilcileri maliyet düşürme hamlesi olarak daha düşük rütbeli memurlar şeklinde atanmışlardır.³¹⁴

4.2.2. Danimarka Gemilerinin Osmanlı İç Sularında Navlun Taşımacılığı

Danimarka gemilerini, Osmanlı limanlarına yüklerini boşaltmalarının ardından ücret karşılığında farklı ülkelerin mallarını taşımak için de kullanılabilmekteydi. 1756 antlaşmasının altı ve yedinci maddeleri Danimarka gemilerinin mühimmat ya da eşya ve diğer malların nakli için kullanılmasını durumunda izlenecek prosedürleri ifade etmektedir. Ahidnamede taşımacılık konusunda yapılan ilk vurgu gemilere zorlama yapılmamasıdır. Yani Danimarka gemileri hangi sebepten olursa olsun asker, top, cephane veya mühimmat taşımak konusunda zorla alıkonulmayacaktır. Eğer Müslüman veya diğer Osmanlı reayasından olan tüccarlar bir Danimarka gemisini kendi mal ve eşyalarının nakli için kiralayacaksa Danimarka gemileri için Fransa, İngiltere ve Hollanda gemileri için uygulanan muamele uygulanacaktır. Bu durumda söz konusu tüccar Danimarka elçisi ya da konsolosuna konsülat vergisini ödemesinin ardından Danimarka gemilerini nakliye amacıyla kullanabilecektir.³¹⁵

Danimarka gemilerinin nakliyede kullanılmasına dair pek çok örnek bulunmaktadır. Bunlardan ilkinde göre 1764 yılında Fas hakiminin Osmanlı Devleti'nden satın aldığı 500 kantar barut, 10 top, 1500 gülle ve 350 adet kalyete küreklerinin nakliyesinde Danimarka kaptanı Jan Herman Mehalin'in Pon Soke isimli gemisi kullanılmıştır.³¹⁶ 1789 tarihli bir arşiv belgesinde ise bu defa Selanikli bir tüccara ait olan ve İstanbul'a bir İngiliz gemisiyle gelen 150 adet kurşun ve 30 adet saçma varillerinin gümrük bedellerinin ödenmesi ve eda tezkiresinin düzenlenmesinin ardından Danimarka gemisiyle Selanik'e gönderildiği anlaşılmaktadır.³¹⁷ Farklı bir arşiv belgesinde ise Danimarka gemisine ödenecek olan navlun bedeli ifade edilmektedir. 1789 tarihli belgede Fas hakiminin Osmanlı Devleti'ne dört gemi hediye ettiği bilgisi verilmekle birlikte gemileri getirecek olan memur ve kaptanların bölgeye Danimarka gemisi ile taşınacağı bilgisi verilmiştir. Bu sebeple gemi kaptanına Danimarka tercümanı aracılığıyla 6 bin kuruşluk navlun bedeli ödenmiştir.³¹⁸

Osmanlı Devleti ile Danimarka arasında imzalanan 1756 tarihli antlaşma, Danimarka gemilerinin Osmanlı sularında güvenli seyahatinde güvence altına almıştır. Bu sebeple geminin başına gelebilecek fırtına, kaza veya herhangi bir olumsuzluk durumunda neler yapılması gerektiği antlaşma maddelerinde açıkça ifade edilmiştir. Örneğin bir Danimarka gemisi fırtına, kaza veya

³¹⁴ Andersen, "The Danish Flag In Mediterranean Shipping And Trade 1747- 1807", s. 182.

³¹⁵ BOA, A.DVNS.DVE.d.,11, 10/6.

³¹⁶ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 22/81.

³¹⁷ BOA, HAT, 1391/55436.

³¹⁸ BOA, C.BH., 244/11296.

herhangi bir tehlike ile karşılaşırsa antlaşmanın ikinci maddesinin kendisine tanıdığı teminat doğrultusunda dilediği Osmanlı limanına yanaşabilmekteydi. Bu tarz bir kazada gemicilik tekniğinde uzman olanların yardımını alabilecekleri belirtilmiştir. Eğer gemi karaya oturmuşsa bölgedeki yönetici ve zabitan Danimarka gemisini koruma altına alacaktır. Bu gemilerde kurtarılan eşyalar var ise o bölgeye en yakın Danimarka konsoloslarına teslim edilecek ve eşyaların teslimi için nakliye ile amele ücreti dışında başka bir ücret istenmeyeceği antlaşma maddelerinde ifade edilmiştir. Antlaşmanın dördüncü maddesi Danimarka gemilerinin yüklerini tahliye etmenin mümkün olmadığı durumlarda neler yapılması gerektiğini açıklamaktadır. Buna göre Danimarka ticaret gemileri yükünü boşaltmaya imkân bulamadığı takdirde boşaltılmaya zorlanmayacak, yükünü boşaltmadan başka bir bölgeye gitmek istediğinde engellenmeyecek, herhangi bir bahane ile vergi talebinde bulunulmayacaktır. Gemi yükünün bir kısmı boşaltılıp kalan kısmı başka bir mahale nakletmek istendiğinde de tahliye olunmayan kısımdan gümrük bedeli istenmeyecektir. Gümrük vergisi ödenen mallar, Osmanlı'nın diğer liman ve iskelelerine nakledildiğinde gümrük vergisinin ödendiğine dair eda tezkiresinin gösterilmesi şartıyla yeniden ikinci bir gümrük vergisi istenmeyecektir. Beşinci madde de ise selamlaşma konusu ele alınarak Danimarka ticaret gemilerinin Donanma-yı Hümayun gemilerine ve Osmanlı bayrağı altında seyahat eden diğer gemilerle karşılaşmaları durumunda dostane bir şekilde selam vermeleri gerekliliğine dikkat çekmektedir.³¹⁹

4.3. Ticaretin Engelleyici Unsurları

4.3.1. Borç-Alacak Sorunları

Danimarka Ahidname Defterleri'nde borç ve alacak sorunları ile ilgili kayıtlar büyük bir yekûn temsil etmektedir. Borç ve alacak meselelerinden kaynaklanan sorunlar genellikle alacaklı kişinin borcunu tahsil etmek istemesi fakat borçlunun borcunu ödemeye yanaşmamasından doğmuştur. 12 numaralı defterdeki hükümler tarandığında Danimarkalı tüccar zümrelerinin, Danimarka konsolosları ve tercümanlarının alacaklı kişi konumunda olduğu pek çok örnek bulunmaktadır. Hükümlerin büyük çoğunluğunda ise konsoloslar ve tercümanlar alacaklı kişi konumundadır. Bu durum konsolos ve tercümanların yalnızca diplomatik görevliler olmadığını, ticaretle de uğraştıklarını kanıtlamaktadır. Konsoloslar ahidnamenin tanıdığı imtiyazları, sermayelerini geliştirerek, faizle borç para verip sarraflık yaparak, kredi ilişkileri yürüterek değerlendirmekteydi.³²⁰ Danimarka Ahidname Defteri'ndeki borç-alacak sorunlarını konu alan hükümler, Danimarka konsolos ve tercümanlarının gerek Müslümanlara ve gerekse de zımmi Osmanlı tebaasına bir sarraf gibi faiziyle borç para verdiklerini gözler önüne sermektedir.³²¹ Buna rağmen Danimarka'ya

³¹⁹ BOA, A.DVNS.DVE.d.,11, 9, 10.

³²⁰ Kemal Çiçek, "Diplomat, Banker ve Tüccar: 18. Yüzyıl Başlarında Larnaka'da Para Ticareti ve Yabancı Sermaye" **Osmanlı Araştırmaları**, XXI, İstanbul, 2001, s. 269-273.

³²¹ Bkz. BOA, A.DVNS.DVE.d.12, 15/51; 18/63; 37/169; 45/218 ve diğerleri.

bahşedilen 1756 ahidnamesinde konsolosların ya da tercümanların yerli ahali ile ortaklık kurma veya sarraflık yapmalarına onay veren bir madde bulunmamaktadır. Bununla birlikte sarraflık yapmalarına engel teşkil edecek bir hüküm ya da düzenleme de yoktur.³²² Dolayısıyla konuyla ilgili herhangi bir düzenlenmenin bulunmuyor oluşu ve bu diplomatların imtiyazları neticesinde parayı ellerinde tutan kişiler olması pek çok kişiyle kredi ilişkilerine girmelerine doğrudan etki etmiştir.

Danimarka tüccarları, konsolos veya tercümanları verdikleri kredileri tahsis edememeleri durumunda meseleyi hukuki mercilere taşıyarak çözmeye çalışıyorlardı. 12 numaralı defterdeki hükümler genellikle bu seviyeye gelmiş durumları ihtiva etmektedir. Yani borç veren Danimarka tüccarı, konsolosu ya da tercümanı bir süre borçlarını tahsil etmek için borçlu kişiye süre tanıyor, söz ve uyarı neticesinde dahi borcunu ödemeyen kişiden ümidini kesmelerinin ardından kadı mahkemelerine başvuruyorlardı. Hatta zaman zaman borçlu kişinin o bölgeden firar ettiği veya borcunu ödememek için farklı yollara başvurduğu durumlar da yaşanabiliyordu. Bu durumda borcunu tahsil edemeyen tüccar ya da diğer Danimarkalının yapabileceği tek şey bölgenin kadısına müracaat etmek ve söz konusu tutarı mahkemenin güvencesi ile almaya çalışmaktır. Ancak bölgenin kadısı tarafından çözülemeyen dört bin akçeden büyük davalar çözüme kavuşturulmak için bir üst mahkeme olan Divan-ı Hümayun'a sevk ediliyordu.³²³ Defterdeki hükümler mahkemeye intikal eden borç-alacak davalarında borçlu tarafın genellikle müslüman veya zimmi Osmanlı tebaasına mensup olduğunu kanıtlamaktadır.³²⁴ Fakat Danimarka konsolos, tercüman veya tüccar zümrelerinin nadir olmakla birlikte askeri sınıf mensuplarına ya da yerel aşiret beylerine de borç verdikleri görülmektedir.³²⁵

Alacaklıların zamanında borçlarını tahsil edememeleriyle alakalı 12 numaralı Danimarka Ahidname Defteri'nde çeşitli örnekler yer almaktadır. İzmir mollasına gönderilen 1761 tarihli hükümde, Eğriboz'da Danimarka konsolosu olan Antonyo Delsikova'nın Angeli Zatiri, Yanaki ve Dimitri isimli kişilerin birbirleri kefaletlerinde olmak üzere 1600 kuruş alacağı bulunmaktadır. Konsolos alacağı olan tutarı yaklaşık beş yıllık süre zarfında defalarca talep etmesine rağmen borçlu kişiler borçlarını ödememekte ısrar etmektedirler. Bu nedenden ötürü Danimarka konsolosu Antonyo Delsikova Eğriboz'da olduğundan İzmir konsolosu yanında tercüman olan Covanni Omro Veled-i Corci Omro'yu vekil tayin ederek durumu şikâyet etmiş ve davanın kadı tarafından şerle görülmesi ilgili hükümde emredilmiştir.³²⁶

³²² Çiçek, tüccar ve konsoloslara tanınan ticari imtiyazların genişletilmesine rağmen konsolosların yerli ahali ile sarraflık ilişkisi geliştirmesine ruhsat veren bir hükmün 1675 İngiliz, 1680 Hollanda, 1740 ve 1802 Fransa ahidnamelerinde de bulunmadığını ifade etmektedir. Bkz. Çiçek, a.g.m., 272.

³²³ BOA, A.DVNS.DVE.d.,11, 10/10.

³²⁴ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 30/118; 38/174; 38/178.

³²⁵ BOA, A.DVNS. DVE.d.,12, 24/90; 45/218; 48/237.

³²⁶ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 16/58.

1762 tarihli başka bir örnekte ise bu defa Eğriboz konsolosu olan Antonyo Delsikova'nın farklı bir kişiyi borcunu tahsil edememekten kaynaklı şikâyet ettiği görülmektedir. Delsikova, Eğriboz'da oturan Zaimzade Hasan Bey'e 1756 tarihinde borç vermiş ancak 1762 yılına kadar borcunu tamamıyla tahsil edememiştir. Gümrük eşya bahasından mal olarak verilen tutarın bedeli 11486 kuruş ve faizinin 908 kuruş olduğu bildirilen borç tutarının toplamının 12394 kuruş olduğu ilgili hükümde belirtilmiştir. Ancak adı geçen konsolos borç verdiği tutarı tahsil edemediği gibi borçlu kendisine terbiyesizce nitelendirilebilecek davranışlarda bulunmuş, belirtilen tutarı ödememek için muhalefet ederek konsolosun üzerine eski Eğriboz muhafızı Abdi Paşa'nın kethüdasını havale etmiştir. Meseleyi daha önce mahkemeye götüren Antonyo Delsikova bu sayede borç tutarının bir kısmını almayı başarmışsa da kalan tutarı almakta yeniden sorun yaşadığı için davasının tekrardan kadı huzurunda görülmesi için ferman yazılmıştır.³²⁷

Yine 1765'te Sayda valisine ve Beyrut kadısına gönderilen hükümde, Beyrut iskelesinde Danimarka tüccarının işlerini yürütmek üzere vekil olarak görevlendirilen Cozef Molet isimli Danimarka tüccarı ile Beyrut sakinlerinden Seyyid Ahmed ve Seyyid Mansur arasındaki meseleye dikkat çekilmiştir. Adı geçen Seyyid Ahmed ve Seyyid Mansur isimli kişiler hüküm tarihinden üç sene önce Molet isimli tüccardan 8621 kuruşluk eşya satın alarak borcun ödenmesi hususunda senet imzalamışlardır. Ancak bu süre zarfında Molet isimli tüccar vefat ettiğinden onun yerine Danimarkalıların işlerini görmek üzere vekil olan Jan Brisilan alacağı tahsil edebilmek için Seyyid Ahmed'den ilgili tutarı ödemesini talep etmiştir. Fakat alacaklı borcunu türlü bahane ile ödemekte muhalefet ettiğinden meselenin kadı huzurunda görülmesi için emir yazılmıştır. Emrin bir sureti de diğer borçlu Seyyid Mansur zimmetindeki meblağının tahsili için gönderilmiştir.³²⁸ Vefat eden Danimarka tüccarı Cozef Molet ile ilgili 1766 tarihli başka bir hükümde ise bu defa Sayda'da sakin Dürzi beylerinden Mehmet Bey ve Ahmet Bey ile olan borç alacak davasına dikkat çekilmektedir. Hükümden anlaşıldığına göre 1760 senesinde Mehmet ve Ahmet isimli Dürzi beyleri, tüccar Molet'ten çeşitli mal, kumaş ve eşya alımı gerçekleştirmişlerdir. Tüccarın alacağı olan 8121 kuruş ise Molet'in ölümü üzerine tahsil edilememiştir. Sayda valisi ve kadısına gönderilen emr-i şerifte mezburların zimmetlerinde olan tutarın alınarak Molet'in vereselerine teslim edilmesi için Sayda'da yaşayan Jan Brasilan'ın vekil olarak tayin edildiği belirtilmiştir.³²⁹

12 numaralı Danimarka Ahidname Defteri'nde dikkat çeken başka bir unsur Selanik'te Danimarka konsolosunun yanında tercüman olarak görev yapan eden Mikail Veled-i Poselle Kassab'ın alacaklı konumunda olduğu sorunlardır. Öyle ki defterde yer alan beş farklı örnekte Mikail Veled-i Poselle Kassab farklı kişilerle borcunu tahsil edememekten kaynaklı olarak sorun yaşamıştır. Dolayısıyla buradan Danimarka tercümanı olan Mikail Veled-i Kassab'ın çevresine borç veren

³²⁷ BOA, A.DVNS.DVE.d., 12, 18/63.

³²⁸ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 22/83, 22/84.

³²⁹ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 24/90.

zengin bir kişilik olduğu yorumu ortaya çıkmaktadır. 1782 tarihli ilk hüküm, Mikail Veled-i Kassab'ın Selanik konsolosunun kendisine verdiği işleri halletmek üzere Haleb'e gittiği esnada misafir olarak ikamet ettiği Antakiyye'de İsmail isimli kişiye verdiği 2175,5 kuruşluk alacağını konu edinmektedir. Ancak tercüman söz konusu tutarı tahsil edemediği gibi İsmail adındaki borçlu firar etmiştir. Bu nedenden ötürü tercüman, durumu İstanbul'da bulunan elçi vekili Borno Man'a bildirmiş ve Haleb valisi ile mollasına gönderilen fermanla İsmail adındaki firarinin yakalanıp söz konusu tutarı tahsil edilmesi için kadı karşısına çıkarılması istenmiştir.³³⁰ Farklı bir hükümde yine misafir olarak Antakiyye'de bulunan Mikail Veled-i Poselle Kassab'ın Katipoğlu oğlu el-Hac Süleyman ile borç sebebiyle sorun yaşadığı zikredilmektedir. Hükümde Mikail Veled-i Poselle Kassab'ın Süleyman Bey'den daha önceki senetlerden kalan 812 ve 2281 kuruş beş pare olmak üzere toplamda 3093 kuruş beş parelik alacağı olduğu bilgisi verilmektedir. Ancak borçlunun bazen Halep tarafına bazen de Beylan'a firar edip ortadan kaybolması borcun tamamıyla tahsil edilmesini engellemektedir. Bu nedenle durum elçi vekiline bildirilerek toplam borcun ödenmesi için hukuki yollara başvurulmuştur.³³¹ Mikail Veled-i Poselle Kassab'ın tarafı olduğu 1785 tarihli borç alacak meselesinde ise borçlu De'obul oğlu Ali bin Mustafa'ya ait olan 1920 kuruşluk tutarın borçlu kişinin vefatı sebebiyle mirasçıları olan oğulları Mustafa, Ahmed'e intikal ettiği görülmektedir.³³²

12 numaralı Danimarka Ahidname Defteri'nin borç alacak meselelerine örnek olarak gösterebileceğimiz son hükmü 1796 tarihinde yazılmıştır. Mora'daki Arkadya kadısına gönderilen hüküm Balyabadra'da görev yapan Todoraki Veled-i Lamberu Sadkas isimli Danimarka tercümanını hizmetkârı olan Yorgi Baryoğlu ile Arkadya kazası voyvodası Abdulkerim'i konu edinmektedir. Hükümde hizmetkârın on bir yıla yakın müddettir kilesi seksen birer pare olmak üzere buğday bahâsından toplamda 9143 kuruşluk alacağı olduğunu, bu tutarın 2150 kuruşunu tahsil edebildiği ve geriye kalan 6893 kuruşun ise defalarca talep edilmesine rağmen alacaklıdan tahsil edilemediği belirtilmektedir. Yorgi Baryoğlu'na ait kalan tutarın borçlu kişiden tamamen tahsil edilebilmesi amacıyla emir yazılarak meselenin kadı huzurunda görülerek çözüme kavuşturulması istenmiştir.³³³

4.3.2. Asayiş ve Güvenlik Sorunları

Kamu düzeni, ticari ve sosyal hayatın sorunsuz bir şekilde sürdürülebilmesi emniyet ve asayişin ne ölçüde sağlanabildiği problemi ile yakından ilişkilidir. Bu açıdan asayiş ve güvenlik sorunları toplumunun düzenini bozan en önemli sorunlardan biri olarak dikkat çekmektedir. Özellikle zengin kişilere yönelik gerçekleştirilen eşkıyalık hareketleri genellikle silahlı veya şiddet içeren saldırılar, kişilerin mal ve nakitlerine el konulması şeklini almakta, darp ve hayatlarına

³³⁰ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 34/153.

³³¹ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 36/164.

³³² BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 37/169.

³³³ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 48/237.

kastetme yoluyla maddi ve manevi zararlara neden olmaktadır.³³⁴ Danimarka Düvel-i Ecnebiye Defterleri'nde ticari hayata sekte vuran en önemli sorunlardan bir tanesi de asayiş ve güvenlik meselesidir. Çeşitli örnekler, eşkıyalık saldırılarına maruz kalan kişilerin daha çok konsolos veya tercümanlar olduğunu öne çıkarmaktadır. Bu durum yabancı elçilik personellerinin ticaretle iç içe olmaları hasebiyle parayı elinde tutan kişiler olarak nitelendirilmelerinden kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla Danimarka elçiliği çalışanlarına yönelik gerçekleştirilen eşkıyalık hareketlerinin esas noktası onların evlerini basarak hanelerinde olan nakit para ve diğer önemli eşyaları gasp etmeleri, bunu yaparken de şiddet ve darp gibi yöntemlere başvurmalarına yöneliktir.

Eğriboz'da misafir olarak kalan Danimarka konsolosu Andoni Piskos isimli müstemenin mahkemeye yaptığı şikayetinde, Eğriboz sakinlerinden İbrahim bin Ali, Emin bin Mehmed ve beraberindeki altı kişinin konsolosun konakladığı yeri bastıkları anlaşılmaktadır. Konsolosun orda bulunmaması nedeniyle adı geçen eşkıyalar o esnada orada bulunan yasakçıyı ve Venedikli misafiri üç beş yerinden yaralayarak konsolosa ait olan odanın kapı ve penceresini kırmak suretiyle içeri dalıp orada bulunan değerli kumaş, altın ve gümüşten kapkacak ile misafir Venedikli ve konsolosa ait olan toplamda 5779 kuruşu alıp firar etmişlerdir. Konuyla ilgili üç farklı hükümden tespit edildiği üzere, eşkıyaların çaldıkları mallara dair toplam bedelin tahsil edilmesinden sonra yazılan ferman neticesinde Benefşe Kalesi'nde hapsedilmelerine karar verilmiştir.³³⁵ Fakat bir süre sonra hapsedilen eşkıyalar, Eğriboz ayanından olan Zaimzade Hasan bey tarafından hile ile serbest bırakılmışlardır. Bu nedenle Eğriboz muhafızı Vezir Hasan Paşa, yeniçeri zabiti, ocak tarafından konu hakkında mübaşir tayin edilen Kürt Mehmed Çavuş ve Benefşe Kalesi dizdarları adına yazılan hükümde firar eden eşkıyaların yeniden yakalanıp cezalandırılmaları emredilmiştir.³³⁶

1756 tarihinde Danimarka ile imzalanan dostluk antlaşmasına göre, Danimarka kralının bayrak ve patentiyile Osmanlı sularında hareket eden gemilerin iskele ve limanlara demirlediklerinde rencide edilmemeleri, görevlilerce engellemelere tabi tutulmamaları esas tutulmuştur.³³⁷ İmzalanan antlaşma, Danimarka gemileri ve kaptanları için güvenceler içermesine rağmen gemi mürettebatına yönelik şiddet ve gemideki malların yağmalanması gibi güvenlik sorunlarının yaşanmasına engel olamamıştır. Örneğin Mart 1765 tarihinde Mora muhassılı ve Balyabadra kadısına gönderilen hüküm Danimarka ticaret gemisinin yağmalanması ve kaptanın darp edilmesi ile ilgili örnek bir durum içermektedir. Buna göre Panko Atis'in kaptanı olduğu tüccar gemisi, İnebahtı iskelesinden kalkıp Balyabadra açıklarında iken olumsuz hava şartlarından dolayı Balyabadra iskelesine demir atmak zorunda kalmıştır. Bir süre sonra hava şartlarının elverişli hale gelmesinden dolayı kaptan Panko Atis, Balyabadra'ya çıkmış gemi yolcusu tüccarlara haber vermek amacıyla gece saatlerinde top atışı gerçekleştirmiştir. Ancak Balyabadra sakinlerinden Sarı Mustafa isimli şahıs, gemiye çıkarak kaptanı

³³⁴ Ali Bardakoğlu, "Eşkiya", **Diyanet İslam Ansiklopedisi**, c. 11, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1995, s. 443.

³³⁵ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 16/57.

³³⁶ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 17/60.

³³⁷ BOA, A.DVNS.DVE.d.,11, 8/1.

darp etmiş ardından Balyabadra voyvodasının yanına götürerek kaptanın ayağına değnek ile vurulmak suretiyle şiddet görmesine ve hapsedilmesine neden olmuştur. Danimarka kaptanları ve gemilerine yönelik bu tarz hareketlerin yapılmaması gerekliliği ahidname ile güvence altına alınmasından dolayı Mora muhassılı vezire ve Balyabadra kadısına gönderilen fermanla kaptanın hapsedilmemesi ve korunması gerekliliği ifade edilmiştir.³³⁸

1776 tarihli başka bir asayiş olayı ise Balyabadra konsolos vekili yanında görev yapan Todoraki isimli tercümana yöneliktir. İlgili hükümde belirtildiği üzere tercüman kendi halinde iken Balyabadra kale dizdarlarından Mahmud Ağa zade Mehmed Ağa isimli kişi bazı kimseler ile birlik olup tercümanın evini basarak üzerine hücum etmek suretiyle darp etmişlerdir. Dönemin Mora muhassılına yazılan fermanla ismi geçen dizdarın uyarılarak buna benzer başka olaylarda bulunmaması istenmiştir.³³⁹ 1788'de ise Selanik ahalisinden bazı kişiler Danimarka'nın Selanik konsolosu olan Dimitriyu Kobrono'nun hanesini basarak nakit ve eşya olarak 3041 kuruşluk malı yağma etmişlerdir. Olayın Danimarka elçi vekili Borno Man aracılığıyla bildirilmesinin ardından Mora muhassılına gönderilen fermanla buna cesaret edenlerin isim ve şöhretleriyle tespit edilmesi gerekliliği bildirilmiştir.³⁴⁰

Hem verilen örnekler hem de defterde bulunan konu ilgili diğer hükümler göstermektedir ki Osmanlı Devleti imzaladığı ahidname gereğince Danimarka konsolos, tercüman, kaptan ya da diğer zümrelerinin öznesi olduğu asayiş olaylarının çözüme kavuşturulmasında hakkaniyetli davranarak ahidname hükümlerine sadık kalmıştır. Bu noktada suçlunun tespiti için ilgili taşra görevlilerine vazife verilerek Danimarka temsilcilerine yönelik haksız davranışların ve mağduriyetin giderilmesi amaçlanmış, suçu işleyenler kişiler cezalandırılmıştır.

4.3.3. Korsan Saldırıları

Denizlerdeki korsan faaliyetleri şüphesiz ticaretin engelleyici faktörlerinden biridir. Devletlerarası ticaretin ağırlıklı olarak gemilerle yapıldığı düşünülürse, Osmanlı sularında seyreden Danimarka gemileri için en büyük tehlikenin korsan saldırısı olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Kuzey Afrika ve Adriyatik kıyısı, Mora Yarımadası ve Rodos çevresi, Akdeniz'deki korsanlık faaliyetlerinin en yoğun gerçekleştiği bölgelerden bazılarıdır.³⁴¹ Danimarka gemileri ise Osmanlı limanlarına varabilmek için korsanlık faaliyetlerin yaygın olarak gerçekleştiği tehlikeli bölgelerden geçmek durumunda kalmışlardır. Bir korsan saldırısının ne zaman, nasıl ve ne şekilde

³³⁸ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 21/79.

³³⁹ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 26/101.

³⁴⁰ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 39/181.

³⁴¹ Özgür Oral, *17. Yüzyılda Akdeniz'de Osmanlı Korsanlığı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004, s. 32.

gerçekleşeceğine ilişkin öngörülemezlik ve belirsizlik unsurları, özellikle ticaret gemilerini denizlerde korumasız bırakmaktadır. Bu nedenle Danimarka ticaret gemilerinin başlarına gelebilecek olası korsan saldırılardan korunmak amacıyla Danimarka savaş gemilerinin gözetiminde seyahat ettikleri görülmektedir. Öyle ki Danimarka kralının Osmanlı padişahına gönderdiği hediyelerle dolu olan gemiye savaş gemilerinin nezaret etmiş ve gemide yüklü olan hediyelerin İstanbul limanına güvenli bir şekilde ulaşılması için bu şekilde tedbir alınmıştır.³⁴²

12 numaralı Danimarka Ahidname Defteri ile Osmanlı arşivindeki diğer müstakil kaynaklar, XVIII. yüzyılın ikinci yarısında Danimarka gemilerinin uğradığı korsan saldırısıyla ilgili olarak çok fazla örnek durum sunmamaktadır. Çok sayıda örnek olmaması Danimarka gemilerinin ilgili dönem içerisinde nadir olarak korsan saldırılarına maruz kaldığını düşündürse de durumla ilgili yaşanmış az sayıda örnek bile korsanlık faaliyetlerinin ticarete vurduğu darbenin ne derece ciddi olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. 1765 tarihinde yazılmış bir hükümden öğrenildiği kadarıyla Mora bölgesinde seyahat eden Danimarka gemilerine bazı korsanlar tarafından saldırı düzenlenmiş, korsanlar geminin seyahatine mâni olmuşlardır. Hatta bu saldırıdan beş ay önce ise Hansu Kurd'un kaptanlığını yaptığı gemi Miselon bölgesi civarında üç adet korsan gemilerine rastlamış, gemide yüklü olan revgan, kahve ve şeker ile gemiye ait olan bazı aletler korsanlar tarafından gasp edildiği gibi geminin kaptanı olan Hansu Kurd korsanlarca darp edilmiştir. Danimarka elçisinin takriri ile öğrenilen olay sonrasında hüküm Kaptan-ı Derya Hüseyin Paşa'ya gönderilmiştir. Gönderilen fermanla Danimarka'nın Garp Ocaklarıyla barış içinde olduğu dolayısıyla saldırıyı gerçekleştiren korsan grubunun İzbandut eşkıyasından olabileceği bilgisi verilerek Hüseyin Paşa'nın derhal gerekli seferleri gerçekleştirerek o bölgedeki eşkıyaları tespit edip duruma son vermesi istenmiştir. Ayrıca hükümden Danimarka ile imzalanan antlaşmaya göre Osmanlı sularında seyreden Danimarka gemilerinin ve tüccarlarının izbandut eşkıyasına karşı himaye ve muhafaza edilmelerinin önemine dikkat çekilmiştir.³⁴³

³⁴² Boisen, a.g.e., s. 24.

³⁴³ BOA, A.DVNS.DVE.d.,12, 23/88.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Osmanlı Devleti erken dönemlerden itibaren Avrupalı devletler ile siyasi ve ekonomik ilişkiler geliştirmiştir. İmparatorluğun bulunduğu elverişli jeopolitik konum Avrupa devletlerinin ilgisini sürekli olarak bu coğrafyaya çevirmesindeki en önemli etmendir. Ticari hayatın canlılığını koruması meselesine büyük önem veren Osmanlı Devleti, ahidnameler vasıtasıyla çeşitli devletlere ayrıcalık tanımakta herhangi bir problem görmemiştir. Böylece Avrupalı devletler ile hem ticari ilişkiler geliştirilmiş hem de dış siyasette yaşanabilecek sorunlarda ahidname imzalanan devletin desteğini alabilmek amaçlanmıştır. Avrupalı devletler ise daha çok ticari menfaatleri ve ahidnameden doğan imtiyazlara sahip olma arzusundan kaynaklı olarak Osmanlı Devleti ile ilişki geliştirmek istemekteydiler. Bu noktada Osmanlı Devleti doğrudan büyük devlet statüsünde olmayan, dış siyasette birinci derecede etkisiz, sınırdaş değil şeklinde ayırım yapılmaksızın büyük devlet olmanın gerektirdiği biçimde her devlete açık bir yaklaşım sergilemiştir. Osmanlı Devleti'nin imzalanan ahidnameler vasıtasıyla dostluk ilişkisi kurduğu devletlerden bir tanesi de Danimarka'dır.

Danimarka ile Osmanlı arasında imzalanan ilk ahidname 1756 tarihli Dostluk ve Ticaret Antlaşması'dır. Bu tarihten önce iki ülke arasındaki ilişkiler resmi bir boyuta ulaşmamış, dolaylı yoldan veya başka bir siyasi olay sonucunda birbirinden haberdar olma şeklinde vuku bulmuştur. Danimarka'nın Osmanlı'ya yönelik ilk izlenimleri özellikle İstanbul'un fethi sonrasında Papalık aracılığıyla gerçekleşmiştir. Haçlı Ordusunun oluşturulmasına yönelik yapılan çağrılar tüm Avrupa'da olduğu gibi Danimarka nezdinde de Türkler hakkında olumsuz bir imaj yaratmıştır. Ancak geçen zaman diliminde Danimarka'nın uluslararası ticarete dahil olma arzusu ve özellikle Akdeniz sularında ticaret yapma isteği Osmanlı ile ilişkilerin başlatılmasını gerekli kılmıştır. İki devlet arasında imzalanan 1756 tarihli Dostluk ve Ticaret Antlaşması, Danimarka'nın isteği ile tam da bu sebeplerden imzalanmış, Danimarka temsilcisi Sigusmund Wilmo De Gaehler antlaşmanın elde edilebilmesi için İstanbul'da büyük bir mesai ve emek harcamıştır.

1756 Ahidnamesi ile Danimarka, Osmanlı İmparatorluğu'nda elçi bulundurma, konsolosluk açma, tüccar ve vatandaşlarının imtiyazlı bir şekilde imparatorluk sınırları içinde ticari faaliyetler geliştirebilme gibi pek çok ayrıcalık elde etmiştir. Danimarka'nın ahidnamenin imzalanmasından sonra Osmanlı Devleti'nde gerçekleştirdiği her türlü olay Düvel-i Ecnebiye Defterleri'nde kayıt altına alınmıştır. Bu tez çalışmasında çevirisini gerçekleştirdiğimiz 11/1 ve 12/2 numaralı Düvel-i Ecnebiye Defterleri, XVIII. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Danimarkalılar hakkında bilgi veren en kapsamlı ve en önemli arşiv kaynağı olarak dikkat çekmektedir. Çalışmada, ahidnamenin imzalanmasının ardından Danimarka'nın elde ettiği ayrıcalıklar diplomatik ve ticari

boyutta ele alınmış, defterde yer alan hükümlerin teşkil ettiği örnek durumlar ve bilgiler üzerinden Osmanlı-Danimarka ilişkilerinin XVIII. yüzyılın ikinci yarısındaki ilişkileri hakkında genel bir değerlendirilme yapılmıştır.

Çalışma sonucunda, Osmanlı ile Danimarka arasında imzalanan antlaşma gereğince Danimarka adına görevlendirilen elçi, konsolos, tercümanların pek çok konuda hukuki ayrıcalık sahibi oldukları tespit edilmiştir. Bu ayrıcalıklar ilgili diplomatın görev tanımı doğrultusunda değişmekle birlikte genel olarak yiyecek, giyecek ve içeceklerine karışmaması, imparatorluk sınırları içerisinde dolaşımına müsaade edilmesi ve bazı vergilerden muafiyettir. Elçi, konsolos ve tercümanlardan daha alt statüde olan tercüman oğulları ve hizmetkârların da tercümanlara tanınan beratlar kapsamında aynı ayrıcalıklardan yararlandığı ve bir anlamda devlet koruması altında olan kişiler olduğu anlaşılmaktadır. Danimarka elçileri bizzat Danimarka kralı tarafından kendi vatandaşları arasından seçilmiş, konsolosların ise Danimarka vatandaşı veya müstemmen taifesinden seçilmesine özen gösterilmiştir. Tercümanların belirlenmesi işleminde ise neredeyse tamamen reaya statüsünde olan Osmanlı Hıristiyanları arasından da seçim yapıldığı tespit edilmiştir. Danimarka, Osmanlı Devleti ile resmi ilişkilerinin başlamasının ardından İstanbul'a atadığı elçisi aracılığıyla imparatorluk coğrafyası üzerinde yirmiye yakın konsolosluk açmıştır. Elçi ve konsolosların Osmanlı Devleti'ndeki en önemli görevlerinin Danimarkalı tüccar, reaya ve onlara tabi olan kişilerin imparatorluk coğrafyasındaki işlerini halletmek olduğu anlaşılmaktadır.

Danimarka, XVIII. yüzyıldan önce sürekli olarak iç ve dış etmenlere bağlı siyasi sorunlar nedeniyle uluslararası ticarete dahil olmamıştır. Hint Okyanusu ve Afrika'nın bazı bölümlerinde Danimarka varlığından söz edilse de krallığın Akdeniz ticaretinde payı bulunmuyordu. Danimarka'nın Levant Bölgesindeki ticarete söz sahibi olabilmesinin yolu Osmanlı Devleti ile ticaret antlaşması imzalamaktan geçmekteydi. İmzalanan ticaret antlaşması Osmanlı topraklarında ticaret yapabilme hakkını Danimarka'ya tanıdığı gibi tüccar ve gemilerinin imtiyazlı bir statüde ticari faaliyetlerini yürütmesinin önünü açmıştır. Danimarka ile Osmanlı ticaretinin en yoğun olduğu bölgeler Mora, İzmir ve İskenderiye olarak tespit edilmiştir. Danimarka, Osmanlı Devleti ile antlaşma imzalamasının ardından Levant bölgesinde Osmanlı ile ticaret faaliyetlerini yürütecek olan şirket kurma girişimlerinde bulunmuştur. Ancak Danimarka'nın tüm çabalarına rağmen iki ülke arasındaki ticari ilişkilerin XVIII. yüzyılın ikinci yarısı özelinde yetersiz boyutta kaldığı anlaşılmaktadır. Bu durumun meydana gelmesindeki en önemli faktör Danimarka'nın Osmanlı ile ticaretini sürdüreceği yeterli maddi kaynağa sahip olamaması ve Danimarkalı tüccar çevrelerinin açılan yeni pazara ilgi duymamasından kaynaklandığı tespit edilmiştir. Benzer şekilde Osmanlı Devleti de Baltık bölgesinde ticari açıdan hiçbir faaliyetinin bulunmamasından kaynaklı olarak XVIII. yüzyılın ikinci yarısında Danimarka'da diplomatik temsilcilik bulundurmaya gerekli görmemiştir.

11/1 ve 12/2 numaralı Danimarka Düvel-i Ecnebiye Defterleri'nde mevcut olan hükümlerin sunduğu örnek durumlar Osmanlı Devleti'nin imzalanan ahidname şartlarının uygulanması, işleyişi ve aykırı durumların giderilmesi hususuna büyük gösterdiğini kanıtlamaktadır. Osmanlı Devleti imzaladığı ahidname gereğince Danimarka konsolos, tercüman, kaptan ya da diğer zümrelerinin öznesi olduğu olayların çözüme kavuşturulmasında ahidname hükümlerine sadık kalmıştır. Yerel halk ile Danimarka koruması altında bulunan kişiler arasında yaşanan asayiş olayları, borç alacak meseleleri, eşkıyalık hareketleri veya korsan saldırısı gibi durumlarda hakkaniyetli bir politika izlemiştir. Bu noktada suçlunun tespiti için ilgili taşra görevlilerine vazife verilerek Danimarkalılara yönelik haksız davranışların ve mağduriyetin giderilmesinin amaçlandığı ve suçu işleyenlerin kişilerin derhal cezalandırıldığı tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA)

1. Ali Emiri Tasnifi

III. Osman (AE.SOSM.III.), 54/3911; 57/4157; 70/5358; 83/6400.

III. Mustafa (AE.SMST.III.), 180/14154; 371/2940; 372/29461.

III. Selim (AE.SSLM.III.), 36/2096; 36/2097; 36/2098.

2. Bab-1 Asâfi Belgeleri

Bab-1 Asâfi Divân-ı Hümâyûn Düvel-i Ecnebiye Kalemi Evrakı (Dosya 6) (A.DVN.DVE(6)), 145/3; 145/6; 145/7.

3. Cevdet Tasnifi

Cevdet, Bahriye (C.BH), 244/11296.

Cevdet, Hâriciye (C.HR), 14/667; 22/1188; 24/1184; 38/1895; 159/7940; 180/8990.

4. Defterler

Divân-ı Hümâyûn Sicilleri Düvel-i Ecnebiye Defterleri (A.DVNS.DVE.d), Nr. 11, Nr. 12. Divân-ı Hümâyûn Sicilleri Nâme-i Hümâyûn Defterleri (A.DVNSNMH.d), Nr:17.

5. Hatt-ı Hümâyûnlar

Hatt-ı Hümâyûn (HAT), 8/265; 194/9597; 1212/47472; 1386/55028; 1391/55436; 1398/56177; 1401/56462; 1428/58482.

6. İbnülemin Tasnifi

İbnülemin, Hâriciye (İE.HR), 15/1500.

7. Sadâret Belgeleri

Sadâret Divân-ı Hümâyûn Nâme-i Hümâyûn Evrakı (A.DVN.NMH), 45/2.

8. Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi Evrakı (TS.MA.e.), 519/32; 521/34; 730/31.

Diğer Kaynaklar

Abdullah Cevdet, **Tarih-i Cevdet**, İstanbul, 1894.

- Afyoncu, Erhan (2003), “Yirmisekiz Çelebizade Mehmed Said Paşa”, **Diyanet İslam Ansiklopedisi içinde**, 28 (524-526), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Ahmet Vâsıf Efendi, **Mehânisü’l Âsâr ve Hak’a’iku’l Ahbâr**, Hüseyin Sarıkaya (haz.), Çamlıca Basım Yayın, 1. Baskı, İstanbul, 2017.
- Alparslan, Ali (1994), “Divanî”, **Diyanet İslam Ansiklopedisi içinde**, 9 (445-446), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Andersen, Dan H. (1992), “Denmark’s Treaty With The Sublime Porte In 1756”, **Scandinavian Journal of History**, 17(2-3), 145-166.
- _____ (1993), “Danske handelsforsøg på Levanten 1752-65”, Henrik Fode (Ed.), **Erhvervs Historisk Arbog 1992**, 42 içinde (132-182), Special-Trykkeriet Viborg a-s.
- _____ (2000), **The Danish Flag In Mediterranean Shipping And Trade 1747- 1807**, Vol I, Ph.d. Thesias, University Of Copenhagen.
- Andersen, Dan H. ve Voth, H. J.(1997), “The Grapes Of War: Neutrality And Mediterranean Shipping Under The Danish Flag 1747-1807”, **Scandinavian Economic History Review**, 48(1), 5-27.
- Bardakoğlu, Ali (1995), “Eşkiya”, **Diyanet İslam Ansiklopedisi içinde**, 11 (463- 466), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü (2017), **Başbakanlık Osmanlı Arşiv Rehberi**, 1. Baskı, Başbakanlık Basımevi, İstanbul.
- Baykal, Bekir Sıtkı (1988), **Yeni Zamanda Avrupa Tarihi**, c. 2, 2. Baskı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Beydilli, Kemal (1985), **Büyük Friedrich ve Osmanlılar**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- _____ (2001), “İsveç”, **Diyanet İslam Ansiklopedisi içinde**, 23 (407-414), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2007), “Nizâm-ı Cedid”, **Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi içinde**, 33 (175-178), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Birch, J.H.S. (1938), **Denmark In History**, 1. Baskı, Great Britain Press, Londra, 1938.
- Boogert, Maurits H. Van Den (2014), **Kapitülasyonlar ve Osmanlı Hukuk Sistemi**, (Çev. Ali Coşkun Tuncer), 2. Baskı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Boisen, Ingolf (1961), **Asırlar Boyunca Türkiye ve Danimarka**, 1. Baskı, Kampsax Müşavir Mühendislik, Kopenhag.
- Bostan, İdris (2001), “İzn-i Sefine”, **Diyanet İslam Ansiklopedisi içinde**, 23 (542- 543), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

- Bozkurt, Nebi (2011), “Tercüman”, **Diyanet İslam Ansiklopedisi içinde**, 40 (489- 490), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Can, Mustafa (2019), “Osmanlı Diplomasisinde Mihmandar Geleneği” **Gazi Akademik Bakış Dergisi**, 13(25), 267-285).
- Çiçek, Kemal (2001), “Diplomat, Banker ve Tüccar: 18. Yüzyıl Başlarında Larnaka’da Para Ticareti ve Yabancı Sermaye” **Osmanlı Araştırmaları**, XXI, İstanbul, 269-283.
- Çiftçi, Hilal (2018), “Osmanlı Devleti’nin XVIII. Yüzyılda Diploması Alanında Geçirdiği Değişimin Diplomatik Dile Yansıması”, Semiha Nurdan ve Muhammed Özler (haz.), **XVIII. Türk Tarih Kongresi Bildiriler Kitabı**, c. 2, Türk Tarih Kurumu Yayınları, İstanbul, 681-693.
- “Danimarka” (1986), **Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi içinde**, 6 (2870-2876), Milliyet Gazetecilik, İstanbul.
- “Danimarka” (1993), DİA (Anonim), **Diyanet İslam Ansiklopedisi içinde**, 8 (461- 462), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Davies, Norman (2011), **Avrupa Tarihi**, (Çev. Burcu Çığman vd.) 2. Baskı, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Demir, Uğur (2012), “**1768 Savaşı Öncesi Osmanlı Diplomasisi (1755-1768)**”, Yayınlanmış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi – Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- Demiryürek, Mehmet (2010), “Yabancı Konsolos, Konsolos Tercümanı ve Tercüman Hizmetkârlarının Serbest Dolaşım Belgeleri: Beratlar ve Yol Emirleri (1600-1800)”, **Kebikeç**, (30), 87-102.
- Demiryürek, Mehmet ve Yazar, Hakan (2017), “Osmanlı Arşiv Belgelerine Göre Kıbrıs’ta İngiltere Konsolosluğu (1700-1800)”, **Bellekten**, 81(290), 89-134.
- Derry, T. K. (2000), **A History of Scandinavia: Norway, Sweden, Denmark, Finland, And Iceland**, 10. Baskı, University Of Minnesota Press, Minneapolis.
- Emecen, Feridun (2005), “Osmanlı Divanının Ana Defter Serileri: Ahkâm-ı Mîrî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Şikâyet”, **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, 3(5), 107-139.
- Eyice, Semavi (1995), “Elçi Hanı”, **Diyanet İslam Ansiklopedisi içinde**, 11 (15-18), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2015), “Avrupa’lı Bir Ressamın Gözü İle Kanuni Sultan Süleyman”, Sema Doğan (Der.), **Prof. Dr. Semavi Eyice Külliyesi I**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 375-427.
- Frazer, Charles A. (2009), **Katolikler ve Sultanlar: Kilise ve Osmanlı İmparatorluğu 1453-1923**, (Çev. Cemile Erdek), 1. Baskı, Küre Yayınları, İstanbul.

- Genç, Mehmet (2014), **Osmanlı İmparatorluğu'nda Devlet ve Ekonomi**, 11. Baskı, Ötüken Neşriyat, İstanbul.
- Görür, Cem (2012), **1736-1743 İttifak Sürecinde Osmanlı-İsveç İlişkileri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gümüş, Şenay Özdemir (2013), “Napolyon’un Mısır’ı İşgali Sırasında Osmanlı Topraklarındaki Fransızlar”, **Tarihin Peşinde Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi**, (9), 249-278.
- Hammer, Joseph Von (2010), **Büyük Osmanlı Tarihi**, (Çev. Mümin Çevik), MMP Baskı, İstanbul.
- İlgürel, Mücteba (2020) “Köse Mustafa Paşa”, **Diyanet İslam Ansiklopedisi içinde**, 31 (345-346), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- İnalcık, Halil (1988), “Şikâyet Hakkı: Arz-ı Hâl ve Arz-ı Mahzar’lar” **Osmanlı Araştırmaları**, (7-8), 33-54.
- İnan, Kenan (1996), “Osmanlı Döneminde Yabancı Elçilik ve Konsolosluklarda Görevli Tercümanların Statüleri”, **Tarih Ve Toplum**, 26(154), 4-9.
- İpşirli, Mehmet (1988), “Abdullah Nâilî Paşa”, **Diyanet İslam Ansiklopedisi içinde**, 1 (124-1245), Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, İstanbul.
- _____ (1995), “Elçi”, **Diyanet İslam Ansiklopedisi içinde**, 11 (3-15), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- İzzi Süleyman Efendi, **İzzi Tarihi**, Ziya Yılmaz (haz.), Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, İstanbul, 2019.
- Jensen, Janus Møller (2007), **Denmark And The Crusades (1400-1650)**, Brill, Leiden.
- Johansen, Hans Chr. (1992), “Scandinavian Shipping in the Late Eighteenth Century in a European Perspective”, **The Economic History Review**, 45(3), 479-493.
- Koçak, Berkay (2022), **1923-1930 Yılları Arasında Türkiye Danimarka İlişkileri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kurtaran, Uğur (2017), “I. Mahmud Dönemi’nde Avrupalı Devlet İle Yapılan Ticaret Anlaşmaları ile Verilen İmtiyazlara Dair Değerlendirmeler”, **Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi**, c. 41, 219-256.
- Kuzucu, Serhat (2016), “XVIII. Yüzyılda Osmanlı Devleti İle İskandinav Ülkeleri Arasındaki Ticari İlişkiler (İsveç-Danimarka-Norveç)”, **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 13(35), 402-426.
- Kütükoğlu, Mübahat S. (1982), “Osmanlı İktisad Tarihi Bakımından Konsolos Raporlarının Ehemmiyeti Ve Kıymeti”, **Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Dergisi**, (10-11), 151-166.

- _____ (1988), “Ahidnâme”, **Diyanet İslam Ansiklopedisi içinde**, 1 (536-540), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (1991), “Avrupa Tüccarı”, **Diyanet İslam Ansiklopedisi, içinde**, 4 (159-160), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2018), **Osmanlı'nın Sosyo-Kültürel ve İktisadî Yapısı**, 1. Baskı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Mehmet Hâkim Efendi, **Hâkim Tarihi**, Tahir Güngör (haz), Türkiye Yazma Eser Kurumu Başkanlığı, İstanbul, 2019.
- Naîmâ Mustafa Efendi, **Naîmâ Tarihi**, Zuhuri Danışman (haz.), c. 2, Zuhuri Danışman Yayınevi, İstanbul, 1967.
- Nordstrom, Byron J. (2000), **Scandinavia Since 1500**, The University of Minnesota Press, Minneapolis.
- Oral, Özgür (2004), **17. Yüzyılda Akdeniz'de Osmanlı Korsanlığı**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Orhonlu, Cengiz (1975), “Osmanlı Devletinde Tercümanlık”, **Atatürk Konferansları V**, 1971-1972, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Özcan, Tahsin (2007), “Pîrîzâde Osman Sâhib Efendi”, **Diyanet İslam Ansiklopedisi içinde**, 34 (291-292), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Özсарay, Mustafa (2019), “Osmanlı Belgelerinde Kullanılan Tarih Türleri”, **Hazine-i Evrak Arşiv Ve Tarih Araştırmaları Dergisi** 1(1), 28-41.
- Öztuna, Yılmaz (1991), **Devletler ve Hanedanlar Avrupa Devletleri**, c. 4, 1. Baskı, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Pamuk, Şevket (2017), **Osmanlı-Türkiye İktisadî Tarihi 1500-1914**, 11. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Purchase, Pierrick (2016), “Danish Shipping In The Mediterranean During The Revolutionary Wars (1793-1795)”, **The International Journal Of Maritime History**, 28(1), 165-179.
- Sarıcaoğlu, Fikret (2007), “III. Osman”, **Diyanet İslam Ansiklopedisi içinde**, 33 (456-459), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Savaş, Ali İbrahim (1999), “Genel Hatlarıyla Osmanlı Diplomasisi”, (Ed. Güler Eren), **Osmanlı içinde** 1 (643-659), İstanbul.
- _____ (2002), “Konsolos”, **Diyanet İslam Ansiklopedisi içinde**, 26 (178-180), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

- Şakiroğlu, Mahmut H. (2011), “Osmanlılar’da Tercüman”, **Diyanet İslam Ansiklopedisi içinde**, 40 (490-492), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Şem’dânîzâde Fındıklılı Süleyman Efendi, **Mür’î’t Tevârih**, I, Münir Aktepe (haz.), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1976.
- Srihdar, Srikaanth (2020), **Concise History Of Danish East India Company**, 2020.
- Tabakoğlu, Ahmet (2000), **Türk İktisat Tarihi**, 6. Baskı, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- Temel, Mehmet (2007), “18-20. Yüzyıllarda Türkiye-Danimarka İlişkileri”, **Tarih İncelemeleri Dergisi**, 22(1), 117-172.
- Topaktaş, Hacer (2015), “Osmanlı Diplomasisinde Tayinat Sisteminin Uygulanışı ve Kaldırılışı (1794) Üzerine Bazı Tespitler”, **Akademik İncelemeler Dergisi**, 10(1), 31-49.
- Tuncer, Hadiye (1991), **17 ve 18. Yüzyıllarda Osmanlı İmparatorluğu ve Danimarka İlişkileri**, 1. Baskı Ayyıldız Matbaası, Ankara.
- Turan, Namık Sinan (2004), “Osmanlı Diplomasisinde Batı İngesinin Değişimi Ve Elçilerin Etkisi (18. ve 19. Yüzyıllar)”, **Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 6(2), 2-57.
- Türkhan, M. Sait (2014), **18. Yüzyılda Doğu Akdeniz’de Ticaret Ve Haleb**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uçar, Fethullah (2018), **Osmanlı Arşiv Belgelerine Göre Osmanlı-Danimarka İlişkileri (1839-1918)**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı (1988) **Osmanlı Tarihi**, c. 5, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Ünal, Mehmet Ali (2011), **Osmanlı Tarih Sözlüğü**, Paradigma Yayınevi, 1. Baskı, İstanbul.
- Wandel, C.F (1927), **Danske Handelsforsø Paa Levanten (I Det Attende Aarhundrede)**, C.A. Reitzels Forlag, Kopenhag.
- Yalçınkaya, M. Alaeddin (2008), “Osmanlı Devleti’nin Batı Politikası: Zitvatorok’tan Küçük Kaynarca’ya (1606-1774)”, Mehmet Bıyık (Ed.), **Türk Dış Politikası-Osmanlı Dönemi**, II, İstanbul, 27-82.
- Yavaş, Halil (2020), “Avrupa’da İlk Birlik Pratiği Olarak Kalmar Birliği ve Kalmar Anayasası” **İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, (22), 349-372.
- Yazar, Hakan (2017), “Düvel-i Ecnebiye Defterleri: Oluşum Süreci, İçeriği ve İngiltere’ye Ait XVIII. Yüzyıl Defterleri”, Duygu Türker Çelik (haz.), **Diplomasi ve Dış Politika Araştırmalarında Arşivlerin Rolü Uluslararası Sempozyumu Bildiler Kitabı**, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 195-214.

Zararsız, Abdullah (2018), “1770 Mora İsyannının Gelişimi Ve Sonuçları”, **XVIII. Türk Tarih Kongresi**, 6, 449-467

EKLER

Ek 1: 11/1 Numaralı Düvel-i Ecnebiye Defterinin Transkripsiyonu

Danimarkalunun ahidnâme ve taksîknâme ve temessükâtlarının cümlesi berkârımızı senedâtla bağılı
..... beyaz tahta sanduka vaz olunmuşdur Fî sene 1171.

Danimarka devleti tarafından kâtîbine sâliye ve bir zabt ve vekâlet ve tüccarı ve yol emri ve izn-i
sefîne için verile gelen mebâliğ-i ma'lûme olmak için işbu mahale işâret kılındı.

*Kâtîb Efendinin saliyesi	*Vekâlet harcı
guruş 220	guruş 100
*Berât harcı	*Yol emri
guruş 200	guruş 40
*Ticaret emri	*İzn-i sefîne beheri
guruş 40	guruş 10
*Kîsedâr Efendi	*Defterci Efendilere
guruş 100	guruş 60
*Tuğrâkeş Efendi	Guruş 60

[Ahidnâme ve tasdiknâme ve temessüklerin kayıdları name-i cerîdedir.]

[1] Tercümanlık Düzenlemesi

Devlet-i 'Âlîyye ile müsâlaha üzere olan düvel-i nâsâranın Der Sa'âdet'imde ve bazı cezâyir ve medâyîn ve benâdirde mukim elçileri ve konsolosları yanlarında olan tercümanların aded ve mikdârları bin yüz kırk üç tarihinden sonra hadd-i i'tidâl-i râiye eylediğine binâen taht-ı zâbıt nizâma idhâlleri cânîb-i mîrîye anfi ve tanzîm-i ahvâl-i râiye ufak olmağla cânîbü'l-âhidde devlet-i 'âlîyye ile 'akd-ı müsâlaha eden Danimarka devletinin ahidnâme-i hümâyûn mucibince olacak tercümanlarından mâ'adâ fî mâba'ad müceddeden devlet-i 'âlîyye re'âyâsından tercüman nasb olunmamak müdde-i medîden berü müsâfâret üzere olan Françe ve İngiltere ve Netherlande ve Venedik devletlerinin kırk üç tarihinden sonra asitânedeki ve taşrada ihdâs olunan tercümanları ve tarih-i mezbûrdan sonra 'akd-ı müsâlaha olunan İsveç ve Nemçe ve Sicilyateyn devletlerinin Âsitâne'de ve taşrada hadd-i i'tidâlden ziyâde olan tercümanları hâlik ve yahûd tarîk-i hidmet olduklarında tercümanlıkları ahz ve üzere hatt-ı hümâyûn şevket makrûn-ı şeref bahş olmağla sudûr işbu defterde tertîb olunduğu üzere her devletin ve divân-ı hümâyûn kaleminde olan defterlerine işbu nizâm-ı iktizâsı üzere kayd ve tercümanlık kaydı derkenar olundukda keyfiyet-i ma'lûm olmak için verilecek tercümanlıkların kaydı şerh verilüb inşallahû teala işbu nizâm-ı düstür'ul amel tutulub hilâfından bî gâyret ihritâz mücânebet olunmak.

Fî Evâil-i 7 S sene 1172

Ek 1: (Devamı)

[2] Tercümanlık Düzenlemesi

Yetmiş tarihinde Danimarka devleti ile akd-ı müsâfa‘ât olunub tarih-i deftere gelince beratlu henüz bir tercümanı olmağla ahidnâme-i hümayûn mucebince elçi yanında dört nefer ve taşrada konsolos nasb ettiği mahallerde birer nefer tercümandan mecmû’ on iki nefere bâlî oldukda ziyâde olmamak üzere nizâm verilmiştir.

[3] Tercümanlık Düzenlemesi

Devlet-i ‘âlîyye ile dost olan düvel elçileri ve konsolosları ma‘iyetinde ahidnâme-i hümayûn ve nizâm-ı cedîd ve hadd-i i‘tidâl şurûtu mucebince nasb ve berâtı î‘tâ olunan tercümanların oğulları ve ikişer nefer hizmetkârları cizye tekâlîf mütâlebesiyle taaddî ettirilmemek husûs-ı şurût-ı berâtlarına derç olunmak mu‘tâd-ı kadîm olmağla fi mâba‘ad verilecek berâtların hizmetkâr mahaline mutlak ikişer nefer hizmetkârları ta‘bîr-i tahrîriyle iktifâ olunmayub yedlerine başka başka iki kıt‘a evâmîr-i şerîfe verilen iki nefer hizmetkârları ta‘bîr-i münderic ve imlâ ve her tercümanlık berâtı verildikce ol tercümanın iki nefer hizmetkârlarının cizye ve tekâlîf mütâlebesiyle rencide olunmalarını mahalleri ve kadılarına hilafen başka başka iki kıt‘a emîr-i şerîf î‘tâ ve o makûle beratlu tercümanlar tarîk ve hâlik olub yerlerine âhara berât verilmek iktizâ eyledikde sâbıkının berâtı kaleminde hıfz olunduğu misillü zikr olunan ikişer kıt‘a hizmetkâr emirleri dahi berât-ı mezkûr ile ma‘ân kaleminde hıfz ve o misillü fermânlu hizmetkârlardan biri mahal-i âhara gönderilmek iktizâsıyla yol emri istîdâ’ olundukda verilecek yol emirlerine hizmetkâr-ı mesfûrun tercüman hizmetkârları olduğu muhakkak berât tuğralı emîr-i şerîf var ise şartı derç ve imlâ olunmak ve bu nizâm-ı baîdeden sonra verilecek tercümanlar haklarında cârî olmağla divân-ı hümayûn kaleminde mahfûz müste‘men-i defâtirinin her birine kayd ettirilüb ilâ maşallahu teala dustûr-ı l- amel tutulmak husûsuna irade-i ‘âlîyye ta‘yîn etmekden nâşî işbu fermân-ı ‘âlîyi defâtir-i mezkûreye kayd ettirüb mucîb ve muktezâsıyla amel ve hareketden nehâr katnehâr hilâfu vukû‘uyla mazhar-ı te‘dîb olmakdan mübâ‘adet eylemelerini zâbitân-ı kalem-i mezbûre ve ale‘l husûs-ı defâtir-i mezkûreyi i‘mâl eden kete beye yegân yegân tenbîh ve te‘kîde mübâ‘adet ve sen dahi daima nezâret ve mugâyir-i hâlet vukû‘a gelmemesine ikdâm ve dikkat eylesin.

Fî 13 M 196

[4] Tercümanlık Düzenlemesi

Gerek âsitâne-i ‘âlîyyeden düvel elçileri yanlarında ve gerek konsoloslar ma‘iyetlerinde tercüman olanların bir müddetten berü nizâmlarına hâlel tatarruk edüb nizâm-ı ra‘iyeti mühürlü olduğundan husûs-ı tedârik bir hüsn-i râbitaya idhâl-i irade-i seniyye bazı nizâmın sûret-i icrâsı âsitâne-i ‘âlîyyede

Ek 1: (Devamı)

olan düvel elçilerine baş tercümanları ve satalarıyla ifade olunmak elçilerden ekserisinin takdîm eyledikleri takrîrler müfahemesine nizâm-ı mezbûrun hala bulunan tercümanlar haklarında icrâsı kendülere muceb oldukları ve fi mâba'âd berât verilecek tercümanlar mahal-i nizâm olan bazı edvârlarını men' edecekleri müsteba' olduğu huzûr-ı hazret-i cihândâriye bade'l arz fi mâba'âd gerek mahlûlden ve gerek terkden tekrar nasb olunacak tercümanların bir hüsn-ü sûret ve nizâm-ı efrâ'ını husûsuna irâde-i hazret-i şehriyârî te'allük etmeğin imdi bundan böyle ıstâr-ı iktizâ eden tercümanlık berâtları şurûtuna elçi yanında ise elçi ve konsolos yanında ise konsolos ma'iyetlerinde tercüman kıyafetiyle tercümanlık hizmetinde mukîm olub âhar vilâyetde ikâmet eylemek ve hanlarda ve dekâkin ve esbaklık ve taşra mahalinde kocabaşılık ve mültezimlik ve bunlar emsâl-i vazifelerinden hariç musâlaha ve memleket ve esnaf umûruna karışmamak ve tercüman olduğu mahallerin gayrı mahalde temekkün etmemek ve eğer bu şartların hilâfı hareket bulunur ise berâtı kaydı ve tercümanlığı ilgâ ve yerine şerâit-i mezkûreye ri'âyet eden âharî 'arz olunmak üzere elçisine inhâ olunmak şartlarını dahi derc ilâve edüb ve tercümanların bazıları ikişer nefer hizmetkârlarının ber müceb-i şurût-ı berât mu'âfiyetleri için bir müddetten berü evâmir-i şerife verile gelmeğe fi maba'ad cedîd tercümanlar hizmetkârlarına dahi sâbıkı üzere emirler verilmek ve tarîk ve hâlik oldukların 'atıkları ahz ve kalemde hıfz olunmadıkça cedîdi verilecek ve tercümanın hizmetinde olub âhar mahalde temekkün eylemesi evâmir-i mezkûreye derç olunmak ve o makûle tercüman ve hizmetkârlarının âhar mahalde ikâmetleri civârî iş'âr eden evâmir verdükde ve bir vech ile verilmek hasbe'l zarûr bir yere gitmek iktizâsıyla yol emri istîdâ' olundukda yedinde olan mu'âfiyet emrine havâle ile verilecek yol emri derûnuna serien gidüb gelmesi ve kendüyle mahalinde beklememesi şurût-u derç olunmak ve âsıl tercüman yerine gitmek lazım geldükde yol emri istîdâ' olunur ise ona dahi şurût-ı mezkûre derç olunmak ve fi mâba'ad tercümanlık münhâl olub âhara 'arz olundukda mu'tâd üzere 'atîkinin berâtı alduğundan başka hizmetkârlarına mu'âfiyet emirleri verilmiş ise anlar dahi ahz ve kalemde hıfz olunmadıkça müceddiden berât verilmemek ve tercümanlık berâtı istîdâsına hâvi elçilerden 'arz geldikçe şerâit-i mezkûreye muvaffak mıdır değil midir reisü'l-küttâb olanlar taraflarından tahkîk ve tercümanlıktan mâ'adâ umûra karışmaz makûleden î'tâ olunmak ve 'atîk olduğu terfîk olunarak verilecek berât ol vechile tercümanlar dahi esnâflık vesâir harîç ez-vazîfe-i umûra müdâhale etmemek ve mukaddem esnâfa karışmış bulunur ise esnâfın birbiri beynlerinde cârî olan mu'âmelâtları haklarında dahi icrâ olundukda biz tercümanız deyyü umûr-ı esnâfiyede teferrüt etmemek husûslarına daima ri'âyet için işbu fermân-ı 'âlî divân-ı hümâyûn kalemine kayd ve muktezâsıyla amel ve harekete dikkat sûret- hali düvel elçilerine iktizâsına göre ihbâra mübâderet ile nizâm-ı mezbûrun ilâ maşallah-u teala cedîd tercümanlar haklarında düstûr'ul amel tutulmasına sarf-ı mukarreret eylesesiz deyyü

Fî 8 M sene 1201

Ek 1: (Devamı)

[5] Tercümanlık Düzenlemesi

İzzetlü Reisü'l-küttâb Efendi

Fî'l-asl düvel konsolosları ve elçileri yanlarında beravât-ı şerîfe ile tercüman olanlar hâlik ve tarik olduklarında tercümanlıkları yine ol elçi ve konsolos yanında tercüman olmak üzere berât verilüb mahal-i âhara nakl tarîki mesrûd iken biraz seneden berü vaktiyle yine yerine iâde şartıyla diyerek münhâl olan tercümanlık âhar mahal konsolosu ma'iyetinde olmak üzere elçiler taraflarından 'arz ve ol vech ile müsâ'ade olunarak nizâm-ı ra'ıyyet mahal bulduğu ve iş bu nakl maddesinin fi-maba'ad memnû'âtını dahi nizâm-ı cedîd zeyl bulduğu halde ihtilâl-ı mezbûr giderek ber taraf olmak me'sûl idüğü ...olmağla fi-i mâba'ad işbu nakl maddesine bir vech ile müsâ'ade olunmayub aslından iâde şartıyla nakl olunmuş olanlardan evvelki mahallerine i'âdeleri istîdâ' olunanlar olur ise onların î'âdesinde dahi bir güne ihtilâl mahsûs olmamak sûreti gereği gibi taharrî olunmak ve'l-hâsıl müceddiden tercüman nakl olunmamak husûs-ı düstûr'ul amel tutulmak üzere kalem-i zâbitânına gereği gibi tenbîh ve işbu fermân-ı 'âlîyi nizâm-ı cedîd zeyline kayd ile fi maba'ad hilâf-ı hareket vukû'a gelmemesine dikkat ve nezâret eyleyesiniz deyyü

Fî 18 L sene 1205

[6] Tercümanlık Düzenlemesi

[İşbu takrîr Danimarka maslahatgüzârına verilmiştir.]

Gerek âsitâne-i 'âlîyyede düvel elçileri yanlarında ve gerek taşralarda konsolos ma'iyetlerinde tercüman olanların bundan akdem nizâmılarına halelü't-tarîk edüb nizâm-ı ri'âyet münhâl olduğunda husûs-ı mezbûrun bir hüsn-ü râbitaya ithâli zınnında bazı tezâkir sûret-i icrâsı âsitâne-i 'âlîyyede olan düvel elçilerine mukaddemâ ve baş tercümanları vesatlarıyla irâde olundukda içlerinden ekserisinin takdîm eyledikleri takrîrleri mefâhîmine nazaran nizâm-ı mezbûrun.....bulunan tercümanlar haklarında icrâsı kendülere masrûhu..... fi maba'ad berât verilecek tercümanlar haklarına icrâsı münâsib idüğü ve bulunan tercümanların mahal-i nizâm olan bazı umûrlarını men' edecekleri müstebân olduğu huzûr-ı hazret-i cihânderiye bade'l-arz fi maba'ad gerek mahlûlden ve gerek terkden nasl olunacak tercümanların bir hüsn-ü sûret ve nizâm-ı etrâ'ı huzûruna iâde-i seniyye hazret-i şehriyâri teallük etmekden nâşî istâr-ı iktizâ eden tercümanlık berâtları şurûtuna elçi yanında ise elçisi ve konsolos yanında ise konsolosu ma'iyetlerinde tercüman kıyafetiyle tercümanlık hizmetinde mukîm olub âhar vilâyetde ikâmet etmemek ve hanlarda ve dekâkinde esnâflık ve taşra mahalinde kocabaşılık ve mültezimlik ve bunlar emsâli vazifelerinde hariç-i musâlaha memleket ve esnâf umûruna karışmamak ve tercüman bulunduğu mahalın gayrı mahalde temekkün etmemek ve eğer bu şartların hilâf-ı hareket bulunur ise berât-ı kaydı terkîm ve tercümanlığı ilgâ ve yerine şerâit-i mezkûreye ri'âyet eden âharı 'arz olunmak üzere elçisine inhâ olunur şurût dahi derç ve 'ilâm

Ek 1: (Devamı)

olunmasına ve tercümanların oğulları ve ikişer nefer hizmetkârlarının ber muceb-i şurût-ı berât mu'âfiyetleri için evâmir-i şerife verile gelmeğe fi maba'ad cedîd tercümanlar hizmetkârlarına sâbıkı üzere emr verilmek tarîk ve halîk kuyûdâtlarına 'atîkleri 'ahz ve kaleme hıfz olunmadıkça cedîdi verilmemek tercümanların hizmetinde olub âhar mahale temekkün eylememesi evâmir-i mezkûreye derç kılınmak ve o makûle tercüman ve hizmetkârlarının âhar mahalde ikâmetleri civârını iş'âr evâmir bir vakitte ve bir vech ile verilmemek ve hasbe'l zarûr bir yere gitmek iktizâsıyla yol emri istîdâ' olundukda yedinde olan mu'âfiyet emrine havâle ile verilecek yol emri derûnuna serien gidüb gelmesi ve gitdiği mahalden gelmemesi şurût-ı derç olundukda ve asl tercüman bir yere gitmek lazım geldikde yol emri istîdâ' olunur ise ona dahi şurût-ı mezkûr hariç kılınmak ve fi-maba'ad tercümanlık münhâl olunub âhare 'arz olundukda mu'tâd üzere 'atîkin berât alındıktan başka hizmetkârına mu'âfiyet emirleri verilmiş ise onlar dahi ahz ve kaleminde hıfz olunmadıkça müceddiden berât verilmemek ve tercümanlık berât-ı istîdâsını cârî elçilerden 'arz gelmedikçe şerâit-i mezkûreye muvaffak mıdır reisü'l-küttâb olanlar taraflarından tahkîk ve tercümanlıktan mâ'adâ umûra karışmaz ma'kûlede olduğu terfik olunarak verilecek berât ol vech ile î'tâ olunmak ve 'atîk tercümanlar dahi esnâflık dahi vesâir hariç ez-vazîfe umûruna müdâhale etmemek ve mukaddem esnâfa karışmış bulunur ise esnâfın birbiri beynlerinde cârî olan mu'ammellâtları haklarında dahi icrâ olundukda yerine tercüman deyyü umûr-ı esnâfiyede teferrüd etmemek husûslarına daima ri'âyet olunarak nizâm-ı mezbûrun ilâ maşallahu teâlâ cedîd tercümanlar haklarında düstûr'ul amel tutulması için bin iki yüz bir senesi tarihinde bir kıt'a ve fi'l asr düvel konsolosları ve elçileri yanlarında berât-vât-ı şerife ile tercüman olanlar halîk ve tarîk olduklarında tercümanlıkları yine ol elçi ve konsoloslar yanında olmak üzere berât verilüb mahal-i ahire nakl tarîki meşrûd iken biraz seneden berü bir vakitle yerine îade şurûtu diyerek münhâl olan tercümanlık âhar mahal konsolosu ma'iyetinde olmak üzere elçiler taraflarından 'arz ve ol vech ile müsâ ade nizâm-ı ri'âyet münhâl olduğu ve işbu nakli maddesinin fi maba'ad memnû'âtı dahi nizâm-ı cedîde zeyl olduğu halde ihtilâl-i mezkûr giderek ber taraf olacağına binâen fi mâba'ad işbu nakl-i maddesine bir vechle müsâ'ade olunmayub aslından îade şartıyla nasb olunmuş olanlardan evveli mahaline îadeleri istîdâ' olanlar olur ise onların îadesine dahi bir güne ihtilâl melhûz olacak sûret-i taharri olundukda ve'l hasıl müceddiden tercüman nasb olunmak husûsu düstûr'ul amel tutulmak üzere nizâm-ı cedîd zeyline kayd ile fi-maba'ad hilâf-ı hareket vukû'a gelmemesine dikkat ve nezâret olunmak babında yanında bin iki yüz yedi senesine değin bir kıt'a fermân-ı 'âlî istâr ve divân-ı hümâyûn kalemine kayd olunmuş olmağla işbu nizâm-ı mücerred olmak râbitası için irade-i seniyye kat'îye müzaryafte olduğu hilâfını tecvîz-i karîn-i imkân olunan musâlaha-i mülkiyeden idüğü zahîr olub bu esnada işbu nizâma mugâyir bazı halâf-ı asayiş olmakdan nâşi te'kid- lâzım gelmeğin fi maba'ad şurût-ı mezkûreye menâfi halâf zuhûrunda muktezâ-yı kazânın edâsına mübâderet olunacağı maslahatgüzârınız tarafından iktizâ edenlere ifâde ve tefhîm olunarak bade'l izn dahi işbu nizâm-ı düstûr'ul amel tarîkiyle kabzı ma'lûm oldukda için işbu takrîriniz imlâ ve î'tâ olundu.

Fî 20 N sene 1214

Ek 1: (Devamı)

[7] Tercümanlık Düzenlemesi

[Takrîrler î'tâ olunup nizâmına dikkat oluna deyü hatt-ı hümâyûn-ı şevket-i makrûn sâdır olmuştur.]

Şevketlü kerâmetlü mehâbetlü kudretlü veliyyü'n-ni'metim efendim

Gerek âsitâne-i sa'âdetde düvel elçileri yanlarında ve gerek taşralarda konsoloslar mâ'iyyetlerinde tercüman olanların bundan akdem nizâmnâmeyle halel-i tetarruk edüp nizâm-ı ra'iyet-taht olduğundan husûs-ı mezburun bir hüsn-i râbitaya idhâli âsitânede olan düvel elçilerine ifâde-i birle fi mâba'ad gerek mahlûlden ve gerek terkden tağayyür olunacak tercümânlara î'tâsı iktizâ eden berevât şerâ'itine elçisi ve yâhud konsolos mâ'iyyetinde kıyâfetiyle tercümânlık hizmetinde mukim olup âhar vilâyetde ikâmet etmemek ve esnâflık ve taşra memâlikde kocabaşılık ve mültezimlik ve bunlar emsâli maslahata ve memleket ve esnâf umûruna karışmamak ve eğer bu şartların hilâfi hareketde bulunur ise berâtı kaydı terkîn ve tercümânlığı ilgâ ve yerine şerâit-i mezkûreye ri'ayet eder âharı 'arz olunmak üzere elçisine inhâ olunmak şurûtu vesâir bazı şerâit dahi 'ilâve olunarak taht-ı râbitaya idhâl birle işbu nizâm düstûr'ul-amel olmak üzere bin iki yüz bir senesinde başka ve elçi ve konsolos mâ'iyyetlerinde olan tercümânların mahal-i âhare nakilleri memnû' iken yine yerine iâde şartıyla diyerek mukaddemâ mahal-i âhare nakl oluna geldiklerinden bu husûs dahi taht-ı nizâm olmakdan nâşî fi mâba'ad nakl olunmamasına dair nizâma zeyl olarak bin iki yüz yedi senesinde başka iki kıt'a fermân-ı 'âlî isdâr ve dîvân-ı hümâyûn kalemine kayd-ı birle keyfiyyet elçilere dahi ihbâr olunmuş iken işbu nizâma mugûyir oldukda bazı hâllerde zuhûru ihsâs olunmaktan nâşî te'kîdi lazım gelmeğin husûs-ı mezkûr için düvel elçilerine başka başka bir bir takrir verilmek iktizâ etmekle takrîr-i mezkûr kaleme aldırılıb manzûr-ı şâhâneleri buyurulmak için ma'rûz-ı hazret-i mülûkâneleri kılındığı ma'lûm-ı 'âlîleri buyuruldukda mâdde-i merkûmenin te'kîdi zınnında düvel elçilerine ber-vechile takrîrler î'tâsı muvâfık-ı irâde-i seniyye-i mülûkâneleri ise emr ü fermân şevketlü kerâmetlü mehâbetlü kudretlü veliyyün-nimetim efendim pâdişâhım hazretlerindir.

[Ahidname Sureti]

Devlet-i 'aliyye-i ebed-peyvend ile Danimarka Devleti beyninde müceddeden mün'akid olan musâlahada ahz ve î'tâ olunan memhûr temessükün kabûlünü müşîr Danimarka Kralına yazılan ahîdnâme-i hümâyûn sûretidir.

Çün Hazreti Hudâvend-i Mâliki'l-Mülk lâ-yezâl ve Cenâb-ı Müfizü'l-Cûd ve'n-Nevvâl celle şânuhu ani'shibih ve'l-misâl fe kaddeset zâtuhu an tatarruku'z-zevâl ve'l-intikâl-i irâdet-i aliyye-i ezeliyye ve inâyet-i bigâyet-i lem-yezeliyyesi ve Sultânü'l-enbîyâ ve Seyyidü'l-asfiyâ aleyhi ve alâ âlihi ve ashâbihî efdalu't-tahiyyâtın ulüvv-u mu'cizât-ı kesîretü'l-berekâtıyla ben ki eşrefü'l-buldân ve'l-emâkin ve eymenü'l-medâyin ve lmesâkin kible-i cümle-i âlem ve mihrâb-ı âmme-i muvahhidîn-i benî Âdem olan Mekke-i Mükerreme ve Medîne-i Münevvere'nin hâdimi ve Kudüs-i Şerîf-i

Ek 1: (Devamı)

mübârekin hâmî ve hâkimi ve hasretü'l-mülûk olan bilâd-ı selâse-i mu'azzama ki İstanbul ve Edirne ve Bursa'dır ve Şam-ı cennet-meşâm ve Bağdâd-ı dârü's-selâm ve Mısır-ı Kâhîretü'l-asrı-ı bî-hemtâ ve külliyyen Arabistan ve Halebü's-şehbâ ve Irak-ı Arab ve Acem ve Basra ve Lahsa ve Deylem ve Rakka ve Musul ve şehr-i Zor ve Van ve Diyarbekr ve Zül-kadriye ve Kürdistan ve vilâyet-i Erzurum ve Sivâs ve Adana ve Karamân ve Mağrib ve Habeş ve Tunus ve Trablusşâm ve Kıbrıs ve Rodos ve Girid ve Mora ve Akdeniz ve Karadeniz ve cezâyir ve sevâhil-i deryâ ve Anadolu ve memâlik-i Rûmîli ve husûsan memâlik-i Tatar ve Deşt-i Kıpçak ve vilâyet-i Kefe ve ol havâlîde olan cümle oymak ve diyâr-ı Bosna ve kal'a-i Belgrad-ı dârü'l-cihâd ve bi't-tamâm memâlik-i Eflak ve Boğdan ve ta'rîf ve tavsîfden müstağnî nice bekâ' ve buldânın pâdişâh-ı ma'delet-penâh ve şehriyâr-ı encüm-sipâh ve şehinşâh-ı tasarruf-u destgâh es-Sultân ibnü's-sultân ve'l-Hâkân ibnü'l-Hâkân Sultân Osmân Hân ibnü's-Sultân Mustafa Hân ibnü's-sultân Mehmed Hân'ım ki menşûr sa'âdet-saltanatım tevkî-i refî-i sultânü'l-berreyn ile mevki' ve müzeyyen ve misâl-i bî-misâl hilâfetim unvân-ı sa'âdet-nişân-ı hâkânü'l-bahreyn ile muvaşşah ve mu'anvendir. Lâ-cereme şükran alâ hazîhi'n-ni'am melce-i selâtîn-i âlî-tebâr ve melâz-ı havâkîn-i zevi'l-i'tibâr olan atebe-i aliyye-i devlet-medâr ve südde-i seniyye-i übbehet-kararımız ile tarh-ı esâs-ı ... ve meveddete izhâr-ı meyl ve rağbet edenler haklarında ebvâb-ı dostu ve âşinâyı güşâde ve esbâb-ı alâka ve velâ rûz-be-rûz müterakkî ve ziyâde idüğü beyândan müstağnî olmağla binâ'en 'âlî zâlik iftihâr-ı ümerâ'i'l-izâmî'l-i seviyye, muhtârü küberâ'i'l-fihâmi'l mesîhiyye, muslihu mesâlih-i cemâhîrüt tâ'ifeti'n-Nasrâniyye, sâhib-i ezyâlî'l-haşmeti ve'l-vakâr ve sâhibü delâilî'l-mecd ve'l-i'tibâr hâlâ Danimarka ve Torgiya ve Vandal ve Got tâ'ifelerinin kralı ve nice memleketlerin dukası ve ona tâbi' yerlerin kontesi haşmetlü Firiderikos-ı Hamis hutimet-i avâkıbuhu bi'l-hayr ve'r-reşâd ve ahsene ile sebîlül sevâb ve's-sedâd dahi bundan mukaddem Devlet-i Alîyye-i rûz-ı efzûnumla dostluk ve muhabbet ebvâbının güşâde olması irâdesiyle kendü tarafından mu'teber beğzâdelerinden hâlâ mecmû'-ı umûr-ı askeriyelerinin nâzır-ı kıdvet-i ayâni'il-millet'il mesîhiyye Siher Mondo Golmor de Galer hutimet-i avâkıbuhû bi'l-hayr mevki'-i câh ve celâl olan Devlet-i Alîyye-i hilâfet-i iştîmâlimize irsâl ve müceddeden temhîd-i levâzım-ı emr-i müsâlemeye ibtidâr-ı birle bu hususa dâir ticârât ve mu'âmelât-ı mevâddımın temşiyetine izhâr-ı hâhiş ve rağbet ve mevâdd-ı mezkûrenin muzâkere ve akdi için mûmâ-ileyhe memhûr sened ile ruhsad verüb rikâb-ı müstetâb-ı hüsrevanimize bais ve irsâl ve tesviyesi murâd olunan keyfiyyât-ı mukâlemenin pezîrâ-yı hüsn-i husûl ve hitâmını ilticâ ve istisâl etmekle irsâl olunan nâme-i dostu alâmesi ve zikr olunan merâm ve mültemisâtı dair-i dîrîn-i saltanat-ı ebed-müknetimiz üzere sadr-ı a'zamım vesâtatıyla mukaddemâ pâye-i serîr-i saltanat-ı masîrimize arz ve telhîs olundukda mültemisât-ı mezkûre taraf-ı hümâyûn-ı ra'fet meşhûnumuzdan karîn-i encâh ve müsâ'ade olunub şeref efzâ-yı sudûr olan izn-i hümâyûnumuz mücebince mukâlemeye me'mûr hademe-i Devlet-i Aliyyemiz vesâatlarıyla mevâdd-ı musâlahaya murahas olan beğzâde-i mûmâileyh ile bi'l-muzâkere mâdde be mâdde tasfiye ve tesviye olunarak ale'l-itlâk on yedi mâdde

Ek 1: (Devamı)

ve bir hâtime üzerine tarafeynden karârdâde olub murahhas-ı mûmâileyhin olageldiği vech ile Latin lisânı üzere verdiği temessük ba'de't-tercüme tekrar pâye-i serîr-i şevket-masîr-i mülûkânemize ba'de'l-arz ve'l-iş'âr müstesveb ve müstahsen görülmekle ber-vech-i muharrer mübâdele olunan temessükün kral-ı müşârun-ileyh tarafından kabûl ve te'yîdini hâvî gelen tasdîknâmesini ve kezâlik tercümesini düstûr-u ekrem, müşîr-i efham, nizâmü'l-âlem, nizâm menâzîmü'l ümem, müdebbir-i umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmim-i mehâmmi'l-enâm bir reyi's-sâib, mümehhid-i bünyânüd-devlet ve'l-ikbâl, müşeyyid-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâl, mürettibü merâtibi'l-hilâfetü'l-kübrâ, mükemmel-ü nâmûsi's-saltanati'l-uzmâ, el-mahfûf bi-sunûfî avâtıfu'l-meliki'l-alâ bi'l-fî'il vezîr-i azâm-ı mergûbu'üş-şemîm ve vekîl-i mutlak-ı ferhunde-i kademim Râgıb Mehemed Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehu ve zâ'ife bi't-te'yîd-i iktidârehu ve ikbâlehu dergâh-ı mükremet-penâh-ı cihânânîmize arz ve telhîs edüb cümlesine 'âlfî vechü'l-kâmil ilm-i âlem-şumûl-i pâdişâhânemiz muhît ve şâmil oldukda mücerred kral-ı müşârunileyhin dostluk ve meveddete olan meyl ve râğbetine binâen inâyet rîz-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket makrûnumuz mücebince te'yîden akd-ı müsâlemeye fermân-ı hümâyûnumuz olmağın işbu nişân-ı şerîf-i âlişân ve ahd-i münîf-i celâdet-unvânımız şeref-eşzâ-yı imlâ ve murahhas-ı mûmâileyhin yedine teslim ve î'tâ olunmağla yerli yerinde ri'âyet ve siyânet olunmak için işbu on yedi mâddedir ki zikr olunur:

Evvelki Mâdde: Devlet-i 'âlîye ile Danimarka kralı beyninde musâlaha-i mü'ebbede ve dostluk ve musâfât-ı cârî ola ve re'âyâ ve berâyâ-yı cânibeynin berren ve bahren bilâ-mâni' ticâretleri câ'iz olup Danimarka kralının bayrak ve patentesiyle yürüyen asıl Danimarkalı ve mellâh sefâyini memâlik-i mahrûsenin iskele ve limânlarına emti'a ve eşyâlarıyla geldiklerinde ve meks ve arâmlarında ve gerü gitdiklerinde rencîde olunmayup furtınadan ve âhar gûne kazâya giriftâr olup mutazarrır olan sefâyininin ta'mîr ve termîmi câiz olup ve kendü akçeleriyle kifâf-ı nefisleri için satın aldıkları me'kûlât ve meşrûbât ve levâzım-ı sâirelerine mûmâna'at olunmaya ve memnû'âtdan olmayan emti'a ve eşyâlarının bey' ve şirâsında sâir dost olan düvelin tüccârı haklarında ne vech ile cârî olmuş ise Danimarkalı hakkında dahi cârî olup kesb-i intifâ' edeler ve Boğaz hisârlarına ve sâir limân ve iskelelere gelen Danimarkalı sefâyini sâir dost olan düvelin sefâyini misillü kabûl ve verile gelen üç yüz akçe selâmet akçesini edâ eylediklerinden sonra muhdesât talebiyle rencîde ve remîde olunmayalar.

İkinci Mâdde: Danimarka sefâyini furtınadan ve yâhûd âhar kazâ ile muhâtaraya giriftâr olduklarında fenn-i mellâhîde mâhir olanlardan mu'âvenet oluna ve devlet-i 'âlîyye'nin limân ve iskelelerinde karaya düşen Danimarka sefinesi ol mahallin vülât ve hükkâm ve zâbitân-ı himâyet ve iânet ve garkdan halâs olan emti'a ve eşyâ ve esvâbları ashâbına redd olunmak üzre karîb bulunan Danimarka konsoloslarına teslim etdirilmesine say eyleyeler, mu'tâd olan ücret-i amele ve nakliyyeden gayrı bir nesne talep olunmaya ve gâret olunan eşyâyı ba'de't-tefahhus buldurulup tamâmen redd ve teslim eyleyeler.

Ek 1: (Devamı)

Üçüncü Mâdde: Danimarkalı tüccârı ve anlara tâbi‘ olanlar getirüp götürdükleri eşyâ ve emti‘a için sâir dost olanlar misillü yüzde üç resm-i gümrüğü edâ eyledikten sonra ziyâde nesne talep olunmaya ve gümrük ümenâsı eşyâlarını değer bahâsından ziyâde bahâ takdîr eylemeyüp ve kıymetlerinde uzlaşmadıkları hâlde yüzde üç olmak üzere ‘aynî eşya verilüp ve gümrük ümenâsı almakta muhâlefet eylemeyeler. Danimarka elçisinin kendüye müteallik olan emti‘a ve eşyâ ve esvâbından ve hediyesinden gümrük ve bâc talep olunmaya ve altun ve gümüş sikkeden ve dost olanlar gümrük vermedikleri eşyâdan kezâlik nesne talep olunmayup gümrük ümenâsı mahallinde câri olan akçayı kabûl eyleyeler.

Dördüncü Mâdde: Danimarka sefinesinin humûlesini tahliye eylemek elvermediği hâlde cebr olunmaya ve humûle ve emti‘a ve eşyâsını taşraya ihrâc etmeyüb sefinesiyle âhar mahalle nakl murâd olundukda mümâna‘at olunmayup bir dürlü bahâne ile nesne talep olunmaya ve humûlesinin bir miktarı Danimarka sefinesinden ihrâc olunub bâkî kalan emti‘a ve eşyâ âhar mahalle nakl olundukda ancak ihrâc olunan eşyâdan gümrük talep oluna ve resm-i gümrüğü edâ olunmuş eşyâyı Devlet-i Aliyye'nin âhar limân ve iskelelerine nakl eylediklerinde gümrüğün edâ tezkiresi ibrâz olundukda ol mahallin gümrük ümenâsı tekrar gümrük talep eylemeyeler. Şöyle ki eşyâdan resm-i gümrüğü bulunduğu mahalde bir defa edâ eyledikten sonra âhar mahalle gitdiklerinde ziyâde nesne teklîf olunmaya ve gümrükten eşyâ kaçırıldıkda Danimarkaluya sâir dost olan düvel misillü mu‘âmele oluna ve gümrüğe müte‘allik muâmele sâir dost olan milel hakkında olduğu gibi Danimarkaluya dahi câiz ola ve Danimarkaludan ve onlara tâbi‘ olanlardan kassâbiye nâmıyla akça talep olunmaya.

Beşinci Mâdde: Selâmlaşmak husûsunda sâir düvelin cenk sefâyini edegeldikleri üzere Danimarka kralının dahi cenk sefâyini icrâ edeler. Danimarkalunun tüccâr sefâyini donanma-yı hümâyûn sefâyinine ve tâbi‘lerine yâhûd Devlet-i Aliyye'nin bayrağıyla yürüyen sefâyine musâdefe eylediklerinde mu‘tâd üzere dostâne selamlayup yollarından alıkonmayup bir nesne talep ve yâhûd cebren ahz olunmaya.

Altıncı Mâdde: Asker ve top ve cebehane ve bunun emsâli mühimmât-ı sâire nakli için Danimarka sefâyinine cebr olunmaya.

Yedinci Mâdde: Tüccâr-ı ehl-i islâm ve re‘âyâya müte‘allik olan emti‘a ve eşyâlarının nakli için Danimarka sefâyinini ücret ile tuttuklarında Françelü ve İngiltere ve Felemenklü ile câri olan mu‘âmeleyi edeler ve resm-i gümrük alına gelüb Danimarkalunun sefâyini ile Danimarka tüccârlarının getirüb götürdükleri eşyâlarından Danimarka elçilerine ve konsoloslarına mu‘tâd üzere âid olan konsülato resmini bi't-temâm edâ eyleyeler.

Ek 1: (Devamı)

Sekizinci Mâdde: Der-i devletde mukîm Danimarka elçileri sâir dost olan düvelin elçileri misillü rütbelerine göre me'lûf oldukları serbestiyet ve mu'âfiyet anların hakkında dahi cârî ola ve memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele ve limân ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekîlleri ve tercümânlar bulunduğu bi'l-cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekîlleri ve tercümânlar ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler ve Âsitâne'de mukîm elçilerinin yanında yalnız dört nefer ve konsolosları ikâmet eden memâlik-i mahrûsede birer nefer tercümân istihdâm eyleyeler.

Dokuzuncu Mâdde: Memâlik-i Mahrûse'de mukîm Danimarkalunun konsolosları ve konsolos vekîlleri ve tercümânları ve tüccârı ve anlara tâbi' olub müte'ehhil ve mücerred olan Danimarkalu etbâ' ve huddâmı cizye ve tekâlîf-i sâ'ireden mu'âf olalar.

Onuncu Mâdde: Danimarkalu ve onlara tâbi' olanlar beyninde münâza'a zuhûrunda Danimarkalu elçileri veyâhûd konsolosları Danimarkalunun kâ'idesi üzere görüb faysal verüp Devlet-i Aliyye'nin kuzât ve hükkâmı karışmayalar, Danimarka tüccârını himâyet eylemek için Memâlik-i Mahrûse'de mukîm Danimarka konsolosları habs olunmayalar ve her ne da'vâları olur ise ilçileri ma'rifetiyle Âsitâne-i Sa'âdet'imde görüle ve menzilleri mühürülenmeyüb teftîş ve tefahhus olunmaya ve Devlet-i Aliyye re'âyâsıyla Danimarkalunun umûr-ı şer'iyeleri vukû'unda elçileri veya konsolosları veya vekîlleri ma'rifetiyle ve tercümânları vesâtatıyla şer'le ru'yet oluna Danimarkaluyu ve onlara tâbi' olanların ehl-i islâm ve yâhûd Devlet-i Aliyye re'âyâsı şer'le ihzâr eylediklerinde tercümânlardan biri ve yâhud vekîlleri mevcûd olmadıkca cevâb eylemeye cebr olunmaya ve dört bin akçadan ziyâde olan davâları Âsitâne-i Sa'âdet'de görüle ve bey' ve şirâyâ ve kefâlete müte'allik ve istidâne olunan akça husûslarında ehl-i islâm ve re'âyâyı Devlet-i Aliyye, Danimarkalu ve onlara tâbi' olanlardan davâ eylediklerinde hüccet-i şeriyye ve yâhud ma'mûlüye sened olmadıkca şâhidleri istimâ' olunmayub habs olunmaya ve azîmet üzre olan Danimarka sefinesi nizâ' vukû'unda der akıb konsolos ve tercümân ma'rifetiyle faysal verilüb bilâ mûcib te'hîr ve tevkîf olunmaya.

On Birinci Mâdde: Danimarkalunun biri edâ-yı deyne kâdir olmayub iflâsı zâhir ve firâr ve gaybet eyledikde mâdâmki kefâleti olmaya âhar Danimarkaluya edâ-yı deyni için cebr olunmaya. Danimarkalunun biri müttehem olub firâr eder ise âhar Danimarkalu mâdâmki kefâleti olmaya mu'âhaze ve rencîde olunmaya. Danimarkalu sâkin olduğu mahalde maktûl kimesnenin iâşesi zuhûrunda mâdâmki Danimarkalu üzerine şer'an bir töhmet sübût bulmaya, ol mahalde ve yâhud ol havâlîde bulunan Danimarkalu dem-i diyet talebiyle rencîde olunmaya.

On İkinci Mâdde: Danimarka memleketinde tevellüd edüb nefsi Danimarkalu olanlar mâdâmki karada ve deryâda devlet-i âliyye'ye düşmanlık üzere olan harbî asker ile esnâ-i cenkde ahz olunmayalar, onlardan bir ferdin esîr olması câiz olmaya. Eğer bu gûne harbî asker ile bulunmuş

Ek 1: (Devamı)

değil iken sehven bir tarîk ile esîr olmuş ise Danimarka elçileri ve konsolosları murâd ve taleb eyledikleri hâlde tefûş ve tefahhus olunup Danimarkalı idüğü sâbit ve nümâyân oldukda itlâk olunub elçiye ve konsolosa redd ve teslîm oluna ve kezâlik ehl-i islâmıdan ve yâhûd devlet-i âliyye re'âyâlarından bir ferd Danimarka Devleti'nde esîr olmaya ve eğer bu makûle esîr bulunur ise bilâ-avk u te'hîr itlâk oluna.

On Üçüncü Mâdde: Danimarkaludan veyâhûd tâbi'lerinden memâlik-i mahrûsede bir kimesne fevt oldukda muhalledâtını vereselerine teslîm eylemek üzere Danimarka elçisi ve yâhûd konsolosu zabt ve bunlardan biri bulunmadığı halde terekesini şerîki kabz eyleyüb hükkâm ve zâbitân taraflarından müdâhale olunmaya ve fevt olduğu mahalde Danimarkaludan bir kimesne bulunmadığında muhalledâtı ve tahrîrât ve senedâtı ol mahallin hâkimi tarafından mühürlenüb hıfz ve Danimarka elçisinden kabzına me'mûren vârise bilâ bahâne teslîm olunub resm-i kısmet talep olunmaya.

On Dördüncü Mâdde: İcrâ-yı âyîn husûsu sâir müste'menlere câiz olduğu vech üzere Danimarkaluya dahi icrâ-yı âyîn eylemek câ'iz ola.

On Beşinci Mâdde: Danimarkalunun birisi islâmı kabûl eyledi deyyü bir kimesne davâ eder ise mâdâmki tercümânı muvâcehesinde irâdetim ile islâmı kabûl eyledim deyyü ikrâr etmedikce cebr olunmaya ve ikrârı vukû'unda Danimarkaluya deyni ve onlara müte'allik mâlî var ise ba'de's-sübût dâyinine ve ashâbına edâ eyleye, ashâbı bulunmaz ise ashâbına verilmek üzere elçisine ve yâhud konsoloslarına teslîm oluna.

On Altıncı Mâdde: Emr-i ticâretin şurûtuyla temşiyetine sa'y ve gûşüş ve husûs-ı mezkûra muhil olan hâlâtın mühemma-ı imkân sa'y oluna ve Cezâyir ve Tunus ve Trablus ocaklarıyla Danimarka kralı beyninde karârdâde olan mevâdd-ı dostluk düstûrül-amel olmak için taraf-ı Devlet-i Aliyye'den himâye oluna ve hilâfî zuhûrunda Devlet-i Aliyye'nin hükmü ocağ-ı mezkûrına nâfiz ve cârî olmağla mühemma-ı imkân ıslâh-ı zâtü'l-beyne himmet buyrula.

On Yedinci Mâdde: Bâlâda mezkûr dostluk ve ticâreti hâviye mevâdd tarafeynden imzâ olunduktan sonra hilâf-ı vaz'u harekete hiçbir vaktde kat'ân cevâz verilmeyüp kemâfiyen beği mer'î ve mu'teber ve ile'lebed düstûrül-amel tutula ve mevâdd-ı mezkûre kral-ı müşârunileyhin tüccârı ve re'âyâsı hakkında cârî olduğu gibi devlet-i âliyye tüccârı ve re'âyâsı ve tâbi'leri haklarında dahi cârî ola ve bundan böyle dahi tarafeyne nâfi' ve hayırlı bazı mevâdd hudûs eyledikde ba'de'l-müzâkere temşiyet ve nizâmına dikkat ve mevâdd-ı sâireye ilhâk olunmak câ'iz ola.

Hâtime: Devlet-i âliyyemle haşmetlü kral-ı müşârunileyh beyninde mü'ebbeden akd olunan şurût-ı musâlaha bilâ-halel hıfz ve mürâ'ât oluna. İmdi devlet-i âliyye-i ebed-miknetimize kral-ı müşârunileyh tarafından ve a'kâb-ı husûsiyyet-intisâbları câniblerinden mâdâmki izhâr-ı merâsim-i sıdk ve ibrâz-ı levâzım-ı ahd ü vefâ hâlâtına müdâvemmet oluna, Cânib-i hümâyûn-ı şehin

Ek 1: (Devamı)

şâhânemizden dahi peyvend-i sevgend-i husrevânemiz ile te'yîd-i revâbıt-ı şakk ederim ki minba'ad taraf-ı kâmilü's-şeref-i pâdişâhâne ve kezâlik ahlâf-ı nasfet-ittisâf-ı mülûkânemizden ve vüzerâ-yı âlî-makâm ve huddâm-ı zuyû'l-ihtirâmımızdan ser-i mû hilâfına bir dürlü cevâz ve ruhsat verilmeyüb tarafeynden dâimâ te'kîd-i esâs-ı müvâlât ve teşyîd-i mebânî-i hulûs ve musâfât için işbu nişân-ı hümâyûn ve ahd-i inâyet-meşhûnumuzun mazmûn-ı münîfi üzere amel ve hareket oluna.

Der zamâni sadr-ı sudûril-vüzerâ Hazret-i Râgıb Paşa ve fi âyâni el-Hâc Mehemed Emîn Efendi sene ahdî ve seb'in ve mi'e ve elf.

[15] Tercümanlık Beratının Yenilenmesi

[Mesfûr mürd olmağla mahlûlünden Angelu Spontini Veled-i Niko yerine tercüman olub berâtı yazılmışdır Fî 24 Ra sene 180.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sâadet'imde mukîm elçisi kıdvet-i ayân el millet'il mesîhhiye Siher Mondo Golmor De Galer huîmet-i 'avâkıbîhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb asitânedede mukîm elçilerinin yanında yalnız dört nefer tercüman istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed ve hala yanında tercümanlık hizmetinde olan vâki' râfi'-i tevki'-i ref'ü's-şân-ı hakâni Kemal Veled-i Layi berât almağla ahidnâme-i hümâyûn mucebince olageldüğü üzere müceddeden berât-ı şerîf verilmek babında inâyet-i ricâ etmeğın ahidnâme-i hümâyûn ve olageldiği üzere müceddeden bu nişân-ı hümâyûn inâyet makrûnu ve buyurdum ki mesfûr Kemal Veled-i Layi elçi-i mümâileyhin yanında tercüman olub tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları iki nefer hizmetkârları haraç ve 'avârız ve kassâbiye akçesi vesâir rüsûm ve tekâlif-i 'örfiyye teklîfi ile rencide olunmayub ve kul ve câriye istihdâm edermişsin deyyü kimesne harâç ve rüsûm taleb eylemeye ve mefruşât ve me'kûlât ve meşrûbâtına kimesne dahl ve taarruz eylemeyüb kadîmden olunageldiği üzere 'afv olunub ve rüsûm-ı gümrük ve bâc taleb olunmaya ve evlerine asâkirden konak konulmak ile rencide olunmayub tekâlif-i 'örfiyyenin cümlesinden mu'âf ve müsellemler olub ve mezbûr ile her kimin davası olur ise ellerinde olan ahidnâme-i hümâyûn mucebince Âsitâne-i Sa'âdet'ime havâle olunub gayr-ı yerde istîmâ' olunmaya ve mezbûr tercüman bazı zamanda bir yere gitmek istedikde geliş ve gidişde ve karada ve deryâda ve menâzil ve merâhilde kendüye ve esvâb ve davârlarına ve emvâl ve erzâkına ve yanında olan ademlerine ulakdan ve ulak akçesinden ve gayrı cânîbden kimesne dahl ve ta'arruz eylemeyüb ve her kanda dâhil olur ise zât ve zevâde vesâir zahiresin narh-ı ruzî üzere akçesiyle aldıkda bir fert ve te'allül ve nizâ etmeğe mahukk ve muhâtara yerlerde olan yanına ok sarınub kılıç ve ok ve yay ve mahmus vesâir üzere alât-ı harp götürdükdde kadılar ve beylerbeyleri ve gayrıdan bir ferd rencide ve remide etmeyüb min ba'ad ahidnâme-i hümâyûn ve olageldiği üzere himâyet ve siyânet olunub

Ek 1: (Devamı)

dâima bu nişân-ı hümâyûnumun mazmûn-ı münîf ile amel ve hilâfına rıza ve cevâz gösterilmeye şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren eylevü's-samîn ve'l işrîn min şerri receb'ül-ferd sene ahdi ve seb'in ve mie ve elf.

Fî 20 Ca sene 171

[16] Tercüman Tayini

[Sonradan İstanbul kadısına tahrîren emir olundu.]

Galata kadısına hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdetim'de mukim elçisi kıdvet-i 'ayân en millet'il mesihhiyye Siher Mondo Golmor de Galer hutîmet-i 'avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sâ'adetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Âsitâne-i Sâadetim'de mukim elçilerinin yanında yalnız dört nefer tercüman istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed ve hala yanında tercümanlık hizmetinde olan Kemal Veled-i Layi berât almağla ahidnâme-i hümâyûn mucebince ola geldiği üzere yedine müceddeden tercümanlık berâtı verildiğın bildürüb yedine verilen berât mucebince tercümanlık mezbûr mesfûra zabt ettirilüb tercümanlığı âharı müdâhale ve ta'arruz ettirilmeyüb hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn ve berât-ı şurûtuna mügâyir harâç ve tekâlîf mütâlebesiyle ve âhar bahane ile rencide ve remide ettirilmeyüb himâyet ve siyânet olunmak babında emr-i şerîfim ricâ etmeğın vech-i meşrûh üzere amel olunmak emrim olunmuşdur buyurdumki vusûl buldukda bu babda sâdır olan emrim amel dahi ve vech-i meşrûh üzere tercümanlık mezbûr mesfûrun yedine verilen berâtı mucebince zabt ettirüb hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn ve şurût-ı berâtına mügâyir harâç ve tekâlîf mütâlebesiyle ve âhar bahane ile rencide ve remide ettirilmeyüb himâyet ve siyânet eyleyüb mazmûn-ı şerîfimle amel olunsun bilâ âhare

Fî 20 Ca sene 171

[17] Konsolos Tayini

[Mucebince zabt için emr-i şerîf yazılmışdır. Mesfûrun yedine zayıden müceddeden berât verilmişdir Fî 8 Ra sene 172.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Asitâne-i Sa'âdetim'de mukim Danimarka elçisi kıdvet-i ümerâ'il millet'il mesihhiye Siher Monde Golmer De Galer hutîmet-i 'avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'adetime mühürlü 'arzuhal gönderüb memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele ve liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekilleri bulunduğı bi'l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekilleri ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb ve ta'yîn eyleyeler deyyü

Ek 1: (Devamı)

Danimarkaluya tecdiden î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed olduğuna binâen Eğriboz ve tevâbi'de olan Atina ve Miselon ve İşkilos ve Zeytun iskelelerine amed-şüd eden tâcir sefâyinlerinin umûr ve husûslarını görmek için vâki' râfi'-i tevki'-i ref'ü's şan-ı hakani kıdvet-i 'ayân el millet'il mesihhiye Françelü Antonyo Delsikova müceddeden konsolos nasb ve ta'yîn olunub ahidnâme-i hümâyûn mucebince olageldiği üzere yedine müceddeden berât-ı şerîfim verilmek babında 'inâyet-i ricâ etmeğin ahidnâme-i hümâyûn mucebince olageldiği üzere müceddeden bu nişân-ı hümâyûn şevket makrûnumu verdim ve buyurdum ki mümâileyh Antonyo Delsikova nam Françelü Eğriboz ve tevâbi' olan Atina ve Miselon ve İşkilos ve Zeytun iskelelerinde Danimarka konsolosu olub ol taraflara gelüb giden Danimarkalu ve onlara tâbi' olan tüccar tâ'ifesinin umûr ve maslahatların görüb ve umûr-ı müşkileleri vâki' oldukda mezbûr konsolosa mürâca'at edüb Eğriboz ve tevâbi' olan Atina ve Miselon ve İşkilos ve Zeytun iskelelerine varan Danimarka bayrakları altında yürüyen tüccarın sefine gemileriyle dahil olduğu gibi adât-ı kadîm üzere methalarının defter sûreti mucebince ta'yîn olunan elçinin ve konsolosluk avâidlerini mezbûr konsolosa vereler ve adamları âharın borcu ve tâhmeti için kimesne rencide ve remide eylemeye ve mezbûr konsolosa ve müste'men adamlarına arzen mezbûrdan dört bin akçe ziyâde her kimin davası zuhûr eder ise ahidnâme-i hümâyûn mucebince Asitâne-i Sa'âdetime havâle olunub gayrı yerden istimâ' olunmaya ve Danimarkaludan karadan ve deryâdan gelen tüccar ve re'âyâ kimesne dahil eylemeyübüzere ticaret eyleyeler ve konsolos-ı merkûmun me'kulât ve meşrûbât ve metbusât ve mefruşâtı iskeleye gelür ise ümenâ-i gümrük ve bâccı ve yasakçı ve ref't namına bir akçe ve bir habbe almayalar ve konsolos elçileri vekîlleri olmağla habs olunmayub evleri mühürlenmeyüb ve kendüleri aramayalar ve evine asâkirden konak konulmak ile rencide olunmayub oğulları ve müste'men hizmetkârları ve tasarrufunda olan câriyeleri harâç ve 'avâriz ve kassâb akçesinden ve rüsûm-ı mastariyeden ve tekâlif-i 'örfiyyenin cümlesinden mu'âf ve tesellüm olub ve mezbûr bazı zaman bir yere gitmek istediğinde geliş ve gidişde karada ve deryâda ve menâzil ve merâhilde kendüye ve esvâb ve davârlarına ve emvâl ve erzâkına ve yanında olan müste'men adamlarına ulakdan ve ulak akçesinden gayrı cânîbden kimesne dahi ta'arruz ettirmeyüb her kim dahil olur ise zad ve zevâdea ve sâir narh-ı zahîresinin câri üzere akçesiyle aldıkda bir ferd te'allül ve nizâ etmeye mahûk ve muhâfara olan yerde başına ak sarınub ve kılıç ve ok ve yay ve mahmûs ve sâir alât-i harbi götürdükd kadılar ve beylerbeyleri ve gayrıdan bir rencide ve remide eylemeyüb himâyet ve siyânet olunub anın gibi taaddi ve tecâvüz üzere olunur men' ve def' olunub dâima ahidnâme-i hümâyûn-ı zemimede 'avn ve işbu nişân-ı 'âlîşân î'tâ mazmûn-ı münîfi ile amel olunub hilâfına rıza ve cevâz göstermeyeler şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi yevmü's sadis aşer mim şehr-i ramazân sene ahdi ve seb'in ve mie ve elf.

Fî 26 L sene 171

Ek 1: (Devamı)

[18] Konsolos Tayini

[Mesfûr Haldi Mand hâlik olmağla yerine Françelü tâ'ifesinden Dimitriyu Kobrono nam Françelü konsolos nasb ve ta'yîn olunub berât verilmişdir Fî 6 Ra sene 186.]

[Mesfûrun zayî' olan berâtı zuhûrunda ahz ve mühürlü takrîr kağıdı sened olmak üzere hıfz olunmuşdur.]

[Mucebince zabt için emri yazılmışdır.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Âsitâne-i Sa'âdetim'de mukîm Danimarka elçisi kıdvet-i ümerâ'il millet'il mesihhiye Siher Mondo Golmor De Galer hutîmet-i 'avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele ve liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos vekîlleri bulunduğ bil'l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekîlleri tâ'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb ve ta'yîn eyleyeler deyyü Danimarkaluya müceddeden î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed olduğuna binâen Selanik ve tevâbi iskelelerine amed-şüd eden tüccâr sefinelerinin umûr ve husûslarını görmek için râfi'-i tevki'-i ref'ü'ş şân-ı hakani kıdvet-i 'ayân el millet'il mesihhiye Danimarkalu Haldi Mand müceddeden konsolos nasb ve tâ'yîn olunub ahidnâme-i hümâyûn mucebince ola geldiği üzere yedine müceddeden berât-ı şerîfim verilmek babında 'inâyet ricâ etmeğın ahidnâme-i hümâyûn mucebince ola geldiği üzere müceddeden nişân-ı hümâyûn yazılmışdır tahrîren fil'l-yevmü's sâdis aşer min şehr-i ramazan sene ahdi ve seb'in ve mie ve elf.

Fî 16 N sene 171

[19] Tercüman Tayini

[Cülûs-ı hümâyûn vukû' hasebiyle tecdîd-i berât eylemişdir Fî 20 S 192.] [Mucebince zabt için emri yazılmışdır.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Elçi-i mümâileyh südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb memâlik-i mahrûsede ikâmet eden konsoloslar yanında birer tercüman nasb ve istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed olub İzmir'de Danimarka konsolosu yanında bir nefer tercümanın lüzum ve iktizâsı olduğuna binâen tevki'-i ref'ü'ş-şân-ı hâkani Covanni Omro Veled-i Corci Omro İzmir'de konsolos-u mezbûr yanında tercüman nasb ve ta'yîn olunub yedine müceddeden berât-ı şerîfim verilmek istidâ'sı inâyet etmeğın ahidnâme-i hümâyûn ve ola geldiği üzere müceddeden nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 2 S sene 172

Ek 1: (Devamı)

[20] Konsolos Tayini

[Mucebince zabt için emr-i şerîf yazılmışdır.]

[Berât-ı gelüb hıfz olunmuşdur Fî Evâsıt-ı L sene 178.]

[Konsolos-ı mesfûr devlet-i ‘âlîyye reâyasından olduğuna binâen konsolosluk kaydı terkîn olunmağla yedinde olan berâtı ahz ve der’ âlîyyeye irsâl olunmak üzere emr-i şerîf yazılmışdır Fî Evâil-i Ca sene 178.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Âsitâne-i Sa‘âdetim’de mukîm Danimarka elçisi kıdvet-i ümerâ el millet’il mesihhiye Siher Mondo Golmer De Galer hutîmet-i ‘avâkıbuhû bi’l hayr südde-i sa‘âdetime mühürlü arzuhal gönderüb memalik-i memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele ve liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos vekîlleri bulunduğu bi’l cümle mahallerde Danimarka elçileri konsolos ve konsolos vekîlleri ta‘yîn ve dilediklerini ref’ ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler deyyü Danimarkaluya müceddeden i‘tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed olduğuna binâen Girid Cezîresi’nde vâki’ Hanya iskelesine amed-şüd eden tüccar ve sefinelerinin umûr ve husûslarını görmek için râfi’-i tevki’-i ref’ü’ş-şân-ı hakâni kıdvet-i ‘ayân el millet’il mesihhiyye Danimarkalu Enciyo İstiyonti Veled-i Nikola İstiyonti müceddeden konsolos nasb ve ta‘yîn olunub ahidnâme-i hümâyûn mucebince ola geldiği üzere yedine müceddeden berât-ı şerîfim verilmek ‘inâyet ricâ olunub ahidnâme-i hümâyûnda mucebince ola geldiği üzere bu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 15 S 1171

[21] Konsolos Tayini

[Zabt için emri yazılmışdır.]

[Atina’da başka konsolos ikâmet etmek üzere müceddeden konsolosluk berâtı verilmişdir. Fi 4 N sene 172.]

[Atîk berâtı gelüb ancak Eğriboz konsolosluğu için mesfûrun yedine müceddeden berât verilmişdir Fî gurre-i M sene 173.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Âsitâne-i Sa‘âdetim’de mukîm Danimarka elçisi kıdvet-i ümerâ el millet’il mesihhiye Siher Mondo Golmor De Galer hutîmet-i ‘avâkıbuhû bi’l hayr südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhal gönderüb memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele ve liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos vekîlleri bulunduğu bi’l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekîlleri ta‘yîn ve dilediklerini ref’ ve yerlerine âhar kimesneleri nasb ve ta‘yîn eyleyeler deyyü

Ek 1: (Devamı)

Danimarkaluya müceddeden î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed olduğuna binâen Eğriboz ve tevâbi'de olan Atina ve Miselon ve İşkilos ve Zeytun iskelelerine amed-şüd eden tüccar ve sefinelerinin umûr ve husûslarını görmek için râfi'-i tevki'-i ref'ü's şan-ı hakani kıdvet-i 'ayân el millet'il mesihhiyye Françelü Antonyo Dominikon müceddden konsolos nasb ve tâ'yin olunub ahidnâme-i hümâyûn mucebince olageldiği üzere verilen berât-ı 'alîşânımla bir kıt'a emr-i şerîfim bundan akdem mahal-i merkûma irsâl olundukda esnâ-i râhda zâyi' olmağla müceddeden zâyiden berât-ı şerîfim verilmek babında 'inâyet-i ricâ ve divân-ı hümâyûmda mahfûz olan nişân-ı hümâyûnum defterlerine müraca'at olundukda bin yüz yetmiş bir senesi ramazân-ı şerîfinin on altıncı gününde vech-i meşrûh üzere mesfûra kolosluk berâtı verildiği mestûr ve mukayyed olunmağın ahidnâme-i hümâyûn ve ola geldiği üzere zâyi'den müceddeden nişân-ı hümâyûnum yazılmışdır.

Fî 8 Ra sene 172

[22] Tercüman Tayini

[Zabt için emri yazılmışdır.]

[Cülûs-u hümâyûn vuku hasebiyle tecdîd-i berât eylemişdir Fî Gurre-i M sene 192.]

[Mesfûr hâlik olmağla yerine Pol Zöhrab tercüman nasb olunub yedine berât verilmişdir Fî 27 Za sene 195.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Âsitâne-i Sa'âdetim'de mukîm Danimarka elçisi kıdvet-i ümerâ el millet'il mesihhiye Siher Mondo Golmor de Galer hutîmet-i 'avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sâ'adetime mühürlü 'arzuhâl gönderüb âsitânedede mukîm elçilerinin yanında dört nefer tercüman istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed ve hala yanında tercüman-ı evvel ve bezirganlığı hizmetinde olan râfi'-i tevki'-i ref'ü-şan-ı hâkanî Pol Ermiyân berât almağla ahidnâme-i hümâyûn mucebince ola geldiği üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek babında 'inâyet-i ricâ etmeğın ahidnâme-i hümâyûn ve ola geldiği üzere müceddenn nişân-ı hümâyûnum yazılmışdır.

Fî 2 C 172

[23] Konsolos Tayini

[Zabt için emr-i şerîf yazılmışdır.]

[Berâtı gelüb hıfz olunmuşdur Fî Evâil-i N 24.]

[Konsolos-u mesfûr Der Âliyyem reâyasından olduğuna binâen konsolosluk kaydı terkîn olmağla yedinde olan berâtı ahz ve der' âliyyeme irsâl olunmak üzere emr-i şerîf yazılmışdır Fî Evâil-i Câ sene.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Ek 1: (Devamı)

Âsitâne-i Sa'âdetim'de mukîm Danimarka elçisi kıdvet-i ümerâ el millet'il mesihhiye Siher Mondo Golmer De Galer hutîmet-i 'avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sâ'adetime mühürlü arzuhal gönderüb memalik-i memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele ve liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekîlleri bulunduğu bi'l cümle mahallerde Danimarka dahi konsolos ve konsolos vekîlleri ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler deyyü Danimarkaluya müceddeden 'itâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed olduğuna binâen Atina ve tevâbi iskelelerine amed-şüd eden tüccar sefinelerinin umûr ve husûslarını görmek için râfî'-i tevki'-i ref'ü'ş-şân-ı hakânî kıdvet-i 'ayân el millet'il mesihhiyye Ceneviz'den İstemat Polegologo nam müste'men müceddeden konsolos nasb ve ta'yîn olunub ahidnâme-i hümâyûn mucebince ola geldiği üzere yedine müceddeden berât-ı şerîfim verilmek babında 'inâyet ricâ etmeğin ahidnâme-i hümâyûn mucebince ola geldiği üzeremüceddeden bu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 23 Ş sene 172

[24] Tercüman Tayini

[Zabtı için emr-i şerîf yazılmışdır.]

[Mesfûr hâlik olub tercümanlığı mahlûl olmağla mahlûlünden Narda'da konsolos vekîli tayin olan Duka Veled-i Mihail tercüman nasb olunub yedine müceddeden berât-ı 'alî verilmişdir Fî 5 L sene 193.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Âsitâne-i Sa'âdetim'de mukîm Danimarka elçisi kıdvet-i ümerâ el millet'il mesihhiye Siher Mondo Golmor de Galer hutîmet-i 'avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'adetime mühürlü 'arzuhal gönderüb âsitâne-i sâ'adetimde mukîm elçilerinin yanında yalnız dört nefer ve konsolosları ikâmet eden memâlik-i mahrûsede birer nefer tercüman istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed olub ve hala Atina konsolosu yanında tercümanlık hizmetinde olan râfî'-i tevki'-i ref'ü-ş-şân-ı hâkanî Covanni Palegologo berât almağla ahidnâme-i hümâyûnum mucebince olageldiği üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek babında 'inâyet-i ricâ etmeğin ahidnâme-i hümâyûnum mucebince ola geldiği üzere müceddeden nişân-ı hümâyûnum yazılmışdır.

Fî 22 Ş sene 173

[25] Konsolos Tayini

[Zabt için emri tahrîr olunmuşdur Fî 1 M sene 173.]

[Konsolos-ı mesfur devlet-i aliyyem reayasından olduğuna binaen konsolosluk kaydı telkin olunmağla yedinde olan berâtı ahz ve Der 'Âlîyye' me irsal olunmak üzere emr-i şerif yazılmışdır Fî Evâil-i Ca sene 178.]

Ek 1: (Devamı)

Nişan-ı hümayun oldur ki

Âsitâne-i Sa'âdetim'de mukîm Danimarka elçisi kıdvet-i ümerâ el millet'il mesihhiye Siher Mondo Golmor de Galer hutîmet-i 'avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü arzuhal gönderüb memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele ve liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekîlleri bulunduğu bi'l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekîlleri ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler deyyü Danimarkaluya müceddeden î'tâ olunan ahidnâme-i hümayûnda mukayyed olduğuna binâen Eğriboz iskelesine Cezîresi'ne amed-şüd eden tüccar ve sefinelerinin umûr ve husûsların görmek için râfî'-i tevki'-i ref'ü's-şân-ı hakânî kıdvet-i 'ayân el millet'il mesihhiye Françelü Antonyo Dominikon müceddeden konsolos nasb ve ta'yîn olunub ahidnâme-i hümayûn mucebince olageldiği üzere yedine müceddeden berât-ı şerîfim verilmek babında'inâyet ricâ etmeğin ahidnâme-i hümayûnda mucebince ola geldiği üzere müceddeden nişân-ı hümayûn yazılmışdır .

Fî 1 M sene 173

[26] Tercüman Tayini

[Mu'tâd üzere zabtı için emri yazılmışdır Fî 28 C sene 1175.]

[Mesfûr kendü irâdetiyle tercümanlığı terk ve yeri hâlî kalmağla yerine Rızkullah Veled-i Şeker tercüman olub yedine berât verildiği mukayyedir Fî Evâhir-i M sene 178.

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Âsitâne-i Sa'âdetim'de mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i 'avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Âsitâne-i Sa'âdetimde mukîm elçilerinin yanında yalnız dört nefer ve konsolosları ikâmet eden memâlik-i mahrûsede birer nefer tercüman istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümayûnda mukayyed olub hala Haleb'de Danimarka konsolosu yanında tercümanlık hizmetinde olan râfî'-i tevki'-i ref'ü's-şân-ı hâkanî Kayvil Veled-i Henasnader bi berât olmağla ahidname-i hümayûn mucebince olageldiği üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek babında'inâyet-i ricâ etmeğin ahidnâme-i hümayûn mucebince olageldiği üzere müceddeden nişân-ı hümayûn yazılmışdır.

Fî 28 C sene 1175

[27] Tercüman Tayini

[Zabtı için emri yazılmışdır.]

[Cülûs-u hümayûn vukû' hasebiyle tecdîd-i berât eylemişdir Fî 3 B sene 190]

Nişân-ı hümayûn oldur ki

Ek 1: (Devamı)

Âsitâne-i Sa‘âdetim’de mukim Danimarka elçisi kıdvet-i ümerâ’il millet’il mesihhiye Siher Mondo Golmer De Galer hutîmet-i ‘avâkıbuhû bi’l hayr südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhâl gönderüb Âsitâne-i Sa‘âdetim’de mukîm elçilerinin yanında dört nefer tercümanları istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya îtâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed olub hala yanında tercümanlık hizmetinden olan râfi’-i tevki’-i ref’-üş şân-ı hâkani Kemal Şamuil Veled-i Arslan Preveziyi berât almağla ahidnâme-i hümâyûn mucebince olageldiği üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek babında ‘inâyet-i ricâ etmeğin ahidnâme-i hümâyûn ve olageldiği üzere müceddeden bu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 23 Ra sene 173

[28] Tercüman Tayini

[Mu‘tâd üzere zabt için emri yazılmışdır.]

[..... mesfûr Aleksandiri Suhle tercüman hâlik ve tercümanlığı mahlûl olmağla yerine yine konsolos vekîli merkûmun yanında tercüman olmak üzere Konstantin Veled-i Cani tercüman nasb ve tâyin olunub yedine berât verilmişdir Fî 5 Za sene 191.]

[Mürd-i mesfûrun zayî olan berâtı zuhûrunda Ahinde Veled-i Pelçi vekîlin mühürlü arzuhâli sened olmak üzere hıfs oluna değü bâ fermân-ı âli sâdır olmuşdur.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Âsitâne-i Sa‘âdet’imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i ‘avâkıbuhû bi’l hayr südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhâl gönderüb Âsitâne-i Sa‘âdet’imde mukîm elçilerinin yanında dört nefer ve konsolosları ikâmet eden memâlik-i mahrûsede birer nefer tercüman istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya ‘itâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mezkûr ve münderic olduğuna binâen hala Galos’da mukîm İsveç konsolosu olub Danimarkalu tarafından bâ-emr-i ‘âlî konsolos vekîli olan Cozef Bartolemi nam İsveçlünün yanında tercümanlık hizmetinde olan râfi’-i tevki’-i ref’-üş şân-ı hâkanî Aleksandiri Suhle nam tercüman bi-berât olmağla ahidname-i hümâyûn mucebince olageldiği üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek babında ‘inâyet-i ricâ etmeğin ahidnâme-i hümâyûn mucebince olageldiği üzere müceddeden nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî Gurre-i Za sene 1175

[29] Tercüman Tayini

[Mu‘tâd üzere zabtı için emri yazılmışdır.]

[Lamberu Sâdkâs hâlik ve tercümanlığı mahlûl olmağla yerine yine konsolos vekîli merkûmun yanında tercüman olmak üzere oğlu Todoraki tercüman nasb ve ta’yîn olunub yedine berât verilmişdir Fî 14 Ra sene 189.]

Ek 1: (Devamı)

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i 'avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçilerinin yanında yalnız dört nefer ve konsolosları ikâmet eden memâlik-i mahrûsede birer nefer tercüman istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mezkûr ve mûnderic olduğuna binâen hala Mora Cezîresi'nde Balyabadra nâm mukîm İngiltere konsolosu olub Danimarkalu tarafından bâ-emr-i 'alî konsolos vekîli olan Nikolo Pol nam İngilterelünün yanında tercümanlık hizmetinde olan râfî'-i tevki'-i ref'-üş şân-ı hâkanî Lamberu Sadkas nam tercüman bi-berât olmağla ahidnâme-i hümâyûn mucebince olageldiği üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek babında 'inâyet-i ricâ etmeğın ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince olageldiği üzere müceddeden nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 19 L sene 176

[30] Tercüman Tayini

[Mu'tâd üzere zabtı için emri yazılmışdır.]

[Mesfûr Rızkullah Veled-i Şekeri hâlik ve tercümanlığı mahlûl olmağla yerine konsolos vekîli merkûmun yanında tercüman olmak üzere Simantop Veled-i Haymstone tercüman nasb ve ta'yîn olunub yedine berât verilmişdir Fî 6 Ra sene 186.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçisi hutîmet-i 'avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sâ'adetime mühürlü 'arzuhal gönderüb medine-i Haleb'de Danimarka konsolosu vekîli yanında bâ-berât tercüman olan Kayvil Veled-i Henasander nam tercüman kendü irâdetiyle tercümanlığı terk ve yeri hâlî kalmağla yerine râfî'-i tevki'-i ref'-üş şân-ı hâkanî Rızkullah Veled-i Şeker konsolos vekîli merkûmun yanında tercüman nasb ve ta'yîn olunub ahidnâme-i hümâyûn mucebince olageldiği üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek babında 'inâyet-i ricâ etmeğın ahidnâme-i hümâyûn mucebince ref'inden işbu berât-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî Evâhir-i M sene 178

[31] Tercüman Tayini

[Mu'tâd üzere emri yazılmışdır Fî 18 Ca sene 178.]

[Cülûs-ı hümâyûn vukû' hasebiyle tecdîd-i berât eylemişdir Fî 23 Ca sene 192.]

[Mesfûr hâlik olmağla yerine oğlu Hiristodolo Veled-i Şiryaze tercüman nasb olunmuşdur Fî 6 S sene 197.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Ek 1: (Devamı)

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçisi hutîmet-i 'avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçilerinin yanında yalnız dört nefer ve konsolosları ikâmet eyledikleri memâlik-i mahrûsede birer nefer tercüman istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mestûr ve mukayyed olduğuna binâen hala Kıbrıs Cezîresi'nde vâki' Tuzla nam mahalde İngiltere konsolosu olub Danimarkalu tarafından bâ-emr-i 'alî konsolos vekîli olan nam Benimofe Veled-i Turner İngilterelünün yanında tercümanlık hizmetinde olan râfî'-i tevki'-i ref'-üş şân-ı hâkanî Yosef Veled-i Şiryaze nam tercüman bi-berât almağla ahidname-i hümâyûn mucebince olageldiği üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek babında 'inâyet-i ricâ etmeğin ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince olageldiği üzere müceddeden nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 18 B sene 178

[32] Tercüman Tayini

[Mu'tâd üzere zabtı için emri yazılmışdır.]

[Cülûs-ı hümâyûn vukû' hasebiyle tecdîd-i berât eylemişdir Fî 20 M sene 192.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçisi hutîmet-i 'avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb âsitânedeki mukîm elçilerinin yanında yalnız dört nefer ve konsolosları ikâmet eden memâlik-i mahrûsede birer nefer tercüman istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed olub ve hala yanında tercümanlık hizmetinde olan râfî'-i tevki'-i ref'üş şân-ı hâkanî Antonyo Diyovani Veled-i Hristofilo nam tercüman bi-berât olmağla ahidname-i hümâyûn mucebince olageldiği üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek babında 'inâyet-i ricâ etmeğin ahidnâme-i hümâyûn ve olageldiği üzere müceddeden nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 24 L sene 1178

[33] Tercüman Tayini

[Zabtı için mu'tâd üzere emri yazılmışdır.]

[Mesfûrun tercümanlığı ref' ve yerine Anton Veled-i Tekfur tercüman nasb olunun elçi vekîlinin mühürlü 'arzuhalî sened olmak üzere hıfz ve berâtı verilmek babında emr-i 'alî sâdır olmuştur Fî 14 Ca sene 193.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Ek 1: (Devamı)

Elçi-i mümâileyh mühürlü ‘arzuhal gönderüb yanında tercüman olan Kemal Veled-i Luyi mürd olub tercümanlığı mahlûl olmağla yerine olan râfi’-i tevki’-i ref’üş şân-ı hâkanî Angelo Spontini Veled-i Niko tercüman nasb ve tâ’yin olunub ahidnâme-i hümâyûn mucebince olageldiği üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek babında ‘inâyet-i ricâ etmeğin ahidnâme-i hümâyûn mucebince olageldiği üzere nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 14 Ra sene 180

[34] Tercümanlık Düzenlemesi

[Fî mâba‘ad verilecek tercümanlık berâtları bu vech ile tahlil ve derkenar olunmak iktizâ eylediğinde dahi şurût-ı mezkûre derc ile derkenar olunmak babında sâdır olan fermân-ı ‘alî mucebince işbu sûret-i kayd ve asl sâdır olan fermân-ı ‘alî mühimme dairesine vaz’ olunmuşdur Fî 3 Ca sene 181.] Tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve iki nefer hizmetkârları harâç ve ‘avârız ve kassabiye akçesi vesâir rüsûm ve tekâlif-i ‘örfiyye teklîfi ile rencide olunmaya ve kul ve câriye istihdâm edermişsin ise deyyü kimesne harâç ve rüsûm taleb eylemeye ve melbûsât ve mefrûşât ve me‘kûlât ve meşrûbatına kimesne dahl ve ta‘arruz eylemeyüb kâdimden olageldiği üzere afv olunub rüsûm-u gümrük ve bac taleb olunmaya ve avâne-i ‘askerîden konak konulmağla rencide olunmaya ve kendü bağından hâsıl olan şîrâdan olageldiği üzere fuçî akçesi taleb olunmayub kendüsü ve evlâdı ve tasarrufunda olan câriyeleri harâç ve kassâb akçesinden ve bu def’a fermânım olduğu vechle irâd olmak üzere mezbûrların yedlerinde bulunan hâne-i ‘avârızıye bağımlı emlak ve arâziden ve kezâlik sonradan iştirâ eyledikleri emlak ve arâziden mâ‘adâ sâkin oldukları menzilleri ve kadimden menzilleri levâhıkı olan olan bağ ve bağçenin ‘avârız ve tekâlif-i ‘örfiyyesinin cümlesinden mu‘âf ve müsellemler olub ve mezbûr ile her kimin dâ’vâsı olur ise ellerinde olan ahidnâme-i hümâyûnum mucebince dört bin akçeden ziyâde da’vâ olduğu hâlde da’vâları vesâir mahalde vesâir istim‘â ve fasl olunmayub âsitâne-i sâ’adetime havâle oluna ve mezbûr tercüman bazı zamanda bir yere gitmek istedikde gidişde ve gelişde ve kara ve deryâda ve menâzil ve merâhilde kendüye ve esvâb ve davârına ve emvâl ve erzâk ve yanında olan adamlarına ve ulakdan ve evrâk akçesinden ve gayrı cânibden kimesne dahl ve taarruz eylemeyüb ve her kim dahil olur ise zâd ve zevâda vesâir zahiresin narh-ı rûzi üzere akçesiyle aldıkda bir ferd te‘allül ve nizâ’ eylemeye ve muhavvef ve muhâtara olan yerlerde başına ak sarınub ve kılıç ve ok ve yay ve mahmuz vesâir alât-ı harb götürdükde kadılar ve beylerbeyleri ve gayridan bir ferd rencide ve remide eylemeyüb ahidnâme-i hümâyûn ve olageldiği üzere himâyet ve siyânet olunub anın gibi teâddî ve tecâvüz üzere olanlar men’ ve def’ olunub daima işbu nişân-ı hümâyûnumun mazzâm-ı münîfi ile amel olunub hilâfına rızâ ve cevâz gösterilmeye şöyle bileler ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar.

Ek 1: (Devamı)

[35] Konsolosluk Düzenlemesi

Fî mâba'ad ahidnâme-i hümâyûn şurûtu üzere müste'men tâ'ifesinden birine konsolosluk berâtı verildikde hâne-i 'avârıza baġlu emlâk ve arazi iştirâ eylememek üzere derç ve tasrîh olunmak üzere fermân-ı 'alî sâdır olmaġla battalî kalem kisedârı efendide mahfûzdur.

[36] Konsolos Tayini

[Mu'tâd üzere zabtı için emri yazılmışdır.]

[Cülûs-ı hümâyûn vuku' hasebiyle tecdîd-i berât eylemiştir Fî 17 B sene 192.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki Danimarka kralının Âsitâne'de mukim elçisi kıdvet-i ümerâ'il millet'il mesihhiye-i Gossel hutîmet- i 'avâkıbuhû bi'l hayr ordu-yu hümâyûnuma mühürlü 'arzuhâl gönderüb memâlik-i mahrûsemin her kangı iskele ve limân ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekîlleri ve tercümanlar bulunduġu bi'l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekîlleri ve tercümanlar tâ'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler deyyü Danimarkaluya i'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed olduğuna binâen Selanik ve tevâbi' iskelelerine amed-şüd eden tüccâr sefinelerinin umûr ve husûslarını görmek için bâ berât-ı 'alî Danimarka konsolosu olan Haldi Mand nam Danimarkalu hâlik olmaġla yerine Françelü tâ'ifesinden râfi'-i tevki'-i ref'-üş-şân-ı hâkanî kıdvet-i 'ayân el millet'il mesihhiye Dimitriyu Kobrano nam Françelü konsolos nasb ve ta'yîn olunub ahidnâme-i hümâyûn mucebince olageldiġi üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek babında 'inâyet-i ricâ etmeġin ahidnâme-i hümâyûn şurûtu ve olageldiġi üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 6 Ra sene 186

[37] Tercüman Tayini

[Mu'tâd üzere zabtı için emri yazılmışdır.]

[Berât-ı 'atîġi gelüb hıfz olunmuşdur Fî 5 R sene 186.]

[Cülûs-u hümâyûn vukû' hasebiyle tecdîd-i berât eylemiştir Fî 2 C sene 188.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Danimarka kralının Âsitâne'de mukim elçisi kıdvet-i ümerâ'il millet'il mesihhiye Gossel hutîmet-i 'avâkıbuhû bi'l hayr ordu-yu hümâyûnuma mühürlü 'arzuhâl gönderüb medine-i Haleb'de Danimarka konsolosu vekîli yanında bâ-berât-ı 'alî tercüman olan Rızkullah Veled-i Şekeri hâlik olub tercümanlıġı mahlûl olmaġla yerine yine konsolos vekîli merkûmun yanında tercüman olmak

Ek 1: (Devamı)

üzere râfi' -i tevki' -i ref' üş şân-ı hâkanî Simantop Veled-i Haymstone tercüman nasb ve ta'yîn olunub yedine berât-ı şerîfîm verilmek babında 'inâyet-i ricâ etmeğin ahidnâme-i hümâyûn mucebince olageldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 6 Ra sene 186

[38] Tercümanlık Beratının Yenilenmesi

[Mu'tâd üzere zabtı için emri yazılmışdır.] [Tecdîd-i berât eylemişdir Fî 2 N sene 4.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Taht-ı âlî-baht-ı Osmanî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-i makrûnum vâkî' olub umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçisi vekîli kıdvet-i 'ayân el millet'il mesihhiye Borno Man hutîmet-i 'avâkıbuhû bi'l hayr ordu-yu hümâyûnuna mühürlü 'arzuhâl gönderüb medine-i Haleb-üş şehbâda mukîm Danimarka konsolosu vekîli yanında sene sidde ve semânin ve mie ve elf rebî'ül evvelisinin altıncı günü tarihi ve Hüdavendigâr-ı sâbık berâtıyla tercüman olan râfi' -i tevki' -i ref' üş şân-ı hâkanî Simantop Veled-i Haymstone tercümanın berâtı tecdîd olunub ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince olageldiği üzere yedine müceddeden berât-ı şerîfîm verilmek babında 'inâyet-i ricâ etmeğin tercümanlık-ı mezbûr hala üzerinde olmağla ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince olageldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 2 C sene 188

[39] Tercüman Tayini

[Mu'tâd üzere zabtı için emri yazılmışdır.] [Tecdîd-i berât eylemişdir 13 L sene 4.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçisi vekîli olan kıdvet-i ümerâ'il millet'il mesihhiye Borno Man hutîmet-i 'avâkıbuhû bi'l hayr südde-i saadetime mühürlü 'arzuhâl gönderüb Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçilerinin yanında yalnız dört nefer ve konsolosları ikâmet eden memâlik-i mahrûsede birer nefer tercüman istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mezkûr ve mûnderiç bulunduğuna binâen hala Mora Cezîresi'nde Balyabadra nam mahalde mukîm İngiltere konsolosu olub Danimarkalu tarafından bâ-emr-i 'alî konsolos vekîli olan Nikolo Pol nam İngilterelü'nün yanında bâ berât-ı 'alî tercüman olan Lamberu Sadkas nam tercümanın yanında olan berâtı Mora cezîresi ihtilâli vuku'unda zâyî tercüman-ı mesfûr dahi hâlik olub tercümanlığı mahlûl olmağla yerine yine konsolos vekîli merkûmun yanında tercüman olmak üzere râfi' -i tevki' -i ref' -üş-şân-ı hâkanî oğlu Todoraki tercüman nasb ve tayin olub ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince olageldiği üzere yedine berât-ı 'alışânım verilmek babında

Ek 1: (Devamı)

‘inâyet-i ricâ etmeğin hâlik mesfûrun berâtı zuhûrunda ahz ve kalemde hıfz olunmak şurûtuyla ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince olageldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 14 Ra sene 189

[40] Tercüman Tayini

[Mu‘tâd üzere zabtı için emri yazılmışdır.] [Tecdîd-i berât eylemiştir 20 N sene 4.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa‘âdet’imde mukim elçisi vekili olan kıdvet-i ümerâ’il millet’il mesihhiye Borno Man hutîmet-i ‘avâkıbuhû bi’l hayr südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhâl gönderüb Âsitâne-i Sa‘âdetimde mukîm elçilerinin yanında yalnız dört nefer ve konsolosları ikâmet eden memâlik-i mahrûsede birer nefer tercüman istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya î‘tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mezkûr ve münderiç bulunduğuna binâen hala Selanik’de mukîm Danimarka konsolosu yanında tercümanlık hizmetinde olan râfi’-i tevki’-i ref’üş-şân-ı hâkanî Mikail Veled-i Posalle Kassab nam tercüman bi-berât olmağla ahidnâme- hümâyûn mucebince olageldiği üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek babında ‘inâyet-i rica etmeğin ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince olageldiği üzere işbu nişân-ı ‘alîşân yazılmışdır.

Fî 20 Z sene 189

[41] Tercümanlık Beratının Yenilenmesi

[Mu‘tâd üzere zabt emri yazılmışdır.]

[Mesfûr hâlik olmağla işbu berât hıfz olunub yerine nasb olunan tercüman için berât yazılmışdır Fî 20 S sene 1214.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Taht-ı âli-baht-ı Osmanî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-i makrûnumda vâkî’ olmağla umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın Danimarka kralının Âsitâne-i Sa‘âdet’imde mukîm elçisi vekili olan kıdvet-i ümerâ millet’il mesihhiye Borno Man hutîmet-i ‘avâkıbuhû bi’l hayr südde-i sâ’adetime mühürlü ‘arzuhâl gönderüb Âsitâne-i Sa‘âdetimde mukîm elçilerinin yanında dört nefer tercüman istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya î‘tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed olduğuna binâen hala yanında sene selase ve seb’in ve mie ve elf Rebi’ül Evvelisinin yirmi üçüncü günü tarihi ve Hüdevandigar-ı sâbık berâtıyla tercüman olan râfi’-i tevki’-i ref’üş-şân-ı hâkanî Kemal Şamuil Veled-i Arslan Prevezi nam tercümanın berâtı tecdîd olunub ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince olageldiği üzere yedine müceddeden berât-ı şerîfim verilmek babında ‘inâyet-i ricâ etmeğin

Ek 1: (Devamı)

tercümanlık-ı mezbûr hala üzerinde olmağla ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince olageldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 3 B sene 190

[42] Tercüman Tayini

[Mu'tâd üzere zabt emri yazılmışdır.]

[Mesfûr hâlik olmağla yerine Todori Veled-i Yanikopo tercüman nasb olunub yedine berât verildi Fî 2 Ca sene 198.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukim elçi vekîli olan kıdvet-i ümerâ'il millet'il mesihhiye Borno Man hutîmet-i 'avâkıbuhû bi'l hayr mühürlü 'arzuhal gönderüb hala Galos'da mukîm İsveç konsolosu olub Danimarkalı tarafından bâ emr-i alî konsolos vekili olan Cozef Bartolemi nam İsveçlünün yanında bâ berât-ı âli tercüman olan Aleksandiri Suhle nam tercüman hâlik olub tercümanlığı mahlûl olmağla yerine yine konsolos vekîli merkûmun yanında tercüman olmak üzere râfi'-i tevki'-i ref'üş-şân-ı hâkanî Konstantin Veled-i Cani tercüman nasb ve tâ'yin olunub ahidnâme- i hümâyûn şurûtu ve olageldiği üzere yerine berât-ı 'alîşânım verilmek babında 'inâyet-i ricâ etmeğın ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince olageldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 5 Za sene 191

[43] Tercümanlık Beratının Yenilenmesi

[Mu'tâd üzere zabt emri yazılmışdır.]

[Mesfûr hâlik olmağla yerine Pol Zöhrab tercüman nasb olunub yedine berât verilmişdir Fî 27 Za 209.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Taht-ı âli-baht-ı Osmanî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-i makrûnumda vâkî' olmağla umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçisi vekîli olan kıdvet-i ümerâ millet'il mesihhiye Borno Man hutîmet-i 'avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçilerinin yanında yalnız dört nefer tercüman istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed olduğuna binâen hala yanında sene esnâ ve seb'in ve mie ve elf cemâziyel ahirisinin ikinci günü

Ek 1: (Devamı)

tarihi hüdevandigar-ı sâbık berâtıyla tercüman-ı evvel ve serkâtipliği hizmetinde olan râfi'-i tevki'-i ref'-üş şân-ı hâkanî Pol Ermiyân nam tercümanın berâtı tecdîd olunub ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince olageldiği üzere yedine tecdîden berât-ı şerîfim verilmek babında 'inâyet-i ricâ etmeğin tercümanlık-ı mezbûr hala üzerinde olmağla ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince olageldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî Gurre-i M sene 192

[44] Tercümanlık Beratının Yenilenmesi

[Mu'tâd üzere zabt emri yazılmışdır.] [Tecdîd-i berât etmişdir Fî 27 Ca sene 6.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Taht-ı âlî-baht-ı Osmanî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-i makrûnum vâkî' olub umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdetimde mukîm elçisi vekîli olan kıdvet-i ümerâ millet'il mesihhiye Borno Man hutîmet-i 'avâkıbuhû bi'l hayr mühürlü 'arzuhâl gönderüb Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçilerinin yanında yalnız dört nefer tercüman istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed olduğuna binâen hala yanında sene semanin ve seb'in mie ve elf ramazanının yirmi dördüncü günü tarihli ve Hüdevandigar-ı sâbık berâtıyla tercüman olan ve râfi'-i tevki'-i ref'-üş-şân-ı hâkanî Antonyo Diyovani Veled-i Hristofulo nam tercümanın berâtı tecdîd olunub ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince olageldiği üzere yedine müceddeden berât-ı şerîfim verilmek babında 'inâyet-i ricâ etmeğin tercümanlık-ı mezbûr hala üzerinde olmağla ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince olageldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 20 M sene 192

[45] Tercümanlık Beratının Yenilenmesi

[Mu'tâd üzere zabt emri yazılmışdır.] [Cülûs eylemişdir 13 L sene 4.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Taht-ı âlî-baht-ı Osmanî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-i makrûnum vâkî' olub umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçisi vekîli olan Borno Man hutîmet-i 'avâkıbuhû bi'l hayr mühürlü 'arzuhâl gönderüb memâlik-i mahrûsede ikâmet eden konsoloslar yanında birer nefer tercüman istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed olduğuna binâen hala İzmir'de Danimarka konsolosu yanında sene isnâ ve seb'in ve mie ve elf Safer'ül Hayr on altıncı günü tarihi ve Hüdevandigar-ı sâbık berâtıyla tercüman olan râfi'-i tevki'-i ref'-üş-şân-ı hâkanî Covanni Omro Veled-i Corci Omro nam tercümanın berâtı tecdîd olunub ahidnâme-i hümâyûn şurûtu ve olageldiği üzere yedine müceddeden

Ek 1: (Devamı)

berât-ı şerîfîm verilmek babında ‘inâyet-i ricâ etmeğin tercümanlık mezbûr hala üzerinde olmağla ahidnâme-i hümâyûn şurûtu ve olageldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 20 S sene 192

[46] Tercümanlık Beratının Yenilenmesi

[Mu‘tâd üzere zabt için emri yazılmışdır.] [Tecdîd-i berât etmişdir 13 L sene 4.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Taht-ı âlî-baht-ı Osmanî üzere cülûs-ı hümâyûn- meymenet-i makrûnumda vâkî’ olmapla umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın Danimarka kralının Âsitâne-i Sa‘âdet’imde mukîm elçisi vekîli olan Borno Man hutîmet-i ‘avâkıbuhû bi’l hayr mühürlü ‘arzuhâl gönderüb memâlik-i mahrûsenin her kangı limân ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekîlleri ve tercümanlar bulunduğu bi’l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekîlleri ve tercümanlar ta’yîn ve dilediklerini ref’ ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler deyyü Danimarkaluya î‘tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed olduğuna binâen Selanik ve tevâbi’ iskelelerine amed-şüd eden tüccar sefinelerinin umûr ve maslahatların görmek için sene sidde ve semanin ve mie ve elf rebi’ül evvelisinin altıncı günü tarihi ve Hüdevandigar-ı sâbık berâtıyla Danimarka konsolosu olan Françelü tâ‘ifesinden râfi’-i tevki’-i ref’ün şân-ı hâkanî kıdvet-i ‘ayân el milletil mesihhiye Dimitriyu Kobrano nam Françelünün berâtı tecdîd olunub ahidnâme-i hümâyûn şurûtu ve olageldiği üzere yedine müceddeden berât-ı şerîfîm verilmek babında ‘inâyet-i ricâ etmeğin konsolosluk-ı mezbûr hala üzerinde olmağla ahidnâme-i hümâyûn şurûtu ve olageldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 17 B sene 192

[47] Tercümanlık Beratının Yenilenmesi

[Mu‘tâd üzere zabt emri yazılmışdır.]

[Mesfûr hâlik olmağla yerine oğlu Hiristodolo Veled-i Şeryaze tercüman nasb olunub yedine berât verildi Fî 6 S sene 197.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Taht-ı âlî-baht-ı Osmanî üzere cülûs-ı hümâyûn- meymenet-i makrûnumda vâkî’ olub umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın Danimarka kralının Âsitâne-i Sa‘âdet’imde mukîm elçisi vekîli olan Borno Man hutîmet-i ‘avâkıbuhû bi’l hayr mühürlü ‘arzuhâl gönderüb Âsitâne-i Sa‘âdet’imde mukîm elçilerinin yanında yalnız dört nefer konsolosları ikâmet eden memâlik-i mahrûsede birer nefer tercüman istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya î‘tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed olduğuna binâen hala Kıbrıs Cezîresi’nde vâkî’ Tuzla nam mahalde İngiltere konsolosu

Ek 1: (Devamı)

olub Danimarkalı tarafından bâ emr-i ‘alî konsolos vekîli olan Benimofe Turner nam İngilterelünün yanında sene semân ve seb’in ve mie ve elf Recebinin on sekizinci günü tarihi ve Hüdevandigar-ı sâbık berâtıyla tercüman olan ve râfi’-i tevki’-i ref’-üş-şân-ı hâkanî Yosef Veled-i Şiryaze nam tercümanın berâtı tecdîd olunub ahidnâme-i hümâyûn ve olageldiği yedine müceddeden berât-ı şerîfim verilmek babında ‘inâyet-i ricâ etmeğin tercümanlık-ı mezbûr hala üzerinde olmağla ahidnâme-i hümâyûn şurûtu ve olageldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 23 Ca sene 192

[48] Tercüman Tayini

[Mu‘tâd üzere zabtı emri yazılmışdır.] [Tecdîd-i berât etmiştir 13 L sene 4.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa‘âdet’imde mukim elçi vekîli olan Borno Man hutîmet-i ‘avâkıbuhû bi’l hayr mühürlü ‘arzuhal gönderüb Âsitâne-i Sa‘âdet’imde mukîm elçilerinin yanında yalnız dört nefer tercüman istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya î‘tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda münderiç olduğuna binâen yanında bâ-berât-ı ‘alî tercüman olan Angelo Spontini Veled-i Nikonun tercümanlığı ref’ ve yeri hâli kalmağla mesfûrun ref’inden yerine yine Danimarka elçisi yanında tercüman olmak üzere râfi’-i tevki’-i ref’-i nişân-ı hâkanî Anton Veled-i Tekfur tercüman nasb ve ta‘yîn olunub ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince olageldiği üzere yedine berât-ı şerîfim verilmek babında ‘inâyet-i ricâ etmeğin ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince olageldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 14 B sene 193

[49] Tercüman Tayini

[Mu‘tâd üzere zabt emri yazılmışdır.]

[Narda tercümanlığı tercüman-ı mesfûr hâlik olub yerine âharı istihdâm olunmuşdur Fî 20 B sene 1212.]

Nişân-ı hümâyûn budur ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa‘âdet’imde mukim elçi vekîli olan Borno Man hutîmet-i ‘avâkıbuhû bi’l hayr mühürlü ‘arzuhal gönderüb memâlik-i mahrûsede ikâmet eden konsoloslar yanında birer nefer tercüman istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya î‘tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda münderiç olmağla Atina’da Danimarka konsolosu olan İstemad Palegologo nam konsolos devlet-i ‘âliyye reâyâsından olduğuna binâen bundan akdem konsolosluk kaydı terkîn olan mersûmun yanında bâ berât-ı ‘alî tercüman olan Cevöni Palegologo nam tercüman hâlik olub tercümanlığı mahlûl olmağla Narda ve tevâbi’ iskelelerinde mukîm Nemçe konsolosu olub Danimarkalı

Ek 1: (Devamı)

tarafından bâ-emr-i ‘alî konsolos vekîli olan Filibo Tiryândolî nam Nemçelünün yanında bir nefer tercümanın lüzûm ve iktizâsı olmağla yerine işbu râfi’-i tevki’-i ref’üş-şân-ı hâkanî Duka Veled-i Mihail tercüman nasb ve ta’yîn olunub ahidnâme-i hümâyûn şurûtu ve olageldiği üzere yedine müceddeden berât-ı şerîfim verilmek babında istidâ-i inayet etmeğin ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince olageldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 5 L sene 193

[50] Tercüman Tayini

[Mu’tâd üzere zabt emri yazılmışdır.] [Tecdîd-i berât etmişdir 20 Ş sene 4.]

[Mısır tercümanlığı]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü ‘arzuhal gönderüb memâlik-i mahrûsede ikâmet eden konsoloslar yanında birer nefer tercüman istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya verilen ahidnâme-i hümâyûnda munderiç olmağla Bahr-i Sefid’de vâki’ İskenderiye-i Msr limanında mukîm Danimarkalu tarafından bâ emr-i ‘alî konsolos vekîli olan Covanni Cezabbe Biratelli nam müste‘menin yanında bir nefer tercümanın lüzûmu ve iktizâsı olduğuna binâen işbu râfi’-i tevki’-i ref’üş nişân-ı hâkanî Yasef Veled-i Abraham Hamavi tercüman nasb ve tâ’yîn olunub ahidnâme-i hümâyûn şurûtu ve olageldiği üzere yedine müceddeden berât-ı ‘alîşânım verilmek babında istidâ’-i ‘inayet etmeğin ahidnâme-i hümâyûn şurûtu ve nizâm verildüğü üzere işbu nişân-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki mesfûr Yasef Veled-i Abraham Hamavi İskenderiye-i Mısır limanına Danimarka konsolos vekîli yanında tercüman olmak üzere nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 27 S sene 195

[51] Tercüman Tayini

[Mu’tâd üzere zabt emri yazılmışdır.] [Tecdîd-i berât etmişdir 6 S sene 5] [Elçi yanında tercüman]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü ‘arzuhal gönderüb Âsitâne-i Sa’âdetimde mukîm elçilerinin yanında yalnız dört nefer tercüman istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya ‘itâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed olduğuna binâen yanında bâ-berât-ı ‘alîşân tercüman-ı evvel ve serkâtipliği hizmetinde olan Pol Ermiyân nam tercüman hâlik olub tercümanlığı mahlûl ve yeri hâli kalmağla mesfûrun mahlulünden yerine yine Danimarka elçisi yanında olmak üzere râfi’-i tevki’-i ref’üş-şân-

Ek 1: (Devamı)

ı hâkanî Pol Zöhrab tercüman nasb ve ta'yîn olunub ahidnâme-i hümâyûn şurûtu ve olageldiği üzere yedine müceddeden berât-ı 'alîşânım verilmek babında 'inâyet-i ricâ etmeğin ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince olageldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 27 Za sene 195

[52] Tercüman Tayini

[Mu'tâd üzere zabt emri yazılmışdır.]

[Mesfûr hâlik olmağla yerine Marat Veled-i Hiristodolo Şiryaze tercüman nasb ve ta'yîn olunub yedine berât verildiği mukayyedir Fî 18 Za sene 197.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzu hâl gönderüb memâlik-i mahrûsede ikâmet eden konsoloslar yanında birer nefer tercüman istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed olduğuna binâen hala Kıbrıs Cezîresi'nde vâki' Tuzla nam mahalde mukîm Danimarkalu tarafından bâ-emr-i âlî konsolos vekîli yanında bâ berât-ı 'alî tercüman olan Yosef Veled-i Şiryaze nam tercüman hâlik olub tercümanlığı mahlûl ve yeri hâli kalmağla yerine yine konsolos vekîli merkûmun yanında tercüman olmak üzere râfî'-i tevki'-i ref'-i nişân-ı hâkanî oğlu Hiristodolo Veled-i Şiryaze tercüman nasb ve ta'yîn olunub ahidnâme-i hümâyûn mucebince olageldiği üzere yedine müceddeden berât-ı 'alîşânım verilmek babında 'inâyet-i ricâ etmeğin ahidnâme-i hümâyûn mucebince olageldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 6 S sene 197

[53] Tercüman Tayini

[Ber mu'tâd zabt emri yazılmışdır.] [Tecdîd-i berât eylemişdir 20 Ş sene 4.]

[Kıbrıs tercümanı mesfûr hâlik olmağla yerine âharı nasb olunmuşdur.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzu hâl gönderüb memâlik-i mahrûsede ikâmet eden konsoloslar yanında birer nefer tercüman istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed olduğuna binâen hala Kıbrıs Cezîresi'nde vâki' Tuzla nam mahalde mukîm Danimarkalu tarafından bâ-emr-i âlî konsolos vekîli yanında bâ- berât-ı 'alî tercüman olan oğlu Hiristodolo Veled-i Şiryaze nam tercüman hâlik olub tercümanlığı mahlûl ve yeri hâli ve hidmeti mu'attal kalmağla yerine yine konsolos vekîli merkûmun yanında tercüman olmak üzere râfî'-i tevki'-i ref'üş şân-ı hâkanî Marad Veled-i Şahbaz tercüman nasb ve ta'yîn olunub ahidnâme-i hümâyûn şurûtu ve olageldiği üzere yedine müceddeden berât-ı 'alîşânım verilmek babında 'inâyet-

Ek 1: (Devamı)

i ricâ etmeğin ahidnâme-i hümâyûn şurûtu ve olageldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 18 Zâ sene 197

[54] Tercüman Tayini

[Ber mu'tâd zabt emri yazılmışdır.] [Cülûs eylemiştir 13 L sene 4.]

[Galos tercümanı mesfûr tercüman hâlik olub yerine âhar tercüman nasb olmuşdur Fî 6 R sene 219.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukim elçisi vekîli olan kıdvet-i ümerâ el millet'il mesihhiyye Borno Man ve Homfiris hutîmet-i 'avâkıbuhâ bi'l hayr mühürlü 'arzuhal gönderüb memâlik-i mahrûsede ikâmet eden konsoloslar yanında birer nefer tercüman istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya verilen ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed olduğuna binâen hala Galos'da mukîm İsveç konsolosu olub Danimarkalı tarafından bâ-emr-i âlî konsolos vekîli olan Cozef Bartolemi nam İsveçlünün yanında bâ berât-ı 'âlî tercüman olan Konstantin Veled-i Cani nam tercüman hâlik olub tercümanlığı mahlûl ve yeri hâli ve hidmeti muhattal kalmağla yerine yine konsolos vekîli merkûmun yanında tercüman olmak üzere râfi'-i tevki'-i ref'-üş şân-ı hâkanî Todori Veled-i Yanikopo tercüman nasb ve ta'yîn olunub ahidnâme-i hümâyûn şurûtu ve olageldiği üzere yedine müceddeden berât-ı 'alîşânım verilmek babında 'inâyet-i ricâ etmeğin ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince ve olageldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 2 Ca sene 198

[55] Tercümanlık Beratının Yenilenmesi

[Haleb tercümanlığı] [Zâbtı için emr-i 'âlî yazılmışdır.]

[Mesfûr tercüman hâlik olub yerine âhar tercüman nasb ve ta'yîn olmuşdur Fî 25 B sene 219.]

Nişân-ı hümâyûn hükmü oldur ki

Taht-ı âlî-baht-ı Osmanî üzere cülûs-ı hümâyûn- meymenet-i makrûnumda vâkî' olub umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın Danimarka kralının âsitâne-i 'alîyyemde mukîm elçisi vekîli Pol Zöhrab hutîmet-i 'avâkıbuhâ bi'l hayr meşta-yı ordu-yu hümâyûnuma mühürlü 'arzuhal gönderüb medine-i Haleb-üş-şebâda Danimarka konsolos vekîli yanında sene semân ve semânin ve mie ve elf cemâziyel ahirisinin üçüncü günü tarihi ve Hüdevendigâr-ı sâbık zamanında tecdiden verilen berât ile tercüman olan Simantob Veled-i Haymstone tercümanın berâtı tecdîd olunub ahidnâme-i hümâyûn mucebince olageldiği üzere yedine müceddeden berât-ı 'alîşânım verilmek babında

Ek 1: (Devamı)

‘inâyet-i ricâ etmeğin tercümanlık mezbûr hala üzerinde olmağla ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince olageldiği üzere nişân-ı hümâyûn verilmiştir.

Fî 27 N sene 204

[56] Tercümanlık Beratının Yenilenmesi

[Selanik tercümanlığı] [Zâbtı için emr-i ‘alî yazılmışdır.]

[Tercümanlığı Selanik’den haliye vakf (?) olunmağla berâtı gelüb battalda hıfz olunmuşdur Fî Ra sene 219.]

Nişân-ı hümâyûn hükmü oldur ki

Medine-i Selanik’de Danimarka konsolosu yanında sene tis’a ve semânin ve mie ve elf Zilhiccesinin yirminci günü tarihi ve Hüdevandigar-ı sâbık berâtıyla tercüman olan Mikail Veled-i Posalle Kassab tercümanın berâtı tecdid olunub ahidnâme-i hümâyûn mucebince olageldiği üzere nişân-ı hümâyûn verilmiştir.

Fî 20 N sene 204

[57] Tercümanlık Beratının Yenilenmesi

[Mesfûr hâlik olub yerine âhar tercüman nasb olmuşdur Fî 14 L sene 211.] [Kıbrıs Tuzla tercümanlığı]

[Zabt emri yazılmışdır.]

Nişân-ı hümâyûn hükmü oldur ki

Hala Kıbrıs Cezîresi’nde vâki’ Tuzla nam mahalde mukîm Danimarkalı tarafından bâ emr-i ‘alî konsolos vekîli yanında sene seb’a ve tis’in ve mie ve elf Zilka’desinin on sekizinci günü tarihi ve Hüdevandigar-ı sâbık berâtıyla tercüman olan Marât Veled-i Şeryaze nam tercümanın berâtı tecdid olunub olageldiği üzere berât-ı şerîf verilmiştir.

Fî 20 Ş sene 204

[58] Tercümanlık Beratının Yenilenmesi

[İskenderiye-i Msr tercümanlığı] [Zâbt emri yazılmışdır.]

Nişân-ı hümâyûn hükmü oldur ki

Bahr-i Sefid’de vâki’ İskenderiye-i Msr limanında vâki’ Danimarkalı tarafından bâ-emr-i ‘alî konsolos vekîli yanında sene hamse ve tis’in ve mie ve elf Safer’ül-hayrının yirmi altıncı günü tarihi ve Hüdevandigar-ı sabık berâtıyla tercüman olan Yasef Veled-i Abraham Hamavi nam tercümanın berâtı tecdid olunub olageldiği üzere müceddeden berât-ı şerîf verilmek babında ‘inâyet-i rica etmeğin olageldiği üzere nişân-ı hümâyûn verilmiştir.

Ek 1: (Devamı)

Fî 20 Ş sene 204

[59] Konsolos Tayini

[Mesfûr hâlik olmağla yedine bâ-emr-i âli âharı ta'yîn olmuşdur Fî Evâil-i C sene 217.] [Selanik konsolosluğu]

[Zabt emri yazılmışdır.] [Mesfûr müceddeden serkâtip emr-i şerîfi yazılmışdır.]

Nişân-ı hümâyûn hükmü budur ki

Tecdîd-i berâvat fermânım olmağın Danimarka kralının Der 'âliyye'mde mukîm elçisi vekîli Pol Zöhrab hutîmet-i 'avâkıbuhû bi'l hayr ordu-yu hümâyûnuma mühürlü mektûb gönderüb Selanik ve tevâbi' iskelelerine amed-şüd eden tüccâr sefinelerinin umûr ve husûslarını görmek için sene isna ve tis'in ve mie ve elf Rebi'ül ahirinin on yedinci günü tarihinde Hüdevandigar-ı sabık zamanında tecdîden verilen berât ile Danimarka konsolosu olan Frañçelü taifesinden Dimitriyu Kobrono nam Frañçenin berâtı tecdîd olunub ahidnâme-i hümâyûn şurûtu ve olageldiği üzere yedine müceddeden berât-ı şerîf verilmek babında 'inâyet-i rica etmeğın konsolosluk-ı mezbûr hala üzerinde olmağla ahidnâme-i hümâyûn şurûtu ve olageldiği üzere nişân-ı hümâyûn verilmişdir.

Fî 13 L sene 204

[60] Tercümanlık Beratının Yenilenmesi

[Elçi yanında tercümanlık] [Zabt emri yazılmışdır.]

Nişân-ı hümâyûn hükmü oldur ki

Tecdîd-i berâvat fermânım olmağın elçi-i mümâileyh memhûr 'arzuhal gönderüb yanında sene selâse ve tis'in ve mie ve elf Receb'ül ferdinin on dördüncü günü tarihi ve Hüdevandigar-ı sabık berâtıyla tercüman olan Anton Veled-i Tekfûr nam tercümanın şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince olageldiği üzere berâtı tecdîd olunub ahidnâme-i hümâyûn şurûtu ve olageldiği üzere yedine tecdîden berât-ı şerîfim verilmek babında 'inâyet-i rica etmeğın şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince olageldiği üzere nişân-ı hümâyûn verilmişdir.

Fî 13 L sene 204

[61] Tercümanlık Beratının Yenilenmesi

[Balyabadra tercümanlığı] [Zabt emri yazılmışdır.]

Nişân-ı hümâyûn hükmü oldur ki

Tecdîd berâvat fermânım olmağın elçi-i mümâileyh 'arzuhal gönderüb hala Mora Cezîresi'nde Balyabadra nam mahalde mukîm İngiltere konsolosu olub Danimarkalı tarafından bâ-emr-i 'alî konsolos vekîli yanında sene tis'a ve semânin ve mie ve elf rebîü'l evvelinin on dördüncü günü

Ek 1: (Devamı)

tarihiyle tercüman olan Todoraki Veled-i Lamberu Sadkas nam tercümanın berâtı tecdîd olunub müceddeden berât-ı şerîfim verilmek babında'inâyet-i rica etmeğin şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince olageldiği üzere nişân-ı hümâyûn verilmiştir.

Fî 13 L sene 204

[62] Tercümanlık Beratının Yenilenmesi

[Mesfûr hâlik olub yerine âhar tercüman nasb olunmuşdur Fî 13 L sene 1218.]

[Galos tercümanlığı][Zabt emri yazılmışdır.]

Nişân-ı hümâyûn hükmü oldurki

Tecdîd-i berâvat fermânım olmağın elçi-i mümâileyh mühürlü 'arzuhal gönderüb hala Galos'da mukîm İsveç konsolosu olub Danimarkalu tarafından bâ emr-i 'âlî konsolos vekîli olan Cozef Bartolemi nam İsveçlünün yanında sene semân ve tis'in ve mie ve elf Cemâziyel evvelinin ikinci günü ve Hüdevandigar-ı sabık berâtıyla tercüman olan Todori Veled-i Yanikopo nam tercümanın berâtı tecdîd olunub müceddeden berât-ı şerîfim verilmek babında'inâyet-i rica etmeğin şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince olageldiği üzere nişân-ı hümâyûn verilmiştir.

Fî 13 L sene 204

[63] Tercümanlık Beratının Yenilenmesi

[Mesfûr hâlik olub yerine âhar tercüman nasb olunmuşdur Fî 13 L sene 1218.]

[İzmir tercümanlığı] [Zabt emri yazılmışdır.]

Nişân-ı hümâyûn hükmü oldurki

Elçi-i mümâileyh mühürlü 'arzuhal gönderüb hala İzmir'de Danimarka konsolos vekîli yanında sene esnâ ve tis'in ve mie ve elf Saferü'l hayrının yirminci günü tarihi ve Hüdevandigar-ı sabık zamanında tecdîden verilen berât ile tercüman olan Covanni Omro Veled-i Corci Omro nam tercümanın berâtı tecdîd olunub müceddeden berât-ı şerîfim verilmek babında'inâyet-i rica etmeğin şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince olageldiği üzere nişân-ı hümâyûn verilmiştir.

Fî 13 L sene 204

[64] Tercümanlık Beratının Yenilenmesi

[Elçi yanında tercümanlık] [Zabt emri yazılmışdır.]

Nişân-ı hümâyûn hükmü oldur ki

Cülûs-u hümâyûn vukû'una binâen Danimarka kralının Der 'Alîyyem'de mukîm elçisi vekîli Hosfris hutûmet-i 'avakıbuhi bi'l hayr ordu-yu hümâyûnuna mühürlü 'arzuhal gönderüb yanında sene hamse

Ek 1: (Devamı)

ve tis'in ve mie ve elf Zil ka'desinin yirmi birinci günü tarihinde Hüdevandigar-ı sabık berâtıyla tercüman-ı evvel olmak üzere Pol Zöhrab nam tercümanın berâtı tecdîd olunub ahidnâme-i hümâyûn şurûtu olageldiği üzere müceddeden berât-ı şerîfim verilmek babında 'inâyet-i rica etmeğin tercümanlık mezbûr hala üzerinde olmağla ahidnâme-i hümâyûn şurûtu olageldiği üzere nişân-ı hümâyûn verilmiştir.

Fî 6 S sene 205

[65] Tercümanlık Beratının Yenilenmesi

[Mesfûr hâlik olub yerine âhar tercüman nasb olunmuştur Fî Gurre-i C sene 220]

[Elçi yanında tercüman] [Zabt emri yazılmıştır.]

Nişân-ı hümâyûn hükmü oldurki

Taht-ı âlî-baht-ı Osmanî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-i makrûnumda vâkî' olub umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm maslahâtgüzârı Hiş hutîmet-i 'avâkıbuhû bi'l hayr meşta-yı ordu-yu hümâyûnuma mühürlü 'arzuhâl gönderüb sene isnâ ve tis'in ve mie ve elf muharrem'ül haramının yirminci günü tarihinde Hüdevandigar-ı sâbık zamanında tecdîden verilen berâtla hala yanında tercüman olan râfi'-i tevki'-i ref'üş şân-ı hâkanî Antonyo Diyovani Veled-i Hristofilo nam tercümanın berâtı tecdîd olunub ahidnâme-i hümâyûn mucebince olageldiği üzere müceddeden yedine berât-ı şerîfim verilmek babında inâyet ricâ etmeğin tercümanlık-ı mezbur hala üzerinde olmağla ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince olageldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmıştır.

Fî 27 Ca sene 206

[66] Tercüman Tayini

[Berâtı gelüb battalda hıfz olunmuştur.] [Kıbrısta Tuzla nâibi] [Zabt emri yazılmıştır.]

[Şurût-ı berâtına mugâyir hareket ile âhar mahalde sakın olduğu mahalinden gelen tahrirâtın müstebân olduğuna binâen rızâ tezkeresi verilmiştir Fî Evâsıt-ı R sene 1210.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm maslahâtgüzârı Baron Hiş hutîmet-i 'avâkıbuhû bi'l hayr südde-i saadetime mühürlü 'arzuhâl gönderüb konsolosları ikâmet eden memâlik mahrûsede birer nefer tercüman istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda münderic olduğuna binâen cezîre-i Kıbrıs'da Tuzla nam mahâlde mukîm Danimarkalu tarafından bâ-

Ek 1: (Devamı)

emr-i âlî konsolos vekîli yanında tercüman olan Marat Veled-i Şiryaze nam tercüman hâlik olub tercümanlık-ı mezbûre ve mahlûl olmağla ve yerine yine konsolos vekîli merkûmun yanında tercüman olmak üzere râfi David Veled-i Yançe Nikolo Ekunu Maha nasb ve ta'yîn olunub ahidnâme- i hümâyûn ve nizâm-ı cedîd şurûtu mucebince olageldiği üzere müceddeden yedine berât-ı şerifim verilmek babında 'inâyet-i ricâ etmeğin ahidnâme-i hümâyûn ve nizâm-ı cedîd şurûtu ve olageldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 14 L sene 211

[67] Tercüman Tayini

[Narda tercümanlığı] [Zabt için emr-i şerif yazılmışdır.]

[Mezbûr tercüman hâlik olub yerine İstapan Veled-i Yovakim nasb olunmuşdur Fî 2 C sene 219.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukim maslahâtgüzârı Baron Hiş gelüb memalik-i mahrûsede ikâmet eden konsolosları yanında birer nefer tercüman istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda münderic olduğuna binâen Narda ve tevâbi iskelelerinde mukîm Nemçe konsolosu olub Danimarkalu tarafından bâ-emr-i âlî konsolos vekîli yanında tercüman olan Duka Veled-i Mihail nam tercüman hâlik olub tercümanlığı mezbur mahlûl olmağla yerine yine konsolos vekîli mersûmun yanında tercüman olmak üzere âhar Kirkor Veled-i Sarkas nasb ve ta'yîn olunub ahidnâme-i hümâyûn ve nizâm-ı cedîd şurûtu mucebince olageldiği üzere müceddeden berât-ı şerifim verilmek babında 'inâyet etmeğin ahidnâme-i hümâyûn ve nizâm-ı cedîd şurûtu ve olageldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 20 R 1212

[68] Tercüman Tayini

[Elçi yanında tercümanlık] [Zabt için emr-i şerif yazılmışdır.]

[Mügayir-i şurut-ı berat hareket olduğu olan tahrirât müsteban olmağla Fî 8 Ca sene 21.]

[Emri sonradan gelüb hıfz olunmuşdur.]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Danimarka kralının Der 'Âliyye'mde mukim maslahâtgüzârı Baron Hiş hutimet-i âvâkıbûhû bi'l hayr rikâb-ı hümâyûnuma mühürlü 'arzûhâl gönderüb Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçilerinin yanında dört nefer tercüman istihdâm eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed olduğuna binâen hala yanında tercüman olan Kemal Şamuil Veled-i Arslan Prevezi nam

Ek 1: (Devamı)

tercüman hâlik olub tercümanlığı mezbur mahlûl olmağla yerine yine elçi-i mümâileyhin yanında tercüman olmak üzere rafii Kirkor Veled-i İstefan nasb ve ta'yîn olunub ahidnâme-i hümâyûn ve nizâm-ı cedîd şurûtu mucebince olageldiği üzere müceddeden yedine berât-ı şerîfim verilmek babında 'inâyet-i ricâ etmeğın ahidnâme-i hümâyûn ve nizâm-ı cedîd şurûtu ve olageldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 20 S 1214

[69] Konsolos Tayini

[Zabt için emr-i şerif yazılmışdır] [İzmir konsolosu]

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Danimarka kralının Der 'Âliyye'mde mukîm maslâhatgüzârı Baron Hiş hutîmet-i avâkıbuhû südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzûhal gönderüb memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele ve liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos vekîlleri ve bil'1 cümle tercümanlar bulunduğu mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekîlleri ve tercümanlar ta'yîn dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler deyyü Danimarkalu'ya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda münderic olduğuna binâen medîne-i İzmir'de bâ emr-i 'âlî Danimarka konsolosu vekîli olan Vatil Can Hosiye hâlik olmağla yerine yine İzmir iskelesinde amed-şüd eden Danimarkalu ve tüccar reayalarının umûr ve husûsların rü'yet etmek üzere rafî'i Rober Wilkinson nam müste'men konsolos nasb ve ta'yîn olmağla ahidnâme-i hümâyûn mucebince olageldiği üzere yedine müceddeden berât-ı 'âlîşânım verilmek babında 'inâyet-i ricâ etmeğın ahidnâme-i hümâyûn ve olageldiği üzere işbu nişân-ı hümâyûn yazılmışdır.

Fî 25 L 217

Ek 2: 012/2 Numaralı Danimarka Düvel-i Ecnebiye Defterinin Transkripsiyonu

Hâzihî Ahkâm-ı Kuyûdâtin fî zamâni sadr-ı sudûril-vüzerâ Hazret-i Râgıb Mehemmed Paşa yesserallâhü mâ yürüdü ve mâ-yeşâ' ve fî âyyâni el-Hâc Abdi Efendi reisü'l-küttâb tâle bekâhu ve nâle mâ-yetemennahû tahrîren fî Muharremü'l-harâm sene ahdî ve seb'in ve mi'e ve elf.

[3] Yiyecek İçecek Temini

Yeniçeri ağasına ve hassa bostancıbaşıya ve Galata voyvodasına hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm murahhas beğzâdesi kıdvet-i ayân el millet'ül mesihkiye Siher Mondo Golmor de Galer hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzûhâl gönderüb kendünün ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i saire elçiyânına müsâ'ade olduğu vech üzere akçesiyle yüz elli seped üzümün iştirâ ve Galata'da vâki' hanesine nakline mümânaat ve harc ve 'avâid namı vesâir bahaneleriyle nesne mütâlebesiyle rencide olmamak babında hükm-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnda mahfûz Sicilyateyn defterine mürâca'at olundukda Sicilyaten kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm rü'yet-i umûr vekîlinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için Üsküdar ve havâlisinden almayub taşradan götürmek şartıyla def'a-i vâhidede yüz elli seped üzümün Galata'da vâki' hanesine nakline mümâna'at olunmamak için vekil-i merkûm iltimasıyla bin yüz altmış beş senesi evâsit-ı zilka'desinde emr-i şerîf verildiği mestûr ve mukayyed olunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfde mestûr Sicilyateyn vekiline verildiğine kıyâs ile yetmiş senesine mahsûben yüz elli seped üzümün def'a-i vâhidede nakline mümânaat olunmamak emrim olmuşdur buyurdumki vusûl bulundukda bu babda sâdır olan emrim üzere amel dahi şurût-ı mezkûre ile Üsküdar ve havâlisinden mâ'adâ taşradan iştirâ eylediği yüz elli seped üzümün Galata'da vâki' hanesine def'a-i vâhideden nakline mümânaat ve harc ve 'avâid namı vesâir bahane ile nesne mütâlebesiyle rencide ettirmeyesiz emr-i mukayyed olası ki bu bahane ile mikdâr-ı ma'iyyetden ziyade ve mükerrer hakkı olmamak ihtimali olmaya şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız.

Fî Evâil-i M Sene 1171

[4] Gemi Geçiş İzni

Boğazhisarları nâiblerine ve dizdârlarına hüküm ki

Devlet-i 'Âliyye-i ebed-i peyvendim ile Danimarka kralı beyninde müceddeden 'akd olunan dostluk ve müsâfâta binâen taraf-ı hümâyûnuma arz ve takdîm olunacak hedâyânın Âsitâne-i Sa'âdetim'e nakline ta'yîn olunan iki kıt'a cenk sefineleri eşya ve emtia ile memlû iki kıt'a tüccar sefâyini refâkatiyle âsitâne-i 'aliyyem canîbine âzim oldukları Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm kral-ı mümâileyhmin murahhası beğzâdesi kıdvet-i ayân el millet'ül mesihkiye Siher Mondo Golmor de Galer hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr tarafına ihbâr ve sefâyin-i mezkûrenin karîben vusûlleri me'mûl olduğu inhâ ve Boğazhisarlarına vusûllerine 'ubûrlarına bir dürlü tereddüt olunmayub ve

Ek 2: (Devamı)

selamlaşmak husûsunda sair vusûlün cenk sefâyini ile geldiği üzere kral-ı mumâileyhin dahi cenk sefineleri hakkında dahi icrâ olunmak için size hitâben emr-i âlîşânım sudûrunu bir kıt'a takrîr tercümesiyle istidâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyudât-ı ahkâma mürâca'at olundukda Sicilyateyn kralı tarafından Âsitâne-i Sa'âdetim'e vurûd edecek cenk sefâyinlerinin Boğazhisarları'ndan 'ubûrlarına bir dürlü mûmâna'at olunmamak için Sicilyateyn elçisi istîdâsıyla emr-i şerîf verildiği mukayyed bulunmağın vech-i meşrûh üzere murûrlarına mûmâna'at olunmamak için emr-i şerîfi yazılmıştır.

Fî Evâil-i S sene 171

[5] Yiyecek İçecek Temini

Ve kadılarına ve Vize nâiblerine hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm mu'temed murahhas beğzâdesi Siher Mondo Golmor de Galer hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhâl gönderüb kendünün ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için akçesiyle taht-ı kazânızda vâki' Istiranca ve havalisinden pasdırmalık kara canavar iştirâsına muhtaç olmağla düvel-i sâire elçiyânına müsâ'ade olduğu üzere işbu sene-i mübârekeye mahsûben ancak yüz elli re 's kara canavar mahal-i mezkûreden rızalarıyla satanlardan iştirâ ve Galata haricinde vâki' hanesine nakline ümenâ ve subaşılar ve Galata voyvodası ve topçubaşı vesâir zâbîtan taraflarından kimesne mâni' olmayub ahidnâme-i hümâyûna mugâyir gümrük ve bac ve harc-ı avâid vesâir bahane ile rencide ve remîde olunmamak babında hükmi hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Sicilyateyn elçisi ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için yüz elli res kara canavarı iştirâ ve Galata haricinde vâki' hanesine nakli için bin yüz yetmiş senesi evâsıt-ı muharreminde emr-i şerîf verildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın Sicilyateyn elçisine verdiği kıyâset ile yetmiş bir senesine mahsûben murahhas-ı mûmâileyhe dahî ol mikdâr canavar iştirâ ve def'a-i vahidde nakline mûmâna'at olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı ? sene 171

[6] Yol İzni

Belgrad valisine ve Belgrad kadısı ve Âsitâne-i Sa'âdetim'den Belgrad'a varub gelince yol üzerinde vâki' mevâlî-i 'izâma vesâir kuzât ve nüvvâba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları vesâir zâbîtana hüküm ki

Hala Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka kralının murahhas beğzâdesi kıdvat-i ayân el millet'ül mesihhiye Siher Mondo Golmor de Galer hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhâl gönderüb bu def'a vâki' olan cûlus-ı hümâyûn-ı sa'âdet makrûnumu müşîr

Ek 2: (Devamı)

Danimarka kralına î'tâ ve ihsânım olan name-i hümâyânım kral-ı müşârünileyh tarafına irsâl ve tesyîri için bir nefer Danimarkalı adamını bir nefer yasakçı re's-i hudûd olan Belgrad'da İsveç elçisinin karındaşıyla refâkaten irsâli muktezi olduğun bildirüb siz ki molla vesâir mümâileyhimsiz mesfûr Âsitâne-i Sa'âdetimden Belgrad'a varub ve itmâm-ı hizmete me'mûresiyle gelince her kangınızın taht-ı hükümet kazâsına varub dahil olurlar ise esnâ-i râhda ve menâzil ve merâhil ve me'âbir ve benâdirde hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn cizyedârlara cizye mütâlebesi ve gayrilere dahi âhar bahane ile rencide ve remide olunmayub esvâb ve davarlarına ve âlet-i harblerine ve emnen ve sâlimen mürûr ve 'ubûrlarına müdâhale ve ta'arruz olunmayub ve iktizâ eden zad u zevâdelerine dahi rızâlarıyla satanlardan narh-ı cârî üzere akçesiyle iştirâsına mümâna'at ettirilmeyüb himâyet ve siyânet olunmak babında emr-i şerîfim rica etmeğin vech-i meşrûh amel olunmak babında fermân-ı 'âlîşânım yazılmışdır.

Fî Evâil Ca sene 171

Amel dahi mesfûra âsitâne-i sa'âdetimden Belgrad'a varub gelince her kangınızın taht-ı hükümet ve kazâsına varub dahil olur ise esnâ-i râhda ve menâzil ve merâhil ve me'âbir ve benâdirde hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn cizyedârlara cizye mütâlebesi ve gayrilere dahi âhar bahanele ile rencide ve remide ettürmeyüb davarlarına ve âlet-i harblerine ve emnen ve salimen murûr ve 'ubûrlarına müdahale ve taaruz ettirilmeyüb ve iktizâ eden zad u zevâdelerin rızâlarıyla satanlardan narh-ı cârî üzere akçesiyle iştirâsına mümâna'at ettirmeyüb himâyet ve siyânet ettürüb mazmûn

[7] Gemi Geçiş İzni

Boğazhisarları nâiblerine ve Boğazhisarları dizdârlarına hüküm ki

Hala Âsitâne-i Sa'âdet'imde mevcûd Danimarka kralının iki kıt'a sefinesi me'mûr oldukları hizmeti edâ ve itmâm-ı maslahat ile 'avdetleri mühim olmağla sefinelerine mezkûreteyn Boğazhisarlarına vusûllerinde derûnlarında memnû'âtdan bir nesne olmadığına binâen ber muceb-i ahidnâme-i hümâyûn ve düvel-i sâirenin cenk sefâyinine kıyâs ile yoklatmaksızın murûrlarına mümâna'at olunmamak için Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm kral-ı mumâileyhin elçisi kıdvat-ı ümerâ-il milletü'l mesihhiyye Siher Mondo Golmer de Galer hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr emr-i şerîfim sudûruna bir kıt'a takrîr tercümesiyle istîdâ' ve divân-ı hümâyûnda mahfûz olan ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda selamlaşmak husûsunda sâir düvelin cenk sefayini icrâ edegeldüğü üzere kral-ı mumâileyhin dahi cenk sefineleri hakkında icrâ eyleyeler deyyü mestûr ve kuyûd-ı ahkâma tetebbü' olundukda yüz elli dört tarihinde Sicilyateyn kralı tarafından Âsitâne-i Sa'âdetim'e gelen iki kıt'a vardakosta kalyonları avdet eyledikde düvel-i müste'menân taraflarından gelüb gerü vilâyetleri taraflarına mazûn olan vardakosta kalyonlarının derûnlarında memnû'âtdan bir nesne olmadığına binâen Boğazhisarları'nda mugâyir-i kadîm yoklamak bahanesiyle murûrlarına mümâna'at

Ek 2: (Devamı)

olunmamak için emr-i şerif verildiği mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyûn ve mukaddemâ sâdır olan emr-i şerif mucebince amel olunmak için yazılmışdır.

Fi Evâil-i Ca sene 171

[8] Gemi Geçiş İzni

Boğazhisarları nâiblerine ve Boğazhisarları dizdârlarına hüküm ki Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçisi kıdvet-i ümera'il milletü'l mesihyye Siher Mondo Golmor de Galer hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzûhâl gönderüb Danimarka kapûdanlarından Yorgire Brezvol nam kapûdan Lashaba ta'bîr olunur rakîb olduğu bir kıt'a sefinesiyle Âsitâne-i Sa'âdet'ime getürdüğü ve alub götürdüğü emti'a ve eşyanın ahidnâme-i hümâyûn mucebince gümrükde izn ve yedine memhûr izn tezkiresi verilüb geri vilayet canibine azîm olduğun bildürüb mu'tâd üzere Boğazhisarları'nda yoklatub selamlık derûnunda memnû'âtlardan bir nesne olmaya mürûruna mûmâna'at olunmamak babında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın vech-i meşrûh üzere amel olunmak emrim olmuş buyurdum ki vusûl bulundukda bu babda sadır olan emrim üzere amel dahi siz ki mûmâileyhimsiz vech-i meşrûh üzere kapûdan-ı mesfûrun Âsitâne-i Sa'âdet'ime getürdüğü ve alıb götürdüğü emti'a ve eşyanın ahidnâme-i hümâyûn mucebince gümrükde edâ ve yedine memhûr izn tezkiresi verilmiş ise mu'tâd üzere Boğazhisarlarında yoklanub maadamki derûnuna memnû'âtlardan bir nesne olmaya mugayîr-i ahidnâme-i hümâyûn murûruna bir dürlü mûmâna'at olunmayub mazmûn

Fî Evâil-i Câ sene 1171

[9] Gemi Geçiş İzni

Boğazhisarları nâiblerine ve Boğazhisarları dizdârlarına hüküm ki Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'de mukîm elçisi Siher Mondo Golmer de Galer hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Danimarka kapudânlarından Loris Tomas nam kapudân Vezüv ta'bîr olunur rakîb olduğu bir kıt'a sefinesiyle Âsitâne-i Sa'âdet'ime getürdüğü ve alub götürdüğü emti'a ve eşyanın ahidnâme-i hümâyûnum mucebince gümrükde edâ yedine memhûr edâ tezkiresi verilüb gerü vilayet-i cânibine azim olduğun bildirüb mu'tâd üzere Boğazhisarlarında yoklanub maadam ki derûnuna memnû'âtlardan bir nesne olmaya murûruna mûmâna'at olunmamak babında hükm-i hümâyûnum rica etmeğın vech-i meşrûh üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Câ sene 1171

Ek 2: (Devamı)

[10] Yiyecek İçecek Temini

Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası Mehemmed Ağa dâme uluvvuhûya ve hassa bostancıbaşısına ve Galata voyvodası zîde mecduhûya hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'de mukîm Danimarka elçisi hutîmet avâkibuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhâl gönderüb kendünün ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için İstanbul'a karîb iskele ve adalardan bin yüz yetmiş bir senesine mahsûben dokuz bin medre ve tercümanlar için üç bin medre cem'an on iki bin medre hamr iştirâsına ve bin üç yüz guruşa dahi hanesine nakline mûmâna'at ve bâc ve harc-ı 'avâid vesâir bahane ile bir nesne mütâlebe ve rencide olunmamak babında müceddeden hükmi hümayûnum ricâ ve isâli suâl olundukda İstanbul'a karîb iskele ve adalardan senede yedi bin medre hamrın iştirâsına ve Galata'da vâki' mahzenlerine nakline mûmâna'at olmamak için Âsitâne'de mukîm Niderlande elçisine emr-i şerîf verildiği divân-ı hümayûnumdan ve Danimarkaluların kifâf-ı nefisleri için satın aldıkları mekûlât ve meşrûbâtlarına mûmâna'at olunmaya deyyü ahidnâme-i hümayûndan derkâr olunmağla ahidnâme-i hümayûnun muktezâsı üzere emsâl-i sâbıkasına kıyâsen vech-i meşrûh üzere yetmiş bir senesine mahsûben def-i vahidede ol mikdâr hamrın hanesine nakline mûmâna'at olunmamak babında fermân-ı 'âlîşânım yazılmışdır.

Fî Evâsıt N sene 1171

[11] Konsolos Tayini

Eğriboz ve Atina ve kadılarına hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi kıdvet-i ümerâ'il millet'il mesihiyye Siher Mondo Golmor de Galer hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhâl gönderüb memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele ve liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos vekîlleri bulunduğu bi'l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos vekîlleri ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler deyyü Danimarkaluya müceddeden î'tâ olunan ahidnâme-i hümayûna mukayyed olduğuna binâen taht kazâlarınızda vâki' Eğriboz ve Atina ve Miselon ve İşkiyatos ve Zeytun iskelelerine amed-şüd eden tüccar ve sefinelerinin umûr ve husûsların görmek için kıdvet-i ayân el millet'il mesihiyye Françelü Antonyo Delsikova nam konsolos nasb ve ta'yîn olunub ahidnâme-i hümayûn ve olageldiği geldiği üzere yedine berât-ı şerîfim verildiğin bildirüb mesfûrun yedine verilen berât-ı cedîdi sicil-i mahfûza kayd ve şurût-ı berât icrâ ettirülüb hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn ve mugâyir-i şurût-ı berâtı âharı dahl ve ta'arruz ettirilmemek babında hükmi hümayûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere amel olunmak emrim olunmuşdur buyurdumki vusûl buldukda bu babda sâdır olan emrim üzere amel dahi mesfûrun yedine verilen berât-ı cedîdini sicil-i mahfûza ba'de'l-kayd şurûtunu icrâ ettirüb hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn ve mugâyir-i şurût-ı berat âharı dahl ve ta'arruz ettirilmeyüb mazmûn

Fî Evâsıt-ı N sene 1171

Ek 2: (Devamı)

[12] Konsolos Vekili Tayini

Haleb vâlisi sadr-ı esbâk vezîrim Abdullah Paşa ve Haleb mollıasına hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdetim'de mukîm Danimarka elçisi kıdvet-i ümerâ'il millet'il mesihiyye Siher Mondo Golmor de Galer hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhâl gönderüb medîne-i Halebü's-şehbâya karîb iskelelere Danimarka bayrağı altında gemileriyle gelüb ve giden tüccar ve reâyânın umûr ve maslahatların görmek üzere birinin konsolos vekili nasb-ı labed ve medîne-i Haleb'de mukîm Netherlande konsolosu Jan Van Kerhim nam konsolos şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince Danimarka konsolos vekili nasb ve ta'yîn olunduğu bildirüb ahidnâme-i hümâyûn mucebince emr-i şerîfim verilmek babında inâyet-i ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz-ı ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda memâlik-i mahrûsenin her kangî iskele ve liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekilleri ve tercümanları bulunduğu bi'l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekilleri ve tercümanlar ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyûn mucebince konsolos ta'yîn oluncaya dek vekil-i mesfûr umûr-ı tüccarı rü'yet eylemek emrim olmuştur buyurdum ki vusûl-i amel dahi siz ki vezîr-i müşâr ve mevlâna-yı mumâ-ileyhümâsız ber vech-i meşrûh ahidnâme-i hümâyûn mucebince konsolos ta'yîn oluncaya dek vekil-i mesfûr umûr-ı tüccarı rü'yet ettirüb mugâyir- ahidnâme-i hümâyûn âharı dahl ve ta'arruz ettirmeyüb mazmûn

Fî Evâil-i M sene 1172

[13] Yiyecek İçecek Temini

Yeniçeri ağasına ve hassa bostancıbaşıya ve Galata voyvodasına hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçisi kıdvet-i ümerâ'il millet'il mesihiyye Siher Mondo Golmor de Galer hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhâl gönderüb kendünün ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i sâire elçiyânına müsâ'ade olunduğu vech üzere bin yüz yetmiş bir senesine mahsûben yüz elli seped üzümünün iştirâ ve Galata'da vâki' hanesine nakline mûmâna'at ve harc-ı avâid namı vesâir bahane ile nesne mütâlebesiyle rencide olunmamak babında hükm-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûdât-ı ahkâma mürâca'at olundukda Sicilyateyn kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm rü'yet-i umûr vekilinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için Üsküdar ve havâlisinden almayub taşradan götürmek şartıyla def'a-i vahîdede yüz elli seped üzümün Galata'da vâki' hanesine nakline mûmâna'at olmamak için vekil-i merkûm iltimâsıyla verilen emr-i şerîfe kıyas ile yüz yetmiş senesine mahsûben yüz elli seped üzümün def'a-i vahîdede nakline mûmâna'at olunmamak için emri şerîf verildiği mestûr ve

Ek 2: (Devamı)

mukayyed olunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mucebince yetmiş bir senesine mahsûben defa-i vahîdede ol mikdâr üzümün nakline mûmâna‘at olunmamak için emr-i şerîfim yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı M sene 1172

[14] Konsolos Tayini

[Mesfûr-ı mürd olmağla yerine konsolosluk için vekâlet emri yazılmışdır Fî M sene 1173.] İzmir mollasına ve İzmir hassı voyvodasına hüküm ki

Âsitâne-i Sa‘âdet’imde mukîm Danimarka elçisi kıdvet-i ayân el-milletü‘l mesihiyye Siher Mondo Golmor de Galler hutîmet-i avâkbuhû bi‘l hayr südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhâl gönderüb bahr-i sefidde vâki’ İzmir limanına Danimarka bayrağı altında gemileriyle gelüb ve giden tüccar ve reâyânın umûr ve maslâhatların görmek için medine-i mezbûreye nasb olunan konsolos gelinceye değın İzmir’de mukîm Nederlande konsolosu Kont de Hosiye şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince ve Danimarka konsolosluğu vekâleti mesfûra tavsiye olunduğın bildirüb ahidnâme-i hümâyûn mucebince emr-i şerîfim verilmek babında inâyet ricâ ve divân-ı hümâyûnda mahfûz ahidnâme-i hümâyûnuma mürâca‘at olundukda memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele ve liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekîlleri ve tercümanlar bulunduğı bi‘l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekîlleri ve tercümanlar ta‘yîn ve dilediklerini ref‘ ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler deyyü Danimarkaluya î‘tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed olunmağın şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı S sene 172

[15] Yiyecek İçecek Temini

Ve kadılarına ve Vize kazâsı nâibine hüküm ki

Elçi-i mûmâileyh südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhâl gönderüb kendünün ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için akçesiyle taht-ı kazânızda vâki’ İstiranca ve havâlisinden pasdırmalık kara canavar iştirâsına muhtaç olmağla düvel-i sâire elçisine müsâ‘ade olunduğı üzere sene-i maziye misillü yetmiş iki senesine mahsûben dahi yüz elli res’ kara canavar mahal-i mezkûreden rızalarıyla satanlardan iştirâ ve Galata haricinde vâki’ hanesine nakline ümenâ ve subaşılar ve Galata voyvodası ve topçubaşı vesâir zâbîtan taraflarından kimesne mâni’ olmayub ahidnâme-i hümâyûna mugâyir gümrük ve bâc ve harc-ı avâid vesâir bahane ile rencide ve remide olunmamak babında hüküm-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca‘at olundukda yüz yetmiş bir senesine mahsûben vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf verildiğı mestûr ve mukayyed bulunmağın

Ek 2: (Devamı)

mukaddemâ sadır olan emr-i şerîf mucebince yetmiş iki senesine mahsûben def'a-i vahidde mümâna'at olunmamak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı M sene 172

[16] Yiyecek İçecek Temini

Dergâh-ı muallâm yeniçerileri ağası El-hac Mehemmed Ağaya ve hassa bostancıbaşısına ve Galata voyvodası zîde mecduhuya hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi kıdvet-i ümerâ'il milletü'l mesihyye Siher Mondo Mondo Golmor de Galer hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb kendinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için İstanbul'a karîb iskele ve adalardan bin yüz yetmiş iki senesine mahsûben dokuz bin medre hamr iştirâsına ve Beyoğlu'nda vâki' hanesine nakline mümâna'at ve bâc ve harc-ı 'avâid namı vesâir bahanele ile nesne mütâlebesiyle rencide olunmamak babında hükm-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere yetmiş bir senesine mahsûben defa-i vâhidde ol-miktarda hamrın hanesine nakline mümâna'at olunmamak babında emr-i şerîfim verildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın yetmiş iki senesine mahsûben ol mikdârda hamrın def'a-i vâhidde ki hanesine nakline mümâna'at olunmamak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı C sene 1172

[17] Yol İzni

[Tercüman-ı mersûm hidmetkâr-ı mesfûr tard etmeğle yerine yanında olan Yanicilu Veled-i Paneluyucilu nam hidmetkârı için emîr yazılmışdır Fî Evâil-i Ca sene 192.]

İzmir'den ve havalisine varub gelince vâki' olan kuzât ve nüvvâba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları vesâir ve ayân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadrehûma hüküm ki

Âsitâne-i Ssa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb İzmir'de mukîm Danimarka konsolosu yanında berât-ı âlîşânım tercüman olan Covanni Omro Veled-i Corci Omro kendü umûruyla Munide Şalem Veled-i Samuil Şalem nam hidmetkârı İzmir'den ve havalisine irsâl etmekle tercüman-ı mersûmun hidmetkârı mesfûr İzmir ve havalisine varub gelince esnâ-i râhda ve menâzil ve merâhilde cizyedârlara cizye mütâlebesi vesâire dahi âhar bahane ile rencide ve remide ettirülmeyüb emti'a vesâiten murûr ve 'ubûruna mümâna'at olunmayub himâyet ve siyânet olunmak babında emr-i şerîfim ricâ ve divân-ı hümâyûnda mahfûz-ı nişân-ı hümâyûnum kuyûdâtına nazar olundukta İzmir'de mukîm Danimarka konsolosuyla yanında Covanni Omro Veled-i Corci Omro ve berât-ı âlîşân tercüman olub tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve iki nefer hidmetkârları haraç ve avâriz ve kassabiye

Ek 2: (Devamı)

akçesi vesair rusûm ve tekâlîf-i ‘örfiyye teklîfi ile rencide olunmayalar deyyü mesfûrun yedine verilen tercümanlık berât-ı şurûtunda mezkûr ve münderic olduğu mestûr ve mukayyed olmağın şurût-ı berât mucebince amel olunmak emrum olmuştur buyurdum ki

Fî Evâil-i C sene 172

[Vusûl buldukda bu babda sâdır olan emrim üzere amel dahi siz ki mevlâna-i vesâir-i mümâileyhimsiz tercüman-ı mersûmun hizmetkârları mesfûr ber vech-i muharrer İzmir’den ve havalisine varub gelince vâki’ olan menâzil ve merâhilde ve bir mahalde avân-ı meksinde ve esnâ-i râhda cizyedârlara ve cizye talebi vesairlere dahi tekâlîf-i ‘örfiyye vesâir rusûm teklîfi ve âhar bahane ile mugâyir-i şurût-ı berât bir dürlü rencide ve remide ettirilmeyüb emnen ve salimen murûr ve ‘ubûruna mümâna’at olunmayub ber muceb-i âhidnâme-i hümâyûn himânet ve sıyânet olunmağın mazmûn]

Fî Evâil-i L sene 172

[18] Yol İzni

Atina’dan Âsitâne-i Sa’âdetim ve havalisine gelüb gidince vâki’ olan kuzât ve nüvvâba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları vesâir ayân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadrehûma hüküm ki Âsitâne-i Sa’âdet’imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkibuhû bi’l hayr südde-i sa’âdetime mühürlü ‘arzuhâl gönderüb Atina’da mukîm Danimarka konsolosu yanında bâ-berât-ı ‘âlîşân tercüman olan Covanni Palegologo nam tercüman kendü umûruyla Nikoloni Delnu nam hizmetkârını Atina’dan Âsitâne-i Sa’âdetim ve havâlisine irsâl etmekle tercüman-ı mersûmun hizmetkârı mesfûr Atina’dan Âsitâne-i ‘Âlîyyem ve havâlisine gelüb gidince esnâ-i râhda ve menâzil ve merâhilde cizyedârlara cizye mütâlebesi vesâirlere dahi âhar bahane ile rencide ve remide ettirmeyüb emnen ve sâlimen murûr ve ‘ubûruna mümâna’at olunmayub himâyet ve sıyânet olunmak babında emr-i şerîfim ricâ ve divân-ı hümâyûnda mahfûz nişân-ı hümâyûnum kuyûdâtına nazar olundukda Atina’da mukîm Danimarka konsolosu yanında Covanni Palegologo bâ berât-ı ‘âlîşân tercüman olub tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve iki nefer hizmetkârları haraç ve avâriz ve kassabiye akçesi vesair rusûm ve tekâlîf-i ‘örfiyye teklîfi ile rencide olunmayalar deyyü mesfûrun yedine ve tercüman ve tercümanlık berat-ı şurûtunda mezkûr ve münderic olundukta mestûr ve mukayyed bulunmağın şurût-ı berâtı mucebince amel olunmak babında fermân-ı ‘âlîşânım yazılmışdır.

Fî Evâil-i M sene 172

[19] Yol İzni

Âsitâne-i Sa’âdet’imden Sakız’a varub gelince yol üzerinde vâki kuzât ve nüvvâba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları vesair zâbitâna hüküm ki

Ek 2: (Devamı)

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb adamlarından İstanbul'daki nam müste'menin Sakız'da bazı umûr ve maslâhatın rü'yet için mahal-i mezkûra irsâli mühim ve muktezî olduğun bildirüb mesfûr mahal-i merkûma varub gelince her kangılar ki taht-ı hükümet ve kazâlarımıza varub dahil olur ise esnâ-i râhda ve menâzil ve merâhilde ve Sakız'da avân-ı meks ve ikâmetinde hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn cizyedârlara cizye mütâlebesiyle ve gayrılara dahî âhar bahane ile rencide ve remide ettirilmeyüb murûr ve 'ubûruna mûmâna'at olunmamak babında emr-i şerîfim ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere amel olunmak babında fermân-ı 'âlişânım yazılmışdır.

Fî Evâil-i Za sene 1172

[20] Konsolos Tayini

[Mesfûr hâlik olmağla yerine âhar konsolos nasb olunmuşdur Fî 25 L sene 1217.]

İzmir mollasına ve İzmir hassı voyvodasına hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi kıdvet-i ayân el-milletü'l mesihiyye Siher Mondo Golmor de Galer hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb bahr-i sefidde vâki' Danimarka bayrağı altında gemileriyle gelüb ve giden tüccar ve reâyânın umûr ve maslâhatların görmek için medine-i mezbureye nasb olunan konsolos gelinceye dek İzmir'de mukim Nderlande konsolos Kont de Hosiye şurût-ı ahidname-i hümâyûn mucebince Danimarka konsolosluğ vekaleti sipâriş ve tavsiye ve ber mûceb ahidnâme-i hümâyûn emr-i şerîfim sâdır olub lâkin konsolos-ı mesfûr hâlik olub yerine oğlu Vatil Can Hosiye konsolos nasb olmağla vekâlet-i mezbûre dahi ber minvâl-i muharrer mesfûrun hâlik olduğun bildürüb ahidnâme-i hümâyûn ve mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mucebince müceddeden hüküm-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnda mahfûz âhidnâme-i hümâyûn ve ahkâm kaydına mürâca'at olundukda memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele ve liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekilleri ve bi'l cümle tercümanlar olduğ mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekilleri ve tercümanlar ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler deyyu Danimarkaluya î'tâ olunan âhidnâme-i hümâyûna mestûr ve vech-i meşrûh üzere yüz yetmiş iki senesi saferinde emr-i şerîfim verildiği mukayyed olunmağın âhidnâme-i hümâyûnum mucebince konsolosluk vekâleti mesfûra rü'yet ettirilmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i M sene 1173

[21] Konsolos Vekili Tayini

Cezîre-i Kıbrıs'da vaki Tuzla nâibine ve Kıbrıs muhassılı zîde mecduhûya hüküm ki

Ek 2: (Devamı)

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi kıdvet-i ümerâ'il milletü'l mesihiyye Siher Mondo Golmar de Galer hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhâl gönderüb Kıbrıs Cezîresi'nde vâki' Tuzla nam mahalde Danimarka bayrağı altında gemileriyle gelüb ve giden tüccar ve reayanın umûr ve maslâhatların görmek için Tuzla'da mukîm Sicilyateyn konsolosu olan Covanni Kalimeri şurût-ı âhidnâme-i hümâyûna mucebince Danimarka konsolosluğu vekaleti tevcîh ve sipariş olduğun bildirüb âhidnâme-i hümâyûn mucebince emr-i şerîfim verilmek babında inâyet-i ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz âhidnâme-i hümâyûnuma mürâca'at olundukta memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele ve liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekîlleri ve tercümanlar olduğü bi'l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekîlleri ve tercümanlar ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneler nasb eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan âhidnâme-i hümâyûnda mestûr ve mukayyed bulunmağın şurût-ı ahidâme-i hümâyûn mucebince amel olunmak için emr-i şerîfim yazılmışdır.

Fi Evail-i M sene 173

[22] Yiyecek İçecek Temini

Yeniçeri ağasına ve hassa bostancıbaşısına ve Galata voyvodasına hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçisi hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhâl gönderüb kendünün ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i sâire elçiyânına müsâ'ade olduğü vech üzere bin yüz yetmiş iki senesine mahsûben yüz elli seped üzümün iştirâ ve Galata'da vâki' hanesine nakline mûmâna'at ve harc ve 'avâid namı vesâir bahaneleriyle nesne mütâlebesiyle rencide olunmamak babında hüküm-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda elçi-i mûmâileyhin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için Üsküdar ve havalisinden almayub taşradan götürmek şartıyla def'a-i vahidde yüz yetmiş senesine mahsûben yüz elli seped üzümün Galata'da vâki' hanesine nakline mûmâna'at olunmamak için emr-i şerîfim verildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mucebince yetmiş iki senesine mahsûben def'a-i vahiddde nakline mûmâna'at olunmamak babında emr-i şerîfim yazılmıştır.

Fî Evahir-i M sene 1173

[23] Yiyecek İçecek Temini

Ve kadılarına ve Vize kazâsı nâibine hüküm ki

Elçi-i mumâileyh südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhâl gönderüb kendünün ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için akçesiyle taht-ı kazânızda vâki' İstıranca ve havalisinden pasdırmalık kara canavarı iştirâsına muhtaç olmağla düvel-i sâire elçiyânına müsâ'ade olduğü üzere sene-i maziye misillü

Ek 2: (Devamı)

yetmiş üç senesine mahsûben yüz elli res kara canavarı mahal-i mezkûreden rızalarıyla satanlardan iştirâ ve Galata haricinde vâki' hanesine nakline ümenâ ve subaşılar ve Galata voyvodası ve topçubaşı vesâir zâbîtan taraflarından kimesne mâni' olmayub ahidnâme-i hümâyûnuma mugayir gümrük ve bac ve harc-ı 'avâid vesâir bahane ile rencide ve remide olunmamak babında hükm-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnda mahfûz kuyûdât-ı ahkâma mürâca'at olundukda yetmiş iki senesine mahsûben def'a-i vahidde nakline mûmâna'at olunmamak için emr-i şerîf verildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mucebince def'a-i vahidede yetmiş üç senesine mahsuben nakline mûmâna'at olunmamak babında fermân-ı 'âlîşânım yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı R sene 173

[24] Miras Meselesi

Eğriboz muhâfızı vezîre ve Atina kazâsı nâibine hüküm ki

Atina'da mukîm Danimarka konsolosunun yanında tercüman olan Covanni Polegologo nam tercümanın zevciyesinin anası Bice nam Nasraniyenin Dimitri Palegologo nam zimmî fevtinden beş sene mukaddem emvâl ve eşyâ ve tereke-i sâiresini varis ve âharı olan mersûme Bice nam Nasraniye'ye vech-i şer'i üzere vasiyet ve helâkından sonra dahi üç sene murûr etmeğle vasiyeti mezkûreye dahi kimesne tarafından müdâhale ve ta'arruz olduğu yoğken bu esnada Anton Sulunavi ve Lina Redu nam iki nefer zimmîler bilâ-istihkâk mücerred tama'-i hamlarından başka sâbika-i Eğriboz muhâfızından âhar karin buyrulduya muhalif müdde'alarını isbât etmeksizin Atina kadısının nâibi müraselesi ile hala Âsitâne-i Sa'âdet'imde mevcûd kazâ-i mezbûre voyvodası Dizdarcık oğlu Mustafa Ağa demekle ma'rûf kimesnenin vekîli Hüseyin Kıyas-ı Büyük Ali nam kimesneye tercüman-ı merkûmu ahz ve konsolos-ı merkûmun iltimasıyla adm-ı ri'ayet ile bî-gayr-ı hakk haps ettirtüb el-yevm mahbûs olub bu makûle iştirâtın hilâf-ı marazı tecavüz ve taaddîleri men' ve def' ve tercüman-ı merkûm hapisten itlâk ve husûs-ı mezbûr ber muceb-i ahidnâme-i hümâyûn fasl ve rü'yet ve bî-gayr-ı hakk-ı mu'ârizaları men' ve def' olundukda ve mesfûran iki nefer eşirânın şer' ve mazarâtı men' ve def' ve gayriyeten haklarından gelinmek için emr-i şerîfim sudûrunu âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Danimarka elçisi kıdvet-i ümerâ'il milletü'l mesihkiye Siher Mondo Golmor de Galer hutîmet-i avâkıbühû bil hayr bir kıt'a takrîr kağıdıyla istîdâ' etmeğle tercüman-ı mesfûrun sebep-i tahliye olunub madde-i merkûme-i şerîyye rü'yet ve hisseleri mesfûrânın inhâ olduğu üzere hilâf-ı şer'i-i şerif ve mûgayir-i ahidnâme-i hümâyûn ve vukû' bulan taaddîleri men' ve def' olmazlar ise diyâr-ı âhara arz ve izâm olunmak babında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki

Fî Evâhir-i Ş sene 1173

Ek 2: (Devamı)

[25] Borç-Alacak Davası

Eğriboz muhâfızı vezîre ve Atina kadısına Hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka Elçisi hutîmet avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb hala Atina'da ikâmet eden Danimarka konsolosu yanında bâ-berât-ı 'âlîşân tercüman olan Covanni Palegologo nam tercümanın bin yüz altmış senesinden berü yedinde olan temessükât defteri mucebince malûm'ul esâmi olan kimesneler zimmetlerinde olan malûm'ul mikdâr alacak hakkını defâtle taleb ve hak istedikde türlü 'illet ve bahanele ile adâvet(?) emti'a ve ibtal-i hak ve gadr-ı murâd eylediklerin bildirib zabitleri ma'rifetiyle şer'le görülüb ber muceb-i defter ve temessükât-ı mezkurların zimmetlerinde olan hakkı tamamen tahsîl ve bi-kusûr alıverilüb icra-i şer'i ve ihkâk-ı hak olunmak babında emr-i şerîfim südurunu istîdâ' etmeğin mahalinde şerle görülmek için yazılmışdır.

Fi Evâhir-i L Sene 1173

[26] Borç-Alacak Davası

Eğriboz muhâfızı vezire ve Atina kadısına Hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü arzuhal gönderüb hala Atina'da ikâmet eden Danimarka konsolosu yanında bâ-berât-ı 'âlîşân tercüman olan Covanni Palegologo nam tercümanın üzerine şer'en bir nesne sâbit olmuş değil iken yine Atina sâkinlerinden Etruz ve adamları Lınarihu nam zimmîler zuhûr ve bundan akdem hâlik olan Mortemez Palegologo nam zimmînin terekesine senin kayınvaliden Birce nam vaziyed etmekle senden taleb ederüz deyyü verâsetlerin isbât etmeksizin mügayir ahidnâme-i hümayûn ihdâr kasdıyla ehl-i 'örfe gammez tercüman-ı mesfûru ahz ve haps ve hilâf-ı şer'i-i şerîf ve bî-gayr-ı hakkı bin yüz yetmiş senesinde yedi yüz elli guruş alub ziyâde gadr ve taaddî eylediklerin ve bu babda davasına muvaffak şeyhülislâmdan fetvâ-i şerîfesi olduğun bildirüb mahalinde şer'le görülüb mesfûrların tercüman-ı mesfûrdan hilâf-ı şer-i şerîfi ve bî-gayr-ı hakk aldıkları olmikdâr guruş-ı hakkı tamamen tahsîl ve bi-kusûr alıverilüb icrâ-i şer' ve ihkâk-ı hak alınmak babında emr-i şerîfim sudûrunu istîdâ' etmeğin mahalinde şerle görülmek için yazılmışdır.

Fi Evâhir-i L sene 1173

[27] Konsolos Tayini

[Mesfûr hâlik olmağla yerine Covanni Cezabbe Bıratelli konsolosluk vekâleti emri yazılmışdır Fi Evâil-i S sene 195.]

Ek 2: (Devamı)

İskenderiye-i Msr kadılarına hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayr sÛdde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Bahr-i Sefid'de vakî' İskenderiye-i Msr limanına Danimarka bayrağı altında gemileriyle gelüb ve giden tüccar ve reayanın umûr ve maslahatların görmek için İskenderiye'de mukîm İsveç ve Sicilyateyn ve Nemçelü taraflarından konsolos vekili olan Covanni Maryon şurut-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince Danimarka konsolosluğu vekâleti mesfûra tevcîh ve ta'yîn olduğun bildürüb ahidnâme-i hümâyûn mucebince emr-i şerîfim verilmek babında inâyet ricâ ve divân-ı hümâyûnumda Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda memâlik-i mahrûsenin her kangî iskele ve liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekilleri ve tercümanları bulunduğ bi'l-cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekilleri ve tercümanlar ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleye deyyü mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyûn mucebince konsolos vekili ta'yîn olunmak babında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Za sene 1173

[28] Yiyecek İçecek Temini

Yeniçeri ağasına ve hassa bostancıbaşına ve Galata voyvodası dame mecdûhûmaya hüküm ki Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçisi hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayr sÛdde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb kendünün ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i saîre elçiyânına müsâ'ade olduğ vech üzere bin yüz yetmiş üç senesine mahsûben yüz elli seped üzümün iştirâ ve Galata'da Beğoğlu'nda vâki' hanesine nakline mümâna'at ve harc ve avâid namı vesâire bahane ile nesne mütâlebesiyle rencide olmamak babında hükm-i hümâyûnum rica ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda elçi-i mumâileyhin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için Üsküdar ve havalisinden alınmayub taşradan götürmek üzere def'a-i vâhidede yüz yetmiş iki senesine mahsûben yüz elli seped üzümün Galata'da Beğoğlu'nda vâki' hanesine nakline mümâna'at olunmamak için emr-i şerîfim verildiği mestûr bulunmağın mukaddemâ sadır olan emr-i şerîfim mucebince yetmiş üç senesine mahsûben def'a-i vâhidede nakline mümâna'at olunmamak için emr-i şerîf yazılmıştır.

Fî Evâsıt S sene 1174

[29] Konsolos Vekili Tayini

Haleb Valisi sadr-ı esbâk vezîrim Abdullah Paşa'ya ve Haleb mollılasına hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayr sÛdde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb memâlik-i mahrûsenin her kangî iskele ve liman ve adalarda dost olan

Ek 2: (Devamı)

düvel tarafından konsolos ve vekilleri ve tercümanları bulunduğu bi'l-cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekilleri ve tercümanlar ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb ve ta'yîn eyleyeler deyü Danimarkaluya î'ta' olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed olduğuna binâen medîne-i Halebüş-şehbâ'ya karîb iskelelere Danimarka bayrağı altında gemileriyle gelüb ve giden tüccar ve reâyânın umûr ve maslahatların görmek üzere bundan akdem sâdır olan emr-i şerîfimle medîne-i merkûmede mukîm Danimarka konsolos vekili olan Jan Van Kerhim hâlik olmağla mesfûrun yerine birinin konsolos vekili nasb-ı lâbüdd medîne-i Haleb'de mukîm İngiltere konsolosu Kavalis Vilyam Kelsude nam konsolos şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince Danimarka konsolos vekili nasb ve ta'yîn olduğun bildirüb ahidnâme-i hümâyûn mucebince emr-i şerîfim verilmek babında inâyet-i ricâ ve divân-ı hümâyûnda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda yüz yetmiş iki senesinin evâil-i muharreminde emr-i şerîfim verildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ üzere ahidnâme-i hümâyûn mucebince konsolos ta'yîn oluncaya dek vekil-i mesfûr umur-ı tüccarı rü'yet eylemek için emr-i şerîf yazılmıştır.

Fî Evâhir-i S sene 1174

[30] Konsolos Vekili Tayini

[Mesfûr hâlik olmağla yerine âharı nasb olmuşdur Fî Evâhir-i M sene 1213.]

Kıbrıs Cezîresi'nde vakî' Tuzla nâibine ve Kıbrıs muhassılı zîde mecduhûya hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele ve liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekilleri ve tercümanları bulunduğu bi'l-cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekilleri ve tercümanlar ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb ve ta'yîn eyleyeler deyyü Danimarkalu'ya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnumda mukayyed olduğuna binâen Kıbrıs Cezîresi'nde vâki' Tuzla nam mahale Danimarka bayrağı altında gemileriyle gelüb ve giden tüccar ve reâyânın umûr ve maslahatların görmek için bundan akdem sâdır olunan emr-i şerîfimle Tuzla'da mukîm Danimarka konsolos vekili olan Covanni Kalimeri hâlik olmağla mesfûrun yerine birinin konsolos vekili nasb-ı lâbüdd ve Cezîre-i Kıbrıs'da mukîm İngiltere konsolos vekili Kavalis Şimoni Sorter nam konsolos şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince Danimarka konsolos vekili nasb ve ta'yîn olduğun bildirüb ahidnâme-i hümâyûn mucebince emr-i şerîfim verilmek babında inâyet-i ricâ ve divân-ı hümâyûnda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda yüz yetmiş üç senesinin evâil-i muharreminde emr-i şerîf verildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyûn mucebince konsolos ta'yîn oluncaya dek vekil-i mesfûr umûr-ı tüccarı rü'yet eylemek emrim olmuşdur.

Fî Evâhir-i S sene 1174

Ek 2: (Devamı)

[31] Gemi Geçiş İzni

Boğazhisarları nâiblerine ve Boğazhisarları dizdârlarına hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzûhâl gönderüb Danimarka kapudânlarından Kurd Halti Holim nam kapudân Leduferer tesmiye olunur râkib olduğu bir kıt'a sefinesiyle Âsitâne-i Sa'âdetime götürdüğü ve alub götürdüğü emti'a ve eşyanın ahidnâme-i hümâyûn mucibince gümrüğün edâ ve yedine memhûr edâ tezkiresi verilüb taraf-ı devlet-i 'alîyyemdeki Galos iskelesinden Âsitâne-i Sa'âdetime hinta nakline me'mûren ol canîbe râhda olduğun bildürüb mu'tâd üzere Boğazhisarları'nda yoklanub madam ki derûnunda memnû'âtdan bir nesne olmaya murûruna mümâna'ât olunmamak babında hükmi hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere amel olunmak babında fermân-ı 'âlîşânım yazılmışdır.

Fî Evâhir Ra sene 1774

[32] Yiyecek İçecek Temini

Ve kadılarına ve Vize kazası nâibine hüküm ki

Elçi-i mûmâileyh Âsitâne-i Sa'âdetime 'arzuhal gönderüb kendünün ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için akçesiyle taht-ı kazâımızda vâki' Istranca ve havalisinden pasdırmalık kara canavarı iştirâsına muhtaç olmağla düvel-i sâire elçiyânına müsâ'ade olduğu üzere sene-i maziye misillü yetmiş dört senesine mahsuben yüz elli res' kara canavarı mahal-i mezkûreden rızalarıyla satanlardan iştirâ ve Galata haricinde vâki' hanesine nakline ümenâ ve subaşılar ve Galata voyvodası ve topçubaşı vesâir zâbitân taraflarından kimesne mâni' olmayub ahidnâme-i hümâyûna mügâyir gümrük ve harc-ı 'avâid vesâir bahaneleriyle rencide ve remide olunmamak babında hükmi hümâyûnum ricâ ve divan-ı hümâyûnda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda yetmiş üç senesine mahsuben def'a-i vahide nakline mümâna'at olunmamak için emri şerîfim verildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdir üzere emri şerîfim mucibince yetmiş dört senesine mahsûben defa-i vahideden nakline mümâna'at olunmamak için emri şerîf yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı R sene 1174

[33] Yiyecek İçecek Temini

Dergâh-ı muallâ yeniçerîleri ağası dame uluvvehûya hassa bostancı başıya, dergâh-ı muallâm kapucubaşılara, Galata voyvodası alî dame mecduhûmaya hüküm ki Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb kendünün ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için İstanbul'a karîb iskele ve adalardan bin yüz

Ek 2: (Devamı)

yetmiş üç senesine mahsûben dokuz bin medre hamr iştirâsına ve Beğoğlunda vâki' hanesine nakline mümâna'ât ve bâc ve harc-ı 'avâid namı vesâir bahaneler ile nesne mütâlebesiyle rencide olunmamak babında hükm-ü hümâyûnum ricâ ve divan-ı hümâyûnda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere yetmiş iki senesine mahsuben def'a- i vahidede ol-mikdar hamrın hanesine nakline mümânaat olunmamak babında emr-i şerîfim verildiği mestûr ve mukayyed olmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mucebince yetmiş üç senesine mahsûben ol mikdar hamrın defa-i vahiddeki hanesine nakline mümâna'ât olunmak babında fermân- ı âlişân yazılmışdır.

Fî Evâhir-i C sene 1174

[34] Gemi Geçiş İzni

Boğazhisarları nâiblerine ve dizdârlarına hüküm ki
Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Danimarka kapudânlan Piyere Kıralışkon Mazar nam kapudân Mariana ta'bır olunur râkib olduğu bir kıt'a tüccar sefinesiyle Âsitâne-i Sa'âdetime getirdüğü ve alub götürdüğü emti'a ve eşyanın ahidnâme-i hümâyûn mucebince gümrüğün edâ ve yedine memhûr edâ tezkiresi verilüb gerü vilâyet-i canîbine 'azîm olmağla mu'tâd üzere Boğazhisarlarında yoklanub madam ki derûnunda memnû'âtlardan bir nesne olmaya murûruna mümâna'ât olunmamak babında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın vech-i meşrûh amel olunmak babında fermân-ı âlişânım yazılmışdır.

Fî Evâhir-i C sene 1174

[35] Yol İzni

Âsitâne-i Sa'âdet'imden berren ve bahren Venedik hudûduna varub gelince yol üzerinde vâki' mevâli- i fihâm vesâir kuzât ve nüvvâba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları vesâir zâbitâna hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imden mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb yanında bâ-berât-ı âlişân tercüman olan Kemali Şemuil Veled-i Arslan Prevezi nam tercüman Âsitâne-i Sa'âdet'imden Venedik diyârına bazı umûru rü'yet için gitmek murâd eylediğın bildürüb tercüman-ı mesfûr asitâne-i Âsitâne-i Sa'âdet'imden berren ve bahren Venedik hudûduna varub gelince her kangınızın taht-ı hükümet ve kazâsına dahil olur ise esnâ-i râhda vâki' menâzil ve merâhil ve me'âbir ve benâdirde hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn ve mugâyir-i şurût-ı berât cizyedârlara ve cizye mütâlebesi vesâire dahi âhar bahane ile rencide ve remide ve emnen ve salîmen mürûr ve 'ubûrlarına mümâna'at ve müdâhale ettürülmeyüb himânet ve siyânet olunmak babında hükm-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnda mahfûz nişân-ı hümâyûnum kuyûdâtına

Ek 2: (Devamı)

nazar olundukda mesfûr Kemal Şemuyil Veled-i Arslan Prevezi Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi yanında bâ-berât-ı 'âlîşânım tercüman olub tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve iki nefer hizmetkârları harac ve kassabiye akçesi vesâir rusûm ve tekâlîf-i 'örfiyye teklîfi ile rencide olunmayalar deyyü mesfûrun yedine verilen berât-ı şurûtunda muktedir ve münderic olduğu mestûr ve mukayyed olmağın şurût-ı berât mucebince amel olunmak babında fermân-ı 'âlîşânım yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı B sene 1174

[36] Yol İzni

Âsitâne-i Sa'âdet'imden etimden Seddü'l-bahir ve andan Bozcaada'ya varub gelince vâki' olan kuzât ve nüvvâba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları iskele emînleri vesair zâbitâna hüküm ki Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhâl gönderüb mümâileyhin bazı husûsunu rü'yet için yanında bâ-berât-ı 'âlîşân baş tercüman olan Pol Ermiyan nam tercümanın oğlu Piyer bir nefer hizmetkârı ile bir nefer yasakçısını irsâl eyledüğün bildürüb mesfûrân her kangınız ki taht-ı hükümet ve kazâsına dahil olurlar ise esnâ- i râhda vâki' menâzil ve merâhil ve me'âbir ve benâdirde hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn mugâyir-i şurût-ı berât cizyedârlara cizye mütâlebesi vesâire dahi âhar bahane ile rencide ve remide ve emnen ve salimen murûr ve ubûrlarına mümâna'ât ve müdâhale ettürülmeyüb himânet ve siyânet olunmak babında hükm-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyunda mahfûz nişân-ı hümâyûnum kuyûdâtına nazar olundukda mesfûr Pol Ermiyan elçi-i mümâileyhin yanında berât-ı şerîfimle baş tercüman olub tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve iki nefer hizmetkârları harac ve avâriz ve kassabiye akçesi vesâir rusûm ve tekâlîf-i 'örfiyye teklîfi ile rencide olunmayalar deyyü mesfûrun yedine verilen tercümanlık berât-ı şurûtunda münderic olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın şurût-ı berât mucebince amel olunmak babında fermân-ı 'âlîşânım yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ş sene 1174

[37] Gemi Geçiş İzni

Boğazhisarları nâiblerine ve boğazhisarlar dizdârlarına hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhâl gönderüb Danimarka kapudânlarından Fideriş Hans Holmo nam kapudân Dofrer ta'bîr olunur râkib olduğu sefinesiyle Âsitâne-i Sa'âdet'ime getürdüğü ve alub götürdüğü emti'a ve eşyanın ahidnâme-i hümâyûn mucebince gümrüğün edâ ve yedine memhûr edâ tezkiresi verilüb gerü vilâyet-i canîbine 'avdet etmeğle mu'tâd üzere Boğazhisarları'nda yoklanub hala gemi derûnunda

Ek 2: (Devamı)

memnû'âtlardan bir nesne olmaya murûruna mûmâna'at olunmamak babında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere amel olunmak babında fermân-ı âlişân yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Za sene 1174

[38] Yol İzni

Âsitâne-i Sa'âdet'imden Atina'ya varınca vâki' olan kuzât ve nüvvâb ve kethüda yerleri ve yeniçeri serdârları vesâir ayân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhâl gönderüb Atina'da mukîm Danimarka konsolosu yanında bâ-berât-ı 'âlişân tercüman olan Covanni Palegologo nam tercüman kendü umûrunu rü'yet için bundan akdem âsitâne-i saâdetim tarafına irsâl eylediği Nikoloyi Dilo nam hizmetkârı ba'del edâ el mühimme 'avdet etmeğle mesfûrun Atina'ya varınca esnâ-i râhda ve menâzil ve merâhilde cizyedârlara cizye mütâlebesi vesâirlere dahi âhar bahane ile rencide ve remide ettirülmeyüb emnen ve salimen murûr ve 'ubûrlarına mûmâna'at olunmayub ve himâyet ve siyânet olunmak babında emr-i şerîfim ricâ ve divân-ı hümâyûnda mahfûz nişân-ı hümâyûnum kuyûdâtına nazar olundukta mesfûr Covanni Palegologo Atina'da mukîm Danimarka elçisi yanında bâ-berât-ı 'âlişânım tercüman olub tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve iki nefer hizmetkârları harac ve avâriz ve kassabiye akçesi vesair rusûm ve tekâlîf-i 'örfiyye teklîfi ile rencide olunmayalar deyyü mesfûrun yedine verilen tercümanlık berat-ı şurûtunda mezkûr olduğu mukayyed bulunmağın şurût-ı berât mucebince amel olunmak babında fermân-ı âlişânım yazılmışdır.

Fi Evâsıt-ı Z sene 1174

[39] Yiyecek İçecek Temini

İzmir mollasına ve İzmir hassı voyvodası vesair zâbitâna hüküm ki

Danimarka Kralı'nın Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhâl gönderüb kral-ı müşarünileyin bayrak ve patentesiyle Puryan asl Danimarkalı ve mellâh-ı sefâyini memâlik-i mahrûsemin iskele ve limanlarına emti'a ve eşyaları ile geldiklerinde silk ve aramlarının gerü götürdüklerinden rencide olunmayub kendü akçeleriyle kifâf-ı nefisleri için satun aldıkları me'kûlât ve meşrubât ve levâzım-ı sâirlerine mûmâna'at olunmaya deyyü Danimarkalı'ya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mezkûr olduğuna binâen bu def'a Danimarka'dan İzmir canîbine vurûd eden sefâyinin kapudân ve mellâhu kendü kifâf-ı nefisleri için iktizâ eden me'kûlât ve meşrubâtlarını ber-muceb-i ahidnâme-i hümâyûn narh-ı rûzî üzere rızalarıyla satanlardan akçeleriyle iştirâlarına mugâyir ahidnâme-i hümâyûn müdâhale ve mûmâna'at

Ek 2: (Devamı)

olunmamak babında emr-i şerîfim rica ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mestûr ve mukayyed olunmağın ahidnâme-i hümâyûn mucebince amel olunmak babında fermân-ı âlişânım yazılmışdır.

Fi Evahir-i Z Sene 134

[40] Gemi Geçiş İzni

Boğazhisarları nâiblerine ve dizdârlarına hüküm ki

Danimarka kralı'nın Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb bu hahâfda Âsitâne-i Sa'âdetime vurûd ve humûlesi tahliyelerinden Danimarka kapudânlarından Jan Volgo nam kapudân râkib olduğu Aletjolan ta'bîr olunur bir kıt'a sefinesiyle e Âsitâne-i Sa'âdet'ime getürdüğü ve alub götürdüğü emti'a ve eşyanın ahidnâme-i hümâyûnum mucebince gümrüğün edâ ve yedine memhûr edâ tezkiresi verilüb İzmir canibine avdet etmekle mu'tâd üzere Boğazhisarları'nda yoklanub madam ki derûnuna memnû'âtlardan bir nesne olmaya murûruna mümânaat olunmamak babında hükmi-i hümâyûnum rica etmeğın vech-i meşruh amel olunmak babında.

Fî Evâil-i M sene 1175

[41] Yol İzni

Âsitâne-i Sa'âdet'imden berren ve bahren Msr-ı Kahire'ye ve ondan nihayet hudûda varunca yol üzerinde vâki' kuzât ve nüvvâb ve bi'l cümle zâbitân ve gedüklü emînlerine hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi kıdvet-i ümerâ'il milletü'l mesihyye Siher Mondo Golmor de Galer hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb bu halâfda Danimarkalu'dan Âsitâne-i Sa'âdet'ime vurûd eden Van Hevan ve Kramar ve Volorok ve Kurskoval ve Baudelgız nam beş nefer Danimarkalu iki nefer müste'men hizmetkarlarıyla âsitâne-i sa'âdetimden Msr-ı Kahire'ye ve Msr-ı Kahire'den berren ve bahren eshel tarîk ile kral-ı müşârünileyhin hind-i şarkda olan ülkesine gitmek murâd eyledüğün bildirüb beş nefer Danimarkalu mesfûrlar iki nefer müste'men hizmetkârları ile âsitâne-i âliyyemden Msr-ı Kahire'ye ve ondan nihayet hudûd-ı islamiyeye varınca esnâ-i râhda ve menâzil ve merâhilde bir mahalde olan memleketlerinde hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn cizyedârlara cizye mütâlebesi ve gayrılara âhar bahane ile rencide ve remide ettirilmeyüb esvâb ve davarlarına ve iktizâ eden zâd ve zevâdelerine rızalarıyla satanlardan narh-ı câri üzere akçeleriyle iştirâsına mümâna'ât olunmayub emîn ve sâlim murûrlarına muhâlefet olunmamak babında hükmi-i hümâyûnun ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz Danimarkalu'ya itâ' olunan ahidnâme-i hümâyûnuma mürâca'at olundukda memâlik-i mahrûsede mukîm Danimarkalu'nun ve tüccarı ve onlara tâbi' olub müte'âkib ve mücerred olan Danimarkaluya

Ek 2: (Devamı)

tâbi' ve hüddâmın cizye ve tekâlîf-i sâireden mu'âf olub ve kendü akçeleriyle kifâf-ı-ı nefisleri için satun aldıkları me'kûlât ve meşrubât ve levâzım-ı sâirelerine mûmâna'at olunmaya deyyü mukayyed olunmağın ahidnâme-i hümâyûn mucebince amel olunmak babında fermân-ı âlişân yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı M sene 1175

[42] Konsolos Tayini

Narda ve kadılarına ve Narda voyvodasına hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Narda ve tevâvi' iskelelerine Danimarka bayrağı alındıkta gemileriyle gelüb ve giden tüccar ve reâyânın umur ve maslahatların görmek için Narda'da mukîm Nemçe konsolosu olan Filibo Tiriyandoli'ye şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince Danimarka konsolosluğu vekâleti tevcîh ve sipariş olduğunu bildirib ahidnâme-i hümâyûn mucebince emri şerîfi rica ve divan-ı hümâyûnum mahfûz olan ahidnâme-i hümâyûnuma mürâca'at olundukda memâlik mahrûsenin her kangı iskele ve liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos vekîlleri ve tercümanlar olduğu bi'l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekilleri ve tercümanlar ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler deyyü Danimarkalı'ya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mestûr ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyûn mucebince amel olunmak babında.

Fî Evâsıt- M sene 1175

[43] Yiyecek İçecek Temini

Yeniçeri ağasına ve hassa bostancıbaşıya ve Galata voyvodası zîde mecduhûya hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb kendünün ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i sâire elçisi yanına müsâ'ade olduğu vech üzere bin yüz yetmiş dört senesine mahsuben yüz elli seped üzümün iştirâ ve Galata'da Beğoğlu'nda vâki' hanesine nakline mûmâna'at ve harc ve 'avâid namı vesâir bahanele ile nesne mütâlebesiyle rencide olmamak babında hüküm-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukta elçi-i mumâileyhin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için Üsküdar ve havalisinden almayub taşradan götürmek üzere defa-i vâhidede yüz yetmiş üç senesine mahsûben yüz elli seped üzümün Galata'da Beğoğlu'nda vâki' hanesine nakline mûmâna'at olunmamak için emri şerîfim verildiği mestûr ve mukayyed olunmağın mukaddemâ sadır olan emri şerîfim mucebince yetmiş dört senesine mahsûben ol mikdâr üzümün def'a-i vahîdede nakline mûmâna'at olunmamak babında emri şerîfim yazılmışdır.

Fî Evâhir-i S sene 1175

Ek 2: (Devamı)

[44] Gemi Geçiş İzni

Boğazhisarları nâiblerine ve dizdârlarına hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Danimarka kapudânlarından Âsitâne-i Sa'âdet'ime vürüd eden umûlisinin tahlîyelerinde Hanri Petris İpsen nam kapudân rakîb olduğu Vodye tesmiye olunur bir kıt'a sefinesiyle Âsitâne-i Sa'âdet'ime götürdüğü ve alub götürdüğü emti'a ve eşyanın ahidnâme-i hümâyûn mucebince gümrüğün edâ ve yedine memhûr edâ tezkiresi verilüb taraf-ı devlet-i 'âliyyemden Mora Cezîresi'ne hinta nakline me'mûren ol canibe rahî olduğun bildürüb mu'tâd üzere Boğazhisarlarında yoklanub madam ki derûnuna memnû'âtdan bir nesne olmaya müruruna mümâna'at olunmamak babında hükm-i hümâyûnum rica etmeğın vech-i meşruh üzere amel olunmak babında fermân-ı âlişân yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ra sene 1175

[45] Gemi Geçiş İzni

Boğazhisarları nâiblerine ve Boğazhisarları dizdârlarına hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Danimarka tüccarı sefâyini kapudânlarından Peter Veliç nam kapudân rakîb olduğu Coana Doretiye tesmiye olunur bir kıt'a sefinesiyle Âsitâne-i Sa'âdet'ime getürdüğü ve alub götürdüğü emti'a ve eşyanın ahidnâme-i hümâyûn mucebince gümrüğün edâ ve yedine memhûr edâ tezkiresi verilüb emren rahî olmağla mu'tâd üzere Boğazhisarları'nda yoklanub madam ki derûnuna memnû'âtdan bir nesne olmaya murûruna mümâna'at olunmamak babında hükm-i hümâyûnum rica etmeğın vech-i meşruh üzere amel olunmak babında fermân-ı âlişânım yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ca sene 1175

[46] Ahidnameye Aykırı Gümrük Vergisi Talep Edilmemesi

Ber vech-i arpalık Selanik sancağı mutasarrıfı vezîre ve Selanik mütesellimine hüküm ki

Elçi-i mumâ-ileyh südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Danimarka tüccarı resm-i gümrüğü edâ olunmuş eşyayı Devlet-i 'Âliyyenin âhar liman ve iskelelerine nâkil eylediklerinden gümrük edâ tezkiresi ibrâz olundukda ol mahalın gümrük ümenâsı gümrükten talep eylemeyeler şöyle ki eşyadan resm-i gümrüğü bulunduğu mahalde bir def'a edâ eyledikten sonra âhar mahale gittiklerinde ziyâde nesne tekâlif olunmaya ve gümrükden eşya kaçırıldıkda Danimarkalı'ya sâir dost olan düvel-i misüllü mu'âmele oluna ve gümrüğe müteallik mu'âmele-i sâir dost olan milel

Ek 2: (Devamı)

hakkında olduğu gibi Danimarkalı'ya dahi câiz oluna deyyü Danimarkalı'ya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûna mezkûr ve münderic olduğuna binâen Danimarka tüccarından Manyol Haldi Mand nam Danimarkalı tâcir bundan akdem Galos ve Zagora kazâlarında akçesi ile iştirâ eylediği harîr vesâir-i emtiyasının ahidnâme-i hümâyûn mucebince icâb eden gümrüğün ümenâsına tamamen edâ ve yedine edâ tezkiresi verilüb sefineye tahmîl için Selanik iskelesine nakl ve bir def'a gümrüğün edâ olunduğu müs'ir edâ tezkiresini ibrâz eyledikde hala Selanik Gümrüğü emîni ladm-ı itibar ile mugâyir-i ahidnâme-i hümâyûn tekmîl-i gümrük ol-vechle Danimarka tüccarının memâlik-mahrûsemenden emr-i ticaretleri iktizâtına badi olduğun bildirüb ahidnâme-i hümâyûn mucebince amel olunub tacir-i mesfûrun bir def'ada resmi gümrüğü edâ edüb yedine gümrük ümenâsından edâ tezkiresi verilen emti'a ve eşyasından mugayir ahidnâme-i hümâyûn tekrar gümrük ve bid'ât mütâlebesiyle gümrük-i emin-i mezkûrun zahîr olan taaddisi men' ve def' olunmak babında emr-i şerîfim ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz Danimarkalı'ya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğun mestûr ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyûn mucebince amel olunmak babında fermân-ı âlişânım yazılmışdır.

Fi Evasıt-ı Ca Sene 1175

[47] Yiyecek İçecek Temini

Ve kadıları ve Vize kazası nâibine hüküm ki

Elçi-i mûmâ ileyh südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb kendünün ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için akçesiyle taht-ı kazanızda vâki' İstiranca ve havalisinden pasdirmalık kara canavarı iştirâsına muhtaç olmağla düvel-i sâire elçisine müsâ'ade olduğun üzere sene-i mâzîye misüllü yetmiş beş senesine mahsûben yüz elli res' kara canavarı mahal-i mezkûreden rızalarıyla satanlardan iştirâ ve Galata haricinde vâki' hanesine nakline ümenâ ve subaşılar ve Galata voyvodası ve topçubaşı vesâir zâbitân taraflarından kimesne mâni' olmayub ahidnâme-i hümâyûna mûgâyir gümrük ve bâc ve harc-ı avâid namı vesâir bahane ile rencide ve remide olunmamak babında hükmi hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda yetmiş dört senesine mahsûben def'a-i vahide nakline mûmâna'at olunmamak için emr-i şerîf verildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdir olan emr-i şerîfim mucebince yetmiş beş senesine mahsûben defa-i vahidede nakline mûmâna'at olunmamak için emr-i şerîf sâdir olmuştur.

Fî Evâsıt-ı Ca sene 1175

[48] Yiyecek İçecek Temini

Dergâh-ı mu'allâ yeniçerîleri ağası dâme uluvvehûma ve hassa bostancıbaşıya ve Galata voyvodası zide mecduhûya hüküm ki

Ek 2: (Devamı)

Âsîâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü mektûb gönderüb kendünün ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için İstanbul'a karîb iskele ve adalardan bin yüz yetmiş dört senesine mahsuben dokuz bin medre hamrın iştirâsına ve Beğoğlu'nda vâki' hanesine mûmâna'at ve bâc ve harc-ı 'avaid namı vesâir bahaneleriyle nesne mütâlebesiyle rencide olunmamak babında hükm-ü hümâyûnum ricâ divan-ı hümâyûnumda mahfûz üzere kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere yetmiş üç senesine mahsûben def'a-i vahidede ol-mikdar hamrın hanesine nakline mûmâna'at olunmamak babında emr-i şerîfim verildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır üzere emr-i şerîfim mucebince yetmiş dört senesine mahsûben ol miktarda hamrın defa-i vahid de hanesine nakline mûmâna'at olunmak babında fermân-ı âlişânım yazılmışdır.

Fî Evâhir-i C sene 175

[49] Gemi Geçiş İzni

Boğazhisarları nâibleri ve dizdârlarına hüküm ki

Elçi-i mûmâileyh 'arzu hâl gönderüb Danimarka tüccarı sefâyini kapudânlarından Hanri Periş nam kapudan râkib olduğu Lâpe tesmiye bir kıt'a sefinesi için ber vech-i mu'tâd izn-i sefine emri yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı B sene 175

[50] Gemi Geçiş İzni

Boğazhisarları nâibleri ve dizdârlarına hüküm ki

Elçi-i mûmâileyh 'arzu hâl gönderüb Danimarka tüccarı sefâyin kapudânlarından Fideriş Hans Holmo nam kapudan râkib olduğu Dofrer ta'bîr olunur bir kıt'a sefinesiyle ber vech-i mu'tâd izn-i sefine emri yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı N sene 175

[51] Borç-Alacak Sorunu

Eğriboz muhâfazasında olan paşa dâme mu'âliyehe ve kadılarına hüküm ki

Danimarka kralının Âsîâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzu hâl gönderüb Eğriboz iskelesinde mukîm berât-ı şerîfim ile Danimarka konsolosu olan kıdvet-i a'yân millet'il mesihhiye Françelü Antonyo Dominikon nam konsolosun yedinde olan temessükât ve defter mucebince Eğriboz kazâsında sâkin ma'lûmü'l esâmi kimesneler

Ek 2: (Devamı)

zimetlerinde bin yüz yetmiş senesinden berü ma'lûmü'l mikdâr gurus alacak hakkı olmağla defaâtle taleb eyledikde türlü 'illet ve bahane irâdıyla âdâvet-i imtina ve ibtâl-i hak ve gadr sevdasında oldukların ve mezbûrlar askerlik iddasında oldukların bildürüb zabitları mâ'rifetiyle mahalinde şerle görülüb ber müceb-i temessükât ve defter zimetlerinde olan ol mikdâr gurus hakkı tamamen tahsîl ve bi-kusûr alıverilüb bir dürlü ta'allül ve muhâlefet etdirülmeyüb icrâ-i şer ve ihkâk-ı hak olunmak babında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden zâbitleri mâ'rifetiyle mahalinde şerle ihkâk-ı hak olunmak babında fermân-ı âlişânım yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Za sene 1175

[52] Konsolos Tayini

[Zeytun iskelesi başka olmağla tashîh ve emr-i tebdîl olunmuşdur Fî Evâsıt-ı Z 175.]

[Mesfûran halik olmağla yedine nefsi-i Danimarka'dan Fireysta Kiyufoyik nam müste'men konsolos vekîli nasb olunmuşdur Fî Evâsıt-ı Ş sene 1213.]

Ve ve kadıları ve Galos nâibine hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb taht-ı kazâlarınzda vâki' Galos ve Armitos ve tevâbi' iskelelerine Danimarka bayrağı altında gemileriyle gelüb ve giden tüccar ve reâyanın umûr ve maslahatların görmek için Galos'da mukîm İsveç konsolosu olan Cozef Bartolemi nam İsveçlü şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince Danimarka konsolosluğu vekâleti tevcîh ve sipariş olduğun bildirüb ahidnâme-i hümâyûn mucebince emr-i şerîfim ricâ ve divân-ı hümâyûnda mahfûz olan ahidnâme-i hümâyûnuma mürâca'at olundukda memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele liman ve her adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekîlleri ve tercümanlar bulunduğ bi'l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekîlleri ve tercümanlar ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler deyyü Danimarkalu'ya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mestûr ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyûn mucebince amel olunmak babında fermân-ı âlişânım yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Za sene 1175

[53] Konsolos Tayini

[Mesfûr konsolos vekâletini terk ve yeri hâlî kalmağla Corci Pol nam müste'men için konsolosluk vekâleti emri yazılmışdır Fî Evâhir-i S sene 19

Balyabadra ve Angelikasrı ve kadılarına hüküm ki

Ek 2: (Devamı)

Âsitâne-i Sa‘âdet’imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi’l hayr südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhâl gönderüb taht-ı kazâlarınızda vâki’ Balyabadra, ve Misolon, Dirağmid ve tevâbi’ iskelelerine Danimarka bayrağı altında gemileriyle gelüb ve giden tüccar ve reâyanın umûr ve maslahatların görmek için Balyabadra’da mukîm İngiltere konsolosu Nikolo Pol nam İngilterelüye şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince Danimarka konsolosluğu vekâleti tevcih ve sipariş olduğun bildirüb ahidnâme-i hümâyûnum mucebince emr-i şerîfim ricâ ve divân-ı hümâyûnda mahfûz ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele, liman ve her adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekîleri ve tercümanları bulunduğu bi’l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekîleri ve tercümanlar ta’yîn ve dilediklerini ref’ ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler deyyü Danimarkaluya î‘tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mestûr ve mukayyed bulunmağın şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince amel olunmak babında fermân-ı âlişânım yazılmışdır.

Fî Evâil-i Za sene 1175

[54] Gemi Geçiş İzni

Boğazhisarları nâiblerine ve boğazhisarları dizdârlarına hüküm ki

Elçi-i mûmâileyh ‘arzuhâl gönderüb Danimarka tüccarı sefayin kapudânlarından Andiriç Soynat nam kapudan râkib olduğu Landiç tesmiye olunur bir kıt’a sefinesiyle ber vech-i mu‘tâd izn-i sefine emri yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Z sene 175

[55] Yol İzni

Selanik ve Yenişehir-i Fener ve Galos ve havâlilerine varub gelince vâki’ üzerinde kuzât ve nüvvâba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve cizyedârlara vesâir zâbitâna hüküm ki

Âsitâne-i Sa‘âdet’imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi’l hayr südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhâl gönderüb Galos iskelesinde konsolos vekîli yanında berât-ı alişân ile tercüman olan Aleksandri Suhle nam tercüman Yani Veled-i Kıryazi nam adamını tercüman-ı mesfûrun bazı husûs için Selanik ve Yenişehir-i Fener ve Galos ve havâlilerine göndermek murâd eylediğın bildürüb mesfûr Yani Veled-i Kıryazi zikr olunan mahallere varub gelince esnâ-i râhda ve menâzil ve merâhil ve bir mahalde hin-i meksinde ahidnâme-i hümâyûn ve mugâyir-i şurût-ı berât kendüye mahsûs olub ve davârına müdâhale ve cizyedârlara cizye mütâlebesiyle ve gayrılara âhar bahane ile taaddî ve rencide ettirilmeyüb himâyet ve siyânet olunmak babında hükm-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnda mahfûz tercümanların berâtları şurûtuna mürâca‘at olundukda mesfûr Aleksandri Suhle

Ek 2: (Devamı)

Galos'da konsolos vekili yanında berât-ı alîşânım ile tercüman olub ve tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve iki nefer hizmetkârları harâç ve avâriz ve kassabiye akçesi vesâir rusûm ve tekâlîf-i 'örfiyye teklîfi ile rencide olunmayalar deyyü mestûr ve mukayyed bulunmağın şurût-ı berât mucebince amel olunmak babında fermân-ı âlişânım yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Z sene 1175

[56] Yol İzni

[Mesfûrun yedine verilen emr gelüb hıfz olunub başka emr yazılmışdır Fî Evâhir-i N sene 192.]

[İzmir mollasına ve İzmir havâlisinde vâki' kûzat ve nüvvâba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve cizyedârlara vesâir zâbitâna hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhâl gönderüb İzmir'de mukîm Danimarka konsolosu yanında berât-ı âlişânımla tercüman olan Covanni Omro Veled-i Corci Omro nam tercüman Mehaset Veled-i Haynâz nam ademisini tercüman-ı mesfûrun bazı husûsu için İzmir ve havâlisine göndermek murâd eyledükde mesfûr Mehaset Veled-i Haynâz zikr olunan mahallere varub gelince esnâ-i râhda ve menâzil ve merâhil ve bir mahalde hîn-i meksinde hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn ve mugâyir-i şurût-ı berât kendüye ve evlâd-ı davârlarına müdâhale ve cizyedârlara cizye mütalebesiyle ve gayrılara âhar bahaneleriyle taaddî ve rencide ettirmeyüb himâyet ve siyânet olunmak babında hüküm-ı hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnuma mahfûz tercümanlık şurût-ı berâtına mürâca'at olundukda mesfûr Covanni Omro Veled-i Corci Omro İzmir'de mukîm Danimarka konsolosu yanında berât-ı alîşânımla tercüman olub tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve iki nefer hizmetkârları harâç ve avâriz ve kassabiye akçesi vesâir rusûm ve tekâlîf-i 'örfiyye teklîfi ile rencide olunmayalar deyu mestûr ve mukayyed bulunmağın şurût-ı berât mucebince amel olunmak babında fermân-ı alîşânım yazılmıştır.

Fî Evâhir-i Za sene 175

[57] Eşkıyalık ve Asayiş Olayı

Eğriboz muhâfızı vezirim Hasan Paşa'ya ve Eğriboz nâibine hüküm ki

Medine-i Eğriboz'da misâfireten mütemekkîn Danimarka konsolosu Andoni Piskos nam müste'men meclis-i şer'e varub medine-i mezbûre sükkânından İbrâhim bin Ali ve Emin bin Mehmed ve Kara Ali bin Ahmed ve Hasan bin Abdullah ve Salefaz oğlunun oğlu Gazzaz ve şehirli bakkal Zafe ve Molla bin Mehmed nam yeniçerîler ile tımar sipâhisi Hamza Sipâhi nam şâkiler şehir-i şevvâlde

Ek 2: (Devamı)

nehâren bade'l-asriyeti? katl etmek sevdasıyla menzilimi basub mevcûd bulunmadığına binâen yasakcısı olan bir nefer müsellimi ve misâfir bir nefer Venediklü üç beş yerinden mecrûh eylediklerinden maadâ kendüye mahsûs olan odanın kapısını ve penceresini kırub derûnunda mahfûz olub zâyî' olan emti'a-i mütenevvi'a ve nukûd akçesi ne mikdâr olduğu ma'lûm değildir zâbitân ve ayân ve müteselim ma'rifetleriyle üzerine varılıp bade'l-keşf der 'aliyyeye i'lâm olunması matlûbumdur dedikde yeniçeri zâbitı ve yeniçeri kâtibi ve ayân ve ocak ihtiyârları ve mütesellim ile konsolos-ı mesfûrun menziline varılıb minvâl-i muharrer üzere odanın kapısı ve penceresi şikest olmuş müşâhede olunub derûnunda olan emti'a-i mütenevvi'a ve kumaş ve sim evani nukûd akçe ve misâfir Venediklinin sekiz yüz guruşu ve rehin olunub vaz olunan temessükât ber-mûceb-i defter-i müfredât hesabında eyledikleri oda döşemesi min ceşşül-mecmû'u beş bin yedi yüz yetmiş dokuz guruş gasb ve garet eyledikleri hâzır'ul meclis olan mumâileyhimin ma'lûmları oldukta yasakcı müslümânın berâtı bi'l-küllîye 'alemden kaldığı ve zîmmi-i mesfûrun dahi bade'l-keşf ve bandıra bayrağını ve sarığını kılıç ile pâre pâre eyledikleri nümayan olub eşkiyâ-yı mezbûranın gasb-ı mâl ve firarının 'âdat-ı müstemereleridir deyyü ihbâr eyledikleri Eğriboz nâibi Mevlâna Ali zide 'ilmuhû i'lâm ve âsitâne-i 'aliyyemde mukîm Danimarka elçisinin takriri tercümesinde eşkiyâ-yı mezbûre mütesellim ve zâbitan ihtimâmlarıyla mahbûs olduklarına binâen ber-mûceb-i defter vâki' olan zarar ve hasarât tehmîn ve tahsîl ve eşkiyâ-yı mezbûrenin te'dîb olmaların istidâ' eylemesini ahz u habs olunan sekiz nefer müfsidler zâbitları ve mübâşir marifetiyle mahbusen meclis-i şere ihzâr ve konsolos ve mecrûhlar hâzır oldukları hâlde evvelâ mecrûhlar ile terâfi'-i şer ve şenâ'at-ı mezbûre kangısının üzerine sâbit olur ise ve ber-muktezâ-yı şer-i fevc ihkâk ve konsolos ve tâcir-i mesfûrun nukûd ve eşyâlarından gasb eyledikleri nukûd ve eşyâ bade't-tahakkuk-ü'ş-şer'i zâbitları ve mübâşir-i merkûm marifetiyle kendilerinden tamâmen zâhire ihrâc ve lede'ş-şer'i'l-enver ashâbını yedlerine teslim ve kabz ve tesellümlerini müşîr yedlerinden hüccet-i şer'iyye ahz ve der 'aliyyeme tesyîre mübâderetden sonra mesfûran-ı mezbûrenin kemâfiyel-evvel habsde ifâ ve ocak tarafından verilen memhûr mektûb mücebince sâdır olan diğere emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfi edâ olunmak ve eğer zâbitlarının nukûd ve eşyâ-yı ma'sûbeyi zâhire ihrâc ve ashâbına teslim ettirilmek emrinde samim ve tekâsülleri zâhir olmak lâzım gelir ise zâhiren eşyâ-yı menhûbe bi-mehâbet kendilerinden tahsil ve tesellüm ettirileceği muhakkak olduğunu ihtimâm ve te'kid idüb fimâ-bâ'ad herkes neferâtını zabt u rabt eylemek ve kal'a-i mezbûre derûnunda bu misüllü şenâ'at hudûs eylemek halâfını âleyü'd-devâm dikkat ve ihtimâm ve hilâfından hazer ve ittifâk-ı tâm ve itmâmkârı i'lâm eylemeniz bâbında

Fî Evâil-i Z sene 175

[58] Borç-Alacak Sorunu

İzmir mollasına ve İzmir hassı voyvodasına hüküm ki

Ek 2: (Devamı)

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb hala berât-ı şerîfimle Eğriboz'da Danimarka konsolosu olan Antonyo Delsikova nam konsolosun Angeli Zatiri ve Yanaki ve Dimitri nam zimmîler zimmetlerinde birbirleri kefâletleriyle bin yüz yetmiş senesinden berü ber-mûceb-i temessük bin altı yüz guruş alacağı olub defa'âtle talep olmak murad eyledikde dürlü 'illet ve bahane ile vermekde te'allül ve muhâlefet ve ibtal-i hak sevdasında olub ve mesfûrlar ve hala İzmir'de oturdukların ve konsolos-ı mersûm tarafından İzmir konsolosu yanında ba berât-ı âlişân tercüman olan Covanni Omro Veled-i Corci Omro nam tercüman vekîl eylediğin bildirüb mahalinde şer'le görölüb ber mûceb-i temessükât ve mesfûrun zimmetlerinde olan olmikdâr guruş hakkı tamamen tahsîl ve bi-kusûr vekîl-i mesfûre alıverüb bir dürlü te'allül ve muhâlefet ve teceddüd etdirölmeyüb icrâ-ı hak olunmak babında hükm-ü hümâyûnum ricâ eylediği ecilden mahalinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Z sene 175

[59] Ahidnameye Aykırı Gümrük Vergisi Talep Edilmemesi

Haleb valisi sadr-ı esbak vezîrim Mustafa Paşa'ya ve medine-i Haleb mollasına hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Danimarka tüccarlarından Nikola Mazik nam tâcir Haleb ve İskenderun'a götürdüğü emti'a ve eşyasından ahidnâme-i hümâyûn mucebince icâb eden resm-i gümrüğünü Haleb'de İskenderun gümrükleri emînlerine tamamen edâ ve yedine memhûr edâ tezkiresini ahz edüb dahl olunmak icâb etmez iken bazı nizâ' vukû'yla eşya-i merkume hilâf-ı ahidnâme hümâyûnum gümrük emînleri taraflarında alıkonulub ticâret-i umûruna halel ve ta'til bâis ve bâdî oldukların bildürüb tacîr-i mesfûrun gümrüğü edâ olunmuş emti'a ve eşyası husûs-ı ahidnâme-i hümâyûn gümrük merkûmda alıkonulmamak babında hükm-ı hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz ve Danimarkalı'ya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnuma mürâca'at olundukda Danimarkalı tüccarı ve onlara tâbi' olanlar getirüb götürdükleri emti'a ve eşya için sâir dost olanlar misillü yüzde üç resm-i gümrüğü edâ eyledikten sonra ziyâde nesne talep olunmaya gümrük ümenâsı eşyaların ve değer bahâsından ziyâde bahâ takdîr eylemeyüb ve kıymetlerinde uzlaşmadıkları halde yüzde üç olmak üzere 'aynı eşya verilüb ve gümrük ümenâsı almakda muhâlefet eylemeyeler ve gümrüğe müteallik muamele sâir dost olan milel hakkında olduğu gibi Danimarkalı'ya dahî câiz ola deyyü mestûr ve mukayyed olmağın ahidnâme-i hümâyûn mucebince amel olunmak babında fermân-ı alişânım yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Z sene 1175

Ek 2: (Devamı)

[60] Eşkıyalık ve Asayiş Olayı

[Mezbûrlar fi mâba'ad kendü hallerinde olmayub konsolos-u mesfûre vesâire taaddî ve ta'arruzdan bi-gâyet hazer ve fenaatle âharı şartıyla itlâf olunmalarıyla ekser bundan sonra memnû' ve tenbîh olunmayub mugâyir-i 3 Ca sene 1176.]

Eğriboz muhafızı vezîr Hasan Paşaya ve yeniçeri zâbiti zîde mecdûhuya ve bu hususa ocak tarafından mübâşir ta'yîn olunan sâbika orta çavuş vekîli Kürt Mehemmed çavuş zide kadrahûya ve Benekşe kal'ası dizdârı ve zîde hıfzîye hüküm ki Eğriboz kazâsı nâibi mevlânâ el-hâc Ali zîde ilmuhû âsitâne-i sa'âdetime mektûb gönderüb medîne- i Eğriboz'da mukîm Danimarka konsolosu Andoni Piskos nam konsolos sen ki vezîr-i müşârunileyhimsin husûsunuzda ma'kût meclis-i şer'de medine-i mezbûre sükkânından zümre-i yeniçerîyândan İbrahim bin Âli ve Emin bin Mehmed ve Kara Ali bin Ahmed ve Hasan bin Abdullah ve Gazzaz Ali ve bakkal Saka Abdülkadir ve molla Ali bin Mehemmed ve erbâb-ı tıardan Hamza sipahi nam mütegalibeler nehâren ba'de'l 'asr menzîlimi basub bana mahsûs olan odasının kapısını ve penceresini şikest ve derûnunda mahfûz emti'a-i memnû'ya simalad ve nakd akçeden nehb ve gâred eyledükleri beş bin yedi yüz yetmiş dokuz gurusu tamamen tahsîl olundan sonra mezbûrların ki Benefşe Kal'asında kal'a-bend olunmaları için sâdir olan fermân-ı âlîşânım mübâşir-i mümâileyh vesatetiyle Eğriboz'a ba'de'l-vurûd beynimize müslimûn-ı muslihûn tavassutuyla ıslâhı zâtî etmeğin dört bin gurusu akd-ı musâlâha ve meblâğ-i merkûm dört bin gurusu bana teslim ve ahz-ı lazı ve mezbûrların zîmmetlerinde husus-ı mezbûrda ve amme-i da'vâdan ibrâ ve iskâf edüb lakin 'ayandan Zaimzade Hasan Bey demekle ma'rûf vekîl-i merkûm kimesne eşkiyâ-i mütegalibe-i mezbûru mu'âvenet ve mügâyir emr-i âlî Benefşe Kal'asına irsâline mümâna'at edüb arz-ı fâsidesini icrâ kaydında olduğu nümâyan olmağla vâki' hali bi'l iltimâs mevlana-i mümâileyh arz ve inhâ ve mezbûrlarında haklarında mukaddemâ sadır olan emr-i şerîfimle tenfîz ve icrâsını hala âsitâne-i saâdetimde mukîm Danimarka elçisi dahî memhûren arzıyla istîdâ etmeyin siz ki vezîr-i müş'âr ve zabıt-i mümâileyhümâsız eşkiyâ-yi mütegalibe-i merkûmun konsolos-ı mesfûrun hanesinde bulunub eşyasını gasb ve ta'addi eyledükleri ve eşya-i menhûbe için dört bin gurusu gerçi musâlâha ve teslim eyledikleri eğerçi 'ilâm olunub şeref lakin mukaddemâ şeref sudûr bulan emr-i âlîyyenin mazmûn-ı münîfi üzere nizâm-ı belde vesâiri terhîb için sekiz nefer müfsidlerin ocak tarafından ta'yîn olunan mübâşir mümâileyh marifetiyle bilâ-i te'hîr mahbûsen Benekşe Kal'asına irsâl ve kal'a bend ettirüb ve sen ki dizdâr-ı mümâileysin vusûllerinde mezbûrlar kal'a-i merkûmeye vaz' ve kal'a bend eyleyüb tekrar itlâfları için emr-i şerîfim vaid olmadıkça sebilleri tahliye olunmadıkdan bi-gâyet hazer ve mücârebed olunmak babında emr-i şerîfim yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı S sene 1176

Ek 2: (Devamı)

[61] Yiyecek İçecek Temini

Yeniçeri ağasına ve hassa bostancıbaşıya ve Galata voyvodası zîde mecduhûya hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçisi mûmâ-ileyh sÛdde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhâl gönderüb kendünün ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i sâire elçiyânına müsâ'ade olduğu vech üzere bin yüz yetmiş beş senesine mahsûben yüz elli seped üzümün iştirâ' ve Galata'da vâki' hanesine nakline mûmâna'at ve harc ve avâid namı vesâir bahaneleriyle nesne mütâlebesiyle rencide olmamak babında hükm-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda elçi-i mûmâileyhin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için Üsküdar ve havalisinden almayub taşradan getürmek üzere defa-i vâhidde yetmiş dört senesine mahsûben yüz elli seped üzümün Galata'da Beğoğlu'nda vâki' hanesine nakline mûmâna'at olunmamak için emr-i şerîfim verildiği mestûr ve mukayyed olmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mucebince yetmiş beş senesine mahsûben defâ-i vahidede ol mikdâr seped üzümün nakline mûmâna'at olunmamak babında fermân-ı âlişânım yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ra sene 1176

[62] Yiyecek İçecek Temini

Ve kadıları ve Vize kazası nâ'ibine hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi Siher Mondo Golmor de Galer hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr sÛdde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhâl gönderüb kendünün ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için akçesiyle taht-ı kazâımızda vâki' İstiranca ve havâlisinden pasdırmalık kara canavarı iştirâsına muhtaç olmağla düvel-i elçiyânına elçisine müsâ'ade olduğu üzere sene-i mâzîye misillü yetmiş altı senesine mahsûben yüz elli res' kara canavarı mahal-i mezkûreden kendü rızalarıyla satanlardan iştirâ ve Galata haricinde vâki' hanesine nakline ümenâ ve subaşılar ve Galata voyvodası ve topçubaşı vesâir zâbitân taraflarından kimesne mâni' olmayub ahidnâme-i hümâyûna müğâyir gümrük ve bâc ve harc-ı 'avâid namı vesâir bahane ile rencide ve remide olunmamak babında hükm-i hümâyûnum ricâ ve divan-ı hümâyûnumda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda yetmiş beş senesine mahsûben def'a-i vahide nakline mûmâna'at olunmamak için emr-i şerîfim verildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mucebince yetmiş altı senesine mahsûben defa-i vahidede nakline mûmâna'at olunmamak babında fermân-ı âlişân sâdır olunmuşdur.

Fî Evâhir-i Ca sene 1176

Ek 2: (Devamı)

[63] Borç-Alacak Sorunu

Eğriboz muhâfızı ve Eğriboz kadısına hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi kıdvet-i ümerâ Siher Mondo Golmor de Galer hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb medine-i Eğriboz'da mukîm Danimarka konsolosu Anton Delsikova nam konsolos elçi-i mümâileyhin yine Eğriboz'da mesken Zaimzade Hasan Bey demekle ma'rûf kimesne zimmetinde bin yüz yetmiş senesinden berü karz olmak üzere bâ-tahsilât ve gümrük eşya bahasından ber müceb-i defter-i müfredât asl mal on bir bin dört yüz seksen altı guruş ve fâiz dahi dokuz yüz sekiz guruş ki min ceysi'l mecmû' on iki bin üç yüz doksan dört guruş alacağı olub taleb eyledikde mezbûr şirrete sulûk ve edâda muhâlefet ve beynlerinde münâza'a-ı kesire vukû'undan nazi konsolos-ı mesfûrun üzerine sâbika Eğriboz muhâfızı Abdi Paşanın kethüdâsı nam kimesneyi havâle ve kerhen meblâğ-i merkûme mukâbele bir mikdar emvâl ve eşyâ ile irsâli sulh ve mesfûr dahi ikrâha sulh-ı mezbûru kabul ve yedinde olan tahvîlâtı ahz ve şakk ve bedel-i sulh olan meblâğ-i mezbûr için dahi bir kıt'a temessük verüb ol vechle gadr-ı külli etmeğle meblâğ-i merkûm bundan akdem da'va ve husûs-ı mezbûr medine-i mezbûrede sâkin vukûf-ı tamı olan bi arz-ı müslimînden inkâr olundukda sulh-ı mezkûr ikrâhen olduğunu meclis-i şer'den inhâ ve ihbâr eylediklerini müş'îr mesfûrun yedine taraf-ı şer'iden bir kıt'a hüccet-i şer'iyye verilmişliğin mezbûr meblâğ-i merkûmu yine edâda te'allül ve muhâlefetde ve ibdal-i hak sevdasında olunduğun ve bu babda da'vasına muvaffak şeyhülislâm'dan fetevâ-i şerife verildiğin bildürüb mübâşir ma'rifetiyle mahalinde şer'le görülüb ber muceb-i hüccet-i şer'iyye zimmetinde olan olmikdâr guruş hakkı tamamen tahsil ve bî-kusûr alıverilüb edâ-i şer' ve ihkâk-ı hak olunmak babında hükm-i hümayûnum ricâ eylediği ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle mahalinde şer'le görülmek babında fermân-ı 'âlîşân yazılmışdır.

Fî Evâhir-i sene 176

[64] Yol İzni

Eğriboz muhâfızı vezîre ve Eğriboz kadısına ve Âsitâne-i Sa'âdet'imden Eğriboz'a varınca vâki' kuzât ve ve nüvvâba ve kethüdâ yerleri yeniçeri serdârları vesâir zâbitâna hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Eğriboz'da mukîm Danimarka konsolosu olan Anton Lefbos nam konsolosun hizmetinde olanlar Todori Nam bir nefer hizmetkârlarını bazı husûsunu rû'yet için âsitâne-i âliyyeme gönderüb bu def'a itmâm-ı maslahatıyla yine konsolos-ı mersûmun 'avdet eylediğin bildürüb mesfûr üzerine edâsı lazım gelen cizye-i şer'iyyesini edâ eyledikten sonra Âsitâne-i Sa'âdetimden mahal-i merkûma varınca esnâ-i râhda menâzil ve merâhilde bir dürlü

Ek 2: (Devamı)

mürûruna mûmâna‘at ve medine-i Eğriboz’da dahî hilâf-ı şer’-i şerîf ve bilâ emr-i münîf ve ta‘aadi ve rencide olunmayub himâyet ve siyânet olunmamak babında emr-i şerîfim rica eylediği ecilden vech-i meşrûh üzere amel olunmak babında fermân-ı âlî yazılmışdır.

Fî Evâhir-i C sene 1176

[65] Eşkîyalık ve Asayiş Olayı

Eğriboz muhâfızî vezîre ve yeniçeri zâbitına ve Benekşe kal’ası dizdârına hüküm ki

Eğriboz’da mukîm Danimarka konsolosunun bundan akdem hanesini basub emvâl ve eşyasını yağma ve garet eden medine-i Eğriboz sükkânından zümre-i yeniçerîyândan İbrahim bin Ali ve Emin bin Mehmed ve Kara Ali bin Ahmed ve Hasan bin Abdullah ve Salınkar oğlunun oğlu Gazzaz ve şehirli bakkal Saka ve Molla bin Mehmed nam yeniçerîler ile erbâb-ı tımardan Hamza Sipahi nam şakîlerin eyledikleri nakid ve eşya-i mübâşir ma‘rifetiyle tahsîl olunduktan sonra mezbûrlar ki Benekşe Kal’asına kal’a-bendler için sâdır olan emr-i şerîfim ile ta‘yîn olan mübâşir mahaline ba‘de‘l-vürûd ‘avdetde eşkıya-i mezbûreye bazı ‘ayân-ı sahib olduklarından musâlâha ve itlâflarını mübâşeret ve husûs-ı mezbûr için bir kıt’a ‘ilâm vârid ve tekrar ocakdan mübâşir marifetiyle Benekşe Kal’asında kal’a-bendler için emr-i şerîfim sâdır ve ocak tarafına irsâl olunduktan emr-i merkûm tevfiik ve mahaline gönderilmediğinden eşkıya-ı mezbûre haps oldukları mahalden firâr ve bir takrîb kendülerin itlâf ettürüb lakin yine gelüb evvelkinden ziyade gerek konsolos ve gerek müste‘men reayalarına cevri ve taaddîleri müzâyid olmak ihtimalinden te‘yîd merkûmlar bundan sonra yine şekâvete cesaret eder ise konsolos ve tüccar ve müste‘men reayalarını emn ve rahatları olmağla Âsitâne-i Sa‘âdet’imde mukîm Danimarka elçisi Siher Mondo Golmor de Galer hutîmet-i avâkıbuhû bi‘l hayr bir kıt’a memhûr takrîr kağıdıyla inhâ ve ol babda olunmak emr-i şerîfim sudûrunu istidâ’ eylediği ecilden siz ki vezîr-i müş‘âr ve yeniçeri zâbiti mûmâileyhümâsız mezbûrlar fi maba‘ad kendü hallerinde olub konsolos-ı mezkûre ve adamlarına vesâirlere taaddî ve ta‘arruzdan bi-gâyet hazer ve mübâ‘adet eylemek şartıyla itlâf olmaları eğer bundan sonra memnû’ ve mütenenbih olmayub mugâyir-i emr-i ‘alî şekavete cersaret ederler ise gayrıyeten sâirin zâbitleri marifetiyle ahz ve mukaddemâ fermânım olduğu üzere Benekşe Kal’asına irsâli ve kal’a bend olmaları babında fermân-ı ‘alî yazılmışdır.

Fî Evâhil-i B sene 1176

[66] Konsolos Tayini

Haleb valisi sadr-ı esbâk vezirim Mustafa Paşa’ya ve Haleb mollasına hüküm ki

Âsitâne-i Sa‘âdet’imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi‘l hayr sütte-i sa‘âdetime

Ek 2: (Devamı)

mühürlü ‘arzuhal gönderüb memâlik-i mahrûsede her kangı iskele ve liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekilleri ve tercümanları bulunduğu bi’l-cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekilleri ve tercümanlar ta’yîn ve dilediklerini ref’ ve yerlerine âhar kimesneleri nasb ve ta’yîn eyleyeler deyyü Danimarkalu’ya î’tâ olunan ahidnâme-i hümâyûna mukayyed olduğuna binâen Medine-i Haleb’üş-şehbâ’ya karîb iskelelere Danimarka bayrağı altında gemileriyle gelüb ve giden tüccar ve reâyânın umûr ve mslâhatların görmek üzere bundan akdem şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince konsolos ta’yîn oluncaya dek umûr-u tüccarı rü’yet eylemek üzere emr-i şerîfim Danimarka konsolosu vekili nasb ve ta’yîn olunan medine-i merkûmede mukim İngiltere konsolosu olan Kavalis Vilyam Kelsude nam konsolos vekâletten azl ve yerine hala medine-i Haleb’de mukîm Netherlande konsolosu olan Van Hemskirek Danimarka konsolosu vekil nasb ve ta’yîn olduğun bildürüb âhidnâme-i hümâyûn mucebince emr-i şerîfim verilmek babında ‘inâyet ricâ ve divân-ı hümâyûnuma mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca‘at olundukda yüz yetmiş iki senesi evâil-i muharreminde emr-i şerîfim verildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın ref’inden ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince amel olunmak babında emr-i şerîfim yazılmışdır.

Fî Evâsıt Ş sene 176

[67] Tercüman Tayini

Sayda valisine ve Beyrut kadısına hüküm ki

Âsitâne-i Sa‘âdet’imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi’l hayr südde-i sa‘âdetime mühürlü takrîr kağıdı gönderüb Danimarkaludan ve yahûd tabî’lerinden memâlik-i mahrûsede bir kimesne fevt olundukda mu‘allematı vereselerine teslim etmek üzere Danimarka elçisi veyahûd konsolosu zâbit vekillerinden biri bulunmadığı halde terekesini şerîki kabz eyleyüb hükkâm ve zâbitân taraflarından müdâhale olunmaya ve fevt olduğuna mahalde Danimarkalu’dan bir kimesne bulunmadığında muhallemat-ı tahrîr ol mahalin hâkimi tarafından mühürlenüb hıfz ve Danimarka elçisinden kabzına me‘mûren varana bilâ-bahâne teslim olunub resm-i kısmet taleb olunmaya deyyü Danimarkalu’ya î’tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mestûr ve mûnderiç olduğuna binâen Danimarkalu’nun umûr-u ticareti rü’yete me‘mûr Şam-ı şerîf sevâhilinde Beyrut iskelesinde mukîm Molet nam Danimarkalu bundan akdemce fevt olmağla iskele-i mezkûrede milletlerinin umûrunu rü’yet eden bir kimesne bulunmadığından berât-ı şerîfimle Sayda İskelesi’nde mukîm Françe konsolosuna elçi-i mümâileyh tarafından sipâriş olunmakla Françe konsolosu merkûm ve yâhud tarafından ta’yîn ve tesyîr olunacak adamı her kim olur ise müteveffâ-yı merkûmun eşyâ ve nukûd ve metrukât-ı sâiresini ahz ve kabz edüb hükkâm ve zâbitân taraflarından bir dürlü mümâna‘at olunmayub şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn muktezasınca resm-i kısmet ve mutâlebe-i sâire ile rencide ve remide olunmayub eşyâ-yı mezkûrenin ahz ve kabzı husûsunda mu‘âvenet ve müzâheret olunmak içün siz ki vezîr-i müş‘âr ve mevlânâ-yı mümâileyhümâsız size hitâben emr-i şerîfim sudûrunu istidâ’

Ek 2: (Devamı)

ve divân-ı hümâyûnda mahfûz ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyûn mucebince amel olunmak babında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Za sene 1176

[68] Yol İzni

Âsitâne-i Sa‘âdet’imden Selanik’e varınca vakî olan kadılar ve nâibler ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve ayân-ı vilâyete hüküm ki Elçi-i mümâileyh memhûr ‘arzuhâl gönderüb medine-i Selanik’de Danimarka konsolosu olan Haldi Mand nam konsolos bazı husûsunu rû‘yet için iki nefer hidmetkârı ve bir nefer yasakçısı ile âsitâne- i sa‘âdetime gelüb bade’l-tamam el-musalaha gerü Selanik’e ‘avdet etmeğle ber vech-i mu‘tâd yol emrim yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Za sene 1176

[69] Yol İzni

[Mesfûrun yanına verilen emr gelüb hıfz olunmuşdur.]

Âsitâne-i Sa‘âdetim’den berren ve bahren Eğriboz’a varub gelince vaki olan kadılar ve nâibler ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları vesair ayân-ı vilâyet zîde kadrehûya hüküm ki

Elçi-i mümâileyh südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhâl gönderüb Âsitâne-i Sa‘âdet’imde elçi-i mümâileyhin yanında berâtımla serkâtib olub tercüman-ı evvel olan Pol Ermiyan nam tercümanın bazı umûr ve husûsunu rû‘yet için Ignarez Veled-i İstefan nam bir nefer hidmetkârını Âsitâne-i Sa‘âdetime göndermekle ber vech-i mu‘tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Z sene 1176

[70] Yiyecek İçecek Temini

Bi’l akd dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ağasına ve hassa bostancıbaşıya ve Galata voyvodasına hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa‘âdet’imde mukîm elçisi Siher Mondo Golmor de Galer hutîmet-i avâkıbuhû bi’l hayr südde-i sa‘âdetime mühürlü mektûb gönderüb kendünün ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i sâire elçiyânına müsâ‘ade olunduğu vech üzere bin yüz yetmiş altı senesine mahsûben yüz elli seped üzümün iştirâ ve Galata’da vâki’ hanesine nakline mümâna‘at ve harc ve avâid namı vesâir bahaneleriyle nesne mütâlebesiyle rencide olunmamak babında hükm-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca‘at olundukda elçi-i mümâileyhin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için Üsküdar ve havalisinden almayub taşradan

Ek 2: (Devamı)

getürmek üzere defa-i vâhidede yetmiş beş senesine mahsûben yüz elli seped üzümün Galata'da Beğoğlu'nda vâki' hanesine nakline mümâna'at olunmamak için emr-i şerîfim verildiği mestûr ve mukayyed olunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mucebince yetmiş altı senesine mahsûben def'a-i vahîdede nakline mümâna'at olunmamak babında fermân-ı âlişânım yazılmışdır.

Fî Evâhir-i R 1177

[71] Konsolos Tayini

[Mesfûr halik olmağın yerine Jan Van Mazezik Danimarka konsolos vekili nasb olunmuşdur Fî Evâhir-i Ca sene 199.]

Haleb valisine ve Haleb mollasına hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb memâlik-i mahrûsede her kangı iskele ve liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekilleri ve tercümanları bulunduğubî'l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekilleri ve tercümanlar ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb ve ta'yîn eyleyeler deyyü Danimarkalu'ya itâ' olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed olduğuna binâen medine-i Haleb'üş-şehbâ'ya karîb iskelelere Danimarka bayrağı altında gemileriyle gelüb ve giden tüccar ve reâyânın umûr ve maslahatların görmek üzere şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince konsolos ta'yîn oluncaya dek umûr-ı ticareti rü'yet etmek üzere bundan akdem emr-i şerîfimle Danimarka konsolos vekili nasb olunan medine-i merkûmede mukîm Netherlande konsolos olan Van Hemsirek nam konsolosu azl olunub yerine konsolos ta'yîn olunan Nikola Mazezik nam Netherlande konsolos vekili ta'yîn olduğun bildürüb ahidnâme-i hümâyûn mucebince sâdır olunan emr-i şerîfim mucebince müceddeden hüküm-ı hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere yüz yetmiş iki senesinin evâil-i muharreminde emr-i şerîfim verildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyûn mukaddemâ sadır olan emr-i şerîfim mucebince amel olunmak babında.

Fî Evâhir-i M sene 1178

[72] Yol İzni

Eğriboz muhafızı vezire âsitâne-i sa'âdetimden Eğriboz ve havâlisine varub gelince vakî' kuzât ve nüvvâba ve kethüda yerleri ve yeniçeri serdârları vesair zâbitân zîde kadrehûma hüküm ki

Danimarka elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb mümâileyhin yanında bâ berât-ı alişân tercüman-ı evvel olan Pol Veled-i Ermiyan nam tercüman kendü akçesiyle ticaret tarîkiyle Atronaki veled-i Dimitri nam hizmetkârını Eğriboz ve havâlisine

Ek 2: (Devamı)

göndermek murâd eylediğin bildürüb mesfûr tercüman-ı mesfûrun hizmetinde oldukça zikr olunan mahallere varub gelince taht-ı hükümetde ve kazâlarınızda vâki' menâzil ve merâhilde ve-li eclil-musalaha ve bir mahalde olan meks ve ikâmetde hilâf-ı şurût-ı berât cizyedarlara cizye mütâlebesi vesâirlere âhar bahane ile taaddî ve rencide ettirilmemek babında hükm-ı hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz nişân-ı hümâyûnuma mürâca'at olundukda mesfûr Pol Ermiyan elçi-i mümâileyhin yanında berât-ı âlişânımla tercüman-ı evvel sürekat olub tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve iki nefer hizmetkârları harac ve avâriz ve kassabiye akçesi vesâir rusûm ve tekâlîf-i 'örfiyye teklîfi ile rencide olunmayalar deyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mestûr ve mukayyed bulunmağın berât-ı şurûtu mucebince amel olunmak babında.

Fî Evâhir-i M sene 1178

[73] Yiyecek İçecek Temini

Dergâh-ı mu'allâm yeniçerîleri ağasına ve hassa bostancibaşıya ve Galata voyvodasına hüküm ki Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukim elçisi Siher Mondo Golmor de Galer hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb kendü adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i saîre elçisine müsâ'ade olduğu vech üzere bin yüz yetmiş yedi senesine mahsûben yüz elli seped üzümün iştirâ ve Galata'da vâki' hanesine nakline mümâna'at ve harc ve avâid namı vesâire bahane ile nesne mütâlebesiyle rencide olmamak babında hükm-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda kendü akçeleriyle kifâf-ı nefisleri için satın aldıkları me'kûlat ve meşrubât ve levâzım-ı sâirlerine mümâna'at olunmaya deyyü Danimarkalu'ya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mestûr ve elçi-i mümâileyhin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için Üsküdar ve havâlisinden almayub taşradan getürmek üzere defâ-i vahidede yetmiş altı senesine mahsûben yüz elli seped üzümün Galata'da Beğoğlu'nda vâki' hanesine nakline mümâna'at olunmamak için emr-i şerîfim verildiği mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyûnda ve mukaddemâ sadır olan emr-i şerîfim mucebince yetmiş yedi senesine mahsûben def'a-i vahidede ol mikdâr üzümün murûruna mümâna'at olunmamak babında fermân-ı âlişânım yazılmıştır.

Fî Evâsıt-ı Ra sene 1178

[74] Konsolosluk Beratının Geri Alınması

Eğriboz kadısına hüküm ki

Devlet-i 'âliyyemle musâfât üzere olan düvel-i nasraniyenin memâlik-i mahrûsem iskelelerine amed-şüd eden sefâyin ve re'âyâlarının umûrlarını rü'yet ve temşiyet için nasb olunan konsoloslar kendü cinslerinden olması şurût-ı kadîmeden ve berâtlarında zikr ve tasrîh olunub devlet-i 'âliyyem

Ek 2: (Devamı)

re'âyâsından olmaması mugâyir-i şurût iken bundan akdem Eğriboz iskelesine Danimarka bayrağı altında gemileriyle gelüb ve giden tüccar ve re'âyânın umûr ve maslâhatların görmek üzere devlet-i 'âliyyem reâyâsından Antonyo Delsikova nam zimmîye bazılarının ricasıyla konsolosluk berâtı ve Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukim Danimarka elçisi kıdvet-i ümerâ'il milletü'l mesihîyye Siher Monde Golmor de Galer hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr tarafından der-aliyyeme memhur 'arzuhalîyle ifâde ve ihbâr olunmağın vech-i meşrûh üzere mesfûrun konsolosluk kaydı ref' ve terkîm ve yedinde olan berâtı ahz ve Der 'Âliyye'me irsâl olunmak fermânım olmağın imdi sen ki mevlâna-i mümâileyhimsin mesfûru meclis-i şer'e getürtüb konsolosluğu ref' ve berâtının kaydı ref' ve terkîm olduğunu kendüye ba'de't-tefhîm ve Der 'Âliyye'me irsâl ve fî mâba'ad sâir reâyâ misillü üzerine edâsı lazım gelen cizye-i şer'iyye ve evâmir-i şerîfimle vâki' olan tekâlîfden hissesine isâbet eden mesfûru edâ ettürüb lakin mesfûrdan gayrı düvel-i süferâ taraflarından ehl-i zimmetden Eğriboz ve havâlisi iskelelerinde konsolos ve adamlarından bi't-taharrî tefahhus ve sıhhatine tehsîl vukûf edüb ehl-i zimmetden konsolos var ise isim ve şöretleriyle der 'aliyyeme ilâm-ı mübâdaret ve akçeye tamamen ketm ihfâdan itkâ-i tam edüb hukukun zuhûr eder ise hakkından geleceğini yakinen bilüb ona göre sadakât ve istikâmet üzere amel ve hareket etmen babında fermân-ı 'âlişân yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ca sene 178

[75] Konsolosluk Beratının Geri Alınması

Bir sûret-i Hânya kadısına

Hânya iskelesinde devlet-i 'aliyyem reâyâsından konsolos olan Enciyo İstiyonti Veled-i Nikola nam zimmînin konsoloslukdan ref' ve yedinde olan berât-ı ahz ve Der 'Âliyyem'e irsâli için ber vech-i meşrûh

[76] Konsolosluk Beratının Geri Alınması

Bir sûret-i Atina kadısına

Atina iskelesinde Devlet-i 'Âliyyem re'âyâsından konsolos olan İstemad Palegologo nam zimmînin konsoloslukdan ref' ve yedinde olan berâtı ahz ve der-i 'aliyyeme irsâli için ber vech-i meşrûh

[77] Yiyecek İçecek Temini

Ve kadılarına ve Vize kazâsı nâibine hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukim Danimarka elçisi kıdvet-i ümerâ'il milletü'l mesihîyye Siher Mond Golmor de Galer hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb kendünün ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için akçesiyle taht kazânızda vâki' Istranca ve

Ek 2: (Devamı)

havalisinden basdırmalık kara canavarı iştirâsına muhtaç olmağla düvel-i sâire elçiyânına müsâ'ade olunduğu üzere sene-i maziye misillü yetmiş sekiz senesine mahsûben yüz elli res' kara canavarı mahal-i mezkûreden rızalarıyla satanlardan iştirâ ve Galata haricinde vâki' hanesine nakline ümenâ ve subaşilar ve Galata voyvodası ve topçubaşı vesâir zâbitân taraflarından kimesne mâni' olmayub ahidnâme-i hümâyûna mugâyir gümrük ve bâc ve harc-ı avâid namı vesâir bahaneler ile rencide ve remide olunmamak babında hükm-i hümâyûnum ricâ divan-ı hümâyûnumda mahfûz olan ahidnâme-i hümâyûn ve ahkâm-ı kuyudât-ı teblîğ olundukda kendü akçeleriyle kifâf-ı nefisleri için satun aldıkları me'külât ve meşrûbât ve levâzım-ı sâirelerine mûmâna'at olunmaya deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mestûr ve vech-i meşrûh üzere yetmiş altı senesine mahsûben def'a-i vahidede nakline mûmâna'at olunmamak için emr-i şerîfim verildiği mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyûnda mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mucebince yetmiş sekiz senesine mahsûben def'a-i vahidede nakline mûmâna'at olunmamak babında fermân-ı âlişânım sâdır olunmuşdur.

Fî Evâsıt-ı Ca sene 1178

[78] Yol İzni

Âsitâne-i Sa'âdetimden Bender-i İskenderiye ve Reşid Msr-ı Kahire ve Şam-ı şerîf canîblerine varınca berren ve bahren vâki' olan kuzât ve nüvvâba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları vesâir ayân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadrehûmaya hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Danimarka tüccarlarından Yans Kuru nam tâcir bir nefer müste'men hizmetkârıyla âsitâne-i saâdetimden ticarete dâir husûsu için mahal-i mezkûra 'azîmet murâd eyledüğün bildirüb siz ki mevlâna-i mûmâileyhümâsız tâcîr-i mesfûr bir nefer müste'men hizmetkârıyla Âsitâne-i Sa'âdetimden mahal-i mezkûra varınca taht-ı hükümetde ve kazâlarınızda vâki' menâzil ve merâhil ve benâdir ve me'âbirde li ecli'l musalaha bir mahalde olan meks ve ikâmetinde hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn cizyedârlara cizye mütâlebesi vesâirlere dahi âhar bahane ile rencide ve murûrlarına mûmâna'at ile remide ettürülmeyüb himâyet ve siyânet olunmak babında emr-i şerîfim ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz ahidnâme-i hümâyûnuma mürâca'at olundukda re'âyâyı canîblerinde berren ve behren bilâmâni' ticaretleri câiz ola deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mestûr ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebinc ve vech-i meşrûh üzere amel olunmak babında fermân-ı âlişân yazılmışdır.

Fî Evâil-i C sene 1178

Ek 2: (Devamı)

[79] Eşkıyalık ve Asayiş Olayı

Mora muhassılı vezîre ve Balyabadra kadısına hüküm ki

Danimarka kralının Âsîtâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb devlet-i 'aliyyem ile Danimarka kralı beyninde musâlaha-i müeyyed ve dostluk ve musafât câri ola reâyâ ve berâyâyı cânîbinin berren ve bahren bilâmâni' ticaretleri câiz olub Danimarka kralının bayrak ve patentesiyle yürüyen asl Danimarkalı ve mellâh sefâyini memâlik-i mahrûsenin iskele ve limanlarına emti'a ve eşyalarıyla geldiklerinde ve meks ve arâmlarında ve gerü gitdiklerinde rencide olunmaya deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda münderic olmağla Danimarka tüccarı sefâyini kapudânlarından Ponko Atis nam kapudân bundan akdem İnebahtı iskelesinden kalkub Balyabadra açıklarında top menzîlinden ba'îd mahalde muvafik hava için lenger-i endaz iken hava müsâdif etmeğle ehl-i sefîne tüccarından Balyabadraya çıkmış bulunan tüccara haber için tecrübe üzere gece saat ikide bir top atub geldiklerinden kapudân-ı mesfûr kendü satrasıyla? Badra iskelesine çıkdıkda Balyabadra sakînlerinden Sarı Mustafa demekle ma'rûf bölükbaşı kapudân-ı mesfûru ahz ve darp ederek hakaret ile Balyabadra voyvodasına götürüb voyvoda-i merkûm dahi mersûmun ayağına bir kaç yüz değnek vurub hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn habs ve tecrîm etmeğle o vechle sefâyin ticaretin inkif'asına bâdi ve merâsim- i müsâferâtına mugâyir hareket eylediklerin bildürüb hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn ol vechle habs ve tecrîm ettirilmeyüb himâyet ve siyânet olunmak babında hükmi- hümâyûnum ricâ eylediği ecilden hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn hareketten te'asır ve mücaberred olunmak babında fermân-ı âlişân sâdır olunmuşdur.

Fî Evâhir-i Ş sene 1178

[80] Tercüman ve Adamlarının Rencide Edilmemesi

Mora muhassılı vezîre ve Balyabadra kadısına hüküm ki

Danimarka kralının Âsîtâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb memâlik-i mahrûsede vâki' iskelelerde reâyâdan olan konsolos ve konsolos vekîlleri ve yedlerinde olan 'atık berâtları ahz ve 'ilâm olunmak için bundan akdem sâdır olan emr-i şerîfim mahaline vardıkda Mora Cezîresi'nde Balyabadra nam mahalde mukîm İngiltere konsolosu olub Danimarkalı tarafından konsolos vekîli olan Nikolo Pol nam konsolos yanında berât-ı şerîfimle tercüman olan Lanberu Sadkas nam tercümanın yedinde olan berâtı 'atıkdir deyyü iki nefer hidmerkârı ile hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn ve mugâyir-i şurût-ı berât zâbitân taraflarından ahz ve habs ve tecrîm olundukların bildürüb tercüman-ı mesfûr ve iki nefer hizmetkârları hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn ve mugâyir-i şurût-ı berât ahz ve habs ve tecrîm olunmayub himâyet ve siyânet olunmak babında hükmi- hümâyûnuma ricâ ve divân-ı hümâyûnumda

Ek 2: (Devamı)

mahfûz tercümanlık berâtı kuyûdâtına mürâca‘at olundukda mesfûr Lanberu Sadkas Balyabadra’da mukîm Danimarkalu tarafından konsolos ve vekîli merkûmun yedinde yüz yetmiş altı senesi şevvâlinin on dokuzuncu günü tarihiyle hala berât-ı şerîfimle tercüman olub ve tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve iki nefer hidmerkârları ve hademeleri harac ve avarız ve kassabiye akçesi vesâir tekâlîf-i ‘örfiyye mütâlebesi ile rencide olunmayub himâyet ve siyânet olunub ve anın gibi ta’addi ve tecâvüz olanlar men’ ve def’ olunmak vâki’ olunmak tercümanlık berât-ı şurûtundan olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyûn ve bundan akdem konsolosluk ve tercümanlık ve seyahat iddaasında olanların nizâlarına dâir sâdır olan evâmil-i ‘aliyyeme mugâyir bazı bahane ve tame-i hama sebebiyle rencide..... mücânebet olunmak babında

Fî Evâhir-i Ş sene 1178

[81] Gemi Geçiş İzni

Bahr-i Sefid’de me’mûriyyet ile geşt-ü güzâr üzere olan donanma-yı hümâyûnum kalyonları kapudânlarıyla Cezâyir-i Garb ve Tunus ocaklarının sefâyinleri kapudânları ve sevâhil-i sefidde vakî’ kazaların zâbiânları zîde kadrehûya hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa‘âdet’imde mukîm elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi’l hayr südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhal gönderüb Danimarkalu tüccar sefâyini donanma-yı hümâyûn sefâyinine ve kalyonlarına yâhûd devlet-i ‘âliyye bayrağıyla yürüten sefâyini müsâdife eylediklerinden mu’tâd üzere dostâne selâmlayıb yollarından alıkonulmayub bir nesne taleb ve yahûd cebren ahz olunmaya deyyü Danimarkalu’ya î’tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed olub ve bu def’a taraf-ı hümâyûnumda Fas hâkimine î’tâ olunan beş yüz kantar barut-ı siyah ve on kıt’a top ve bin beş yüz gülle ve akçeleriyle iştirâ eyledikleri üç yüz elli aded kalyete küreklerini Fas canîbine nakl ve tesyîr için Danimarka tüccarı kapudânlarından Jan Herman Mehalin Kurt nam kapudânın râkib olduğu Pon Soke ta‘bîr olunur bir kıt’a müste‘men sefinesine vaz’ ve tahmîl olunub savb-ı maksûde ‘âzim olmağla siz ki mümâileyhimsiz kapudân-ı mersûme esnâ-i râhda müsâdefe eylediğiniz mahallerde teftîş ve tefahhus bahanesiyle bu yolundan alıkonulmayub himâyet ve siyânet olunarak emîn ve sâlim bir gün akdem savb-ı merâmına irsâl ve teshîle sâir ve ihtimâm eylemeniz için size hitaben emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden vech-i meşrûh üzere ahidnâme şurutu mucebince amel olunmak babında yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Za sene 178

[82] Gemi Geçiş İzni

Boğazhisarları nâiblerine ve dizdârlarına hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa‘âdet’imde mukîm elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi’l hayr südde-i

Ek 2: (Devamı)

sa'âdetime mühürlü 'arzu hâl gönderüb bu def'a taraf-ı hümâyûnumdan Fas hâkimine î'tâ' olunan beş yüz kantar barut-ı siyah ve on kıt'a top ve bin beş yüz gülle ve akçeleriyle iştirâ eyledikleri üç yüz elli aded kalyete küreklerini Fas canibine nakl ve tesyîr için Danimarka tüccarı kapudânlarından Jan Hermen Mehalen Kurd nam kapudânın râkib olduğu Pon Soke ta'bir olunur bir kıt'a müste'men sefinesine vaz' ve tahmîl olunub savb-ı maksûduna 'âzîm ve râhi olduğun bildirüb siz ki mümâileyhimsiz mu'tâd üzere Boğazhisarlarında yoklanub sefine-i merkûme tahmîl olunan eşyâ-i merkûmdan maada derûnuna memnû'âtdan bir nesne olmaya kat'a eylendirilmeyüb emîn ve sâlm murûruna mümâna'at olunmamak babında size hitaben emr-i şerîfim rica eylediği ecilden vech-i meşrûh üzere amel olunmak babında ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince amel olunmak babında yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Za sene 178

[83] Borç-Alacak Sorunu

Sayda valisine ve Beyrut kadısına hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzu hâl gönderüb Beyrut sakînlerinden Seyyid Ahmed nam kimesne Seyyid Mansur nam kimesne ile iştirâken üç sene mukaddem Beyrut İskelesinde Danimarka tüccarının bey' ve şîrâ ve umûr-ı ticaretlerini rü'yet için vekil olan Cozef Kırılşan Molet nam Françe tüccarı yedinden Danimarka tüccarı malı olmak üzere sekiz bin altı yüz yirmi bir guruşluk eşya iştirâ ve vekil-i mesfûr yedine memhûr ve beyn temessükü verüb kable'l edâ mesfûr helâk olmağla yerine umur-ı tüccar Danimarkaluya rü'yet vekil olan Jan Brisilan nam Françelü ber muceb-i temessük ol mikdar guruşdan mezbûr Seyyid Ahmedin hisse-i değni taleb eyledikte bî-vech-i şer'i dürlü 'illet ve bahane ile vermekde muhâlefet ve gadr-ı murâd eylediğin bildürüb zâbiti ma'rifetiyle şer'le görülüb ber muceb-i meşrûh ol mikdâr guruşdan hisse-i değni tahsîl ve vekil-i mesfûr ahz ve kabz ettirüb ihkâk-ı hak olunmak babında hüküm-i hümâyûnum ricâ etmeğın vech-i meşrûh üzere şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı M sene 179

[84] Borç-Alacak Sorunu

Bir sûret-i Sayda valisine ve Beyrut kadısına Seyyid Mensur zimmetinde olan meblağ için

[85] Tercüman ve Adamlarının Rencide Edilmemesi

Eğriboz muhafızı vezîre ve Atina kazası nâibine hüküm ki

Ek 2: (Devamı)

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçisi hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb medine-i Atina'da Danimarka konsolosu yanında hala bâ berât-ı 'alî tercüman olan Covanni Palegologo nam tercüman ile üç nefer oğulları ve iki nefer hizmetkârlarını hala Atina voyvodası olub yetmiş sekiz senesi mal cizyesi cem'ine me'mûr Mehemed nam kimesne mugayîr ahidnâme-i hümâyûn ve hilâf-ı şurût-ı berât-ı alışânı fuzuli ahz ve habs ve der zincir ve bi nihaye ezâ ile cizye evrâkı verüb cebren ve kahren cizye namıyla malumu'l mikdâr akçesini aldığı müşîr tercüman-ı mesfûrun yedine taraf-ı şer' bir kıt'a 'ilâm verdiği bildürüb ahidnâme-i hümâyûnuma ve hilâf-ı şurût-ı berât-ı alışân ol vechle taaddıyatı men' ve def' ve cebren cizye namıyla aldığı meblağ istirdâd olunmak babında siz ki vezir-i müşâr ve mevlana-i mümâileyhümâsız size hitaben emr-i şerîf sudûrunu tesyîr ve divân-ı hümâyûnuma mahfûz nişân-ı hümâyûnum kuyûdâtına mürâca'at olundukda mesfûr Covanni Palegologo nam tercüman hala Atina'da mukîm Danimarka konsolosu yanına bâ-berât-ı 'alî tercüman olub tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve iki nefer hizmetkârları harac ve avarız ve kassabiye akçesi vesâir rûsûm ve tekâlîf-i 'örfiyye teklîfi ile rencide olunmamak üzere yedine î'tâ olunan tercümanlık berât-ı şurûtundan olduğu mukayyed bulunmağın mugâyir şurût-ı berât aldığı cizye akçesini ba'de'l kılınıb istirdâd olunmak babında fermân-ı alışânım yazılmışdır.

Fî Evâhir-i S sene 179

[86] Yiyecek İçecek Temini

Yeniçeri ağasına ve hassa bostancıbaşıya ve Galata voyvodasına hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçisi Siher Mondo Golmor de Galer hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb kendünün ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i saîre elçiyânına müsâ'ade olduğu vech üzere bin yüz yetmiş sekiz senesine mahsûben yüz elli seped üzümün iştirâ ve Galatada vâki' hanesine nakline mümâna'at ve harc ve avâid namı vesâire bahaneler ile nesne mütâlebesiyle rencide olmamak babında hüküm-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukta elçi-i mümâileyhin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için Üsküdar ve havalisinden almayub taşradan getürmek üzere defa-i vâhidede yetmiş yedi senesine mahsûben yüz elli seped üzümün Galata'da Beğoğlu'nda vâki' hanesine nakline mümâna'at olunmamak için emr-i şerîfim verildiği mestûr olunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mucebince yetmiş sekiz senesine mahsûben def'a-i vâhidede nakline mümâna'at olunmamak babında fermân-ı 'alî yazılmışdır.

Fî Evâil-i R sene 1179

[87] Tercüman ve Adamlarının Rencide Edilmemesi

Eğriboz muhafazasında olan paşa dâme mu'aliyeye ve Atina kadısına hüküm ki

Ek 2: (Devamı)

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi kıdvet-i ümerâ'il millet'ül mesihhiye Siher Mondo Golmor de Galer hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb medine-i Atina'da bâ berât-ı 'âlî Danimarkalu tarafından tercüman olan Covanni Palegologo nam tercüman ve oğulları ve iki nefer hidmetkârları cizye ve tekâlîf-i sâireden mu'âf olub hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn ve mugâyir şurût-ı berât bir dürlü taaddî ve rencide ve remide olunmaları icâb etmez iken cizyedârlar vesâir taraflarından cizye talebi ve zâbitân taraflarından dahî vesâir bahane ile taaddî eylediklerinden maada umûr-ı tüccarı dahi rü'yetine mûmâna'at ve müdahâle ve rencideden hâli olmadıkların bildürüb mezkûrların mugâyir-i ahidnâme-i hümâyûn ve şurût-ı berât-ı alişân ol vech üzere müdahâle ve taaddîlerini men' ve def' olunmak babında hükm-i hümâyûnum ricâ ve divân- hümâyûnumda mahfûz ahidnâme-i hümâyûn ve nişân-ı hümâyûnum kuyûdâtına mürâca'at olundukda memâlik-i mahrûsemde mukîm Danimarkalunun konsolosları ve konsolos vekîlleri ve tercümanlar ve tüccarı ve onlara tâbi' olub müstakil ve mücerred olan Danimarkalu etbâ ve hüddâmı cizye ve tekâlîf-i sâireden mu'âf olalar deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mestûr ve mukayyed ve mesfûr Covanni Palegologo hala Atina'da Danimarkalu tarafından bâ berât-ı 'âlî tercüman olub tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve iki nefer hidmetkârları harac ve avarız ve kassabiye akçesi vesâir rusûm ve tekâlîf-i 'örfiyye teklîfi ile rencide olunmayalar deyyü berât-ı şurûtunda olduğu mukayyed bulunmağın ahidnâme ve şurût-ı berât mucebince amel olunmak babında fermân-ı 'âlî sâdir olunmuşdur.

Fî Evâil-i B sene 1179

[88] Danimarka Sefinelerinin Eşkîya ve Korsandan Korunması

Hala derya kapudânı olan vezir Hüseyin Paşa'ya hüküm ki

Danimarka devletinin Âsitâne'de mukîm elçisi südde-i sa'âdetime takrîr kağıdı gönderüb mazmûnunda memâlik-i mahrûsem sularında bâ-husûs Mora Cezîresi taraflarından bazı korsanların tecâvüz ve taaddîlerinden nâşi Danimarkalunun emn-i ticaretleri mihnet ve sefinelerinin geşt ü güzârlarına sedd ve mani' olub ol vechle olan taaddîlerini men' ve def' ile himâyet ve siyânetleri şurût-ı ahidnâme-i hümâyûndan olduğu emr-i bedîhi olub hatta bundan beş ay mukaddem Danimarkalu kapudânlarından Hansu Kurd nam kapudânın süvari olduğu sefinesi esnâ-i râhda Miselon ile Papa Yorti beyninde üç kıt'a korsan sefinelerine müsâdife eylediklerin kapudânları mesfûru yanlarına götürüb sefinesinde hamûlesi olan revgan ve kahve ve şeker vesâir eşya ve alât-i sefinesini bi'l külliye gasb ve gâret ve kapudân-ı mersûmu darb-ı şedîd ve darb ve Danimarka devleti Garb ocaklarıyla musâlaha üzere olduklarından bu misillü taaddî onlara hml olunmayub zikr olunan korsanlar güna gün bayrak güşâr ve kangı canîbinin korsanı olduklarını sefer ve itkâ edüb emr-i ticarete hâlel eyleyüb ve memâlik-i mahrûsem sularında izbandut eşkıyasından amed-şüd eden Danimarka tüccarı sefayine vakî' olan taaddî ve tecâvüzlerin men' ve def'ini ve himâyet ve

Ek 2: (Devamı)

siyânetlerini istid'a ve tezâllüm ve istirhâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz ahidnâme-i hümâyûnuma müracaât olundukda Danimarka kralının bayrak ve patentesiyle yürüyen asl Danimarkalu mellâh sefayîni memâlik-i mahrûsenin iskele ve limanlarına emti'a ve eşyalarıyla geldiklerinde ve meks ve ârâmlarında ve gerü gitdiklerinde rencide olunmayub ve gâret olunan eşya-i ba'de-i tefahhus buldurulub tamamen redd ve teslîm eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mestûr ve mukayyed bulunmağın sen ki vezir-i müşârünileyhsin mûgâyîr-i ahidnâme-i hümâyûnda vakî' olan taddîleri men' ve def' eylemen fermânım olmağın imdi devlet-i müşârünileyhümanın devlet-i 'aliyyemle olan muâhede-i ve müsâlahasına göre devlet-i 'aliyyem sularında âmedşud eden sefinelerinin eşkıyadan himâyet ve siyânetleri lâzım ve mühim olmağla bade'l yevm sefinelerini ve tüccar ve adamlarını ne vech ile mümkün ise izbandut eşkıyasının tasallütlerinden himâye ve muhâfaza ile vakî olan taaddîlerinin men' ve def'ine ihtimam ve dikkat ve emniyet üzere âmedşud eylemelerine ihtimâm ve bezl-i miknet eyleyüb a'maz ve müsâmahadan müba'adet eylemen babında fermân-ı 'âlîşânım yazılmışdır.

Fî Evâil N sene 1179

[89] Yol İzni

Âsitâne-i Saâdetimden Seddü'l-bahire ve andan Bahr-i sefidde vakî' cezâyir ve sevâhil'de olan kuzât ve nüvvâba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları vesâir zâbâtâna hüküm ki

Âsitâne-i Saâdetimde mukîm Danimarka elçisi hutîme-i avâkibuhû bi'l hayr sütte-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb elçi-i mümâileyhin hala yanında ba berât-ı 'âlîşânımla baş tercüman olan Pol Ermiyan nam tercümanın Piyer nam oğlu ve bir nefer hidmetkârı ile bir nefer yasakçısını maân bazı husûs için Âsitâne-i Sa'âdet'imden Seddü'l-Bahir'e ve andan bahr-i sefidde vâkî' cezâyir ve sevâhile irsâl eyledüğün bildürüb tercüman mesfûrun oğlu mesfûr yanında olan bir nefer hidmetkârı ile bir nefer müslim yasakçısını zikr olunan mahallere varub gelince her kangınızın taht-ı kazasına ve ahz olunan menâzil ve merâhilde ve dahil li eclil musalaha bir mahalde olan meks ve ikâmetlerinde hilâf-ı -ı şurût-ı berât cizyedârlara cizye mütâlebesi vesairlere âhar bahaneler ile taaddî ve rencide etdürülmemek babında hükm-i hümâyûnum rica ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz Danimarkaluya itâ' olunan ahidnâme-i hümâyûn ve nişân-ı hümâyûnuma müracaât oldundukda memâlik-i mahrûsede mukîm Danimarkalunun konsolosları ve konsolos vekilleri ve tercümanları ve tüccarı ve onlara tâbi' olub müteehhil ve mücerred olan Danimarkalu etba' ve hüddâmı cizye ve tekâlif-i sâireden muaf olalar deyyü mestûr ve mukayyed Por Ermiyan hala elçi-i mümâileyhin yanında bâ berât-ı 'âlî tercüman olub tercümanlık hidmetinde olanlar ve oğulları ve iki nefer hidmetkârları harac ve avâriz ve kassabiye akçesi vesâir rusûm-ı tekâlif-i örfiyye teklifi ile rencide olunmayalar deyyü

Ek 2: (Devamı)

tercümanlık berâtı şurûtunda münderic olduğu mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümayûn mucebince amel olunmak babında.

Fî Evâil Za sene 179

[90] Borç-Alacak Sorunu

Sayda vâlisi vezire ve Sayda kadısına hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçisi hutîmet avâkibuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Beyrut iskelesinde mukîm Danimarka tüccarından Molet nam Danimarkalı tâcirin Sayda sakinlerinden Dürzi beyleri Ahmed Bey ve Mansur Bey demekle ma'rûf kimesneler zimmetlerinde bin yüz yetmiş dörd senesinde iştirâyledikleri emtia ve akmişe ve eşya bahalarından ve cihet-i karz-ı şer'iden dört kıta memhûr ve mûmzî değn? temessükleri mantûku üzere sekiz bin yüz yirmi bir guruş alacağı olub kablü'l ahz oldukda tacir-i mersûm Molet mürd olmağla şurût-ı ahidnâme-i hümayûn mucebince mezbûrların zimmetlerinde olan meblağ-ı merkûmu ahz ve mürd-i mesfûrun verâselerine teslim eylemek için tarafından Sayda'da mukîm Danimarka tüccarından Jan Brisilan nam tâciri vekil nasb eylediğın bildürüb mahalinde şer'le görölüb Danimarkalı mürd-i mesfûrun ber muceb temessükât merkûmların ve zimmetlerine sâbit olan meblağ-ı merkûm hakkı 'aleyü'l hâl tamamen tahsîl ve verâselerine teslim eylemek üzere vekil-i mersûma alıverilüb ihkâk-ı hak olunmak babında siz ki vezir-i müşâr mevlanâ-i mümâileyhümâsız size hitaben emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve divân-ı hümayûnumda mahfûz Danimarkaluya itâ' olunan ahidnâme-i hümayûna müracaât oldukda Danimarkaludan ve yahûd tâbi'lerinden memâlik-i mahrûsede bir kimesne fevt oldukda mümâlefâtını vereselerine teslim eylemek üzere Danimarka elçisi zabt ve bunlardan biri bulunduğu halde terekesini şer'iki kabz eyleyüb hükkân ve zabitan taraflarından müdâhale olunmaya ve fevt olduğu mahallerde Danimarkaludan bir kimesne olmadığında mualletât ve tahrirât ve senedâtı olmahalin hakimi tarafından mühürlenib hıfz ve Danimarka elçisinden kabzına memûren varana bilâ-bahane teslim olunub resm-i kısmet talep olunmaya deyyü mestûr ve mukayyed bulunmağın siz ki vezir-i müşâr ve mevlâna-i mümâileyhümâsız ahidnâme-i hümayûn şurûtu mucebince mahalinde şer'le görölüb zimmetlerinde sabit olan alacağı 'aleyü'l hâl tamamen tahsîl ve ihkâk-ı hak ve keyfiyet der 'aliyyeme arz ve îlâm olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı M sene 1180

[91] Gemi Geçiş İzni

Boğazhisarları nâiblerine ve boğaz hisarları dizdârlarına hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçisi hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayr südde-i

Ek 2: (Devamı)

sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Danimarka tüccarı kapudanlarından Kurdlus Ferase nam kapudân râ'kib olduğu Ecnadapet tesmiye olunur bir kıt'a sefinesi için ber mu'tâd-ı izn-i sefine emri yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ra sene 180

[92] Gemi Geçiş İzni

Derya kapudânı vezîre ve donanma-yı hümayûnum kalyonları kapudânlarıyla Tunus ve Cezayir ve Trablus Garb sefâyini kapudânlarına hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imdeki elçisi Siher Mondo Golmer De Galer hutümet-i avâkibuhû bi'l hayr devleti cânîbine olmak hasebiyle Françe sefinelerinden isticâr eylediği Fransuva Elsikaven nam kapudânın râ'kib olduğu Lifortane tabîr olunur sefinesiyle 'azimet eylediğine binâen esnâ-i râhda siz ki vezîr-i müşâr vesâir mûmâileyhümasız meks ve te'hir etdirilmeyüb himâyet ve sıyânet olunmak babında size hitaben emr-i şerîfime sudûrunu memhûr 'arzuhalıyla istidâ eylediği ecilden istidâsı üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhil-i R sene 1180

[93] Yiyecek İçecek Temini

Yeniçeri ağası ve Hassa Bostancıbaşı ve Galata voyvodasına hüküm ki

Danimarka Kralının Âsitâne-i Saâdet'imde mukîm maslahatgüzârı Horto hutümet-i avâkibuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i saîre elçiyânına müsâ'ade olduğu vech üzere bin yüz yetmiş dokuz senesine mahsûben yüz elli seped üzümün iştirâ ve Galata'da vâki' hanesine nakline mûmâna'at ve harc ve avâid namı vesâire bahaneleriyle nesne mütâlebesiyle rencide olunmamak babında hüküm-i hümayûnum rica ve divân-ı hümayûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukta Danimarka elçisinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için Üsküdar ve havalisinden almayub taşradan götürmek üzere defa-i vâhidde yüz yetmiş sekiz senesine mahsûben yüz elli seped üzümün Galata'da Beğoğlu'nda vâki' hanesine nakline mûmâna'at olunmamak için emr-i şerîfim verildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sadır olan emr-i şerîfim mucebince yetmiş dokuz senesine mahsûben def'a-i vahîdde nakline mûmâna'at olunmamak babında fermân-ı 'âlîşânım yazılmıştır.

Fî Evâsıt-ı R Sene 180

[94] Yol İzni

Âsitâne-i Saâdet'imden berren ve bahren İzmir'e ve andan Hanya ve havâlisine varub gelince vâki' olan kuzât ve nüvvâba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları vesâir zâbitana hüküm ki

Ek 2: (Devamı)

Danimarka Kralının Âsitâne-i Saâdetimde mukîm maslahatgüzârı Horto hutîmet avâkibuhû bi'l hayr mühürlü 'arzuhal gönderüb mümâileyhin yanında bâ berât-ı 'âlîşânım tercüman olan Angelü İspanti Veled-i Niko nam tercümanın iki nefer hizmetkârı ve bir nefer yasakçı ile bazı husûs için mahal-i merkûma irsâl eyledüğün bildürüb tercümân-ı mesfûr ve iki nefer hizmetkârıyla zikr olunan mahallere varub gelince her kangımızın taht kazâsına dahil olurlar ise menâzil ve merâhilde ve ve'l ecli'l musalaha bir mahalde âvân-ı meks ve ikâmetlerinde hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn cizye vesâir tekâlif mütâlebesi ve âhar bahane ile taaddî ve rencide ettürülmeyüb ber muceb-i ahidnâme-i hümâyûn himayet ve siyanet olunmak babında hükm-i hümâyûnum rica ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme ve nişân-ı hümâyûn kuyûdâtına mürâca'at olundukda memâlik-i mahrûsede mukîm Danimarkalunun konsolosları ve konsolos vekilleri ve tercümanları ve tüccarları ve onlara tâbi olub müteehhil ve mücerred olan Danimarkalu etba' ve hüddâmı cizye ve tekâlif-i sâireden mu'af olalar deyyü ahidnâme-i hümâyûnda mestur ve mesfûr Angelü İspanti Veled-i Niko hala elçi-i mümâileyhin yanında bâ berât-ı 'âlîşân tercüman olub tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve iki nefer hizmetkârları harac ve avâriz vesâir tekâlifden muâf ve müsellemler olmaları tercümanlık berât-ı şurûtunda idüğü mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyûn mucebince amel olunmak babında ferman-ı 'âlîşânım yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ca sene 1180

[95] Borç-Alacak Sorunu

İzmir gümrük emîni zide kadrehûya hüküm ki

Danimarka Kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm maslahatgüzârı Horto hutîmet avâkibuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb hala yanında tercümanlık hizmetinde olan Antonyo Veled-i Diyovani nam tercüman Nemçe tüccarlarından Tiroti Veled-i Pert-i Veled-i Matyo ve şerîki kapûdan ve Likodi Veled-i Vikodi Veled-i Fransisko nam müste'menlerin taraflarından vekîl olub bin yüz yetmiş dokuz senesi muharreminin yirmi dokuzuncu gününde İzmir tüccarlarından El hâc Ali bin Abdullah nam kimesneden bi'l vekâle otuz yedi çuval ve asgur boyası iştirâ ve semtinden yüz beş bin iki yüz kırk sekiz ve çuvalar bahasından elli beş gurusu ki min ceşşü'l mecmu'u beş bin üç yüz üç gurusu ve vekilleri mesfûr Antonyodan iddia ve mahalinde olduklarından bulunamayub hükm ve ve meblağ-i merkûmun edâsına canib-i şer'idenden bade't tenbîh olan meblağ-i merkûma tercüman-ı mesfûr El Hâc Aliye tamamen eda ve teslîm ve merkûm El-hac Ali dahî zikr olunan asgur boya semtlerine müteallik mesfûrenin zimmetlerinde bir akçe alacağı olmadığını müşîr canib-i şer'den bir kıt'a ilâm-i şer'iye verilüb asgur boyası hala İzmir Gümrüğü'nde mevcûd olduğun bildürüb sen ki gümrük emîni mümâileyhsin mezkûru âsitâne-i sa'âdetimden irsâl eylemen babında

Ek 2: (Devamı)

emr-i şerîfîm sudûrunu istidâ' eylediği ecilden vech-i meşrûh üzere amel olunmak babında fermân-ı 'âlîşânım sadır olunmak için buyurdum ki.

Fî Evâsıt-ı C sene 180

[96] Yol İzni

Edirne kadısına ve Âsîtâne-i Sa'âdet'imden Eflak ve Boğdan hudûduna varınca vâki' kuzât ve nüvvaba ve kethüdâları ve yeniçeri serdârları vesâir zîde kadrehum ve Eflak ve Boğdan voyvadalarına hüküm ki

Âsîtâne-i Saâdet'imde mukîm Danimarka kralının maslahatgüzârlarından Horto hutîmet avâkibuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhâl gönderüb Danimarkaludan Penelur nam bir nefer Danimarkalı iki nefer hizmetkârları ile Âsîtâne-i Sa'âdet'imden Edirne'ye ve andan Eflak ve Boğdan tarîklerinden vilâyetine âzim ve râht olacağını bildürüb mesfûr Danimarkalı iki nefer müste'men hizmetkârlarıyla ile her kangınızın taht-ı kazâsına dahil olurlar ise menâzil ve merâhilde ve li eclil musâlaha bir mahalde meks ve ikâmetlerinde hilâf-ı şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn cizyedârlara cizye mütâlebesi vesâirlere âhar bahane ile taaddî ve rencide ettürülmemek babında hük-m-i hümâyûnum rica eylediği ecilden vech-i meşrûh üzere amel olunmak babında fermân-ı 'âlîşânım sadır olunmuşdur buyurdum ki.

Fî Evâil- M sene 181

[97] Yol İzni

İshakçı bahren Âsîtâne-i Sa'âdet'ime varınca yol üzerinde vâki' olan kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele emînleri vesâir zâbîtana hüküm ki

Danimarka kralının Âsîtâne-i Sa'âdet'imde mukîm kapu kethüdâsı Köst (?) hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayrın yanında bâ berât tercüman olan Pol nam tercüman iki nefer hizmetkârı ve iki nefer yasaqçısı ile âsîtâne-i 'aliyyemden elçi-i mümâileyh tarafından bazı husûs ile ordu-yu hümâyûna gelüb itmâm-ı hizmet me'mûresiyle bahren gerü âsîtâne-i 'aliyyeme hamûle âzimet murâd etmeğle mesfûrun hizmetkârları mugâyir-i şurût-ı berât cizyedârlara harac vesâirelere dahi âhar bahane ile taaddî ve rencide ettirülmeyüb emnen ve salimen mürûrlarına mümâna'at olunmamak için ber-vech-i mutâd yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı M sene 183

[98] Yiyecek İçecek Temini

[Tekrar emr-i şerîf yazılmışdır Fî Evâhir-i M sene 1208]

Ek 2: (Devamı)

İzmir kadısına hüküm ki

Âsitâne-i Saâdet'imde mukîm Danimarka elçisi vekili olan kıdvet-i ayan'ül el-millet'il mesihhiyye Borno Man hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayr ordu-yu hümâyûnuma 'arzuhal gönderüb medine-i İzmir'de mukîm Danimarka konsolosu vekili yanında bâ berât-ı 'âlîşân tercüman olan Covanni Omro Veled-i Corci Omro nam tercüman ola geldiği mu'tâd üzere kendü bağından hâsıl eylediği şıralık özümü kendü hanesine nakl murâd eyledikde medine-i İzmir'deki hamr emîni ve kantar emîni taraflarından hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn ve mugâyir-i şurût-ı berât fuçu akçesi mütâlebesi ve âhar bahane ile müdâhale ve mümânaât ve rencideden hâli oldukların bildürüb emîn-i mezbûranın hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn ve mugâyir-i şurût-ı berât fuçu akçesi mütâlebesi ve âhar bahane ile zâhir olan müdâhale ve mümânaâtta men' ve def' olunmak babında sen ki İzmir kadısı mevlâna-i mümâileyhsin sana hitâben emr-i şerîfim sudûrunu istidâ ve divân-ı hümâyûnda mahfûz Danimarkaluya itâ'olunan ahidnâme-i hümâyûn ve nişân kuyudâtına müracaât olundukda kendü akçeleriyle kifâf-ı nefisleri için satun aldıkları me'kulât ve meşrubât ve levâzım-ı sâirelerine mümâna'at olunmaya deyyü ahidnâme-i hümâyûnda ve mersûm Covanni Omro Veled-i Corci Omro medine-i İzmir'de mukîm Danimarka konsolosu vekili yanında hala bâ berât-ı 'âlîşân baş tercüman olub ve tercüman olanların kendü bağından hâsıl olan şıradan olageldiği üzere fuçu akçesi talep olunmaya deyyü yedine verilen tercümanlık berât-ı şurûtunda müserrah ve münderic olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyûn ve berât şurûtu mucebince amel için emr-i şerîfim yazılmışdır.

Fî Evâil-i B sene 187

[99] Tercüman ve Adamlarını Rencide Edilmemesi

Lefkoşa mollasına dergâh-ı mu'allâm kapûcubaşlarından Kıbrıs muhassılına hüküm ki

Âsitâne-i Saâdet'imde mukîm Danimarka elçisi vekili olan kıdvet-i ayan'ül el-millet'il mesihhiyye Borno Man hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayr ordu-yu hümâyûnuma mühürlü 'arzuhal gönderüb Kıbrıs Cezîresi'nde Tuzla nam nahâlde İngiltere konsolosu olub Danimarkalı tarafından bâ emrû 'âlî konsolos vekilinin yanına bâ berât-ı 'âlîşân tercüman olan Yosef Veled-i Şiryaze nam tercüman bazı maslahat için Âsitâne-i Sa'âdet'ime gelmek iktizâ eylediğın bildürüb murûruna kimesne mümânaât eylemeyüb Âsitâne-i Sa'âdet'imden dahi avdet edilinceye dek ol mahalde olan iyâl ve evlâdi ve malı himânet ve siyânet olunmak babında siz ki mevlâna ve Kıbrıs muhassılı mümâileyümâsız size hitâben emr-i şerîfim sudûrunu istida ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz Danimarkaluya itâ'olunan ahidnâme-i hümâyûn ve nişân kuyudâtına müraca'at olundukda devlet-i 'aliyye ile Danimarka kralı beyninde musalaha-i müebbed ve dostluk ve müsâfat câri ola ve reâyâ ve berâyâ canîbinin berren ve bahren bilâ-mâni' ticaretleri câiz ola deyyü ahidnâme-i hümâyûnda ve mersûm Yosef Veled-i Şiryaze

Ek 2: (Devamı)

şer‘iyyede Kıbrıs Cezîresi’nde Tuzla nam mahalde İngiltere konsolosu olub Danimarka tarafından bâ emr-i ‘alî konsolos vekilinin yanında hala berât-ı ‘âlîşân ile tercüman olub ve tercümanlık hizmetinde olanlar oğulları ve iki nefer hidmetkârları harac ve avâriz ve kassabiye akçesi vesâir rusûm ve tekâlîf- i örfiyye teklîfiyle rencide olunmaya deyyü mezbûr tercüman bazı zamanda bir yere gitmek istedikde gidişde ve gelişde ve karada ve deryâda ve menâzil ve merâhilde kendüye ve esvâb ve davârlarına ve emvâl ve erzâk ve yanında olan adamlarına ulakdan ve ulak akçesinden ve gayrı cânîbden kimesne dahl ve taarruz eylemeyüb ahidnâme-i hümâyûn ve olageldiği üzere himâyet ve siyânet oluna deyyü yedine verilen tercümanlık berât-ı şurûtunda münderic olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın ahidnâme ve berât-ı şurûtu mucebince amel olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.Fî Evâil-i C sene 1188

[100] Yol İzni

[Emr gelüb hıfz olundu şukka yazılmışdır Fî Evâhir-i Ca sene 193]

Haleb valisine ve Haleb mollasına ve Selanik’den Haleb’e varub gelince vâki’ olan kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları vesîr zâbîtana hüküm ki

Âsitâne-i Sa‘âdet’imde mukîm Danimarka elçisi vekili Borno Man hutîmet-i avâkibuhû bi’l hayr südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arzuhâl gönderüb Selanik ve tevâbi’ iskelelerinde mukîm Danimarka konsolosu yanında hala bâ-berât-ı ‘âlîşân tercüman olan Mikail Veled-i Poselle Kassab nam tercümanın ahz ve da’vâya dair bazı umûr ve husûs için Haleb’üş-şehbâda mukîm Danimarka konsolosu vekîli yanına gidüb altı ay miktarında yine Selanik’e avdet etmek murâd eylemek bildürüb tercüman-ı mesfûr zikr olunan mahale varub gelince esnâ-i râhda menâzil ve merâhil ve’l ecli’l musalaha bir mahalde olan meks ve ikâmetinde hilâf-ı şurût-ı berât cizyedârlara cizye mütâlebesi vesâirlere âhar bahale ile taaddî ve rencide ettirilmemek babında hükmi hümâyûnum rica eylediği ecilden müddet-i merkûme iktizâsına dek şurût-ı berât-ı ‘âlîşân mucebince himâyet ve siyânet olunmak babında fermân-ı ‘âlîşânın yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ca sene 1190

[101] Eşkîyalık ve Asayiş Olayı

Mora muhassılı vezîre hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa‘âdet’imde mukîm elçi vekîli olan Borno Man hutîmet-i avâkibuhû bi’l hayr südde-i sa‘âdetime ‘arzuhâl gönderüb Mora Cezîresi’nde Balyabadra’da mukîm Danimarka konsolosu vekîli yanında bâ-berât-ı ‘âlî tercüman olan Todoraki nam tercümanın kendü halinde iken Balyabadra’da kastel dizdârı Mahmud Ağa zade Mehmed Ağa demekle ma‘rûf kimesne bazı müfsidler ile yekdil ve yekched olub tercüman-ı mesfûrun hilâf-ı şer-i şerîf katl kastıyla hanesini

Ek 2: (Devamı)

basub elini darb ile üzerine hücum ve cerh eylediğin bildürüb sen ki Mora muhassılı vezîr-i müşârünileyhsin dizdâr-ı merkûmun ol vechle olan şerr ve şekâyeti men' ve def' ile olunmak için sana hitâben emr-i şerîfim sudûrunu istidâ'-i inâyet eylediği ecilden sen ki Mora muhassılı vezîr-i müşârünileyhsin hilâf-ı şer-i şerîf ve mugâyir-i ahidnâme-i hümâyun bu güne taaddî eylediği vakit ise men' ve def' ve tercüman-ı mersûm ba'de'r rıza(?) fimâba'ad bu misüllü harekâta kastı olunmamak için dizdâr-ı merkûma takrîr ve tehvîr olunmak babında fermân-ı 'âlîşânım yazılmışdır.

Fî Evâhîr-i Ca sene 1190

[102] Eşkîyalık ve Asayiş Olayı

Bir suret-i Balyabadra voyvodası zîde mecduhuya hitâben ber vech-i meşrûh

[103] Yiyecek İçecek Temini

Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası dâme uluvuhûya ve hassa bostancıbaşıya ve Galata voyvodasına hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçi vekîli olan Borno Man hutîmet avâkibuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Danimarka elçilerinin adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i sâire elçiyânına müsâ'ade olduğu vech üzere doksan senesine mahsûben yüz elli seped üzümün iştirâ ve Galata'da vâki' hanesine nakline mümâna'at ve harc ve 'avâid namı vesâire bahane ile nesne mütâlebesiyle rencide olunmamak babında hükm-i hümâyûnum rica ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyud-ı ahkâma mürâca'at olundukda Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için Üsküdar ve havalisinden almayub taşradan götürmek üzere def'a-i vâhidede doksan senesine mahsûben yüz elli seped üzümün Galata'da Beğoğlu'nda vâki' hanesine nakline mümâna'at olunmamak için emr-i şerîfim verildiği mukayyed bulunmağın mukaddemâ sadır olan emr-i şerîf mucebince doksan senesine mahsûben yüz elli seped üzümün def'a-i vahîdede nakline mümânaat olunmamak babında fermân-ı 'âlîşân yazılmışdır.

Fî Evâhîr-i B sene 190

[104] Yiyecek İçecek Temini

Ve kadılarına ve Vize kazası nâibine hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçi vekîli olan Borno Man hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için akçesiyle taht kazânızda vâki' İstiranca ve havalisinden basdırmalık kara canavarı iştirâsına muhtaç olmağla düvel-i sâire elçiyânına müsâ'ade olduğu üzere sene-i maziye misillü

Ek 2: (Devamı)

doksan senesine mahsuben yüz elli res' kara canavarı mahal-i mezbûreden rızalarıyla satanlardan iştirâ ve Galata'da Beğoğlu'nda vâki' hanesine nakline ümenâ ve subaşılar ve Galata voyvodası ve topçubaşı vesâir zâbitân taraflarından kimesne mâni' olmayub ahidnâme-i hümâyûna mügâyir gümrük ve bac ve harc-ı 'avâid namı vesâir bahaneler ile rencide ve remide olunmamak babında hükm-i hümâyûnum rica ve divan-ı hümâyûnumda mahfûz ahidnâme-i hümâyûn ve ahkâm kuyûdatı itmâm olundukda kendü akçeleriyle kifâf-ı nefisleri için satın aldıkları me'kûlat ve meşrûbât ve levâzım-ı sâire olunmaya deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnumda mestur ve ber vech-i meşrûh yetmiş sekiz senesine mahsûben def'a-i vahidede nakline mûmâna'at olunmamak için emr-i şerîf verildiği mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyûn ve mukaddemâ sadır olan emr-i şerîfim mucebince doksan senesine mahsûben def'a-i vahideden ol mikdâr res' kara canavarın nakline mûmâna'at olunmamak babında fermân-ı âlişân yazılmışdır.

Fi Evasıt-ı L sene 190

[105] Yol İzni

[Mesfûrun yedine verilen emir gelüb hıfz olunmuşdur]

Âsitâne-i Sa'âdet'imden Bükreş ve havâlisine varub gelince vâki' kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları vesâir zâbitâna hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi vekîli olan Borno Man hutîmet avâkibuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Danimarka elçisi yanında mukîm hala bâ-berât-ı 'âlişân tercüman olan Antonyo Diyovani Veled-i Hristofilo nam tercüman bazı umûr ve husûsunu rü'yet için âsitâne-i sa'âdetimden Bükreş ve havâlisine berren irsâl eylediği Mitre Veled-i Kestoncu nam hizmetkârı baid itmâm'ül müslih yine Âsitâne-i Sa'âdetim'e avdet murâd eylediğin bildirüb mesfûr zikr olunan mahallere varub gelince esnâ-i râhda ve menâzil ve merâhilde ve'l ecli'l müsâlaha bir mahalde avan-ı meks ve ikâmetde hilâf-ı şurût-ı berât cizyedârlara cizye mütâlebesi vesâirlere âhar bahane ile taaddî ve rencide ettirülmemek babında hükm-i hümâyûnum rica ve divânda mahfûz nişân-ı hümâyûnum kuyûdâtına mürâca'at olundukda mesfûr Antonyo Diyovani Veled-i Hristofilo Danimark(?) kulu Danimarka elçisi yanında bâ-berât-ı 'âlişân tercüman olub tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve iki nefer hizmetkârları haraç ve avâriz ve kassabiye akçesi vesâir rûsûm ve tekâlif-i örfiyye teklifi ile rencide olunmayalar deyyü mesfûrun yedine verilen tercümanlık berât-ı şurûtunda mezkûr ve mukayyed bulunmağın berât şurûtu mucebince amel olunmak babında fermân-ı 'âlişânım yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ra sene 191

Ek 2: (Devamı)

[106] Yiyecek İçecek Temini

Dergâh-ı mu'allâ yeniçerileri ağası dâme uluvvehûya ve hassa bostancıbaşıya ve Galata voyvodasına ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçi vekîli olan kıdvet-i ümerâ'il millet'ül mesihhiyye Borno Man hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhâl gönderüb Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i sâire elçiyânına müsâ'ade olduğu vech üzere yüz doksan bir senesine mahsûben yüz elli seped üzümün iştirâ ve Galata'da vâki' hanesine nakline mûmâna'at ve harc-ı 'avâid namı namı vesâir bahane ile nesne mütâlebesi ile rencide olunmamak babında hükm-i hümâyûnuma rica divan-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için Üsküdar ve havâlisinden almayub taşradan götürmek üzere def'a-i vahidede doksan senesine mahsûben yüz elli seped üzümün Galata'da Beğoğlu'nda vâki' hanesine nakline mûmâna'at olunmamak için emr-i şerîfim verildiği mukayyed bulunmağın sâdir olan emr-i şerîfim mucibince doksan bir senesine mahsûben yüz elli seped üzümün def'a-i vahideye nakline mûmâna'at olunmamak babında fermân-ı âlişân yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ş sene 191

[107] Yol İzni

[Emrû gelüb kalemde hıfz olunub şukka emri yazılmışdır Fî Evâil-i Z sene 1200]

Haleb valisine ve Haleb mollasına ve Selanik'den Haleb'e varub gelince vâki' olan kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları vesâir zâbîtana hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi vekîli olan Borno Man hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhâl gönderüb Selanik ve tevâbi' iskelelerinde mukîm Danimarka konsolosu yanında halâ bâ-berât-ı 'âlîşân tercüman olan Mikail Veled-i Poselle Kassab nam tercüman bazı umur ve hususun rü'yet için Selanik'den Halebü'ş-şehbâya irsâl eylediği Corci Veled-i Simon nam hizmetkârı ba'de'l edâ el yine Selanik'e avdet-i murâd eylediğün bildürüb mesfûr zikr olunan mahallere varub gelince esnâ-i râhda ve menâzil ve merâhilde ve ve'l ecli'l müsâlaha bir mahalde avân-ı meks ve ikâmetde hilâf-ı şurût-ı berât cizyedârlara cizye mütâlebesi vesâirlere âhar bahane ile taaddî ve rencide ettirilmemek babında hükm-i hümâyûnum rica ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz nişân-ı hümâyûnum kuyûdâtına mürâca'at olundukda mesfûr Mikail Veled-i Poselle Kassab Selanik ve tevâbi' iskelelerinde Danimarka konsolosu yanında bâ-berât-ı 'âlî tercüman olub tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve iki nefer hizmetkârları haraç ve avâriz ve kassabiye akçesi vesâir rüsûm ve tekâlif-i örfiyye teklifi ile rencide olunmayalar deyyü mesfûrun

Ek 2: (Devamı)

yedine verilen tercümanlık berât-ı şurûtunda mezkûr ve mukayyed bulunmağın berât-ı şurûtu mucebince amel olunmak babında fermân-ı ‘âlîşânım yazılmışdır.

Fî Evâhir Za sene 191

[108] Yol İzni

[Emrü gelüb hıfz olunmuşdur.]

Haleb valisine ve Haleb mollasına ve Selanik’den Haleb’e varub gelince vâki’ olan kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları vesâir zâbîtana hüküm ki

Âsitâne-i Sa’âdet’imde mukîm Danimarka elçisi vekîli Borno Man hutîmet avâkibuhû südde-i sa’âdetime mühürlü ‘arzuhal gönderüb Selanik ve tevâbi’ iskelelerinde mukîm Danimarka konsolosu yanında halâ bâ-berât-ı ‘âlîşân tercüman olan Mikail Veled-i Poselle Kassab nam tercüman bazı umur ve hususunu rü’yet için bundan akdem bâ emr-i âlî Corci Veled-i Simon nam hizmetkârını Selanik’den Halebü’ş-şehbâya irsâl edüb lakin vekîl-i tercüman mersûmun mühim olan umûr-ı sâiresi vâki’ olmağla Yosef Veled-i Mikail nam hizmetkârını dahi Selanik’den Halebü’ş-şehbâya irsâl edüb lakin muktezî olduğun bildürüb mesfûr zikr olunan mahale varub gelince esnâ-i râhda ve menâzil ve merâhil ve’l ecli’l musalaha bir mahalde avân-ı meks ve ikâmetinde hilâf-ı şurût-ı berât cizyedârlara cizye mütâlebesi vesâirlere âhar bahane ile taaddî ve rencide ettirilmemek babında hüküm-i hümâyûnum rica ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz nişân-ı hümâyûnum kuyûdâtına mürâca’at olundukda mesfûr Mikail Veled-i Poselle Kassab Selanik ve tevâbi’ iskelelerinde Danimarka konsolosu yanında bâ-berât-ı âlî tercüman olub tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve iki nefer hizmetkârları haraç ve avâriz ve kassabiye akçesi vesâir rüsûm ve tekâlif-i örfiyye teklifi ile rencide olunmayalar deyyü mesfûrun yedine verilen tercümanlık berât-ı şurûtunda mezkûr ve mukayyed bulunmağın berât-ı şurûtu mucebince amel olunmak babında fermân-ı ‘âlîşânım yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Z sene 191

[109] Yol İzni

[Emrü gelüb hıfz olunub şukka emri yazılmışdır Fî Evâil-i Ca sene 193]

Yenişehir-i Fenar mollasına ve kazâ-i mezbûr muzâfâtından Galos nâhiyesi havâlisinde vâki’ Sebastine nam mahale varub gelince yol üzerinde vâki’ kuzât ve nüvvaba ve Tırhala Sancağı mütesellimi ve kethüda yerleri ve yeniçeri serdârları ve zâbîtân-ı vesâireye hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa’âdet’imde mukîm elçisi vekîli olan Borno Man hutîmet-i avâkibuhû bi’l hayr mühürlü ‘arzuhal gönderüb hala Galos’da mukim Danimarka konsolos vekîli yanında bâ-

Ek 2: (Devamı)

berât-ı ‘âlîşân tercüman olan Konstantin Veled-i Cani nam tercüman bazı umur ve husûsu için Corci Veled-i Konstantin Monasi nam hizmetkârını Galos ve havâlisinde vâki’ Sebastine nam mahale irsâl murâd eylediğin bildürüb tercümân-ı mersûmun hizmetkârı mesfûr Galosdan mahal-i merkûma varub gelince mugâyir-i şurût-ı berât cizyedârlara haraç vesâirlere dahi âhar bahane ile taaddî ve rencide ettirilmeyüb emnen ve salimen murûr ve ‘ubûruna mûmâna’at olunmamak babında için ber vech-i mu’tâd yol emrim yazılmışdır.

Fî Evâhir-i M sene 192

[110] Yol İzni

[Emri gelüb hıfz olunub şukka emri yazılmışdır Fî Evâil-i S sene 193.]

Yenişehir-i Fenar mollasına ve kaza-i mezbûr muzâfatından Galos nâhiyesi ve havâlisinde vâki’ Sebastine nam mahale varub gelince yol üzerinde vâki’ kuzât ve nüvvab ve Tırhala sancağı mütesellimi ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve zâbîtan vesâireye hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa’âdet’imde mukîm elçisi vekîli Borno Man Hutîmet-i avâkıbuhû bi’l hayr mühürlü ‘arzuhâl gönderüb halâ Galos’da mukîm Danimarka konsolosu yanında bâ-berât-ı ‘âlî tercüman olan Konstantin Veled-i Cani nam tercüman konsolos vekîl-i merkûmenin bazı umûr ve hususu için hala Galos ve havâlisinde vâki’ Sebastine nam mahale irsâl-i murâd eylediğin bildürüb tercümân-ı mesfûr mahal-i merkûmeye varub gelince mugâyir şurût-ı berât cizyedârlara haraç vesâirlere dahi âhar bahane ile taaddî ve rencide ettirilmeyüb emnen ve salimen murûr ve ‘ubûruna mûmâna’at olunmayub himâyet ve siyânet olunmak için ber vec-i mukâbele emrim yazılmışdır.

Fî 15 S sene 192

[111] Yol İzni

[Emir gelüb hıfz olunmuşdur]

Yenişehir-i Fenar mollasına ve kaza-i mezbûr muzâfatından Galos nâhiyesi ve havâlisinde vâki’ Sebastine nam mahale varub gelince yol üzerinde vâki’ kuzât ve nüvvaba ve Tırhala sancağı mütesellimi ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve zâbîtan vesâireye hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa’âdet’imde mukîm elçisi vekîli olan Borno Man hutîmet-i avâkıbuhû bi’l hayr südde-i sa’âdetime mühürlü ‘arzuhâl gönderüb halâ Galos’da mukîm Danimarka konsolos vekîli yanında bâ-berât-ı ‘âlîşânım tercüman olan Konstantin Veled-i Cani nam tercüman âhar umûr ve husûsu vâki’ olmağla Todori Veled-i Coni nam hizmetkârı dahi Galos ve havâlisinde mukîm Sebastine nam mahale irsâl murâd eylediğin bildürüb tercümân-ı mesfûrun hizmetkârı mesfûr

Ek 2: (Devamı)

Galosdan mahal-i merkûma varub gelince mugâyir şurût-ı berât cizyedârlara cizye mütâlebesi vesâirlere dahi âhar bahane ile taaddî ve rencide ettrilmeyüb mürûr ve ‘ubûruna mûmâna‘at olunmamak için ber vech-i mu‘tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı S sene 192

[112] Tercümanlara Karşı Aykırı Uygulamalarda Bulunulmaması

[Konsolos ve konsolos vekilleri ve tercümanları ve tüccârı ve onlara tâbi olub müteehhil ve mücerred olan]

Haleb valisi vezire ve Haleb mollasınaa hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa‘âdet’imde mukîm elçiyân vekîli olan Borno Man hutîmet-i avâkıbuhû bi’l hayr der-bâr-ı atûfet kararına takdîm eylediği bir kıt’a mühürlü takrîr kağıdının hulasâ-ı mefhûmunda medine-i Haleb’de mevcûd mâl-ı mîrî olmak üzere yüz bin gurus mikdârı akçeye rızalarıyla kabul ve âsitâne-i ‘aliyyeme poliçe olunmak babında sâdır olan emri ‘âli lede’l vürûd medine-i Haleb’de Danimarka konsolos vekîli yanında bâ berât-ı ‘âlîşân tercüman olan Simontob Veled-i nam tercümanın Âsitâne-i ‘Âliyye’nde şerîki olmadığından poliçeye talep ve ragıb vekîl iken meblağ-ı mezbûrdan akçe alub Âsitâneye poliçe idersun deyyü hilâf-ı şer-i şerîf ve mugâyir-i ahidnâme-i hümâyûn gûna gün mühr-i berât ile tercüman-ı mersûma taaddî olduğun konsolos vekîli merkûm elçi vekîli mûmâileyhe tahrîr ve inhâ ve fî mabâad poliçe akçesi namı ve husûsât-ı sâire ile mûgâyir ahidnâme-i hümâyûn tercüman-ı mersûma haber ve tazyîk olunmayub himâyet ve siyânet olunmak babında emr-i şerîfim sudûrunu istid‘â ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda memâlik-i mahrûsemde mukîm Danimarkalunun itbâl ve huddâmı cizye ve tekâlîf-i sâireden mu‘âf olalar deyyü Danimarkaluya î‘tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mestûr ve mukayyed bulunmağın hilâf-ı şer’i şerîf ve mugâyir-i ahidnâme-i hümâyûn taaddî olunmamak fermânım olmayın siz ki vezîr-i müşâr ve mevlâna-i mûmâileyhümâsız ber-vech-i muharrer Danimarka tercümanı mesfûra hilâf-ı şer-i şerîf ve mugâyir- i ahidnâme-i hümâyûn taaddî olduğu vâki olduğun halde men’ ve def’ ihtimâm ve himâyet ve siyânetleri husûsuna dikkat olunmak babında fermân-ı ‘âlîşân yazılmışdır.

Fî Evâil Ra sene 192

[113] Yiyecek İçecek Temini

Haleb valisi vezîre ve Haleb mollasına hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa‘âdet’imde mukîm elçi vekîli olan Borno Man hutîmet-i avâkıbuhû bi’l hayr mühürlü ‘arzuhal gönderüb Medine-i Haleb’de mukîm Danimarka konsolos vekili yanında bâ-berât-ı ‘âlîşân tercüman olan Simontob Veled-i Haymstone nam tercümana mîrî hinta iştirâsı için

Ek 2: (Devamı)

âsitânededen Medine-i Haleb'e vurûd eden mübâya'acılar hilâf-ı şer'i şerîf ve mûgâyir ahidnâme-i hümâyûn akçe mütâlebesiyle taaddî ve rencide eyledikleri konsolos vekîli merkûm elçi vekîli mümâileyh tahrîr ve inhâ ve fî mâba'ad merkûmların tercüman-ı mesfûre akçe mütâlebesiyle taaddî ve rencideleri üzerinden men' ve def' olunmak babında emr-i şerîfîm sudûrunu istid'â ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda memâlik-i mahrûsede mukîm Danimarkalunun konsolos ve konsolos vekîlleri ve tercümanları ve tüccarı ve adamlarına tâbi' olub müteehhil ve mücerred olan Danimarkalu itbâ' ve huddâmı cizye ve tekâlif-i sâireden mu'âf olalar deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mestûr ve mukayyed bulunmağın hilâf-ı şer'i şerîf ve mûgâyir ahidnâme-i hümâyûna taaddî olunmamak babında fermân-ı 'âlîşânım yazılmışdır.

Fî Evâil Ra sene 192

[114] Yol İzni

Selanik sancağı mutasarrıfına ve Selanik mollasına ve İzmir'den Selanik'e varub gelince vâki' olan kuzât ve nüvvaba ve kethüda yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele emînleri ve zâbîtân-ı sâireye hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçi vekîli Borno Man hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr mühürlü 'arzuhal gönderüb İzmir'de mukîm Danimarka konsolosu vekîli yanında bâ-berât-ı 'âlîşân tercüman olan Covanni Omro Veled-i Corci Omro nam tercüman Munid Salim veled-i Samuil Salem nam hizmetkârının yanından tard etmekle hala hizmetinde olan Yaniçilo Veled-i Panayati Çilo nam hizmetkârının bazı umûr ve husûsu için İzmir'den Selanik'e götürmek murâd eylediğın bildürüb tercüman-ı mersûmun hizmetkârı mesfûr İzmir'den mahal-i merkûma varub gelince mugâyir-i şurût-ı berât cizyedârlara cizye mütâlebesi vesâirlere âhar bahaneleriyle taaddî ve rencide ettrilmeyüb emnen ve sâlimen murûr ve 'ubûruna mümâna'at olunmamak için ber-vech-i mu'tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâhir Ca sene 192

[115] Yiyecek İçecek Temini

Dergâh-ı mu'allâ yeniçerileri ağası dame 'uluvvehûya ve hassa bostancıbaşıya, Galata voyvodası zide mecduhûya hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçi vekîli olan Borno Man hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr mühürlü mektûb gönderüb Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i sâire elçiyânına müsâ'ade olunduğu vech üzere sene-i sâbıka misillü yüz doksan iki senesine mahsûben yüz elli seped üzümün iştirâsına ve Galata'da vâki' hanesine nakline mümâna'at ve harc

Ek 2: (Devamı)

ve ‘avâid namı vesair bahane ile nesne mütâlebesiyle rencide olunmamak babında hükm-ü hümâyûnum ricâ ve divan-ı hümâyûnda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca‘at olundukda Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için Üsküdar ve havâlisinden almayub taşradan götürmek üzere def‘a-i vâhideden doksan bir senesine mahsûben yüz elli seped üzümün Galata Beğoğlu’nda vâki’ hanesine nakline mümâna‘at olunmamak için emr-i şerîfim verdiği mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mucebince doksan iki senesine mahsuben yüz elli seped üzümün defa-i vahide nakline mümâna‘at olunmak babında fermân-ı âlişânım yazılmıştır.

Fî Evâhir-Ş sene 192

[116] Yol İzni

[Emrû gelüb kalemde hıfz olunmuştur.]

İzmir mollasına ve İzmir ve havâlisinde vâki’ kuzât ve nüvvaba ve kethüda yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele eminleri ve zâbâtân-ı vesâireye hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa‘âdet’imde mukîm elçisi vekili Borno Man hutîmet-i avâkibuhû bi’l hayr mühürlü ‘arzuhâl gönderüb İzmir’de mukîm Danimarka konsolosu vekîli yanında bâ-berât-ı ‘âlî tercüman olan Covanni Omro Veled-i Corci Omro nam tercüman Tehabed Veled-i Canbaz nam hizmetkârı bazı umûr ve husûsu için İzmir ve havâlisine göndermek murâd eylediğın bildirib tercüman-ı mersûmun hizmetkârı mesfûr mahal-i merkûma varub gelince mugâyir şurût-ı berât cizyedârlara cizye mütâlebesi vesâirlere dahi taaddî ve rencide ettirilmeyüb emnen ve sâlimen murûr ve ‘ubûruna mümâna‘at ettirilmemek için berât-ı şurûtuna mürâca‘at ile ber-vech-i mu’tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâhir-i N sene 192

[117] Gemi Geçiş İzni

Boğazhisarları nâiblerine ve Boğazhisarları dizdârlarına hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü ‘arzuhâl gönderüb Danimarka kapûdanlarından İshos Sofnehum nam kapûdan rakîb olduğu Dekorton ta‘bîr olunur bir kıt’a sefinesi için ber-vech-i mu’tâd izn-i sefine emri yazılmışdır.

Fî Evâil-i Za sene 192

[118] Borç-Alacak Sorunu

Sarıgöl kadısına ve Rumeli mütesellimine hüküm ki

Ek 2: (Devamı)

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçisi vekili olan Borno Man hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayr mühürlü 'arzuâhâl gönderüb Selanik'de mukîm bâ berât-ı 'âlî Danimarka konsolosu olan Dimitriyo Kobrano nam konsolosun kazâ-i mezbûre Maho(?) Koşono nam karye mütemekkinlerinden Tomo Veled-i Nomal ve Yovan Veled-i Papalupe nam zimmîler zimmetlerinde birbirleri kefâletlerine bin yüz seksen senesinden berü başka başka ber muceb-i temsessükât altı bin dokuz yüz on guruş ve Yovan Veled-i Papatonos nam zimmî hizmetinde dahi dört yüz yetmiş altı guruş ve yine kazâ-i mezbûre tâbi' Gölkaşence nam karye mütemekkinlerinden Tohor? Veled-i Yani Şargon nam zimmî hizmetinde dahi yedi bin üç yüz doksan guruş ve Konstantin Veled-i Yani ve Tahor Veled-i Marko nam zimmîler zimmetlerinde dahi iki bin yedi yüz otuz bir guruş alacak hakkı olmağla taleb eyledikde her biri birer güne çilelerinden nâşî edada muhâlefet ve ibtâl-i hak sevdasında oldukların bildürüb şer'le görölüb mesfûrların zimmetlerinde olan ol mikdâr guruşu alıverüb ihkâk-ı hak olunmak babında emr-i şerîfim sudûrunu istid'a etmeğın mahalinde şer'le görölüb ihkâk-ı hak olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Za sene 192

[119] Konsolos Tayini

[Elçi vekîlinin mühürlü 'arzûhâli sened olmak üzere hıfz olunub emr-i atiki taleb olunmaya deyyü fermân-ı 'âlî sadr olmuştur.]

Narda kadılarına ve Narda voyvodası zîde mecduhûya hüküm ki

Taht-ı 'âlî baht-ı osmâni culûs-u hümâyûnum mihnet-i ma'riferim vâki' olmağla umûmen tecdîd-i ahkâm-ı fermânım olmağın Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçi vekîli olan Borno Man hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayr mühürlü 'arzûhâl gönderüb Narda ve tevâbi' iskelelerine Danimarka bayrağı altında gemileriyle gelüb ve giden tüccar ve reâyânın umûr ve maslahatın görmek için Narda'da mukîm Nemçe konsolosu olan Filibo Tiryondoli şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince Danimarka konsolosluğu vekâleti tevcîh ve sipâriş olunmağla ahidnâme-i hümâyûn mucebince bundan akdem emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve divân-ı hümâyûnda mahfuz ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekîlleri ve tercümanlar bulunduğu bi'l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekîlleri ve tercümanlar ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mestûr ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyûn mucebince amel olunmak için bin yüz yetmiş beş senesi evâsıt-ı muharrem tarihiyle mevcûd konsolos olan hüdevandigar-ı sâbık cennet mekân firdevs aşiyân Sultan Mustafa han-ı tâbe serâhu zamanında emr-

Ek 2: (Devamı)

i şerif verildiğini bildürüb verilen emr-i ‘âlîşân tecdîd olunmk babında inâyet-rica olmağla vech-i meşrûh üzere amel olunmak babında fermân-ı ‘âlîşânım yazılmışdır.

Fî Evâil-i Z sene 192

[120] Yol İzni

Belgrad muhafızı vezire ve Belgrad kadısına ve Galos havâlisinde vâki’ Sebastine nam mahalden Belgrad’a varub gelince yol üzerinde vâki’ kuzât ve nüvvaba ve kethüda yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele ümenâsı ve zâbîtân-ı sâireye hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü ‘arzuhal gönderüb hala Galos’da mukîm İsveç konsolosu olub Danimarkalu tarafından bâ emr-i ‘âlî konsolos vekîli olan Hozef Bartelmi nam İsveçlünün yanında bâ-berât-ı ‘âlîşân tercüman olan Konstantin Veled-i Cani nam tercüman Corci Veled-i Konstantin Markos nam hizmetkârını bundan akdem bâ fermân-ı ‘âlî Sebastine nam mahale irsâl olunmağla bu def’a tercüman-ı mersûmun âhar umûr ve husûsu vâki’ olduğundan yine mezkûr hizmetkârını Sebastine’den Belgrad’a irsâli muktezî olduğun bildürüb tercüman-ı mersûmun hizmetkârı mesfûr Sebastine’den mahal-i merkûma varub gelince esnâ-i râhda ve menâzil ve merâhilde ve li eclil musalaha ve bir mahalde avân-ı meks ve ikâmetde hilâf-ı şurût-ı berât cizyedârlara cizye mütâlebesi vesâirlere dahi âhar bahane ile taaddî ettirilmeyüb murûr ve ‘ubûrlarına mümâna‘at ettirilmemek için berât-ı şurûtuna mürâca‘at eyleye ber-vech-i mu’tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâhir-i S sene 193

[121] Yol İzni

Narda havâlisinde vâki’ kuzât ve nüvvaba ve Narda voyvodası ve kethüda yerleri ve yeniçeri serdârları ve zâbîtân-ı sâireye hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü ‘arzuhal gönderüb memâlik-i mahrûsede mukîm Danimarkalunun konsolosları ve konsolos vekîlleri ve tercümanları ve tüccar ve onlara tâbi’ olub müteehhil ve mütemed olan Danimarkalu itbâ’ ve huddâmı cizye ve tekâlif-i sâireden mu‘âf olunalar deyyü ahidnâme-i hümâyûnda müsarrıf olduğuna binâen halâ Narda’da mukîm Danimarkalu tarafından bâ emr-i ‘âlî konsolos vekîli olan Filibo Tiryandoli nam konsolosun itbâ’ından Mikail Veled-i İstemadi nam müste‘men Nardada konsolos-ı mezbûrun vâki’ olan umûr ve maslahatını rü‘yet için havâlisinde murûr ve ‘ubûr üzere olduğun inhâ ve mesfûr Mikail Veled-i İstemadi maslahatını rü‘yet için havâlisinden murûr ve ‘ubûruna mugâyir-i adihnâme-i hümâyun cizyedârlara cizye ve tekâlif-i sâire ile rencide olunmamak için adihnâme-i hümâyun mucebince ber-vech-i mu’tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ra sene 193

Ek 2: (Devamı)

[122] Yol İzni

Rumili valisine ve Galos'dan Gölkasrı kazâsına tâbi' Sebastine nam mahale varınca yol üzerinde vâki' kuzât ve nüvvaba ve kethüda yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele ümenâsına zâbitân-ı sâireye hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzuhal gönderüb tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve iki nefer hizmetkârları harac ve 'avârız ve kassabiye akçesi vesâir rusûm ve tekâlif-i 'örfiyye teklîfi ile rencide olunmaya deyyü mesfûrun yedine verilen tercümanlık berât-ı şurûtunda münderic olduğuna binâen halâ Galos'da mukîm Danimarka konsolosu vekîli yanında bâ-berât-ı 'âlîşân tercüman olan Konstantin Veled-i Cani Nam tercüman konsolos vekîli merkûmun ve kendünün bazı umûr ve husûs için Gölkasrı kazâsına tâbi' Sebastine nam mahale gitmesi muktezî olduğunu bildürüb tercüman-ı mesfûr zikr olunan mahale varınca esnâ-i râhda ve bir mahalde avân-ı meksinde ve hilâf-ı şurûr-ı berât ve mugâyir-i ahidnâme-i hümâyûn cizyedârlara cizye mütâlebesi vesâirlere âhar bahane ile taaddî ve rencide olunmayub siyânet olunmak babında sen ki vezîr-i müşârünileyhsin sana hitâben emr-i şerîfim sudûrunu istid'â etmeğın sen ki vezîr-i müşârünileyhsin ahidnâme-i hümâyûn ve berât-ı şurûtu mucebince amel olunmak babında yol emri yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ca sene 193

[123] Yol İzni

Selanik sancağı mutasarrıfı vezîre ve Haleb valisi vezîre ve Selanik ve Haleb kadılarına ve Selanik'den Haleb'e varınca vâki' olan kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele ümenâsı zâbitân-ı sâireye hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzuhal gönderüb tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve iki nefer hizmetkârları harac ve 'avârız ve kassabiye akçesi vesâir rusûm ve tekâlif teklîfi ile rencide olunmaya deyyü mesfûr yedine verilen tercümanlık berât-ı şurûtunda münderic olduğuna binâen halâ Selanik'de mukîm Danimarka konsolosu olan Dimitriyu Kobrono nam konsolosun ahz ve î'tâya dair bazı umûr ve husûs için yanında bâ-berât-ı 'âlî tercüman olan Mikail Veled-i Poselle Kassab nam tercüman Haleb'üş-şehbâda ikâmet eden Danimarka konsolos vekîli yanına göndermesi muktezî olduğun bildürüb tercüman-ı mersûm mahal-i merkûma varınca esnâ-i râhda ve bir mahalde avan-ı meksinde ve hilâf-ı şurûr-ı berât ve mugâyir-i ahidnâme-i hümâyûn cizyedârlara cizye mütâlebesi vesâirlere âhar bahane ile taaddî ve rencide ettirilmemek için ahidnâme-i hümâyûn ve berât-ı şurûtu mucebince amel olunmak babında yol emri yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ca sene 193

Ek 2: (Devamı)

[124] Yiyecek İçecek Temini

Dergâh-ı mu'allâ yeniçerileri ağası dâme uluvvuhûya ve hassa bostancıbaşıya ve Galata voyvodası zîde mecduhûya hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka elçisi vekîli olan Borno Man hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr mühürlü 'arzuhâl gönderüb Danimarka elçilerinin adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i sâire elçiyânına müsâ'ade olduğu vech üzere sene-i sâbika misillü yüz doksan üç senesine mahsûben yüz elli seped üzümün iştirâ ve Galatada vâki' hanesine nakline mümâna'at ve harc ve avâid namı vesâire bahaneleriyle nesne mütâlebesiyle rencide olunmamak babında hüküm-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için Üsküdar ve havalisinden almayub taşradan götürmek üzere def'a-i vâhidede doksan iki senesine mahsûben yüz elli seped üzümün Galata'da Beğoğlu'nda vâki' hanesine nakline mümâna'at olunmamak için emr-i şerîfim verildiği mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mucebince doksan üç senesine mahsûben yüz elli seped üzümün def'a-i vahîdde nakline mümâna'at olunmamak babında emr-i şerîfim yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ş sene 193

[125] Yol İzni

[Mesfûrun yedine verilen emr gelüb hıfz olunmuşdur.]

Âsitânedden Burusaya varub gelince yol üzerinde vâki' olan kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele ümenâsı ve zâbâtân-ı sâireye hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzuhâl gönderüb hala yanında bâ-berât-ı 'âlî tercüman olan Antonyo Diyovani Veled-i Hristofilo kendü umûruyla Aydos oğlu Servine nam hizmetkârını Burusa canîbine göndermekle ber-vech-i mu'tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Z sene 193

[126] Tercümanın Uyarılması

[Battalı kaydı tobyasında mahfûzdur.]

Yenişehir kazâsı muzâfâtına ve Galos kadısı nâibine hüküm ki

Sadrazam mektûbcusu hulefâsından el-Hâc Hâfiz Mehmed zîde mecduhûnun bâ-berât-ı 'alî mutasarrıf olduğu ze'âmet-i hülâkâtından Kesriye kazâsına tâbi' Selhine nam karyenin defter reâyâlarından olan bundan akdem Galosda mukîm Danimarka konsolosu yanında Konstantin Veled-i Cani tercüman nasb ve ta'yîn olmakdan nâşî tercümanı olduğu konsolosun yanına gitmeyüb

Ek 2: (Devamı)

mugâyir-i berât karye-i mezbûrede beyhude ve meks ve ikâmet ve karye-i mezbûre reâyâsını ızrâr ve taaddî eyledikde mümâileyh el-Hâc Hâfız Mehmed zîde mecduhû ‘arzuhal mukaddemâ inhâ ve berât ile tercüman olan mesfûr karye ze‘âmeti... furûht-ı birle reâyâyı ızrâr eyleyüb yedinde olan berâtı mucebince tercüman olduğu konsolosun bâ berât-ı meks ve ikâmet edilmesi istidâ’ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz nişân defterleri tettebbü olundukda halâ Galosda mukîm İsveç konsolos olub Danimarkalı tarafından bâ fermân-ı ‘âlî konsolos vekîli yanında Konstantin Veled-i Cani nam tercüman nasb ve ta’yîn olunub ahidnâme-i hümâyûn mucebince ola geldiği üzere yüz doksan bir senesi zil ka’desinin beşinci gününde âsitâne-i ‘âliyyede mukîm Danimarka elçisi istidâ’sıyla berât verildiği mukayyed olduğuna binâen mesfûr Konstantin Veled-i Cani konsolosu tarafından hizmet-i lâzimesini rü’yet için ta’yîn olunmuş olmayub fi’l hakîka me’mûr olduğu konsolosu yanına gitmeyüb karye-i mezbûrede beyhude meks ve reâyâyı ızrâr eyledikde vâki’ olduğu bilâ-mûceb fukara-yı raiyeti ızrâr kastıyla karye-i mezbûreye aldırmayub ber muceb-i mugâyir-i şurûtu yanında hizmet taaddîye rü’yet ve mugâyir-i şurût-ı berât def’ ve harekete tasrîb ve mücânebet eylemek üzere tercüman-ı mersûm konsolos marifetiyle tenbîh ve te’kîd ‘ilâm-ı emr-i şerîf î’tâsı iktizâ eylediğin reis‘ül-küttâb-ı sâbık ‘ilâm ve ‘ilâmı mucebince tercümanın karye-i mezbûrede beyhûde meksi vâki’ ise ber muceb-i şurûtu konsolosu hizmetinde olunmak babında işbu sene-i mübârek-i evâil-i şabanında Galos nâibine hitâben olunması muhtevî emr-i şerîfim sâdır olub bu def’a mümâileyh El-Hâc Hâfız Mehmed zîde mecduhûya Der Sa‘âdet’ime takdîm eylediği ‘arzuhalinde ber vech-i muharrer sâdır olan emr-i ‘âlî mucebince tercüman-ı mesfûrun keyfiyeti halî bi arz-ı ahali ve reâyâdan hakikât vechiyle istikzâr olundukda tercüman-ı mesfûr kendü halinde arz-ı güruhtan olub hilâf-ı şer bir ferde vaz’ ve vekîl olunmayub hafiyât isnâd olunan murâdgir vakt olub kendüden bi’l cümle ahâli ve reâyâ hoşnut olmadıklarından gayrı mesfûrun karye-i mezbûreden meks ve ikâmeti dahi beyhûde olmayub konsolosu hizmetinde li eclil musalah me’mûr olduğunu sahiyen tarafına ihbâr eylediklerin inhâ ve emr-i merkûmun kararı terkîn ve ‘ilâm-ı hal-i huyutunda emr-i şerîf sudûrunu istidâ’ ve husûs-ı mezbûr minvâl-i muharrer üzere olduğunu sahi âsitâne-i ‘âliyyemde mukîm Danimarka elçisi vekîli Borno Man hutîmet-i avâkıbuhû bi’l hayr mühürlü ‘arzuhalinde tahrîr ve istirhâm ve ber vech-i muharrer tercüman-ı mesfûrun karye-i mezbûrede meks ve ikâmeti beyhûde olmayub li eclil musalah me’mûr olduğunu vurûd eden

‘arzuhalî nâtik olmağla tercüman-ı mesfûr kendi halinde olub ahali ve reâyâyı tekerrür ve ta‘cîz ızrar ile taaddî eylemediği vâki’ olduğu sûretde istidâ’ olunduğu üzere emr-i mezbûrun kaydı ...ve ‘ilâm-ı halî zinnında ...iddiası î’tâsı bi’l fiil reis‘ül-küttâb Halil Hamid dâme mecduhû ‘ilâm etmeğin ‘ilâmı mucebince emr-i merkûmun kaydı terkîn ve ‘ilâm halîemr-i ‘âlî yazılmışdır.

Fî Evâil-i Z sene 193

Ek 2: (Devamı)

[127] Yol İzni

[Tercüman-ı mesfûrun hizmetinde olan mesfûr yedine verilen emir gelüb hıfz olunmuştur.]

Selanik mollasına ve Âsitâne-i Sa'âdet'imden Selanik'e varub gelince yol üzerinde vâki' olan kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele ümenâsı ve zâbitân-ı sâireye hüküm ki Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzuhal gönderüb halâ yanında mukîm bâ berât-ı 'âlî tercüman olan Anton Veled-i Tekfur nam tercüman Manoil Veled-i Kegerok nam ademisini ahz ve î'tâya dair kendü umûrun Selanik cânîbine göndermekle şurût-ı berât mucebince ber mu'tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Z sene 193

[128] Yol İzni

[Battalda hıfz olunmuştur.]

Âsitâne-i Sa'âdet'imden Boğazhisarları'na varub gelince yol üzerinde vâki' olan kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele ümenâsı ve zâbitân-ı sâireye hüküm ki Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzuhal gönderüb halâ yanında mukîm bâ berât-ı 'âlîşân tercüman olan Anton Veled-i Tekfur nam tercüman Ekfur Veled-i Vakıt nam ademisini bazı umûr ve husûsu için Boğazhisarlarına göndermekde şurût-ı berât mucebince ber mu'tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Z sene 193

[129] Yol İzni

[Tercüman-ı mesfûr helâk olunmağla yerine âharı nasb olunub ve işbu emr-i 'âlî gelüb battalı hıfz olunmuştur ve yerine âhar hizmetkâr istihdâm olunmuştur Fî Evâil-i L sene 212.]

Rumili valisine ve Narda'daki Gölkesri kazâsına tâbi' Sebastine nam karyeye varunca yol üzerinde vâki kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele ümenâsına zâbitân-ı sâireye hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçiyân vekîli Borno Man hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr mühürlü 'arzuhal gönderüb Narda ve tevâbi' iskekelerinde mukîm Danimarka konsolosu vekîli yanında mukîm bâ berât-ı 'âlîşân tercüman olan Duka Veled-i Mihail nam tercüman vekîl-i merkûm li eclil musalaha Narda'dan karye-i mezbûreye irsâl murâd eylemekle tercüman-ı mesfûr dahi rüyet-i umûr-ı me'mûresive 'âlî husûsu idare için karye-i mezbûreye 'azîm ve râkib olduğun inhâ ve tercüman-ı mezbûrun Narda karye-i mezbûrun murûruna mûmâna'at olunmayub esnâ-i râhda ve bir mahalde hin-i meksinde dahl müğâyir-i şurût-ı berât kendüsü ve iyâl ve evlâdı cizye talebi ve kassabiye akçesi vesâir rûsûm ve tekâlîf-i 'örfiyye teklifi ile rencide olunmayub ber-muceb-i şurût-ı

Ek 2: (Devamı)

berât-ı ‘âlî himâyet ve siyânet olunmak babında emr-i şerîfim sudûrunu istîd’â ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz nişân kuyûdâtına nazar olundukda mesfûr Duka Veled-i Mihail konsolos vekîli nerkûmun yanında halâ berâtımla tercüman olub tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve iki nefer hizmetkârları harac ve ‘avârız ve kassabiye akçesi vesâir rusûm ve tekâlîf-i ‘örfiyye teklîfi ile taaddî olunmaya ve kezâlik kendüsü ve evlâdı ve hizmetinde olan câriyeri harac ve kassabi akçesinden mu‘âf ve müsellemler olalar deyyü yedine verilen tercümanlık berât-ı şurûtunda münderic idüğü mestûr ve Galos’da mukîm konsolos vekîli merkûmun yanında olan tercüman vekîl-i merkûmun umûru için karye-i merbûreye irsâl olunmağla mahal-i mezbûreye varınca esnâ-i râhda ve bir mahalde avan-ı meksinde mûgâyir-i şurût-ı berât mütalâbât-ı merkûme ile ta‘cîz ve â‘tâfına ruhsat verilüb himaye olunması babında ber-muceb-i şurût-ı berât sene-i mazi cemâziye‘l evvelisinde mils-i münîfi olarak bir kıt’a yol hükmü verildiği mukayyed olduğuna binâen şurût-ı berât ve mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mucebince amel olunmak babında fermân-ı ‘âlîşân yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı M sene 194

[130] Yol İzni

[Tercüman-ı mesfûr helâk ve yerine âharı istihdâm olunmağla ve işbu emr-i şerîf battalda hıfz olunmuşdur ve yerine âhar hizmetkâr istihdâm olunmuşdur Fî Evâhir-i L sene 212.]

Rumeli valisine ve Nardadaki Gölkesri kazâsına tâbi’ Sebastine nam karyeye varub gelince yol üzerinde vâki’ kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele ümenâsına zâbitân-ı vesâireye hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü mektûb gönderüb Narda ve tevâbi’ iskelelerinde mukîm Danimarka konsolos vekîli yanında bâ berât-ı ‘âlîşân tercüman olan Duka Veled-i Mihail nam tercüman ticaret-i müte‘allik bazı umûrunu rü’yet için Kosto Veled-i Lazaro nam hizmetkârını karye-i mezbûreye irsâli iktizâ etmeğle ahidnâme-i hümâyûn ve şurût-ı berât mucebince ber mu‘tâd yol emri yazılmışdır. Fî Evâhir-i S sene 194

[131] Yol İzni

[Bu dahi hıfz olunmuşdur.]

Rumeli valisine ve Narda’dan Siroz’a varub gelince yol üzerinde vâki’ kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele ümenâsına zâbitân-ı sâireye hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü ‘arzuhal gönderüb Narda ve tevâbi’ iskelelerinde mukîm Danimarka konsolos vekîli yanında bâ-berât-ı ‘âlî tercüman olan Duka Veled-i Mihail nam tercüman ahz ve

Ek 2: (Devamı)

î'tâyâ dâir bazı umûr ve husûsunu rü'yet için Parlisi Veled-i Hiristo nam hizmetkârını Siroz cânîbine göndermeğle ahidnâme-i hümâyûn ve şurût-ı berât mucebince ber mu'tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâhir-i S sene 194

[132] Yol İzni

[Battalda hıfz olunmuşdur.]

Haleb valisine ve Haleb mollasına ve âsitâne-i sâ'adetimden Haleb'e varub gelince yol üzerinde vâki' kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele ümenâsına ve zâbitân-ı sâireye hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzuhal gönderüb hala yanında bâ berât-ı 'âlî tercüman olan Antonyo Diyovani Veled-i Hristofulo nam tercümanın kendü umûruyla Kerope Veled-i Artin nam hizmetkârını Haleb'e göndermekle ber mu'tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı B sene 194

[133] Yol İzni

[Battalda hıfz olunmuşdur.]

Sayda valisine ve Âsitâne-i Sa'adet'imden Sayda'ya varub gelince yol üzerinde vâki' kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele ümenâsına zâbitân-ı sâireye hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzuhal gönderüb hala yanında bâ-berât-ı 'âlî tercüman olan Antonyo Diyovani Veled-i Hristofulo ... nam tercüman Manobel Veled-i Merkan nam hizmetkârını Sayda'ya göndermekle berât-ı şurûtu mucebince ber mu'tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı B sene 194

[134] Yol İzni

[İşbu emri 'âlî hal olub hin-i zuhûrunda kaleme teslim eylemek şartıyla maslahâtgüzâr-ı mersûmun müte'ahhid olduğu şikkına bir kıt'a senedi hıfz olunub yerine âharı istihdâm olunmuşdur Fî Evâhir-i S sene 214.]

İzmir mollasına Âsitâne-i Sa'adet'imden İzmir'e varub gelince yol üzerinde vâki' kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele ümenâsına ve zâbitân-ı sâireye hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzuhal gönderüb hala yanında bâ-berât-ı 'âlî tercüman olan Kemal

Ek 2: (Devamı)

Şamuil Veled-i Arslan Tirevezi nam tercüman Hayim İzrail Veled-i İsak nam hizmetkârını bazı umûr ve husûs için İzmir'e göndermekle berât-ı şurûtu mucebince ber mu'tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Lsene 194

[135] Konsolos Vekili Tayini

[Tecdîd olunmuşdur Fî Evâsıt-ı L sene 4.]

İskenderiye-i Msr kadısına hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzuhâl gönderüb Bahr-i Sefidde vâki' İskenderiye-i Msr limanına Danimarka bayrağı altında gemilerle gelüb ve giden tüccar reâyânın umûr ve maslahatların görmek için bundan akdem sâdır olan emr-i şerîfimle İskenderiye'de mukîm Danimarka konsolos vekîli olan Covanni Maryon hâlik olub hizmeti mu'attal olmağla mesfûrun yerine Covanni Cezebbe Bıratelli nam müste'men şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince Danimarka konsolos vekîli nasb ve ta'yîn olduğun bildürüb ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince emr-i şerîfim verilmek babında inâyet-i ricâ ve divân-ı hümâyûnda mahfûz ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele ve liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekilleri ve tercümanlar bulunduğu bi'l-cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekilleri ve tercümanlar ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler deyyü Danimarkaluya verilen ahidnâme-i hümâyunda mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyun mucebince amel olunmak babında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Evâhir-i S sene 195

[136] Yol İzni

İzmir mollasına ve Âsitâne-i Sa'âdet'imden İzmir ve havâlisine varub gelince yol üzerinde vâki' kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele ümenâsına ve zâbitân-ı sâireye hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzuhâl gönderüb bazı umûr ve husûsu için adamlarından Covanni Veled-i Zafiri nam müste'men İzmir ve havâlisine göndermekle ahidnâme-i hümâyun mucebince ber mu'tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı R sene 195

[137] Yol İzni

[Battalda hıfz olunmuşdur.]

Ek 2: (Devamı)

Selanik'den Siroz ve havâlisine varub gelince yol üzerinde vâki' kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele emînleri ve zâbitân-ı sâireye hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzuhal gönderüb Selanik ve tevâbi' iskelelerinde mukîm Danimarka konsolosu olan Dimitriyo Kobrano nam konsolosun oğlu Ciyovani Kobranoyu bazı umûr için Selanik'den Siroz ve havâlisine göndermekle ber mu'tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ca sene 195

[138] Yol İzni

[Battalda hıfz olunmuşdur.]

Bahr-i Sefid'de vâki' İskenderiye-i Msr limanından Haleb'e varub gelince yol üzerinde vâki' kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele emînleri ve zâbitân-ı sâireye hüküm ki Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzuhal gönderüb İskenderiye-i Msr limanında bâ emri 'âlî Danimarka konsolos vekîli olan Covanni Cezabbe Bratelli nam müste'menin yanında bâ-berât tercüman olan Yosef Veled-i Abraham Hamavi nam tercümanı İskenderiye-i Msr limanından umûr husûsunu rü'yet için Haleb'de Danimarka konsolos vekîli yanına göndermekle ber mu'tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâhir-i C sene 195

[139] Yol İzni

Selanik'den Morfi(?) ve havâlisine varub gelince yol üzerinde vâki' kuzât ve nüvvab zîde fazlehûma ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele emînleri ve zâbitân-ı sâireye hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzuhal gönderüb Selanik ve tevâbi' iskelelerinde bâ-berât Danimarka konsolosu olan Dimitriyo Kobrano nam konsolosun oğlu Covanni Kobrano'yu umûr için Selanik'den Morfi? ve havâlisine götürmekle ber mu'tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı B sene 195

[140] Yol İzni

Bahr-i Sefid'de vâki' İskenderiye-i Msr limanından Haleb'e varub gelince yol üzerinde vâki' kuzât ve nüvvab zîde fazlehûma ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve ümenâ-i iskele ve zâbitân-ı sâireye hüküm ki

Ek 2: (Devamı)

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü ‘arzuââl gönderüb İskenderiye-i Msr limanında bâ emr-i ‘âlî konsolos vekîli olan Covanni Cezabbe Bratelli nam müste‘menin yanında bâ berât-ı tercüman olan Yosef Veled-i Abraham Hamavi nam tercüman bazı umûr için Haym Veled-i Bogos Matase nam hizmetkârını Haleb’üş-şehbâya irsâl etmekle ber mu‘tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ş sene 195

[141] Yiyecek İçecek Temini

Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ağası dame uluvvuhû ve hassa bostancıbaşı dame mecduhûya ve Galata voyvodası zide mecduhûya hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü ‘arzuââl gönderüb Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i sâire elçiyânına müsâ‘ade olunduğu vech üzere sene-i sâbıka misillü yüz doksan beş senesine mahsûben yüz elli seped üzümün iştirâ ve Galata’da vâki’ hanesine nakline mümâna‘at ve harc ve avâid namı vesâir bahane ile nesne mütâlebesiyle rencide olunmamak babında hükm-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca‘at olundukda Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için Üsküdar ve havâlisinden almayub taşradan getürmek üzere defa-i vâhidede doksan üç senesine mahsûben yüz elli seped üzümün Galata’da Beğoğlu’nda vaki hanesine nakline mümâna‘at olunmamak için emr-i şerîfim verildiği mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mucebince doksan beş senesine mahsûben sabıkı üzere yalnız yüz elli seped üzümün def‘a-i vahîdede nakline mümâna‘at olunmamak babında fermân-ı âlişân yazılmışdır.

Fî Evâil-i L sene 195

[142] Yol İzni

[Battalda hıfz olunmuşdur.]

Bahr-i Sefîd’de vâki’ İskenderiye-i Msr limanından Antakiyye ve havâlisine varub gelince yol üzerinde vâki’ kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele ümenâsı ve zâbitân-ı sâireye hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü ‘arzuââl gönderüb İskenderiye-i Msr limanına bâ emr-i ‘âlî konsolos vekîli yanında bâ berât-ı tercüman olan Yosef Veled-i Abraham Hamavi nam tercüman bazı umûruyla Hamayla Veled-i İlyadahak nam hizmetkârını Antakiyye ve havâlisine irsâl etmeğle ber mu‘tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâil-i L sene 195

Ek 2: (Devamı)

[143] Yol İzni

[Hâliya tercüman-ı mersûm yanında olan Abram Veled-i Ohan nam hizmetkârını yanından tard ve yerine Ohanne Veled-i Tomayali nam hizmetinde istihdâm ve yine Edirne ve havâlisine göndermekle ber mu'tâd yol emrim yazılmışdır Fî Evâhil-i M sene 196.]

[Mesfûrun yanında olan emri gelüb hıfz olunmuşdur.]

Edirne mollasına ve Edirne bostancıbaşısı dame mecduhûya ve âsitânededen Edirne ve havâlisine varub geline yol üzerinde vâki' kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele ümenâsı ve zâbîtân-ı sâireye hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzuhal gönderüb halâ yanında mukîm bâ berât-ı 'âlîşân tercüman olan Polta Hırab bazı umûr için Abram Veled-i Ohan nam hizmetkârını Edirne ve havâlisine göndermekle ber mu'tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâsıt- Za sene 195

[144] Yol İzni

[Mesfûrun yedinde olan emrû gelüb hıfz olunmuşdur.]

Âsitâne-i Sa'âdet'imden Midüllü ve Sakız Cezîresi'ne varub geline yol üzerinde vâki' kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele ümenâsı ve zâbîtân-ı vesâireye hüküm ki Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzuhal gönderüb halâ yanında mukîm bâ berât-ı 'âlîşân tercüman olan Polta Hırab bazı umûruyla Yovani Veled-i Hazalar nam hizmetkârını Midüllü ve Sakıza göndermekle ber mu'tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâsıt- Za sene 195

[145] Konsolos Tayini]

[Konsolosluk vekâleti] [Mesfûr konsolosluk vekâletini terk edüb yeri hâli kalmağla yerine Biyirlord nam müste'men için konsolosluk vekâleti emri yazılmışdır Fî Evâsıt-ı C sene 231.]

Sayda valisine ve Sayda kadısına ve vesâir zâbitâna hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzuhal gönderüb der devlette mukîm Danimarka elçileri sairdât olan düveli elçileri misillü rütbelerine göre me'lûf oldukları serbestiyet ve mu'âfiyetleri hakkında dahi carî olan memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele ve liman ve adalarda dost olan düvel tarafından tarafından konsolos ve vekîlleri ve tercümanları bulunduğu bi'l-cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekîlleri ve tercümanlar ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar

Ek 2: (Devamı)

kimesneleri nasb eyleyeler deyyü Danimarkaluya verilen ahidnâme-i hümâyûnda münderiç olduğuna binâen Sayda ve Beyrut ve tevâbi' iskelelerine bayrağı altında gemileriyle gelüb ve giden tüccar ve reâyânın umûr ve maslahatların görmek için Sayda'da mukîm Prusya konsolosu olan Godfrid Min Hestebareye ve şurût-ı ahidnâme hümâyûn mucebince Danimarka konsolosluğu vekâleti tevcîh ve sipâriş olunduğun bildürüb ahidnâme hümâyûn şurûtu mucebince emr-i şerîfim sudûrunu istîd'â etmeğin ahidnâme hümâyûn şurûtu mucebince amel olunmak babında fermân-ı âlişân yazılmışdır.

Fî Evâhir-i S sene 196

[146] Yol İzni

[Mesfûrun yerine âharı istihdâm olunmağla 'atîk emrine itibâr olunmayub hîn-i zuhûrunda kaleme teslim olunmak şartıyla yol hükmü yazılmışdır Fî Evâsıt-ı B sene 1207.]

Bursa mollasına ve Der 'Âliyye'mden Bursa ve havâlisine varub geline yol üzerinde vâki' kuzât ve nüvvaba vesâire hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzuhal gönderüb halâ yanında mukîm bâ berât-ı 'âli tercüman olan Anton Veled-i Tekfur ahz ve î'tâya dair kendü umûruyla Kirkor Veled-i Karabet nam ademisini Bursa ve havâlisine göndermekle ber mu'tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ra sene 196

[147] Yol İzni

[Tercüman-ı mesfûrun Aleksî Pedro nam hidmetkârı yedine verilen emir gelüb kalemde hıfz ve mersûm âhar umûr için yanına mesfûru Mısır ve havâlisine irsâl etmek üzere emr-i şerîf yazılmışdır.]

Âsitâne-i Sa'âdet'imden İslimye ve havâlisine varub gelince yol üzerinde vâki' kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele ümenâsı ve zâbîtân-ı vesâireye hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzuhal gönderüb halâ yanında mukîm Kemal Şamuil Veled-i Arslan Preveze nam tercüman bazı umûr için Aleksî Pedro nam hidmetkârını İslimye ve havâlisine göndermekle ber mu'tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâhir-i C sene 196

[148] Yol İzni

[İşbu emr-i 'âli hıfz olunub yerine âharı istihdâm olunmuşdur Fî Evâhir S sene 214.]

Ek 2: (Devamı)

Mısır valisine ve Mısır kadısına ve Âsitâne-i Sa'âdet'imden Mısır ve havalisine varub gelince yol üzerinde vâki' kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve zâbitân-ı vesâireye hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzuhal gönderüb halâ yanında mukîm Kemal Şamuil Veled-i Arslan Preveze tercüman bâ berât bin yüz doksan senesi Recebinin üçüncü gününde tercüman olmağla bazı husûsu için Aleksî Pedro nam hizmetkârını bundan akdem bâ emr-i 'âli İslimye havâlisine irsâl ve mesfûr dahi hizmet-i me'mûresiyle gerüye 'avdet ve bu def'a dahi tercüman-ı mersûm âhar umûruyla yine hizmetkâr-ı mesfûr Aleksî Pedroyu Mısır ve havâlisine göndermekle ber mu'tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ş sene 196

[149] Yiyecek İçecek Temini

Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağasına ve hassa bostancıbaşıya ve Galata voyvodasına hüküm ki Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzuhal gönderüb Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i sâire elçiyânına müsâ'ade olunduğu vech üzere sene-i sâbıkâ misillü doksan altı senesine mahsûben yüz elli seped üzümün iştirâ ve Galata'da vâki' hanesine nakline mümâna'at ve harc ve avâid namı vesâir bahane ile nesne mütâlebesiyle rencide olunmamak babında hükm-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için Üsküdar ve havâlisinden almayub taşradan getürmek üzere defa-i vâhidede doksan beş senesine mahsûben yüz elli seped üzümün Galata'da Beğoğlu'nda vâki' hanesine nakline mümâna'at olunmamak için emr-i şerîfim verildiği mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mucebince doksan altı senesine mahsûben sâbıkâ üzere yalnız yüz elli seped üzümün def'a-i vahîdede nakline mümâna'at olunmamak babında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı L sene 196

[150] Tercüman Tayini

[Mesfûrun yedinde olan emir gelüb hıfz olunmuşdur.]

Kıbrıs Cezîresi'nde vakî Tuzla kazası nâibine hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzuhal gönderüb Kıbrıs Cezîresi'nde vâki' Tuzla nam mahalde mukîm Danimarkalı tarafından konsolos vekîli yanında Hristodolo Veled-i Şiryaze bâ berât-ı 'âli tercüman olub tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve yedlerine başka başka evâmîr-i şerîfe verilen ikişer nefer hizmetkârları harac ve 'avârız ve kassabiye akçesi vesâir rusûm ve tekâlîfi

Ek 2: (Devamı)

‘örfiyye teklifi ile rencide olunmamak berâtları şurûtundan olmakdan nâşi tercüman-ı mersûmun iki nefer hidmetkârlarından Maberadi nam bir neferi hilâf-ı şurût-ı berât cizye mütâlebesi ve âhar vech ile ta‘addi ve rencide ettirilmeyüb şurût-ı berâtı mucebince himâyet ve siyânet olunmak babında emri şerîfim sudûrunu istîdâ’ ve divân-ı hümâyûnda mahfûz nişân-ı hümâyûna mürâca‘at olundukda mersûm Hristodolo Veled-i Şiryaze bin yüz doksan yedi senesinin saferinin altıncı günü tarihinde verilen berât-ı şerîfimle Kıbrıs Cezîresi’nde Tuzla nam mahalde mukîm Danimarkalı tarafından konsolos vekîli yanında tercüman olub ve tercümanlık hidmetinde olanlar ve oğulları ve yedlerine başka başka evâmir-i şerîf verilen ikişer nefer hidmetkârları harâc ve ‘avâriz ve kassabiye akçesi vesâir rusûm ve tekâlîf-i ‘örfiyye teklifi ile rencide olunmayub himâyet ve siyânet olalar deyyü yedine verilen tercümanlık berât-ı şurûtundan eyledüğü mestûr ve mukayyed bulunmağın vech-i meşrûh üzere amel olunmak babında fermân-ı âlişânım yazılmıştır.

Fî Evâsıt-ı S sene 197

[151] Yol İzni

[Mesfûrun yedinde olan emir kaleme gelüb hıfz olunmuşdur.]

Tuzla nâibine ve Tuzla’da mukîm konsolos vekîli yanında olan tercüman-ı mersûmun iki nefer hidmetkârlarından Tiyadori nam bir nefer için ber vech-i meşrûh mu‘âfiyet emri yazılmışdır.

[152] Konsolos Tayini

[‘Atık emri taleb olunmayub zuhûr eyledikde kaleme teslim olunmak şartıyla bâ fermân-ı ‘âli elçi ve mühürlü ‘arzuhalî sened olmak üzere hıfz olunmuşdur. Tecdîd eylemişdir Fî Evâhir-i S sene 4.] Balyabadra ve Angelakasrı ve Arhos kadısına hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü ‘arzuhal gönderüb taht kazâlarımızda vâki’ Balyabadra ve Miselon ve Dragmando ve tevâbi’ iskelelerine Danimarka bayrağı altında gemileriyle gelüb ve giden tüccar ve reâyânın umûr ve maslahatların görmek için Balyabadra’da mukîm İngiltere konsoloslu olub şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince bundan akdem bâ emri ‘âli Danimarka konsolosluğu sipâriş olunan Nikola Pol konsolosluk vekâletini terk ve yeri hali reâyânın umûr ve maslahatların rü‘yetini mu‘attâl olunmağladeyyü mesfûrun yerine Corci Pol nam müste‘men şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince Danimarka konsolos vekîli nasb ve ta‘yîn olunduğun bildirüb ahidnâme-i hümâyûn mucebince emri şerîfim ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos vekîlleri ve tercümanları bulunduğ bi’l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekîlleri ve tercümanlar ta‘yîn ve dilediklerini ref‘ve yerlerine âhar

Ek 2: (Devamı)

kimesneleri nasb eyleyeler deyyü Danimarkaluya verilen ahidnâme-i hümayûna mestûr ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümayûn mucebince amel olunmak babında fermân-ı ‘âlîşân yazılmışdır.

Fî Evâhir-i S sene 197

[153] Borç-Alacak Sorunu

Haleb valisine ve eyalet-i Haleb’de vâki zikr-i ‘atî firarilerinin bulunduğu Haleb mollasına hüküm ki Selanik ve tevâbi’ iskelelerinde mukîm Danimarka konsolosu yanında bâ berât-ı ‘âlî tercüman olub bazı maslahatların zınnında Haleb’e giderken gönderdiği umûr-ı vesâir için Antakiyye’de müsâfereten ikâmet eden Mikail Veled-i Poselle Kassab nam tercümanın İsmail nam kimesne zîmmetinde bulunan doksan senesinden berü iki kıt’a memhûr ve me‘mûleye temessük mucebince sâbit ve mahkûmiye olan iki bin yüz yetmiş beş buçuk guruş alacağı olub kayd olan meskûr İsmail firar tercüman-ı mesfûr gadr olduğun Âsitânedeki mukîm Danimarka elçisi vekîli kıdvet-i ümerâ’îl milletü’l mesihîyye Borno Man hufîmet-i avâkıbuhû bi’l hayr mühürlü ‘arzuhalini inhâ ve firar-i merkûm zîmmetinde sâbit ve mahkûmiye olan ol mikdâr guruş hakkı alıverilüb ihkâk-ı hak olunmak babında emr-i şerîfim sudûrunu istîd‘â etmeğın firâr-ı mezbûr bi’t tahari bulunduğu mahalde ahz ve zîmmetinde şer‘en sâbit olan meblağ-ı mezbûr mâ‘rifet-i şer’le tamamen tahsîl ve ihkâk-ı hakka dikkat ve ibra-i hakkı mevcûd hakkı tevcîzden mübâ‘aded olunmak babında fermân-ı ‘âlîşân yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ca sene 197

[154] Yol İzni

[Mesfûrun yedinde olan emr abzâde olunur.gelüb hıfz olunub ‘aynîyle tesrîb olunmuşdur Fî Evâhir-i Za sene 197.]

Haleb valisine ve Haleb mollasına ve âsitâne-i ‘âlîyyemden Haleb ve Antakiyye havâlilerine varub gelince yol üzerinde vâki’ kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele ümenâsı ve vesair zâbitâna hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü ‘arzuhal gönderüb yanında mukîm Pol Zöhrab nam tercüman bazı umûr için Yovanni Veled-i Hazador nam ademisini Midüllü ve Sakız Cezîresi’ne irsâl ve hidmetinde tekâsülü hasebiyle gerüye ‘avdet ve terk-i hidmet etmeğle yerine Cirbil Veled-i Nasrullah ve Kassab nam ademisini Haleb ve Antakiyye ve havâlilerine göndermekle ber mu‘tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ş sene 197

Ek 2: (Devamı)

[155] Yiyecek İçecek Temini

Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağasına ve hassa bostancıbaşıya ve Galata voyvodasına hüküm ki Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzuhal gönderüb Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i sâire elçiyânına müsâ'ade olduğu vech üzere sene-i sâbıkâ misillü doksan yedi senesine mahsûben yüz elli seped üzümün iştirâ' ve Galatada vâki' hanesine nakline mümâna'at ve harc ve avâid namı vesâir bahane ile nesne mütâlebesiyle rencide olunmamak babında hükm-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için Üsküdar ve havalisinden almayub taşradan getürmek üzere defa-i vâhidede doksan altı senesine mahsûben yüz elli seped üzümün Galata'da Beğoğlu'nda vâki' hanesine nakline mümâna'at olunmamak için emr-i şerîfim verildiği mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır emr-i şerîfim mucebince doksan yedi senesine mahsûben sâbıkâ üzere yalnız yüz elli seped üzümün def'a-i vahîdeden mürûruna mümâna'at olunmamak babında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Evâhir-i L sene 197

[156] Yol İzni

[Battalda hıfz olunmuşdur.]

Haleb valisine ve Haleb ve Âsitâne-i Sa'âdet'imden Haleb ve Antakiyye havâlilerine varub gelince yol üzerinde vâki' kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele ümenası ve zâbitân-ı sâireye hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzuhal gönderüb yanında mukîm Pol Zöhrab nam tercüman bazı umûr için Yovanni Veled-i Hazador nam ademisini Midüllü ve Sakız Cezîresi'ne irsâl ve hidmetinde tekâsülü hasebiyle gerüye 'avdet ve terk-i hidmet etmekle yerine Cibril Veled-i Nasrullah Kassab nam ademisini Haleb ve Antakiyye havâlilerine göndermekle ber mu'tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Za sene 197

[157] Yol İzni

[Battalda hıfz olunmuşdur.]

Kıbrıs Cezîresi'nde vakî Tuzla kazası nâibine hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzuhal gönderüb Kıbrıs Cezîresi'nde vâki' Tuzla nam mahalde mukîm Danimarkalı tarafından bâ emr-i 'âlî konsolos vekîli yanında bâ berât-ı 'âlî bin yüz doksan

Ek 2: (Devamı)

yedi senesi Zilka‘desinin on sekizinci günü tarihinde tercüman olan Ponayad Veled-i Hristodolo Şiryaze nam tercümanın iki nefer hizmetkârlarından Yorgoki Veled-i Yiri nam bir nefer için şurût-ı berâtı mucebince mu‘âfiyet emrim yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Za sene 197

[158] Yol İzni

[Battalda hıfz olunmuşdur.]

Bâlâda mezkûr tercümanın iki nefer hizmetkârlarından Todori Veled-i Yosefşah Abbas nam bir nefer için dahi berât mucebince ber mu‘tâd-ı meşrûh mu‘âfiyet emrim yazılmışdır.

[159] Yol İzni

[Battalda hıfz olunmuşdur.]

İzmir havâlisinde vâki’ kuzât ve nüvvab zîde fazlehûya ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele ümenası ve zâbitân-ı vesâireye hüküm ki

Elçiyân vekîli Borno Man..... mühürlü ‘arzuhal gönderüb İzmir’de mukîm Danimarka konsolos vekîli yanında yanında bâ berât-ı ‘âlîşân tercüman olan Covanni Omro Veled-i Corci Omro bazı umur ve husûs için Paulo Veled-i Yorgoki nam ademisini İzmir havâlisine göndermekle şurût-ı berât-ı vech ile ber mu‘tâd yol emri yazılmışdır.

[160] Eşkîyalık ve Asayiş Olayı

Eyâlet-i Rumilinde tâbi’ olduğu kazânın ve Rumili kâim-makâmı zîde mecduhûya hüküm ki

Hala Narda’da mukîm Danimarkalı tarafından bâ emri ‘âlî konsolos vekîli yanında bin yüz doksan üç senesi şevvâlinin beşinci gününde bâ berât-ı ‘âlîşân tercüman olan Duka Veled-i Mihail nam tercümanın oğlunun zevcesi nam Nasraniye Kozana nam mahalde hâlike olmağla sen ki nab-i mümâileyhin bazı ashâb-ı tahrîkiyle bir anda Nasraniye lafzı yokdu deyyü ‘illet-i beyhûde irâdıyla hilâf-ı şer-i şerîf ve mugâyir-i ahidnâme-i hümâyûna tercüman-ı mersûmu ahz ve der zincir eylediklerinden mâ‘adâ hakâret ile tecrîm olunduğu tercüman-ı mesfûr elçi vekîlleri tarafından tahrîr ve âsitânedede mukîm Danimarka kralının elçisi ve vekîlleri kıdvet-i ümerâ‘il milletü‘l mesihîye Hos Fris hutîmet-i avâkibuhû bi‘l hayrın derbar-ı ‘atûfet karâname takdîm eyledikleri bir kıt’a takrîr kâğıdıyla ve inhâ ve fi mâba‘ad mugâyir ahidnâme-i hümâyûna tercüman-ı mersûm ahz ve der zincir ile tecrîm olunmayub himâyet ve siyânet olunmak babında emri şerîfim sudûrunu istîdâ’ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda memâlik-i mahrûsede mukîm Danimarkalunun konsolos ve konsolos vekîlleri ve tercümanları ve tüccârı ve onlara tâbi’ olub

Ek 2: (Devamı)

mütehhil ve mücerred olan Danimarkalı itbâ' ve harâmi cizye ve tekâlîf-i sâireden mu'âf olalar deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mestûr ve mukayyed bulunmağın mugâyir-i ahidnâme-i hümâyûn müdâhale olunmamak fermânım olmağın imdi siz ki mevlâna ve Rumili kâim-makâmı mümâileyhümasız ber-vech-i muharrer Danimarka tercümanı mesfûra mugâyir-i ahidnâme-i hümâyûn müdâhale ve olduğu vâki' olduğu halde men' ve def'-i ihtimâm ve himâyet ve siyânetleri husûsuna dikkat olunmak babında fermân-ı 'âlîşân yazılmışdır.

Fî Evâil-i S sene 198

[161] Yol İzni

[İşbu iki kıt'a emr-i 'âlî battalda hıfz olunmuşdur.] Galos kadısı nâibine hüküm ki

Âsitâne'de mukîm Danimarka elçisi vekîlleri olan Borno Man ve Hos Fris hutimet-i avâkıbuhû bi'l hayr mühürlü 'arzuhal gönderüb Galos'da mukîm İsveç konsolos vekîli yanında bâ-berât-ı 'âlî bin yüz doksan sekiz senesi Cemâziyel evvelisinin ikinci gününde tercüman olan Todori Veled-i Yanikopo nam tercümanın iki nefer hidmetkârlarından Corci Veled-i Konstantin Manosi ve Atanas Veled-i Corci Manoşi nam hidmetkârları yedlerine başka başka iki kıt'a ber mukâbele mu'tâd-ı mu'âfiyet emri yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ca sene 198

[162] Yol İzni

[Battalda hıfz olunmuşdur.]

Galos'dan Gölkesri havâlisine varub gelince yol üzerinde vâki' kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele ümenâsı ve zâbitân-ı sâireye hüküm ki

Elçi vekîlleri mümâileyhüma mühürlü 'arzuhal gönderüb Galos'da mukîm Danimarka konsolos vekîli yanında biz yüz doksan sekiz senesi Cemâziyel evvelisinin ikinci günü tarihinde berât-ı şerîfimle tercüman olan Todori Veled-i Yanikopo nam tercüman kendü umûr ve husûsu için Galos'dan Gölkesri ve havâlisine gitmekle mu'tâd üzere yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâil-i L sene 198

[163] Yiyecek İçecek Temini

Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağasına ve hassa bostancıbaşıya ve Galata voyvodasına hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzuhal gönderüb Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i sâire elçiyânına müsâ'ade olunduğu vech üzere sene-i sâbıka misillü doksan

Ek 2: (Devamı)

sekiz senesine mahsûben yüz elli seped üzümün iştrâ' ve Galata'da vâki' hanesine nakline mümâna'at ve harc ve avâid namı vesâir bahane ile nesne mütâlebesiyle rencide olunmamak babında hükm-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için Üsküdar ve havâlisinden almayub taşradan getürmek üzere defa-i vâhidede doksan yedi senesine mahsûben yüz elli seped üzümün Galata'da Beğoğlu'nda vâki' hanesine nakline mümâna'at olunmamak için emr-i şerîfim verildiği mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdir olan emr-i şerîfim mucebince doksan sekiz senesine mahsûben sabıkı üzere yalnız yüz elli seped üzümün def'a-i vahîdden nakline mümâna'at olunmamak babında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Evahir-i L sene 198

[164] Borç-Alacak Sorunu

Haleb valisine ve Halep mollasına ve Antakiyye ve Beylân kadılarına hüküm ki Selanik ve tevâbi' iskelelerinde Danimarka konsolosu yanında bâ berât-ı 'âlî tercüman olub müsafiren Antakiyye'de ikâmet eden Mikail Veled-i Posello Kassab nam tercümanın Antakiyye sükkânından Kâtib oğlu El-Hac Süleyman demekle ma'rûf kimesne zîmmetinde bin yüz doksan üç senesinden berü üç kıt'a temessük mucebince gayrı ez-teslîmât bâkî kalan sekiz yüz on iki guruş ve bir kıt'a temessük ile dahi iki bin iki yüz seksen bir guruş beş pare cem'en üç bin doksan üç guruş beş pare tercüman-ı mesfûrun alacağı olduğunu mezbûr Süleyman Bey efrâdını muceb Antakiyye kadısı Es Seyyid Ali zîde fazlehûm yedine verdiği 'ilâm-ı natık olmağla imrâr-ı vakt ve ibtâl-i hak sevdasıyla mezbûr bazen Haleb tarafına ve bazen Beylâna firâr ve gaib ve tercüman-ı mesfûre gadr olunmağın Âsitâne'de mukîm Danimarka elçisi vekilleri olan kıdvet-i ümerâ-il millet'il mesihhiyye Borno Man ve Hos Fris hutîmet-i avâkıbîhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime takdîm eyledikleri bir kıt'a memhûr 'arzuhâllerleriyle inhâ ve bulunduğu mahalde firârî-i mezbûrdan zîmmetini istîdâ' ve ilâm-ı şer'i sâbit ve mahkûm olan ol mikdâr guruş hakkı bi't-tamam tahsîl ve bi-kusûr alıverilüb ihkâk-ı hak olunmak babında emr-i şerîfim sudûrunu istîd'â etmeğın sen ki vezîr-i müşârünileyhsin mahalinde merkûm şer'le rü'yet ve ba'de's-subût tamam-ı tahsîl olunmak babında fermân-ı 'âlîşân yazılmışdır.

Fî Evâhi-i Z sene sene 198

[165] Konsolos Tayini

[Mesfûrun vekâleti terk etmeğle emri gelüb kaleminde hıfz olunmuşdur.] Haleb valisine ve Haleb mütesellimine hüküm ki

Ek 2: (Devamı)

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü ‘arzuhal gönderüb memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele ve liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos vekîlleri ve tercümanları bulunduğu bi’l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekîlleri ve tercümanları ta’yîn ve dilediklerini ref’ ve yerlerine âhar kimesneleri nasb ve ta’yîn eyleyeler deyyü Danimarkaluya verilen ahidnâme-i hümayûna mukayyed olduğuna binâen medine-i Haleb’üş-şehbâya karîb iskelelere Danimarka bayrağı altında gemileriyle gemileriyle gelüb ve giden tüccar ve reâyânın umûr ve maslahatların görmek üzere şurût-ı ahidnâme-i hümayûn mecebince bundan akdem emr-i şerîfimle medine-i merkûmede Danimarkalı konsolos vekîli nasb olunan Nikola Mazebik hâlik olub hidmeti mu’attâl olunmağla mesfûrun yerine Jan Van Mazebik nam müste‘men şurût-ı ahidname-i hümayûn şurûtu ve mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mucebince müceddeden hükm-i hümayûna ricâ ve divân-ı hümayûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca‘at oldundukda vech-i meşrûh üzere yüz yetmiş sekiz senesinin evâhir-i muharreminde emr-i şerîf verildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümayûn şurûtu ve mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mucebince amel olunmak babında fermân-ı ‘âlîşânım yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ca sene 199

[166] Yol İzni

[Battalda hıfz olunmuşdur.]

Haleb valisine ve Haleb mollasına ve Haleb’de vâki’ kuzat ve nüvvaba kethüda yerlerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele ümenâsı vesâir zâb.tâna hüküm ki

Elçi vekîlleri mümâileyhümâ mühürlü ‘arzuhal gönderüb medine-i Haleb’de mukîm Danimarka konsolos vekîli yanında bin yüz seksen altı senesi Rebi’ülevvelinin altıncı gününde bâ berât-ı âlî tercüman olan Simantob Veled-i Haymstone nam tercüman umûr ve husûs için Corcos Veled-i Köröh nam hidmetkârını Haleb ve havâlisine irsâl ve murûr ve ubûruna mümâna‘at olunmamak için bâ berât-ı şurûtu vechiyle ber mu’tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı L sene 199

[167] Yol İzni

Bursa mollasına ve Bursa havâlisinde vâki’ kuzât ve nüvvâba kethüda yerlerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele ümenâsı vesâir zâbitân-ı sâireye hüküm ki

Elçi vekîlleri mümâileyhümâ mühürlü ‘arzuhal gönderüb hala yanında mukîm bin yüz doksan beş senesi zil ka‘desinin yirmi yedinci gününde bâ berât-ı ‘âlîşân tercüman Pol Zöhrab nam tercüman

Ek 2: (Devamı)

Bursa ve havâlisinde gitmekle ancak mesfûrun murûr ve ‘ubûruna mûmâna‘at olmamak için berât-ı şurûtu derciyle ber mu‘tâd yol emri yazılmıştır.

Fî Evâhir-i L sene 199

[168] Yiyecek İçecek Temini

Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ağası ve hassa bostancıbaşıya ve Galata voyvodasına hüküm ki Danimarka kralının Âsitânedeki mukîm elçi vekilleri olan Borno Man ve Hos Fris hutîmet-i avâkıbuhû bi‘l hayr mühürlü ‘arzuhal gönderüb Danimarka ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i sâire elçiyânına müsâ‘ade olduğu vech üzere sene-i sâbika misillü yüz doksan dokuz senesine mahsûben yüz elli seped üzümün iştirâ’ ve Galata’da vâki’ hanesine nakline mûmâna‘at olunmamak babında hüküm-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca‘at olundukda Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için Üsküdar ve havalisinden almayub taşradan getürmek üzere defa-i vâhideden doksan sekiz senesine mahsûben yüz elli seped üzümün Galata’da Beğoğlu’nda vaki hanesine nakline mûmâna‘at olunmamak için emr-i şerîfim verildiği mukayyed bulunmağın mukaddemâ sadır olan emr-i şerîfim mucebince doksan dokuz senesine mahsûben sâbık üzere yalnız yüz elli seped üzümün def‘a-i vahîdden nakline mûmâna‘at olunmamak babında emr-i şerîf yazılmıştır.

Fî Evâsıt-ı Za 199

[169] Borç-Alacak Sorunu

Haleb valisine ve Antakiyye kadısına hüküm ki

Selanik iskelesinde mukîm Danimarka konsolosu yanında b’a berât-ı ‘âli tercüman olan Mikail Veled-i Poselle Kassab nam tercümanın bin yüz doksan yedi senesinde bir sene hizmetine değin Antakiyye sakînlerinden ve De‘obul oğlu Ali bin Mustafa demekle ma‘rûf kimesne zîmmetinde cihet-i karzdan bâ temessük bin dokuz yüz yirmi guruş alacak hakkı bulunub kabl‘ül edâ olan mezkûr Pişenk fevt olub terekesi Antakiyye sâkilerinden oğulları Mustafa ve Ahmed ve sâir kebîr ve kebîre vereselerine intikâl etmeğle taleb eyledikde edâda te‘allül ve muhâlefet ve ibtâl-i hak sevdasında oldukları ve tercüman-ı mesfûra gabd-ü ... olduğu Âsitânedeki mukîm Danimarka elçisi ve vekilleri Borno Man ve Hos Frish Hutîmet-i avâkıbuhû bi‘l hayr südde-i sa‘âdetime takdîm eyledikleri bir kıt’a memhûr ‘arzuhalileri ile inhâ ve müteveffâ-i mezbûrun zîmmetinde olan ol mikdâr guruş hakkı terekesi kabz eden mezkûrlardan mal-ı müteveffâdan bi‘l-yevm tahsîl ve bi-kursûr alıverilüb te‘allül ve muhâlefet ettirilmeyüb icrâ-i şer’ ve ihkâk-ı hak olunmak babında emr-i şerîfim sudûrunu istidâ’ ve siz ki vezîr-i müşâr ve mevlâna-i mûmâileyhümâsız ihkâk-ı hak ve icrâ-yı şer’ olunmak fermânım

Ek 2: (Devamı)

olmağın imdi siz ki vezîr-i müşâr ve mevlâna-i mûmâileyhümasız müteveffâ-yı mezbûrun kebîr vereselerini mahalinde bi-nefs ve mu‘teberler taraflarından dahi vasilerini meclis-i şer’iyyede ihzâr ve hak ve adl üzere terafi-i şer’ ve ba‘de‘s-subût müteveffâ-i mezbûrun zîmmetinde olan ol mikdâr guruş tekeresini ahz ve kabz eden vereselerinden mal-ı müteveffâdan tamamen tahsîl ve bi-kusûr alıverilüb te‘allül ve mutâlebet ettirmemek babında fermân-ı ‘âlîşân yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı R sene 1200

[170] Yol İzni

[Battalda hıfz olunmuşdur.]

Âsitâne‘den İzmir nâibi ile havâlisinde vâki‘ kuzât ve nüvvâba kethüda yerlerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele ümenâsı vesâir zâbitâna hüküm ki

Elçi vekîlleri mûmâileyhümâ mühürlü ‘arzûhal gönderüb hala yanında bin yüz doksan beş senesi Zilka‘desinin yirmi yedinci gününde bâ berât-ı âli tercüman olan Pol Zöhrab nam tercüman Ohanne Veled-i Tomayan nam ademisini Edirne ve havâlisine irsâl ve terk-i hidmet ile gerüye ‘âvdet eylediği ecilden yanından tart ve yedine Aleksanduru Veled-i Konstanti nam ademisini İzmir ve havâlisine gördermekle murûr ve ‘ubûruna mûmâna‘at olunmamak için berât-ı şurûtu derciyle ber mu‘tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ra sene 1200

[171] Yol İzni

[Battalda hıfz olunmuşdur.]

Haleb valisine ve Haleb mollasına ve Selanik‘den Haleb‘e varub gelince yol üzerinde vâki‘ kuzât ve nüvvâba kethüdâ yerlerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele ümenâsı zâbitân-ı vesâireye hüküm ki

Elçi vekîlleri mûmâileyhümâ mühürlü ‘arzûhal gönderüb Selanik iskelesinde mukîm Danimarka konsolosu yanında bin yüz seksen dokuz senesinin Zilhiccesinin yirminci günü tarihinde bâ berât-ı ‘âli tercüman olan Mikail Veled-i Posolle Kassab nam tercüman bundan akdem bazı umûr için Corci Veled-i Simon nam hizmetkârını Haleb‘e irsâl ve mesfûr hâlik olmağla yerine Corci Veled-i Abdullah Zarraf nam hizmetkârını yine Haleb‘e göndermesi muktezî olmağla murûr ve ‘ubûruna mûmâna‘at olunmamak için şurût-ı berât-ı derciyle ber mu‘tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâil-i C sene 1200

Ek 2: (Devamı)

[172] Yiyecek İçecek Temini

Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağasına ve hassa bostancıbaşıya ve Galata voyvodasına hüküm ki Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdetde mukîm elçisi vekîli cari Hos Frish utîmet-i avâkibuhû bi'l hayr sütte-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i sâire elçiyânına müsâ'ade olduğu vech üzere sene-i sâbika misüllü iki yüz senesine mahsûben yüz elli seped üzümün iştirâ' ve Galata'da vâki' hanesine nakline mümâna'at olunmamak babında hükm-i hümâyûnum rica ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için Üsküdar ve havâlisinden almayub taşradan getürmek üzere defa-i vâhideden doksan dokuz senesine mahsûben yüz elli seped üzümün Galata'da Beğoğlu'nda vâki' hanesine nakline mümâna'at olunmamak için emr-i şerîfim verildiği mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdir olan emr-i şerîfim mucebince iki yüz senesine mahsûben sabıkı üzere yüz elli seped üzümün def'a-i vahîdden nakline mümâna'at olunmamak babında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Evâil-i C sene 1200

[173] Konsolos Tayini

[Tahrîr eylemişdir Fî Evâsıt-ı Ş sene 5.]

Livâdiye kadısına hüküm ki

Danimarka kralının Âsitânede mukîm elçisi vekîli Hos Frish hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayr mühürlü 'arzuhal gönderüb Livâdiye ve ana tâbi' iskelelere Danimarka bayrağı altında gemileriyle amed-şüd eden tüccar ve reâyânın umûr ve maslahatların görmek için müste'men tâifesinden Nikola İstirate şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince Danimarka konsolosluğu vekâleti tevcih ve sipariş olduğun bildürüb ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince emr-i şerîfim sudûrunu istîdâ' ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele liman ve adalarda dost olan düvel tarafına konsolos ve vekîlleri ve tercümanlar bulunduğu bi'l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekîlleri ve tercümanlar ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mestûr ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyûn şurûtu ve olageldiği üzere amel olunmak babında fermân-ı 'âlîşân yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ra sene 1201

[174] Borç-Alacak Sorunu

[Tahrîr eylemişdir. Evâsıt-ı Ş sene 5(?)]

Ek 2: (Devamı)

Haleb beylerbeyisine ve eyâlet-i Haleb'de zikîrleri 'atî firârilerin buldukları mahalin kadısına hüküm ki

Selanik iskelesinde mukîm Danimarka konsolosu yanında bâ berât-ı 'âlî tercüman olan Mikail Veled-i Posolle Kassab ve karındaşı Cibril Veled-i Nasrullah Kassabın Antakiyye kâzasına tâbi Meşrakiye ahâlisinden Şeyh Mustafa bin Mehmed ve Mehmed bin Ahmed ve 'Ali bin Sâlih ve Musa bin Süleyman Yusuf bin Al demekle arîf kimesneler zimmetlerinde bâ-temessük üç yüz gurus ve yine kazâ-yı mezbûra tâbi' Bağrun nam karye ahâlisinden Cemal bin Şeyh Hasan ve İbrahim bin Ali ve diğer İbrahim bin Şeyh Ali demekle ma'rûf kimesneler zimmetlerinde dahi bin yüz doksan senesinden berü bâ temessük altı yüz gurus cem'an dokuz yüz gurus alacak hakları olub Meşrakiye ahâlisi üç yüz gurus ve zimmetlerine mukîr ve ma'rûf olub lakin Bağrun nam karye ahâlisi inkâr etmeleriyle mesfûrân-ı merkûmları huzûr-ı şer'e da'vet ve lede'l mürâfa'a sâbit ve hükm-ü vârid eylemeleri için canîb-i şerden üzerlerine 'ilâm ve hüccet-i şeriyye verülüb zâbitları ma'rifetiyle tahsiline mübeyyin olunmuş iken mezkûrlar tesânüd ve ibtâl-ı hak sevdasıyla firâr ve mesfûr ana gadr olduğun âsitâne-i 'âlîyyemde mukîm Danimarka elçi vekîli Hos Frish hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime takdîm eylediği bir kıt'a memhûr 'arzuhâliyle inhâ ve firâr-ı merkûmlar buldukları mahalde meclis-i şer'e ihzâr ve terâfu'-ı şer' zimmetlerinden sâbit ve mahkûm olan ol mikdâr gurus mikdârı alıverilüb bi-vechîye şer'i te'allül ve muhâlefet ettirilmeyüb icrâ-i şer' ve ihkâk-ı hak olunmak babında emr-i şerîfim sudûrunu istîdâ' ve siz ki mirîmirân ve mevlâna-i mümâileyhümâsız icrâ-i şer' ve ihkâk-ı hak olunmak babında fermânım olmağın imdi sen ki mirîmirân ve mümâileyhümamsın ma'rifet-i firâr-i merkûmları buldukları mahalde meclis-i şer'e ihzâr ve yedlerinde olan hüccet ilâm-ı şer'iyyeye nazar-ı birle terâfu'-ı şer' ve zimmetlerinde şer'en sâbit olan ve mahkûmiye olan ol mikdâr gurus hakları tamamen tahsîl ve bî-kusûr alıverilüb icrâ-i şer' ve ihkâk-ı hak eylemeniz babında fermân-ı 'âlîşân yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı C sene 1201

[175] Konsolos Tayini

[Mesfûr helâk olub yerine âharı nasb olunmuşdur Fî Evâil-i Ş sene 204.]

Akkâ kadısına hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'te mukîm elçisi vekîli Hos Frish hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhâl gönderüb memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve konsolos vekîlleri ve tercümanlar bulunduğ bi'l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekîlleri ve tercümanlar ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler deyyü Danimarkaluya verilen ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed olduğuna binâen Danimarka bayrağı altında amed-şüd eden

Ek 2: (Devamı)

tüccar ve reâyânın umûr ve maslahatların görmek için Akkâ'da mukîm Nemçe konsolosu olan Senyör Covanni İstikati'ye şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince Danimarka konsolosluğu vekâleti tevcih ve sipâriş olduğun bildürüb ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince emr-i şerîfim sudûrunu istîd'â etmeğin ahidnâme-i hümâyûn şurûtu ve ola geldiği üzere amel olunmak babında fermân-ı 'âlîşân yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ş sene 1201

[176] Gemi Geçiş İzni

Boğazhisarları nâiblerine ve boğazhisarları dizdârlarına hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzûhal gönderüb Danimarka kapudânlarından Yurgen Jan Coranis nam kapudân rakîb olduğu Kurkun ta'bir olunur bir kıt'a sefinesi için ber mu'tâd izn-i sefine emri yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı N sene 1201

[177] Gemi Geçiş İzni

Boğazhisarları nâiblerine ve boğazhisarları dizdârlarına hüküm ki

Elçi vekîli mümâileyh mühürlü 'arzuhal gönderüb Danimarka kapudânlarından Bahim Me'men nam kapudân rakîb olduğu Anamarya ta'bir olunur bir kıt'a sefinesi için ber mu'tâd izn-i sefine emri yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı N sene 1201

[178] Borç-Alacak Sorunu

Haleb valisine ve Antakiyye kadısına hüküm ki

Selanik iskelesinde mukîm Danimarka konsolosu yanında bâ berât-ı 'âlî tercüman olan Mikail Veled-i Posolle Kassab nam tercümanın Antakiyye sâkinlerinden Katîpzâde el Hac Süleyman ve oğlu Mahmud demekle meşhûr kimesneler birbirlerinin kefâletleriyle bin iki yüz senesi Ramazan guresinden berü bir kıt'a temessük mucebince yalnız yüz üç bin dört yüz guruş vedefter eşyâ-i merkûme bâhasından dahi dört yüz yirmi beş guruş cem'an dört bin iki yüz yirmi beş guruş alacak hakkı olub kable'l edâ mezkûrân-ı müteveffâ fevt olmalarıyla taraf-ı şer'iden yedine verilen 'ilâm-ı şer'i mucebince Antakiyye sâkinlerinden müteveffiyen-i mezkûranın terekeleri kabz ettirüb mal-ı müteveffiyeden talep eyledikte vermekte te'allül ve muhâlefet ve ibtâl-i hak sevdasında olmalarıyla tercüman-ı mesfûra gadr olduğun Âsitâne'de mukîm Danimarka elçi vekîli Hos Frish hutîmet-i

Ek 2: (Devamı)

avâkibuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime takdîm eylediği bir kıt'a memhûr 'arzuhâliyle inhâ ve müteveffiyen-i merkûmların birbirleri kefâletleriyle zîmmetlerinde olan olmkdâr gurus hakkı terekelerin kabz edenlerden mâl-ı müteveffiyeden bi't-tamâm tahsîl ve bi kusûr alıverilüb icrâ-i şer' ve ihkâk-ı hak olunmak babında emr-i şerîfim sudûrunu istîd'â etmeğin mahalinde şer'le görölmek için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Evâhir-i L sene 1201

[179] Yiyecek İçecek Temini

Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağasına ve hassa bostancıbaşıya ve Galata voyvodasına hüküm ki Danimarka kralının Âsitâne'de mukîm elçisi vekîli olan Hos Frish hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayr mühürlü 'arzuhâl gönderüb Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i sâire elçiyânına müsâ'ade olunduğu vech üzere bin iki yüz bir senesine mahsûben yüz elli seped üzümün iştirâ' ve Galata'da vâki' hanesine nakline mümâna'at ve harc-ı avâid namı vesâir bahane ile nesne mütâlebesiyle rencide olunmamak babında hükm-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için Üsküdar ve havâlisinden almayub taşradan götürmek üzere def'a-i vahîdeden iki yüz senesine mahsûben yüz elli seped üzümün Galata'da Beğoğlu'nda vâki' hanesine nakline mümâna'at olunmamak için emr-i şerîfim verildiği mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mucebince iki yüz bir senesine mahsûben sabıkı üzere yüz elli seped üzümün def'a-i vahîdeden murûr ve 'ubûruna mümâna'at olunmamak babında fermân-ı âlişân yazılmıştır.

Fî Evâsıt-ı Z sene 1201

[180] Konsolos Tayini

Haleb valisine ve Haleb mollasına hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçisi vekîli olan Hos Frish hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayr mühürlü 'arzuhâl gönderüb memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekîlleri ve tercümanlar bulunduğu bi'l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve vekîlleri ve tercümanlar ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb ve ta'yîn eyleyeler deyyü Danimarkaluya verilen ahidnâme-i hümâyunda mukayyed olduğuna binâen medîne-i Haleb-üş şehbâya karîb iskelelerde Danimarka bayrağı altında gemileriyle gelüb ve giden tüccar ve reâyânın umûr ve maslahatların görmek için bundan akdem bâ emr-i 'âlî Haleb-üş şehbâya karîb iskelelerde Danimarka konsolos vekîli olan Jan Van Mozebik vekâletini terk ve hizmeti mu'attal olmağla mesfûrun yerine Haleb'de İngiltere

Ek 2: (Devamı)

konsolos vekîli olan Mikail Dörzin nam müste'mene şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince Danimarka konsolos vekîli nasb ve ta'yîn olduğun bildürüb ahidnâme-i hümâyûn şurûtu ve mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mucebince müceddeden hükmi-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz ahidnâme-i hümâyûn ve kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda ber vech-i meşrûh yüz doksan dokuz senesi evâhir-i cemâziyel evvelinde emr-i şerîfim verildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın mersûm müste'men olmak şartıyla ahidnâme-i hümâyûn şurûtu ve mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mucebince amel olunmak babında fermân-ı âlişân yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı S sene 1202

[181] Eşkîyalık ve Asayiş Olayı

Selanik mollasına hüküm ki

Hala Âsitâne-i 'Âliyye'mde mukîm Danimarka vekîli Pol Zöhrab ordu-yu hümâyûnuma mühürlü 'arzuhal gönderüb mazmûnunda Selanik'de mukîm Danimarka konsolosu Dimitriyu Kabrano nam müste'menin meskeninde bu esnada kazâ-i mezbûr ahâlisinden bazı kimesneler basub nakd ve eşyâ olarak üç bin kırk bir guruşluk mâlî gâret etmiş oldukların tahrîr ve inhâ ve husûs-ı mezbûr hakikât üzere 'ilâm olunmak babında emr-i şerîfim sudûrunu istîdâ' etmeğle vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânın olmağla istiklâmı havî işbu emr-i şerîfim ıstâr ve irsâl olunmuşdur imdi senki mevlanâ-i mümâileyhimsin konsolos-ı mersûmun olmikdâr emvâl-i gâret olduğun vâki' midir ve sahîh olduğu sûretde cesâret edenler kimlerdir isim ve şöretleriyle bilinmesi matlûk olmağla husûs- i mezbûr konsolos-ı mersûmdan suâl ve bi-kazâ erbâb-ı masûn ve ricâ-ı keyfiyye ve bi't-taharri tahsîn-i birle keyfiyet ve sıhât üzere bu tarz-ı 'ilâm olunmak ve tame-i teb'in ve hatır ve gönüle ri'âyet-i birle vakian gayret mübâderet olunmak babında

Fî Evâil-i C sene 202

[182] Eşkîyalık ve Asayiş Olayı

Selanik mollasına ve mütesellimine ve yeniçeri zâbîtine hüküm ki

Selanik'de mukîm Danimarka konsolosu Dimitriyu Kabrano nam müste'menin meskeninde bundan akdem kazâ-i mezbûr ahâlisinden bazı kimesneler basub nakd ve eşyâ olarak üç bin kırk bir guruşluk malını gâret etmiş olduklarından tahsîl-i husûs-ı mezbûr hakikâti 'ilâm olunmuş âsitâne-i sa'âdette mukîm Danimarka vekîli Pol Zöhrab hutîmet-i avâkıbuhü bi'l hayr memhûr 'arzuhalıyla mukaddemâ istîd'â eyledikde vech-i meşrûh üzere isti'lâmı bin iki yüz iki senesinin evâil-i cemâziyelevvelinde sâdır olan emr-i şerîfim lede'l vusûl konsolos-ı merkûmdan istizân olundukda sâriklar gece ile hâneme duhûl ve üç bin kırk bir guruşluk ber muceb-i defter-i müfredât eşyâ ve nukûdumu ahz

Ek 2: (Devamı)

etmeleriyle ertesini günü keyfiyyet-i huzûr-ı şer' ve mütesellim ve yeniçeri zâbitine ifâde eyledikde zâbit-i merkûmun ruhsâfına mebnî' ol gece yine mafsûre-yi mezbûrede sârik-ı mezkûrlar bir müslîmenin hanesine duhûl ve halvetine tasallut ve cehr ve zâbitân tarafından def'ine ihtimâm olmadığından ahâli-i mahalle bi'l ittifâk men' ve bazısını ahz ve kayd-u bend zâbitân tarafından yeniçeri zâbiti tarafına teslim eylediklerine bu dahi bazılarını? sebeplerin tahliye ve ancak ecânibde bulunan Rüstem bin Mesûd emân harice ihracı mümkün iken yeniçeri zâbiti tame'-i hamından nâşi mezbûrun dahi sebilini tahliye-i birle Mısır cihetine firâr ettirüb bu babda mefrûz yetim âhar adalete 'ilâm olunmamak istihâm eyledikde keyfiyyet-i cümle eşrâf-ı beldeyede lede's-suâl yeniçeri zâbiti kemâl-i tam'ından yol esnâda mahbûs-ı merkûmu huzûr-ı şer' ifâde etmeksizin hilesinden nâşi sebilini tahliye ve firâr ederiken haber verdiklerini nâtîk taraf-ı şer'den verilen bir kıt'a 'ilâm-ı şer'iyeyi Danimarka vekîli mümâileyh bu def'a meşâtâ-yı ordu-yu hümâyûnuma bir kıt'a takrîr kağıdıyla inhâ ve muktezâ-i şer'i emver icrâ-ı hak olunmak istihâm ve husûs-ı mezbûr bi'l fiil dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası Hafız Salih Ağa dame uluvvehûdan istilâm olundukda sarık makûlesi yeniçeri hizmetinde olamayub öteden berü voyvoda ve mütesellim cinslerine verdiği ve madde-i mezkûr zımmında sudûr eden emr-i şerîf yeniçeri zâbitine hitâb olduğundan 'adm- ihtimâm sûret-i ihzârı melhûs olmakdan nâşi ve zâbit-i merkûm bu halâfda azl ve âharı nasb olunmağla sârik-ı merkûmlar ve 'avâneleri etrâfıyla tahharri ve ahz ve girift ve emvâl-i mesrûka harice ihraç ve lâzım gelen mücâzetleri ma'rifet-i şer'le kıdam olunmak babında emr-i şerîfim sudûrunu ağa-yı mümâileyh 'ilâm etmekle mucebince amel olunmak babında.

Fî Evâil-i C sene 203

[183] Eşkîyalık ve Asayiş Olayı

Haleb mollasına ve mütesellimine hüküm ki

Bey' ve şirâyâ ve kefâlete müte'allik ve istidâne olunan akçe husûslarında ehl-i islâm ve reâyayı devlet-i 'âliyyeye Danimarkalunun tâbi' oluklarından da'va eylediklerinden hüccet-i şer'iyeye ve yahûd ma'mûliye sened olmadıkça zevr-i şâhidleri istimâ' olunmayub haps olunmaya deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mestûr ve muceb ve muktezâsı üzere amel ve hareket lazım iken Danimarkalunun Haleb'üş-şehbâda konsolos vekîli yanında tercüman olan Simontob Veled-i Haymstone nam tercüman konsolos vekîli mersûmun rü'yet-i umûru için Ayıntab'a 'azîmet ve Kîlu voyvodası Daltabanzâde Mehmet Alî Paşanın katli esnâsında Ayıntab'da bulunub maktûl-u mezbûrun sarrafı nam Yahûdi tercüman-ı mesfûrun mülkü olan mahzenlerini icâr ve derûnuna vâki' eylediği emti'a ve eşyâda tercüman-ı mersûmun alâkası yoğ iken sarraf-ı mesfûrun hilâf-ı inhâsına mebnî sen mütesellim-i mümâileyhsin mahzen-i mezkûrları.....tercüman-ı mesfûrun Ayıntab'da vukû'yla Haym dahi Haleb'de ahz ve hilâf-ı şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn ve berâtı haps olunduklarına binâen konsolos-ı mersûm mesfûr Haymın hilâfını ricâ eylediğine mebnî

Ek 2: (Devamı)

ve sebilini tahliye ve konsolos-ı mersûm hanesinde hıfz ve birkaç gün murûrunda babası tâcir-i mersûmu Ayıntab'da hapsinde ber karar-ı husûs ve Haleb'e vurûdunda konsolos-ı mersûm zabıtında olan Haymın sebilini ve yine babası tercüman-ı mersûmu hanesinde haps ettirdüğün der 'aliyyemde Danimarka konsolosu vekîli Pol Zöhrab hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayrın ordu-yu hümâyûnuma takdîm olunan bir kıt'a 'arzûhaliyle inhâ tercüman-ı mesfûr haps olunub mezkûr dahi kürşâb-ı birle ber muceb-i ahidnâme-i hümâyûna himâyet ve siyânet olunmak için emr-i şerîfim sudûrunu istîdâ' ve divân-ı hümâyûnda mahfûz Danimarkaluya îtâ olunan ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyûn mucebince amel olunmak babında.

Fî Evâhir-i B sene 203

[184] Konsolos Tayini

[Haleb konsolosluk vekâleti] [Konsolos vekîli mersum asl konsolos olmağla yedine berât-ı 'âlî verilmişdir 25 B sene 219.]

Haleb mollasına ve Haleb mütesellimi zîde mecduhûya hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i 'Âlîyye'mde mukîm elçisi vekîli Pol Zöhrab hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr meşdâ-yı ordu-yu hümâyûnuma mühürlü 'arzûhal gönderüb memâlik-i mahrûsemin her kangı iskele liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekîlleri ve tercümanları bulunduğ bi'l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekîlleri ve tercümanlar ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler deyyü Danimarkaluya verilen ahidnâme-i hümâyûnda mukayyed olduğuna binâen medine-i Haleb-üş şebbâya karîb iskelelerden Danimarka bayrağı altında gemileriyle gelüb ve giden tüccar ve reâyânın umûr ve maslâhatların görmek için bundan akdem bâ emr-i 'âlî Haleb-üş şebbâya karîb iskelelerde Danimarka konsolos vekîli olan Mikail Horst vekâleti terk ve hidmet-i mu'attal kalmağla mesfûrun yerine Haleb'de İspanya konsolosu olan Kibriçniko(?) nam müste'men şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince Danimarkaluya dahi konsolos vekîli nasb ve ta'yîn olduğun bildürüb ahidnâme-i hümâyûn şurûtu ve mukaddemâ sâdır olan emr-i 'âlî mucebince müceddeden hükmi hümâyûnum sudûrunu istîdâ' ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz ahidnâme-i hümâyûn ve kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda ber vech-i muharrer ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince bin iki yüz iki senesi evâsit-ı saferinde emr-i şerîf verildiği mukayyed bulunmağın mersûm müste'men olmak şartıyla ahidnâme-i hümâyûn şurûtu ve mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mucebince amel olunmak babında

Fî Evâil-i Ş sene 203

[185] Tercümanlık Beratının Yenilenmesi

[Haleb tercümanlığı] [Zabıtı için emr-i 'âlî verilmişdir.]

Ek 2: (Devamı)

Nişân-ı hümâyûn hükmü oldur ki

Taht-ı ‘âlî-baht-ı osmânî üzere cülûs-ı hümâyûn-u meymenet-i makrûnum vâkî’ olub umûmen tecdîd- i berevât fermânım olmağın Danimarka kralının âsitâne-i ‘âlîyyemde mukîm elçisi vekîli Pol Zöhrab hutîmet-i avâkibuhû bi’l hayr meşdâ-yı ordu-yu hümâyûnuma mühürlü ‘arzûhal gönderüb medine-i Haleb-üş şebâda Danimarka konsolosu vekîli yanında sene-i semân ve semânin ve mi’e ve elf cemâziyel ahîrisinin on üçüncü günü tarihi ve hüdevandigâr-ı sabık zamanında tecdîden verilen berât ile tercüman olan Simantob Veled-i Haymstone tercümanın berâtı tecdîd olunub ahidnâme-i hümâyûn mucebince ola geldüğü üzere yedine müceddeden berât-ı şerîfim verilmek babında ‘inâyet ricâ etmeğın tercüman-ı mezbûr hala üzerinde kalmağla ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince ola geldüğü nişân-ı hümâyûn verilmişdir.

Fî 27 N 204

[186] Tercümanlık Beratının Yenilenmesi

[Suret-i Selanik tercümanlığı] [Zâbit emr-i âlî yazılmışdır.]

Nişân-ı hümâyûn hükmü oldur ki

Medine-i Selanik’de Danimarka konsolosu yanında sene-i tis’a ve semânin ve mi’e ve elf Zilhicesinin yirminci günü tarihinde ve hüdevandigâr-ı sabık berâtıyla tercüman olan Mikail Veled-i Poselle Kassab tercümanlık berâtı tecdîd olunub ahidnâme-i hümâyûn mucebince ola geldüğü üzere nişân-ı hümâyûn verilmişdir.

Fî 20 N 204

[187] Tercümanlık Beratının Yenilenmesi

[Sûret-i Kıbrıs Tuzla tercümanlığı] [Zabt emri yazılmışdır.]

Nişân-ı hümâyûn hükmü oldur ki

Hala Kıbrıs Cezîresi’nde vâkî’ Tuzla nam mahalde mukîm Danimarkalı tarafından bâ emr-i ‘âlî konsolos vekîli yanında sene-i seb’a ve tas’în ve mi’e ve elf Zilka’desinin on sekizinci günü tarihi ve hüdevandigâr-ı sâbık berâtıyla tercüman olan Mârât Veled-i Şahbâz nam tercümanın berâtı tecdîd olunub ola geldüğü üzere berât-ı şurûtu yazılmışdır.

Fî 20 Ş sene 204

[188] Konsolos Vekili Tayini

[Bahr-i Sefid’de vâkî’ İskenderiye-i Msr limanında mukîm Danimarkaluya] [Balyabadra konsolosluk vekâleti cülûs-u hümâyûn vukû’una binâen emr-i şerîf tecdîd eylemişdir Fî Evâsıt-ı M sene 223.]

Ek 2: (Devamı)

Balyabadra ve Angelikasrı ve Arhoz kazâlarının kuzât ve nüvvâbına hüküm ki

Taht-ı âlî-baht-ı osmânî üzere cülûs-ı hümâyûn-u meymenet-i makrûnum vâki' olub 'umûmen tecdîd-i ahkâm fermânım olmağın Danimarka kralının Der Âlîyye'mde mukîm elçisi vekîli Pol Zöhrab hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayr ordu-yu hümâyûna mühürlü 'arzûhal gönderüb memâlik-i mahrûsemin her kangı iskele liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekîlleri ve tercümanları bulunduğu bi'l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekîlleri ve tercümanlar ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler deyyü Danimarkaluya verilen ahidnâme-i hümâyunda mestûr olmakdan nâşi taht-ı kazânızda vâki Balyabadra, Misolon, Dragmetin ve tevâbi' iskelelerden Danimarka bayrağı altında gemileriyle gelüb ve amed-şüd olan tüccar ve reâyânın umûr ve husûslarını görmek üzere konsolos vekîli nasb olunan Corci Pol nam müste'men yerine şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince doksan yedi senesi evâhir safer'ül hayrı tarihiyle müverreh hüdevandigâr-ı sâbık cennetmekân firdevs-i aşiyân Sultan Abdülhamid han-ı 'âlî'yü'r-rahman ve'l gufrân zamanında verilen emr-i şerîfî ibrâz ve tecdîdi niyâz etmeğle ber muceb-i ahidnâme-i hümâyûn amel olunmak babında

Fî Evâhir-i Ş sene 204

[189] Konsolos Vekili Tayini

[Akka konsolosluk vekâleti mesfûr hâlik olmağla yerine âharı nasb olunmuşdur.]

Akkâ kadısına hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i 'Âlîyye'mde mukîm elçisi vekîli Pol Zöhrab hutîmet-i avâkibuhû bi'l hayr ordu-yu hümâyûnuma mühürlü 'arzuhal gönderüb memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve konsolos vekîlleri ve tercümanlar bulunduğu bi'l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve vekîlleri ve tercümanlar ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyunda mukayyed olduğuna binâen Akkâ'ya Danimarka bayrağı altında gemileriyle amed-şüd eden tüccar ve reâyânın umûr ve maslahatların görmek için ahidnâme- hümâyûn mucebince iki yüz bir senesi evâhir-i saferinde sâdır olunan emr-i 'âlî ile konsolos vekîli olan Covanni İstikati bu def'a hâlik olub yeri hâli' kalmağla yerine Neraf Boskoniti nam müste'men ber muceb-i şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn konsolos vekîli nasb olunmak üzere emr-i şerîfim sudûrunu istîdâ' etmeğın ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince amel olunmak babında.

Fî Evâhir-i Ş sene 204

[190] Yol İzni

[Emr-i 'âlî hıfz olunmuşdur.]

Ek 2: (Devamı)

Bahr-i Sefîd'de vâki' İskenderiye-i Msr limanından Antakiyye ve havâlisine varub gelince yol üzerinde vâki' kazâların kuzât ve nüvvâbına ve kethüdâ yerleri ve yeniçerî serdârları ve ümenâ-i iskele ve zâbitân-ı sâireye hüküm ki

Danimarka kralının Der 'Âliyye'mde mukîm elçisi vekili Pol Zöhrab hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr ordu-yu hümâyûnuma mühürlü 'arzuhâl gönderüb hala İskenderiye-i Msr limanında Danimarka konsolos vekili yanında iki yüz dört senesi Şabânının yirminci günü tarihinde müceddeden verilen berât-ı şerîfimle Yosef Veled-i Abraham Hamavî ve tercümanlık hizmetinde bulunan ve oğulları ve iki nefer hizmetkârları harâç ve 'avâriz ve kassabiye akçesi vesâir rusûm ve tekâlîf-i 'örfiyye tekliîfiyle rencide olunmayalar deyyü tercümanlık berât-ı şurûtunda münderiç olduğuna binâen tercüman-ı mersûm bazı umûr ile Rehâmîn Veled-i İlya Kohan nam hizmetkârını İskenderiye-i Msr limanından Antakiyye ve havâlisine irsali muktezî olduğun bildürüb mesfûrun hizmetkârı mahal-i merkûmdan Antakiyye ve havâlisine mürûr ve 'ubûruna mûmâna'at olunmayub esnâ-i râhda merâhil ve li eclîl musalaha bir mahalde 'avân-ı meks ve ikâmetinde hilâf-ı şurût-ı berât cizyedârlara cizye mütâlebesi vesâir âhar bahane ile taaddî ve rencide olunmamak babında emr-i şerîfim sudûrunu istîdâ' etmeğın şurût-ı berât mucebince amel olunmak babında

Fî Evâhir-i Ş sene 204

[191] Tercüman Tayini

[İşbu emr-i 'âlî battalda hıfz olunub hizmetkâr-ı mesfûrun yerine âharı nasb olunmuşdur Fî Evâsıt-ı L sene 211.]

Kıbrıs Cezîresi'nde vâki' Tuzla kazâsı nâibine hüküm ki

Danimarka kralının Der 'Âliyye'mde mukîm elçisi vekili Pol Zöhrab hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr ordu-yu hümâyûnuma mühürlü 'arzuhâl gönderüb Kıbrıs Cezîresi'nde vâki' Tuzla nam mahalde mukîm Danimarkalı tarafından bâ emr-i 'âlî konsolos vekili yanında Marâd Veled-i Şahbâz bâ berât tercüman olub tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve yedlerine başka başka evâmir-i şerîf verilen ikişer nefer hizmetkârları harâç ve 'avâriz ve kassâbiye akçesi vesâir rusûm ve tekâlîf-i 'örfiyye tekliîfiyle rencide olunmaya deyyü berât-ı şurûtunda olmaktan nâşi tercüman-ı mersûmun iki nefer hizmetkârlarından Todori Veled-i Şahbâz nam bir neferi hilâf-ı şurût-ı berât cizye taleb ve âhar vech ile taaddî ve rencide ettirülmeyüb şurût-ı berâtı mucebince himâyet ve siyânet olunmak babında emr-i şerîfim sudûrunu istîd'â ve divân-ı hümâyûnda mahfûz nişân-ı hümâyûna mürâca'at olundukda mersûm Marâd-ı Şiryaze işbu sene-i mübâreke Şabanının yirminci günü tarihinde tecdîden verilen berât-ı şerîfimle Kıbrıs Cezîresi'nde Tuzla nam mahalde mukîm Danimarkalı tarafından konsolos vekili yanında tercüman olub ve tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve yerlerine başka başka evâmir-i şerîfem verilen ikişer nefer hizmetkârları harâç ve 'avâriz ve kassâbiye akçesi vesâir rusûm

Ek 2: (Devamı)

ve tekâlîf-i ‘örfiyye teklîfiyle rencide olunmayub himâyet ve siyânet olunalar deyyü yedlerine verilen tercümanlık berât-ı şurûtunda eyledüğü mestûr ve mukayyed bulunmağın vech-i meşrûh üzere amel olunmak babında.

Fî Evâhir Ş sene 204

[192] Yol İzni

[İşbu emr-i ‘âlî battalda hıfz olunub yerine hizmetkar nasb için emr-i şerîf yazılmışdır Fî Evâsıt-ı L sene 211.]

Tercüman-ı mesfûrun Yorgaki Veled-i Bejin nam bir nefer hizmetkârına ber vech-i meşrûh mu‘afiyet emri yazılmışdır.

Fî Evâhir Ş sene 204

[193] Tercüman Tayini

[İşbu emr-i ‘âlî hıfz olunub tekrar emr-i şerîf yazılmışdır.] [İşbu emr gelüb battalda hıfz olunmuşdur.]

Selanik ve Haleb mollalarına ve dergâh-ı mu‘allâm kapûcubâşlarına Selanik ve Haleb mütesellimlerine ve Selanik’den Haleb’e varınca vâki’ kuzât ve nüvvâba ve kethüdâ yerleri ve yeniçerî zâbîtları ve iskele ümenâsı ve zâbîtan-ı sâireye hüküm ki

Danimarka kralının Âsitane’de mukîm elçisi vekili Pol Zöhrab hutîmet-i avâkıbuhû bi’l hayr ordu-yu hümâyûnuma mühürlü ‘arzuhal gönderüb hala Selanik’de mukîm Danimarka konsolos vekili yanında tecdîden berât-ı şerîfim verilen Mikail Veled-i Poselle Kassab tercüman olub tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve hizmetkârları harâç ve ‘avârız ve kassâbiye akçesi vesâir rusûm ve tekâlîf-i ‘örfiyye teklîfiyle rencide olunmaya deyyü mesfûrun yedine verilen tercümanlık şurûtunda münderiç olduğuna binâen Selanik konsolosu vekili mersum tercüman-ı mesfûrun ahz ve î‘tâsı için Haleb-üş şehbâ’ya irsâli muktezî idüğün inhâ ve tercüman-ı mersûm mahal-i merkûma varub gelince esnâ-i râhda ve menâzil ve merâhilde ve bir mahalde ‘avân-ı meks ve ikâmetinde hilâf- ı şurût-ı berât ve mugâyir-i ahidnâme-i hümâyûn cizyedârlara cizye mütâbelesi vesâirlere âhar bahane ile taaddî ve rencide ve emnen ve salimen mürûr ve ‘ubûruna mümâna’at ettirilmeyüb himâyet ve siyânet olunmak babında emr-i şerîfim sudûrunu istid‘â etmeğın ahidnâme-i hümâyûn ve berât-ı şurûtu mucebince amel olunmak babında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Evâhir-i N sene 204

[194] Yol İzni

[Tekrar yol hükmü yazılmışdır.]

Ek 2: (Devamı)

Selanik ve Haleb mollalarına ve mütesellimlerine ve Haleb'e varınca kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerlerine ve serdârân ve iskele ümenâsı vesâir zâbâtâna hüküm ki

Selanik'de mukîm konsolos vekîli yanında bu def'a tecdîden verilen berât-ı şerîfimle tercüman olan Mikail Veled-i Posolle Kassab nam tercümanın konsolos-ı mersûm ahz ve î'tâsı için Haleb'e gönderilmekle ber mu'tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evail-i L sene 204

[195] Yol İzni

[İşbu emr-i 'âlî hıfz olunub hidmetkâr-ı mesfûrun yerine âharı nasb olunmuşdur.]

Tercüman-ı mesfûr Mikail Veled-i Posolle Kassab bazı umûr ve husûsunun rü'yeti için Haleb'e gönderdiği Yosef Veled-i Mikail nam bir nefer hidmetkârına ber mu'tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâil-i L sene 204

[196] Yol İzni

[İşbu emr-i 'âlî hıfz olunub yerine âharı nasb olunmuşdur Fî Evâhir-i R sene 214.]

Haleb konsolos vekîli yanında tecdîden verilen berât ile tercüman olan Simontob Veled-i Haymstone nam tercüman umûr ve maslâhat için Corcos Veled-i Küride nam hidmetkârını Haleb ve havâlisine irsâli iktizâ etmekle ber mu 'tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâil-i L sene 204

[197] Konsolos Vekili Tayini

İskenderiye-i Msr kadısına hüküm ki

Tecdîden ahkam fermânım olmağın elçi-i mümâileyh mühürlü 'arzuhal gönderüb memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekîlleri ve tercümanlar bulunduğu bi'l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekîlleri ve tercümanlar ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler deyyü Danimarkaluya verilen ahidnâme-i hümâyunda mukayyed olduğuna binâen Bahr-i Sefid'de vâki' İskenderiye-i Msr limanına Danimarka bayrağı altında gemileriyle gelüb giden tüccar ve reâyânın umûr ve maslahatların görmek için ber muceb-i ahidnâme- hümâyûn sene hamse ve tas'in ve mi'e ve elf sefârü'l hayrının evâilinde hüdevandigâr-ı sâbık zamanında konsolos vekîli olarak Covanni Cezebbe Biratelli nam müste'menin yedine verilen vekâlet emr-i şerîfini ibrâz ve tecdîdin niyâz etmeğle şurût-ı ahidnâme- hümâyûn mucebince amel olunmak babında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı L sene 204

Ek 2: (Devamı)

[198] Yol İzni

Galos'dan Gölkesri ve havâlisine varub gelince yol üzerinde vâkî' kuzât ve nüvvâba vesâirlere hüküm ki

Elçi-i mümâileyh 'arzuhal gönderüb hala Galos'da mukîm Danimarka konsolos vekili yanında bâ berât tercüman olan Todori Veled-i Yanikopo nam tercüman bazı umûr ve husûs zınnında Galos'dan Gölkesri ve havâlisine gitmek murâd etmekle şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i L sene 204

[199] Yol İzni

Haleb mollasına ve Haleb mütesellimine ve Bahr-i Sefid'de vâkî' İskenderiye-i Msr limanından Haleb varub gelince kuzât ve nüvvâba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve ümenâ-i iskele ve zâbâtân- ı sâireye hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'te mukîm elçisi vekili mümâileyh 'arzuhal gönderüb Bahr-i Sefid'de vâkî' İskenderiye-i Msr limanında Danimarka konsolos vekili yanında bâ berât tercüman olan Yasef Veled-i Abraham Hamavi bazı umûr ve husûs için Haleb'e 'azîmet murâd eylediğin bildürüb ancak tercüman-ı mesfur mahal-i merkûmdan Haleb'e varub gelince esnâ-i râhda menâzil ve merâhilde bir mahalde 'avân-ı meks ve ikâmetinde hilâf-ı şurût-ı berât ve mügâyir-i ahidnâme-i hümâyûn cizyedârlara cizye tâlebi sâirlere âhar bahane ile taaddî ve rencide olunmamak üzere emri şerîfim ricâ ve divân-ı hümâyûnda mahfûz ahidnâme-i hümâyûn memâlik-i mahrûsede mukîm Danimarkalunun konsolosları ve konsolos vekilleri ve tercümanları ve onlara tâbî' olub müteehhil ve mücerred olan Danimarkalu itbâ' ve hüddâmı cizye ve tekâlîf-i sâireden mu'âf olalar deyyü Danimarkaluya verilen ahidnâme-i hümâyûnda mestûr ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyûn mucebince amel olunmak babında

Fî Evâhir-i L sene 204

[200] Yol İzni

[Mesfûrun terk-i hidmeti âhar hidmetkâr nasb olunmağla işbu emri 'âlî battalda hıfz olunmuşdur Fî Evâhir-i N sene 207.]

Âsitâne'den Boğazhisârı'na varub gelince kuzât ve nüvvâb vesâireye hüküm ki

Elçi-i mümâileyh 'arzuhal gönderüb yanında bâ berât tercüman olan Anton Veled-i Tekfûr nam tercümanın hidmetkârı Alaskar Veled-i Kas hâlik olub yerine istihdâm eylediği Abraham Veled-i

Ek 2: (Devamı)

Markas hizmetkârının Boğazhisârları'na varub gelince ber mu'tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâhir-i L sene 204

[201] Yol İzni

Galos nâibine hüküm ki

Elçi-i mümâileyh 'arzuhâl gönderüb Galos'da mukîm İsveç konsolosu olub ve Danimarkalu tarafından bâ emr-i 'âlî konsolos vekîli yanında bâ berât tercüman olan Todori Veled-i Yanikopo nam tercümanın iki nefer hizmetkârlarından Atanas Veled-i Corci Manoşi nam bir nefer hizmetkârının ber mu'tâd mu'âfiyeti zınnında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Evâhir-i L sene 204

[202] Yol İzni

Bir suret-i Tercüman-ı mesfûrun Todori Veled-i Yanikopo nam tercümanın diğêr hizmetkârı Corci Veled-i Konstantin Manoşi nam hizmetkârının mu'âfiyeti için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Evâhir-i L sene 204

[203] Yol İzni

[İşbu emr-i 'âlî hıfz olunub yerine âharı istihdâm olunmuşdur. Fî Evâsıt-ı Ca sene 216.]

İzmir ve Selanik mollasına ve İzmir'den Selanik'e varub gelince kuzât ve nüvvâb vesâireye hüküm ki

Vekîl-i mümâileyh 'arzuhâl gönderüb İzmir'de mukîm Danimarka konsolos vekîli yanında tercüman olan Covanni Omro Veled-i Corci nam tercümanın hizmetinde olan Yani Çilyo Veled-i Panoyoti Çilyo nam hizmetkârının bazı umûr ve husûs için Selanik'e gönderilmekte ber mu'tâd yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i L sene 204

[204] Yol İzni

Bir suret-i tercüman-ı mersûm ademisi Pavlo Veled-i Yorgakiyi İzmir havâlisine irsâl murâd etmekle ber mut'âd yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i L sene 204

Ek 2: (Devamı)

[205] Yol İzni

[İşbu emr-i ‘âlî hıfz olunmuştur.]

Balyabadra nâibine hüküm ki

Elçi-i mümâileyh ‘arzuhal gönderüb Danimarkalunun Balyabadra nam mahalde mukîm konsolos vekili yanında işbu sene-i mübâreke Şevvâlinin on üçüncü günü tarihinde tecdiden verilen berât ile tercüman olan Todoraki Veled-i Sadkas nam tercüman ile iki nefer hizmetkârlarından Dimitri Volimi Yorgaki nam bir neferine ber mu‘tâd mu‘âfiyet emr-i şerîfim yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Za sene 204

[206] Yol İzni

[Battalda hıfz olunmuştur.]

Bir sûret-iTercüman-ı mesfûr Todoraki Veled-i Sadkas diğer hizmetkârı Yorgaki Veled-i Simonun ber mu‘tâd mu‘âfiyet emri yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Za sene 4

[207] Yol İzni

[Battalda hıfz olunmuştur.]

Selanik’den Siroz ve havâlisine varıb gelince yol üzerinde vâki’ kuzât ve nüvâaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve ümenâ-i iskele ve zâbitân-ı sâireye hüküm ki

Elçi-i mümâileyh ‘arzuhal gönderüb Selanik ve tevâbi’ iskelelerinde mukîm bâ berât-ı ‘âlî Danimarka konsolosu olan Dimitriyu Kobrono nam konsolos oğlu Covanni Kobronoyu bazı umûr ve husûs için Selanik’den Siroz ve havâlisine göndermek murâd eylediğın bildirüb konsolos-ı mersûmun oğlu mesfûr mahal-i merkûmdan Siroz ve havâlisinde itmâm-ı maslahat için mürûr ve ‘ubûruna mümâna‘at olunmayub yine Selanik’e ‘avdet edince esnâ-i râhda ve menâzil ve merâhilde ve bir mahalde ‘avân-ı meksinde mügâyir-i ahidnâme-i hümâyûn ve hilâf-ı şurût-ı berât cizye taleb ve kassâbiye akçesi vesâir rusûm ve tekâlîf-i ‘örfiyye teklîfi ile rencide olunmamak babında emr-i şerîfim ricâ ve divân-ı hümâyûnda mahfûz ahidnâme-i hümâyûna mürâca‘at olundukda memâlik-i mahrûsede mukîm Danimarkalunun konsolosları ve konsolos vekilleri ve tercümanları ve tüccârı ve onlara tâbi’ olub müteehhil ve mücerred olan Danimarkalu itbâ’ ve hüddâmı cizye ve tekâl’if-i sâireden mu‘âf olalar deyyü Danimarkaluya verilen ahidnâme-i hümâyûnda mestûr ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyûn mucebince amel olunmak babında.

Fî Evâsıt-ı Za sene 204

Ek 2: (Devamı)

[208] Yol İzni

[İşbu emr-i 'âlî hıfz olunmuştur.]

Haleb'de mukîm Danimarka konsolos vekîli yanında bâ berât tercüman olan Simontob Veled-i Haymstone nam tercüman bazı umûr için Mikail Veled-i Kazamir nam hizmetkârını Haleb'den Antakiyye ve ondan İzmir ve Burusa ve havâililerine irsâl murâd etmekle ber mu'tâd yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Za sene 204

[209] Yol İzni

[İşbu emr-i 'âlî hıfz olunub yerine âharı nasb olunmuştur Fî Evâil-i Ca sene 15.]

Elçi-i mûmâileyhin yanında tercüman olan mersûm Pol Zöhrab hizmetinde olan Cibril Veled-i Nasrullah Kassab nam hizmetkârını li eclil musalaha Haleb ve Antakiyye ve havâililerine irsâl eylediğin elçisi vekîli mûmâileyh 'arzuhalîyle istîdâ' etmekle mahal-i merkûma varub gelince şurût-ı berât mucebince yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâil-i S sene 205

[210] Yol İzni

[İşbu emr-i 'âlî hıfz olunub yerine âhar hizmetkâr nasb olunduğu müşîr emr-i şerîf yazılmışdır Fî Evâil-i N sene 13.]

Yine tercüman-ı mersûm Pol Zöhrab diğer hizmetkârı Aleksandri Veled-i Kostandiyu li eclil musalaha İzmir ve havâlisine irsâl murâd eylediğin elçisi ârzuhalîyle inhâ ve yol hükmü istîdâ' etmeğle İzmir ve havâlisine varub gelince şurût-ı berât mucebince olageldüğü üzere yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâil-i S sene 205

[211] Yol İzni

[İşbu emr gelüb battalda hıfz olunmuştur.]

Selanik'de mukîm Danimarka konsolosu yanında iki yüz dört senesi Ramazanının yirminci gününde tecdîden verilen berât ile tercüman olan Mikail Veled-i Poselle Kassab nam tercüman konsolos-ı mesfûrun bazı umûr ve husûsu için bundan akdemce Haleb'e gidüb andan dahi li eclil musalaha

Ek 2: (Devamı)

Şam-ı şerîf ve kutsî şerîfe gitmesi muktezî olduğundan mahal-i merkûma varub gelince şurût-ı berât derciyle ber mu'tâd emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Evâil-i C sene 205

[212] Yol İzni

[İşbu emrin gelüb battalda hıfz olunmuşdur.]

Tercüman-ı mesfûr Mikail-i Veled-i Poselle Kassab tercümanın bir nefer hidmetkârı Corci Veled-i Abdullah Herad nam hidmetkârın Selanikden Haleb'e varub gelince ber mu'tâd yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i B sene 205

[213] Konsolos Tayini

Livâdiye kadısına hüküm ki

Cülûs-ı hümâyûn vukû'una binâen Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm elçisi vekîli olan Hos Frish hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr ordu-yu hümâyûna mühürlü 'arzuhal gönderüb memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekîlleri ve tercümanlar bulunduğu bi'l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekîlleri ve tercümanlar ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler deyyü Danimarkalı'ya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyunda münderiç olduğuna binâen Livâdiye kazâsına tâbi' iskelelerde Danimarka bayrağı altında gemileriyle amed-şüd eden tüccar ve reâyânın umûr ve maslahatların görmek için müste'men tâifesinden Nikola İsterate Danimarka konsolosluğu vekâleti tevcîh ve sipariş olunduğun mukaddemâ şurût-ı ahidnâme-i hümâyûn mucebince emr-i şerîfim sudûrunu istîd'â etmeğin ahidnâme-i hümâyûn şurûtu olageldüğü üzere amel olunmak babında hüdevendigâr-ı sâbık emmim mekân-ı fivdes-i aşiyân merhûm ve mâğfurleh Sultan Abdulhamid Han tâbe serâhu zamanında bin iki yüz bir senesi Rebi'ülevveli tarihiyle müverrih verilen emri şerîf îbrâz ve tecdîdin etmeğle vech-i meşrûh üzere amel olunmak babında.

Fî Evâsıt-ı Ş sene 205

[214] Yol İzni

[Yerine âharı nasb olunmağla işbu emr-i 'âlî hıfz olunmuşdur Fî Evâsıt-ı S sene 9.]

Danimarkalunun Balyabadra'da mukîm konsolos vekîli yanında bâ berât tercüman olan Todoroki Veled-i Lamberu Sadkas nam tercümanın iki nefer hidmetkârlarından Dimitri Yani nam bir neferin şurût-ı berât mucebince mu'âfiyet emri yazılmışdır.

Fî Evâhir-i N sene 205

Ek 2: (Devamı)

[215] Yol İzni

[Yerine âharı nasb olunmağla işbu emr-i 'âli hıfz olunmuştur.]

Haleb valisine ve Haleb mollasına ve Âsitâne-i Sa'âdet'imden Haleb'e varub gelince yol üzerinde vâki' kuzât ve nüvvâba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve zâbîtân-ı vesâireye hüküm ki Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm maslahâtgüzârı Hiş meşdâ-yı ordu-yu hümâyûnuma mühürlü 'arzuhal gönderüb hala yanında mukim bâ berât-ı 'âlîşân tercüman olan Antonyo Diyovani Veled-i Hristofilo kendü umûruyla Kerope Veled-i Artin nam hizmetkârını Haleb'e irsâl etmek murâd eylediğın bildürüb mesfûr zikr olunan mahale varub gelince esnâ-i râhda menâzil ve merâhilde ve lî eclil musalaha bir mahalde hin-i meksinde hilâf-ı şurût-ı berât cizyedârların cizye mütâlebesi vesâirleri âhar bahane ile taaddî' ve rencide ettirilmemek babında emr-i şerîfim sudûrunu istîd'â ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz nişân-ı hümâyûnum kuyûdâtına nazar olundukda mesfûr Antonyo Diyovani Veled-i Hristofilo hala yanında iki yüz altı senesi senesi cemâziyelevvelinin yirmi birinci gününde tecdîden verilen berât şerîfimle tercüman olub tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve iki nefer hizmetkârları harâç ve 'avârız ve kassâbiye akçesi vesâir rusûm ve tekâlîf-i 'örfiyye teklîfi ile rencide olunmayalar deyyü mesfûrun yedine verilen tercümanlık berât-ı şurûtunda mestûr ve mukayyed bulunmağın berât-ı şurûtu mucebince amel olunmak babında. Fî Evâhir-i Ca sene 206

[216] Yol İzni

[İşbu emr hıfz olunmuştur yerine âharı istihdâm olunmuştur.]

Tercüman-ı mesfûrun diğeri hizmetkârı Manol Veled-i Melkon nam bir nefer hizmetkârını Sayda'ya irsâli murâd etmekle şurût-ı berât mucebince buna dahi varub gelince ber mu'tâd yol emri yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ca sene 206

[217] Tercüman ve Adamlarının Rencide Edilmemesi

İzmir mollasına ve İzmir hassı voyvâdası zîde mecduhûya hüküm ki

Âsitâne-i 'âlîyyemde mukîm Danimarka maslahâtgüzârı Hiş hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr ordu-yu hümâyûnuma mühürlü 'arzuhal gönderüb Der 'Âliyye'de mukîm Danimarka elçisi yanında Pol Zöhrab bâ berât-ı 'âlî tercüman olub tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve iki nefer hizmetkârları harâç ve 'avârız ve kassâbiye akçesi vesâir rusûm ve tekâlîf-i 'örfiyye teklîfi ile taaddî' ve rencide olunmayalar deyyü ber muceb-i şurût-ı berât himâyet ve siyânet olunmaları yedine verilen tercümanlık berât-ı şurûtundan olmakdan nâşî tercüman-ı mersûm bundan akdem li eclil musalaha

Ek 2: (Devamı)

Aleksandri Veled-i Kostandi nam bir nefer hidmetkârını Der ‘Âliyye’mden İzmir ve havâlisine irsâl murâd eylediğın mukaddemâ bâ ârzuhâl lede’l-inhâ olan hilâf-ı şurût-ı berât cizye mütâlebesi ve bahane-i âhar ile taaddî’ ve rencide olunmamak babında emr-i ‘âlî sudûrunu lede’l-istîdâ’ ber muceb-ı şurût-ı berât amel olunmak için iki yüz beş senesi evâil-i saferinde yedine emr-i ‘âlî î’tâ olunmuş iken İzmir cizyedârı nam kimesne hilâf-ı emr-i ‘âlî ve mûgâyir-i şurût-ı berât hidmetkâr-ı mesfûrun darb-ı şedîd ile darb ve tecrîm eylediğinden başka yedine dahi cebren cizye kağıdı î’tâ eylediği beyânıyla cizyedâr-ı merkûmun hilâf-ı şurût-ı berât ve emr-i ‘âlî mesfûrdan cizye namıyla aldığı her ne ise mâ’rifet-i şerle gerü istirdâd olunmak ve fi maba’ad hilâf emrini alın taaddî olunmamak babında emr-i şerîfim sudûrunu istîd’â ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz ahkâm-ı kuyûdâtı tebliğ olundukda tercüman-ı mersûmun hidmetkârı mesfûr Aleksandri Veled-i Kostandiye ver vech-i meşrûh tarih-i mezbûrda yol emri verildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın cizyedâr-ı merkûmun mûgâyir-i şurût ve emr-i ‘âlî cizye namıyla aldığı akçe her ne ise mâ’rifet şer-i gerü redd olunmak ve fi maba’ad mûgâyir-i emr-i ‘âlî taaddî’ olunmamak babında.

Fî Evâil-i B sene 206

[218] Borç-Alacak Sorunu

Zikr-i ‘âtî kul kethüdâsı sâbıkın Edirne ve havâlisinde sâkin bulunduğı mahzûn kadısına hüküm ki Danimarka kralının Âsitâne-i Sa’âdet’te mukîm maslahatgüzârı Hiş hutîmet-i avâkıbuhû bi’l hayr gelüb maslahatgüzâr-ı mersûmun yanında bâ berât-ı ‘âlîşân tercüman olan Anton Veled-i Tekfur nam tercümanın Edirne havâlisinde mukîm kul kethüdâsı sâbık kırk dokuz Süleyman Ağa dimeğle ‘arîf kimesne zîmmetinde bin iki yüz senesinden berü bâ temessük altı yüz guruş alacak hakkını bi’d defa’ât taleb eylediğün ve te’allül ve imrâr-ı vakt men’ ve def’ ve gardr sevдâsında oldukda Tirufun nam zımmîyi vekîl eylediğın inhâ ve tebliğ mezbûr zâbitin ma’rifetiyle tahsîl olduğun babında emr-i şerîfim sudûrunu istîd’â eylemeğın zîmmetinde sâbit olan alacağının edâ ve tahsîli babında.

Fî Evâsıt-ı L sene 206

[219] Yol İzni

Âsitâne-i Sa’âdet’imden berren ve bahren Bursa’ya varub gelince yol üzerinde vâki’ kuzât ve nüvvâb ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele emînleri vesâir zâbitâna hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa’âdet’te mukîm maslahatgüzârı Hiş hutîmet-i avâkıbuhû bi’l hayr gelüb mümâileyhin yanında bâ berât-ı âlişân tercüman olan Anton Veled-i Tekfur nam tercüman ‘illete mübtelâ edviye için yanında olan beş nefer müste‘men ademisiyle Bursa’ya ‘azîmet murâd eylediğın bildürüb tercüman-ı mersûm yanında olan müste‘men adamlarıyla Âsitâne-i Sa’âdet’imden

Ek 2: (Devamı)

Bursa'ya berren ve bahren varub gelince esnâ-i râhda ve menâzil ve merâhilde ve bir mahalde hin-i meks ve ikâmetinde hilâf-ı şurût-ı berât ve mügâyir-i ahidnâme-i hümâyûn cizyedârlara cizye talebi vesâirlere âhar bahane ile taaddî ve rencide ettirilmeyüb emîn ve sâlim mürûr ve 'ubûr ettirilmemek babında emr-i şerîfim sudûrunu istîd'â etmeğin mu'tâd üzere mürûr ve 'ubûruna mûmâna'at olunmamak babında.

Fî Evâhir-i C sene 206

[220] Yiyecek İçecek Temini

Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağasına ve hassa bostancıbaşıya ve Galata voyvodasına hüküm ki Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdette mukîm maslahatgüzârı Hiş hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr gelüb Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i sâire elçiyânına müsâ'ade olduğu vech üzere bin iki yüz yedi senesine mahsûben yüz elli seped üzümün iştirâ ve Galatada vâki' hanesine nakline mûmâna'at ve harc ve avâid namı vesâir bahane ile nesne mütâlebesiyle rencide olunmamak babında hüküm-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için Üsküdar ve havâlisinden olmayub taşradan götürmek üzere def'a-i vahideden iki yüz beş senesine mahsûben yüz elli seped üzümün Galata'da Beğoğlu'nda vâki' hanesine nakline mûmâna'at olunmamak için emr-i şerîfim verildiği mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mucebince iki yüz yedi senesine mahsûben sâbıkı üzere yüz elli seped üzümün def'a-i vahideden mürûr ve 'ubûruna mûmâna'at olunmamak babında

Fî Evâhir-i M sene 207

[221] Yol İzni

[Yerine âhar hizmetkâr nasb olunmağla işbu emr-i 'âlî hıfz olunmuşdur.]

Bursa mollasına ve Âsitâne-i Sa'âdet'imden berren ve bahren Bursa ve havâlisine varub gelince yol üzerinde vâki' kuzât ve nüvvâba ve sâire hüküm ki

Maslahatgüzâr-ı mûmâileyh gelüb hala yanında tercüman olan Anton Veled-i Tekfur nam tercüman bazı husûs için mesfûr Mıgırdıç Veled-i Tatos nam bir nefer hizmetkârını berren ve bahren Bursa ve havâlisine göndermekle şurût-ı berât üzere mu'tâd üzere yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı B sene 207

[222] Yol İzni

[Yerine âharı nasb olunmağla işbu emr-i 'âlî hıfz olunmuşdur Fî Evâsıt-ı Ca sene 213.]

Ek 2: (Devamı)

Haleb valisine ve mir-i mirândan Trablusşam sancağı mutasarrıfına ve Haleb mollasına ve Âsitâne-i Sa'âdet'ten Haleb ve Trablusşam ve havâlisine varub gelince yol üzerinde vâki' sâir-i kuzât ve nüvvâba ve sâireye hüküm ki

Malahatgüzâr-ı mümâileyh gelüb hala yanında tercüman olan Anton Veled-i Tekfur nam tercüman bazı husûs için Hanna Veled-i Nikola Feher nam bir nefer hidmetkârını Der Âlîyye'den Haleb ve Trablusşam ve havâlisine göndermekle mu'tâd üzere şurût-ı berât üzere yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i N sene 207

[223] Yol İzni

[Mesfûrun Haleb ve havâlisine gitmek üzere emr-i şerîf yazılmağla işbu emr-i şerîf battalda hıfz olunmuşdur.]

Âsitâne-i Sa'âdet'imden Boğazhisarları'na varub gelince yol üzerinde vâki' kazâların nüvvâbına ve sâireye hüküm ki

Malahatgüzâr-ı mümâileyh gelüb hala yanında tercüman olan Anton Veled-i Tekfur nam tercüman bazı husûs için Abraham Veled-i Şükri nam bir nefer hidmetkârını berren ve bahren Boğazhisarları'na göndermekle şurût-ı berât üzere ber mu'tâd yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı M sene 208

[224] Yiyecek İçecek Temini

İzmir mollasına hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'te mukîm Danimarka kralının maslahatgüzârı Hiş hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr gelüb medine-i İzmir'de mukîm Danimarka konsolosu vekîli yanında berât-ı şerîfimle tercüman olan Covanni Omro Veled-i Corci Omro nam tercüman olageldiği mu'tâd üzere kendi bağından hâsıl eylediği şırâlık üzümü kendü hanesine nakl murâd eyledikde medine-i İzmir'de hamr emîni ve kantar emîni taraflarından hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn ve müğâyir-i şurût-ı berât fuçî akçesi mütâlebesi ve âhar bahane ile olan müdâhale ve mümâna'atları rencideden hâli olmadıkların bildürüb emîn-i mezburânın hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn ve fuçî akçesi mütâlebesi âhar bahane ile zâhir olan ve müdâhale ve mümâna'at men' ve def' olunmak babında emr-i şerîfim sudûrunu istîdâ' ve divân-ı hümâyûnda mahfûz Danimarkalı'ya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûn ve nişân kuyûdâtına mürâca'at olundukda kendü akçeleriyle kifâf-ı nefisleri için satun aldıkları me'kulât ve meşrubât ve levâzım-ı sâirelerine mümâna'at olunmaya deyyü ahidnâme-i hümâyûnda ve mersûm Covanni Omro Veled-i Corci Omro medine-i İzmir'de mukîm Danimarka konsolos vekîli yanında hala berât-ı şerîfimle tercüman olub tercüman olanların kendü bağından hâsıl olan şıradan olageldiği üzere fuçî akçesi

Ek 2: (Devamı)

taleb olunmaya deyyü yedine verilen tercümanlık berât-ı şurûtunda müserrah ve münderiç olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyûn ve berâtı mucebince amel olunmak fermânım olmağın imdi ber minvâl-i muharrer ahidnâme-i hümâyûn ve şurût-ı berât üzere tercüman-ı mersûmun kendü bağından hâsıl eylediği şırâlık üzümü hanesine naklinde hamr ve kantar emînleri taraflarından fî mâba'ad mûmâna'at ve zikr olunan üzümün kifâf-ı nefisleri için hâsıl olan şırâdan fuçı akçesi mütâlebesi ve âhar bahane ile taaddî ve rencide olunmayub mûgâyir-i ahidnâme-i hümâyûn ve berât-ı halât vukû'unu tecvîzde mübâ'adet eylemen babında.

Fî Evâhir-i M sene 208

[225] Yiyecek İçecek Temini

Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağasına ve hassa bostancıbaşına ve Galata voyvodasına hüküm ki Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm maslahatgüzârı Hiş hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr gelüb Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i sâire elçiyânına müsâ'ade olduğu vech üzere bin iki yüz sekiz senesine mahsûben yüz elli seped üzümün iştirâ ve Galata'da vâki' hanesine nakline mûmâna'at ve harc ve avâid namı vesâir bahane ile nesne mütâlebesiyle rencide olunmamak babında hükm-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyud-ı ahkâma mürâca'at olundukda Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için Üsküdar ve havâlisinden almayub taşradan getürmek üzere defa-i vâhidede iki yüz yedi senesine mahsûben yüz elli seped üzümün Galata'da Beğoğlu'nda vâki' hanesine nakline mûmâna'at olunmamak için emr-i şerîfim verildiği mukayyed bulunmağın mukaddemâ sadır olan emr-i şerîfim mucebince iki yüz sekiz senesine mahsûben sâbıkı üzere yüz elli seped üzümün Üsküdar ve havâlisinden almayub taşradan götürmek üzere def'a-i vahîdeden mürûr ve 'ubûruna mûmâna'at olunmamak fermânım olmağın imdi ber minvâl-i muharrer işbu sene-i mübârekeye mahsûben yalnız yüz elli seped üzümün Galata Beğoğlu'nda vâki' maslahatgüzâr-ı mûmâileyhin hanesine nakline mûmâna'at ve harc ve 'avâid namı vesâir bahane ile nesne mütâlebesi ile taaddî' ve rencide olunmayub ve bu bahane ile mukârrer ve mefrûz mu'ayyenden ziyâde iştirâ ve nakline ırâz-ı ruhsatdan mübâ'adet eylemeniz babında.

Fî Evâsıt-ı S sene 208

[226] Yiyecek İçecek Tayini

Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağasına ve hassa bostancıbaşına ve Galata voyvodasına hüküm ki Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm maslahatgüzârı Baron Hiş hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr gelüb Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i sâire elçiyânına müsâ'ade olduğu vech üzere bin iki yüz dokuz senesine mahsûben yüz elli seped üzümün iştirâ ve

Ek 2: (Devamı)

Galata'da vâki' hanesine nakline mûmâna'at ve harc ve 'avâid namı vesâir bahane ile nesne mütâlebesiyle rencide olunmamak babında hükm-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için Üsküdar ve havâlisinden almayub taşradan getürmek üzere defa-i vâhidede iki yüz sekiz senesine mahsûben yüz elli seped üzümün Galata'da Beğoğlu'nda vaki hanesine nakline mûmâna'at olunmamak için emr-i şerîfim verildiği mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mucebince iki yüz dokuz senesine mahsûben yalnız yüz elli seped üzümün def'a-i vahîdeden mürûr ve 'ubûruna mûmâna'at olunmamak fermânım olmağın imdi ber minvâl-i muharrer işbu sene-i mübârekeye mahsuben yalnız yüz elli seped üzümün Üsküdar ve havâlisinden almayub taşradan götürmek üzere defa-i vâhideden Galata Beyoğlu'nda vâki' maslahatgüzâr-ı mûmâileyhin hanesine nakline mûmâna'at ve harc ve 'avâid namı vesâir bahane ile akçe mütâlebesi ile taaddî' ve rencide olunmayub ve bu bahane ile mükerrer ve mefrûz-ı mu'ayyenden ziyâde işîrâ' ve nakline irâz ve ruhsatdan mübâ'adet eylemeniz babında.

Fî Evâsıt-ı S sene 209

[227] Yol İzni

Balyabadra ve civârında vâki' kazâların kuzzât ve nüvvâbına ve sâire hüküm ki

Maslahatgüzâr-ı mûmâileyh gelüb Danimarka kralının Balyabadra'da mukîm konsolos vekîli yanında hala berât-ı şerîfimle tercüman olan Todoraki Veled-i Lamberu Sadkas nam tercüman Yorgi Barnogolou nam bir nefer hidmetkârını bazı maslahatı rü'yet için Balyabadra havâlisinde vâki' kazâlara göndermek murâd eylediğın bildürüb hidmetkâr-ı mersûm tercüman-ı mersûmun ... oldukça mahal-i merkûma varub gelince her kangınızın taht-ı hükümet ve kazasına varub dahil olur ise vâki' olan menâzil ve merâhilde ve bir mahalde hin-i meks ve ikâmetinde hilâf-ı şurût-ı berât cizyedârlara cizye mütâlebesi ve sâirlere âhar bahane ile taaddî' ve rencide ettirilmeyüb emnen ve salimen mürûr ve 'ubûruna mûmâna'at olunmayub himâyet ve siyânet olunmak babında hükm-i hümâyûnum rica ve divân mu'allâ erkân kalemi muhâfazasından divân-ı havâlata mürâca'at olundukda mersûm Todoraki Veled-i Lamberu Sadkas Balyabadra'da mukîm Danimarka konsolosu vekîli yanında bin yüz seksen dokuz senesi Rebi'ül evvelisinin on dördüncü günü tarihiyle müverrah ve iki yüz dört senesi Şevvâlinin on üçüncü günü tarihinde tecdîden verilen berât-ı şerîfimle tercüman olanlar ve tercümanlık hidmetinde olanlar ve oğulları ve iki nefer hidmetkârları haraç ve 'avâriz ve kassâbiye akçesi vesâir rüsûm ve tekâlîf-i 'örfiyye teklîfi ile rencide olunmamak babında mestûr ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyûn ve berât-ı şurûtu mucebince amel olunmak babında.

Fî Evâsıt-ı S sene 9

Ek 2: (Devamı)

[228] Gemi Geçiş İzni

Boğazhisarları nâiblerine ve boğazhisarları dizdârlarına hüküm ki

Maslahatgüzâr-ı mümâileyh gelüb Danimarka kapûdânlarından Hans Tifsen nam kapudân Karavelnik tâ'bir olunur râkîb olduğu bir kıt'a sefinesi için izn-i sefîne emr-i şerîfi yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı L sene 209

[229] Ahidnameye Aykırı Gümrük Vergisi Talep Edilmemesi

Âsitâne-i Sa'âdet'imden berren ve bahren Mihâlic ve Bandırma ve Balıkesrî ve Edincik ve havâlisine varub gelince yol üzerinde vâki' kazâların kuzât ve nüvvâbına ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve cizyedârlar ve sâir zâbîtâna hüküm ki

Danimarka kralının Der 'Âliyye'mde mukîm maslahatgüzârı Baron Hiş hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr gelüb Danimarka tüccarı ve onlara tâbi' olanlar getirüb götürdükleri eşya ve emtia için sâir dost olanlar misüllü yüzde üç resm-i gümrüğü edâ eyledikten sonra ziyâde nesne talep olunmaya ve gümrük ümenâsı eşyalarının değer bahâsından ziyâde bahâ takdîr eylemeyüb ve kıymetlerin uzlaşmadıkları halde yüzde üç olmak üzere 'aynî eşya verilüb ve gümrük ümenâsı almakda muhâlefet eylemeyeler deyyü Danimarkalu'ya î'tâ olunan ahidnâme-i hümayûnda mukayyed olduğuna binâen nefsi Danimarka tüccarından Aris nam tâcîr lî-i eclî't-ticâre Âsitâne-i Sa'âdet'imden berren ve bahren Mihâlic ve Bândırma ve Balıkesrî ve Edincik ve havâlisine 'âzim ve dahili olduğun bildürüb tâcîr-i mesfûr Der 'Âliyye'mden mahal-i merkûma varub gelince esnâ-i râhda ve hasbe'l iktizâ bir mahalde hin-i meksinde hilâf-ı ahidnâme-i hümayûnda cizye mütâlebesi ve âhar bahane ile akçe talebiyle rencide ve memnu'âtdan olmayan eşyâdan götürdüğü emti'a ve eşyanın ber muceb-i ahidnâme-i hümayûna sahib müste'men taifesi gibi yüzde üç hesâb üzere resm-i gümrük edâ eyledikten sonra ziyâde ve mükerrer gümrük talebiyle taaddî ettirilmeyüb himâyet ve siyânet olunarak emnen ve salimen mürûr ve 'ubûruna mümâna'at olunmamak babında emr-i şerîfim sudûrunu istîd'â etmeğin ahidnâme şurûtu mucebince amel olunmak babında.

Fî Evâsıt-ı L sene 209

[230] Gemi Geçiş İzni

Danimarka kapûdânlarından Hans Tifsen nam kapûdân râkîb olduğu Karavelnik ta'bir olunur bir kıt'a sefinesi için izn-i sefîne hükmü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı S sene 210

[231] Yol İzni

[İşbu emr-i 'âlî hıfz olunub hizmetkâr-ı mesfûra tekrar mu'âfiyet misillü yol hükmü yazılmışdır]

Ek 2: (Devamı)

Haleb mollasına ve Âsitâne-i Sa'âdet'imden berren ve bahren Haleb ve havâlisine varub gelince yol üzerinde vâkî kazâlarından kuzât ve nüvvabına ve sâireye hüküm ki

Maslahatgüzâr-ı mümâileyh gelüb yanında bâ berât-ı 'âlî tercüman olan Anton Veled-i Tekfur nam tercüman Abraham Veled-i Şükri nam bir nefer hidmetkârını bazı husûsunu rü'yet zınnında Der 'Âliyye'mden berren ve bahren Haleb ve havâlisine irsâl etmekle mu'tâd üzere bir kıt'a yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ra sene 210

[232] Yiyecek İçecek Temini

Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağasına ve hassa bostancıbaşıya ve Galata voyvodasına hüküm ki Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm maslahatgüzârı Baron Hiş hufîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr gelüb Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i sâire elçiyânına müsâ'ade olduğu vech üzere bin iki yüz on senesine mahsûben yüz elli seped üzümün iştirâ ve Galata'da vâkî' hanesine nakline mûmâna'at ve harc ve avâid namı vesâir bahane ile nesne mütâlebesiyle rencide olunmamak babında hüküm-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için Üsküdar ve havalisinden almayub taşradan getürmek üzere defa-i vâhidede iki yüz dokuz senesine mahsûben yüz elli seped üzümün Galata'da Beğoğlu'nda vâkî' hanesine nakline mûmâna'at olunmamak için emr-i şerîfim verildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mucebince iki yüz on senesine mahsûben yalnız yüz elli seped üzümün def'a-i vahîdeden mürûr ve 'ubûruna mûmâna'at olunmamak fermânım olmağın imdi ber minvâl-i muharrer işbu sene-i mübârekeye mahsuben yalnız yüz elli seped üzümün Üsküdar ve havâlisinden almayub taşradan götürmek üzere defa-i vâhideden Galata'da Beğoğlu'nda maslahatgüzâr-ı mümâileyhin hanesine nakline mûmâna'at ve harc ve 'avâid namı vesâir bahane ile akçe mütâlebesi ile taaddî ve rencide olunmayub ve vu bahane ile mükerrer ve mikdâr-ı muayyenden ziyâde iştirâ ve nakline irâz-ı ruhsatdan mübâ'adet eylemeniz babında.

Fî Evâsıt- Ra sene 210

[233] Ahidnameye Aykırı Gümrük Vergisi Talep Edilmemesi

Selanik mollasına hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'te mukîm maslahatgüzârı Baron Hiş hufîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr gelüb Danimarka tüccarı ve onlara tabî' olanların getürüb götürdükleri eşyâ ve emti'a için sâir dost olanlar misillü yüzde üç resm-i gümrüğü edâ eyledikten sonra ziyâde nesne talep olunmaya ve gümrük ümenâsı eşyalarının değer-i bahâsından ziyâde bahâ takdîr eylemeyüb ve kıymetlerinde

Ek 2: (Devamı)

uzlaşmadıkları halde yüzde üç olmak üzere ‘aynî eşyâ verilüb ve gümrük ümenâsı almakda muhâlefet eylemeyeler ve gümrüğe müte‘allik muamele-i sâire dost olan milel hakkında olduğu gibi Danimarkaluya dahî câiz ola deyyü Danimarkaluya î‘tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda münderiç olmağla Danimarkaludan Selanik’de ikâmet üzere olan Kobrano nam tâcir götürdüğü emti‘a ve eşyanın icâb eden resm-i gümrüğünü ahidnâme-i hümâyûn mucebince Selanik gümrüğü emînine tamamen edâ edüb ziyâde talebi ve sâir güne akçe mütâlebesiyle mügâyir-i ahidnâme-i hümâyûna taaddî olunmak icâb etmez iken Selanik gümrükcüsü tarafından hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûna ziyâde nesne mütâlebesiyle taaddî ve rencideden hâli bulunmağın inhâ ve gümrükçü merkûmun mügâyir-i ahidnâme-i hümâyûn bu vechle vâkî’ olan müdâhale ve taaddîsi men’ ve def’ olunmak babında emr-i şerîfim sudûrunu istîdâ’ etmeğın mügâyir-i şurûtu ve ahd-ı müctahale ve taaddîsi men’ ve def’ olunmak babında

Fî Evâil-i R sene 210

[234] Tercümanlara Karşı Aykırı Uygulamalar

Haleb mollasına hüküm ki

Memâlik-i mahrûsede mukîm Danimarkalunun konsolosları ve konsolos vekîlleri ve tercümanları ve tüccarları ve onlara tâbi’ olub müteehhil ve mücerred olan Danimarkalu ‘itbâ ve hüddâmı cizye ve tekâlîf-i sâireden mu‘âf Danimarkaluya î‘tâ olunan ahidnâmede münderiç ve tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları yedlerine başka başka evâmîr-i şerîfe verilen ikişer nefer hidmetkârları harâç ve ‘avâriz ve kassâbiye akçesi ve sâir rüsûm ve tekâlîf-i ‘örfiyye teklîfiyle taaddî ve rencide olunmamaları verile gelen tercümanlık berât-ı şurûtundan olmağla Selanik konsolosu yanında yüz seksen dokuz senesi zilhiccesinin yirminci günü tarihiyle verilen berât-ı şerîf ile tercüman olan Mikail Veled-i Poselle Kassab nam tercümanın berâtı cülûs-ı hümâyûnum vukû’una mebnî bin iki yüz dört senesi Ramazanının yirmi yedinci gününde tecdîd olunduğın medine-i Haleb-üş şebâda Danimarka konsolos vekîli yanında bin yüz seksen sekiz Cemaziyel ahirinin üçüncü günü tarihiyle tecdîden verilen berât-ı şerîfimle tercüman olan Simontob Veled-i Haymstone nam tercümanın berâtı dahi bin iki yüz dört senesi Ramazanının yirmi birinci gününde tecdîd olunmuş idüğü ve salûfû‘z-zikr Selanik konsolosu yanında tercüman olan mesfûr Mikail Veled-i Poselle Kassab konsolosun Haleb’de umûrunu rü’yet zınnında mahal-i mezkûra irsâl murâd olunmağın mukaddemâ lede‘l inhâ tercüman-ı mesfûr Selanik’den Haleb’e varub gelince menâzil ve merâhilde ve esnâ-i râhda hasbe‘l iktizâ bir mahalde hin-i meks ve ikâmetinde hilâf-ı şurût-ı berât cizyedârlara cizye mütâlebesi ve âhar bahane ile taaddî ve rencide ve mürûr ve ‘ubûruna mümâna‘at olunmayub himâyet ve siyânet olunmak babında iki yüz dört senesi evâhir-i Ramazanında yedine emr-i şerîfim verildiği mestûr ve mukayyed bulunmağla el-haleti hazihi Danimarka kralının Âsitâne-i âlfiyye’nde mukîm maslahatgüzârı Baron Hiş hutîmet-i avâkıbuhû bi’l hayr tarafından Der Sa‘âdet’ime takdîm olunan

Ek 2: (Devamı)

memhûr ‘arzuhâlinde tercüman-ı mesfûr berât-ı şerîfimle î’tâ olunan emr-i şerîfim mucebince medine-i Haleb’de rü‘yet-ı umûruyla meşgûl iken ashâb-ı ağrazdan bazı kimesneler tarafından gerek tercüman-ı mesfûra ve gerek Haleb konsolosu vekîli yanında tercüman olan mersûm Simontob Veled-i Haymstone mugâyir-i emr-i şerîf ve şurût-ı berâvât taaddî olunmamak inhâ ve şurût-ı berâtlarına ve yedine verilen emr-i mu‘âfiyete mugâyir bî-vech taaddî rencide olunmayub himâyet ve siyânet olunmak babında emr-i şerîf sudûru istîdâ’etmeğle şurût-ı mu‘ahade üzere himâyet ve siyânet ve mugâyir-i ahd ve şurûtu rencide ve ta‘arruz olunmakdan mücânebet olmağın veolmadığın imdi mugâyir-i ahidnâme-i hümâyûn ve fermân vaz’ ve halet vukû’una bir vech ile rızâ-yı hümâyûnum olmadığı sen ki mevlâna-i mümâileyhsin ma‘lumun oldukdaber muceb-i ahidnâme-i hümâyûn add ve hareket ve mesfûrânın maadam ki mugâyir-i ahidnâme-i hümâyûn taaddî icâb etmez halleri olmadığı hilâf-ı şurût-ı mu‘ahâde bî-vech rencide ve ta‘arruz ettirülmeyüb men’ ve def’ mübâderet olunmak babında

Fî Evâil-i Ş sene 1210

[235] Yol İzni

Re’s-i hudûddan Bükreş tarîkiyle berren Âsitâne-i Sa‘âdet’ime gelince yol üzerinde vâki’ kazâların kuzât ve nüvvâbına ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve cizyedârlar ve âyan ve sâir zâbitâna hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa‘âdet’imde mukîm maslahatgüzârı Baron Hiş hutîmet-i avâkıbuhû bi’l hayr gelüb mümâileyhin bir nefer oğlu re’s-i hudûddan Bükreş tarîkiyle berren Der ‘Âliyye’me gelmek murâd eylediğın inhâ ve mersûmun Der ‘Âliyye’ye gelince esnâ-i râhda ve menâzil ve merâhilde ve hasbe’l iktizâ ve bir mahalde hin-i meks ve ikâmetinde hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn cizyedârlar taraflarından cizye mütâlebesi ve sâir câniblerden âhar bahane ile taaddî ettirülmeyüb himâyet ve siyânet li eclil muhafâza yanında ücretiyle cünd-i nefer cebelü tarafeyn-ü birle emnen ve salimen imrârına dikkat olunmak babında emr-i şerîfim sudûrunu istîdâ’ etmeğın esnâ-i râhda refâh ve rahat ve emn ve selâmetle gelmek içün cebelü ta’yîn olunmak fermânım olmağın imdi maslahatgüzârı mümâileyhin bir nefer oğlu emn ve selâmet ile Der ‘Âliyye’me vurûdu matlûb olunduğu siz ki mevlâna ve sâir mümâ ileyhümâsız ma‘lûmunuz oldukda ber minvâl-i muharrer mahal-i merkûmdan Der ‘Âliyye’me gelince esnâ-i râhda ve menâzil hasbe’l iktizâ bir mahalde hin-i meks ve ikâmetinde hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn cizyedârlar taraflarından cizye mütâlebesi ve sâir câniblerinden dahî âhar bahane ile taaddî ettirmeyüb himâyet ve siyânet olunub lî eclil muhafâza yanına ücretiyle cünd nefer cebelü terfîk ve kemâl-i emn ve selâmetle beraber Bükreş’e irsâl ederek Der ‘Âliyye’me vusûlu emrine ihtimâm ve dikkat olmazdan infâ ve mücânebet eylemek babında.

Fî Evâil-i S sene 211

Ek 2: (Devamı)

[236] Yiyecek İçecek Temini

Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağasına ve hassa bostancıbaşısına ve Galata voyvodasına hüküm ki Maslahatgüzâr-ı mümâileyh gelüb Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i sâire elçiyânına müsâ'ade olduğu vech üzere bin iki yüz on bir senesine mahsûben yüz elli seped üzümlün iştirâ ve Galata'da vâki' hanesine nakline mümâna'at olunmamak üzere sâbıka misillü emri şerîf yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ra sene 211

[237] Borç-Alacak Sorunu

Ârkâdyâ kadısına hüküm ki

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm maslahatgüzârı Baron Hiş hutûmet-i avâkıbuhû bi'l hayr gelüb Balyabadra'da mukîm Danimarka konsolos vekîli yanında bâ berât-ı âlî tercüman olan Todoraki Veled-i Lamberu Sadkas nam tercümanın iki nefer hidmetkârlarından Yorgi Baryoğlu nam bir neferinin Ârkâdyâ kazâsı voyvodası olan Abdulkerîm demekle ma'rûf kimesne ve zîmmetinde iki yüz senesinden berü beher kilesi seksen birer pare olmak üzere hinta bahâsından alacağı olan dokuz bin yüz kırk üç guruşun ve iki bin yüz elli guruş teslim edüb bâkî altı bin sekiz yüz doksan üç guruş zîmmetinde alacağı kalmağla meblağ-ı bâkî mezkûr-ı merkûmdan defâ'atle taleb ve almak murâd eyledikte vermekden te'allül ve muhâlefet ve gadr-ı irâdesinde olduğun inhâ ve merkûmun zimmetinde gayr-i-ez teslim ol mikdâr guruş hakkı tamamen tahsîl ve bî kusûr alıverilüb icrâ-i şer'î ve ihkâk-ı hak ihtimâm ve dikkat olunmak babında emri şerîfim sudûrunu istîdâ' etmeğın meclis-i şer'le görülmek için emri şerîf yazılmışdır.

Fî Evâhir-i B sene 211

[238] Ahidnameye Aykırı Hareketlerde Bulunulmaması

[Asıl fermânı mühimmede tahrîr olunmağla battal-ı mühimme torbasında]

Trablusgarp Beylerbeyisi Ali Paşa zâde Yusuf dâme ikbâluhuya ve kadı ve müftîsîne umûmen ocaklar üserâsına hüküm ki

Cezâyir- i Garp ocakları öteden berü siyaset-i düvel-i nasâradan sulh ve cenk husûsları kendüye ihtibâr ve irâdelerinde olub devlet-i 'âlîyyem daim'ül...musalaha ve musâfât üzere olan Avrupa devletlerinden bazıları zikr olunan ocaklar akd-i sulh ve selâha meyl-i mübâ'adet ile başka 'akd-ı musalaha eylediklerinde devlet-i 'âlîyyem mahfûz ve musalahaları makbûl ola geldiğü bir cihetdendir el-haleti hazîhiTrablusgarp ocağıyla Danimarka devleti beyninde bir müddetden berü derkenâr olan cenk ve cidâlin idüğü ve ocak-ı merkûm ile Danimarka devleti beyninde fi'l-asl

Ek 2: (Devamı)

mün'akid olan sulh ve salâhın i'âdesi maddesi Der Sa'âdet'imde mukîm Danimarka maslahatgüzârı tarafından istîdâ' ... olundukda olub devlet-i 'âlîyyem ile Danimarka devleti beyninde bundan akdem bin yüz yetmiş senesi evâsıt-ı zilka'desinde müceddeden akd-ı revâbıt dost ve müsâlaha olundukda verilen ahidnâme-i hümâyûnun on altıncı maddesinde Cezâyir ve Tunus ve Trablusgarp ocaklarıyla Danimarkalı beyninde karârdâde olan mevâd-ı dostluk düstûrû'l amel tutulmak için taraf-ı devlet-i 'âlîyyemden himâye oluna fuzûlî? zuhûrunda devlet-i 'âlîyyemin hükm-i ocağ-ı mezkûruna te'kîd ve cârî olmağla müheyya-yıeylemeye himmet buyrula deyyü münderiç ve mestûr olmakdan nâşî devlet-i 'âlîyye Danimarka devleti beyninde tarih-i mezkûrdan berü mer'î olan musalaha ve safvet ve sabita-i mevâd ve ticâriye katr ve taht-ı imkânda olan istîda'larıkârîn-i müsâ'ika-i şehriyânem olmağla siz ki Trablusgarp beylerbeyisi mirimirân mevlâna ve sâir mümâileyhsiz bu def'a vâki' olan muhârebeden evvel ocağımız ile Danimarkalı beyninde akd olunan 'uhûdun i'âde-i tevfiğ ve tanzîmle taht-ı yed-i müsâlahaya ocağımız kâ'idesi on mil uzağında ve revâbıt ve levâzım-ı sulh ve salah zınnında beyninizde halisâne müzâkereye mübâ'adet ve ihtihâl eylediğiniz halde devlet-i 'âlîyyem mahzûz ve müsâlâhanız mute'ber ve esvâb-ı makbûl olacağı in'ikâdına ikdâm ve 'usret ma'lûmunuz olmak için seri ve i'âde-i müvâda'ata terbîben haseten işbu fermân-ı 'âlîşânım ısdâr ve irsâl olunmuşdur devlet-i 'âlîyyem ile kıyâm-ı saltânat-ı seniyye şevket erişmemek? el haleti hazîhî Danimarka devleti dostu olub bünyân-ı sulh ve müsefâtın istihkâm ve te'sîsi murâd-ı merâm itinâ ve şahânem olduğu ma'lûmunuz oldukda ber vech-i meşrûh olacağınız ka'ides serbestiniz i'âde-i madde-i müsâlâhada irâdenizden layık ve mün'akid olmağla müsâlâha şurûtuna müzâyik ve mahzûzdan sâim olarak rabt-ı şerâit müsâlâhaya meyl-i mübâ'adet eylediğinizden dostâne müzâkere birle istikmâl-ı esbâb-ı in'ikâdına ve müsâ'arata ikdâm ve dikkatini Der 'Âliyye'me tahrîr ve ifhâm eylemeniz babında

Fî Evâsıt-ı L sene 211

[241] Yol İzni

[Âhar hidmetkâr için yol emri yazılmışdır Fî 7 S sene 219.] [İşbu emr-i 'âlî gelüb baattalda hıfz olunmuşdur.]

Haleb mollasına ve Selanik'den Haleb'e varub gelince yol üzerinde vâki' kuzât ve nüvvaba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâir zâbitâna hüküm ki

Maslahatgüzâr-ı mümâileyh gelüb Selanik ve tevâbi' iskelelerinde mukîm Danimarka konsolosu yanında tercüman olan Mikail Veled-i Poselle Kassab nam tercüman bazı umûrunu rû'yet için İbraile Veled-i Mikail Kaframiyez nam bir nefer hidmetkârını Selanik'den Haleb'e irsâl etmekle mu'tâd üzere mu'âfiyet misillü yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i L sene 211

Ek 2: (Devamı)

[242] Yiyecek İçecek Temini

Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağasına ve hassa bostancıbaşısına ve Galata voyvodasına hüküm ki Maslahatgüzâr-ı mümâileyh gelüb Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i sâire elçilerine müsâ'ade olduğu üzere bin iki yüz on iki senesine mahsûben yüz elli seped üzümlün iştirâ ve Galata'da vâki' hanesine nakline mümâna'at olunmamak üzere sâbıkı misüllü emri şerîf yazılmışdır.

Fî Evâil-i R sene 212

[243] Yol İzni

[İşbu emri 'âlî hıfz olunum tekrar emri şerîf yazılmışdır.]

Narda'dan Kıbrıs'a varub gelince yol üzerinde vâki' kazâların kuzât ve nüvvabına ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve cizyedârlar ve sâir zâbâtına hüküm ki Narda ve tevâbi' iskelelerinde mukîm Nemçe konsolosu olub Danimarkalı tarafından bâ emri 'âlî konsolos vekîli yanında tercüman olan Kirkor Veled-i Sarkas bazı umûrunu rü'yet için Narda'dan Kıbrıs'a 'azimet üzere olmağla ber muceb-i nizâm-ı cedît maslahatgüzâr-ı mümâileyh istid'âsıyla bir kıt'a yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ca sene 1212

[245] Borç-Alacak Sorunu

Mora valisi sadr-ı esbâk vezîrim Hasan Paşa'ya ve Ârkâdyâ kadısına hüküm ki

Danimarka kralının Der 'Âliyye'mde mukîm maslahatgüzârı Baron Hiş hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Balyabadrada mukîm Danimarka konsolosu yanında bâ berât-ı âlişân tercüman olan Todoraki Veled-i Lamberu Sadkas nam tercümanın bâ emri 'âlî hizmetinde olan Yorgi Baryoğlu nam bir nefer hidmetkârınının babası Baryoğlu nam zimmînin kazâ-i mezbûrda mütemekkin ma'lûm'ül esâmi zimmîler zimmetlerinde bin iki yüz senesinde ber muceb-i temessük dokuz bin yüz kırk üç guruş alacak hakkı olub kablü'l-ahz hâlik bulundukda meblağ-i mezbûr ırs-ı şer'le oğlu hidmetkâr-ı mesfûra intikâl etmeğle taleb eylediği meblağ-i mezbûrun iki bin iki yüz elli guruşu edâ ve teslîm ve bâkî kalan altı bin sekiz yüz doksan üç guruş zimmetlerinde kalub 'iddet ve te'hîr ile verilmekde muhâlefetinde ve gadr irâdesinde buldukların inhâ ve sen ki vezîr-i müşârünileyhsin ma'rifetinle mahalinde şer'le görüleb ber vech-i muharrer mesfûrun zimmetlerinde bâkî kalan ol mikdâr guruş hakk-ı irsiyesi tamamen tahsîl ve bi-kıysür kendüye alıverilüb icrâ'i şer'i ve ihkâk-ı hak olunmak babında sana hitâben emri şerîfim ricâ etmeğın sen ki vezîr-i müşârünleyhsin mâ'rifetinle mahalinde şer'le görülmek babında.

Fî Evâil-i Ş sene 1212

Ek 2: (Devamı)

[246] Yol İzni

[İşbu emr-i 'âlî hıfz olunub yerine âhar hidmetkâra nasb olunmuşdur Fî Evâhir-i S sene 217.]

İzmir ve Haleb ve Burusa ve Edirne mollalarına ve Der 'Âliyye'mden berren ve bahren İzmir ve Haleb ve Burusa ve Edirne ve İslimye ve Uzuncaabad ve Hasköyü ve hudûdlarına varub gelince yol üzerinde vâki' kazâların kuzât ve nüvvabına ve sâire hüküm ki

Elçi-i mümâileyhin yanında tercüman olan Anton Veled-i Tekfur nam tercümanın Fethullah Veled-i Kebbabe nam bir nefer hidmetkârı bazı maslahatın rü'yet zınnında mahal-i merkûma 'azîmet murâd etmekle mahal-i merkûma varub gelince mu'âfiyet misillü bir kıt'a yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâsıt- L sene 212

[247] Yol İzni

Narda'dan Kıbrıs Cezîresi'nde vâki Lefkoşa Kazâsı'na varub gelince yol üzerinde vâki' kazâların kuzât ve nüvvabına ve sâireye hüküm ki

Narda ve tevâbi' iskelelerinde mukîm Danimarka konsolosu vekîli yanında tercüman olan Ahi Kirkor Veled-i Sarkis nam tercümanın bazı maslahatın rü'yet zınnında Narda'dan Lefkoşa'ya varub gelince ber muceb-i şurût-ı nizâm-ı cedîd bir kıt'a yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı L sene 212

[248] Yol İzni

[İşbu emr-i 'âlî hıfz olunub yerine âharı nasb olunmuşdur Fî Evâhir-i C sene 217.] Narda kadısına hüküm ki

Narda ve tevâbi' iskelelerinde mukîm Danimarka konsolosu yanında tercüman olan Ahi Kirkor Veled-i Sarkas nam tercümanın iki nefer hidmetkârları Yorgi Veled-i Acı Piyeri nam bir nefer için ber muceb-i şurût-ı nizâm-ı cedîd bir kıt'a mu'âfiyet emri yazılmışdır.

Fî Evâhir-i L sene 212

[249] Yol İzni

[İşbu emr-i 'âlî hıfz olunmuşdur. Yerine âharı nasb olunmuşdur Fî Evâsıt-ı Za sene 214] Narda kadısına hüküm ki

Narda ve tevâbi' iskelelerinde mukîm Danimarka konsolos vekîli yanında tercüman olan Ahi Kirkor Veled-i Sarkas nam tercümanın iki nefer hidmetkârlarından Nikola Veled-i Marko nam bir nefer için

Ek 2: (Devamı)

ber muceb-i şurût-ı nizâm-ı cedîd bir kıt'a mu'âfiyet emri yazılmışdır.

Fî Evâhir-i L sene 212

[250] Yol İzni

[İşbu emr-i âli hıfz olunmuşdur. Yerine âharı nasb olunmuşdur.]

Haleb mollasına ve Haleb civârında vâki mahallere varub gelince kuzât ve nüvvâb ve sâire hüküm ki

Medine-i Haleb'de mukîm Danimarka konsolos vekîli yanında bâ berât-ı 'âlî tercüman olan Simontob Veled-i Haymstone nam tercüman bazı husûsunu rü'yet için Yosef Veled-i Şolon Piçiyö nam bir nefer hidmetkârını Haleb ve civârında vâki' mahallere varub gelince murûr ve 'ubûruna mûmâna' at olunmak için mu'âfiyet misillü bir kıt'a yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i R sene 214

[251] Tercümanlara Karşı Aykırı Uygulamalarda Bulunulmaması

Balyabadra kadısına hüküm ki

Danimarka kralının Der 'Âliyye'mde mukîm maslahatgüzârı Baron Hiş hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr südde-i sa'âdetime mühürlü 'arzuhal gönderüb Balyabadra'da mukîm Danimarka konsolos vekîli yanında bin yüz seksen dokuz senesi Rebî'ül evvelisinin on dördüncü günü tarihi ve ba'dehû tecdîden verilen berât-ı şerîfimle tercüman olan Todoraki Veled-i Lamberu Sadkas nam tercümanın şurût-ı berâtında fermân olduğu vech ile ibrâz olmak üzere yedinde bulunan hane-i 'avârıza bağımlı emlak ve ârazisinden ve sonra dahi iştirâ eyledikleri emlak ve âraziden ma'ada sâkin oldukları menzîl ve kadîmden menzîl-i levâhıkı olan bağ ve bahçenin 'avârız ve tekâlîf-i 'örfiyyenin cümlesinden mu'âf ve müsellemler olması münderiç olub tercüman-ı mesfûrun Balyabadra kasaba toprağında irâd olmak üzere tasarrufunda olan hane-i 'avârızına bağımlı emlak ve âraziden hâl ve tahammülüne göre hissesine isâbet eden tekâlîfi kasaba-i mezbûre emsâlleriyle(?) ma'ân cem'ine me'mûre edâ edüb sâkin olduğu menzîli kadîmden misli levâhıkı olan bağ ve bahçeden tekâlîf-i mütâbelesi alınmak şurût-ı berâtına mugâyir iken kazâ-i mezbûr kocabaşlarından İstemâki Polo ve Yerâsico Fânçe ve Benvolâki Rayfopulo nam zimmîler hâl ve tehamüllerinden ziyâde mütâlebe eylediklerinden mâ'ada mugâyir-i şurût-ı berât sâkin olduğun menzîl ve kadîmden menzîl-i levâhıkı olan bağ ve bahçe hurûfu(?) hisse-i tekâlîf mütâlebesiyle rencide ve tecrîmden hâli olmadıklarını inhâ ve ber muceb-i şurût-ı berât emr-i şerîfim sudûrunu istidâ' etmeğın mahalinde şer'le rü'yet şurût-ı berât mucebince 'amel ve hareket olunub mugâyir-i hâlde vukû'undan ve bî-vech-i müdâhale ve mübâ'adet olunmak fermânım olmağın imdi sen ki mevlâna-i mûmâileyhsin inhâ olduğu üzere tercüman-ı mesfûr

Ek 2: (Devamı)

kasaba-i mezbûre toprağında vâki' yerinde irâd olmak üzere hane-i 'avârızına bağlı tekâlîf-i icâb eder emlâk ve âraziden hâl ve tehammülüne göre hissesine isâbet eden tekâlîf-i kasâba-i mezbûre ahâlileriyle ma'ân cem'ine memûre edâ eyledükden sonra kasaba-i mezbûr kocabaşları mesfûrun hâl ve tehammülünden ziyâde tekâlîf mütâlebesi ve sâkin olduğu menzîl ve kadîmden menzîl-i levâhıkı olan bağ ve bahçeden âhar mugâyir şurût-ı berât tekâlîf talebiyle taaddî ve rencide eyledikleri vâki' bî-vech ve hilâf-ı şer-i şerîf ve mugâyir-i şurût-ı berât mutasarrıf-ı (?) tecvîz olunmamak ve ber muceb-i şurût-ı berât ve emri-i 'âlî amel ve hareket olunmak babında.

Fî Evâhir-i M sene 1213

[252] Konsolos Vekili Tayini

[Boğazhisarlarında konsolosluk vekâleti tecdîd olunmuştur.] Boğazhisarları nâiblerine ve Boğazhisarlarında vâki' zâbitâna hüküm ki

Danimarka kralının Âsîtâne-i Sa'âdet'imde mukîm maslahatgüzârı Baron Hiş hufîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr gelüb Boğazhisarlarında Danimarka bayrağı altında amed-şüd eden Danimarkalı sefâyini ve adamlarının umûr ve husûslarını rü'yet etmek üzere nefsi-i Danimarkaludan Yosef Sarrafa nam müste'men müceddeden konsolos vekili nasb ve ta'yîn olduğun bildürüb vekâleti umûr ve mügâyir-i ahidnâme-i hümâyûnda müdâhale ve ta'arruz olunmamak ve ber muceb-i ahidnâme-i hümâyûn himâyet ve siyânet olunmak babında emr-i şerîf ricâ ve divân-ı mu'allâ erkânım kaleminde mahfûz ahidnâme-i hümâyûnuma mürâca'at olundukda memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele ve liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekîlleri ve tercümanlar bulunduğu bi'l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekîlleri ve tercümanlar ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mestûr ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince amel olunmak babında.

Fî Evâil-i Ra sene 1213

[253] Yol İzni

Âsîtâne-i Sa'âdet'imden berren ve bahren res'-i hudûda varınca yol üzerinde vâki' kazâların kuzât ve nüvvâb ve sâire hüküm ki

Danimarkalı beyzâdelerinden Baron de Silli ve diğêr Baron de Silli nam iki nefer beyzâde bir nefer müste'men hidmetkârı ile Der Âliyye'mden berren ve bahren res'-i hudûda varınca mu'tâd üzere bir kıt'a yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâil-i R sene 212

Ek 2: (Devamı)

[254] Ahidnameye Aykırı Gümrük Vergisi Talep Edilmemesi

Âsîâne-i Sa'âdet'imden İzmir ve havâlisine varub gelince yol üzeride vâki' kazâların kuzât ve nüvvâbına ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve cizyedârlar ve sâir zâbîtâna hüküm ki

Danimarka kralının Âsîâne-i Sa'âdet'imde mukîm maslahatgüzârı Baron Hiş hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr gelüb Danimarkalı tüccarı ve onlara tâbi' olanların getirüb götürdükleri eşyâ ve emti'a için sâir dost olanlar misillü yüzde üç resm-i gümrüğü edâ eyledikten sonra ziyâde nesne talep olunmaya ve gümrük ümenâsı eşyaların değer bahâsından ziyâde bahâ takdîr eylemeyüb ve kıymetlerinde uzlaşmadıkları halde yüzde üç olmak üzere 'aynî eşya verilüb ve gümrük ümenâsı almakda muhâlefet eylemeyeler ve gümrüğe müteallik mu'âmele sâir dost olan milel hakkında olduğu gibi Danimarkaluya dahî câiz ola deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda münderic olduğuna binâen nefis- Danimarka reâyâsı tüccarından Yakub Van İşb nam tâcir li-eclî't-ticâre Der 'Âliyye'mden İzmir ve havâlisine 'azîm ve rahî olduğun bildürüb tâcir-i mesfûr Der 'Âliyye'mden mahal-i merkûma varub gelince esnâ-i râhda ve hasbe'l iktizâ bir mahalde hîn-i meksinde hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn cizye mütâlebesi ve âhar bahane akçe talebiyle ile rencide ve memnû'âtdan olmayan eşyâdan götürdüğü emti'a ve eşyânın ber muceb-i ahidnâme-i hümâyûn ve sâir müste'men tâ'ifesi gibi yüzde üç hesâbı üzere resm-i gümrüğün emîni edâ eyledikten sonra ziyâde ve mükerrer gümrük talebiyle taaddî ettirilmeyüb himâyet ve siyânet olunmak babında emnen ve salimen mürûr ve 'ubûruna mûmâna'at olunmamak babında emr-i şerîfim sudûrunu istîdâ' etmeğin ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince amel olunmak babında.

Fî Evâsıt-ı R sene 1213

[255] Yiyecek İçecek Temini

Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağasına ve hassa bostancıbaşısına ve Galata voyvodasına hüküm ki Maslahatgüzâr-ı mûmâileyh gelüb Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i sâire elçiyânına müsâ'ade olduğuna vech üzere bin iki yüz on üç senesine mahsûben yüz elli seped üzümlün iştirâ ve Galata'da vâki' hanesine nakline mûmâna'at olunmamak üzere sâbıkı misillü emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Evâhir-i R sene 213

[256] Konsolos Vekili Tayini

[Kıbrıs konsolosluk vekâleti zayîden mücedden emr-i şerîf yazılmışdır.] Kıbrıs Cezîresi'nde vâki' Tuzla nâibine ve Kıbrıs muhassılına hüküm ki

Danimarka kralının Âsîâne-i Sa'âdetim'de mukîm maslahatgüzârı Baron Hiş hutîmet-i 'avâkıbuhû bi'l hayr gelüb Kıbrıs Cezîresi'nde vâki' Tuzla nam mahale Danimarka bayrağı altında amed-şüd

Ek 2: (Devamı)

eden Danimarkalı tüccar sefâyini ve adamlarının umûr ve maslahatların rü'yet eylemek üzere İngiltere konsolosu olup bâ fermân-ı âlî Danimarkalı'ya konsolos vekîli olan Kavalyer Benimofe Turner hâlik olup yerine nefs-i Danimarkalı'dan Dotçir Vela Mokalimani nam müste'men ber muceb-i ahidnâme- i hümâyûn konsolos vekîli nasb ve ta'yîn olduğun bildürüb vekâlet-i umûruna mügâyir-i ahidnâme- i hümâyûn mucebince müdâhale ve ta'arruz olunmak ve ber muceb-i ahidnâme- i hümâyûnda himâyet ve siyânet olunmak babında emr-i şerîfim ricâ ve divâ-ı mu'allâ erkânım kaleminde mahfûz ahidnâme-i hümâyûnuma mürâca'at olduğunda memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele ve liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekîlleri ve tercümanları bulunduğu bi'l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahî konsolos ve konsolos vekîlleri ve tercümanları ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mestûr ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince amel olunmak babında.

Fî Evâhir-i Ca sene 1213

[257] Ahidnameye Aykırı Hareketlere Uyarı

İzmir nâibine hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdet'imde mukîm Danimarka maslahatgüzârı Baron Hiş hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayrın Ser 'Âlîyyeme takdîm eylediği bir kıt'a memhûr 'arzuhâlinde medine-i İzmir'de tecdîdle asl Danimarkalı Van İşb nam Danimarkalı medine-i mezbûre kendü mukayyed olup ve hilâf-ı şer' vaz ve hareketi kendüde ferâğâ temeyyülü yoğ iken üzerine dahi şer'en bir nesne sâbit değıl iken bu esnada hükâm ve zâbitân ve ehl-i 'örf tâ'ifesi câniblerinden bilâ-muceb haliyle meşgûl ve ırz ve edebiyle olduğuy beyânıyla huzûr-ı şer' ve mügâyir-i ahidnâme-i hümâyûn bî-vech vâki' olan taaddîyâtın men' ve def'i için emr-i şerîfim sudûrunu istîd'â etmeğın memâlik-i Françelü devleti ketm ve azf misillü hareketi ve hilâf-ı şer-i şerîf ve mügâyir-i ahidnâme-i hümâyûn bî-vech taaddî olunmamak fermânım olmağın ba'de sen ki mevlana-i mümâileyhsin madam ki Fransalı malını kerm ve azf güna hareketi ve üzerine âhar şer'i bir nesne subût olmadan ol vech ve sahîh Danimarkaluda bî- vech hilâf-ı şer-i şerîf mügâyir-i ahidnâme-i hümâyûn taaddî ettirmeyüb ber muceb-i ahidnâme-i hümâyûn himâyet ve siyâneti husûsuna dikkat ve bu vesile ile sahîh Françelülerin ahz ve hesaplarına dair sudûr eden emr-i şerîfene mügâyir hareket vukû'-ı tecvîzden mücânebet olunmak babında.

Fî Evâil-i C sene 213

[258] Konsolos Vekili Tayini

Galos nâibine hüküm ki

Ek 2: (Devamı)

Danimarka kralının Âsitâne-i Sa'âdet'te mukîm maslahatgüzârı Baron Hiş hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr gelüb Galos ve tevâbi iskelelerinde Danimarka bayrağı altında amed-şüd eden Danimarkalı tüccar sefâyini ve adamlarının umûr ve maslahatların rü'yet eylemek üzere İsveç konsolosu olub bâ fermân-ı 'âlî Danimarkalı tarafından konsolos vekîli olan Cosef Bartelimi tarîk-i hidmet bulub yerine nefs-i Danimarkaludan Ustakiyu Kobrano nam müste'men ber muceb-i ahidnâme-i hümâyûn konsolos vekîli nasb ve ta'yîn olunduğun bildürüb vekâlet-i umûruna mûgâyir-i ahidnâme-i hümâyûn müdâhale ve ta'arruz olunmamak ve ber muceb-i ahidnâme-i hümâyûna himayet ve siyânet olunmamak babında emr-i şerîfim ricâ ve divân-ı mu'allâ erkânım kaleminde mahfûz ahidnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele ve liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekîlleri ve tercümanlar bulunduğı bi'l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekîlleri ve tercümanlar ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda mestûr ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince amel olunmak babında.

Fî Evâsıt-ı Ş sene 1213,

[259] Yol İzni

Asitâne-i Sa'âdet'imden İzmir ve havâlisine varub gelince kuzât ve nüvvâba ve sâir zâbitâna hüküm ki

Elçi yanında tercüman olan Pol Zöhrab nam tercüman maslahatın rü'yet için Mikail Belador nam bir nefer hidmetkârını mahal-i merkûma irsâl etmeğle mu'âfiyet-i mutazamının bir kıt'a yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâil-i N sene 213

[260] Konsolos Vekili Tayini

[Kıbrıs konsolos vekâleti] [Kıbrıs konsolos vekîli Hebrut Vasu Kafimiri tarîk-i hidmet olub yedine konsolosluk nam müste'men konsolos vekîli nasb ve ta'yîn olunmuşdur Fî Evâhir-i Ra sene 219.]

Kıbrıs Cezîresi'nde vâki' Tuzla nâibine ve Kıbrıs muhassılına hüküm ki

Gelüb memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele ve liman ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekîlleri ve tercümanları bulunduğı bi'l cümle mahallerde Danimarka elçileri dahi konsolos ve konsolos vekîlleri ve tercümanlar ta'yîn ve dilediklerini ref' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler deyyü Danimarkaluya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda münderiç ve Kıbrıs Cezîresi'nde Tuzla nam mahalde Danimarka bayrağı altında amed-şüd eden Danimarkalı tüccar sefâyini ve adamlarının umûr ve maslahatların rü'yet eylemek üzere kendü milletlerinden

Ek 2: (Devamı)

Hebrut Vasu Kafimiri nam müste‘men ber muceb-i ahidnâme-i hümâyûn konsolos vekîli nasb ve ta‘yîn olunmağın mukaddemâ bâ ‘arzuhâl lede‘l inhâ ve‘l istîd‘â ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince amel olunmak için iş bu sene-i mübâreke evâhir-i cemâziyel evvelisinde sâdır olan emr-i şerîfim bir takrîb zâyî’ olunduğın inhâ ve zâyî’inden müceddeden emr-i şerîfim sudûrunu istîdâ’ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzere olunduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın mukademâ sâdır olan emr-i ‘âlî mucebince amel olunmak babında.

Fî Evâil-i Z sene 213

[261] Yol İzni

[İşbu emr-i şerîf hıfz olundukda yerine âharı nasb olunmuştur.]

Galata mollasına hüküm ki

Hala yanında tercüman olan Kirkor Veled-i İsfahan nam tercümanın iki nefer hizmetkârından Petri Veled-i Mihâl nam bir nefer için bir kıt’a mu‘âfiyet emri yazılmışdır.

Fî Evâhir-i S sene 214

[262] Yol İzni

[İşbu emr-i âlî hıfz olunub yerine âharı istihdâm olunmuştur.]

Galata mollasına hüküm ki

Hala yanında tercüman olan Kirkor Veled-i İsfahan nam tercümanın iki nefer hizmetkârından Yorgi Veled-i Piyazi nam bir nefer için bir kıt’a mu‘âfiyet emri yazılmışdır.

Fî Evâhir-i S sene 214

[263] Yiyecek İçecek Temini

Sekbânbaşı ağaya ve hassa bostancıbaşıya ve Galata voyvadasına hüküm ki

Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nefisleri için düvel-i sâire elçiyânına müsâ‘ade olunduğu vech üzere yüz elli seped üzümün iştirâ ve Galata’da vâki’ hanesine nakline mümâna‘at olunmamak için iki yüz on dört senesine mahsûben maslahatgüzâr-ı mümâileyh istîd‘âsıyla emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı R sene 214

Ek 2: (Devamı)

[264] Eşkîyalık ve Asayiş Sorunu

Haleb mollasına hüküm ki

Danimarka kralının Der 'Âliyye'mde mukîm maslahatgüzârı Baron Hiş hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr rikâb-ı hümâyûnuma mühürlü 'arzuhal gönderüb Selanik'de mukîm Danimarka konsolosu yanında bâ berât-ı 'âlî tercüman olan Mikail Veled-i Poselle Kassab nam tercüman konsolos-ı mersûmun umûr ve husûsunu rü'yet zınnında Medine-i Haleb'de bulunduğundan Haleb sakînlerinden Mamelî Mustafa Ağa demekle ma'rûf kimesne işbu sene-i mübâreke de memhûren bir aded sanduk tercüman-ı mesfûra emâneten vaz' eyledikden sonra mezbûr Mustafa fevt oldukda sanduk-u mezbûru huzûr-ı şer'de tercüman-ı mesfûr teslim etmek üzere iken müteveffa-ı mezbûrun zevcesinin vekîli olan kaza-ı mezbûr sakînlerinden Kasab oğlu El Hâc Süleyman nam kimesne fuzuli ve hilâf-ı şer'i şerîf tercüman-ı mesfûrun odasına varub sanduk-u mezbûru bana teslim eyle deyyü tercüman-ı mesfûru katl kastıyla alât-ı harb ile üzerine hücum ve şukûh-ı galize ile şefm eylediğini beyân ve bî-garez malûmu'l ism olan kimesneler huzûr-ı şer'de haber verdiklerini natık sen ki mevlâna-i mûmâileyhsin tarafından verilen 'ilâmı ibrâz ile ol babda emr-i şerîfim sudûrunu istîdâ' etmeğle mezbûr inhâ olunduğu üzere hareket-i ahras te'dîbini icâb etmişken fi mâba'ad ırz ve edebîyle olmak ve hakkında iştikâli muceb hareketi vukû' bulmamak şartıyla icrâ-yı te'dîbinden bu defa'atle ağmâz olmağla tenbîh ve te'kîdi-i muhtevî işbu emr-i şerîfim ıstâr ve irsâl olunmuşdur imdi Danimarkaluya devlet-i 'âlîyyemin sâbık olmadığı dostu olub tercüman ve adamlarının bu güne taaddî ve tahkîr olunduklarına rıza-yı şahânem olmadığı ve mezbûrun inhâ olunduğu üzere harekete ihtâr-ı icrâ-yı te'dîni iktizâ etmişken fi mâba'ad arz ve edebîyle olmak ve hakkında iştikâli muceb hareketi vukû' bulmamak şartıyla bu def'a icrâ-yı te'dîbinden amâz olunduğunu gereği gibi ifâde ve merkûn bundan sonra bu ma'kûle harekete cesaret etmemiş tenbîh ve te'kîde mübâderet eylemen babında.

Fî Evâhir-i R sene 214

[265] Yol İzni

[Mugayir-i şurût-ı nizâm hareket eylediğiolan....müstebân olmağlakaldığı olmuşdur Fî Ca sene 13.] [Fermânı gelüb hıfz olunmuşdur.]

Galata mollasına hüküm ki

Elçi-i mûmâileyhin yanında tercüman olan Kirkor Veled-i İsfehan tercümanının iki nefer hidmetkârlarından Nikolaki Acı Corci nam bir nefer için bir kıt'a mu'âfiyet emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Evâhir-i C sene 214

[266] Yol İzni

[Balâda mezkûr şerh mucebinceolmuşdur Fî Ca sene 21.] [Bunun dahi fermânı gelmiştir.]

Ek 2: (Devamı)

Bir sûret-i tercüman-ı mersûmun diğer hizmetkârı Ciovanni Veled-i Antoni nam bir nefer için dahi ber muceb- i nizâm-ı cedîd mu‘âfiyeti muhtevî emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Evâhir-i C sene 214

[267] Yol İzni

Asitâne-i Sa‘âdet’imden Kıbrıs Cezîresi’ne varub gelince yol üzerinde vâki’ kazâların kuzât ve nüvvabına ve sâire hüküm ki

Danimarka bezirgânlarından Cozef Bernar nam tâcir li eclît ticâre Der ‘Âliyye’mden Kıbrıs Cezîresi’ne gitmek murâd etmeğle ber muceb-i ahidnâme-i hümâyûn bir kıt‘a yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâil-i N sene 214

[268] Yol İzni

Haleb’den havâlisinde vâki’ mahallere varub gelince yol üzerinde vâki’ kazâların kuzât ve nüvvâbına ve sâire hüküm ki

Haleb konsolosu vekîli yanında tercüman olan Simonkob Veled-i Haymstone nam tercümanın iki nefer hizmetkârlarından Yosef Şam Veled-i İlyâ Şam nam bir nefer hizmetkârını Haleb’den havâlisinde vâki’ mahallere irsâl etmekle mu‘tâd üzere mu‘âfiyet misillü bir kıt‘a yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı N sene 214

[269] Yol İzni

Âsitâne-i Sa‘âdet’imden Kıbrıs Cezîresi’ne varınca vâki’ kazâların kuzât ve nüvvâbına ve sâire hüküm ki

Danimarka tüccârından Siperin Bernar nam tâcir li eclît ticâre Der Sa‘âdet’imden Kıbrıs’a varınca murûr ve ‘ubûruna mûmâna‘at olunmamak için bir kıt‘a yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i N sene 214

[270] Ahidnameye Aykırı Hareketlere Uyarı

Haleb mollasına hüküm ki

Danimarka kralının Asitâne-i Sa‘âdet’imde mukîm maslahatgüzârı Baron Hiş hutîmet-i avâkıbuhû bi‘l hayr gelüb Haleb’de mukîm Cuka Konton ve oğlu Lui Konton nam müste‘menler bundan akdem Françelü olub bu def‘a Danimarkalı himâyesine geçtikleri beyânıyla mersûmlara kimesne tarafından

Ek 2: (Devamı)

hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûnda taaddî ve rencide vukû' gelmemesi için yedlerine başka başka evâmîr-i şerîfe verilmek babında 'inâyet-i ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda Rusya devletinin Der 'Âliyye'mde mukîm elçisi yanında baş tercüman olan Kontonun Haleb'de mukîm karındaşı Konton Françe tâ'ifesinden olmakdan nâşî sefer-i hümâyûn vukû'unda sâir Françelüler misillü yanında olan bir nefer oğlu ile mâ'an ahz ve Haleb Kal'asında eğerçe habs olunub lakin mesfûr kırk seneden berü medîne-i Haleb'de ikâmet ve cem-i hareket ve seknâtı? daima sadâkat ve istikâmet üzere idüğü hükkâm ve sâir zâbitânın rızâlarının tahsilden gayrı bir halde ve hakkında su'î zân olacak bir tavrı olmadığı vevâki' arz ma'kûlesinden vücûhla merhâmete şayeste olduğu beyânıyla sebili tahliye ve derûnu ve İspanya konsolos vekîlinin himâyesinde olarak Haleb'de kemâfiye's-sâbık oğlu ile ikâmetinde ruhsât-ı seniyyem erzânı kılınmasını tercüman-ı mersûm mukaddemâ bâ arz-ı hâl istîd'â etmekle vech-i meşrûh mersûmları sebilleri tahliye ve İspanya konsolosuna teslîm ile Haleb'de i kemâfiye's-sâbık ikâmet ettirmek üzere menâfi emr-i 'âlî tâaddî ettirilmemek için işbu sene-i mübâreke evâil-i saferinde emr-i şerîfim verildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın mesfûran Danimarka himâyesine intikâl etmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânın olmağın imdi mesfûr Luka Konton Danimarkalı himâyesine intikâl eylediği ve oğlu mesfûr yedine başka emr-i şerîfim î'tâ olduğu sen ki mevlâna-i mûmâileyhimsin ma'lûmun olundukda ber vech-i meşrûh mesfûrânın Danimarakalı himâyesinde olarak mugâyir-i ahidnâme-i hümâyûn Haleb'de ikâmetine kimesne tarafından müdâhale ve taaddî ettirilmeyüb himâyet ve siyânet olunmak babında.

Fî Evâsıt-ı L sene 214

[271] Ahidnameye Aykırı Hareketlere Uyarı

Bir sûret-i

Lui Konton için ber vech-i meşrûh

[272] Yol İzni

Narda kâdısına hüküm ki

Narda ve tevâbi' iskelelerinde mukîm Danimarka konsolos vekîli yanında bâ berât-ı 'âlî tercüman olan Ahi Kirkor Veled-i Sarkas nam tercümanın iki nefer himetkârlarından Manoli Ağalopulo nam bir nefer için ber mucceb-i şurût-ı nizâm-ı cedîd bir kıt'a mu'âfiyet emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Za sene sene 214

Ek 2: (Devamı)

[273] Yol İzni

Narda'dan Mezistre ve havâlisine varub gelince yol üzerinde vâki' kuzât ve nüvvâb ve sâireye hüküm ki

Narda ve tevâbi' iskelelerinde mukîm Danimarka konsolos vekîli yanında tercüman olan Ahi Kirkor Veled-i Sarkas nam tercümanın iki nefer hizmetkârlarından Manoli Ağalapulo nam bir nefer hizmetkârı bazı maslahatın rü'yet zınnında Narda'dan Mezistre ve havâlisine irsâl etmekle ber muceb-i şurût-ı nizâm-ı cedîd bir kıt'a yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Za sene 214

[274] Yol İzni

İzmir mollasına Âsitâne-i Sa'âdet'imden İzmir'e varınca yol üzerinde vâki' kuzât ve nüvvâb ve sâire hüküm ki

Danimarka tüccarından Filip İğdin nam tâcir li eclît ticâre Der 'Âliyye'den İzmir'e varınca murûruna mümâna'at olunmamak babında mu'tâd üzere bir kıt'a yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Za sene 12

[275] Ahidnameye Aykırı Gümrük Vergisi Talep Edilmemesi

İzmir mollasına ve Âsitâne-i Sa'âdet'imden İzmir ve havâlisine varub gelince yol üzerinde vâki' kazâların kuzât ve nüvvâbına ve sâire hüküm ki

Danimarka kralının Der 'Âliyye'mde mukîm maslahatgüzârı Baron Hiş hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr rikâb-ı hümâyûnuma 'arzuhal gönderüb Danimarkalı tüccarı ve onlara tâbi' olanlar getirüb götürdükleri eşyâ ve emti'a için sâir dost olanlar misillü yüzde üç resm-i gümrüğü edâ eyledikten sonra ziyâde nesne talep olunmaya ve gümrük ümenâsı eşyalarının değer bahâsından ziyâde bahâ takdîr eylemeyüb ve kıymetlerinde uzlaşmadıkları halde yüzde üç olmak üzere 'aynî eşyâ verilüb ve gümrük ümenâsı almakda muhâlefet eyleyeler ve gümrüğe müteallik mu'amelât-ı sâireye dost millet hakkında olduğu gibi Danimarkalı'ya dahi câiz ola deyyü Danimarkalı'ya î'tâ olunan ahidnâme-i hümâyûnda münderiç olduğuna binâen Danimarkaludan Jan Patsine Trolle nam tâcir li eclît ticâre Der 'Âliyye'mden İzmir ve havâlisine gitmek murâd etmeğle 'azîmet üzere olduğun bildürüb tâcir-i mesfûr Der 'Âliyye'mden mahal-i merkûma varub gelince esnâ-i râhda ve hasbe'l iktizâ bir mahalde hîn-i meks ve ikâmetinde hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn cizye mütâlebesi ve âhar bahane ile akçe talebiyle rencide ve memnû'atdan olmayan eşyâdan getürdüğü emti'a ve eşyânın ber muceb-i ahidnâme-i hümâyûn sâir müste'men tâ'ifesi gibi yüzde üç hesâb üzere resm-i gümrük edâ

Ek 2: (Devamı)

eyledikten sonra ziyâde ve mükerrerlerinden gümrük talebiyle taaddî ettirilmeyüb himâyet ve siyânet olunarak emnen ve salimen murûr ve ‘ubûruna mûmâna‘at olunmamak babında emr-i şerîf sudûrunu istîdâ’ etmeğin ahidnâme-i hümâyûn şurûtu mucebince amel olunmak babında.

Fî Evâhir-i Ra sene 1215

[276] Yol İzni

Der ‘Âliyye’mden Burusa ve havâlisine varub gelince yol üzerinde vâki’ kuzât ve nüvvâb ve sâireye hüküm ki

Danimarka tüccarından Jan Barteleme David nam tâcir li eclît ticâre Der ‘Âliyye’mden Burusa ve havâlisine gitmek murâd etmekle mu‘tâd üzere bir kıt’a yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâil-i R sene 215

[277] Ahidnameye Aykırı Hareketlere Uyarı

Misivri ve Varna ve Kavarna ve Balçık ve Kara Harman kazâlarının kuzât ve nüvvabına hüküm ki Danimarka kralının Âsitâne-i Sa‘âdet’imde mukîm maslahatgüzârı Baron Hiş hutîmet-i avâkıbuhû bi’l hayr gelüb bundan akdem fermân-ı âlî haps ve kal’a-bend olunan Françe üserâsından Françe müdürleri tarafından birer mikdâr hala Danimarka maslahatgüzârı yediyle verilmek üzere irsâl olduğu ve taht-ı kazânızda kazâlarında vâki’ kal’a ve kazâlarda mahbûs olan Françe üserâsından tevzi eylemek üzere maslahatgüzâr-ı mûmâileyhin yasakçılarından hîn-i yediyle ma‘lûmul’l mikdâr meblağ gönderildiği beyânıyla yasakçı-ı merkûm ol cânibe vusûlünde meblağ-ı mezbûru üserâ-i mesfûrun bâ‘det-teslîm yedlerinden kabz eyledikleri sâbit birer kıt’a temessük azh olunmak ve kimesne tarafından mûmâna‘at ve resm-i namı ve bahane-i âhar ile nesne mütâlebesi olunmamak babında emr-i şerîfim sudûrunu istîdâ’ etmeğin vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânım olmağın imdi yasakçı-ı mezbûr ile gönderilen meblağ lede’l vusûl istîdâ-i mesfûrun bâ‘det teslîm iktizâ ahzlarına müşîr yedlerinden birer kıt’a temessük ahz olunması ve kimesne tarafından mûmâna‘at ve resm mütâlebesi ve âhar bahane ile nesne talebiyle taaddî olunmaması husûsuna dikkat ve menâfi-i fermân halâtından arz ve mücânebet olunmak babında.

Fî Evâil-i R sene 215

[278] Ahidnameye Aykırı Hareketlere Uyarı

Bir sûret-i

Yanya ve havâlisinde vâki’ kazâların kuzât ve nüvvâbına yasakçısı müceddidiyle ber vech-i meşrûh

Ek 2: (Devamı)

[279] Ahidnameye Aykırı Hareketlere Uyarı

Bir sûret-i

Amasra ve Sinob ve Samsun ve Giresun kazâlarının kuzât ve nüvvâbına yasakçı hîn-i yediyle ber vech-i muharrer

[280] Ahidnameye Aykırı Hareketlere Uyarı

Bir suret-i

Boyabad ve Kastamonu ve Amasiye ve Tokad ve Ankara ve Kayseriye ve Konya ve Karahisar ve Kütahya kazâlarının kuzât ve nüvvâbına İbrahim ve Osman yediyle vech-i meşrûh

Fî Evâil-i R sene 15

[281] Ahidnameye Aykırı Hareketlere Uyarı

Bir sûret-i

Haleb ve Trablusşam ve Lazkitetü'l-arâb ve Kıbrıs kazâlarının kuzât ve nüvvâbına yasakçı Hasan yediyle ber vech-i muharrer

Fî Evâil-i B sene 15

[282] Yol İzni

[Bu dahi hıfz olunmuştur.]

Elçi yanında bâ berât-ı 'âlî tercüman olan Antonyo Diyovani Veled-i Hristifilo nam tercümanın iki nefer hidmetkârlarından Covanni Veled-i Nikolo Kaftancı oğlu nam bir nefer hidmetkârını Der 'Âliyye'den Selanik'e irsâl etmekle mahal-i merkûma varub gelince bir kıt'a mu'âfiyeti muhtevî yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâil-i R sene 215

[283] Yol İzni

Elçi yanında bâ berât-ı 'âlî tercüman olan Antonyo Diyovani Veled-i Hristifilo nam tercümanın Pavlo Veled-i Nikola nam bir nefer hidmetkârının bazı maslahatların rü'yeti zınnında Der 'Âliyye'den Selanik'e irsâl etmekle mahal-i merkûma varub gelince bir kıt'a mu'âfiyeti muhtevî emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı R sene 215

Ek 2: (Devamı)

[284] Yol İzni

[Mesfûrun ri'âyeti kabul ve tezkere ve fermân gelüb battalda hıfz olunan istîd'â terkîn olunmuşdur Fî M sene 222.]

Mora Cezîresi'nde vâki' Balyabadra nam mahalde mukîm Danimarka konsolos vekîli yanında Todoraki Veled-i Lamberu Sadkas nam tercümanın iki nefer hizmetkârlarından Panoço Tortulo nam bir nefer hizmetkârını Balyabadra'dan ve civârında vâki' kazalara irsâl etmekle murûruna mûmâna'at olunmamak için bir kıt'a mu'âfiyeti muhtevî yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ca sene 15

[285] Yol İzni

[İşbu emr-i 'âlî hıfz olunub yerine âhar hizmetkâr için emr-i şerîf yazılmışdır.]

Danimarka elçisi yanında tercüman olan Pol Zöhrab nam tercümanın iki nefer hizmetkârlarından Petro Veled-i Nikolo Koftoncioğlu nam bir nefer hizmetkârını Der 'Âliyye'den Selanik'e irsâl etmekle murûruna mûmâna'at olunmamak için mu'âfiyet muhtevî bir kıt'a yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ca sene 15

[286] Yiyecek İçecek Temini

Sekbânbaşı ağaya ve hassa bostancıbaşısına ve dergâh-ı muallam kapucubaşlarından Galata voyvadası dâme mecduhûmâya hüküm ki

Danimarka elçilerinin ve adamlarının kifâf-ı nesifleri için düvel-i sâire elçiyânına müsâ'ade olduğu vech üzere bin iki yüz on beş senesine mahsûben yalnız yüz elli seped üzümün iştirâ ve Galata'da vâki' hanesine nakline mûmâna'at olunmamak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ca sene 15

[287] İştira

Ankara nâibine ve Ankaradan 'âlîyyeme gelince yol üzerinde vâki' kuzât ve nüvvâb ve zâbitâna hüküm ki

Danimarka kralının Der 'Âliyye'mde mukîm maslahatgüzârı Baron Hiş hutîmet-i avâkıbuhû bi'l hayr rikâb-ı hümâyûnuma takdîm eylediği bir kıt'a memhûr 'arzuhalî mefhûmunda Ankara keçilerinden hayyen dört çift keçi akçesiyle iştirâ der 'âlîyyeme nakline mûmâna'at olunmamak babında emr-i şerîfim sudûrunu istîd'â etmeğle vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânım olmağla imdi siz ki

Ek 2: (Devamı)

mevlâna ve zâbitân-ı mûmâileyhümâsız ber minvâl-i muharrer kazâ-i mezbûrdan dört çift keçi hayyen akçesiyle iştirâ der ‘alîyyeme mürûruna mûmâna‘at olunmamak babında.

Fî Evâsıt-ı L sene 215

[289] Ahidnameye Aykırı Hareketlere Uyarı

Sinob kadısına ve Sinob’dan der ‘alîyyeme delince esnâ-i râhda vâki’ kuzât ve nüvvab ve zâbitân ve iş erlerine ve Sinob kal’ası dizdârı ve zîde hıhshümâ hüküm ki

Sinob Kal’asında bâ emr-i ‘alî mahpûs olan Fransa üserâsından Menon ve Flori ve Kastre ve mersûmun fi’l asr Anapolitan bir nefer hidmetkârı cem’en dört nefer üserâ mahal-i merkûmun âb ve hevâsıyla ‘adm-i imtizâçlarına mebnî müddet-i vafireden berü hastalığa düşâr oldukların hala der ‘alîyyemde mukîm Danimarka maslahatgüzârı Baron Hiş hutîmet-i avakıbhû bi’l hayr bâ nefer-i bir takrîr-i inhâ ve üserâ-yı merkûmlar yasakçı mübâşir Der ‘Âliyye’mden Beğoğlu’nda vâki’ Françe üserâsının cephanesinde vaz’ olmak için Der ‘Âliyye’me irsâl olunmak babında emr-i şerîfim sudûrunu istîdâ etmeğle vech-i meşrûh üzere amel olunmak babında fermânım olmağın imdi siz ki Sinob kadısı mevlâna ve dizdâr mûmâileyhümâsız bâlada mestûr dört nefer üserâyı ve Sinob Kal’asından ihrâc ve ta’yîn olunan yasakçıyı merkûma teslimen Der ‘Âliyye’me irsâline mübâderet eylesiz ve siz ki esnâ-i râhda vâki’ murûr ve ‘ubûr eyledikleri kazâların kuzât ve nüvvâb ve zâbitân-ı mûmâileyhümâsız üserâ-yı merkûme yasakçı-yı merkûm refâkatiyle her kangınızın taht-ı hükümet ve kazâsına dahil olurlar ise muhâfazalarına dikkat olunara birbirine isâl ile Der ‘Âliyye’me irsâllerine mûmâna‘at olunmak babında.

Fî Evâsıt-ı L sene 215

[290] Yol İzni

Der ‘Âliyye’mden re’s-i hudûda varınca yol üzerinde vâki’ kuzât ve nüvvâb ve zâbitân ve iş erlerine hüküm ki

Bu def’a sebilleri tahliye olunan yedi nefer Françe üserâları Der ‘Âliyye’mden diyârlarına ‘azîmet üzere olundukların der ‘alîyyemde mukîm Danimarka kralının maslahatgüzârı Baron Hiş hutîmet-i avâkıbhû bi’l hayr rikâb-ı hümâyûnuma takdîm eylediği memhûr takrîri ile inhâ üserâ-i mersûm Der Sa‘âdet’imden re’s-i hudûda varınca esnâ-i râhda murûrlarına mûmâna‘at olunmayub muhakkak ve muhâtara olan mahallerden yanlarına ücretiyle mikdâr-ı kifâye cebelü terfîkiyle emn ve sâlim res’s- i hudûda irsâl olunmaları babında emr-i şerîfim sudûrunu istîdâ etmeğın vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânım olmağın imdi siz ki mevlana ve sâir mûmâileyhümâsız ber minvâl-i muharrer üserâ-i mersûme Der Sa‘âdet’imden re’s-i hudûda varınca esnâ-i râhda murûrlarına

Ek 2: (Devamı)

mümâna‘at olunmayub muhakkak ve muhâtara olan mahallerde yanlarına ücretiyle mikdâr-ı kifâye cebelü refâkati terfikiyle emn ve sâlîm re‘s-i hudûda isâllerine ihtimâm ve dikkat olunmak babında

Fî Evâsıt-ı L sene 215

[291] Yol İzni

Âsitâne-i Sa‘âdet’imden berren ve bahren re‘s-i hudûda varınca yol üzerinde vâki’ kazâların kuzât ve nüvvâbına ve Bahr-i Sefîd’de vâki’ donanma-yı hümâyûnum sefâin kapudânlarına ve sâir zâbitâna hüküm ki

Danimarka kralının Der ‘Âliyye’ mde mukîm maslahatgüzârı Baron Hiş hutûmet-i avâkîbîhû bi’l hayr rikâb-ı hümâyûnuma takdîm eylediği bir kıt’a memhûr ‘arzuhalinde bundan akdem İngiltere amirâli tarafından ahz olunub Beğoğlu’nda vâki’ Françelülerin hapsanesinde mahpûs olan Boton, Şepotel ve Pier nam üç nefer Françelülerin bu def‘a sebilleri tahliye olunub vilâyet-i cânibinde ‘azîmete izn verilen üserâ-yı mesfurân Der ‘Âliyye’mden berren ve bahren re‘s-i hudûda varınca murûrlarına mümâna‘at olunmamak babında emr-i şerîfim sudûrunu istîd‘â etmeğin vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânım olunmayub imdi siz ki mevlâna ve sâir mümâileyhümâsız ber vech-i muharrer mesfûrlar Der ‘Âliyye’mden berren ve bahren re‘s-i hudûda varınca murûr ve ‘ubûruna mümâna‘at olunmamak babında.

Fî Evâsıt-ı L sene 1215

[292] Yol İzni

Bir sûret-i

Bundan akdem ahz olunub mahbûs olan Françelüler üserâsından Heveid nam binbâşı bir nefer hidmetkârıyla vilâyetine ‘avdet etmeğle gereken murûruna mümâna‘at olunmamak için ber vech-i meşrûh

[293] Yol İzni

Bir sûret-i

Bundan akdem ahz olunub mahbûs olan Françe üserâsından Dosalist nam Françe cenerâli bir nefer hidmetkârıyla vilâyetine ‘avdet etmeğle murûruna mümâna‘at olunmamak için ber minvâl-i muharrer

[294] Yol İzni

Bir sûret-i

Ek 2: (Devamı)

Bundan akdem ahz olunub mahbûs olan Françe üserâsından Pier Ahuru nam Françelü vilâyetine ‘avdet etmeğle murûruna mûmâna‘at olunmamak için ber vech-i muharrer

[295] Yol İzni

Âsitâne-i Saâdet’imden berren ve bahren re’s-i hudûda varınca yol üzerinde vâki’ kazâların kuzât ve nüvvâbına ve Bahr-i Sefid’de vâki’ donanma-yı hümâyûn sefâyini kapudânlarına ve sâir-i zâbitâna hüküm ki

Danimarka kralının Der Sa‘âdet’imde mukîm maslahatgüzârı Baron Hiş hutîmet-i avâkıbîhû bi’l hayrın rikâb-ı hümâyûnuma takdîm eylediği bir kıt’a memhûr ‘arzuhalinde bundan akdem ahz olunub mahbûs olan Françe üserâsından Boved nam Françelünün bu def’a sebili tahliye olunub vilâyet-i cânîbine ‘azîmete izn verilen işbu mesfûr Der ‘Âliyye’mden berren ve bahren re’s-i hudûda varınca esnâ-i râhda murûruna mûmâna‘at olunmayub mahûf ve muhâtara olan mahallerde yanına ücretiyle mikdâr-ı kifâye cebelü terfikiyle emn ve sâlîm re’s-i hudûda irsâl olunması babında emr-i şerîfim sudûrunu istîd‘â etmeğın vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânım olmağın imdi siz ki mevlâna ve sâir mûmâileyhümâsız ber vech-i muharrer mesfûr der ‘aliyyemden berren ve bahren re’s-i hudûda varınca esnâ-i râhda murûr ve ‘ubûruna mûmâna‘at olunmayub mahûf muhâtaratı olan mahallerde yanına ücretiyle mikdâr-ı kifâye cebelü terfikiyle emn ve sâlîm re’s-i hudûda isâline ihtimam ve dikkat olunmak babında.

Fî Evâil-i Za 215

[296] Yol İzni

Bir sûret-i

Şimon nam Françelü için ber vech-i muharrer

[297] Yol İzni

Bir sûret-i

Botevin nam Françelü için ber vech-i meşrûh

[298] Yol İzni

Bir sûret-i

Kigu nam Françelü için ber minvâl-i muharrer

Ek 2: (Devamı)

[299] Yol İzni

Der ‘Âliyye’mden Kıbrıs Cezîresi’ne varub gelince yol üzerinde vâki’ kazâların kuzât ve nüvvâbına ve sâireye hüküm ki

Hala yanında bâ berât-ı ‘âlî tercüman olan Kirkor Veled-i İsfehan nam tercüman bazı umûrunu rü‘yet için Der ‘Âliyye’den Kıbrıs’a gitmek murâd etmeğle cezîre-i merkûmeye varub gelince ber nuceb-i şurût-ı nizâm-ı cedîd murûruna mûmâna‘at olunmamak için bir kıt‘a yol hükmü yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Z sene 215

[300] Yol İzni

Âsitâne-i Sa‘âdet’imden berren ve bahren res‘i hudûda varınca yol üzerinde vâki’ kazâların kuzât ve nüvvâbına ve Bahr-i Sefîd’de vâki’ donanma-yı hümâyûn sefâyini kapûdânlarına ve sâir zâbitâna hüküm ki

Danimarka kralının Der ‘Âliyye’mden mukîm maslahatgüzârı Baron Hiş hutîmet-i avâkıbîhû bi’l hayrın rikâb-ı hümâyûnuma takdîm eylediği bir kıt‘a memhûr ‘arzuhâlinde bundan akdem ahz olunub mahbûs olan Françe üserâsından Nikola Mahk nam Françelünün bu def‘a sebilleri tahliye olunub vilâyet-i cânibine ‘azîmete izn verilen işbu mesfûr Der ‘Âliyye’mden berren ve bahren re‘s-i hudûda varınca murûruna ve ‘ubûruna mûmâna‘at olunmamak babında emr-i şerîfim sudûrunu istîdâ’ etmeğın vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânım olmağın imdi siz ki mevlâna ve sâir mûmâileyhümâsız ber vech-i muharrer mesfûr Der ‘Âliyye’mden berren ve bahren re‘s-i hudûda varınca murûr ve ‘ubûruna mûmâna‘at olunmamak babında.

Fî Evâsıt-ı Za 215

[301] Yol İzni

Bir sûret-i

Antuvân Ras nam Françelü için ber vech-i muharrer

[302] Fransa Üserası İçin İanet Tedarik

Rakka valisine ve Rakka kadısına hüküm ki

Danimarkalının kralının Der ‘Âliyye’mden mukîm maslahatgüzârının rikâb-ı hümâyûnuma takdîm eylediği takrîrinde maslahatgüzâr-ı mûmâileyhin memâlik-i mahrûsemde bulunan Françe üserâsına i‘ânet husûsunda İspanya sefâreti tarafından bi’l vekâle me‘mûriyeti olmak hasebiyle sene-i sâbika mahsûben üserâ-yı mersûmun tevzîh için tedârik eylediği meblağ Rumili ve Anadolu da Kal’a

Ek 2: (Devamı)

iskelelerinde mahbûs üserâya İspanya balıkçıları mâ'rifetiyle isâl ettirilmesi mukaddemâ istîd'â eylediğine binâen ol babda sudûr eden emr-i şerîfim mucebince her bir kal'a ve iskeleden mevcût üserânın hisseleri altun olarak başka başka çıkın ile irsâl olunub lakin Haleb ve İskenderun ve Lazkiyetü'l Arab ve Trablusşam ve Kıbrıs canîblerinde olan üserânın dahi hisseleri İspanya balıkçılarından debbağ Mehmet Paşa mâ'rifetiyle irsâl olunmak üzere biri üç bin altı yüz seksen bir yaldız ve diğeri üç bin yüz on sekiz kaleminin İstanbul'lu olmak üzere iki çıkın edüb balıkçı-ı merkûma teslim ve çiftlerin üzeri sene-i sâbika tertîbi misillü ashabına tevzî'-i me'mûr olan Râfail Binyolu nam İspanya konsolosu ismine işâret olunarak Haleb'de Fransa tüccarı vekîli olan Lazar Sanina Dof nam zimmiye isâl ettirilmek için tanzîm-i birle edâ-yı esnâda Payos ve Tarsus tarafından yolların admi-i sermini emr olunduğundan balıkçı-ı merkûm dahil Bağdat valisi tatarlarından Seyid Mehmed terfîk ve âsitânenen Malatya'ya kadar ba'idü'l-vusûl ondan Haleb'e varınca refiki Derviş nam Tatarı mazmûnen irsâl ettirilmesi husûs-ı Seyid Mehmed ile mukâvele ve iktizâ eden ücreti baligâ-i mebâli î'tâ olunmuş iken tatar-i merkûm me'mûr istihâbı olduğu yasakçıyı Rakka tarafından Haleb'e tesbîh için ve Diyarbekire kadar irsâl ve badehû mezkûr Derviş'in yerine ordu- yu hümâyûnuma 'azîm âhar tatarı terfîk etmiş olduğu varakayla iki saat kalarak bir mahalde cend-i zafer kimesneler yasakçı-yı merkûmu ve yanında olan tatarı katil edüb emvâl ve eşyâlarını gasp ve yağma edüb ertesi günüRakka'ya götürdüğü tahûk olduğu beyânıyla siz ki vezîr-i müşar ve mevlâna-i mûmâileyhümâsız mübâşir mâ'rifetiyle husûs-ı mezbûr ne vechle olduğunu tahkîk-i birle meblağ-i 'aleyü'l-hâl mezbûrun hala zahîre ihrâcî babında size hitâben emr-i şerîfim sudûrunu istîd'â etmeğle mübâşir mâ'rifetiyle vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânım olmağın imdi ber vech-i meşrûh mâ'rifetiniz ve mâ'rifet-i şer' ve ta'yîn olunan mübâşir-i mûmâileyh mâ'rifetiyle husûs-ı mezbûr ne vechle olduğunu gereği gibi taharri ve tahkîk-i birle bi'l hâl meblağ-ı mezbûrun zahîre ihrâcî emriyle ihtirâm ve mübâderet ve ücret-i mübâşireye nizâmet-i havî sudûr eden evâmîr- i 'âliyyem 'add ve harekete dikkat ve ihtimâm ve bu vech ile kaziyeden müdâhale olmayanlara ta'arruz ve taaddîden hazer ve mücânebet olunmak babında.

Fî Evâil-i Z sene 215

[303] Yiyecek İçecek Temini

Boğdan voyvodasına hüküm ki

Danimarka kralının Der 'Âliyye'mde mukîm maslahatgüzârı Baron Hiş hufîmet-i 'avâkıbuhû bi'l hayrın rikâb-ı hümâyûnuma takdîm eylediği memhûr takrîrinde bu esnada mübâşeret olan Françe üserâsının diyârları tarafına 'avdetlerin mekûlatları için iki bin iki yüz elli kantar mikdâr peksimâd tabhî muktezî olduğu beyânıyla Kalas ve havâlilerinden akçesiyle ol mikdâr peksimâd kafikdakik iştirâsına ve mahal-i merkûmede peksimâd tabh ve Âsitâne-i Sa'âdet'ime nakline mûmâna'at olunmamak üzere emr-i şerîfim sudûrunu istîd'â ve husûs mezbûr ricâli olunan

Ek 2: (Devamı)

‘âlîyyemden şıkkı salis zahîre nazır Ahmed Atıf dâme mecduhûdan istilâm devlet-i ‘âlîyyeden şıkkı salis olundukda Kalas İskelesi’nde tabhı istîdâ’ olan mârû‘zıkr iki bin iki yüz elli kantar peksimâdın iktizâ eden dakiki rayicü’l vakt üzere lazım gelen bahâsı tabh-ı peksimâda me‘mûr maslahatgüzâr-ı mersûmun ademisi tarafından verilerek sen ki Boğdan voyvadası mümâileyhsin nezâretinle ol havâlıden tedârik ve mübâya‘a ve Kalas’da Kalas serdârı ve tarafından ta‘yîn ve Boyar ve maslahatgüzâr-ı mersûmun ademisi mâ‘rifetiyle serî‘en peksimâd tabh ettirilmesi ve ba‘de‘t-tekmîl münâsib sefineye vaz’ ve tahmîl ve Der Sa‘âdet’ime irsâl ve tesyîl olunmasına mu‘âvenet ve müzâheret olunmak üzere emr-i şerîfim isdârını ‘ilâm etmeğle sen ki voyvada-i mümâileyhsin ‘ilâmı mucebince amel olunmak fermânım olmağın imdi sen ki voyvada-i mümâileyhsin ber vech-i muharrer ol mikdâr peksimâd tabh olunacak dakikin iktizâ eden bahâsı maslahatgüzâr-ı mersûmun ademisi tarafından verilecek ma‘rifetinle ol havâlıden tedârik ve mübâ‘ya ve Kalas’da Kalas serdârı tarafından Fayin Boyar ve maslahatgüzâr-ı mersûmun ademisi mâ‘rifetiyle serî‘en peksimâd tabh ve ba‘de‘t-tekmîk münâsib sefineye vaz’ ve teşhîn ve Der Sa‘âdet’imden irsâl ve tesyîli emrine mu‘âvenet ve müzâharet eylesin şöyle ki mikdâr-ı mezkûrandan ziyâde peksimâd tabhına ve bu vasıta ile müste‘men ve berâtî tâ‘ifesine zahîre bey’ ve î‘tâsına.... ruhsât misillü vaz-ı tecvîzden mübâ‘adet olunmak babında.

Fî Evâsıt-ı Z sene 215

[304] Hapsolunan Danimarka Vatandaşı

Rodos kadısına hüküm ki

Danimarka kralının Der ‘Âliyye’nde mukîm maslahatgüzârı Baron Hiş hutîmet-i ‘avâkıbuhû bi’l hayrın rikâb-ı hümâyûnuma takdîm eylediği bir kıt’a memhûr takrîrinde kapudân-ı deryâ düstûr-ı vezîrim Hüseyin Paşa icralehû tarafından bundan akdem Bahr-i Sefîd’de ahz olunub ve tersâne-i âmirem zindanında mahbûs olan Danimarka tüccarından Conbe Simoni nam tâcirin yanında mevcûd iki sandık.....verdiği libâsı ve kırk vukiyelü bir aded ferde? kahve ve iki vukiyye aded ve bir aded altun saat kösteği ve iki yüz elli altı guruş nukûd akçesini hala Rodos gümrükçüsüne teslim olunub bu def’a mesfûrun sebili tahliye olduğundan bahisle ol mikdâr eşya ile akçesinin gümrükçü-ü mezbûrdan tahsîl ve Rodos’da mukîm Nemçe konsolosu vekîline redd ve teslim olunmak babında emr-i şerîfim sudûrunu istîdâ etmeğın vech-i meşrûh üzere amel olunmak babında.

Fî Evâhir-i Z sene 1215

TC. BAŞBAKA
NLİK
OSMANLI

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

A.DVN.DVE.d 011/1

MLIK
OSMANLI

7

عنه عليه . دولته دار و سنه سنه . ايهت فرار به طرح
اساس حيت ومودته اظهار ميل و رغبت ايدن در حقايرنج ارباب
دوستي و نشي كشاده و اسباب علاقه و ولوروز بروز مرفي
وزياده ايدونكي بيانن مستغنى اولغله ناه على ذلك افتخار
اعمال الفظام العيسويه مختار كبر الفظام المسخيه و صم مصالح
جواهر الطائفه النصرانيه ساحب اذيان الختمين والوقار
صاحب دولتي مجد والاعتبار حاله اذ نمارقه و نور كيا و نزل
وغوف طائفه لرزيك قزلي و بيجه مملكتك دوله على كماله
بربرك قوتنه على شخشاو فريده ريقو سراسم خفت عواقبه
بالخير والرشاد و احسن اليه سبيل الصواب و السداد و نحي
يونون مقدم دولت عليه و روز افزونه دولته و سنان و محبت
ابوابك كشاده اولسي اوده سبيله كند و طرفدن مغدير
بجواده لرزين حاله مجموع امور عسكريه لرزيك ناظرى قدوة
اعيان الملته المسيحيه سحر موز و غولم و غاير خفت عواقبه
بالخير موقع جاه و جلال اولون دولت عليه خلاف امتلازم
ارسال و مجددا تمهد لوزم امر مسالمة به ايندار برله بوضو
دائر بخار و ن و مقامات مواز ذلك منسبته اظهار خواش
و رغبت و مواد مذكوره ذلك مذاكره و عهدي يحون موحي اليه
مهور ستدا اليه و خصت و بروج ركاب مستطاب خمر و نيزه
بعت و ارسال و تسويه مراد اوفان كيفيات مكالمه ذلك بزري
حسب حصول و ختامه النجا و استئان اعطاه ارسال اولنان
نأمله : و دوشى علومه على و ذكرا فان مره و ملتقاهن دج دبرين
سلطنت ابد كتم اوزره صدر عظم و ساطيله مقابا باير سربر
سلطنت مصير من عرض و تلخيص اولدقن ملتقات مذكوره
طرف هابون رفتم مستحوزون فزون انجام و مساعفه اولوب
شرف افزاى صدور اكان اذن هابون موزموجن مكالمه به مهور
خدمته دولت عليه مز و ساطيله مواد مضاهبه شخص كات
بجواده موحي اليه اليه بالمذكرة مادة بمآذنه تصفيه و تسوية
اولنه ريق على اولوق اوان بدي مادة و برخانه اوزر يته
طرفيدن فرار داده اولوب مرخص موحي اليه اوكيلدارى و حيا
لوتين لساني اوزره و برديك غمك بعد الترجه تكرار باير سربر
سوقه مصير ملوكا نيزه بعد العرض و الوشعار مستصوب و مختص

دولت عليه ابرموند اليه دايمآ رقه دولتي بندا مجددا منفذ
مصاحبه اخذ و اعطا اولنان مهور غمك قوتنى مشعور بايماد
قرالنه بازيون عهدنامه : هابون صورتيد

جون حضرت خداوند مالك الملك لوزل و خراب مفيض الخوي
و التوال جيل شانه عن الشنبه و المنال نفدستة اتر عن طرف لوزل
و الوقتك اذوت عليه اذليه و عناب بغيات لم بزليه
وسلطان الانبيا و سيد الاوصيا عليه و على اله و اصحابه
افضل لنيا تلك على محبت كبره البركايه بكة اترى اللدان و اولوب
و امين المدين و المسكان قباة عملد عالم و محرب عامه موحدين بخايدم
ملكه مكرمه و مدنيه متوره ناك خادى و قدس شريف مناركن
حاشى و حاكى و حيرة الملوك اولون بوز نذنه معظية كاستان
و ادرنه و بروسه در و شام جنت مسام و بغداد دار السلطنة
و مصر نادرة العصري ههنا و كلبا عربستان و حلب الشهباء و نين
عرب و نوح و بصره و حلبا و دبله و رقة و موصل و شهر زور و ورت
و ديار بكر و ذوالقدرية و كردستان و ولويت و ضرور و سوس
و اذنه و قرمان و مغرب و حيش و تونس و طرابلس شام و قبرس
و دروس و كوبر و موره و ان دكر و فره دكر و جزاير و سوسل دنيا
و اناطولى و مالق روم ابي خصوصاً عمال ك نانا و دشت خاقان
و ولويت كنه و اولجايد اهل اولون جمله اوتخان و ديار بوسنه و قلعها
بلغراد دار الجهاد و با تمام مالق افلاق و بغداد و قريف و توسنة
مستغنى بجه بقاء و بلادنا باد ساه عدلت ناه و سبيل الختم
و شهنشاه صرف دستكاه السلطان ابن السلطان و خان و خانقا
سلطان عثمان خان ابن السلطان مصطفى خان ابن السلطان
محمد خان ك دستور سعادت سلطنته توقع رفيع سلطان اليريت
اليه موقع و فزين و مشال بمنال خلافتهم عنوان سعادت نشان
خافان ايجرين ايله مونخ و معنوزر لاجرم شكر على هذه النعم
بلحا ساطين عايببار و مواد خرفين ذوى الاعتبار اولوت
عنه

Ek 9: Danimarka'nın İstanbul Elçisi Sigismund Wilmo De Gaehler'in Gravürü

Sigismund Wilmo De Gaehler

(Bkz. C.F Wandel, Danske Handelsforsø Paa Levanten (I Det Attende Aarhundrede), C.A. Reitzels Forlag, Kopenhag, 1927.)

Ek 10: (Devam)

(Bkz. <https://open.smk.dk/artwork/image/KKSgb6143?q=Melchior%20Lorck&page=6>)

ÖZGEÇMİŞ

2011 yılında Cumhuriyet İlköğretim Okulu'nu; 2015 yılında Şalpazarı Ayten Yılmaz Anadolu Sağlık Meslek Lisesi'ni; 2019 yılında ise Karadeniz Teknik Üniversitesi - Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü'nü bitirdi. 2020 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalında yüksek lisans programına başladı.

Ezgi TONYALI, bekar olup orta düzeyde İngilizce bilmektedir.

